

26.12. 2012. u 15.30h

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Poštovani poslanici 25. saziva Skupštine Crne Gore, otvaram treću šednicu jesenjeg zasijedanja u 2012. godini, nadam se i posljednju ove godine, sa predloženim dnevnim redom koji ste dobili i dopunama o kojima ste informisani.

Prije prelaska na utvrđivanje dnevnog reda, da usvojimo zapisnik sa druge šednice.

Ima li primjedbi? Hvala vam. Konstatujem da smo usvojili zapisnik sa druge šednice ovog zasijedanja.

Vlada je predložila tri zakona po hitnom postupku: Predlog zakona o dopuni Zakona o radu, Predlog zakona o dopuni Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju i Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o državnim službenicima i namještenicima. Tri od dva očekivana.

Kolega Rastoder je predložio da se na dnevni red stavi Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o teritorijalnoj organizaciji Crne Gore.

Poslanici Mandić, Bulatović i Pavlović predložili su da se na dnevni red stavi Predlog zakona o dopuni Zakona o tajnosti podataka.

Koleginica Snežana Jonica je predložila da se sa dnevnog reda ukloni razmatranje tačke Predlog amandmana na Ustav Crne Gore povodom mišljenja Venecijanske komisije. To je ukupno predlog za proširenje i za sa smanjenje dnevnog reda.

Kao što znate, postoji mogućnost za obrazlaganje.

Da li predstavnici Vlade žele da obrazlože predloge za izmjenu, odnosno dopunu dnevnog reda?

Ministar je tu. Hvala mu na uštedi vremena za poslaničke rasprave.

VELIZAR KALUĐEROVIĆ:

Gospodine predsjedniče,

U vezi sa predlogom Vlade da se tri zakona uvrste u dnevni red po skraćenom postupku, radi se o par ekselans zakonima koji dotiču ekonomsko-socijalnu sferu i prava po osnovu rada i iz rada, gdje je, s obzirom na ustavno određenje Crne Gore kao, između ostalog, države socijalne pravde, gdje je socijalni dijalog tripartitni između Vlade, poslodavaca i sindikata izdignut na ustavni nivo, pitam da bi i oficijelno dobili informaciju, a ja je interno znam, da li je razmatranje predloga ovih zakona bilo tema na socijalnom savjetu? Mislim za ovaj dom da je izuzetno bitno da znamo da li je o tome raspravljano na socijalnom savjetu, pa znam da to formalno nije smetnja da se uvrsti u dnevni red, ali suštinski mislim da apsolutno jeste. Hvala.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Suštinski mislim da znate odgovor. Želi li ministar?

Nema odgovora od ministra. Odgovor svi znamo.

Idemo dalje.

Da li poslanik Rastoder želi da obrazloži predlog za izmjenu i dopunu dnevnog reda? Izvolite.

RIFAT RASTODER:

Zatečen sam. Predložio sam dopunu dnevnog reda, ali shodno dogovoru sa Vama i sa potpredsjednikom Šturanovićem, dogovorili smo da odustanemo i da sačekamo narednu sjednicu. Hvala Vam u svakom slučaju što ste formalno dali mogućnost da to i saopštimo.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Dogovorili ste se sa mnom, kao sa predsjednikom SDP-a, nijeste se sa predsjednikom Skupštine dogovorili. Hvala vam.

Idemo sa predlogom trojice poslanika Demokratskog fronta: Mandića, Bulatovića i Pavlovića.

Ko želi da obrazloži predlog?

Poslanik Bulatović. Izvolite.

PREDRAG BULATOVIĆ:

Gospodine predsjedniče, dame i gospodo,

Gospodin Andrija Mandić, Koča Pavlović i ja predložili smo da se izvrše izmjene u Zakonu o tajnosti podataka. Poslovníkom Skupštine i njegovim izmjenama od jula formiran je novi skupštinski odbor, Odbor za antikorupciju. Cijenimo da jednako onako kako Odbor za bezbjednost i jednako onako kako i anketni odbori povodom parlamentarnih istraga i ovaj odbor treba da se omogući da njegovi članovi imaju pristup tajnim podacima, naravno, iz domena odgovarajućih tema koje treba da razmatramo.

Mi smo danas na Odboru za antikorupciju donijeli odluku, shodno Poslovníku, i obaveznosti kontrolnog saslušanja da krajem januara ili početkom februara se saslušaju Vrhovni državni tužilac i direktor Uprave za sprečavanje pranja novca i finansiranje terorizma. Ako članovi Odbora za antikorupciju ne budu imali pristup tajnim podacima onda kvalitet rada toga odbora će biti ispod rada Anketnog odbora i Odbora za odbranu i bezbjednost.

Da Vas, gospodine predsjedniče, podsjetim, Vi ste predsjedavali Parlamentarnim Odborom za stabilizaciju i pridruživanje, koji je zajedničko tijelo ovog doma i Evropskog parlamenta, gdje smo u tački 12 Deklaracije i preporuka pozdravili formiranje ovakvog odbora i pozvali da Skupština omogući efikasan rad ovog odbora kroz izmjene Zakona o tajnosti podataka.

Da podsjetim da je nakon višemjesečne rasprave unutar Anketnog odbora ovaj dom, bez konsultacija sa Direkcijom za tajne podatke, donio izmjene Zakona o tajnosti podataka u julu gdje je omogućeno članovima anketnih odbora da pristupe tajnim podacima. Mi smo tada imali konsenzus. Mislimo da ako ova tačka uđe u dnevni red, i ako su svi za to saglasni, mislim prije svega na parlamentarnu većinu, onda je to jedna formalna stvar i omogućili bi i članovima ovog odbora jednako onako kako je to omogućeno i članovima Odbora za bezbjednost da pristupe tajnim podacima. Ovo ne ruši koncept zakona. Ovo je potpuno u skladu sa opredjeljenjima.

Na kraju, ovaj odbor ima svoje nadležnosti da nadgleda i analizira rad državnih organa i institucija i organizacija i tijela koja se bore protiv korupcije i organizovanog kriminala. Ako to danas ne bi uradili, čak i ako se postigne saglasnost, mi prije aprila ili maja nijesmo u prilici da ovakav zakon donesemo.

Mislimo da bi to bio jedan nedostatak u samom početnom radu Odbora za antikorupciju. Vodili smo raspravu na Odboru za antikorupciju. Postoje različita mišljenja, ali svi misle da ovo pitanje treba staviti na dnevni red. Mi jednostavno pozivamo da jednu, u tehničkom smislu, izmjenu usvojimo sada. Ona nije tehnička, ona je suštinska, za rad ovog odbora.

Još nešto, nakon izmjena koje smo imali u julu, Vlada je dala svoje izmjene Zakona o tajnosti podataka i imamo jedan paradoks da u tački 26 gdje se definiše ko ima pravo pristupa tajnim podacima imamo dvije tačke broj 8. Imamo jednu konfuziju u samom zakonu, tako da smo mi predložili da se to izmjeni.

Dakle, gospodine predsjedniče, pozivamo se, prije svega, na ono što i od nas traži Evropska unija, Evropska komisija i Parlamentarni Odbor za stabilizaciju i pridruživanje. Zahvaljujem.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala, kolega Bulatoviću.

Izvolite, kolega Gošoviću.

NEVEN GOŠOVIĆ:

Koleginice i kolege, predsjedniče Skupštine,

Predložili ste da se za današnju sjednicu u dnevnom redu uvrsti i razmatranje Predloga amandmana na Ustav Crne Gore povodom mišljenja Venecijanske komisije.

Predložili smo da se ova tačka ne uvrsti u dnevni red iz prostog razloga što nijesu ispunjene procesne pretpostavke utvrđene Poslovníkom o radu našeg Parlamenta, da bi ona mogla biti izvršena u dnevni red ove Skupštine.

Zapravo, u saziv za današnju sjednicu Skupštine nije dostavljen materijal za ovu tačku dnevnog reda. Danas smo dobili mišljenje Venecijanske komisije na Predlog amandmana za promjenu Ustava u oblasti pravosuđa, dok poslanicima ovog saziva i nije dostavljen Predlog amandmana koji je utvrdio Odbor za ustavna pitanja i zakonodavstva krajem maja 2012. godine.

Praktično je i nemoguće razmatrati Predlog amandmana na Ustav Crne Gore koji nijesu dostavljeni poslanicima ovog saziva povodom mišljenja Venecijanske komisije koje nije dostavljeno ni 24 sata prije početka održavanja ove sjednice.

Podsjetiću da je odredbama člana 86 našeg Poslovníka precizirano da se u predlog dnevnog reda sjednice mogu uvrstiti samo predlozi akata koji su pripremljeni u skladu sa Ustavom, zakonom ili ovim poslovníkom, i da Skupština ne može odlučivati o pitanjima za koja odgovarajući materijal nije unaprijed dostavljen poslanicima. Samo da podsjetim da mi, kao poslanici SNP-a, suštinski ponajmanje imamo razloga da se ova tačka ne razmatra već na ovoj sjednici jer je značajan dio naših amandmana, koje smo imali na Predlog Ustava za promjenu Ustava u oblasti pravosuđa, i dobili mišljenje od Venecijanske komisije, ali se radi o jednom najznačajnijem pitanju kojim će se baviti ovaj parlament početkom 2013. godine i zaista ne bi imalo nikakvog smisla da o tako značajnom pitanju pristupamo na način što ćemo prekršiti odredbe Poslovníka i praktično dovesti poslanike u jednu situaciju da razmatranje jednih ovakvih značajnih pitanja, a da im prethodno nije dostavljen odgovarajući materijal koji je osnova za tu raspravu.

Svakako da o ovom pitanju treba posvetiti izuzetnu pažnju, da to treba uraditi u što je moguće kraćem vremenu, ali je evidentno da danas, da se ovaj predlog uvrsti u dnevni red, ne postoje procesne pretpostavke utvrđene našim Poslovníkom. Toliko i hvala.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Samo kratko, ne razmatramo Predlog, jer da razmatramo predlog pisalo bi predlog ustavnih amandmana. Nikad ne pišemo *razmatranje predloga zakona* nego pišemo *predlog zakona*. Riječ razmatranje upravo govori da se otvara povodom tog pitanja sljedeće pitanje a to je mišljenje Venecijanske komisije. Znači, ne razmatramo predlog Ustava u formalnom smislu, jer bi pisalo predlog Ustava i ne bi bile ove riječi *razmatranje* ispred toga, nego se otvara povodom mišljenja Venecijanske komisije i odluka o predlogu amandmana. Zato je tako i formulisana tačka dnevnog reda.

Kao što znate, Skupština se sastaje redovno sljedeći put u martu, a mi imamo obavezu da pokušamo doprinijeti da otvaranje 23. i 24. poglavlja koje je striktno vezano, između ostalog, i za izmjenu Ustava, ne samo za to, pokušamo taj problem riješiti. Imajući u vidu proceduralne korektnosti koje su bile i u samom dobijanju mišljenja na amandmane, Vi znate da je poslato kao ravnopravno mišljenje partije da se razmotri, vidjeli ste i u mišljenu Venecijanske komisije, da se tretira kao opcija A i kao opcija B, a što formalno nije moglo ići, jer nije bilo utvrđeno kao mišljenje Odbora, onda smo imajući u cjelini u vidu naše političke dogovore koji su bili puni korektnosti u toj fazi i ovo smatrali kao politički korektno da ne striktno po proceduri ali suštinski po ispoštovanoj proceduri otvorimo pitanje da ne bismo januar i februar proveli čekajući neku drugu soluciju. Tako da ne razmatramo danas amandmane nego samo pokušavamo vratiti stvar na ponovno razmatranje na Odbor i ništa više od toga. Amandmane nećemo razmatrati nego vraćamo Odboru da bi poslije njih mišljenje Odbora, o mišljenju Venecijanske komisije mi zajedno imali ili isti ili drugačiji predlog amandmana na Ustavni odbor. Eto to je bila motivacija da ubrzamo čitav proces, a da pri tom imamo politički dogovor koji je korektan i ja se nadam da smo do sada bili svi zajedno vrlo posvećeni i korektni, i kao što se vidi i po mišljenju Venecijanske komisije, ali moramo glasati svakako i za vaš predlog. Prvo o predlogu Vlade, uvršćivanje po skraćenom postupku Predloga zakona o dopuni Zakona o radu.

Ko je za da se to uvrsti u dnevni red?

Prva tačka je Predlog Vlade Zakon o radu, izmjene i dopune.

Oni koji nijesu za biće protiv ili uzdržani, glasamo elektronski.

Hvala vam. Glasalo je 77 kolega, 44 za, 25 protiv, 8 uzdržanih, konstatujem da smo u predlog dnevnog reda uvrstili ovaj zakon.

Predlog zakona o dopuni Zakona o penzijsko-invalidskom osiguranju. Izvolite.

Isti predlog Vlade o skraćenom postupku da se uvrsti u dnevni red.

Hvala vam. Glasalo je 76 poslanika, 43 za, 33 protiv, nije bilo uzdržanih, konstatujem da je i ovaj predlog zakona u predlogu dnevnog reda.

Ide treći predlog Vlade, a to je Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o državnim službenicima i namještenicima. Izvolite.

Hvala vam. Glasalo je 77 poslanika, 43 za, 28 protiv, šest uzdržanih, konstatujem da je i ovaj predlog postao dio predloga dnevnog reda.

Kolega Rastoder je povukao svoj predlog za dopunu dnevnog reda.
Izvolite.

SNEŽANA JONICA:

Gospodine Krivokapiću, imajući u vidu da je Vaš posao kao predsjednika Skupštine da obezbijedite poštovanje Poslovnika, podsjećam da ste upravo prekršili Poslovnik, jer je članom 92 stav 5 predviđeno da Skupština odlučuje, posebno o svakom predlogu, i to prvo o predlozima da se pojedina tačka izostavi iz dnevnog reda, a zatim o predlozima za dopunu dnevnog reda. Vi ste naš predlog da se ova tačka izostavi iz dnevnog reda stavili kao posljednji na glasanje na koje je trebalo da ga stavite kao prvo. I drugo, imajući u vidu da ćete vjerovatno objasniti zašto ste napravili grešku, ne bi bilo loše da pojasnite, pošto ste u objašnjenju kolegi Gošoviću rekli koja vam je bila namjera sa ovom tačkom koju ste stavili na dnevni red a dobro bi bilo da sada pojasnite i koje vam je poslovničko utemeljenje za takav naziv i za takvu vrstu tačke na dnevnom redu.

Hvala.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala, kolegice Jonice. Pogriješio sam u redosljedu ali nijesam u suštini, što često može značiti da nema uopšte greške, a vjerovatno i u ovom slučaju im to znači. Ali, u svakom slučaju da ispravimo još jednu grešku prije glasanja o vašem predlogu moramo glasati o predlogu kolege Bulatovića, pa ćemo nastaviti da vaš predlog koji je posljednji pristigao glasamo na kraju. Vraćamo se da ono što smo propustili, a to je predlog kolega poslanika Demokratskog fronta o dopuni dnevnog reda sa izmjenama Zakona o tajnosti podataka da to prvo glasamo kad smo već pogriješili da sad na kraju o izostavljanju sa dnevnog reda.

Izvolite.

Predlog kolege Bulatovića, Pavlovića i Mandića - Izmjene o tajnosti podataka.

Hvala vam. Glasalo je 75 poslanika, 34 za, 24 protiv, 18 uzdržanih, konstatujem da predlog nije dobio potrebnu većinu. Stavljamo na glasanje predlog da se sa dnevnog reda izostavi tačka tri.

Izvolite.

Hvala vam. Glasalo je 76 poslanika, 31 za, 40 protiv, pet uzdržanih konstatujem da predlog nije dobio potrebnu većinu.

Prelazimo na utvrđivanje dnevnog reda u cjelini, pri tom, kao što ste vidjeli, tri zakona su dobila prohodnost da budu sastavni dio predloga dnevnog reda i sa tim dopunama stavljam predlog dnevnog reda treće sjednice na glasanje.

Izvolite.

Hvala vam, kolegice i kolege, glasalo je 75 poslanika, 43 za, 31 protiv, jedan uzdržan, konstatujem da smo utvrdili dnevni red sa sedam tačaka.

Prelazimo na rad po dogovoru sa Kolegijuma koji je, kao što vidite, u skućenim vremenskim uslovima, da podsjetim zašto smo došli do ovako već neubičajenog, poslije dugo godina, razmatranja budžeta, Vlada u stvari izbori Vlade sve je formirano u periodu kada bi se obično bavili budžetom, mandat stare Vlade nije bio politički da može predložiti Predlog budžeta tako da je i zbog tog zakašnjenja, o čemu nas je bivši premijer obavijestio, budžet došao kasnije jer je mogao biti u nadležnosti nove Vlade tek od 4. decembra kada je ona izabrana, tako

da je u tom roku i u najkraće moguće sve sažeto u vrlo mali period ali rezultat je demokratskih procedura povodom izbora. Dogovor je da objedinimo pretres o **Predlogu zakona o Završnom računu Budžeta Crne Gore za 2011.godinu, sa izvještajima Državne revizorske institucije i šest samostalnih regulatornih tijela koji prate završni račun** i o tome ćemo danas do kasnih noćnih sati voditi raspravu. Sjutra, da bismo dali prostora radnim tijelima da rade, počinjemo Budžet takođe u podne, u stvari u podne danas smo počeli u 3 i razmatramo Predlog zakona o Budžetu sa tri predloga zakona koje smo upravo dodali u današnji dnevni red da bismo tu raspravu završili u petak negdje do 15 časova i ostavili prostor za ostale tačke dnevnog reda i u petak u nekim nadam se časovima petka ne subote obave svoj dnevni red.

Krećemo sa izlaganjima poslanika u ime klubova, odnosno predsjednika klubova, ako oni žele, a ako ne, neko drugi, po deset minuta, bez komentara, a onda ćemo ići sa komentarima po pet minuta do večeras u 11h, do kada možemo obezbijediti prenos.

Predstavници predlagača su ministar Žugić, i naravno, tu imamo zahvalnost da imamo i senatore. Nijesu oni drugi naš dom, nego su senatori iz Državne revizorske institucije, ali su senatori.

Zahvaljujem se predsjednicima Senata, i predstavniku, koliko vidim, Komisije za hartije od vrijednosti. Tako da imamo i kopotentne sagovornike na ovoj temi.

Izvolite, kolega predsjedniče Odbora za ekonomiju, finansije i budžet.

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ:

Zahvaljujem se, predsjedniče.

Poštovana Skupštino, poštovani građani, poštovani predstavnici predlagača tačaka koje su objedinjene i koje se nalaze na dnevnome redu,

Upravo u vezi ovih kopotentcija i ovoga što ste rekli da imamo predstavnike predlagača, ja izražavam zahvalnost što ovdje imamo zaista predstavnike Ministarstva finansija i predstavnike Državne revizorske institucije i predstavnika Komisije za hartije od vrijednosti.

Dakle, u sali ne vidim predstavnika Agencije za nadzor i osiguranja, predstavnike Regulatorne agencije za energetiku, predstavnika Agencije za lijekove i medicinska sredstva, predstavnika Agencije za elektronske komunikacije i predstavnika Agencije za elektronske medije.

Dakle, pet regulatornih agencija u ovom trenutku, da li iz nepoštovanja Skupštine, izvinjavam se gospodinu Drljeviću, četiri, dakle, predstavnika predlagača trenutno nijesu ovdje, i mi ne možemo početi objedinjenu raspravu o svim izvještajima, makar u dijelu ovih izvještaja predlagača koji nijesu ovdje. Tako da vas molim da tu činjenicu uvažite ili date dodatni prostor da se negdje u nekom drugom terminu posebno obavi rasprava uz njihovo prisustvo, a da raspravljamo samo o izvještajima predlagača koji su ovdje, ili da tu raspravu pomjerimo. Na ovaj način je obesmišljena sama rasprava, jer na pitanja koja se budu postavljala predstavnicima svih agencija, osim Agencije za lijekove i Komisije za hartije od vrijednosti, neće imati ko da odgovori. Hvala.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala, kolega Damjanoviću.

Izgleda da ste ih Vi dobro streknuli na Odboru. Oni su u zgradi, ali ne ulaze u salu, tako da je to dobar znak da vi na Odboru radite kako treba i mislim da će se uskoro pojaviti i ostali i za u tu malu vremensku razliku, dozvolite da krenemo. Mislim da su tu u zgradi i da će vrlo brzo biti tu, ali ispratićemo to.

Dajte da krenemo da bismo što više vremena uhvatili za raspravu.

Izvolite, u ime predstavnika predlagača, pomoćnik ministra Bušković. Naravno, radi se o Izvještaju i ministar nije bio u mandatu u tom periodu, bio je na nezavisnoj funkciji guvernera Narodne banke .

Izvolite.

BORIS BUŠKOVIĆ:

Gospodine predsjedniče, s obzirom da ministar Žugić nije učestvovao u pripremi završnog računa iskoristiću priliku da dam uvodnu riječ vezano za Predlog zakona o Završnom računu Budžeta za 2011. godinu. Rezimiranje privrednog rasta uz prioritete jačanja likvidnosti i konkurentnosti privrede bio je osnovni cilj ekonomske politike u 2011. godini. U tom smislu sistem pojedinačnih ciljeva bio je usmjeren u aktiviranju svih potencijala koji mogu doprinijeti dinamiziranju privredne aktivnosti rasta ekonomije.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Mi nemamo ocjenu za izražajnost, možda je nemam ni ja, ne bih je prošao, ali moraćete biti razgovjetniji.

BORIS BUŠKOVIĆ:

Pojedinačni ciljevi ekonomske politike usmjeravani su na sprovođenje strukturnih reformi kojim se doprinosi održivost javnih finansija, unapređenje ambijenta prepoznatljivog po lakoći poslovanja, definisanje alternativnih tržišnih rješenja, podrške razvojnim projektima malih i srednjih preduzeća, implementaciju sistemskih rješenja podrške politici regionalnog razvoja i realizaciju novih grinfild investicija.

Jasno je da su uslovima male ekonomije kao što je crnogorska, instrumenti za prilagođavanje i raspoloživa sredstva u velikoj mjeri ograničena. Stoga je fiskalna politika u 2011. godini imala mandat za kontraklično prilagođavanje ekonomskim prilikama. Vođenje odgovorne i restriktivne fiskalne politike u 2011. godini obezbijedilo je: makroekonomsku stabilnost, održiv sistem javnih finansija, uslove za unapređenje poslovnog ambijenta, održiv penzijski sistem i priliv stranih direktnih investicija. Politika u oblasti javnih finansija u 2011. godini bila je usmjerena na dalju fiskalnu konsolidaciju u cilju smanjenja učešća javne potrošnje u ukupnom bruto domaćem proizvodu. Nastavljene su aktivnosti u unapređenju poreskog sistema Crne Gore u cilju usaglašavanja sa pravnom praksom Evropske unije. Politika javnog duga vođena je u skladu sa strategijom za upravljanje javnim dugom. Konsolidovani primici, odnosno tekući prihodi sa primicima otplate datih kredita budžeta Crne Gore u 2011. godini iznosi milijardu 129 miliona eura. U tekućim приходima dominantno učešće imaju prihodi od poreza 62%, prihodi od doprinosa 31%, što ukupno čini 95% ukupnih prihoda, dok svi ostali javni prihodi čine 5% ukupnih ostvarenih prihoda. Konsolidovani izdaci Budžeta Crne Gore za 2011. godinu iznose milijardu 318 miliona eura i njihova struktura je detaljno prezentovana u završnom računu Budžeta Crne Gore za 2011. godinu.

Deficit Budžeta Crne Gore usklađen je u skladu sa članom 16 Zakona o Budžetu Crne Gore, a na osnovu metodologije utvrđene podzakonskim aktima. Deficit Budžeta Crne Gore za 2011. godinu iznosio je 189 miliona eura ili 5,8% bruto domaćeg proizvoda. Deficit Budžeta na gotovinskoj osnovi iznosio je 148 miliona eura. Sredstva za finansiranje deficita Budžeta obezbijedjena su iz pozajmice iz kredita iz stranih i domaćih izvora, privatizacionih prihoda, od donacije, i depozita prenesenih iz 2010. godine.

Ukupni državni dug Crne Gore na dan 31.12.2011. godine iznosi milijardu 487 miliona eura, dok su konsolidovane neizmirene tekuće obaveze sa datumom dospjeća na dan 31.12. 2011. godine iznosile 18 miliona eura. Ako uzmemo obavezne obračunske osnove one su iznosile oko 60 miliona eura, imaju tendenciju smanjenja u odnosu na prethodni period. Depoziti Budžeta Crne Gore na dan 31.12.2011. godine sa rezervama zlata iznosili su ukupno 46,8 miliona eura, odnosno 68 miliona eura ako uzmemo tržišnu cijenu zlata.

Zahvaljujem.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Idemo dalje. Krećemo od klubova.

Senator Radulović. Izvolite.

BRANISLAV RADULOVIĆ:

Poštovani predsjedniče Skupštine, uvažena gospodo poslanici,

U skladu sa članom 144 Ustava države Crne Gore i zakonskim ovlašćenjima Vrhovne državne revizije Vrhovna državna revizija okončala je, dostavila i objavila Godišnji izvještaj o sprovedenim revizijama za period oktobar 2011. oktobar 2012. godine, unutar koga se integralno pred vama nalazi i Izvještaj o reviziji Završnog računa budžeta države godine za 2011. godinu. Inače, obavezu izvještavanja imale su 133 potrošačke jedinice.

Sistemom uzorka obuhvat revizije, obuhvatio je 22 potrošačke jedinice, i Vrhovna državna revizija, odnosno nadležni kolegijum kojim je predsjedavao predsjednik Senata, koji zbog porodičnih razloga ne može prisustvovati ovoj sjednici, izrazio je uslovno mišljenje na finansijsku tačnost i pravilnost završnog računa.

Odmah da naglasim da smo ovom prilikom izrazili 47 preporuka u 14 predmetnih materija koje smo objedinili, i samo poređenja radi, prošle godine pred vama se nalazilo 19 preporuka u pet cjelina, i obim ove revizije neuporedivo je veći, on je na 98 strana u odnosu na prošlogodišnjih 54.

Kvalitativni pomak ove revizije ogleda se, da ona više nije samo bila klasična revizija finansijskog izvještavanja, odnosno revizija tačnosti, već je kao takva obuhvatila i reviziju pravilnosti što se najbolje može vidjeti u sadržaju izraženog mišljenja Vrhovne državne revizije. Pri tom, pored revizije Završnog računa budžeta države Crne Gore, pred vama se nalaze i izvodi iz 13 pojedinačnih revizija među kojima, samo da definišem rezultate, imamo tri pozitivna mišljenja, osam uslovnih i dva negativna. To je dakle, sadržaj koji se nalazi od 101. do 203. strane. I odmah na početku da kažem da smo vodili računa o strukturi subjekata, jer do sada smo objavili 75 revizija, tako da su uvažene i preporuke koje su se čule u ovom uvaženom domu. Tako je na zahtjev Odbora za bezbjednost predmet posebne revizije bila Agencija za nacionalnu bezbjednost. Jedan od načina

rasprave u ovom parlamentu bila je i preporuka Regulatorna agencija za energetiku. Nevladin sektor insistirao i razmatrao potrebu dodatne revizije Fonda za manjine. Kada je u pitanju Vlada, ona je izrazila interesovanje za reviziju lokalne samouprave, u ovom slučaju to su bile Opština Bar i Opština Plav.

Inače, dodatan kvalitet koji je ove godine urađen kroz reviziju Završnog računa jeste i Izvještaj o realizaciji zaključaka Skupštine Crne Gore koji se sada po prvi put najavljuje pred vama, od strane 81 do strane 90. Jedna konstatacija koju ću ovom prilikom citirati glasi da Vlada još uvijek nije uspostavila dovoljno razvijene procedure radi otklanjanja nepravilnosti konstatovanih u revizijama Državne revizorske institucije. U tom pogledu izradili smo prijedlog od pet mjera, u cilju boljeg praćenja realizacija preporuka DRI, koje zbog raspoloživog vremena neću citirati, nalaze se na strani 89, a peta preporuka odnosi se i na ovaj visoki dom. Istine radi, treba naglasiti da je Vlada Crne Gore 28.11.2011. godine po prvi put usvojila Akcioni plan za implementaciju preporuka Državne revizorske institucije, čime smo uvjereni da su ono što su rezultati vrhovne državne revizije biti neuporedivo bolje praćeni i od strane vrhovne državne revizije, a nadam se i od strane ovog visokog doma.

Takođe, uvažena gospodo, koristim priliku da vas informišem, a to se ne nalazi u našem izvještaju, da odlukom ovog visokog doma revizije političkih organizacija su u nadležnosti vrhovne državne revizije, ona je okončana, kao što to dobro znate, ali se istovremeno nalazimo i u reviziji političkih organizacija u dijelu izborne kampanje. Samo jedna napomena. Dakle, u šest mjeseci naći ćemo se u situaciji da četiri puta radimo reviziju političkih organizacija, 31. marta naredne godine moramo raditi novu i pri tom pred vama su predsjednički izbori. Upozoravam samo na činjenicu da je Evropski direktorat za budžet ukazao na neophodnost izmjene toga zakona i da, napokon, kada su u pitanju političke organizacije, radimo reviziju vaših konsolidovanih finansijskih izvještaja, a ne ovaj model koji definitivno opterećuje vrhovnu državnu reviziju i ne daje onaj potrebnii rezultat za koji mi smatramo da treba da se ostvari.

Sada da vam saopštim rezultate revizije Završnog računa. Dakle, Državna revizorska institucija dala je uslovno mišljenje na Završni račun budžeta za prošlu godinu, uz preporuku prvenstveno Ministarstva finansija, da obezbijedi efektivne mjere nadzora nad prikupljanjem svih javnih prihoda i dodatno preispita politiku davanja subvencija i, posebno, ono što smo naglasili, njihovu strukturu. Završni račun budžeta za 2011. godinu u najvećem dijelu daje istinit i objektivni prikaz iskazanih primitaka i izdataka na gotovinskoj osnovi. Dakle, to je ono što su rezultati finansijske revizije. Revizijom je utvrđena transakcija uglavnom evidentirana na osnovu vjerodostojne dokumentacije u vremenu u kome su realizovane, ali su i utvrđena određena odstupanja koja su opredijelila da nadležni kolegijum izrazi uslovno mišljenje. Odstupanja koja nemaju bitno materijalni karakter, ali jesu nepravilnosti prvenstveno u elementima primjene zakonom definisanih pravila i procedura, odnose se na primjenjivanje i nedostojnu primjenu propisa i nižih pravnih akata, nedostatke u sistemu evidentiranja neizmirenih obaveza, način prikupljanja pojedinih javnih prihoda, nefunkcionisanje sistema internih kontrola u pojedinim potrošačkim jedinicama, dijelom nenamjensku potrošnju kod pojedinih potrošačkih jedinica, formiranje radnih grupa, zapošljavanje po osnovu ugovora o djelu, vođenja blagajni itd. Naglašavamo da ove nepravilnosti nijesu imale bitno materijalni karakter, ali insistiramo i nadamo se

da ćete kroz vaše zaključke usvojiti naše preporuke, da obavežete Vladu i potrošačke jedinice da kroz sistem zaključaka kao što je to urađeno osam puta do sada, imaju obaveznost za realizaciju preporuka DRI.

U dijelu planiranja budžeta revizijom konstatujem da budžeti pojedinih potrošačkih jedinica nijesu u potpunosti utemeljeni analizama stvarnih potreba po strukturi rashoda i utvrđenim namjenama i pojedine potrošačke jedinice nedosledno primjenjuju zakonom definisane obaveze, kao i da se u pojedinim slučajevima i pored ranije datih preporuka kao što je to, recimo, bio slučaj Fonda za manjine, ponavljaju greške u primjeni zakona i nižih pravnih akata. Preporuke Državne revizorske institucije ovom prilikom neću prezentirati, nadam se da će to biti tokom vaše rasprave i daljeg rada, jer ih je 47. Nadam se, kada budete razgovarali o zaključcima, da ćemo biti u prilici o tome da razgovaramo.

Na kraju, samo još nekoliko kraćih napomena. Na strani 26 Izvještaja koja se nalazi pred vama konstatuje se da uslijed kašnjenja sa dostavom Završnog računa od strane Poreske uprave bilo je neophodno izvršiti i produžiti reviziju, obavještavam da smo taj dio aktivnosti okončali, produžena je revizija kod Poreske uprave kojom je dodatno confirmirano stanje istakazano u Završnom računu budžeta države koji se odnosi na Poresku upravu. Kada su u pitanju državne garancije, nadam se da ću biti u prilici dodatno da vas informišem o tome. Odmah da vam kažem da Izvještaj o reviziji Završnog računa na strani 76 sadrži kao i prošlogodišnji. Još jedna vrlo važna stvar koja je za nas kapitalno važna reći ovdje na samom kraju, da vrhovna državna revizija već tri godine radi sa smanjenim kapacitetom od 20% u odnosu na Ustavom i zakonom definisani sastav vrhovne državne revizije. Već treću godinu vrhovna državna revizija nema petog člana Senata. Važno je napomenuti, a to se vidi kroz ovaj izvještaj, da je došlo do povećanja obima i kvaliteta izvršenih revizija, pri tom je, zašto to ne reći, usvojena nova strategija razvoja institucije, nova metodologija i sve ono što prati rad ovakve institucije.

Što se tiče odnosa sa ostalim državnim organima cijenimo činjenicu da je Vlada usvojila Akcioni plan o realizaciji preporuka. Kada je u pitanju državno tužilaštvo ono je u šest slučajeva preuzelo naše nalaze, a istovremeno nadamo se da će Skupština više kroz rad odbora razmatrati naše nalaze, jer cijenimo da pojedinačni nalazi koji su za nas izuzetno važni nemaju dovoljnu pažnju ovog visokog doma osim kada je rasprava Završnog računa.

Na samom kraju, u mišljenju Evropske komisije kaže se da se sveobuhvatna efikasnost državne revizije nastavlja poboljšavati. Ukoliko je to vaše mišljenje, naš rezultat daje pozitivan rezultat, nadam se. Zahvaljujem.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala vam.

Jedno od osnovnih oruđa, ako ne i najmlađe oruđe parlamentarizma je i Državna revizorska institucija. Nadam se da će ta koleracija biti sve življa sa našim odborom, a samim tim i sa Skupštinom Crne Gore. Hvala vam.

Da li želi još neko od podnosioca izvještaja riječ? Hvala vam.

Krećemo, onda, od poslaničkih klubova. Poslanički klub Bošnjačke stranke kolega Kalač, a priprema se Poslanički klub četiri partije. Izvolite.

ALMER KALAČ:

Uvaženi predsjedavajući, kolege poslanici, predstavnici Državne revizorske institucije, uvaženi građani,

Mislimo da je u tehničkom pogledu Završni račun budžeta sveobuhvatan i pregledan materijal sa svim potrebnim podacima za njegovo kvalitetno razmatranje. U objektivno teškim uslovima realizovani su osnovni ciljevi trošenja budžetskih sredstava. Naglašavam da imamo određenih zamjerki na kvalitet realizovane budžetske potrošnje u pojedinim segmentima. Slažemo se sa ocjenom i preporukama koje je dala Državna revizorska institucija povodom sprovedenih revizija. Državna revizorska institucija je relativno nova institucija. Sasvim je očigledno da su institucije koje su bile predmet revizije ne pridržavaju u potpunosti preporuka Revizorske institucije, mada je evidentno da se broj nepravilnosti smanjuje. Poštovanje preporuka DRI nije samo zakonska obaveza već je ujedno odraz osposobljenosti institucija da državni novac troši na zakonit i transparentan način koji u svakom svom detalju treba da bude provjerljiv i dostupan javnosti. Preporuke Revizorske institucije važno je shvatiti ozbiljno. Mislimo da treba davati podršku ovoj instituciji da i dalje vrši poslove iz svoje nadležnosti i kadrovski je ojačati u cilju postizanja još boljih rezultata u tom pravcu. Isto tako, bitno je da institucije koje su bile predmet revizije, a to se odnosi na sve državne institucije jačaju svoje unutrašnje kapacitete i resurse kako bi budžetska sredstva bila u potpunosti trošena u skladu sa zakonskim propisima, uz otklanjanje nepravilnosti na koje ukazuje Državna revizorska institucija.

Raspravu o Završnom računu doživljam kao jednu od najvažnijih u toku godine i kao priliku da parlament ostvari kontrolnu funkciju u jednoj oblasti gdje su još uvijek prisutne značajne nedoslednosti i široka diskreciona ovlašćenja izvršioca budžeta i rukovodioca potrošačkih jedinica. Prijedlog zakona o Završnom računu budžeta za 2011. godinu kao dokument sadrži sve oblasti i podatke koje propisuje Zakon o budžetu i u tehničkom smislu je svakako za pohvalu. On sa pratećim Izveštajem Državne revizorske institucije pruža više podataka i daje potpuniju sliku o procesu trošenja javnih sredstava. Za razliku od Završnog računa budžeta za 2010. godinu, Predlog zakona o Završnom računu budžeta za 2011. godinu sadrži i dio koji se odnosi na kapitalni budžet sa pregledom planiranih sredstava, pregledom realizovanih aktivnosti programskog budžeta za fazne projekte. Ali i dalje ne postoji obrazloženje zašto nije došlo do kompletne realizacije pojedinih projekata.

Najvažnije je kolika je budžetska politika u funkciji ostvarivanja projektovanih važećih ciljeva ekonomske politike, kao što su: održavanje makroekonomske stabilnosti, stvaranje uslova za rast zaposlenosti, rast životnog standarda, povećanje učešća kapitalnih izdataka i drugo. Ovi ciljevi su utvrđeni kao odgovor države na finansijsku i ukupnu krizu.

Završi račun kroz ekonomsku klasifikaciju, prije svega, pokazuje da su ostvareni neki od važnih planiranih ciljeva. Saglasni smo sa ocjenom da je obezbijeđena stabilnost javnih finansija u kriznom periodu. Ona je takva da posebno u tekućoj potrošnji zahtijeva konzervativniji pristup i prebacivanje težišta državne podrške kroz budžet i druge kanale podrške ka mjerama usmjerenim na razvoju preduzetništva i brži razvoj nerazvijenih područja. Budžetska potrošnja je obezbijedila funkcionisanje primarnih državnih funkcija i dijelom pomogla ostvarivanju najvažnijih ekonomskih ciljeva u 2011. godini.

Osvrnuću se na neke naše zamjerke, sa nadom da će se ubuduće o tome više voditi računa. Kapitalnim budžetom za 2011. godinu, kako planom tako i realizacijom, nedovoljno sredstava je bilo usmjereno u nerazvijene sredine, naročito na sjeveru Crne Gore. To je uglavnom u sredinama u kojima većinsko stanovništvo čine manjinski narodi. Pored slabe infrastrukture i velike nezaposlenosti nije bilo ulaganja u održive projekte, čime su se samo uvećali socijalni problemi i dodatno povećalo siromaštvo građana.

Nas je pored efektivnosti i trošenja zanimala i zakonitost procesa budžetiranja, posebno izvršavanja budžetskih stavki prema nekim potrošačima i nekim kapitalim projektima. Tu smo primijetili određene nedosljednosti u procentu ostvarivanja sredstava između tekućeg i kapitalnog dijela budžeta i među pojedinim potrošačima što je protivno zakonu o budžetu. Budžetski prihodi su se u 2011. godini ostvarili sa 2,66% više sredstava od planiranih, pa se svim potrošačima moralo srazmjerno izvršiti toliko sredstava. Mi imamo situaciju da su konsolidovani izdaci budžeta izvršeni sa 103,75%, a unutar tog kapitalni budžet sa 90,54%, što ukazuje da se tekući i budžet fondova ostvario više od prosjeka i procentualno znatno više od kapitalnog.

Slično je bilo u prethodnim godinama. Tako se iz godine u godinu ne ostvaruje predviđeno, a sa druge strane mijenja se volja Parlamenta kršeći obavezu da srazmjerno izvršavate sve stavke.

I pored preporuke Državne revizorske institucije iz 2010. godine da se bez planske dokumentacije, urbanističko-tehničkih uslova i revidirane projektne dokumentacije ne kandiduju projekti za finansiranje iz kapitalog budžeta, utvrđeno je da se u 2011. godini, istina u manjoj mjeri, ponavljaju greške iz prethodnih godina. Revizijom Završnog računa budžeta za 2011. godinu utvrđeno je da jedan broj projekata predviđen kapitalim budžetom nije realizovan. Takođe, postoji određeni broj projekata čiji je stepen realizacije znatno ispod planiranog, što nije dovoljno jasno naznačeno u prijedlogu zakona o Završnom računu budžeta Crne Gore za 2011. godinu.

Tako je, na primjer, utvrđeno da je na budžetskom razdjelu Direkcija javnih radova, projekat 810, na podprojektu četiri, rekonstrukcija i sanacija gradskih saobraćajnica iskazan zbirni podatak da je utrošeno 1,35 miliona eura i navedeno što je urađeno, ali ne i koliko je utrošeno sredstava po pojedinim opštinama.

Smatram da završni račun budžeta za 2011. godinu u najvećem dijelu daje objektivni prikaz iskazanih primitaka i izdataka na gotovinskog osnovi i da su takve transakcije evidentirane na osnovu vjerodostojne dokumentacije u vremenu u kojem su realizovane, ali svakako postoje i utvrđena su određena odstupanja za koja se nadamo da će u narednom periodu biti svedena na minimum.

Smatramo da preporuke koje su sadržane u zakonu, u izvještaju Državne revizorske institucije i one Matičnog odbora za finansije, uz ove naše sugestije svakako korisne sugestije Ministarstvu da još unaprijedi politiku i prilike u ovoj oblasti.

Na kraju, poslanici Bošnjačke stranke će podržati Prijedlog zakona o završnom računu budžeta za 2011. godinu i izvještaje o njegovoj reviziji, kao i posebne izvještaje revizije pojedinih potrošačkih jedinica.

Hvala.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala, poslanice Kalač.

Na redu je klub četiri partije, a u ime njega poslanik Genci Nimanbegu. Da se pripremi Klub poslanika Pozitivne.

GENCI NIMANBEGU:

Hvala, predsjedniče Krivokapiću.

Poštovane kolegice, kolege poslanici, ja ću iskoristiti vrijeme koje je dato Klubu Force, DP-a, HGI-a i Liberalne partije i prvenstveno iz razloga što smo mi izrazito heterogeni klub u principu iznijeti stavove moje partije o ovom završnom računu, ali se vjerovatno oni neće razlikovati od stavova mojih kolega, koji mogu u svojim izlaganjima kasnije iznijeti svoj stav o završnom računu budžeta.

Ono što se može reći i što je izuzetno bitno za nas poslanike pri donošenju stavova o glasanju završnog računa budžeta je da je jedna od rijetkih institucija, po mom mišljenju, koja ide u pravom pravcu osamostaljivanja i jačanja svojih kompetencija Državna revizorska institucija.

Ja govorim već dva budžeta unazad sličnu priču o radu Državne revizorske institucije i izvještaj koji smo od njih dobili sigurno daje za pravo svakom poslaniku da zaključi na koji način će glasati o završnom računu budžeta. Ono što je i za Vladu Crne Gore i za ministarstava upitno jeste to da smo dobili uslovno mišljenje, koje se podudara sa uslovno-pozitivnim mišljenjem iz ranijeg zakona i znači da ipak ovdje imamo istinit i objektivan iskaz o javnim finansijama, a sistem javnih finansija u Crnoj Gori je prema stavovima Force veoma centralizovan.

Što to znači? Tekući budžet predstavlja veliki dio budžeta Crne Gore, a sam dio kapitalnih investicija preko kojih bi se trebalo realizovati koje Vlada ima u cilju ostvarivanja regionalne nerazvijenosti, sprovođenja svojih politika predstavlja mali udio u budžetu Crne Gore i još manji dio u bruto-društvenom proizvodu države, što ne prelazi 3% bruto-društvenog proizvoda. To i dalje znači da sistem javnih finansija i budžetski sistem ne može očekivati da će kvalitetno početi rješavati ili da je riješio u 2011. godini sve izazove pred kojima se nalazi naše društvo.

Definitivno je jasno da naš javni dug raste iz godine u godinu, iako smo mi cijelo vrijeme u granicama Mاستrihtskih kriterijuma. Znači ne prelazimo 60% bruto-društvenog proizvoda, ali procenat rasta javnog duga pokazuje strukturne probleme koje imamo u Crnoj Gori i koje mogu, nažalost, ako nastavimo u ovom pravcu probiti nivo Makstrihtskih kriterijuma.

Što se tiče samog dijela kapitalnog budžeta koji nam je ovdje dat na uvid i preko završnog računa budžeta i posebno u izvještaju koji nam je dala Državna revizorska institucija, on i dalje pokazuje pravac da su investicije skoncentrisane u centralnom dijelu Crne Gore, s tim da je napravljen veći pomak i da su što se tiče područja gdje žive pripadnici albanskog naroda, da je 2011. godina predstavljala godinu kada se počelo jače investirati prvo u dva projekta infrastrukturna, koji predstavljaju osnov za dalji razvoj i ekonomsko unapređenje tog područja.

Mi ćemo se kao partija zalagati za decentralizaciju sistema javnih finansija koliko je to moguće. To su procesi koji se ne mogu preko godine rješavati, ali samo ako uzmemo u obzir da državni budžet se kreće nekih 1,4 milijarde eura, dok budžeti 21 opštine ne prelaze 150 miliona eura, i ako kapitalni budžet države opet predstavlja nekih 4% ili 5% budžeta, opštine bi trebale da preko 58 svojih budžeta vidimo da sam sistem finansija i ono što je ostavljeno opštinama da

realizuju kao potrebe svojih građana, da je pod znakom pitanja da li će se to moći realizirati. Svjedoci smo da lokalne samouprave godinama su u situaciji da ne realizuju svoje budžete, prvenstveno iz razloga što previše projektuju kapitalni dio svojih budžeta.

Na kraju želim istaći da ovaj završni račun predstavlja realnu sliku finansija u Crnoj Gori i kao takav da je prihvatljiv i da ćemo dati glas za ovaj budžet. Hvala.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Poslanik Bojanić u ime Pozitivne Crne Gore.

MLADEN BOJANIĆ:

Poštovani predsjedniče, dame i gospodo,

Ja bih počeo sa nekim kratkim procesualnim - zašto mi u stvari ovo i radimo, zašto mi u stvari i usvajamo Završni račun budžeta za 2012. godinu, odnosno zašto je Državna revizorska institucija radila reviziju tog budžeta. Mi tražimo odgovore na pitanje, nadam se svi - da li su budžetska sredstva korišćena zakonito, racionalno, efikasno i transparentno u tom određenom periodu. Imamo veliku pomoć od Državne revizorske institucije i ja bih odavde htio da pohvalim njihov izvještaj. Smatram da je uloženo mnogo truda i da je taj izvještaj svake godinu iz godine u godinu mnogo bolji i nama jako omogućava s obzirom da imamo jako kratko vrijeme da možemo da pogledamo ovaj zakon i da se, na kraju krajeva, svi ne razumijemo u te stavke, ali nam daje jednu prilično jasnu sliku Izvještaj Državne revizorske institucije i ona je ovdje dala mišljenje uslovno. A uglavnom smo, da kažem od predstavnika vlasti i na odborima i ovako u medijima čuli da se uglavnom poštovao zakon, odnosno sredstva su korišćena zakonito, racionalno i efikasno i transparentno.

Ja bih se onako zapisao i svi da se zapitamo da koristimo neka svoja sredstva ili u svojoj nekoj kompaniji i da nam neko tamo kaže da su naša sredstva uglavnom zakonito korišćena, vjerujem da bi svako od nas imao veliki problem da prihvati takvu upravu, odnosno da joj da dalje mandat da upravlja svojim sopstvenim sredstvima. Međutim, kako se radi o budžetu, a uglavnom vladajuća stranka, bez obzira, odnosno vladajuće stranke, bez obzira kakav god bio izvještaj i dalje daju neograničeno mogućnost da i dalje upravljaju sami sebi faktički, ukupnim sredstvima i našima i svih građana.

Ono što bih, što sam izvukao vezano nešto i naravno Državna revizorska institucija na osnovu njihovog izvještaja, a nešto samim uvidom i pregledom završnog računa, može se konstatovati da je bilo nenamjenske potrošnje, nenamjenske i neracionalne potrošnje. Kao primjer navešću da su sa jedne pozicije na drugu se trošila sredstva. Primjer je da se čak iz sredstava za rezerve kupovale stambene jedinice, što apsolutno nikako ne može biti da se koristi iz tih sredstava, a naravno u suprotnosti je sa zakonom.

Takođe, imamo primjera koji su ovdje u nedosljednoj primjeni zakonskih propisa. Tu imamo jednu karakterističnu stvar koja se već odavno radi da se pod stavkom ugovorene usluge - stavljaju mnoge stavke i mnogi troškovi koji tu ne mogu nikako da pripadnu, a naročito imamo jedan vid, ja slobodno mogu reći i zloupotrebe namjerne, da se naknade koje se isplaćuju određenim zaposlenim u okviru institucija, isplaćuju kroz takozvane ugovorene usluge koje se naravno sakriju i ne vide se umjesto knjiženja na ostale namjene one se izmisle. Iz toga

imate prilično iskrivljenu sliku kolike su naknade po zaposlenim u pojedinim budžetskim jedinicama.

Takođe je konstatovano da je prikupljanje sredstava bilo slabo i selektivno. To znamo da nam je rezultiralo nekih preko 200 miliona nenaplaćenih poreskih obaveza i to kreira edan ogroman problem na tržištu. Kreira problem jer se samim tim što neko može a neko ne može da plati porez, neko se pusti da to plati kasnije, stvaraju određene privilegije za pojedince, odnosno pojedine kompanije, i ja bih rekao da je to u stvari možda najveći problem stvaranja nekih monopola vještačkih ili privilegija, da je to daleko veći problem za razvoj preduzetništva u Crnoj Gori nego birokratske procedure, koje eto raznim propisa skidamo iz godine u godinu ali nam se ništa ne poboljšava po pitanju preduzetništva.

Takođe, Državna revizorska institucija je konstatovala da postoji dosta nedostataka u sistemu evidentiranja neizmirenih obaveza. Takođe nešto slično poput ovoga je kako ćete naplatiti obaveze poreske ako ih niste evidentirali dobro.

Pitanje garancija je bilo dosta puta rečeno i tu su takođe date preporuke koje očigledno niko ne poštuje. Čak imamo da se daju garancije za pojedine kompanije koje imaju poreski dug.

Nefunkcionisanje unutrašnjih kontrola takođe rezultira, odnosno ima kao rezultat sve ovo što sam ranije naveo. Imamo takođe jedan problem, pričaju veliki da i te preporuke koje prilično korektno radi Državna revizorska institucija, poslije toga se u dobroj mjeri ne poštuju.

I onda imamo na kraju jedan zaključak - zašto sve ovo radimo ako nema nikakve političke odgovornosti, da ne govorimo o nekoj drugoj odgovornosti.

U ovom daljem dijelu ostavio bih nešto par stavki, pošto ja vidim da su se pojavili predstavnici regulatornih agencija, mislio sam da o tom dijelu možda nećemo stići da govorimo, s obzirom da ih nema, ali evo, ukratko samo. Ja sam i na Odboru i ovdje bih ponovio dvije stavke koje su, odnosno komentarisao bih dva izvještaja Agencije za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost, ovako što nam svima zapada u oko bar tada smo vidjeli, a evo znamo i tu informaciju, danas smo ponovo čuli, da je budžet Agencije za elektronske komunikacije veći nego budžet iste agencije u Sloveniji. Neuporediv je razvoj telekomunikacija, neuporedivo je veliki obim poslova u Sloveniji i kod nas, ali jednostavno kod nas su sredstva u većem obimu potrebna našoj agenciji i ono što sam danas čuo jedan podatak, odnosno pomenuo ga je kolega da Agencija za elektronske komunikacije ima veći budžet nego Skupština Crne Gore.

Tamo sam na Odboru, a evo ponoviću, nisu mi bile jasne neke stavke, da ne bi otvarali široku diskusiju oko toga, jednostavno mi samo nije jasno ajde jednu stvar da napomenem, zašto se i dalje uplaćuju sredstva više prihoda na rashodima Agencije u budžet, odnosno na račun Vlade kad je taj zakon u 2008. godini promijenjen i da ta sredstva više prihoda na rashodima ostaje isključivo kao korišćenje razvoj poslovanja Agencije.

Što se tiče Komisije za hartije od vrijednosti imam puno zamjerki na njen rad. Ovaj put samo na finansijskom iskazu. Smatram da su određene nadoknade jako visoke i da su destimulišuće za razvoj tržišta kapitala. Takođe smatram da postoji jedan veliki broj, odnosno prilično velike stavke izdvajanja koja se plaćaju za određene analize, čak imamo jedan podatak da je za neku analizu plaćeno ukupno, ne samo Komisija, 120 hiljada eura Institutu za strateške studije i prognoze, da bi nam oni uradili analizu o uticaju, odnosno potrebi da se mijenja

zakon o investicionim fondovima. Pošto ogromna sredstva za taj vid analize a ne ulazeći u pravednost tih sredstava jer ne mogu da tvrdim, nemam tu analizu, ali znam ako su se rukovodili tom analizom da je ta analiza bila potpuno pogrešna i da izmjene i dopune Zaknoa o investicionim fondovima u stvari napravio veći problem, ono što je bilo zapušteno više godina se pokušalo opravdati nedovoljno dobrom zakonskom regulativom. I naravno, sve to ide ka nekoj potpuno suprotnoj stvari od onoga što se u početku krenulo, što je imalo za cilj tako da vrlo brzo očekujemo i likvidaciju i gašenje ako ne svih ono dobrog dijela fondova.

Na kraju, samo da zaključim, da Pozitivna Crna Gora će biti protiv ovog završnog računa iz razloga koje sam naveo. Takođe, glasaćemo protiv ova dva izvještaja Agencije za elektronske komunikacije i Komisije za hartije od vrijednosti. Hvala.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala vam.

Mislim da smo tu cifru od 120 hiljada već pretresali ovdje, koja je otišla za izradu zakona, mislim da je bio zakon, ali prošli smo. Niste bili tu, prošli smo kroz to razmatranje, što ne znači da ne možemo opet.

Hvala vam.

U ime Socijaldemokrata kolega Šehović, a u ime Demokratskog fronta neka se pripremi poslanik, a SNP će biti prije toga, izvinjavam se nijesam vidio kolegu Damjanovića, kolega Damjanović.

Izvolite.

DAMIR ŠEHOVIĆ:

Hvala, gospodine predsjedniče.

Poštovani predstavnici Vlade, Državne revizorske institucije, regulatornih institucija,

Dozvolite mi da u ime Socijaldemokratske partije u vremenu koje mi je stavljeno na raspolaganju iznesem i svoj i partijski sud o Završnom računu Budžeta za 2011. godinu, kao i o Izvještaju Državne revizorske institucije na isti.

Zakon o kojem raspravljamo kao osnovni instrument kontrole izvršenja budžeta od strane ovog visokog doma zbog činjenice da na ovaj način mi kao psolanici, ali i cjelokupna crnogorska javnost ostvarujemo uvid u finansijske tokove jedne zemlje, jeste jedan od najvažnijih zakonskih tekstova o kojem ovaj visoki dom raspravlja i koje usvaja.

Mislim da je priroda završnog računa takva da bismo se danas kao poslanici trebali fokusirati na dvije stvari.

Prva je ta kako smo se kao država tokom 2011. godine borili sa izazovima krize ali i brojnim našim internim ekonomskim problemima tokom prošle godine i šta nam u tom smislu govore cifre iz ovog zakona, i

Drugo pitanje je da li su potrošačke jedinice odgovorno se odnosile prema novcu koji dobijaju od nas poreskih obveznika, te da li su ga transparentno i zakonito trošile.

Odgovor na prvo pitanje može biti obilježen brojnim statističkim podacima koji bi nesumnjivo pokazali da u situaciji kada se cjelokupna svjetska ekonomija nalazi pred najvećom ekonomskom krizom još od velike depresije 30-tih godina XX vijeka, kada se zemlje osnivači Evropske unije ili neke zemlje osnivači Evropske

unije, bukvalno rečeno, nalaze pred bankrotom, kada se ogroman broj zemalja Evropske unije suočava sa eksplozijom javnog duga, kada se brojne zemlje Evropske unije suočavaju sa padom kreditnog rejtinga, kada se kao uslov za makroekonomsku stabilnost postavlja sklapanje aranžmana sa MMF-om, a kada istovremeno mala i otvorena crnogorska ekonomija koja je prirodno izložena eksternim šokovima, uspijeva da u 2011. godini održi makroekonomsku stabilnost da sačuva redovnost plata i penzija, da ostvari rast bruto domaćeg proizvoda u iznosu od 2,5%, da ostvari javni dug koji je tada bio na prihvatljivom nivou 45% GDP-ia, da zabilježi stopu inflacije koja je primjerena i iznosi 3,5%, onda mislim da nas na osnovu tako saopštenih statističkih podataka možemo da saopštimo da su oni pokazatelj da je ova vlada radila svoj dio posla mnogo bolje nego većina drugih vlada u regionu.

Mogli bismo da kažemo da to pokazuje odgovorniji odnos naše države prema javnim finansijama u odnosu na skoro sve zemlje regiona, jer bi se rijetko koja zemlja mogla pohvaliti ovakvim makroekonomskim pokazateljima, mogli bismo još mnogo štošta da nakalemimo statistiku, ali ja, poštovane kolege, to ovom prilikom ne želim da radim, jer statistika zna da otkrije neke stvari, ali statistika sa druge strane zna i da dosta suštinskih stvari sakrije.

Naša vladajuća koalicija je još jednom dobila povjerenje, ne da bi se krila iza statistike, nego da bi rješavala krupne i nagomilane ekonomske probleme koji su svakako prisutni u Crnoj Gori. Međutim, mi smo osim povjerenja, dobili i upozorenje, a ono je vezano za činjenicu da pojedinci zbog svog nonšalantnog ponašanja i neodgovornog odnosa prema poslu kojim se bave, rizikuju da u pitanje dovedu čitav sistem. A rasprava o Završnom računu budžeta za 2011. godinu jeste idealna prilika da upravo o tome porazgovaramo. Da vidimo kako su sredstva trošena, da li su trošena na zakonit i transparentan način, i da steknemo uvid u to da li je bilo neodgovornih pojedinaca koji svoj posao nijesu odrađivali kako treba i da li su oni zaslužili da snose odgovornost.

Izveštaj koji smo dobili od strane Državne revizorske institucije koji je sveobuhvatan, koji je dobar, koji nam pruža osnov za adekvatnu analizu će nam u tome poslužiti, pri čemu ima jedno ograničenje na koje mi u Socijaldemokratskoj partiji od samog početka insistiramo, a ono je vezano za potrebu da uz ovaj izvještaj ili posebno dobijemo Izvještaj o reviziji garancija koje su potrošene u Kombinat aluminijuma, jer mislim da bi nam one svakako dobro došle da sagledamo cjelinu problema.

Naime, i pored generalne ocjene Državne revizorske institucije vezane za završni račun i za pojedinačne revizije koje inače treba da nas ohrabre zbog konstatacije da završni račun daje istinit i objektivan prikaz primitaka i izdataka za 2011. godinu, ipak sa druge strane, u tom izvještaju Državne revizorske institucije, možemo naći konstatacije koje, blago rečeno, treba da nas zabrinu. A najviše od svega, jedan fragmentan podatak koji govori o tome da je poreska uprava od 2.268 izvršenih kontrola fizičkih i pravnih lica vezanih za način obračuna poreza, utvrdila da čak 83,3% kontrolisanih subjekata nepravilno obračunava poreze ili ih uopšte ne obračunava. 83,3% poreskih obveznika koje je poreska uprava kontrolisala ne prijavljuje ili neuredno prijavljuje svoje poreske obaveze. Ukupan iznos korekcija koji je po tom osnovu napravljen je, ni manje ni više, je 27 miliona eura. A 27 miliona eura je, poštovani građani, pet puta više od ukupnog iznosa koji ova država troši na dječje dodatke. To je skoro duplo više od ukupnog iznosa koji ova

država troši na materijalno obezbjeđenje porodica ili to je pola kapitalnog budžeta ili cjelokupan budžet Direkcije za saobraćaj u Crnoj Gori, što znači da je ukupan iznos korekcija po osnovu neprijavljenih ili netačno obračunatih poreskih obaveza jednak ukupnom iznosu koji ova država troši na održavanje saobraćajne infrastrukture. Ako tom podatku dodamo još jedan podatak koji kaže da kod svakog drugog subjekta koji je kontrolisala poreska uprava su utđene nepravilnosti kada je rije o registar kasama, onda dolazimo do informacije do impesije o kolikom problemu mi zapravo govorimo. Ako još tome dodam da je ukupan nivo nenaplaćenih poreskih obaveza 216 miliona eura, onda definitivno dolazimo do zaključka da toliki fiskalni prostor koji nije iskorišćen ne bi mogle da izdrže ni mnogo veće ni moćnije države od Crne Gore.

Takođe treba da nas zamisli podatak da se i dalje nastavlja sa praksom kršenja Zakona o javnim nabavkama od strane pojedinih potrošačkih jedinica, zbog čega i ne treba da nas čudi toliko veliki broj poništenih postupaka od strane Komisije za javne nabavke, zbog čega se nerijetko, umjesto sa pohvalama, suočava sa kritikama, kao i da nekoliko godina za redom u situaciji povećane nelikvidnosti, u situaciji smanjene kreditne podrške bankama, u situaciji povećanog broja blokiranih računa, mi i dalje imamo prisutno u pojedinim slučajevima, favorizovanje pojedinih dobavljača kroz zloupotrebu instituta avansnog plaćanja od strane pojedinih potrošačkih jedinica. Sa kojim to pravom recimo Crnogorska akademija nauka i umjetnosti favorizuje pojedine nabvljače na način što ih tokom čitave godine drži u avansnom plaćanju. Sa kojim pravom bilo koja potrošačka jedinica ima pravo da nekoga beskamatno kreditira, a kada ga avansno platite, a to ne morate da uradite, vi ga zapravo beskamatno kreditirate.

Sljedeći primjer komocije kod pojedinaca možemo vidjeti u podatku da pojedine potrošačke jedinice u kontinuitetu krše Zakon o državnim službenicima i namještenicima i Zakon o radu, pa smo tako samo na osnovu podataka koje smo dobili iz kontrolisanih potrošačkih jedinica došli do činjenice da 352 osobe u tim kontrolisanim potrošačkim jedinicama radi nezakonito.

Takođe smo na osnovu ovog nalaza Državne revizorske institucije saznali da programski budžet još uvijek do kraja nijesmo implementirali, da u nekim slučajevima planiranje obesmišljavamo kroz prebacivanje i gimnastiku sa prebacivanjem novca sa jedne pozicije na drugu i još niz drugih stvari.

Sve su ovo pojedinačni slučajevi i bilo bi nekorektno zaključivati da su ovo masovne pojave, ali mi se čini da se ovim pojedinačnim slučajevima moramo baviti na vrijeme da ne bi postali masovna pojava. Mislim da je preduslov za to da pojedinci koji su najodgovorniji u tim institucijama snose odgovornost, političku svakako, a i neku drugu ukoliko ima elemenata za to. Mislim da bi ta stvar trebalo da postane umjesto misaone imenice i naša stvarnost i mislimo da je to jedini potreban uslov da bismo makar počeli da rješavamo neke od ovih nagomilanih ekonomskih problema kojih ima dovoljno u ovom izvještaju Državne revizorske institucije. Hvala.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:
Hvala Vam.

Kolega Damjanoviću, izvolite.

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ:

Poštovana Skupštino, poštovani građani, predstavnici predlagača,

Uvažavajući činjenicu da danas raspravljamo Završni račun budžeta za 2011. godinu, sutra budžet za 2013. godinu, ali ćemo se vjerovatno na kraju naredne godine informisati o javnim finansijama za 2012. godinu, pokušaću da u ovoj objedinjenoj raspravi posvetim malo pažnje ne samo Završnom računu budžeta i pokazateljima koji govore kakvo je stanje javnih finansija u Crnoj Gori, ono je loše bilo i 2011. godine, biće ništa bolje i ove godine, a po budžetu koji treba da donesemo nije bolja budućnost javnih finansija ni u narednoj godini, već da se malo zadržim na nalazu Državne revizorske institucije.

Diskusiju bih počeo na način što bih citirao na strani 596. obrazloženje budžeta jedan biser ili jednu misao. Kaže se da je razlog za deficit budžeta, visočiji od planiranog, niže ostvarenje prihoda i veće izvršenje rashoda. Zaista jedna banalna rečenica koja ovdje ne treba da stoji i molba da u sljedećim obrazloženjima nema potrebe da na ovaj način obesmišljavamo raspravu i da potcjenjujemo bilo koga, pa makar to bili i poslanici iz opozicionih klupa.

Ono što trebamo reći vezano za stanje javnih finansija, a Završni račun pokazuje kakvo je ono bilo 2011. godine, govorim da će ove godine biti isto, jeste da je država potrošila 80 miliona evra depozita i to su zadnje pare, odnosno zadnji novac od prodaje Elektroprivrede da bi održala sistem 2011. godine. Biće interesantno da dobijem odgovor, nadam se, sutra prilikom rasprave o Budžetu za narednu godinu, koliko iznose državni depoziti u ovom trenutku u Crnoj Gori. Bez zlata koje je založeno tamo gdje je založeno, koliko iznose u gotovini državni depoziti, odnosno kod banaka Crne Gore i zašto nijesu oni planirani za trošenje naredne godine, već isključivo kreditne pozajmice iz inostranstva.

U odnosu na pokazatelje i nerealno planiranje budžeta koje smo imali kada smo donosili budžet krajem 2010. godine reći ću samo dvije ili tri stvari. Planirali smo deficit budžeta od 2,4%, na kraju je po nalazu DRI bio 5,8%. Ako je plan i za ovu godinu bio 2,7 ili 2,8%, procjena je da će biti preko 4%, šta onda mene kao poslanika ovog doma uvjerava da ćete plan deficita ispod Mastrihta, dakle, ispod 3% za narednu godinu ispoštovati? Onda imam sumnju da će taj deficit biti mnogo veći nego prethodnih 90 miliona evra o kojima ćemo govoriti sutra.

Da bih oslikao situaciju u javnim finansijama možda da kažem i da je te 2011. godine gotovo 10% sredstava pozajmljeno, 240 miliona evra vraćeno kamata, glavnica i garancija, da je situacija po pitanju kamatnih stopa, odnosno kamata iznosa koji vraćamo drastičnija u ovoj godini, a da naredne godine imamo planirano vraćanja 70 miliona evra samo po osnovu kamata za dvije emisije obveznica pomoću kojih je Crna Gora preživjela kad nije umjela bolje ove zadnje tri godine. U odnosu na neke nalaze koji su dati i na ono o čemu je i Državna revizorska institucija izrekla svoj sud, zadržaću se malo na pitanju garancija. Dakle, iznos od 350 miliona garancija je velik za Crnu Goru, to je gotovo četvrtina javnog duga. Ako te garancije uračunamo kao realnu prijetnju, odnosno makar dio tih garancija koje se odnose na Kombinat aluminijuma, i ne samo na Kombinat aluminijuma, u stanje javnog duga koje je sada, jasno je da ćemo na kraju godine probiti takozvani kriterijum od 60% iznosa javnog duga. Možda je to razlog što se sada u Vladi veoma skeptično gleda na Nacrt sistemskog Zakona o budžetu i fiskalne odgovornosti koji je predvidio neka fiskalna ograničenja. Ako se taj zakon

usvoji, ako dođe ovdje, onda je jasno da će Vlada morati da primijeni neke druge mjere i da ove mjere neće biti dovoljne.

U odnosu na neke pojedinosti, možda kao paradigmu, sudska rješenja i pravosnažne sudske presude po kojima su građani, odnosno kompanije pobijedile državu, 13,5 miliona evra i ove godine se ponovila praksa, tj. 2012. godine vjerovatno kao i prošle po završnom računu i niko odgovoran. Dakle, državnici iz evropskih institucija apeluju da se locira odgovornost onih potrošačkih jedinica i da se makar njima umanjí budžet za narednu godinu zbog toga što je 13,5 miliona evra izgubljeno po sudskim procesima. Nijesam vidio u budžetu da je ijedna potrošačka jedinica kažnjena zbog toga, a kamoli da je kažnjen odgovorni u toj potrošačkoj jedinici koji se možda inatio sa nekim građanima pa je država morala da plati 13,5 miliona evra samo po osnovu pravosnažnih sudskih presuda.

Interesantno pitanje Fonda za obeštećenje. Plan 2,5 miliona evra obeštećenja korisnicima obeštećenja 2011. godine, izvršeno svega 1,6 miliona evra, 77 miliona evra po pravosnažnim rješenjima za restituciju. Ovom dinamikom, poštovani građani, za 50 godina će biti obeštećeni samo oni građani koji su ostvarili pravo na povraćaj. Ako tu računamo i sijaset zahtjeva koji su u toku, to znači ni cijeli vijek neće biti dovoljan da država Crna Gora izmiri obaveze po osnovu restitucije obeštećenja onima kojima je ta imovina oteta.

U odnosu na pitanje garancija, kako reče ministar danas na raspravi, garancije koje treba davati i po preporuci DRI, samo za razvojne projekte i tamo gdje ima izvjesnosti da će biti vraćene, hajde ovih sedam i nešto miliona evra garancija Montenegro Airlinesu u 2011. godini koje su date, 2012. godine smo, takođe, davali subvencije garancije za tu istu firmu i za narednu godinu 2013. planiramo i subvencije i garancije od 5 miliona evra, nisam siguran da je na taj način ispoštovano ono što je DRI rekao da se taj novac daje za razvojne projekte. On se daje faktički za preživljavanje te kompanije.

Zašto biti protiv ovog završnog računa budžeta? Pa, iz prostog razloga što nije dobio pozitivno mišljenje. To je suštinski razlog koji je iznio predsjednik Senata u uvodnoj riječi. On je dobio, takozvano, uslovno mišljenje, to sam i na Odboru rekao, on formalno može biti i dobiti uslovno mišljenje ali je suštinski za negativno mišljenje. Ne samo zbog loše efikasnosti i efektivnosti državnih organa, o čemu ni institucija nije imala svoj stav, jer još nije spremna iz razloga koji je predsjednik Senata naveo, da obavi i te vrste revizija, Završnog računa budžeta, već iz nekih formalnih razloga, pa evo da ih pročitam da bi građani imali uvid u to na koji način se troši novac poreskih obveznika i kako to rade pojedini Vladini predstavnici. Na strani 19, Savjet za privatizaciju ne uplaćuje prihode tamo gdje treba. To radi u aranžmanima sa komercijalnim bankama, neću da ih navodim radi reklame, ne mogu da se identifikuju sredstava koja se ostvaruju po osnovu iznajmljivanja me domena i Državna revizorska institucija nije bila u poziciji da zbog načina na koji su ta sredstva uplaćivana, odnosno prihodovana od strane Savjeta za privatizaciju izvrši sveobuhvatnu kontrolu.

Na strani 30, Vlada Crne Gore prekršila je Ustav time što je donijela retroaktivnu odluku da se poveća zarada, čini mi se, kod zaštitnika imovinskih prava. Na strani 38, u Upravi za sport pišu se putni nalozi licima koja nijesu zaposlena u toj upravi. Čitam sve iz nalaza Državne revizorske institucije koji je nepobitan i koji nije podložan promjenama.

Na strani 53 opet imamo Univerzitet Crne Gore kao jednog dobrog investitora koji sa Vladom ima veoma zamršene i komplikovane dužničko-povjerilačke odnose. Naime, te godine je Univerzitet prodao Vladi koja obezbjeđuje pare tom istom univerzitetu za budžet i za plate prodao Vladi, koja obezbjeđuje pare tom istom univerzitetu za budžet i za plate, stambeni prostor u iznosu 2,5 miliona evra. Način na koji je ta prodaja izvršena kroz cesije je najbolje pogledati kada se pogleda Izvještaj državne revizorske institucije i moja preporuka građanima da na web sajtu institucije pogledaju kako to Univerzitet posluje na „ekonomskim principima“.

Na strani 57 - naknade sa užeg kabineta po osnovu tekuće rezerve. Dakle, da li se tekuća rezerva planira za zaista neke vanredne situacije koje se mogu desiti državi tokom godine ili ona služi kao nepresušni izvor takozvanog diskrecionog prava užeg kabineta da daje kome hoće, kad hoće i koliko hoće. Tu prije svega mislim na nevladin sektor, na pojedine kompanije, na pojedine organizacije i naravno na građane. Ovdje nema spora. Nije problem da se od užeg kabineta i sa Vlade iskoristi tekuća rezerva i pomognu se građani kojima je zaista potrebna. Tu mislim na potrebe liječenja, školovanja itd. Međutim, postoje stavke u Budžetu gdje ovo treba planirati i u slučaju da se to dobro planira tekuća rezerva ne bi bila korišćena za ove namjene. Ovako ostaje sumnja da uži kabinet u liku predsjednika Vlade, potpredsjednika i ministra finansija, čini mi se, i ministra unutrašnjih poslova diskreciono koriste ova ovlašćenja, faktički na ovaj način pomaže građanima po političkom kriterijumu. Želim da me neko demantuje, da mi kaže to nije tako. Međutim, i sama DRI je ukazala da ti kriterijumi nijesu dovoljno jasni. Govorio sam o sudskim sporovima, o 13,5 miliona eura, govorio sam o otplati obaveza. Vlada preuzima da otplaćuje obaveze i za neke medijske kuće. Volio bih da mi se ovdje jasno kaže koji su kriterijumi vodili Vladu da pojedinim medijskim kućama oprašta dugovanja, odnosno da preuzima njihovo dugovanje u odnosu na pojedine budžetske korisnike. Sve u svemu, ne samo iz razloga što je mišljenje Revizorske institucije takvo kakvo jeste, a suštinski sam samo dao izvode, a 47 čini mi se preporuka imamo koje se tiču svega 22 potrošača. Dakle, ovdje ne govorim o tome da je revidiran 101 potrošač i revidirana kompletna revizija, već svega 22 budžetska potrošača. Šta bi bilo tek da smo imali snage, volje, kapaciteta, mogućnosti pa da izvršimo kompletnu reviziju budžeta? Kakav bi tek onda nalaz bio ne samo po pitanju nezakonitosti, nego i onoga o čemu je već neko govorio, a to su i neplaćeni prihodi koje država gubi.

Najkraći mogući osvrt na pojedinačne revizije - skrećem pažnju i to će biti predlog za dopunu zaključaka kada se budemo izjašnjavali povodom Završnog računa Budžeta, da su neke potrošačke jedinice pod kontrolom Vlade, konkretno mislim na Montenegro Airlines zloupotrijebile i zakon i odnos sa institucijama time što su javno polemicali sa članovima senata revizije, prijetili čak i krivičnim prijavama zbog nalaza koji je objektiviziran i koji je dat i koji je javno objavljen. Takva praksa ne smije da se nastavi. Ako je dozvolimo tu, onda će i predstavnici ostalih javnih preduzeća, uprava, budžetskih potrošača da krenu sa ovom praksom i onda i ova institucija pa i Parlament gube smisao. U odnosu na regulatore, žal što po ko zna koji put imamo vremenski tjesnac da se na plenumu bavimo njima. Bavimo se dovoljno na Odboru za Budžet, međutim ipak je plenum mjesto gdje to treba reći i gdje treba javna riječ da ostane, samo stav da nakon dvije godine, od 22. decembra 2010. godine, kada smo mi poslanici SNP-a, a Odbor za budžet to

prihvatio tražili da se redefiniše politika viška prihoda nad rashodima kod regulatora je prošlo da bi danas od strane ministra finansija dobili apel da se ide sa promjenom zakonskih propisa i svih onih mjera koje trebaju da dovedu do još većeg stepena racionalizacije kod regulatora. Dakle, faktički smo sada dovedeni da moramo da razmišljamo da se ne samo dio koji se tiče zarada kod regulatora i pogotovo kod nosioca javnih funkcija, već onaj dio koji se tiče ostvarivanja viška prihoda prebaci u Budžet. Biće interesantno da ministar već sutra kada budemo govorili o finansijskim planovima govori o tome da li mislimo na ona sredstva koja će regulator ostvarivati naredne godine, ili na depozite koje regulatori imaju. Jer, postoji jedan dio novca. Ne radi se o ogromnim šumama za Crnu Goru, ali apel ako želi neko ovdje da razgovara sa poslanicima SNP-a o nekim radikalnim, socijalnim mjerama, kakve jesu za malu Crnu Goru i za ovakvo stanje, zamrzavanje penzija, smanjenje nivoa prosječnih zarada, mislim na one zarade koje su ispod prosjeka i neke druge drastične mjere štednje, onda zaista moramo da počnemo, ali ne samo od regulatornih tijela, gdje su plate i ostale prinadležnosti veće zbog načina i finansiranja i obima posla i onoga što oni rade, već da obuhvatimo i lokalne samouprave, i lokalne samouprave, i javna preduzeća, i privredna društva u većinskom vlasništvu Vlade. Da imamo sveobuhvatan paket mjera racionalizacije, pa kad taj paket iscrpimo, o tome ćemo govoriti kod rasprave o Budžetu, da vidimo da li ima potrebe da se neke radikalnije mjere sprovode nad onima koji imaju prosječne zarade.

U ovom trenutku mislimo da dok ne iscrpimo ove mjere bespredmetno je razgovarati o ograničenju i zamrzavanju penzija i smanjenju plata u javnom sektoru. Zahvaljujem.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala. Uži kabinet nema ministra finansija i ministra unutrašnjih poslova, tako da im ne dajemo odgovornost koju nemaju u tom dijelu.

Poslanik Medojević u ime Demokratskog fronta, a poslanik Vukčević u ime najjače partije Demokratske partije socijalista. Izvolite.

NEBOJŠA MEDOJEVIĆ:

Zahvaljujem, gospodine predsjedniče.

Prva redovna obaveza u ime najjačeg poslaničkog kluba u crnogorskom parlamentu i velika čast da danas pričamo na ovu temu. Mogu da konstatujem da je Demokratski front u predizbornoj kampanji pokazao maksimalnu stručnost, mogućnost predviđanja dešavanja, ponudio vrlo konkretan, alternativan program tome programu koji Vlada Crne Gore sprovodi barem 10 godina. I zato imam posebno zadovoljstvo i čast da 15 dana poslije ekspozee premijera Đukanovića, sam premijer Đukanović slanjem ovih dokumenata u Budžet demantuje samog sebe: „Na nedavno održanim parlamentarnim izborima Crna Gora je odlučila da nastavi sigurnim putem naprijed, putem koji vodi u novi viši kvalitet života crnogorskog društva, putem kojim se stvaraju uslovi za viši nivo životnog standarda svakog pojedinca i svake porodice u našoj zajednici.“

Poslije 15 dana u crnogorski Parlament dolazi ministar finansija koji kaže - Zamrzavamo penzije, 7% smanjujemo plate u javnom sektoru i prema mojim informacijama jedno desetak procenata zaposlenih u javnom sektoru koji su bili zaposleni na određeno ostaće bez produženja toga ugovora. Evo koliko staju

obećanja Demokratske partije socijalista. Evo koliko vam traju vaša vizionarska i državna obećanja.

Takođe bih citirao predsjednika Skupštine koji je rekao u svom vrlo nadahnutom izlaganju da je stanje vrlo teško i da Crna Gora treba vizionare, da Crna Gora treba reforme, da Crna Gora treba zaokret, treba promjene. Nažalost, i ovih dana vidimo da od tih promjena, od tog zaokreta nema ništa. Dakle, ono što smo danas u prilici da razmatramo Završni račun za 2011. godinu, ja bih iskoristio da vidimo koje smo lekcije naučili iz ovog Završnog računa i šta možemo da inkorporiramo u Budžet za 2013. godinu. Zbog ove vremenske disproporcije je skoro besmisleno razgovarati o završnom računu za 2011. godinu, kada razgovaramo o Predlogu budžeta za 2013. godinu. Dakle, ono što ja želim da istaknem jeste da nažalost 2011. godina je bila godina gdje ste vi pokušali da na izazove krize reagujete stezanjem kaiša, restrikcijama. Pokušali ste da umanjite potrošnju, pokušali ste da koliko se to može utegnute javnu potrošnju, vjerujući da i dalje je aktivan i da je i dalje ispravan vaš ideološki stav da neoliberalna ekonomija zasnovana na potrošnji, uvozu, trgovini, zaduživanju i beskonačnom čekanju spasilaca stranih investitora i dalje funkcioniše. Prošle su dvije godine, sad ste konačno dobili Predlog budžeta za ovu godinu gdje morate svi zajedno da konstatujete da je taj koncept koji važi 10 godina i koji je napravljen od strane nekih ideologa ovog slobodnog tržišta iscrpio svoje kapacitete. Dakle, ovo što je Demokratski front tvrdio u kampanji za ove izbore i ponudio program 595 mjera, koji se zasniva na zaokretu modela privrednog rasta, od modela potrošnje, vi ste ti koji ste takozvani potrošači. Tražio sam termin kako da narodu približim koja je razlika između Demokratskog fronta i vas iz valadajuće većine u crnogorskom rječniku i srpskog, i crnogorskog, i bošnjačkog jezika nema adekvatnih termina, ali ima u vojvođanskom jeziku. Dakle, ovo je jedan bećarski dio Crne Gore, jedan boemski dio Crne Gore, koji rasprodaje ono što je ostalo od dedova, koji rasprodaje ono što je ostalo iz prethodnih generacija, koji se zadužuje, živi opušteno, luksuzno i nada se da će nekim čudom opet se pojaviti neko bogatstvo koje treba rasparčavati, rasprodavati. Znači, vi ste ti bećari. Ovdje stoje proizvođači. Mi smo jedna druga ideološka škola, odgovorna, ozbiljna, koja nudi vrlo ozbiljne i duboke reforme. Mi smo oni koji misle da se model razvoja mora zasnivati na proizvodnji, na investicijama, štednji i izvozu.

Građani, čuli ste, ni 15 dana nije izdržao elaborat premijera, umjesto višeg standarda imate smanjenje zarada, otpuštanje iz javnog sektora i zamrzavanje penzija. I to su svi oni koji su iz ovih kategorija, a glasali za Demokratsku partiju socijalista i SDP i njihove koalicione partnere zaslužili. Žao mi je birača Demokratskog fronta. Žao mi je što ih nije bilo mnogo više, žao mi je što građani nijesu shvatili da je ovo alternativni program. Mi smo vam govorili, mi se ne borimo protiv DPS- a, borimo se protiv bolesnog sistema koji ste izgradili, koji uništava naše resurse, koji ostavlja deficite, koji zadužuje buduće generacije i zbog toga mislimo da ovaj Predlog budžeta treba da bude početak opšteg bunta u Crnoj Gori.

Sad pozivam sve nevladine organizacije, sve sindikate, čitavu stručnu javnost, univerzitet, sve ljude u Demokratskoj partiji socijalista koji vide ovo što vidi Demokratski front, da kažu - Pa kuda to, ljudi, idemo. Da bi se to uradilo, da bi se krenulo u pravljenje jednog socijalnog društvenog pakta koji podrazumijeva dogovor nacije kuda da idemo dalje, lider i vođa nacije mora da kaže da je pogrešno vodio zemlju 10 godina. Da je zemlju vodio korišćenjem jednog

ideološkog modela koji je donio velike benefite njemu i njegovim najbližim rođacima, saradnicima, bogate je učinio još bogatijim, siromašne učinio još siromašnijim. Draga gospodo, ako nijeste čuli, stopa siromaštva po MONSTAT-u je uvećana skoro za 50%. Prema tome, očigledno je da za ozbiljne reforme u Crnoj Gori potrebna je promjena političke volje građana. Građani i dalje vjeruju da svi možemo da radimo u Vladi, da svi možemo da uzimamo pare iz budžeta, da niko ne treba da stvara novu vrijednost, da treba da dovedemo na mjesto premijera čovjeka koji ima čudotvorne mogućnosti za pravljenje dilova, da će on praviti razne dilove od Azerbejdžana do Južne Afrike, a da ćemo mi i svi ostali uzimati provizije i razrađivati te njegove dilove na samom tržištu ili već gdje se to predviđa. Dakle, kraj je te priče.

Gospodo, ovaj Budžet za 2013. je pokazao da moramo napraviti ključni zaokret. Meni je drago da je ministar finansija danas to priznao. Ali, kaže - nama treba vremena. Ne može nagli zaokret. Gospodo, ovdje se radi o dva potpuno suprotna privredna modela. Nemoguć je hibrid ta dva sistema. Znači, polako, lagano, ne možemo mi mijenjati bolestan sistem i ići ka zdravom modelu. Moramo jednom presjeći radikalno i zato sam predložio da se budžet za ovu godinu ne usvaja, već da se zajedno sa Svjetskom bankom i MMF-om, koji otvaraju nove fondove za podršku zemljama, malim privredama koje mogu da dobiju sada subvencije po prvi put za 20 godina da podrže svoju privredu i svoje budžete, to je model koji ćete vidjeti već početkom februara, marta u ozbiljnim papirima MMF-a i Svjetske banke. Dajte, da ne usvajamo ovaj budžet, dajte da napravimo jedan društveni dogovor, da vidimo kuda zemlja ide, koje su mjere koje treba uraditi. Budžet treba totalno restrukturirati. Ove mjere štednje neće donijeti nikakav efekat kratkoročno. Samo 2013. godine u šest mjeseci, to je ministar priznao, nama je potrebno restrukturiranje prihodovne strane.

Citiraću profesora Branka Horvata, koji se često u polemici sa liberalnim ekonomistima, koji su stalno govorili, što manja država, što manje da se troši, treba što manje da država ima svoju ulogu u tržištu, govorio - Da, potrošnja je možda velika, slažem se, treba je skraćivati, treba je smanjivati, ali nije u tome problem. Stari profesor je govorio da je problem u malom bruto društvenom proizvodu. A bruto društveni proizvod se može napraviti samo u proizvodnji, ne može u trgovini, ne može u ovim tercijalnim sektorima i zbog toga mi trebamo radikalni zaokret. Ovo ne pričam zbog vas, vi ste protiv toga. Ovo pričam zbog penzionera koji su glasali za vas i koji sad vjerovatno će doći u Demokratski front da se bune, ali mi ćemo im dati program - 595 mjera i reći vrlo prostu stvar - Demokratija tako funkcioniše. Ako podržite one koji vode pogrešnu politiku, platićete cijenu.

Dakle, da se skoncentrišemo na par stvari koje bih dao kao preporuku kolegama iz Državne revizorske institucije. Pohvale za sve ono što rade. Znači, Demokratski front naravno i doživljava kao dio opozicije u nekom širem smislu, jer to u principu jeste struktura koja treba da pomogne opoziciji u kontroli većine kako troši budžetska sredstva i pare svih građana.

Dakle, ono što je u ovakvim kontrolnim institucijama važno jeste da upotrijebe takozvani pametni model za biranje meta. To je jedna bezbjednosna terminologija, ali ona se primjenjuje i kod izbora meta u Državnoj revizorskoj instituciji. Dakle, ta metodologija se zasniva na registrovanju najvećih rizika po stabilnost javnih finansija, najvećih prostora za zloupotrebe i najvećih prostora za korupciju.

Idemo redom. To su garancije, rekli smo, Kombinata aluminijuma Podgorica. Dakle, ne možemo da pređemo preko te stavke, jer one su u 2011. godini sa sobom povukle jedan čitav niz pogrešnih odluka Vlade, od subvencija, od državne pomoći, od odnosa sa Elektroprivredom Crne Gore, koji se sada pojavljuju u 2013. godini kao ključni rizik stabilnosti javnih finansija. Eksperti Svjetske banke vam kažu - Sve uštede koje sada ovdje radite i sve ovo smanjenje plata i penzija na kraju može pasti u vodu ako padnu garancije za Kombinat aluminijuma. Prema tome, tu postoji krivična odgovornost. Rekao sam kolegama iz Revizorske institucije, to nije niko uradio zbog države Crne Gore, nije niko uradio zbog Kombinata aluminijuma, tu nema nikakvih razvojnih komponenti. Radi se o korupcijskom poslu sklopljenom u jednom kafiću. I dokle god mi svi zajedno ne budemo imali političke volje da se suprotstavimo tome jednom čovjeku koji može u kafiću da sklopi toliko teške dilove, možemo da se bavimo pitanjima manjeg značaja i manjeg intenziteta.

Depoziti države javnih preduzeća u komercijalnim bankama. Šta je sa depozitima Elektroprivrede u Prvoj banci Crne Gore? Gdje su, postoje li, zašto ih Elektroprivreda ne koristi, koje kamate su na njih plaćene, zašto se i na koji način obavlja ta transakcija između Elektroprivrede i komercijalnih banaka?

Zaduživanje u inostranstvu. Zašto je za kredit u SWISS banci plaćeno dva posto...

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Kolega Medojeviću, koliko Vam još treba?

NEBOJŠA MEDOJEVIĆ:

Pokušaću da budem vrlo konkretan.

Ovo su predlozi za Revizorsku instituciju kako da cilja mete u sljedećem izvještaju za 2013. godinu. Kako je moguće da je neko iz Ministarstva finansija sklopio sporazum o kreditu u Švajcarskoj banci, SWISS banci sa 2% troškova za obradu kredita? To je plaćeno tri miliona eura. Troškovi obrade kredita, tri miliona eura.

Poreski dug. Kolega Šehović je pričao, skoro da nema potrebe ništa tu da kažem. Javne nabavke, kolega. Ko kontroliše javne nabavke kod najvećih korisnika javnih nabavki? Fond zdravstvo, Željeznica, kapitalni budžet. Dokle više da finansiramo Bemax? Je li to cilj kapitalnog budžeta? Da finansiramo Bemax? Ako jeste, stavite kapitalni budžet - Bemaks.

Dakle, subvencije, državna pomoć, takođe, sam rekao. Socijalna pomoć. Subvencije, u 2011. godini mi smo dali 900 hiljada Bega pressu, jednoj privatnoj firmi zato što loše posluje. Ima problema u poslu i ne može da plati dobavljače. Naravno, poslije se čudimo zašto taj čovjek napada opoziciju, a štiti ...

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Kolega Medojeviću, privodite raspravu kraju.

NEBOJŠA MEDOJEVIĆ:

Promet akciznih roba. Kolege iz Državne revizorske institucije, tržište cigareta je u ovoj godini sivo tržište preko 60%. Vrlo se precizno zna ko je zadužen za to, ko pirkuplja te prihode, ko žmuri i zašto žmuri i ko su centri čitave ove priče.

Za KAP, reprogram subvencije, opraštanje poreza i doprinosa. Da li je moguće, danas je to bilo postavljeno pitanje, mislim od kolege Milića, firma koja ne plaća poreze i doprinose, mi joj dajemo subvencije i garancije. To je nezabilježeno u savremenom sistemu fiskalne odgovornosti javnih finansija. I Regulatorna agencija, vi znate, kolege iz regulatornog agencija, godinama uporno pričam, da je nama koncept regulatornih agencija promašen.

Dakle, Regulatorna agencija za Energetiku šta reguliše. Reguliše opet firme koje su monopol. Jedini utvrđuju tarife i cijene i podrška s moje strane. Regulatorna agencija za telekomunikaciju ne reguliše ništa. Dakle, ni tarife ni konkurenciju i bez obzira na neke prijateljske relacije, smatram da od svih ovih agencija treba napraviti jednu državnu regulatornu agenciju sa više odsjeka, koja će obavljati posao, imati jedan menadžment, jednu upravu, jednu administraciju, a obavljati na posao na način da shvatimo da mala država i mala ekonomija ne može da ima efikasne nezavisne regulatorne mehanizme i da se Vlada ne može izvući iz te priče. Vlada mora da bude prisutna i moramo ljudima iz Evropske unije objasniti da zbog veličine tržišta ne možemo da razvijamo konkurenciju u nekim oblastima, kao što to mogu Hrvatska, Srbija, Slovenija i neke druge države.

Na kraju, drage kolege, izvinjavam se na prekoračenju, malo je bilo i edukativnog karaktera ne za vas iz DPS-a nego za naše birače koji sljedeći put moraju dobro da pazе i da znaju da ona olovka može da se iskoristi i pozitivno i negativno. Može biti osnov za kreativnu energiju promjena, a može biti i atomska energija za uništenje.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala vam.

Dao sam malo više zato što je najveći klub u opoziciji. Sada će najveći klub u vlasti, pa ćemo čuti i tu dodatnu argumentaciju.

Inače, kolega Medojeviću, tu postoji jedna podjela koju ćete teško prihvatiti za Demokratski front, a to je ljevica i desnica. Sada možete li smjestiti Demokratski front u ljevicu, vi saberite, u ukupnom smislu, u političkom i ekonomskom ne samo u ekonomskom. Govorim o ideološkoj podjeli, bečari su neženje tako da to nije druga priča.

Izvolite, kolega Vukčeviću, dobićete i vi prekoračenje, ako imate potrebu. Izvolite.

ZORAN VUKČEVIĆ:

Zahvaljujem, predsjedniče.

Uvažene kolege, gospodo iz Državne revizorske institucije, gospodo iz Ministarstva finansija i regulatornih tijela. Mi danas raspravljamo o Završnom računu za 2011. godinu i sa aspekta vremenske dimenzije, opravdano, zbog potrebe održavanja parlamentarnih izbora, ono jeste daleko vremenski dio govora o Završnom računu. Uzimaju se u obzir i neke druge činjenice, zaboravljamo okolnosti u kojima je taj budžet realizovan u 2011. godini. Za Crnu Goru, kao uostalom i za mnoge druge države je bilo ključno pitanje kako finansijski izdržati

krizu kada je Crna Gora kao mnoge druge države zavisna od spoljnih priliva, i to od direktnih stranih investicija, kapitalnih ulaganja, pa i u nekim situacijama i od kredita. Novac je, prije svega, bio potreban da se nadomjesti budžetski defцит koji su nastali, prije svega, zbog smanjenja primitaka, zbog smanjenja ekonomske aktivnosti i, drugo, zbog povećanja potreba za izdavanjima za socijalnu pomoć, što je bio jedan od osnovnih zadataka za ostvarenje budžeta. Posebno je bilo neophodno u ovom periodu obezbijediti funkcionisanje, pored socijale i penzije, zdravstva i obrazovanja. Svi događaji koji se vežu za ekonomsku krizu se moraju reflektovati i na Crnu Goru. Moramo biti svjesni činjenice da danas kao svaka ekonomija na globalnom nivou funkcionišemo kao sistem spojenih sudova. Sve ono što se dešava u velikim ili manjim državama se reflektuje u bilo kojoj državi, pa samim tim i u Crnoj Gori. Ako uzmemo u obzir činjenicu da preko 75% ukupne robne razmjene, finansijskih transakcija i investicija se obavlja između zemalja balkanske regije i Evropske unije, onda smo svjesni činjenice da sve ono što se dešava na globalnom nivou ima direktnog upliva i na Crnu Goru.

U takvim okolnostima je bilo potrebno obezbijediti funkcionisanje i budžeta za 2011. godinu. Ono što je karakteristično za budžet za ovu godinu bilo je, prije svega, povećanje budžetskog defцита za 83 miliona eura i on je veći od ostvarenog. Ukupni izdaci su veći od planiranih i došlo je do povećanja troškova koji se odnose na kamate i zaduživanja. U implementaciji vođenja budžetske politike bilo je određenih objektivnih, ali i subjektivnih promjena, i to je ono što je naglašeno u izvještaju Državne revizorske institucije.

Želim da naglasim da je Državna revizorska institucija konstatovala da je Završni račun za 2011. godinu u najvećem dijelu istinit i objektivan prikaz svih iskazanih primitaka i izdataka i da on daje uslovnu saglasnost. Svi oni nedostaci koji su iskazani u izvještaju Državne revizorske institucije su usmjereni ka tome da se stvari u dijelu sprovođenja budžeta promijene, odnosno da se dovedu na nivo koji je potreban. Tu se misli na uočene nedostatke u sistemu evidentiranja neizmirenih obaveza i prikupljanja pojedinih javnih prihoda, nedovoljnog funkcionisanja kontrole u pojedinim slučajevima i, dijelom, nenamjenske potrošnje po pojedinim pozicijama. O tim aspektima je dato u Izvještaju Državne revizorske institucije, o njima je govorio i gospodin Radulović. Mislim da konstatacija DRI da je napravljen progres u odnosu na prethodnu godinu i da ove upozoravajuće konstatacije koje su date upravo govore o tome da je potrebno raditi na unapređenju procedura budžetske potrošnje. Slažem se sa konstatacijama koje je, takođe, rekao gospodin Radulović, kada je u pitanju praćenje budžeta sa pozicije Skupštine, treba da bude veća posvećenost matičnog odbora. Rekao sam to i na odboru. Odbor za ekonomiju, finansije i budžet onako kako je sada koncipiran to ne može da radi na adekvatan način. Takav odbor sa tako heterogenim obimom zadataka koji ima i sa najvećim brojem sjednica koje održi tokom godine veoma je teško da se može pratiti tokom čitave godine sa pojedinim potrošačkim jedinicama.

Ako uzmemo u obzir i iskustvo nekih drugih parlamenata iz okruženja i drugih razvijenih država, postoji poseban odbor za budžet koji se isključivo bavi budžetom, ali se bavi u svim fazama i potrošnjom budžeta i u svim fazama nastajanja budžeta i na taj način se preventivno djeluje, što bi trebao da bude i zadatak ne samo kontrolna uloga parlamenta nego i preventivna uloga parlamenta. Sa makroekonomskog aspekta oni trendovi koji su nastali u periodu prije 2011. i oni koji nastaju tokom 2012. i što je planirano za 2013. godinu, govori o tome da se

vodi krajnje odgovorna budžetska politika i da je to nešto što predstavlja izazov, posebno u okolnostima u kome se jedan budžet sprovodi.

Ako govorimo o budžetskom deficitu, a deficit je zapravo iskaz u kojem se govori o tome da država troši više nego što može, više nego što ima sredstava i da je taj budžetski deficit kontrolisan i on se već u kontinuitetu drži na nekom nivou koji se kreće između 3% i 5%. Samo da podsjetim da je u 2009. godini bio na nivou 5,7%, da je procjena da će do kraja 2012. godine biti na nivou od 3,7%, da je plan za 2013. godinu 2,7%, što govori o tome da se krajnje odgovorno odnosimo prema svim potrebnim instrumentima koji su važni za vođenje kvalitetne budžetske politike.

Takođe, kada je u pitanju kretanje državnog duga, samo da podsjetim da je taj dio veoma diskutabilan, nešto što apsolutno može da zabrine u narednom periodu, da je dug u 2011. godini bio preko 45,4%, procjena je da će biti negdje na nivou od 52,1% u 2012. godini. Ono što posebno zabrinjava njegove planske projekcije koje su date za 2013, 2014, 2015. i 2016. godinu i kretaće se na nivou od 54%, sa krajnjim ciljem da bude na nivou od 52%. Ako tome dodamo i rast brutodruštvenog proizvoda, onda kretanje državnog duga treba biti posebno praćen sa aspekta rezerve u onom dijelu namjene sredstava koja će se zaduživati, prije svega mislim da moraju biti usmjerena na trajnim kapitalnim objektima ne nikako za potrošnju. Kada je u pitanju javna potrošnja, takođe je značajno napomenuti da se ona smanjuje i da je na nivou godine posmatrane u budžetskom periodu 2011. bila 41%, da je procjena da će biti do kraja ove godine 41,8% i da je planirana čak ispod 40% na nivou 2013. godine. Ono što je posebno bitno u dijelu kapitalnog budžeta kada je u pitanju budžet za 2011. godinu je to da je on ostvaren sa svega 67 miliona, odnosno da je za nekih 17% manji. Ono što mislim da nije dobro, to je obrazloženje koje je dato u ovom izvještaju, odnosno završnom računu, a to da ta sredstva nijesu mogla biti potrošena zato što se nijesu mogle ispoštovati tenderske procedure. Uzimajući u obzir sve ograničavajuće faktore kada je u pitanju sprovođenje Zakona o javnim nabavkama, smatram da se unaprijed moraju planirati sredstva za realizaciju tako važnog dijela budžeta, kao što je kapitalni budžet, posebno imajući okolnost ekonomske krize i da je kapitalni budžet razvojni dio i da je izuzetno važan sa aspekta obezbjeđivanja agregatne tražnje u uslovima animiranja crnogorskih preduzeća koja mogu da dopnesu, prije svega, otvaranju novih radnih mjesta. Mislim da se svaki euro koji se sa tog aspekta potroši izuzetno je važan.

Sa aspekta poreske politike, ona je u dijelu 2011. godine, prije svega, bila usmjerena ka tome da je najveći dio poreza obezbijeđen sa aspekta dodatne vrijednosti, odnosno PDV-a, akciza i poreza na dohodak građana. Želim da napomenem da u razvijenijim državama sa razvijenijim poreskim sistemom najveće je učešće poreza na imovinu i poreza na dohodak i da ove zemlje imaju razvijen sistem sintetičkog oporezivanja. Mislim da u tom pravcu treba tražiti i u budućnosti moguća rješenja kako bismo uspjeli da obezbijedimo ono što je važno da Budžet bude zaista održiv u okolnostima u kojima će se on realizovati. Sa aspekta svih onih ciljeva koji su dati za ovu godinu, kada je u pitanju ekonomska politika, a to je sprovođenje strukturnih reformi koje se odnose na, prije svega, unapređenje ambijenta za biznis podrške malim i srednjem biznisu, regionalnom razvoju i realizaciji novih investicija treba da bude prioritet i u narednom periodu, jer su to veoma važni preduslovi kada je u pitanju obezbjeđenje svih neophodnih

uslova za novu zapošljavanje, što je jedan od naših osnovnih zadataka koje želimo da ostvarimo u narednom periodu.

Smatram da je Završni račun Budžeta za 2011. godinu za Demokratsku partiju socijalista prihvatljiv i mi ćemo glasati za njegovo usvajanje. Zahvaljujem.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala, poslaniče Vukčeviću.

Završili smo izjašnjavanje predstavnika klubova i krećemo u raspravu po pet minuta.

Poslanik Đukanović u ime Demokratskog fronta, a Milorad Vuletić u ime Demokratske partije socijalista. Izvolite.

MILUTIN ĐUKANOVIĆ:

Uvaženo predsjedništvo, dame i gospodo, poštovani građani Crne Gore,

Da bi mogli govoriti o Predlogu zakona o Završnom računu Budžeta za 2011. godinu, potrebno je prvo razjasniti koliki je stvarni deficit i način na koji se taj deficit iskazuje.

U Završnom računu iskazan je deficit u iznosu od 190 miliona evra, iako je planirani deficit iznosio 83 miliona evra, što znači da je deficit za 106 miliona veći od planiranog ili iskazano procenutalno to je iznosilo više od 128%. Medjutim, potrebno je naglasiti da i ovako iskazani deficit ne obuhvata iznos od 132 miliona evra, odnosno dio otplate duga iz prethodnog perioda u iznosu od 41 milion evra, kao i otplatu kredita u znosu od 91,4 milion evra. Kada se sve ovo uzme u obzir, mada knjigovođe polemišu može li to tako ili ne može, ali suština je da Crnoj Gori, odnosno Budžetu da bi se podmirile sve obaveze nedostaju 322 miliona evra. A 322 miliona evra predstavlja više od 10% bruto domaćeg proizvoda i u svakoj zemlji to bi bio alarm na uzbunu da se spašavaju javne finansije.

Pošto većina firmi koje u Crnoj Gori posluju ili su joj vlasnici stranci ili kompanijama upravljaju inostrane kompanije, većinu dobiti te kompanije, naravno, plate porez na dobi, iznose iz Crne Gore. To iznošenje dobiti znači da se smanjuje bruto domaći proizvod, a samim tim i realni deficit je veći. Šta imamo danas? Osnovna politika ili osnovna vještina koju ima Vlada Crne Gore je ta da li će se zadužiti po kamatnoj stopi od 5 ili 9%. Uglavnom, imamo zaduživanje i kredite, odnosno zajmove i kredite. Vodeći politiku zaduživanja bez jasne vizije razvoja, državni dug je na 31.12.2011. godine iznosio 1,5 milijardi evra, a država je dala garancije za 350 miliona evra. Koliko Vlada ozbiljno upravlja javnim finansijama najbolje govore sljedeći podaci:

Za garancije je planirano da se odvoji 0 evra, a odvojeno je 33 miliona evra.

Takođe i za otplatu kamata. Planirano je da se izdvoji 29 miliona evra, a izdvojeno je 45 miliona.

Osnovni pokazatelji koji definišu stanje u javnim finansijama su negativni. Prihodi su značajno manji od planiranih, a rashodi značajno veći. Kapitalni budžet nije realizovan u predviđenom obimu i manji je nego u 2010. godini.

Koliko se Vlada odgovorno odnosi prema realizaciji budžeta dovoljno govori Izvještaj Državne revizorske institucije. DRI je dala uslovno mišljenje na Predlog zakona o Završnom računu Budžeta za 2011. godinu. Na Odboru za budžet i finansije predstavnici DRI su saopštili da se uslovno mišljenje ustvari može razdvojiti na dva dijela - da bi pozitivno mišljenje moglo da dobije finansijski iskaz,

a negativno mišljenje bi moglo da dobije odnos prema poštovanju zakona. Kada je neko dobio određeni novac, taj novac je prikazan - u redu, ali taj novac nije korišćen na zakonom propisan način. Iz toga proističe da je ovo mišljenje DRI moralo da bude negativno.

Ovakvih preporuka koje je dala DRI kontrolišući samo 22 budžetske jedinice ima 47. Zamislite da su kontrolisali sve budžetske jedinice. Crna Gora se nalazi u velikim problemima. Treba vizija, trebaju konkretni predlozi da se izadje iz ove krize. Prošlo je vrijeme kada je budžet mogao da se puni iz tranzitno-kriminalnih aktivnosti. Potrebno je imati ozbiljne planove. Ne bi bilo loše da predstavnici Vlade pogledaju i program od 595 mjera koje je kreirao Demokratski front.

Zahvaljujem na pažnji.

PREDSEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Hvala Vama, kolega.

Pozivam kolegu Vuletića da uzme riječ. Neka se pripremi kolega Velizar Kaluđerović.

Kolega Bušković je tražio riječ. Nema prostora za repliku. Ako želite komentar, imate komentar. Izvolite.

BORIS BUŠKOVIĆ:

Zahvaljujem. Ako mogu da iskoristim priliku da dam kratak komentar.

PREDSEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Izvinite, kolega Buškoviću, na koga dajete komentar?

BORIS BUŠKOVIĆ:

Na komentar gospodina Đukanovića.

Znači, Završni račun je pripremljen u skladu sa zakonskom regulativom, ne samo u Crnoj Gori nego i u svim međunarodnim standardima. Kroz ovaj dokument smo probali uvažanim poslanicima da prezentujemo cjelokupan presjek rada državne uprave i mislim da smo kroz detaljnu analitiku prihoda, rashoda i rada svih državnih organa dali objektivan prikaz što se radilo u 2011. godini. Što se tiče samog mišljenja Državne revizorske institucije, ono je uslovno. Mislim definitivno da Državna revizorska institucija ima dovoljno ekspertize u svom radu i da je kvalitetno procijenila mišljenje za Završni račun 2011. godinu, tako da smatram da kroz njihov izvještaj i kroz preporuke koje su dali da postoji dodatan prostor za napredak u radu državne administracije. Medjutim, to je process. Vlada je već usvojila Akcioni plan sa implementaciju ovih preporuka i nadam se da ćemo ih u kratkom roku u narednom periodu ispoštovati.

Što se tiče konstatacije koja se odnosi na obračun rezultata, koristim priliku da vas uvjerim da je rezultat koji je prikazan u Završni račun za 2011. godinu u potpunosti urađen sa zakonskom regulativom u Crnoj Gori sa međunarodnim računovodstvenim standardima. Mi možemo detaljno obrazlagati zašto je takav rezultat i definitivno tu smo imali diskusiju posebno Komisiji - otplata kredita ne može uticati na deficit Crne Gore.

Takođe, što se tiče iznošenja dobiti, kompanije koje rade u Crnoj Gori, to je definisano posebnim zakonskim rješenjima. Mislim da je nerealno očekivati ako tražimo strane investitore da ostvaruju dodatnu vrijednost u Crnoj Gori. Ako su

investirali značajan iznos, da im možemo u kratkom roku zabraniti iznošenje sredstava koja su na ovom tržištu zaradile.

Što se tiče kapitalnog budžeta, definitivno kapitalni budžet nije ispunjen u iznosu 100%. Bila je preporuka Državne revizorske institucije 2010. godine da se ne počinju projekti prije pripreme detaljne dokumentacije. Ta preporuka je djelimično ispoštovana u 2011. godini. Nadamo se u narednom periodu da ćemo tu preporuku ispoštovati u maksimalno mogućem obimu.

Za pripremnu dokumentaciju postoji određeni rok. Zakon o budžetu se planira na godinu dana. Procedure tenderske su takve da ugovori ne mogu da se sklope u kratkom roku. Od javnog poziva do sklapanja ugovora potreban je značajan vremenski period, tako da tu nalazim opravdanje zbog čega kapitalni budžet nije mogao biti ispoštovan u 100% iznosu. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Zahvaljujem.

Kolega Đukanović, dva minuta. Izvolite.

MILUTIN ĐUKANOVIĆ:

Ja nijesam rekao da nijeste poštovali međunarodne standarde, ali u poštovanju standarda samo sam želio građanima da približim šta može deficit da znači. I još plastičnije da bude - da bi građanima ovo bilo jasnije, ukoliko neko prima platu od 500 evra, na primjer, a od tih 500 evra 300 evra odvaja za plaćanje kredita ili dugova za struju iz prethodnog perioda, a 200 evra mu ostaje za podmirenje svih tekućih obaveza. Po metodologiji kojom se iskazuje suficit ili deficit, a to primjenjuje Vlada Crne Gore, taj građanin bi imao suficit od 300 evra. Po računici Vlade, građanin je u plusu 300 evra, ali građanin zna da u džepu nema ništa. Možemo zapisivati knjigovodstveno, ne sporim ja da je to u skladu sa međunarodnim standardima, samo želim da kažem da osim prikazanog deficita treba posmatrati i neke druge cifre koje mogu to da prikažu.

Što se tiče uslovnog mišljenja, jasno je na Odboru za finansije kazano - što se tiče finansijskih iskaza završnog računa, ti finansijski iskazi mogu da dobiju pozitivnu ocjenu. Znači, neko je dobio 100 hiljada evra, on je tih 100 hiljada evra potrošio. To je taj finansijski izvještaj.

A drugo gdje treba da se dobije negativna ocjena je ta da tih 100 evra nije potrošeno u skladu sa zakonskim propisima. E kad saberete to, prikazano tačno nije potrošeno u skladu sa zakonskim propisima. Generalna ocjena mora da bude negativna. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Zahvaljujem.

Sada su se stekli uslovi da kolega Vuletić uzme riječ. Izvolite.

Kolega Kaluđerović nakon njega.

MILORAD VULETIĆ:

Zahvaljujem, gospodine predsjedavajući.

Dame i gospodo poslanici, uvaženi predstavnici predlagača materijala, poštovani građani,

Baveći se završnim računom budžeta za 2011. godinu i Izvještajem o reviziji završnog računa Državne revizorske institucije, neophodno je da se osvrnemo i podsjetimo na ekonomske parametre koji pokazuju blage nagovještaje napuštanja zagrljaja ekonomske krize.

Bilansne pozicije otvaraju mogućnost različitih tumačenja, pa nije ni čudo što u kontaktu sa građanima jedan broj njih ekonomski sistem države doživljava kao neku mašinu, računajući kada dođe do zastoja da je dovoljno da stručnjak dođe i popravi ili promijeni neki dio i sve opet počne da funkcioniše. Nažalost, ekonomija ipak nije to. Tu nastaje problem. Dugoročno gledano, to je sistem koji kažnjava greške. Taj sistem nikome ne daje ono što očekuje, nego po pravilu ono što zasluži.

Poštovane kolege i kolegice, pred nama je Predlog završnog računa budžeta za 2011. godinu sa svim obilježjima i opterećenjima krize koja je bacila na koljena i moćne evropske ekonomije. Ipak, politika u oblasti javnih finansija realizovala se u nešto povoljnijem opštem ambijentu nego u 2010. godini. Došlo je do uspostavljanja održivog sistema javnih finansija, kao posljedica dinamiziranja ekonomske aktivnosti, rasta bruto društvenog proizvoda, jačanja likvidnosti i konkurentnosti privrede, strukturne reforme sistema, obrazovanja, zdravstva i socijalne zaštite. Ali, i ovaj završni račun budžeta moramo sagledavati kroz opšte implikacije krize na strateške pravce razvoja.

Osnovni ciljevi ekonomske politike u 2011. godini bili su: sprovođenje strukturalnih reformi, kao doprinos održivosti javnih finansija, unapređenje poslovnog ambijenta, definisanje alternativnih tržišnih rješenja, realizacija novih investicija, sistemska podrška politici regionalnog razvoja. No, rast unutrašnjeg duga uzrokovan je povećanjem po osnovu državnih zapisa, kratkoročnih kreditnih zaduženja i preuzimanjem dugova.

Bilansne pozicije ovog završnog računa u mnogome je opterećivao uticaj ekonomske krize iz 2010. godine, naročito na oblast javnih finansija, a samim tim se negativno odrazio na deficit budžeta Crne Gore. Veći nivo deficita od planiranog imale su i mnoge evropske države. Uzevši u obzir turbulentno međunarodno okruženje i nelikvidnost privrede, stopa ostvarenih izvornih javnih prihoda je zadovoljavajuća.

Nijesam se upuštao u širu elaboraciju završnog računa budžeta za 2011, smatrajući da će to uraditi kolege kojima je ekonomija struka. Smatram da su budžetske stavke korektno i istinito predstavljene, a što je potvrđeno u veoma obimnom izvještaju Državne revizorske institucije. Naime, iz Izvještaja proizilazi da je završni račun budžeta za 2011. godinu urađen saglasno novim računovodstvenim standardima, te da su novčane transakcije evidentirane na osnovu vjerodostojne dokumentacije u vremenu u kom su nastale. Glavni razlozi uslovnog mišljenja su, kao što smo čuli, određena odstupanja koja se odnose na nedosljednu primjenu zakonskih i podzakonskih propisa, a u manjoj mjeri na nedostatke evidentiranja neizvršenih obaveza i prikupljanja pojedinih javnih prihoda. Naravno, u izvještaju je dat predlog mjera i postupaka kako da se i te nepravilnosti otklone.

Podržao bih preporuke iz izvještaja da se u sistemski zakon o budžetu unesu kaznene odredbe za budžetske korisnike i izvršioce za slučaj neodgovarajućeg postupanja kod planiranja izvršenja i izvještavanja u budžetskom postupku. Sve u svemu, /Prekid/ da daju istinit i realan prikaz stanja raspodjele

sredstava na mnogobrojne budžetske korisnike u 2011. godini, te da su sredstva bila dovoljna za njihovo funkcionisanje, zbog čega ih i podržavam i predlažem Skupštini da ih usvoji jednako sa izvještajima Agencija i Komisije za hartije od vrijednosti. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Hvala Vama, kolega Vuletiću.

Kolega Velizar Kaluđerović sada ima riječ. Nakon njega Zoran Jelić. Izvolite.

VELIZAR KALUĐEROVIĆ:

Hvala, gospodine potpredsjedniče.

Poštovana Skupštino, poštovani građani, gospodo iz Vlade, gospodo iz regulatornih agencija, gospodine Pešiću, gospodine Raduloviću, članovi Senata Državne revizorske institucije,

I završni račun budžeta Crne Gore za 2011. godinu potvrđuje da su se Vlada i vlast odnosila nedomaćinski prema ubiranju budžeta i prema rashodnoj strani budžeta. I ne samo da su se ponašali nedomaćinski, nego slijedeći nalaze Državne revizorske institucije koji su sadržani u Godišnjem izvještaju o reviziji Završnog računa za 2011. godinu, može se konstatovati, ponavljam ono što je već od strane DRI rečeno, da nijesu poštovani ni zakoni u određenim brojevima. U ne malom broju slučajeva bilo je i povrede zakona, a u jednom broju slučajeva nepostupanja po onom što jeste zakonska obaveza.

Dakle, kada je u pitanju nalaz Državne revizorske institucije neću propustiti ni ja priliku da, kao najveći broj učesnika u raspravi do sada, afirmišem i dodatno dam podstrek Državnoj revizorskoj instituciji da nastave kako su krenuli. Ali, još jedna stvar, i u tom dijelu ću se razlikovati od kolega koji su prethodno govorili o ovome i podsjetiti na ustavno odredjenje da Državna revizorska institucija, kao vrhovni organ državne revizije, ne vrši samo reviziju zakonitosti gazdovanja državnom imovinom, nego i te kako reviziju uspješnosti gazdovanja državnom imovinom. Mislim da smo u poziciji u društvu da i ovu komponentu, ovu ustavnu poziciju Državne revizorske institucije posebno potenciramo i apostrofiramo.

Sada nekoliko konkretnih primjera u vremenu koje mi je preostalo do pet minuta da argumentujem ocjene koje sam do sada saopštio.

Dakle prihodna strana - Pozajmice i krediti, planirano budžetom 150 miliona, ostvareno 234,6 miliona, ili 84,6 miliona više pozajmica i kredita nego što je Zakonom o Budžetu za 2011. godinu predviđeno. Dakle, odmah posljedice i na rashodnoj strani. Po prirodi stvari, kamate su 45 miliona, koje su opterećivale izdatke, otplate dugova 195,8 miliona, ili 46 miliona više nego što je budžetom planirano za tu godinu.

Vraćam se na ono što jeste pitanje o kojem posebno ovaj Parlament i ukupna javnost treba da povedu računa.

Ustavom Crne Gore, članom 82, stav 1, tačka 18 jasno je zapisano kao jedna od važnih ili značajnih nadležnosti ovog doma je da donosi odluke o zaduživanju Crne Gore. Skupština Crne Gore, to u Ustavu piše, i niko drugi. Ne može se zakonom, kao što je to učinjeno Zakonom o Budžetu, mijenjati ono što u Ustavu piše. To je abeceda, pitanje ustavnosti i zakonitosti u Crnoj Gori. S tim u vezi, neka mi ne bude zamjereno što ću to reći, sramotno je to što čini Ustavni sud Crne Gore koji punih 22 mjeseca čuti povodom predloga poslanika Socijalističke

narodne partije da se donese odluka povodom našeg predloga za ocjenu ustavnosti odredbi Zakona o budžetu i još nekih zakona, ali sada posebno ovo potenciram, gdje se, potpuno je jasno, derogira ustavno određenje da odluku o zaduženju može donositi samo Skupština Crne Gore, a ovim zakonom i normom koju smo napali pred Ustavnim sudom omogućeno je da Vlada donosi odluke o zaduženju. Kakve su posljedice takvog neustavnog ponašanja i ćutanja Ustavnog suda, ponavljam, od februara prošle godine koji na ovaj način postaje direktni saučesnik povećanja spirale zaduženja Crne Gore koja je izuzetno opasna? Vjerujem da ćemo se lako saglasiti da to činimo u ovom domu, bez obzira što bi moguće parlamentarna većina podržala ono što predloži Vlada, ali je mnogo manje rizika da se nekontrolisano zadužujemo kada to činimo u jednom javnom transparentnom postupku i kada to čini Parlament Crne Gore. Nema razloga da se tako ponašamo, a biće prilike povodom Predloga zakona o Budžetu za narednu godinu detaljnije na ovu temu razgovaramo. Hvala.

PREDSEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Hvala Vama.

Na Vaše izlaganje prijavio je komentar senator Pešić. Izvolite.

DRAGIŠA PEŠIĆ:

Hvala, gospodine predsjedavajući.

Znajući i u prethodnom nekom periodu način razmišljanja i uopšte izlaganja poslanika Kaluđerovića, očekivao sam da će ovako nešto iznijeti, sa čim se u suštini slažem, ali što u principu zahtjeva i određeno obrazloženje. Vi znate da član 144 je definisao položaj Državne revizorske institucije i Vi ste sasvim korektno iznijeli što su zaduženja i što zapravo treba da radi Državna revizorska institucija. Između ostalog, i koje vrste revizija treba da obavlja. Apostrofirali ste nešto što je veoma značajno i važno, da Državna revizorska institucija pored revizija finansijskih, revizija pravilnosti, ima obavezu i da vrši revizije uspjeha, ili kako mi u ovim revizorskim našim stručnim krugovima govorimo revizija perfomansi.

To je nešto što je budućnost rada Državne revizorske institucije i to je naš cilj. To je nešto što smo i mi definisali našim strateškim planom razvoja za naredni period od 2012. do 2017. godine. Ali, to je proces kojeg treba da savlada Državna revizorska institucija i otvoreno vam kažem - i kada smo usvojili taj strateški plan, kada smo ga predstavljali u Odboru za budžet, i našim međunarodnim partnerima, i našim partnerima unutar Crne Gore, prije svega, mislim na Skupštinu, Vladu i ostale institucije, jasno smo saopštili da mi nijesmo u mogućnosti samostalno da savladamo taj cilj. Nama treba pomoć u savladavanju tog cilja. Nama treba pomoć, prije svega, ovog doma i nama treba pomoć institucija međunarodnih koje će nas provesti kroz jedan edukativni i svaki drugi proces koji znači ovladavanje takvog jednog značajnog procesa, a to je izrada ili rađanje revizija perfomansi. Ja bih danas i svi mi bi bili mnogo zadovoljniji da umjesto što imamo manje - više, ili gotovo sve revizije koje smo vam predstavili, revizije finansijske i revizije pravilnosti, imamo 30% revizija uspjeha. Nemamo tih revizija. Sve na tome radimo da ćemo u narednom periodu apsolutno doći do tog nekog nivoa koji će biti i sa stanovišta ne samo ovog Parlamenta, nego i sa stanovišta države Crne Gore daleko svrsishodniji i daleko prihvatljiviji. Kroz te revizije perfomansi mi ćemo kvantifikovati i kvalifikovati procese koji se odvijaju u državi Crnoj Gori koji su

proizvod određenih zakonskih propisa koje je donio ovaj Parlament i za koje ćemo davati ocjenu da li su oni, kao takvi, uspješni ili ne.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Zahvaljujem. Nažalost, prošlo je dva minuta.

Kao što Vi tražite pomoć, tražim i ja od Vas pomoć da poštujemo vrijeme koje imamo po Poslovniku.

Kolega Velizar Kaluđerović sada ima pravo da odgovori na komentar u trajanju od dva minuta. Izvolite.

VELIZAR KALUĐEROVIĆ:

Hvala Vam, gospodine potpredsjedniče.

Gospodine Pešiću, znam da nijeste tako rekli, ali da bi bili potpuno jasni, dakle ustavna nadležnost Državne revizorske institucije da pored revizije zakonitosti vrši i reviziju uspješnosti, nije norma temporalnog karaktera. Dakle, od trenutka kada je usvojen zakon, a kasnije zakon naslonjen na Ustav, po prirodi stvari, to je obaveza Državne revizorske institucije. Respektujem ovaj fakticitet i znam da treba vremena oko tako suptilnog pitanja, koje jeste suptilnije nego kontrola zakonitosti, ali je naslušna potreba Crne Gore. Ipak je ovo Ustav koji je usvojen 2007. godine. Imamo vremensku distancu od punih pet godina od njegovog usvajanja, odnosno od njegove primjene. Vidjećemo, sada da respektujući potpunu samostalnost, ustavnu poziciju DRI ali veoma sam znatiželjan da konačno javnost vidi što će naći Državna revizorska institucija povodom provjere poslovanja, izdatih garancija, posebno oko Kombinata aluminijuma. Htio sam da kažem, ali vidite zar nije za zabrinutost da na primjer je uredba Vlade koja je naslonjena na zakone o zaštiti životne sredine koja je usvojena 1997. godine počela da se primjenjuje tek 10 godina kasnije, a nigdje nije bilo norme u pravnom poretku Crne Gore koja je davala pravo Vladi da odloži primjenu? Ja sam ubijeđen da je dobrim dijelom to Vlada činila da bi povlađivala nekim ljudima u Kombinatoru aluminijuma, odnosno subjektima da bi im ostajalo što više profita. A da ne pričam o tome kako se primjenjuje ta uredba po kojoj bi moralo da se zahvata, da svaki subjekt koji mjesečno za svaku tonu proizvedenog otpada plaća 150 evra naknadu državi, ako ga još deponuje 75 evra. Kada se uzmu sami podaci, na godišnjem nivou Kombinat aluminijuma iz odgovora na moje poslaničko pitanje, kojim sam pretraživao, dolazi se do podatka da ni 0,5% od štetnih materija koje oslobađa proizvodnja Kombinata aluminijuma ne podliježe plaćanju ove obaveze po uredbi.

Dakle, neka građani Botuna, Zete, Podgorice kažu da li je realno da samo 0,5% od oslobađanja proizvodnje Kombinata aluminijuma je štetno za zdravlje građana.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Zahvaljujem.

Imaćete još priliku pošto se javio za komentar, na žalost vi nemate pravo. Komentar ide jedan na jedan, ali predstavnik predlagača kolega Bušković takođe se prijavio za komentar u odnosu na izlaganje kolege Kaluđerovića.

Izvolite.

BORIS BUŠKOVIĆ:

Gospodine predsjedavajući,

Da dam par kratkih komentara na diskusiju gospodina Kaluđerovića.

Znači, definitivno nijesam saglasan sa stavom da se Vlada ponašala nedomaćinski. Na osnovu izvještaja Državne revizorske institucije, na osnovu završnog računa, vidite da su svi prihodi i rashodi, odnosno primici i izdaci prikazani na objektivan način. Postoje određeni prostori za dalje napredovanje povećanja efikasnosti javnih finansija. Ti prostori su definisani preporukama Državne revizorske institucije. Vlada Crne Gore je već usvojila Akcioni plan za tu implementaciju, preporuke, na njima ćemo raditi u narednom periodu. Pitanje materijalnog značaja tih preporuka, tih nedostataka, da su ti nedostaci bili većeg materijalnog značaja mi bi dobili negativno mišljenje. Obzirom da ti nedostaci nisu bili većeg materijalnog značaja dobili smo uslovno mišljenje. Mi ćemo težiti da dobijemo pozitivno mišljenje u narednom periodu.

Što se tiče same transparentnosti zaduživanja i procesa oduživanja, koristim priliku da vas informišem da je u 2011. godini gro zaduživanja išlo putem emisije obveznica. Znači, Vlada Crne Gore, odnosno država Crne Gore emitovala je obveznice međunarodnog tržišta i to predstavlja definitivno najtransparentniji način zaduživanja tako da nismo saglasni sa stavom da proces zaduživanja koje radi Vlada nije potpuno transparentan.

Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Hvala Vama.

Izvolite, kolega.

VELIZAR KALUĐEROVIĆ:

Gospodine Buškoviću, moguće da vi kriterijum za vašu tvrdnju da nije nedomaćinski vezujete za to što se taj standard nedomaćinskog ponašanja Vlade iz godine u godinu povećava, pa sada s kraja 2012. možda bi mogla da prođe ta ocjena da nije nešto posebno nedomaćinski 2011. koliko je u 2012. godini.

Evo da ja budem vrlo konkretan na još jednom primjeru, a pomenuo sam primjer ubiranja ekonomske naknade, klasični primjer nedomaćinskog odnosa i nepostupanja po zakonu na štetu države a u korist nekih individua koji su bliski ljudima iz vrha vlasti. Dakle, naknada za priređivanje igara na sreću u 2011. godine ubrano 4,18 miliona evra, to je u odnosu na 2009. godinu kada je ubrano 6,38 ili 2010. godinu, 34,5% manje, dakle pada značajno procenat ubiranja naknade za priređivanje igara na sreću. 2007. godine, dakle prije punih pet godina usvojene su izmjene Zakona o igrama na sreću, gdje je između ostalog utvrđena jasna obaveza da se uspostavi direktna on-line veza između priređivača igara na sreću i nadležnog državnog organa da bi svaka transakcija kod priređivača bila evidentirana kod nadležnih organa. Znate li koliko je investiranje u tu investiciju po procjeni stručnjaka, pogledao sam u materijalu odgovor na poslaničko pitanje, 400.000 evra i to se može završiti da ima dobre volje za samo nekoliko mjeseci. A ubijeđen sam da bi instaliranje tog sistema i povezivanje samo na godišnjem nivou desetostruko vratilo tu investiciju. Šta je to nego povlađivanje nekim vlasnicima institucija, odnosno kockarnica i tako dalje koji se bave igrama na sreću raznih vrsta koristim termin igara na sreću i kada pri tome znamo ko su glavni bosovi u

vezi sa tim i kome je primjena zakona i norme da se plaća dva miliona za dobijanje koncesije. Pazite, kao slučajno propušteno, on je to završio već mjesec dana prije nego što je taj zakon usvojen. Šta je to nego nedomaćinski odnos prema onom što su državni poslovi.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Zahvaljujem.

Na ovaj način završavamo ovu žestoku polemiku između kolege Kaluđerovića i kolege Pešića i Buškovića.

Idemo dalje.

Kao što sam rekao, kolega Zoran Jelić sada ima riječ, nakon njega trebalo bi da govori kolega Milan Knežević, ne znam da li je tu, ako nije red je na Demokratski front.

Pitam koleginicu Kalezić da li je spremna da uzme riječ. Jeste. Zahvaljujem. Izvolite, kolega Jeliću.

ZORAN JELIĆ:

Gospodine potpredsjedniče, članovi Senata državne revizorske institucije, članovi regulatornih tijela, dame i gospodo poslanici,

Revizijom je utvrđeno da završni račun budžeta za 2011. godinu daje instinit, objektivan prikaz iskazanih primitaka i izdataka na gotovinskoj osnovi i da su transakcije evidentirane na osnovu vjerodostojne dokumentacije u vremenu u kojem su nastale, ali su utvrđena određena odstupanja koja se odnose prije svega na nedostatak u sistemu, evidentiranje neizmirenih obaveza, prikupljanje pojedinih javnih prihoda, nefunkcionisanje unutrašnjih kontrola u pojedinim slučajevima kao i nenamjensku potrošnju po pojedinim pozicijama utvrđenim u postupku revizije.

Uslovno mišljenje koje je dato za ovaj predlog zakona o budžetu za 2011. godinu je prema međunarodnim revizorskim standardima koji predviđaju četiri vrste mišljenja, znači pozitivno, uslovno, negativno i uzdržano.

Bruto društveni proizvod Crne Gore u 2011. godini iznosio je 3.273.000 eura dok je realni rast ostvaren po stopi od 2,5%. Deficit u 2011. godini iznosio je 190.000.000 eura ili 83.000.000 više nego što je planirano. Koji su to ključni pokretači deficita u 2011. godini? To je niži nivo tekućih primitaka za oko 42 miliona nego što je budžetom bilo planirano i veće izdvajanje rashoda na koje je uticalo neto povećanje obaveza od 0,9% bruto društvenog proizvoda i otplata aktiviranih garancija od 1,04% bruto društvenog proizvoda.

2011. godina je bila druga uzastopna godina u kojoj je nivo ostvarenog duga bio veći nego što je to budžetom bilo planirano. Državni dug na kraju 2011. godine iznosi 1.487.000 000 ili 44% bruto društvenog proizvoda.

Struktura ovoga duga izgleda sljedeće: Unutrašnji dug iznosi 423.000.000 ili 12,9% bruto društvenog proizvoda, a spoljni dug iznosi 1.063.000 000 ili 32% bruto društvenog proizvoda. Spoljni dug je u 2011. godini porastao za 151.000 000 prije svega zbog posljedica potpisivanja novih kreditnih aranžmana. Unutrašnji dug je povećan za oko 65.000 000 eura, a taj rast je uslovljen prije svega povećanjem duga po osnovu državnih zapisa, preuzimanjem dugova kao i značajno zaduženje opština na nivou Crne Gore.

Tekući primici su iznosili u 2011. godini 1.129.000 000 eura što je za oko 42 miliona ili 4% niže od planiranih. Raspoloživo vrijeme mi ne dozvoljava da analiziram sve te stavke od poreza ličnih primanja, PDV-a, doprinosa i tako dalje.

Tekući izdaci u 2011. godini su iznosili 621.000.000 eura. U odnosu na 2010. godinu su veći za 100.000.000 eura, a razlika se u najvećem dijelu ogleda kroz povećanje izdataka za bruto zarade i subvencije.

Ukupni transferi su u vrijednosti od 542.000.000 i oni su bili na nivou planiranih izdataka transfera za 2011. godinu.

Kapitalni budžet je ostvaren na nižem nivou od planiranog za 2011. godinu.

U odstupanje ostvarenog od planiranog kapitalnog budžeta može se objasniti, prije svega, preusmjeravanjem sredstava sa jednog na drugi projekat čija realizacija je prenijeta, ali nije bila planirana u 2011. godini, zatim, kašnjenjem u iskorišćavanju sredstava planiranih za projekte u 2011. godini, a koja nijesu bila predviđena u 2012. godini. Prihodi od privatizacije i prodaje imovine realizovani su na nižem nivou od planiranih. Revizijom završnog budžeta Crne Gore za 2011. godinu obuhvaćena su ukupno 22 subjekta kojima je ukupno dato 47 preporuka za koje državni revizori cijene da će se značajno doprinijeti unapređenju poslovanja budžetskih korisnika i učvršćavanju finansijske discipline, što je i osnovna svrha datih preporuka.

Samo još jednu rečenicu, a to se tiče sprovođenja zaključaka Skupštine Crne Gore povodom usvajanja Zakona o završnom računu budžeta za 2010. godinu. Takođe, revizori su donijeli devet zaključaka koji sadrže ukupno 42 preporuke za poboljšanje javnih finansija povodom donošenja Zakona o završnom računu budžeta za 2010. godinu. Takođe, revizijom Završnog računa za 2010. godinu državni revizori su izradili 19 preporuka koje su strukturirali u pet cjelina. Devet preporuka nije sprovedeno, kod pet preporuka je istaknut mali napredak, a samo je pet preporuka potpuno implementirano. Ono što želim na kraju da kažem je da je Odbor za ekonomiju, budžet i finansije većinom glasova podržao Završni račun budžeta Crne Gore za 2011. godinu, a takođe je i predložio Skupštini da se usvoje izvještaji nezavisnih regulatora sa izvještajem o radu i finansijskim izvještajem za 2011. godinu. Zahvaljujem.

PREDSEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Hvala Vama.

Koleginica Kalezić sada ima riječ, a neka se pripremi kolega Šefkija Murić. Izvolite.

JELISAVA KALEZIĆ:

Poštovane koleginice i kolege poslanice i poslanici, poštovano predsjedništvo Skupštine,

U raspoloživih pet minuta htjela sam da kažem sledeće:

Materijal koji danas raspravljamo, reviziju državnog budžeta za 2011. godinu, kao i materijal koji ćemo raspravljati sutra, sam jako pristrasno razmatrala. Ovo pristrasno ću vam objasniti na uštrb vremena koje će mi nedostajati. Naime, dobila sam na svoje lično ime, ali pretpostavljam da su i drugi poslanici i poslanice dobili ovakav dopis, stigao je 19. decembra, od Udruženja roditelja iz Podgorice. Ja ću samo citirati iz ovog dostavljenog pisma da je prosječna kvadratura u vrtićima u Podgorici 1,5 m², a da su preporuke zdravstvene i sanitarne za jasleni

uzrast 10 m², a 6 do 8 m² po jednom djetetu. Dakle, za ovu namjenu u materijalu koji ćemo sutra razmatrati predviđeno je samo 660 hiljada. Ja ću se tim povodom i sutra obratiti, ali zašto sam na tako fokusirani način gledala ovaj materijal.

Prvo, u materijalu koji nam je dostavljen prikazano je koliko državnih institucija radi u zakupljenom prostoru. Nema parametre ni za kakvu provjeru, imam samo cifre koliko se plaća za rentu. Te cifre su ogromne i te cifre su nerazumljive, jer nema podataka po kojim normativima je taj prostor rentiran, koliko je tu poslovnog prostora, da li se odnosi na plaćanje stambenog prostora za kadrove u nekim Vladinim institucijama. Dakle, po mom mišljenju ta cifra koja je jako velika, izuzimajući preko 3,5, ako ne i 3 miliona i 800, sada na pamet ne znam, da ga ne tražim, evra za potrebe stranih predstavništava, sve ostalo, a čak i to zahtijeva jednu, kako da kažem, podliježe nekim normativima. Prosto ne mogu da shvatim, vjerovatno je to odraz kratkog ulaženja u ovu materiju, ali sa druge strane materija mi je bliska. Ne mogu da shvatim da se samo cifrom izražava nešto što cifra ne može da pokaže. Dakle, ako smo kupili ili iznajmili, ovdje se radi o rentiranju, prostor od 1000 m², te i te kategorije, tako opremljen, to ima jednu cijenu, ako je to prostor od 100 m² to ima drugu cijenu, ovdje nije ništa specifikovano. U ovim ciframa vidim ovo za šta ću se jako zalagati da se nađe načina da se prvo provjeri kroz rebalans budžeta šta sadrže te cifre, zato neću glasati za usvajanje, a drugo da se na isti način pomno preispitaju takve stavke u materijalu koji ćemo sutra razmatrati, koji je kao što znamo znatno restriktivniji od ovoga. Pravila sam upoređenja, enormno su velike te stavke i u predloženom budžetu.

Imala sam još nešto, nažalost neću stići, radi se o mom zapažanju u vezi sa ministarstvom koje se sada naziva Ministarstvo održivog razvoja i turizma, a problem je u sledećem: Već više godina to ministarstvo koje bi po prirodi stvari trebalo da se zove ministarstvo planiranja prostora, građevinarstva ili slično, a eventualno zaštite životne sredine, ako mu se pridruži, a turizma, kao što znamo u nekim Vladama turizam je bio poseban resurs, što smatram da je vrlo opravdano. Dakle, ovo što je prikazano kroz materijal koji razmatramo ukazuje da je to nedozvoljen konglomerat različitih aktivnosti koji, ako nije napravljen smišljeno da blokira ono što je najvažnije, a to je praćenje stanja u prostoru i svega što iz toga proizilazi, onda se to, izvinite, nemam namjeru nikoga da vrijeđam, radi suviše amaterski da bi se došlo do dobrog rezultata, a mnogo košta.

Neću navoditi cifre, već sam vam oduzela mnogo vremena, zahvaljujem na vremenu pride.

PREDSEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Hvala Vama.

Kolega Šefkija Murić sada ima riječ, nakon njega kolega Srđan Perić.

ŠEFKIJA MURIĆ:

Zahvaljujem, gospodine potpredsjedniče.

Dame i gospodo poslanici, uvaženi građani, uvaženi predstavnici Državne revizorske instucije, predstavnici Ministarstva finansija, predstavnici regulatornih tijela, kao i predstavnici medija,

Moj osvrt na temu koju danas razmatramo biće konkretno na nekoliko projekata koji su iskazani u Završnom računu budžeta za 2011. godinu. Naime,

radi se o nekoliko projekata koji su završeni, jedan projekat nije u potpunosti završen, jer zahtijeva duži period da bi mogao da se završi. Prvi projekat koji želim da spomenem je, radi se o rekonstrukciji regionalnih i magistralnih puteva u Crnoj Gori gdje je po tom projektu finansirano nekoliko regionalnih puteva u više opština, a jedna opština je i naša opština gdje je rekonstruisan i urađen put Zeleni - Vuča. Naime, u ovom putnom pravcu koji ima dužinu od 35 km, nalazi se i treći granični prelaz prema Srbiji i on je od mjesta Bukovica potpuno urađen i asfaltiran do graničnog prelaza veoma kvalitetno. Ovo želim da napomenem da i u narednom periodu, odnosno prilikom planiranja za naredni period i sredstava tekućeg održavanja se popravi i ovaj dio puta, od Bukovice do mjesta Zeleni i dovede u pristojnije stanje, jer u ovom putnom pravcu gravitira više sela i zaseoka gdje živi oko dvije i po do tri hiljade stanovnika, a imaju izdašne potencijale i pretpostavke da se bave poljoprivredom. Iz tog razloga želim da napomenem da ovaj put treba na proleće uraditi u cjelosti.

Drugi projekat koji želim da istaknem, a iskazan je u Završnom računu budžeta na strani 264 i prikazan je kao obilaznica Rožaje, gdje pretpostavljam da se radi o drugoj fazi obilaznice, ovdje nije detaljno sve razrađeno, gdje treba da se, po mom mišljenju, uradi projektna dokumentacija. Radi se o zahtjevnom projektu i želim da istaknem i da kažem da ovaj projektni zadatak i ovaj projekat bi trebalo definisati na relaciji resorno ministarstvo - Direkcija za saobraćaj i lokalna uprava, kako bi dobili što kvalitetnije rješenje, na dobrobit svih građana.

Treći projekat koji je iskazan u ovom Završnom računu je iz programa pomoć lokalnim upravama u rješavanju infrastrukturnih problema. Takođe, zajednički projekat za više opština i u ovaj projekat je uloženo oko 2,3 miliona eura. Naime, u našoj opštini su asfaltirane dvije ulice, koje su u gradskoj zoni i vrijednost radova je oko 300 hiljada eura. Radi se o Pešterskoj ulici i ulici Stari karavanski put. Takođe, rekonstruisan je i granični prelaz Dračanovac sa graničnim prelazom Dobrakovo, vrijednost radova je oko 0,67 miliona evra. Taj projekat je završen i iskazan je u Završnom računu budžeta za 2011. godinu. Ovo govorim, jer u Rožaju postoje još dva granična prelaza, a to u granični prelaz Kula i granični prelaz koji sam malo prije pomenuo, Vuča, koji po ovom modelu treba modernizovati i naravno, rekonstruisati.

S obzirom da je Državna revizorska institucija dala uslovno mišljenje, ali napisala u svom izvještaju da je ovo realno stanje onoga što se trošilo u 2011. godini, odnosno realan prikaz finansija želim da na kraju kažem da ću podržati Predlog zakona o Završnom računu budžeta Crne Gore za 2011. godinu. Hvala vam.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Hvala Vama.

Kolega Perić, izvinjavam se na trenutak, senator Radulović je imao potrebu da da kratak komentar i shvatio sam predlog, u odnosu na izlaganje naše kolegice Kalezić i ako nije strogo gledano u skladu sa Poslovníkom, jer se ide direktno, ipak predlažem da to čujemo, jer pretpostavljam da će predlog biti kvalitetan i na pravcu rješavanja onih pitanja o kojima je kolegica govorila. Izvolite.

BRANISLAV RADULOVIĆ:

Gospodine potpresjedniče Parlamenta, zahvaljujem na razumijevanju, samo da ukažem na jednu činjenicu da Vrhovna državna revizija sa posebnom pažnjom, i ako zakon i Ustav opredjeljuju da autonomno Senat donosi odluku koje će subjekte revidirati, vodi računa šta se kaže u ovom visokom domu. U svojoj uvodnoj riječi sam prezentirao četiri revizije koje smo ugradili u naš godišnji plan revizije. Naš godišnji plan je okončan i usvojen, ali upravo u pravcu o čemu ste govorili uvažena profesorice Kalezić, identifikovali smo taj problem i u tom smjeru i u tom pravcu Vrhovna državna revizija se nadam, da će u idućoj godini izaći sa jednom revizijom, upravo u smjeru o kojem su govorili uvaženi senator Pešić i uvaženi poslanik, iz razloga što smatramo da je to jedan ozbiljni problem, a ne pratiti samo fiskalne tokove i novčane tokove, već stanje državne imovine i zakup poslovnih prostora kako onih koje država izdaje, tako i one koje država koristi. Uvjeren sam da će i ovaj visoki dom biti u prilici da jednu takvu reviziju vrlo brzo razmatra, jer upravo u tom smjeru je i Senat promišljao. Zahvaljujem na privilegiji da ovu informaciju podijelim sa vama.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Hvala Vama.

Koleginice Kalezić, ima li potrebe za komentar?

Izvolite.

JELISAVA KALEZIĆ:

... se na ovome radi i mislim da je moglo da bude sadržano i kao napomena, da po sadašnjoj metodologiji nemate podatke ili slično, ali da će to da uslijedi. Lično, smatram da su to mogli i svi državni organi da se potrudu na neki način. Vjerovatno pod broj jedan Ministarstvo finansija da napravi takve normative o kojima smo sada okvirno pomenuli. Hvala vam.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Zahvaljujem.

Očigledno je bilo dragocjeno da dobijemo i ove dodatne informacije, sada idemo dalje.

Još jednom uz izvinjenje, kolega Perić ima riječ, nakon njega kolega Andrija Popović.

Izvolite.

SRĐAN PERIĆ:

Poštovani potpredsjednici, dame i gospodo,

Državni budžet jedne zemlje predstavlja finansije te zemlje i završni račun takođe, završni račun i kompletne državne finansije na dlanu. Mi konkretno ovdje u budžetu, prvo budžetu, a kasnije Završnom računu, ali pošto govorimo o Završnom računu fokusiraću se na njega, imamo pred sobom dokument koji obiluje stihijskim principima koga ne vodi dugoročno planiranje i koji se u suštini realizuje ad hok od prilike do prilike. Pošto se on može čitati na više različitih načina, uzeću dva konkretna primjera po kojima ću obrazložiti upravo ove dvije teme da se državni budžet, a samim tim kasnije i završni račun ne rade pažljivo, da ne postoji

dugoročna strategija planiranja i ono što je jako važno, ne postoji nikakav nauk za buduće budžete niti za buduće završne račune.

Konkretno, navešću primjer Zavoda za metrologiju, gdje se izdvaja oko 22% ostvarenih sredstava za rentu, upravo ovo o čemu je govorila uvažena koleginica Kalezić, gdje od 710 hiljada ostvarenih imamo 160 hiljada eura za rentu. Ono što je veoma neobično jeste da mi nemamo nikakvu odluku niti imamo bilo kakav plan kako dugoročno da riješimo ovaj konkretan problem. Dakle, kada govorimo o Zavodu za metrologiju mi smatramo da on treba da postoji, ali mi takođe tu smatramo da treba imati plan kako da se ovoliki izdaci za rentu riješe, bilo kroz kreditna zaduženja, bilo kroz konkretnu izradu planske dokumentacije i da taj problem koji projektujemo i u budžetu 2013. godine, konačno rješavamo na određeni način.

Ono što najviše prekoračuje i što najviše bode oči jeste kod kamata, da je umjesto planiranih 29 miliona utrošeno 44 miliona, dakle ili se neko preračunao ili smo se zadužili preko mjere i u takvom slučaju kada prosto negdje imate minus, od nekud ga morate nadomjestiti i u ovom konkretnom primjeru vi vidite da se to najčešće nadomješćuje i između ostalog od institucija zaduženih za kulturu. Tako smo imali slučaj da je javna ustanova Mauzolej Petar II Petrović Njegoš, umjesto planiranih 140 hiljada eura utrošio 100 hiljada, Narodni muzej umjesto planiranih milion i 823 hiljade ostvario je milion i 524 hiljade, Pomorski muzej umjesto 267 hiljada ostvario je 200 hiljada, Republički zavod za zaštitu spomenika kulture umjesto planiranih 654 hiljade ostvario je 585 hiljada, što ukupno za četiri ustanove, vrlo značajne za ono što je nacionalni resurs i ono što je kulturna baština, uštedeno je 475 hiljada eura. Sa druge strane imate slučaj da je Direkcija za razvoj malih i srednjih preduzeća sa planiranih 396 hiljada eura došla na ostvarenje od dva miliona 449 hiljada eura. Ako hoćemo da budemo do kraja precizni, za kapitalne izdatke umjesto planiranih pet hiljada eura imamo izdvojeno ukupno dva miliona eura. Znači, ovdje se ne radi da li su ta sredstva potrebna ili nijesu, već kakav je plan za ta sredstva.

Ono što je takođe važno istaći jeste da nijesmo primijetili da se u Ministarstvu kulture takođe bilo ko uzbuđivao oko podatka da je, umjesto planiranih 6 miliona i 799.000, utrošeno 5.873.000, a da se najviše štedjelo upravo na kulturnoj baštini gdje je, umjesto 1.198.000 000 eura, utrošeno 665.000 eura. Smatramo da su ovo upečatljive teze koje potkrepljuju tvrdnju da je Završni račun i Budžet kojemu je prethodio bez vizije, da mu je osnovni princip puko smanjenje forme i da ne može da zadovolji kriterijum ni za pozitivno mišljenje Državne revizorske institucije. Iz tog razloga Pozitivna Crna Gora će glasati protiv njega i ono sa čim ćemo se mi, protiv čega ćemo se mi dugoročno zalagati jeste da dvije maksime koje čine osnov sklapanja svakog našeg budžeta: "dobro je, biće za plate" i "možda naiđe neki strateški partner", zamijenimo planskim planiranjem. Hvala.

PREDSEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Hvala Vama.

Očigledno kolega Popović nije trenutno u sali, pa molim kolegu Sekulića da uzme riječ. Nakon njega kolega Milan Knežević. Izvolite.

PREDRAG SEKULIĆ:

Gospodine potpredsjedniče, gospodo predlagači, dame i gospodo, uvažene kolegice i kolege,

Pažljivo sam saslušao ono što je do sada rečeno vezano i za Završni račun Budžeta Crne Gore za 2011. godinu i za ono što je Izveštaj Državne revizorske institucije i naravno kao i većina vas, zadržaću se na ovom drugom, odnosno na onome što je uradila Državna revizorska institucija.

Na samom početku dozvolite mi da kažem da se ni iz pozicije niti sa opozicije nijesu čuli disonantni tonovi, kada je u pitanju profesionalni odnos Državne revizorske institucije prema svom poslu i to je nešto što zaista treba sve nas zajedno da raduje. Naravno, ono što jeste otvoreno pitanje, jeste činjenica da je Državna revizorska institucija na reviziju Završnog računa Budžeta za 2011. godinu dala uslovno mišljenje. Pritom, vjerujem da svi mi znamo, ali zbog javnosti treba podsjetiti da postoje četiri vrste mišljenja: jedno je pozitivno, drugo je uslovno, a treće je negativno i na kraju suzdržano. Ipak moramo da budemo zadovoljni, dozvolićete mi da podsjetim da sam tada bio i član Vlade, da i bez obzira što imamo 12 preporuka za neki budući završni račun, ipak mislim da možemo da budemo zadovoljno čak i sa nalazom Državne revizorske institucije. Uz podsjećanje da ekonomska kriza ima mnoge svoje nedostatnosti i mnoge negativne efekte, ovog puta bih rekao da ona nosi nešto što je pozitivno a to je, prije svega, naš zajednički odnos prema onome što je državni novac. Čini mi se da smo tek sada se sjetili, nakon ekonomske krize, nakon činjenice da se budžet ne puni onom planiranom dinamikom, kako je to bilo ranijih godina u vremenu ekonomske ekspanzije, da možemo na mnogim stvarima da uštedimo, da mnoge stvari nijesu dobre za državni budžet, za državnu kasu i da možemo u mnogim stvarima da se mnogo domaćinskije ponašamo nego do sada. U svakom slučaju rekao bih da ovih 12 preporuka koje imamo od strane Državne revizorske institucije, upućuju na to, a dozvolićete da se posebno osvrnem na ono što je preporuka broj 41 koja se odnosi na način punjenja budžeta. Od toga najviše zavisi način na koji ćemo se ponašati kada su u pitanju rashodi u Budžetu. Cijenim sve ono što su rekle naše kolege iz opozicije ali dozvolićete mi da mi, kao neko ko predstavlja vlast, imamo i najveću odgovornost za ono što je i pitanje realizacije Budžeta pa i kada je u pitanju kapitalni budžet. Podsjećam, revizijom je utvrđeno da u državnom trezoru ne postoje adekvatne mjere nadzora nad naplatom pojedinih budžetskih prihoda, kao i da informacioni sistem poreske uprave ne funkcioniše na način koji bi trebao da opsluži potrebe poreske uprave uz istovremeno i dalje prisutne probleme obezbjedjivanja adekvatne kadrovske strukture. Mislim da na ovome treba posebno da obratimo pažnju zato što cijenim da imamo još uvijek veliki broj poreskih obveznika koji nedovoljno kvalitetno izvršava svoje poreske usluge ili s druge strane ne izvršava ih u onoj mjeri u kojoj bi to bilo neophodno. Naravno, ne treba zaboraviti da postoji, rekao bih, i dosta prostora u onoj tzv. sivoj zoni, posebno kada je u pitanju turizam i ugostiteljstvo i tu treba tražiti moguće nove prihode kada je u pitanju budžet.

Što se tiče ovog dijela budžeta koji najčešće uzimamo kao parametar uspješnosti ili neuspješnosti, pitanje sprovođenja kapitalnog budžeta, rekao bih da taj odnos od 46 miliona nije na nivou kakav bi trebao biti zato što svi znamo da kapitalni budžet na neki način i pomaže našoj privredi da ipak i u uslovima

ekonomske krize, koliko toliko, ostane na nekoj pozitivni. Rekao bih da bez obzira što sve uštede, kada su u pitanju budžetska primanja, mogu da budu bolne, čini mi se da moramo, posebno u ovim godinama krize, više pažnje obratiti na kapitalni budžet, kako bi, ne samo sa jedne strane ono što je uobičajeno što se očekuje od kapitalnog budžeta život naših građana kroz izgradnju škola, bolnica, puteva, vodovoda i tako dalje, učinili ljepšim i bojim nego s druge strane isto tako pomogli privredi da na pravi način reaguje na ono što su sve izazovi krize.

Raduje činjenica što smo zajedno zaključili da je rad Državne revizorske institucije izuzetno profesionalan i sa druge strane, naravno, stoji izazov pred državnim organima da na pravi način primjene sve ono što su preporuke Državne revizorske institucije. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Hvala Vama.

Kolega Knežević ima riječ, nakon njega kolega Andrija Popović.

MILAN KNEŽEVIĆ:

Poštovana Skupštino, predstavnici predlagača, uvaženi građani,

Današnje zasijedanje mene podsjeća na jedan logičko-matematički rebus u kojemu pet minuta treba da odgonetnemo o čemu sve danas raspravljamo a da to ima jedan logičan okvir. Tako pod ovom prvom tačkom dnevnog reda mi danas treba da raspravljamo o Izvještaju o reviziji Završnog Budžeta Crne Gore za 2011. godinu. O Godišnjem izvještaju, o izvršenim revizijama i aktivnostima Državne revizorske institucije za period oktobar 2011-2012. godine i o finansijskim izvještajima, izvještajima o radu za 2011. godinu samostalnih regulatornih tijela, ili što bi rekao premijer Đukanović "šume regulatornih agencija" i zbilja nećete mi se naljutiti kada vas pogledam tamo gore, u vrhovima, zbilja podsjećate na, metaforički gledano, na jednu šumu regulatornih agencija. Danas se neću baviti vama, jer u pet minuta zaista ne mogu iznalazirati svaku od regulatornih agencija. Mislim da je i gospodin Đukanović najbolje ocjenio vaš rad, eto da se i ja u nečemu složim sa njim. Zato je meni potpuno apsurdno da na izmaku 2012. godine raspravljamo o Završnom računu za 2011. godinu, a već nas sutra očekuje budžet za 2013. godinu tako da se malo šaltamo u prošlost, šaltamo se u budućnost, a pošto su nam sve ove prethodne budžetske godine, i ove koje dolaze, bile katastrofalne, mislim da smo trebali malo unijeti optimizma u rad Skupštine, pa smo raspravljali o završnom računu Budžeta za 1989. godinu, pošto je to neka godina po kojoj se svi ravnamo i za koju svi kažemo da je bila najuspješnija u istoriji crnogorske ekonomije. Mislim da ne bi loše bilo da ste i nju negdje pomenuli u ovim parametrima.

Ono što mi je interesantno jeste pozicija Državne revizorske institucije i uglavnom davanje preporuka uz sve pohvale koje stoje i koje idu na rad Državne revizorske institucije, meni se neminovno nameće zaključak da Državna revizorska institucija u ovom našem sistemu u stvari liči na izabranog ljekara koji daje preporuke pacijentu koji bi trebao da ode kod specijaliste, ali taj pacijent kod specijaliste, tj. kod vrhovnog državnog tužioca nikada ne može da stigne. Ako se sjetimo još Gogoljevog revizora u carskoj Rusiji su drhtali od revizora. Očekujem da u narednom periodu sve ove institucije o kojima raspravljamo drhte od revizora.

Institucija je dužna da bez odlaganja podnese krivičnu prijavu ako u postupku revizije utvrdi da postoje osnovne sumnje da je učinjeno krivično djelo. Takođe, jedna od odredbi zakona po kojem radi Državna revizorska institucija, meni se nameće neminovno dilema, zbog čega DRI ne podiže krivične prijave protiv sve brojnijih slučajeva zloupotrebe novca poreskih obveznika i ne obavijesti Vrhovnog državnog tužioca. Vidjeli smo da je tu bilo oko 47 preporuka. Zato je pravo pitanje ko će da nadoknadi štetu koja po nekim nezvaničnim procjenama iznosi oko 6 miliona eura. Odgovor je logičan: uglavnom će to da urade građani Crne Gore. Oni ne mogu sebi možda da priušte da plate račune za struju, telefon, da kupe novo auto, da odu negdje na zimovanje ili ljetovanje, ali uvijek će morati da pokrivaju troškove koje u državnim administracijama sprovode neodgovorni pojedinci.

Kako su se poštovale odluke Vlade o štednji? Tako što su svugdje gdje je trebalo da se nadoknadi ono što se dobija u upravnim odborima ili direktorskim pozicijama, oni formirali komisije. Tako smo imali raznoraznih komisija u 2011. i 2012. godini u kojima su učestvovali svi zaposleni od kafe kuvarice do direktora . Njihov rad je trajao po nekoliko mjeseci a raspravljalo se o takvim sve stvarima , bolje da ne govorim, a iznosi su negdje bili do 2.000 evra. A kada ne mogu da se pokriju sa komisijama, onda se premješta sa raznoraznih pozicija. I onda imamo, recimo Crnogorsko narodno pozorište, oni to rade kulturno. Sa redovnog računa prenose u blagajnu 290 hiljada i 108 eura, zaista kulturno. Ili ih je mrzilo da to prebacuju virtumanski, pođu fino u banku, podignu sredstva, drže u blagajni, nikakvih problema nema.

Ministarstvo ekonomije nenamjenski je potrošilo na službena putovanja 310 hiljada eura. Kakva nam je ekonomija bolje bi bilo da ne izlaze iz kancelarija i da ne rade na njenom poboljšanju a kamoli da putuju. Uprava za mlade i sport je davala putne naloge i osobama koje tu nisu zaposlene. Znači, poštovani građani, ako nemate novca negdje za putovanje, svratite do Uprave za mlade i sport, tražite da vam ovjere jedan nalog za službeno putovanje i sigurni budete oni će vam izaći u susret kao što je ovdje primjer.

Recimo u policiji poput mnoštvo drugih državnih institucija ugovarala je usluge za poslove koje je trebalo da rade njeni ljudi, pa je po tom osnovu angažovano i uplaćeno čak 66 osoba. E, to je autorizam. Znači, imate dovoljno zaposlenih ljudi u institucijama, ali ste spremni da zaposlite neke nove ljude i da na osnovu toga uplatite 66 ...

Moliću vas samo još jedan minut, znači u Ministarstvu vanjskih poslova i evropskih integracija podizane su desetine hiljada eura gotovine na ime akontacija i putnih troškova. Što je meni interesantno jeste da su potrošili čak i 17 hiljada eura na troškove reprezentacije. Vjerovatno su se umorili od velikog parlanja na sve svjetske strane jezike i onda vjerovatno toliko iscrpljeni moraju da negdje u nekom ambijentu potroše toliko sredstava za reprezentaciju.

Televizija Crne Gore je u prethodne tri godine potrošila 38 miliona eura i nikome nije podnosila račune. I ne treba da podnosi nikome račune jer da nema njih mi ne bi znali za ove reklame o kosmodisku, o onim patikama u kojima možete da trčite, letite i plivate. Znači ovo su samo jedni od potrošača koji su, odnosno budžetskih potrošača koji su imali netransparentno poslovanje.

Ja zaista ne želim da se ova filozofija pretvori u pretakanje meda, a to je znači ono opravdanje da onaj koji pretače med ima pravo da oliže prste. Naravno

nema pravo da ukrade kacu meda ali da oliže prste ima, i ja mislim da u narednom periodu i Državna revizorska institucija i mi kao Skupština i državne institucije trebamo da uradimo sve da dođe do procesuiranja određenih ljudi koji su odgovorni za zloupotrebe, finansijske zloupotrebe i recimo da jedan najzad, od ministara, završe u zatvoru kao što završavaju u zemljama regiona. Neće nikakva biti katastrofa ako neko završi u zatvoru od njih. Zahvaljujem.

PREDSEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Zahvaljujem.

Komentar je prijavio senator Pešić. Izvolite.

DRAGIŠA PEŠIĆ:

Ja mislim da ova diskusija iziskuje i zavređuje određeni komentar s naše strane, prije svega u smislu još jedanput podsjećanja na ulogu i mjesto Državne revizorske institucije u crnogorskom sistemu pravnom, ekonomskom i svakom drugom. Mi nijesmo koncipirani kao grana vlasti niti izvršna, niti sudska, niti zakonodavna. Neki nas svrstavaju kao takozvanu četvrtu granu vlasti, ali nijesmo ni ta četvrta grana vlasti. Dakle, mi nemamo niti zakonodavnu, niti izvršnu, niti sudsku moć.

Šta je naša uloga? Naša uloga je jasno definisana Ustavom i zakonom koji su definisali i poziciju i koji su definisali i ciljeve koje kroz naš rad i naše aktivnosti treba da ostvarimo. To je , prije svega, djelovanje na sistem kroz naše nalaze i kroz naše preporuke. Nigdje ni u jednom zakonu, nigdje ni u jednom međunarodnom standardu ne stoji da su naše preporuke obavezujuće. Naše preporuke nijesu, gospodo, obavezujuće. Naše preporuke u prethodnom periodu imale su dodatnu specifičnu težinu i ja se nadam da će biti i ubuduće tako što ih je ovaj uvaženi dom na predlog Odbora za ekonomiju, finansije i budžet prihvatao kao svoje i one su u odnosu na subjekte revizije prema kome su bile naslovljene imale tu dodatnu dimenziju obaveznosti.

U realizaciji naših preporuka, ovaj dom, javnost, nevladin sektor ima i te kako značajnu ulogu. Jednom susređenom aktivnošću mi ćemo bez ovog sankcionisanja, bez mogućnosti zapravo sankcionisanja da proizvedemo kod tih subjekata obaveznu realizaciju naših preporuka. I vjerujte mi, kroz analize i kroz kontrolne revizije koje mi imamo mi smo vrlo zadovoljni realizacijom naših preporuka.

Ja bih mogao mnogo toga da vam kažem koliko je pojedinačno i ukupno do sad realizovano naših preporuka i koliko je kroz to promijenjeno stanje ipak na bolje u sistemu javnih finansija Crne Gore. Ne kažem da je zadovoljavajuće i da smo zadovoljni time, uvijek može više i uvijek može bolje.

Još samo ovo molim vas gospodine predsjedavajući,

Dakle, što se tiče krivičnih prijava jeste zakonom definisano da mi imamo takvu mogućnost, ali po stoti put kažemo da mi u dosadašnjem radu kroz revizije koje smo imali nijesmo prepoznali biće krivičnog djela i da nijesmo procesuirali krivične prijave što ne znači ukoliko se ne sretne s tim da nećemo to uraditi. Ali što i ne isključuje da onaj koji je profesionalno mnogo ingerentniji i pozvaniji da to čini ako prepozna iz naših revizija biće krivičnog djela to ne učini. Rekao je gospodin Radulović da smo šest revizija procesuirali sa negativnim mišljenjem Tužilaštvu. Dakle, nijesmo ocijenili biće krivičnog djela, ali možda specijalizovane

ustanove, specijalizovane institucije će to učiniti. Dakle, nije samo na Državnoj revizorskoj instituciji da djeluje u tom pravcu. Treba da djeluju sve institucije koje su zadužene ...

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Zahvaljujem.

Kolega Knežević.

MILAN KNEŽEVIĆ:

Uvaženi gospodine Pešiću,

Ja ću se u potpunosti složiti sa vašim navodima i objašnjenjima šta je djelokrug rada Državne revizorske institucije i ja se nadam da ste me pažljivo slušali. Ja sam zbilja vas pohvalio, ne vas kao individuu nego čitavu Državnu revizorsku instituciju, jer da nema vas mi ne bismo znali ni ovo što se dešava u pojedinim državnim inistitucijama.

Recimo u Republici Srbiji Državna revizorska institucija podnosi krivične prijave. Kao rezultat takvih krivičnih prijava imamo postupak protiv jednog bivšeg ministra, jednog visokog funkcionera u jednoj od prethodnih vlada, ne želim da spominjem njegovo ime. Vi mislite da ćete moći bez mogućnosti sankcionisanja u narednom periodu da privedete državne institucije poznaniju prava i transparentnom trošenju sredstava poreskih obveznika, ja bih volio da se to dogodi ali ja nisam optimista u tom dijelu. Evo postavljam jedno retoričko pitanje svima nama - kada pročitam ove vaše preporuke i ova vaša mišljenja koja su zabrinjavajuća, zašto recimo ne reaguje Vrhovni državni tužilac bez ikakvog vašega predavanja njihovih izvještaja da oni imaju u vidu da čitaju vaše mišljenje. Mislim da Vrhovni državni tužilac treba da reaguje.

Pojedini analitičari smatraju da Državna revizorska institucija ne podnosi krivične prijave zato što se radi o malom iznosu sredstava koja su nenamjenski trošena. Ali, ako saberete 50 ili 60 budžetskih potrošačkih jedinica, neka je iznos hiljadu ili hiljadu i po prosjek znači onda dođemo do iznosa od 60 do 70 hiljada eura. Ja smatram da je to zaista jedan iznos koji treba da prođe lupu i Vrhovnog državnog tužioca i da se na taj način stane sa ovakvim anomalijama sa kojima se susrećemo iz godine u godinu.

Još jednom kažem, da nema Državne revizorske institucije ne bi znali ni ovo što se dešava u ...

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Zahvaljujem.

Idemo dalje. Kolega Andrija Popović sada ima riječ. Nakon njega kolega Srđan Milić. Izvolite.

ANDRIJA POPOVIĆ:

Poštovana Skupštino, dame i gospodo iz regulatornih agencija i ministarstava, uvažene građanke i građani Crne Gore,

Na početku bih samo rekao da Klub poslanika albanskih partija, HGI, Liberalne partije, izuzetno heterogen klub, to smo govorili prije, rekao je gospodin Nimanbegu, i ja bih molio za jedno razumijevanje koje mislim da do sada nijesmo

imali. Naravno, ja znam, da je predsjednik Skupštine gospodin Šturanović, imali bismo ga, ali eto nije.

Predlog zakona o završnom računu budžeta Crne Gore za 2011. godinu, principijelno teško je o njemu govoriti, Liberalna partija nije bila u Parlamentu kad se budžet za 2011. godinu usvajao.

Veoma kratko, moram pohvaliti koncizan izvještaj Državne revizorske institucije, i njene preporuke. Ovim se svakim danom sužava prostor za zloupotrebe i mahinacije. Samo da kažem ukazujem na prevelik deficit budžeta za 2011. godinu od 190 miliona eura, ili 5,8% BDIP-a, i što je ukupan državni dug skočio na 1,54 milijarde eura, odnosno 47,3 BDIP-a. Taj trend se nastavio i u ovoj godini, vjerujem da će 2013. godina biti prekretnica jer ako ovako nastavimo brzo ćemo doći u društvo najzaduženijih zemalja Evrope.

Još jednom, kažem da DRI mora nastaviti ovim tempom, vjerujem da je za našu državu jedino njihova apsolutna kontrola, kao i približavanje Evropskoj uniji spas. Inače, bez toga teško da mi možemo sami sebe disciplinovati. Hvala vam.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Zahvaljujem.

Kolega Srđan Milić sada ima riječ. Neka se pripremi kolega Branko Čavor. Izvolite.

SRĐAN MILIĆ:

Hvala vam, gospodine potpredsjedniče.

Poštovane kolege, poštovani građani Crne Gore,

Iz sve ove rasprave koja se čula ovih dana, ispada da jedina svijetla tačka prilikom ovih diskusija je izvještaj Državne revizorske institucije. Mi danas imamo realnost da je ova revizija konstatovala defakto negativno mišljenje.

Ne bih ulazio u obrazlaganje zašto je to tako. Mislim da su i moje kolege iz SNP-a to jasno objasnili i gospodine Buškoviću, realno je da imamo javašluk u javnim finansijama. I taj javašluk je više vezan na način kako se doživljava i kako se doživljavalo Ministarstvo finansija u prethodnom periodu. I ne morate ovo shvaćati lično, ali poslije svih ovih ocjena, ja ću vas samo za početak podsjetiti. Kažete nepostojanje fiskalne discipline i namjensko korišćenje sredstava. Ne poštuju se principi efikasnosti i ekonomičnosti, potpunosti, tačnosti i jedinstvenosti budžetske klasifikacije, treba da se pojača kontrola Ministarstva finansija u odnosu na one subjekte gdje ima upravni nadzor. Značajan broj lica se zapošljava po osnovu ugovora o djelu ili ugovora o privremenim i povremenim poslovima. Između ostalog, gospodine pomoćniče ministra, i u Ministarstvu finansija. I narodnim jezikom rečeno - vi ste prihvatili da zaposlite nekih 40-tak čini mi se ljudi u to Ministarstvo finansija u 2011. godini na način da ste smatrali da vam je isplativije da ih zaposlite ugovorom o djelu i da platite ovoj državi 9% obaveza, sami sebi zavlačite ruku u džep, umjesto da ste platili onih 60% koje trebaju da se plate kad se zaposle ljudi na određeno ili neodređeno vrijeme.

Dakle, mi nemamo evidencionu osnovu o tome kako smo naplaćivali potraživanja, koji su nam dugovi, a ovdje se konstatuje da se pozivaju potrošačke jedinice da dostave Ministarstvu finansija, zapravo Upravi za imovinu kvalitetan pregled državne imovine. U 2011. godini mi još uvijek ne raspolažemo sa podacima o tome šta je državno u Crnoj Gori. Subvencije, garancije, tekuća

rezerva, javne nabavke, to je sve već ispričana priča, upravo zbog toga što to nisu mala sredstva. Ovdje se kaže da su kontrolisane 22 potrošačke jedinice. Nisu u potpunosti ni sve 22 potrošačke jedinice. 133 potrošačke jedinice je bilo u budžetu Crne Gore. I kada se pogledaju sredstva koja su pronevjerena u prethodnom periodu, kada se to uporedi sa svom onom našom borbom da ne bude 33 evra za sva ona lica koja su na Zavod za zapošljavanje i primaju kao tehnološki višak 33 evra, da im to povećamo za 50%.A, sa druge strane imate ljude koji vode računa o državnim finansijama, koji kažu - mi smo zadovoljni time što imamo, uslovno mišljenje. Dajte molim vas.

Ovdje postoji problem prioriteta i ovdje postoji problem fiskalne odgovornosti i ovdje postoji problem da Ministarstvo finansija nije smjelo ili nije htjelo da se miješa u svoj dio posla. S obzirom da sam, a pošto je isto 2011. godina u obavezi sam potpredsjedniče Parlamenta da crnogorsku javnost upoznam sa nečim što je predsjednik Vlade ovdje rekao da Vlada nije imala informaciju niti su radnici Radoja Dakića prihvatili ponudu firme Zetogradnja i Čelebić, vezanu za zemljište AD Radoje Dakić. U Vladi Crne Gore, gospodine pomoćniče ministra, pod djelovodnim brojem 1011/5 od 7.10. 2011. godine dostavljeno vam je da u vezi ponude kompanija Zetogradnja i Čelebić, donose sljedeći zaključak pred povjerioce - kao lica čija su potraživanja zasnovana na pravosnažnoj, izvršnoj i sudskoj odluci a ostvaruju se kod izvršnog dužnika AD Radoje Dakić, čiji je Vlada Crne Gore osnivač većinski vlasnik i upravljač blagovremeno prihvatamo ponudu od 15.03. 2011. godine i izmjene ponuda od 12.09. 2011. godine firmi Zetogradnja i Čelebić. Izražavamo volju da Vlada Crne Gore obaveže ponuđače u pogledu izvršenja ponude, pridržavajući se odredaba, pozitivnih propisa i sudske odluke do konačne isplate naših potraživanja.

Dakle, ovo postoji u Arhivi Vlade Crne Gore. Ovdje smo čuli predsjednika Vlade da se on ne smatra obaveznim niti Vlada Crne Gore da rješava ova pitanja.

S obzirom da se radi o nekoj cifri čini mi se od 35 miliona evra, smatramo, gospodine pomoćniče ministra, i žao mi je što tu nije ministar finansija, da u sjutrašnjoj raspravi kad budemo govorili o budžetu za 2013. godinu, moramo naći načina kako će se odgovoriti ovim ljudima koji su Vladi Crne Gore blagovremeno iskazali svoju spremnost da prihvate ponudu firme Zetogradnja i Čelebić.

Hvala vam velika.

PREDSEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Hvala vama.

Branko Čavor sada ima riječ.

Samo se javite da mogu da vidim.

Komentar, kolega Bušković. Izvolite.

BORIS BUŠKOVIĆ:

Uvaženi gospodine Miliću,

Mislim da je bilo nekih teških konstatacija u vašoj diskusiji, od javašluka i td. Ja bih samo probao da se vratim na dio koji ja pokrивam u okviru Ministarstva finansija. Tačno je da smo kontrolisali 22 potrošačke jedinice. Ako uzmete u obzir budžete koje imaju 22 potrošačke jedinice, možete da vidite koji je to nivo uzorka bio. To je praktično 90% budžeta Crne Gore da je bio predmet kontrole.

Što se tiče načina evidencija neizmirenih obaveza, tu je postojala preporuka Državne revizorske institucije da poboljšamo taj način evidencije. U prethodnom periodu, na osnovu pravilnika i podzakonske regulative, sve potrošačke jedinice su bile obavezne na kraju godine da dostave potpisani dopis, odnosno potpisani pregled svih obaveza koje imaju na kraju budžetske godine. U cilju ostvarivanja preporuka Državne revizorske institucije Ministarstvo finansija u prethodnom periodu uradilo je novi softver, tako da ćemo od iduće godine od 1. januara imati on-line neizmirene obaveze svih potrošačkih jedinica. Tako da smatramo da je to još jedan napredak u transparentnosti Ministarstva finansija.

Što se tiče samog ostvarivanja budžeta oko "Radoja Dakića", definitivno tu možete mi dati taj dopis pa ću vam pripremiti informaciju naknadno.

Što se tiče samog prostora, mi smo saglasni da postoji prostor za napredak u javnim finansijama, sada imamo dva nivoa kontrole. Prvi nivo kontrole je eksterna revizija, drugi nivo kontrole su interne revizije koje formiraju potrošačke jedinice. Preporuka Državne revizorske institucije je da dodatno pojača kontrolu Ministarstva finansija, i mi ćemo u narednom periodu raditi na tome. Molio bih vas, mislimo da teške konstatacije nijesu baš prikladne za diskusiju oko Završnog računa. Postoje određeni primjeri koje je Državna revizorska institucija imala, a koji se tiču nenamjenske potrošnje. Možete provjeriti svu dokumentaciju, tu postoje određeni ugovori koji su plaćeni sa pozicije koji nijesu bili planirani. Znači, sva procedura je sprovedena, tako da konstatacije da je bilo zloupotrebe i krivičnih djela, mislim da stvarno nijesu primjerene. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Zahvaljujem.

Kolega Milić ima riječ. Izvolite.

SRĐAN MILIĆ:

Iskreno, ne znam šta je neprimjereno u tome svemu ako se konstatuje da je neko zloupotrijebio svoj položaj. Dakle, ovdje Državna revizorska institucija daje preporuku da Ministarstvo finansija obezbijedi kod potrošačkih jedinica, znači simplifikuje po malo da se poštuje zakon. Državna revizorska institucija konstatuje da je napravljeno 2268 kontrola uplate poreza i da je prosječno 83% od tih kontrola konstatovalo da su obveznici plaćanja poreza ili pogrešno uplatili ili nisu uopšte uplatili ta sredstva.

Ovdje ima jedna rečenica koja me vrlo interesuje, pošto se radi o reviziji, gospodine Pešiću, provjere PDV-a i akciza vrše se i u slučajevima kada poreski obveznici podnesu zahtjev za povraćaj PDV-a ili akciza. Moram da vam kažem da, po onom iskustvu koje imam, po informacijama koje imam, Poreska uprava dominantno vrši kontrolu onih firmi koje traže povraćaj PDV-a. Bilo bi vrlo interesantno u narednom periodu, a mislim da se to nalazi i u vašim preporukama, da apsolutno uradimo sve u dijelu asistencije Poreskoj upravi, jer ovi podaci su alarmantni. Ovi podaci govore kolika je fiskalna nedisciplina danas u Crnoj Gori. Ti podaci govore da je ona najveća kod plaćanja poreza na dobit, kod plaćanja poreza na dohodak fizičkih lica, a da je najmanja, čini mi se da je o tome govorio gospodin Šehović, kod registar kasa, kod onih malih privrednika. Mi danas upravo na ovakav način, kada govorite o tome da ne postoji javašluk u vođenju finansija, samo vam kažem da je to način kako su vas gledale druge kolege iz ministarstava,

kako su vas gledale potrošačke jedinice i koliko su imali straha u odnosu na ono što je bila vaša nadležnost da vršite nadzor nad ovim finansijama. Ovo što govorim ne odnosi se lično na vas, odnosi se na poziciju Ministarstva finansija u Vladi 2011. godine. Hvala vam.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Zahvaljujem.

Idemo dalje. Kolega Čavor sada ima riječ, a nakon njega kolega Vladislav Bojović. Izvolite.

BRANKO ČAVOR:

Zahvaljujem, potpredsjedniče.

Uvaženi predstavnici Državne revizorske institucije, Ministarstva finansija, regulatornih agencija, kolegice i kolege poslanici,

Budžet za 2011. godinu karakterisali su održavanje makroekonomske stabilnosti, obezbjeđivanje održivog sistema javnih finansija, uspostavljanje održivog penzijskog sistema, unapređivanje poslovnog ambijenta i privlačenje direktnih stranih investicija. Ti ciljevi su ispunjeni i možemo zaključiti da je budžet za 2011. godinu uspješno realizovan.

U okolnostima kakve nam je nametnula globalna ekonomska kriza crnogorska Vlada je donosila dobre i odgovorne, ali i teške odluke, čak i prije nekih zemalja članica Evropske unije kako bismo se što bezbolnije suočili sa posljedicama krize i krenuli u brži oporavak. Tako se u realizaciji budžeta za 2011. godinu najviše vodilo računa o smanjenju javne potrošnje u skladu sa ranije usvojenim Vladinim mjerama štednje. Ovdje možemo cijeniti pozitivnim da je u periodu od 2009. godine kada su mjere uvedene do ove godine javna potrošnja smanjena za više od 380 miliona eura, što je procentualno jedno od najvećih smanjenja javne potrošnje u Evropi. Ovo je važno istaći iz razloga što ovo smanjenje nije išlo na teret korisnika penzionih i socijalnih davanja.

Ako pogledamo izdatke budžeta, primijetićemo da je u 2011. godini na zarade i doprinose izdvojeno 371,26 miliona eura ili 28,15% budžeta, a na socijalnu zaštitu 454,76 miliona eura ili 34,48% budžeta. U okolnostima kakve jesu bile i kakve će nas izvjesno pratiti još neko vrijeme, Vlada Crne Gore je sprovedla niz mjera kako bi sistem javnih finansija bio održiv. Vođena je restriktivna politika u oblasti zarada i zapošljavanja u javnoj upravi, definisani su i tehnološki viškovi u javnom sektoru, obavljena je prekvalifikacija radne snage, centralizovan je obračun zarada, stvoreni su uslovi za fleksibilniju poziciju Vlade u kreiranju budžetske potrošnje. Tekuća potrošnja je povećana samo za razvojne projekte dok su istovremeno ukidani neracionalni programi javne potrošnje.

Takođe, ovdje moram podsjetiti na podatke koji govore u prilog kvalitetu finansijske i ekonomske politike koju je ne samo u 2011. godini već i u prethodnim godinama vodila Vlada. U periodu od 2006. do 2012. godine prosječna neto zarada i penzija je udvostručena. Prosječna plata sa 246 eura porasla je na 484 eura, a prosječna penzija za isti interval sa 162 na 273 eura. Istovremeno, primjenom novog opteg kolektivnog ugovora zarade su povećane za oko 3,6%. U periodu od 2007. do 2012. godine uloženo je 254 miliona eura u izgradnji puteva mostova, škola, bolnica i dr. Brutodruštveni proizvod, kao i brutodruštveni proizvod po glavi stanovnika u periodu od 2004. do 2011. godine je udvostručen. Životni

standard je svakako veći u Crnoj Gori nego u okruženju, da ne pobrajam u kojim sve zemljama. Sve to ne bi bilo moguće da Vlada nije stalno radila na unapređenju biznis ambijenta i privlačenju direktnih stranih investicija. Crna Gora nije u godinama krize povećavala PDV, a to ne čini danas, ipak smo najniži u regionu sa stopom PDV-a, a među tri države u Evropi sa većim PDV-om. Jedna poreska stopa koja je u 2011. godini povećana su akcize na duvan i duvanske proizvode u skladu sa regulativama Evropske unije. Poreski sistem je dodatno unaprijeđen i usaglašen sa pravom i praksom Evropske unije. U 2011. godini zabilježen je realan rast brutodruštvenog proizvoda od 22,5%, a javni dug je iznosio 45,4% brutodruštvenog proizvoda, što je u granicama kriterijuma iz mastrihta. Podsjetiću da javni dug u evropskim zemljama iznosi u prosjeku oko 81% brutodruštvenog proizvoda. Crna Gora se kao i sve zemlje pogođene krizom zaduživala u funkciji otplate starih obaveza i servisiranja kapitalnog budžeta, a Svjetska banka i ostali međunarodni partneri jasno su stavili do znanja da imaju povjerenja u finansijski sistem Crne Gore.

Na kraju, treba istaći značajnu ulogu Državne revizorske institucije u ovom poslu, prije svega kroz dati izvještaj koji smo u prilici vidjeti i pogledati ga sa dva aspekta. Ono što su, s jedne strane, ocjene, kao što je jasno izrečena i jedna od ocjena da je Završni račun istinit i objektivan, ali svakako obratiti pažnju na one brojne preporuke koje su date u broju 47 koje valja primjenjivati. Ono što jeste dobro da je i Vlada donijela akcioni plan u sprovođenju ovih preporuka i valja ih implementirati u praksi, a siguran sam da će i Skupština sa svojim zaključcima doprinijeti tome da se ove preporuke primjene u narednom periodu. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Hvala vama, kolega.

Sada kolega Bojović ima riječ, a nakon njega koleginja Azra Jasavić. Izvolite.

VLADISLAV BOJOVIĆ:

Hvala, gospodine potpredsjedniče.

Dame i gospodo poslanici, uvaženi građani Crne Gore,

Rasprava o Izvještaju Državne revizorske institucije o Završnom računu budžeta za 2011. godinu odgovoriće svojoj svrsi samo ako stavi akcenat na porijeklo i uzrok uočenih nepravilnosti, a onda i podstakne nadležne državne organe na konkretnu akciju. Shodno tome, na samom početku ću kazati da brojni primjeri neregularnosti u radu državnih organa prilikom izvršenja budžeta za 2011. godinu o kojima govori Izvještaj Državne revizorske institucije navode na zaključak da u njihovoj pozadini stoje, u većini, različiti oblici korupcije. Izvještaj Državne revizorske institucije ukazuje da je kod bivših budžetskih potrošača praktično usvojena kultura selektivnog sprovođenja ili kršenja zakona uslijed izostanka sankcionisanja u dugom nizu godina. Riječ je o karakterističnim i praktično tipskim zloupotrebama koje se uvijek iznova konstatuju. Navešću samo drastične primjere. Ako se kod primjene budžeta iz godine u godinu registruju isti slučajevi nedosledne primjene ili kršenja Zakona o budžetu, onda se tu nesumnjivo radi o namjernoj aktivnosti koja bi trebalo da donese protivpravnu korist pojedincima, a na štetu države i budžeta. Na više mjesta zabilježena nenamjenska potrošnja budžetskog novca, ukazuje na nedovoljnu efikasnost sistema unutrašnje kontrole. Uočen i u

ovom izvještaju manjak stručnog kadra za poslove unutrašnje kontrole navodi na zaključak da se u Crnoj Gori namjerno ne jačaju ove službe, zbog toga što interna kontrola rada državnih organa nije u interesu vlasti čiji su djelovi ogrezli u korupciji.

Takođe, konstatovana je slaba poreska kontrola, tačnije kod čak 83% izvršenih kontrola utvrđene su nepravilnosti. Uzrok u ovom problemu leži u činjenici da je pojedincima omogućen povlašćen status i da im se toleriše neplaćanje poreza dok se običnim građanima ili onima koji nijesu spremni na korupcionarski dil porezi striktno naplaćuju. Raspodjela sredstava za rješavanje stambenih pitanja rađena je, kako izvještaj DRI kaže, bez oglašavanja, pa nije bilo jednakosti u ostvarivanju tog prava. Postavlja se pitanje dokle će se u ovakvim slučajevima pojedini zaposleni bliski nekom direktoru, ministru ili vladajućoj partiji favorizovati, a drugima uskraćivati pravo na rješavanje stambenog pitanja. Ubijeđen sam da će tako biti sve dok je sceni ova vlast.

Kršenje, naravno, po ko zna koji put, Zakona o javnim nabavkama ovoga puta je DRI konstatovala kod Uprave policije, MUP-a, Uprave za nekretnine i Ministarstva ekonomije. Prva je pretpostavka da je u pozadini navedenih slučajeva koruptivno djelovanje kroz namještanje poslova uz debelo ograđivanje visokih funkcionera. Dalje, umjesto da Vlada garancije izdaje za projekte od prioritnog značaja po ekonomski i regionalni razvoj države, što je i preporuka DRI, izvještaj ukazuje da je država po osnovu garancija na kredit dnevnom listu Pobjeda od novca građana morala da plati preko 992.000 evra. Država je, takođe, isplatila Erste banci preko 858.000 evra po osnovu preuzetog duga Radio Televizije Crne Gore. Dakle, državnim novcem drže se u životu režimski mediji, i to u vrijeme kada privreda stoji, nema ulaganja u proizvodnju, niti otvaranja novih radnih mjesta, dok građani jedva sastavljaju kraj sa krajem.

Zbog svega navedenog, Izvještaj Državne revizorske institucije je dokument kojim prevashodno treba da se pozabavi državno tužilaštvo. Ono treba da istraži sve navedene slučajeve koje navode na sumnju da se u 2011. godini u radu državnih organa, odnosno korisnika budžeta desila korupcija. Da li će neko snositi sankcije? Da li će ovaj izvještaj pokrenuti tužilaštvo na akciju? Da li će to navesti nekoga na odgovornije ponašanje? Ubijeđen sam da neće sve dok je na vlasti struktura ogrezla u korupciji i kriminalnom djelovanju. Rezultate ne možemo očekivati od zarobljenog pravosuđa u zarobljenoj državi. Međutim, možemo očekivati da će tužilaštvo ponovo preuzeti jedan broj nalaza i najaviti određene aktivnosti sa ciljem da se zavara javnost i kamuflira nedostatak volje da se pokrenu stvarne istrage, procesuiraju odgovorni, a onda i donesu pravosnažne presude. Ukupan ambijent prikazan ovim izvještajem je takav da je teško povjerovati da će neubjedljiva spasilačka retorika novog premijera, njegov lažni govor savjesti, lažno preispitivanje i lažna samokritika bilo šta promijeniti. Od trenutka kada je vrh vlasti pod pritiskom Evrope javno priznao da Crna Gora ima problem korupcije i kriminala na sceni je organizovano simuliranje borbe protiv ovih pojava.

Ono što možemo očekivati jeste da će u mandatu starog novog premijera to organizovano prikriivanje tragova i simuliranje reformi biti još više kontrolisano jer su se bivšem premijeru Lukšiću dešavali propusti uslijed kojih su izbijale i ređale se brojne afere vrlo neugodne za režim. Zbog toga, strahujem da Izvještaj Državne revizorske institucije može postati samo sastavni dio strategije ukupnog simuliranja koju sprovodi vlast u Crnoj Gori i ovaj izvještaj može poslužiti režimu da stvori privid kontrole koja se navodno sprovodi u sistemu državne uprave. Ukoliko ne

bude procesuiranja odgovornih Državna revizorska institucija ovakvim izvještajima može samo da da doprinos organizovanom varanju i Evrope i domaće javnosti u režiji vrha vlasti. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:
Senator Radulović. Izvolite.

BRANISLAV RADULOVIĆ:

Uvaženi gospodine poslaniče Bojoviću, upravo smo komentarisali uvaženi senator Pešić i ja vaš prvi dio izlaganja i složili se sa činjenicom da treba unaprijediti fiskalnu odgovornost i ukupnu odgovornost budžetskih korisnika. Nadam se da će u tom pravcu ovaj visoki dom vrlo brzo mijenjati Zakon o budžetu jer smo jedina država u regionu koja nema prekršajnu odgovornost potrošačkih jedinica i korisnika budžeta. To imaju Hrvatska, Slovenija, Makedonija, Srbija i svi ostali.

Moram priznati da se ne možemo složiti sa vašim zadnjim konstatacijama, između ostalog gdje govorite o simulacijama jer je upravo vrhovna državna revizija ovim nalazom pokazala visok stepen objektivnosti, nadam se i stručnosti i omogućila ovom visokom domu da vodi ovakvu stručnu raspravu. Smatram da ovaj dom ne može biti lišen politike, ali smo sa naše strane vrlo zahvalni za sve ono što je rečeno u ovom domu koji treba da omogući bolji rad vrhovne državne revizije. Nadam se da vaš komentar nije suprotan komentaru Evropske komisije koji upravo apostrofira rad vrhovne državne revizije. Ono što je postupanje vrhovnog državnog tužilaštva je nadležnost drugog državnog organa, ali samo da kažem činjenicu, to je slučaj Plava, gdje smo dali negativan nalaz, da po principima rada vrhovne državne revizije mi to upućujemo organu gonjenja. Molim vas da razumijete poziciju dvije institucije, jedna koja je vrhovna državna revizija, a druga koja je organ gonjenja, odnosno vrhovno državno tužilaštvo. Nadam se da smo se razumjeli i da ono što ste rekli, ipak, nije vaš konačan zaključak makar kada je u pitanju rad vrhovne državne revizije. Zahvaljujem predsjedavajući na pruženoj prilici da pojasnim.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:
Hvala vama.
Izvolite.

VLADISLAV BOJOVIĆ:

Prije svega, da razjasnim određene stvari. Kada sam govorio o simuliranju, govorio sam o simuliranju vlasti, o strategiji simuliranja vlasti. Nekada je često i Skupština Crne Gore sastavni dio tog ukupnog simuliranja reformi u Crnoj Gori. Izražavam bojazan da bi Državna revizorska institucija i pored značajnog doprinosa mogla da bude sastavni dio tog ukupnog procesa simuliranja. Dakle, vaši nalazi su nama dragocjeni. Moram da pohvalim vaš rad i vaše rezultate. Smatram da su vaše preporuke značajne samo je problem što ih oni koji bi trebalo ne prihvataju vrlo odgovorno i ne sprovode ih u djelo. Ukazujem na činjenicu, što je bila suština moje diskusije, da se vaši prigovori iz izvještaja u izvještaj ponavljaju jer su problemi u Crnoj Gori uvijek isti problemi, problemi, prije svega, nedostatka

volje nadležnih institucija, prije svega pravosuđa, da se obračunaju sa korupcijom i organizovanim kriminalom. Dakle, nadam se da smo se sada razumjeli.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Kolega Simović, komentar u ime Kluba Demokratske partije socijalista. Izvolite.

MILUTIN SIMOVIĆ:

Hvala.

Imajući u vidu da je ovo prva diskusija mladog kolege Bojovića u ovom Parlamentu, dijelom ću pripisati njegovom neiskustvu i, vjerovatno, biće potrebno vrijeme da shvati da ovaj dom treba sačuvati od neodmjerenih riječi, sačuvati ga od netolerantnosti i sačuvati ga od neistina.

Vidio sam da je ova komunikacija i dijalog sa Državnom revizorskom institucijom ipak urodio plodom, da je u drugom javljanju gospodin Bojović saopštio veoma afirmativne ocjene o radu Državne revizorske institucije iako je u svom osnovnom govoru saopštio da Državna revizorska institucija simulira svoj rad i da je na neki način jedan od pokrovitelja nezakonskih radnji kod potrošačkih jedinica. U drugom javljanju shvatio je da je pretjerao i siguran sam da će to biti povod moje druge reakcije, a to je njegova ocjena u odnosu na predsjednika Vlade, na njegovu ocjenu da je imao ovdje lažan ekspozé, lažan govor i lažnu savjest. Mi smo danas ovdje bili svjedoci da je njegov kolega iz njegovog kluba par puta citirao taj ekspozé i siguran sam da će ekspozé biti redovni podsjetnik ne samo kod gospodina Medojevića nego i gospodina Bojovića i svih vas ostalih. To će biti ovako jedan edukativni materijal. Siguran sam da ćemo posebno tokom sutrašnjeg dana kada budemo razgovarali o budžetu zaključiti da se od donošenja Zakona o budžetu dosljedno realizuje sve ono što je rečeno u tom ekspozéu i što je rečeno u odnosu programa rada Vlade. Toliko.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Zahvaljujem.

Kolega Bojović. Izvolite.

VLADISLAV BOJOVIĆ:

Gospodine Simoviću, drago mi je što sam ovako zavrijedio vaš komentar i vašu reakciju. Stojim pri svojim ocjenama. Suština mog izlaganja se nije ticala rada Državne revizorske institucije, već rada pravosuđa i rada tužilaštava. Znači fokus je na neefikasnosti pravosudnog sistema u Crnoj Gori i činjenice da se ne sankcioniše zloupotreba službenog položaja, kršenja zakona i tako dalje. Očigledno da ste vi ustali prije svega zbog toga što sam spomenuo aktuelnog premijera i vašeg šefa, gospodina Đukanovića. Mislim da sam iznio svoju ocjenu koja je u potpunosti ispravna i stajaću iza nje i u narednom periodu, a od vas ne očekujem u buduće nikakve savjete, nikakve starateljske nastupe. Nema potrebe za tim, možemo da raspravljamo kao poslanici. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Idemo dalje.

Sada će koleginica Azra Jasavić da uzme riječ. Nakon nje kolega Strahinja Bulajić. Izvolite.

AZRA JASAVIĆ:

Zahvaljujem.

Poštovani potpredsjedniče, poštovane kolege, poštovane dame i gospodo, Kao što vam je poznato, osnovni cilj zbog koga je osnovana Pozitivna Crna Gora jeste da uspostavimo vladavinu prava. Vladavinu prava kao ono što jeste sinekvanon za unutrašnju konsolidaciju društva i za naše uspješne evroatlantske integracije.

Bez ozbiljne borbe sa organizovanim kriminalom i korupcijom vladavine prava neće biti. Osnovna karika u tom sistemu jeste nadležno tužilaštvo koje jeste jedno od potrošačkih jedinica koje, pored Uprave policije, i nadležnog pravosuđa, će upravo mora u svom radu da da mjerljive rezultate u procesu evropskih integracija vezano za ispunjavanje uslova i mjerila koje postavlja Evropska komisija u poglavljima 23 i 24. Kada se analizira rad tužilaštava, odnosno potrošnje tužilaštva, kao potrošačke jedinice, da se zaključiti da tužilaštvo nije potrošilo u 2011. godini sva sredstva koja su mu opredjeljena. U vremenu ekonomske krize to bi moglo da građane učini sretnim kao i ovaj dom. Ali, to zaista brine Pozitivnu Crnu Goru a treba da zabrine i ovaj dom i treba da zabrine crngoorske građane. Zašto? Zato što je upravo ovaj dom u prošlom sastavu usvojio i donio Zakon i nove institute Zakonika o krivičnom postupku i Krivičnog zakonika a Vi ste, gospodine Šturanoviću, upravo počeli taj proces reformi i vrlo ste uspješni bili u tom periodu kada ste bili u Minsitarstvu pravde, ali nijesu vas baš kolege slijedile na način kako je to očekivala Pozitivna Crna Gora i kako su to građani očekivali, pa smo imali poražavajuću situaciju vezano za borbu protiv organizovanog kriminala i korupcije, vezano za institut tužilačke istrage, finansijskog istraživanja u tom postupku i proširenom oduzimanaj imovinske koristi. To je ono što jeste vrlo sporno. Zašto je to sporno? Zato što je upravo u 2011. godini osnovan specijalni istražni tim koji je u okviru Odeljenja za borbu protiv korupcije i organizovanog kriminala dužan da istraži korupciju u Nikšiću u slučaju Draga Đurovića. Naše osnovno pitanje je, jer nema evidencije kako je stručno usavršavano Tužilaštvo iz samog ovog budžeta, iz Završnog budžeta iz 2011., da li je taj specijalni tim sposoban to da završi. Ukoliko, a bojim se da nije, jer nema političek volje za tim, da se istraži taj slučaj, jer specijalni istražni tim sigurno nije dobro edukovan, mi nećemo ovaj zakon sasvim izvjesno podržati. Ono što je vezano za izlaganje uvaženog gospodina Radulovića, vrlo važna preporuka, šta se dešava sa Agencijom za nacionalnu bezbjednost i sa imovinom koju su dužni da vode kao evidencij, nadležna agencija, za njihove službenike. Imamo vrlo zabrinjavajuću pojavu u crnogorskom društvu da se izvjesna lica iz Agencije za nacionalnu bezbjednost spominju kao bliska organizovanom kriminalu. Šta je urađeno po toj preporuci? Da li imamo vidne rezultate i imamo li uopšte tu evidenciju? Ukoliko bi Ministarstvo finansija, Uprava za imovinu, Uprava policije, sud i tužilaštvo vodili uspješno sve ono što je ovaj dom donio vezano za primjenu upravo instituta koje sam ja ovdje pomenula, mi bismo imali vrlo jednostavno riješen pitanje, pitanje rente koje su pomenule kolege. Mi 7 i nešto miliona dajemo za rentu na godišnjem nivou, a šta nam je sa objektima koje oduzimamo od ljudi koji kriminalom zarađuju, preko naroda i preko građana otimajući od naroda i građana upravo na nezakonit

način, uz sprezi upravo centara moći iz organizovanog kriminala koji su u sprezi prema navodima medija ljudima iz Agencije za nacionalnu bezbjednost a državni tužilac po tome ne znam šta ...

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Zahvaljujem.

Imate li potrebu za komentarom? U redu, idemo dalje.

Kolega Strahinja Bulajić je bio prozvan. Međutim, dobio sam informaciju da su promjene u redosljedu unutar Kluba, tako da sada molim da uzme riječ kolega Emilo Labudović. Izvolite.

EMILO LABUDOVIĆ:

Potpredsjedniče, kolegice i kolege, gospodo revizori, gospodo predsjednici i šefovi regulatornih agencija,

Teško je nakon protoka ovolikog vremena prisjetiti se svega onoga što je odražavalo klimu kada smo usvajali budžet o čijem završnom računu danas raspravljamo, ali više nego dobro se sjećam izjave onoga tima koji ga je tada branio da je to "srećno nadjena mjera između mogućnosti Crne Gore i njenih potreba kao države". A kada neko ko planira kao domaćin kuće i pri tom za planirano ustvrdi da ga je srazmjerio, s jedne strane mogućnostima a sa druge strane potrebama, nakon što se sve završi, bude i prođe, utvrdi da je omašio ni za manje ni za više nego skoro 200 miliona evra ili za 15% budžeta, moguća su samo dva zaključka: Ili je taj neko pravio sprdnju od planiranja i planirao "odokativnom" metodom po sistemu ajde da napišemo pa ćemo vidjeti u toku godine šta ćemo sa time i kako ćemo, ili se u državi desilo nešto kataklizmično, nepredvidivo i nešto što bi trebalo da zabrine. Uporno prizivam svoje sjećanje, ali ne mogu da se sjetim šta se to 2011. desilo u Crnoj Gori što je izazvalo ovu disproporciju između planiranog i potrebnog budžeta. Da ne bi ispalo da ja zaključujem ono što je jedino moguće zaključiti, citiraću Državnu revizorsku instituciju, koja kaže " da je revizijom utvrđeno da planiranje Budžeta i njegovo izvršenje pokazuje da Budžet kod kontrolisanih budžetskih jedinica nije u potpunosti utemeljen na analizama stvarnih potreba po strukturi rashoda i utvrđenim namjerama". Ostaje ono, gospodo, što sam naveo kao prvu mogućnost a to je da planiranje Budžeta u Crnoj Gori otprilike poprimilo razmjere gledanja u šolju ili bacanje pasulja. Ja drugačije ne mogu da protumačim činjenicu da se kod jedno takve ozbiljne materije kakvo je planiranje budžeta omaši za 15% njegove ukupne sume.

Međutim, ovdje smo se uglavnom bavili onim što se zove zloupotreba i u tom smislu ja dugujem zahvalnost Državnoj revizorskoj instituciji za određene podatke. Ne daj bože još da vas nije ko zna kako bi sve ovo moglo i završavalo, ali se bojim da ni ovog puta, kao ni prethodnih prilika kada smo usvajali završni račun nijesmo izvukli najvažniji zaključak, a on, gospodo, i sa ove i sa one strane glasi: država je veoma skupa. I da nijesmo našli koncept i nijesmo našli mjeru da ona bude održiva. Ne može se država finansirati, kad kažem država mislim na sve njene aspekte, vječito očekujući da padne kiša, da bar svi turisti pogode pravo u Crnu Goru ili da se neki od stranih investitora uvaži i donese neki evro u Crnu Goru.

Šta u Crnoj Gori odbacuje dohodak i višak vrijednosti, što je po svim teorijama ekonomskim, priznali to današnji ekonomisti ili ne, jedini temelj društvenog i nacionalnog bogastva. Uporedite privrednu situaciju koju imamo i koja je iz dana u dan, iz godine u godinu sve gora i potrebu da finansiramo državni aparat i državu, koja se pojavljuje kao glavni ponuđač posla, koja se pojavljuje kao izvor prihoda za najveći broj građana Crne Gore i doći ćete do zaključka da su naši budžeti, što bi rekao naš narod, sečenje ušiju da bi se krpio neki drugi dio tijela.

Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Zahvaljujem.

Pozivam kolegu Laloševića da uzme riječ, nakon njega kolega Halil Duković.

Izvolite.

VASILIJE LALOŠEVIĆ:

Hvala, potpredsjedniče.

Gospodo iz ministarstva, gospodo iz regulatornih agencija, pet minuta je veoma malo da bi se pokušalo objasniti nešto zašto sam imao ideju, ali ću se osvrnuti na jedan segment analize gospode senatora i Državne revizorske institucije i kazati da su samo na tom primjeru odgovorili svom zadatku.

Zamislite prije par godina, ili ajde prije desetak godina, mogućnost da određena inspekcija uđe u jednu instituciju koja je žarila i palila u onim sistemima, a riječ je o Agenciji za nacionalnu bezbjednost. Zamislite mogućnost da neko uđe i izvrši reviziju u ustanovi koja pokušava ili fingira borbu protiv onih koji su protiv nezavisnosti, suvereniteta, teritorijalnog integriteta, ustavnog poretka i svega onoga što čini jednu državu.

Gospodi senatori iz Državne revizorske ustanove ušli su tamo i moram da kažem imaju jedno zaista kvalitetno elaboriranje svega onoga što su tamo pronašli. Bez obzira što je to savjetodavni dio koji se tiče svega onoga što će uvažena gospoda morati da primijene jednoga dana, ali ja ću se samo osvrnuti na neke stvari zato što je to u opisu posla i oblast Odbora za bezbjednost kojem pripadam.

Dakle, samo da nije ništa drugo, nego što je urađeno vezano za imovinu vi ste uradili svoj posao. Ja ću podsjetiti da u Crnoj Gori postoje tri famozne vile, koje koristi Agencija za nacionalnu bezbjednost i niko pojma nema gdje su te vile, naravno mislim na laički dio javnosti i niko pojma nema kolika je kvadratura tih vila i niko pojma nema ko boravi u tim vilama i niko pojma nema da li se tu može desiti zloupotreba, a svi dobro znamo da su se dešavale zloupotrebe. To nije ništa dirnuli ste u osinjak i prozvali ste tkz. unutrašnju kontrolu. Zamislite instituciju koja je zapošljavala ljude po takozvanom diskrecionom pravu rukovodilaca sektora, koji su svoje predloge davali direktoru Agencije za nacionalnu bezbjednost. I vi ste ušli, odnosno vaš revizor i pogledao je tu kartoteku i vidio je da osim onih uobičajenih uslova koje svi mi trebamo da ostvarimo da bi dobili negdje posao, tu postoje oni tkz. specijalni uslovi, a to je da imate crnogorsko državljanstvo, da vam je Agencija dala pozitivno mišljenje, da čoče niste nekad pomislili nešto ružno o svojoj državi, da ste prije toga morali da dobijate mišljenje pozitivno da bi mogli da radite i pokrivete neki posao u toj značajnoj i ozbiljnoj instituciji i Državna revizorska

ustanova je ušla i analizirala da se tu ipak ne radi onako kako treba, da ne postoji tkz. opis i tkz. pojavne radnje prilikom tog zapošljavanja koja se evidentiraju u svakoj drugoj ustanovi.

Dakle, da nije ništa, tu ste uradili svoj posao.

Postoji još jedna stvar koju moram ovom prilikom da vam odam priznanje, i ako ponavljam još jednom ovdje nije u obavezi Agencija za nacionalnu bezbjednost da sprovede sve ovo ali mislim da će morati ako ništa drugo i zbog toga je ovaj naš poslanički posao da apostrofiramo neke stvari. Zamislite mogućnost da subjekt revizije nema pisane politike i procedure kojim će utvrditi postupak i način javnih nabavki i tu ste dirnuli u osinjak i dirnuli ste ako ništa drugo inicirali jednu oblast koju ćemo morati svi ovdje da analiziramo i koja će biti pod lupom javnosti.

Zamislite oblast sporazuma raskida radnog odnosa i uplate poreza na dohodak fizičkih lica. Niko nije znao da li su tim ljudima koji su na određeno vrijeme zapošljavani tamo diskreciono pravo rukovodilaca uopšte uplaćivane sve obaveze i dadžbine koje država treba da dobije. I zamislite činjenicu da određeni subjekti revizije kao što je Agencija za nacionalnu bezbjednost nisu imali usklađene tkz. odnos onaj isplate u kešu i odnos isplate preko računa. Dakle, gospodo senatori, pokušali ste na ovaj način da zaintrigirate sve nas, to će dati nama i vjetar u jedra, pogotovo članovima Odbora za bezbjednost, da kada budemo analizirali izvještaj o radu Agencije za nacionalnu bezbjednost zapitamo tu gospodu, da li su ispoštovali vaše sugestije. To će biti nama vjetar u jedra da se više nikada ne ponovi da neka institucija bude tabu institucija. To će dati nama vjetar u jedra da vidimo kakva su to diskreciona prava bila o kojima je malo prije koleginica Jasović govorila, da vidimo ko su ljudi koji su se tamo zapošljavali.

Možda najbitniji dio ovoga i gospodine potpredsjedniče bili ste danas široke ruke i omogućavali ste kolegama da malo prekorače, možda najbitniji dio nalaza konkretno oko ovog dijela jeste, ukazali ste da tamo ne postoji... Je li moguće da dobar dio nas ovdje, gotovo čitavi radni vijek provede u određenim firmama jedva sastavlja kraj sa krajem, nema mogućnost da nabavi neku nekretninu, a da neki zaposleni u Agenciji za nacionalnu bezbjednost imaju vile, imaju rančeve, imaju sportske poligone, a da pri tome te imovine nema u imovinskim kartonima? Dirnuli ste u osinjak. Sada još jedna rečenica, time završavam, žao mi je što nisam imao prilike da govorim i o radu nekih regulatornih agencija, žao mi je ali biće prilike sutra kada budemo govorili o budžetu, o Agenciji za elektronske komunikacije, o Agenciji za elektronske medije i da samo čisto pitamo, nije to ništa strašno gospodine Đuroviću, da pitamo gdje je ona famozna digitalizacija. Ajde čitav Balkan i čitava Evropa je uvela taj proces, evo mi kaskamo samo ulažmo iz godine u godinu da vidimo gdje smo stali, biće dana za megdana i biće prilike, možda sjura kada budemo govorili i elaborirali budžet raspravimo i o tome.

Zahvaljujem gospodine potpredsjedniče, dali ste mi minut vremena i više. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Zahvaljujem.

Molim vas, kolege, znam da radimo već nekoliko sati, ali moramo da dovedemo do kraja raspravu.

Koleginica Jasavić se javlja, da li je komentar u pitanju?

Izvolite.

AZRA JASAVIĆ:

Poštujem vrijeme svih prisutnih, ali pošto me pomenuo uvaženi kolega Lalošević koristim priliku, a vi ste dozvolili i komentar gospodinu Raduloviću, onda bih samo kratko da se nadovežem da postavim pitanje, ako je u zakonu definisano da je prosječna plata u Agenciji za nacionalnu bezbjednost 685.000 eura, onda je elementarno da se ispoštuje odredba zakona o Agenciji za nacionalnu bezbjednost koja kaže da Agencija vodi kadrovsku evidenciju i evidenciju o zaradama kao i imovinu. Te da sadržaj imovinskog kartona propisuje direktor Agencije.

Uskratili ste komentar gospodinu Raduloviću koji jeste neko ko je ovdje izvještavao zajedno sa uvaženim gospodinom Pešićem oko izvještaja Državne revizorske institucije i vrlo je bitno da čujemo šta je po tim preporukama urađeno, jer mi moramo konačno da znamo otkud pojedincima u ovom društvu od plata toliki kapital, na osnovu čega su ga sticali, kojim metodama, ko im je pomagao i čiji je to novac. Ne možemo mi da ostanemo kao građani bez tih odgovora i bili ste dužni, po meni, dozvoliti gospodinu Raduloviću kratak komentar vezano za ono što je njihov vrlo vrijedan, pošten i čestit rad bio u samoj Državnoj revizorskoj instituciji da nam omogući da čujemo šta je uradila Agencija po tom pitanju. Ovo je zakonska odredba, mi se moramo zaista konačno zalagati ne za donošenje zakona, gospodine Šturanoviću, kojeg ste vi donosili ali ih niste implementirali, niste ih primjenjivali da narodski kažemo.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Samo trenutak, gospodine Laloševiću. Dok se pripremite za odgovor samo par minuta.

Dakle, kolegkinice Jasavić, naravno pustio sam vas da završite, ali i sami ste svjesni kao dobar pravnik da je ovo klasična zloupotreba Poslovnika.

Komentar nije bio upućen prema kolegi Laloševiću to znamo, ali u redu. Tek počinjemo pa ćemo se naučiti i poslovniku i nekim međusobnim odnosima gdje nemamo strogo i striktno po poslovniku, možemo ovako i na riječ i na duže vrijeme predviđeno poslovnikom i to nije problem. Problem je u sljedećem, niko danas, evo kolega Lalošević je malo prije rekao da sam bio široke ruke, niko danas ovdje nikome nije uskratio riječ.

Dakle, senator Radulović se javio bio za komentar, ali se javio na način koji niko ovdje od nas nije čuo. Kada sam primijetio da se javio ja sam mu dao riječ, ali je on u konsultaciji sa senatorom Pešićem odustao od toga. Radi cjelovite istine, jer ovo što mi radimo ovdje ljudi gledaju.

Dakle, samo da to znamo i druga stvar. Pratili ste i bili ste član mnogih grupa u Ministarstvu pravde, kada smo radili i uradili ogroman posao (Govor iz klupe).

Naravno, to sam htio da objasnim samo da mi dozvolite. Učestvovali ste na mnogim okruglim stolovima koje je organizovalo Ministarstvo pravde u ime nevladinog sektora i bili na taj način učesnik javnih raspravi povodom svega toga i vidjeli koliki je ogroman posao tada urađen. I vidjeli, takođe kao dobar pravnik da neke od tih poslova primjenjuje Ministarstvo pravde, neke od tih zakona, ali da ogromnu većinu ne primjenjuje Ministarstvo pravde nego ih primjenjuje neko drugi. Prema tome, jeste stariji problem da bude jasan u Crnoj Gori, ne toliko u zakonskoj

strukturi koliko u njenoj primjeni, ali i sa tim završavam neka se svako bavi primjenom zakona koje zato zadužen, a znamo za svaki pojedini zakon ko je zadužen to i uostalom u čitavom duhu zakona i u prelaznim i završnim odredbama stoji.

Toliko što se tiče mog odgovora.

Kolega Laloševiću, jeste li smislili odgovor na ovaj žestoki napad na vas.

Pa ja mislim da vaš odgovor treba da bude udarna vijest u Dnevniku.

VASILIJE LALOŠEVIĆ:

Koleginica Azra Jasavić je iskoristila mogućnost, prije svega inicirana ovom pričom koju smo zajedno potencirali ovdje, da ukaže gospodinu Raduloviću na neke stvari, nije bilo odgovora, ali ja sam to shvatio kao napad na mene i ja moram da odgovorim.

Dakle, ona mi je u stvari dala šlagvort da nastavim priču. Sistem unutrašnjih kontrola u Agenciji za nacionalnu bezbjednost, a dobio sam informaciju od mog kolege Kaluđerovića i ostalih kolega koji su bili jurosi da je ipak nešto počelo da se radi na ovim preporukama u Agenciji za nacionalnu bezbjednost i to je dobra stvar.

Sistem unutrašnje kontrole, a ja ću vas podsjetiti da je ovaj parlament usvajajući Zakon o Agenciji za nacionalnu bezbjednost omogućio generalnom inspektoru da vrši kontrolu zaštite podataka, da prati efikasnost realizacije programa, da prati primjenu prekoračenja ovlašćenja činovnika i službenika Agencije, da vodi računa o finansijskom poslovanju, jedna od preporuka je bila i da ta unutrašnja kontrola u Agenciji ne postoji ili ne postoji u onolikoj mjeri koliko zakon predviđa.

Dakle, sama činjenica da je došlo do te preporuke, sama činjenica da generalni inspektor do okončanja te revizije koja je bila negdje krajem 2011. godine, nije imao sve ono na raspolaganju što mu je zakon omogućavao govori da smo pogodili metu. I nije zgorega ovo par minuta što smo produžili i nije zgorega što je sada u dnevniku ova priča, ja pretpostavljam da urednici znaju da je vrlo važan segment naše zbilje i svakodnevnice, da jednostavno potenciramo da je najzad došlo do upliva određenih, mogu slobodno da kažem, regulatora koji će kvalitetnih koji će ući u jednu tabu instituciju, a svima je to cilj.

Zahvaljujem gospodine Šturanoviću i ostajte i dalje na predsjedavajućem mjestu.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Zahvaljujem, kolega Laloševiću, imam za vas jednu dobru i jednu lošu vijest.

Dobra vijest što se završio na ovaj način duel između vas, a loša vijest što nijeste bili u Dnevniku.

Idemo dalje.

S obzirom na ovu sugestiju koju je koleginica Jasavić dala, želeći da dovedemo raspravu do kraja, nema nikakve potrebe da bilo šta ostane neodgovoreno do kraja.

Pozivam kolegu senatora Radulovića da sada uzme riječ i odgovori na ono što prije nije bilo odgovoreno.

Izvolite.

BRANISLAV RADULOVIĆ:

Uvaženi predsjedavajući, zahvaljujem na prilici da jednu temu koja je veoma značajna ponovo vratimo u predmet interesovanja ovog doma.

Danas je održana sjednica Odbora za bezbjednost i žao mi je da je predsjedavajući toga odbora koji je najpozvaniji da podnese izvještaj saopštio, upravo je bila rasprava oko Agencije za nacionalnu bezbjednost, revizija koja je prvi pu urađena na zapadnom Balkanu i bila opitna revizija koju je Dikaf primijenio nedavno u Beču i to je nešto zbog čega i država Crna Gora i ovaj parlament i Odbor i vrhovna državna revizija treba da bude ponosna. Upravo su uvažena gospoda poslanici apostrofirali da je revizijom Agencije za nacionalnu bezbjednost konstatovano da član 37A nije poštovan od tog državnog organa, kao i član 44 Zakona o državnoj imovini.

Revizija je okončana u sedmom mjesecu, 12.12. a danas je to prezentirano poslanicima u Odboru, mislim da Odbor ima 13 članova i predstavnike svih političkih grupa smo informisali i dobili informaciju da Agencija za nacionalnu bezbjednost primijenjuje član 37A, informisala je Odbor i vi ćete u januaru imati potupuju informaciju, a Vrhovna državna revizija je već dobila. Isto važi i za vile o kojima je govorio uvaženi gospodin Lalošević, koje nijesu bile popisane. Nezavisni popisivač, odnosno lice zaduženo za to, doktor Todorović, to je uradio, dobili smo kompletnu informaciju i ta primjena zakona je omogućena, prije svega, aktivnošću vrhovne državne revizije i nadležnog odbora. Mislim da je to jedna od onih stvari koje treba napomenu. Žao mi je što predsjedavajući Odbora to nije saopštio, samo da kažem da na taj način rad državne revizije u saradnji sa matičnim odborom obezbjeđuje zakoniti rad državnih organa i ovom prilikom koristim priliku da istaknem da je Agencija za nacionalnu bezbjednost u ovim elementima ispoštovala preporuke Državne revizorske institucije. Hvala vam.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Zahvaljujem.

Dobili smo detaljan odgovor. Da li imate potrebe možda za dodatnim komentaram u odnosu na ovo?

AZRA JASAVIĆ:

Koristim pravo da vam odgovorim da nikada nijesam bila ni u jednoj radnoj grupi Ministarstva pravde, ali da sam vrlo pažljivo pratila šta Ministarstvo pravde radi. Zbog toga sam ovdje, zato što nije dobro radilo.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Apsolutno smo se složili oko toga. Nijeste bili u radnim grupama, ali ste bili redovni učesnik okruglih stolova u ime nevladinog sektora i davali povodom mnogih zakona vrlo korisne sugestije koje su bile nama kao pedlagačima u daljem toku veoma dragocjene.

Možemo li sada dalje, kolega Laloševiću? Sve je u redu, idemo dalje.

Kolega Halil Duković sada ima riječ, nakon njega kolega Predrag Bulatović.

HALIL DUKOVIĆ:

Zahvaljujem, gospodine potpredsjedniče.

Dame i gospodo poslanici, gospodo predlagači,

Ono što odlikuje ovaj završni račun Budžeta Crne Gore za 2011.godinu jeste jedan realan prikaz svih budžetskih sredstava. Takođe i trošenje budžetskih sredstava je transparentno prikazano, a to je, vjerujem u interesu svih. To je novac građana i oni imaju pravo da znaju sve tokove novca, ali ono što bi takođe istakao ovom prilikom da je budžetska potrošnja zadovoljila sve budžetske potrošače, tako da je funkcionisanje svih budžetskih jedinica bilo kako treba i ako je svima jasno da ekonomska situacija koja vlada i kod nas, i u okruženju, a i šire, nikome nije išla na ruku. Ipak, su se budžetske jedinice uspjeli da izvrše onu svoju obavezu. Zbog toga se jednog dijela projekata koji su bili predviđeni odustalo, što je shvatljivo, jer u takvoj situaciji u kojoj smo već nekoliko godina neki projekti, ipak su morali da sačekaju neko bolje vrijeme, neka realnija ekonomska vremena, ali, ipak, se ne treba nadati da ni ova vječita kriza neće vječito trajati.

Naravno, uvijek je aktuelna i priča, da li se u svim regionima Crne Gore podjednako ulaže? Da li se podjednako uložena Jugu i na Sjeveru? Sigurno svako od nas ima za to posebnu definiciju, ali je jedna istina da se na Sjeveru mnogo manje ulagalo i da u narednom periodu treba obratiti posebnu pažnju na one djelove Crne Gore, koji su, ipak željni ovih ulaganja. To je i konstatacija, vjerujem svih nas i slažem se svi oni sa svim onim koji traže i veće ulaganje na Sjeveru Crne Gore. Ono što bih još posebno istakao i posebno podržao jeste ulaganja, posebno u onim djelovima gdje žive pripadnici manjinskih naroda, koji su dugo vremena bili zaobilaženi ovim ulaganjima i mislim da je vrijeme da se i na tom prostoru, ipak urade neki pomaci. Uradilo se dosta, ali smatram da i još puno ima toga da se uradi. Ako pogledamo i ovaj završni račun nameće se jedan zaključak. Ipak, da je Vlada dobro radila, da je sve potrošačke jedinice redovno servisirala i da su plate i penzije redovno isplaćivane.

Posebno treba istaći redovnost isplaćivanja penzija, jer se radi o posebno osjetljivoj populaciji i zbog jedne druge činjenice što Fond penzionog osiguranja mora biti pod stalnom brigom, kako statistika kaže, mi smo sve starija populacija. Finansijska sredstva koja Fond penzionog osiguranja zahtijeva su svakim danom sve veća, a materijalni izvori sredstava svakim danom sve slabiji, zbog toga i ovaj način popunjavanja Fonda penzionog osiguranja mora se stalno mijenjati, mora se stalno prilagođavati, a svi znamo da u svijetu ne postoji neki idealan način za regulisanje ove problematike.

Ukratko bih komentarisao i rad Državne revizorske institucije. Složićemo se svi da trošenje javnih sredstava mora biti transparentno i, što je bitno, u skladu sa važećom zakonskom regulativom. Suština izvještaja Državne revizorske institucije treba baš da ukaže na zakonitost trošenja budžetskih sredstava i sa njenim izvještajem trebamo biti zadovoljni, jer nam ukazuje na realan prikaz u problematici koja je danas ovdje na dnevnom redu.

Takođe ću se složiti i sa riječima poslanika koje smo danas čuli, da je Državna revizorska institucija postala prepoznatljiva po svom profesionalnom pristupu i izvršavanju obaveza, što je sigurno za pohvalu, ali njene preporuke samo doprinose da svi oni koji su predmet revizije, sve bolje i profesionalnije obavljaju svoje profesionalne obaveze. Za pohvalu je i činjenica koju smo čuli

ovdje da se sve više postupa po preporukama koje državna revizorska institucija donese.

Na kraju, želim da istaknem da je Vlada uspješno obavila svoju dužnost, da je radila transparentno i zakonito, a da je državna revizorska institucija svojim preporukama samo uticala da taj rad bude mnogo transparentniji i da se neke greške, nadam se u budućnosti i ne ponove. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Hvala Vama, kolega.

Sada molim kolegu Predraga Bulatovića da uzme riječ, a nakon njega koleginja Snežana Jonica. Izvolite.

PREDRAG BULATOVIĆ:

Gospodine potpredsjedniče, dame i gospodo,

U svojoj kratkoj diskusiji želim da dam mogućnost gospodinu Branislavu Raduloviću, članu Senata Državne revizorske institucije, da još potencira jedanput pred crnogorskom javnošću nešto što je za mene veoma važno, a to je da je Državna revizorska institucija izvršila reviziju Agenciju za nacionalnu bezbjednost, odnosno utroška sredstava i rekao bih stanja unutar same državne revizorske institucije. To je jedan značajan događaj, rekao bih, ali za državnu revizorsku instituciju i za ovaj parlament. Ovdje se mijenjaju teze.

Državna revizorska institucija je ukazala na brojne nezakonitosti ili zbog čega je dala uslovno mišljenje vezano za završni račun Budžeta. Šta radi pojedini poslanici vladajuće koalicije. One nezakonitosti koje su bili u Vladi u potrošakim jedinicama, žele da pokriju pozitivnim radom državne revizorske institucije. To jedno sa drugim ne može da ide. Državna revizorska institucija treba da bude nezavisna, treba da bude podsticaj svim organima, dakle i u ovom Parlamentu da se stave pod kontrolu oni koji troše sredstava državnih obveznika koji ih neracionalno troše, koji ih ne planiraju kako treba, što je jedna i od prvih tačaka i u ovom izvještaju ovdje.

Poštovani građani, dame i gospodo, 2011. godina za Agenciju za nacionalnu bezbjednost je bila katastrofalna. Završena je ta godina aferom listing smjenom dva direktora i što je za Crnu Goru veliki problem, zataškanom aferom listing. To je bila godina 2011. godina, kada su praćeni novinari, aktivisti nevladinih organizacija, praćena opozicija, samo da vidimo šta je predsjednik Demokratske partije socijalista govorio o nekim koalicijama opoziciji i tako dalje.

Nameće se ovdje zaključak. Prvo, kako će se procesuirati mišljenja Državne revizorske institucije o kršenju zakona? I ja se pridružujem onima koji, makar u ovom dijelu kada je riječ o Agenciji za nacionalnu bezbjednost i izričem pozitivan stav o radu državne revizorske institucije i pozivam Parlament da zatraži od nadležnih državnih organa, prije svega vrhovnog državnog tužioca da radi svoj posao i procesuirati ne zakonitosti u radu državnih organa u trošenju sredstava i ne primjenjivanju drugih zakona.

Gospodin Radulović je danas u Odboru za bezbjednost pokrenuo jedno pitanje. Ja izražavam žaljenje zašto ovaj dom nije imao razumijevanje da pristupi izmjenama Zakona o tajnosti podataka i za članove antikorupcijskog odbora, ali i za Državnu revizorsku instituciju. Vjerovatno, ovdje se vidi da revizori nijesu mogli da pristupe podacima za neka sredstva, nekih 30.000 i tako dalje, posebne

namjene i što bi se reklo za specijalne saradnike, doušnike, špijune i tako dalje, koji možda ne brane državu od spoljnog i unutrašnjeg neprijatelja, nego brane vlast od političkih protivnika. Tu gospoda nije mogla da tome pristupi i nije mogla da to ocijeni. Nažalost, ne mogu ni poslanici da uđu u posjed članova Odbora za bezbjednost tih podataka. Ja mislim da treba podržati u narednih nekoliko mjeseci i vaš zahtjev da pristupi detaljnijim podacima da možete i Upravi policije, Agenciji za nacionalnu bezbjednost, Minitarstvu unutrašnjih poslova i na drugim mjestima da sagledate da li se zakonito ta sredstva troše ili se koriste, zloupotrebljavaju na način kako ste to i ovdje rekli.

Državna revizorska institucija je ukazala na nekoliko stvari, koje govore i dalje po ovom sudu da ova agencija nije reformisana, ako se vrši prijem bez javnog oglašavanja ako unutrašnja kontrola ne funkcioniše, generalni inspektor ne podnos izvještaje onako kako je to zakonom definisano, ako se imovina ne prijavljuje, službena, Agencije za nacionalnu bezbjednost. Mi smo posebno vodili raspravu, povodom Zakona o Agenciji za nacionalnu bezbjednost zbog te imovine. Zašto? Zato što je bjelodano utvrđeno da neki službenici Agencija za nacionalnu bezbjednost su povezani sa kriminalnim miljeom, posjeduju bogatstvo, kuće, imanja i tako dalje i tako dalje. I bivši direktor Agenciju za nacionalnu bezbjednost govori o tome da je sve to definisano na način koji treba.

Gospodine Raduloviću, recite crnogorskoj javnosti da li je u međuvremenu Agencija za nacionalnu bezbjednost postupila u skladu sa vašim preporukama u otklanjanju navedenih nezakonitosti ili ne. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Zahvaljujem. Može komentar.

Prvo, pošto je pitanje bilo upućeno prema Raduloviću. Izvolite.

BRANISLAV RADULOVIĆ:

Možda je ovo i posljednja prilika da se u svojstvu člana, senatora vrhovne državne revizije javljam, jer ima još subjekata koji su predmet revizije. Agencija za energetiku, između ostalog bila je predmet revizije i dobila je pozitivno mišljenje, ali s obzirom da ste prezentirali dio političkog sadržaja, uvaženi poslaniče Bulatoviću, dozvolite da taj dio ne komentrišem.

Samo bih napravio jedno pojašnjenje. Dakle, Agencija za nacionalnu bezbjednost je dobila pozitivno mišljenje na finansijski iskaz i dobila je uslovno mišljenje na zakonitost rada ovog državnog organa. Potpuno se slažem sa Vama da je jako dobro da u sistemu nema nedodirljivih koji koriste naša, dakle budžetska sredstva.

Odmah, želim da istaknem ovdje, s obzirom da je to mandat bio direktora Jokovića, da se radilo o jednom odgovornom čovjeku, koji je pevazišao problem o kome vi govorite kada je u pitanju tajnost podataka i vrhovna državna revizija imala je puni uvid, osim iznosa od 36.000 koji je za specijalne namjene budžetom ove države odobren, čak i taj aspekt smo kontrolisali sa stanovišta obima sredstava.

I na kraju, želim samo jednu stvar da kažem, da mislim da nema nedodirljivih. I tu se slažem sa vama, ali u našem nalazu ne stoji da nije reformisana. Što se tiče preporuka, danas je to bilo predmet razgovora na matičnom odboru, preporuke su sve kao takve definisane, osim generalnog inspektora, i vrhovna državna revizija za potrebe ovog parlamenta i u januaru

mjesecu dodatno će posmatrati realizaciju preporuka, ali sada odgovorno mogu da kažem da ono što su potencirali gospođa Jasavić i gospodin Lalošević su elementi imovine, unutrašnje revizije i onaj ...člana 37a, ovaj subjekt revizije u potpunosti je realizovan i nadam se da sam na taj način odgovorio na Vaša pitanja. Ja se istovremeno nadam da ovdje negdje i završavaju se naše odgovornosti...

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Vidjećemo, dok god ima interesovanja moramo biti tu.
Kolega Bulatović. Izvolite.

PREDRAG BULATOVIĆ:

Gospodine potpredsjedniče, dame i gospodo, gospodine Raduloviću,
Naravno, ja sam dao kvalifikacije, nijesu političke, nego argumentovane kvalifikacije vezano za ANB. Meni je žao što vi imate potrebu da kažete da su to moje političke kvalifikacije, ne, to su tačne konstatacije, makar iz iskustva koje imam kao član Odbora za bezbjednost vezano za praćenje Agencije za nacionalnu bezbjednost. Ako Agencija za nacionalnu bezbjednost ne stavlja na uvid poslanicima sve ono što treba i ako daje političarima iz vladajuće koalicije za političku upotrebu određene aktivnosti opozicionih političara, novinara, medija, apsolutno da je to nedopustivo u ovom društvu. Zašto ja to povezujem sa vašim izvještajem? Ako ste dominantno rekli da se sve prima bez javnog oglašavanja, onda kada se povežu te dvije činjenice, ako se pogleda postupak javnih nabavki koji ne funkcioniše kako treba, i to ste rekli ovdje, ako sredstva nijesu planirana u obimu koji je neophodan da dolazi do preraspodjele, ako za higijeničare se preko studentske zadruge obezbjeđuju zaposleni da bi se izbjegli neki porezi, ipak je to u domenu ne političke kvalifikacije nego u domenu nečega što mene kao građanina, poslanika zabrinjava, a ja vam odajem priznanje zašto ste vi napisali tu. Ja od vas ne tražim da kažete da nije reformisano. To vaš posao nije. Moj posao je da ja to kažem. Posao parlamentarne većine jeste da braneći službu između ostalog osvajaju određene političke poene da je brane. Ja to razumijem i u toj borbi političkoj i argumentima koje vi imate uspostaviće se kontrola nad ovom nereformisanom službom. Ja sam želio da vi jednostavno ovdje potvrdite pred crnogorskom javnošću da su ispunjene preporuke, neke koje ste vi dali, neke nijesu, a složićete se i vi i mi da nije u redu da neko ima basnoslovno bogatstvo, a ima platu 600 eura, a taj radi u Agenciji za nacionalnu bezbjednost i da je povezan sa kriminalnim miljeom i da u listinzima koji su javno prezentirani vidimo komunikaciju sa Keljendijem, Šarićem. O tome sam govorio.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Zahvaljujem.

Komentar u ime Kluba DPS-a prijavio je šef Kluba. Kolega, izvolite.

MILUTIN SIMOVIĆ:

Potpredsjedniče, evo kratko gospodinu Bulatoviću. Čini mi se da smo nas obojica bili na sjednici Odbora za bezbjednost na kojem smo razmatrali Izvještaj Državne revizorske institucija za Ministarstvo odbrane, Ministarstvo unutrašnjih poslova i Agencije za nacionalnu bezbjednost. Ali evo, sada sam zbunjen. Koliko se sjećam, nije davno bilo, izvještaj Odbora smo jednoglasno usvojili, svi prisutni

članovi Odbora uključujući i predstavnike opozicije i vlasti, osim što ste Vi bili uzdržani. Samo ste bili uzdržani, a kroz ovu vašu diskusiju reklo bi se da ste bili u Odboru protiv tog izvještaja.

Drugo, zbunjen sam da li smo prisustvovali istoj sjednici gdje je na sjednici predstavnik Državne revizorske institucije jasno saopštio, a jasno večeras ovdje dva puta ponovio, prvi put u komunikaciji sa gospođom Jasavić a drugi put put sada na Odboru sa vama, evo i ja treći put da vam ponovim da je Agencija za nacionalnu bezbjednost ispunila sve preporuke koje je dobila od Državne revizorske institucije, osim preporuke koja se odnosi na glavnog inspektora, koja će se, moguće, ovih dana realizovati. Pitam se i zbunjen sam da li smo mi čitali konačno isti izvještaj Državne revizorske institucije koji se odnosi na Agenciju za nacionalnu bezbjednost u kojem se jasno kaže: "Na osnovu navedenog Kolegijum DRI izražava pozitivno mišljenje na finansijski izvještaj i uslovno mišljenje o usklađenosti poslovanja subjekata revizije sa propisima".

Dakle, rekao bih jedno mišljenje koje je potpuno usaglašeno sa onim što su pozitivne ocjene Državne revizorske institucije i pitam se da li smo bili na istom Odboru gdje smo zajednički konstatovali da je upravo ovo odličan primjer koji govori o jačanju kapaciteta državnih institucija u Crnoj Gori, kako onih koji su predmet kontrole tako i one institucije koja kontroliše. Sjetimo se da je DRI ... 2004. godine, sjetimo se da je do sada izvršila ukupno 75 revizija i evo, po planu revizija u 2011. godini bila je Agencija za nacionalnu bezbjednost. Ne bih to doživljavao epohalnim, kao instituciju koja je nedodirljiva. Ona je dodirljiva po mnogim kanalima parlamentarnog nadzora i ovo je jedan od kanala nadzora nad tom institucijom. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Zahvaljujem.

Kolega Bulatović.

PREDRAG BULATOVIĆ:

Gospodine potpredsjedniče, dame i gospodo,

Gospodine Simoviću, bili smo na istoj sjednici Odbora, ali nemamo istu političku misao i u tome je razlika tako da, ako ste bili u većini, ako ste glasali za, to je Vaš doživljaj onoga što smo Vi i ja čitali. Ja Vas potpuno razumijem da morate da branite Agenciju za nacionalnu bezbjednost. Samo, iskren da budem, ona je u jednoj stagnaciji, u padu. Ona nema taj nivo koji se vama predstavlja za vaše političke ciljeve. Što se političkih ciljeva tiče samo neka nastavi tako. Mene brine kao građanina da ona ne obavlja svoj posao u zaštiti nacionalnih interesa ove države i kako to može kad je pod političkom kontrolom i političkim uticajem. Na čelu te organizacije sada je potpuno profilisan čovjek iz nomenklature Demokratske partije socijalista.

Gospodine Simoviću, vi mrtvi ladni. Pa može vam biti, zato što jednom logikom proste većine koju imate, a ne većine u biračkom tijelu, uslovno mišljenje koje vam je dato koje znači nepoštovanje zakona i kršenje zakona smatrate da uopšte nije važno. To je i te kako važno i ja ovdje pozivam i vas i parlamentarnu većinu i ovaj parlament da vidimo kako i na koji način nezakonitostima do kojih je došla Državna revizorska institucija se stane na put, odnosno kako da nezakonitosti budu procesuirane, a ne vi da izvještaj o nezakonitostima prihvatate

kao veličanje rada vlasti kojoj pripadate. To je ono potencijalno moguće simuliranje o kojem je govorio gospodin Vladislav Bojović, da jedan korektan rad DRI vi možete da pretvorite u nešto što je sušta suprotnost.

Ja i dalje mislim i tvrdim, DRI je dokaz svega toga, da je negativno mišljenje o ukupnom radu Agencije za nacionalnu bezbjednost, i neophodno je i da ovaj Parlament nastavi borbu da ostvari puni parlamentarni nadzor nad tom još uvijek nedodirljivom i nereformisanom službom.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Zahvaljujem.

Idemo dalje, koleginica Snežana Jonica. Nakon nje kolega Željko Aprcović. Izvolite.

SNEŽANA JONICA:

Gospodine potpredsjedniče, dame i gospodo poslanici, predstavnici predlagača, poštovani građani,

U raspravi koja je koncipirana na način da za pet minuta treba da se pozabavimo i Završnim računom budžeta, izvještajima agencija, kao i Izvještajem Državne revizorske institucije, jednostavno nije moguće na dovoljno ozbiljan način i detaljno analizirati sve ove akcije. Iz tih razloga opredijelila sam se da ukažem na pet tema ili pet oblasti iz ovih dokumenata koje su za mene loš primjer iz 2011. godine za koji ne smijemo dozvoliti da se ponovi u sledećoj godini i koje bi trebalo uzeti u obzir prilikom razmatranja budžeta kojim ćemo se baviti već sutra.

Prvi loš primjer jeste činjenica da je u budžetu za 2011. godinu bilo predviđeno 2.570.000 eura za stručno osposobljavanje pripravnika. U Završnom računu budžeta se ne vidi da li je toliko i ostvareno, jer su brojke i podaci svedeni na način da je data samo opšta informacija o transferima, a ne i razrađena po pojedinim djelovima iz tog segmenta ali, i sa pretpostavkom da je svih 2.570.000 eura opredijeljenih za pripravnike zaista na njih i utrošeno 2011. godini, ostaje činjenica da je Vlada Crne Gore u toj istoj 2011. godini, pet puta više novca, dakle, preko 12 miliona eura, opredijelilo za službena putovanja, reprezentaciju i troškove telefona. I to je loš primjer koji ne smije i ne treba da se ponavlja, jer jednostavno ne smijemo dozvoliti da prioritet budu troškovi Vlade za službena putovanja i reprezentaciju, a da nam na prvom mjestu ne bude stručno osposobljavanje mladih ljudi koji bi svojim angažovanjem, radnim i daljim radom trebali da budu temelj budućeg napretka ovog društva.

Drugi loš primjer na koji želim da ukažem je nešto o čemu govorim uvijek kada govorimo o Završnom računu Budžeta nadajući se da će se neko u Vladi Crne Gore zastidjeti onoga što je do sada urađeno i makar pokušati da ispravi grešku da se to više ne ponovi. Podaci samo za 2011. godinu Fond za procjenu rehabilitaciju i zapošljavanje lica sa invaliditetom u Fondu uplaćeno 6.429.409,00 eura u namjene Fonda, dakle, za profesionalnu rehabilitaciju zapošljavanje lica sa invaliditetom potrošeno samo 386.000,00 eura 6 miliona je potrošeno za neke druge namjene, a objašnjenje, preostala sredstva nijesu se mogla prenositi u Budžet za narednu godinu u cijelu finansiranja tog programa pa ih je Vlada potrošila negdje drugo. Da je ovo samo primjer iz 2011. godine bilo bi strašno, ali ne tako dramatično. Medjutim, kada uzmemo u obzir da je ovo nešto što se četiri godine ponavlja i što dovodi do toga da se od 18 miliona eura koje su se slile u

Fond za procjenu, rehabilitaciju i zapošljavanje lica sa invaliditetom samo milion i 200 potrošeno za ove namjene, a 16 miliona i 964 ili 17 miliona potrošeno negdje drugo, bez objašnjenja, a da se koristi model da Fond za procjenu i rehabilitaciju nema posebnu stavku na prihodnoj strani Budžeta Zavoda za zapošljavanje kako se trošenje tih sredstava ne bi moglo kvalitetnije pratiti nije korektno. Nije primjereno nakon svih upozorenja koje ste imali iz ove Skupštine, iz Kluba poslanika SNP-a što je i u Budžetu za 2013. godinu napravljen sistem da na prihodnoj strani Zavoda za zapošljavanje ne postoji poseban program, odnosno posebna stavka budžeta gdje se vide prihodi ali da će se poslije toga vidjeti kako su ta sredstva potrošena. Naravno, nije dobro što ni Ministarstvo za rad i socijalno staranje nije ništa uradilo da popravi ono našta ukazuje Ministarstvo finansija a to je nemogućnost da se dovoljnim brojem projekata potroši taj novac. Očigledno da je Ministarstvo finansija našlo načina da ih potroši negdje drugo a ne da se potroše za one za koje su namijenjene, dakle licima sa invaliditetom.

Treći loš primjer to je priča o Fondu rada i činjenica da u 2011. godini za troškove, za tehnološki višak potrošeno 2.389.136 eura, odnosno, za lica za čijim radom je prestala potreba zbog stečaja u njihovim firmama i to je značajno manje od onog što je bilo neophodno i zbog broja donijetih rješenja i zbog broja ljudi koji očekuju i kojima su ova sredstva neophodna. Ali, ono što je još strašnije je činjenica da je u budžetu o kojem ćemo sutra govoriti za tehnološki višak u Fondu za rad predviđeno samo 1,3 miliona eura iako imamo 2.800 pravosnažnih rješenja za koje je potrebno 5,5 miliona eura za isplatu. To znači da obezbjeđujete na ovaj način samo 1/4 onoga što je već urađeno u rješenjima pod uslovom da ni jedno rješenje ne bude donijeto u sljedećoj godini. Četiri godine će biti potrebno ovom tendencijom da se isplate sredstva koja su ljudi koji su gubitnici tranzicije definitivno makar morali dobiti od države kao jedan vid obeštećenja. Do kraja priče, Fond za obeštećenje, u kojem je za 2011. godinu planirano 2 miliona i 600 utrošeno samo milion i 791 euro što znači opet jedna struktura građana kojim su neka prava svojevremeno uskraćena i koji će sa ovom tendencijom pravo na restituciju, odnosno na pobraćaj, odnosno na obeštećenjem u konkretnom slučaju obezbijediti po tumačenju kolega koji su se bavili finansijskim kalkulacijama za 50 godina a brzinom rada Komisije za restituciju po nalazu Ombudsmana za 26 godina i doći do odluka o tome koliko treba da bude obeštećenje.

Na kraju, stavka iz Izvještaja Državne revizorske institucije koja se odnosi na Ministarstvo za rad i socijalno staranje i činjenicu da je upravo i nalaz Državne revizorske institucije potvrdio ono o čemu smo govorili a to je da su centri za socijalni rad najslabija a izuzetno važna karika u sistemu socijalne zaštite i samo ponavljam na ukazani problem za izvještavanje konsolidacije i kontrole finansijskih transakcija po centrima za socijalni rad i namjenama u dijelu socijalnih davanja. Naš vid kontrole ovih socijalnih davanja takodje nije bio moguć iz razloga što je svaki zahtjev iz poslaničkih klubova odbijan uz obrazloženje da se ne mogu dostaviti odgovori zbog Zakona o zaštiti podataka o ličnosti i ostaje nedorečeno kako je Državna revizorska institucija dozvolila da ne dobije Izvještaj Komisije za kontrolu i nadzor centara za socijalni rad za 2010. godinu koji bi značajno, makar u dijelu onoga što su bili nalazi Centra za socijalni rad u Podgorici moglo doprinijeti u tumačenju kako su tamo sredstva trošena. U vašem Izvještaju piše da ovaj nalaz nije dostavljen revizorima i nadam se, naravno, da će praćenjem preporuka koje ste dali ovo biti dovedeno do kraja jer se radi o jako ozbiljnom segmentu društva .

Ponavljam, ovo je peti loš primjer onoga što su bila moja viđenja dokumentacije koja se odnose na 2011. godinu. Na žalost svih pet primjera odnose se na one strukture koje su iz ovih ili onih razloga već imali štete od načina funkcionisanja ove države i bili su gubitnici i tranzicije i gubitnici ovakvog načina rada Vlade i gubitnici ovih procesa u kojima se trenutno nalazimo i na žalost i kroz budžet i kroz rad Ministarstva za rad i socijalno staranje oni opet jesu oni kojima se prava krše. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Zahvaljujem na ovom kraćem izlaganju.

Sedam- osam puta je bilo na kraju, pa se onda opet malo produži, ali dobro. Komentar ima kolega Bušković kao predstavnik predlagača. Izvolite.

BORIS BUŠKOVIĆ:

Samo informacija da su zaključno sa septembrom isplaćene sve obaveze po osnovu Fonda rada tako da je u 2012. godini isplaćeno preko 4000 rešenja koja su bila donijeta zaključno sa septembrom. Samo pojašnjenje.

Što se tiče Zakona o budžetu, budžetska sredstva se ne mogu prenositi u iduću godinu. Znači, ako sredstva nijesu utrošena budžetom za tekuću godinu ne mogu biti prenesena za iduću godinu. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Zahvaljujem.

Dobili ste dodatno vrijeme. Izvolite.

SNEŽANA JONICA:

Hvala, potpredsjedniče.

Dakle, iako ne smatram da je bio dovoljan iznos u 2011. godini mnogo je strašnije činjenica, a o tome ćemo pričati sutra, da je za 2013. godinu planirano 1.300.000 eura za Fond rada za isplatu za tehnološki višak a da su trenutno pravosnažna rješenja 2.800, što znači da je potrebno oko 5,5 miliona eura. Dakle, to je nešto što je opomena da se na ovakav način ne može obezbijediti sve ono što je potrebno, obezbijediti u Fondu rada, samo za ona rješenja koja su već pravosnažna pod uslovom da se ni jedno novo ne donese. Vi znate da ih ima koja nijesu riješena i kada je u pitanju Fond za procjenu, rehabilitaciju i zapošljavanje lica sa invaliditetom ono što je trebalo da kažete zašto se upravo već tri godine izbjegava da se definiše Fond za procjenu, rehabilitaciju, kao posebna stavka na prihodnoj strani Budžeta. To vam nije uobičajeno, čak ni za manje stavke a ne za stavku koja iznosi preko 6 miliona eura. Ubijedjena sam da je to zbog toga da bismo teže mogli pratiti gdje to Vlada troši novac koja otima novac lica sa invaliditetom.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Zahvaljujem.

Idemo dalje, kolega Željko Aprcović ima riječ, nakon njega kolega Branko Radulović.

ŽELJKO APRCOVIĆ:

Zahvaljujem, uvaženi potpredsjedniče.

Uvažena gospodo iz Državne revizorske institucije, uvaženi pomoćniče ministra, uvažena gospodo iz regulatornih agencija, kolege poslanici, uvaženi građani Crne Gore,

Jako inspirativna tema, saslušao sam je sa budnom pažnjom od početka, znači od zasijedanja plenuma, to je negdje od 15 časova sada je blizu 21 čas, to je šest sati, izazvala je vrlo budnu pažnju moju i diskusija kolega koja se zovu opozicija i nas koji smo parlamentarna većina.

Želim odmah jednu stvar da kažem.

Znači, ne prihvatam ono što se čulo u većini diskusija iz parlamentarne opozicije da smo mi ovdje da branimo nešto što je protivuzakonito. Mi smo da prihvatimo ono što je Državna revizorska institucija vrlo kvalitetno dala kroz svoj izvještaj, vrlo kvalitetno apostrofirala sve nedostatke kod objekata kontrole, vrlo kvalitetno dala preporuke kako da se ti nedostaci otklone i ovdje nam rekli da će i tokom januara propratiti kako i na koji način se preporuke implementiraju kod objekata kontrole i kako se sprovede u praksi. Jako mi je značajno da je gospodin senator Državne revizorske institucije rekao ovdje da je Državna revizorska institucija napravila Akcioni plan od 2012. do 2017. godine. Šta to znači? Znači da ćemo imati veći kvalitet rada, veći obim kontrole i da ćemo dobijati bolje završne račune pred poslanike, znači, i opozicije i vlasti.

Nažalost, vrlo smo hendikepirani, bez obzira što je Vlada utvrdila još 22. juna 2012. godine završni račun, mi ga sada razmatramo na kraju 2012. godine, ne možemo kvalitetno da pričamo o njemu, bilo je puno dobrih pozicija, bilo je nekih negativnosti. Potpuno se slažem sa kolegicom Jonicom u dijelu koji se odnosi na sredstva za pravilno obeštećenje. Bila su predviđena 2,5 miliona, naši građani to očekuju, samo je realizovan 1.790.000. Međutim, moram da kažem, da sam izuzetno razočaran sa nekim primjedbama da određeni korisnici budžeta su vratili navodno pare, zbog toga što ih nijesu namjenski utrošili.

Znam da smo mi, što se tiče Zakonika o krivičnom postupku, u dijelu koji se odnosi na tužilačku istragu, donijeli odloženu primjenu tog zakonika za dio znači, do 01. septembra 2011. Zbog toga se iz razloga što tužilačka organizacija nije bila, znači, ni kadrovski, ni tehnički, ni prostorno opremljena za punu implementaciju tužilačke istrage.

Takođe, znam da kada smo pričali o sudovima i o nivou sredstava koje je odvajano za sudove, na Odboru za politički sistem, svi smo mi apostrofirali, da sudovima radi njihove potpunije, veće nezavisnosti finansijske treba omogućiti veći nivo sredstava kako bi kvalitetnije radilo. I znam da sam za ovom plenumskom govornicom pričao o tome kako one ljude koji 70% posla u sudu obave, počev od daktilografa, treba adekvatnije nagraditi. Dakle, sistem zapošljavanja pripravnika stručno-saradničkog kadra, jer smo u jednom trenutku imali nekih, potrebu za 40 stručnih saradnika u Višem sudu, samo se osmoro naših kolega pravnik javilo da bude primljeno. Zbog čega? Zbog toga što je plata za to 380 eura, i normalno da nije bio zadovoljavajući nivo.

Kažem jednostavno, što se tiče dvije potrošačke jedinice i sudstva i tužilaštva, oni su dobili onoliko sredstava i potrošili onoliko sredstava koliko im je Zakon o budžetu za 2011. i planirao.

Želim da kažem, da se ne mogu složiti da mi ovdje ovu Skupštinu, a raspravljamo o Zakonu o završnom računu budžeta za 2011. pretvorimo u svojevrstu sudnicu. Pustimo državne organe da rade. Znači, gospoda iz Državne revizorske institucije preduzela je određene radnje, a koliko sam shvatio iz jedne kontak emisije koja je bila nedavno, rečeno je da će sve, i krivične prijave od strane Državne revizorske institucije podnositi za one koji neadekvatno koriste, odnosno u suprotnosti sa zakonom koriste sredstva od poreznih obveznika Crne Gore.

Nadam se da ćemo kroz ovo što se zove, znači, potpuno otvorena diskusija, potpuno otvoren razgovor sa Državnom revizorskom institucijom, prezentiranje svih onih činjenica vezanih za postupak revizije, doći do kvalitetnog razmatranja nekog narednog Završnog računa za 2012. godinu, doduše u drugačijem terminu kada smo na kraju godine, kada treba u naredna dva dana da usvojimo novi Zakon o budžetu za 2013. godinu.

Moram samo još jednu rečenicu, pošto su svi prekoračili termin, želim da kažem da su ekonomski parametri u kojima se ostvarivao budžet 2011. bili onakvi kakvi jesu. Znači, Vlada Crne Gore je napravila određene iskorake, napravila je određenu pravnu infrastrukturu i što se tiče prostorno-planske infrastrukture za neke nove periode koji dolaze. Znam da je na nivou Boke odrađeno niz studija lokacije, državnih studija lokacije i izmjena prostornog plana posebne namjene za Morsko dobro, gdje se stvaraju preduslovi da dođu investitori, da nam ne budu investicije kao što je ovdje bilo sa 83% ostvaren 2011. slučaj, nego da budu neuporedivo veće, kako bi se zamajac okrenuo i kako bi svi građani Crne Gore osjetili benefite. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Hvala Vama, kolega.

Potpredsjednik Radulović sada ima riječ, molim da se pripremi kolega Pajović.

Izvolite.

BRANKO RADULOVIĆ:

Uvažena gospodo, poštovani građani Crne Gore,

Po nekoj životnoj filozofiji uvijek sam okrenut budućnosti, tako da manje gledam prošlost, i ne želim da trošim energiju na nju. Konstatujem sadašnjost i pokušavam da nađem nešto što je optimalno i što je u javnom interesu.

Međutim, danas sam se javio zbog toga što ću sutra samo govoriti o budućnosti. Da bih vas, građani Crne Gore, do kraja otriježnio i doveo u neku nit realnosti, danas sam se javio da to svoje uvodno izlaganje noćas vam saopštim. Ta 2011. podsjeća na jednu kovanicu - pamtilo se ne ponovilo se, što je izniklo iz ovog naroda, ili na onu čuvenu trilogiju isto čuvenog Borislava Pekića - Godine koje su pojeli komarci, ili skakavci, izvinjavam se. Imam taj problem što uvijek mislim tri, četiri rečenice naprijed, pa onda stavljam onu što izgovaram, da to bude tehnička neka stvar, ali očito da godine stižu. Ili me to podsjeća na ono što je ludilo, pijanstvo od alkohola ili kockarsko pijanstvo. Zašto ovo kažem? Zato što je ta 2011. godina potvrdila sve ovo o čemu sam rekao, i o skakavcima i o pijanstvu i o toj kovanici. Kada se to usvajalo, sve sam ovo iskrižao, napravio, ali kakve vajde od toga što sam bio u pravu. Ta 2011. godina je potvrdila da smo mi ušli debelo i

duboko u dužničko ropstvo. Popeli smo se, zadužili smo se u odnosu na 2010. za cijelih 16%. Dali smo štetne garancije, ili rizične garancije, ili kako god hoćete, na 380 miliona tajkunima, zajedno kad se to dvoje sabere, tih 1.480.000 i to prelazi 55%,56%.

Dalje, faktički, onu crkavicu koju smo nosili kući, koju smo primili, koju smo dijelili, nadomjestili smo sa velikim kreditima 230 i kusur miliona eura, i to je cijeli deficit od 16%. E, da li je to budućnost, da li istina? Ne, to je propast Crne Gore i zato mi liči na kazamat, kad skinemo tu oblandu, kad vidimo da nema više, da nam neće pozajmljivati, kad vidimo da će nam plate biti sve manje i manje, vidjećemo da smo mi zatočenici, da ovo Crna Gora nije što smo mislili, bez obzira na koju i sa kim. I sutra ćemo im pokazati kolika je ta bijeda svih nas koji smo u Crnoj Gori, kad napravim jednu skalu, kada budem govorio o kupovnoj moći, što je i jedini parametar što sam zagovarao tu ovdje prije četiri, pet godina dana na koje smo tanke grane pali. Da smo krivi, da ste krivi, kako god hoćete, građani Crne Gore, svjedok je ova skromna knjižica koju je Pokret za promjene nudio 2009.godine, kada smo je napravili, napisali možemo sa ove vizure, mogu vam reći, mogli smo, nažalost i na našu tragediju, kada sam ovđe govorio kada je bio isto potpredsjednik Šturanović kada sam lelekao nad sudbinom Crne Gore, nažalost nijesmo ništa uradili nismo iza ovoga stali. Ništa nijesmo uradili gospodo, da zaustavimo pogibiju, potop Crne Gore, ništa nijesmo uradili da napravimo strukturne reforme, ništa nijesmo napravili da upristojimo javnu potrošnju, jer ona ima limite, ništa nijesmo uradili da ova država Crna Gora bude pravna i pravnička, opominjali smo gospođu Čarapić gospodin Medojević i ja sa tužbama na dvije najveće korupcije koje je ikada i izdaja i pogibije Crne Gore koja je doživjela, to je ona sa KAP-om i ona koja je i sa italijanskim tajkunima A2A, u tom vremepolu je napravljen taj čuveni memorandum. Ono što su trebali ta gospoda 300 miliona da daju ne trebaju ništa one su omče o vratu Crne Gore, o tome ću sutra pričati kako i na koji način. Opametio se Đukanović počeo je da citira nas iz Pokreta za promjene i drugare iz Demokratskog fronta i onoga kada smo bili i u nevladinom sektoru i ono kad smo nudili program država na znanju, održivi razvoj, moralna potrošnja. Ja se pitam i danas ga odvdje pozivam, gospodine Đukanoviću, dođite, ako ste patriota Crne Gore, dođite sutra pa da vidimo to vaše deklarativno zalaganje kako da pretočimo u delanje i kako to delanje da ima efekta. Da ste nas poslušali, građani Crne Gore, za to vam pričam ne da bi dobio pluseve, plusevi me ne interesuju nego da bi moje potomstvo ostalo ovđe, danas bi bio barem završen detaljni projekat za auto-put.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Zahvaljujem, već je značajno prekoračeno vrijeme.

BRANKO RADULOVIĆ:

Kada dođem do mikrofona sa te strane neću se od njega odvajati.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Biće prilike sutra.

Kolega Darko Pajović ima riječ. Izvolite, a neka se pripremi kolega Strahinja Bulajić.

DARKO PAJOVIĆ:

Hvala, predsjedavajući.

Dame i gospodo poslanici i poštovani građani,

Jako je teško poslije profesora Radulovića imati kvalitetnu diskusiju, jer ove su diskusije uvijek bile pune emocija i pune jako dobrih konstatacija.

Dakle, potpuno ste u pravu, profesore, jer kod nas su i skakavci, čini mi se, prešli u kategoriju komaraca, tako da niste apsolutno pogriješili. A upravo je potrošnja ovog budžeta dokaz te konstatacije. Prije svega pohvala za Državnu revizorsku instituciju, vjerujem, mada ranije, ne kao poslanik kao građanin Crne Gore sam posmatrao i gledao razvoj te institucije, ukoliko to nije nadmeno reći, nadam se da ćete me razumjeti u pravom smislu te riječi, ali progres je evidentan. I smatram da treba još značajnije raditi upravo na profesionalizaciji državnih institucija, a Državna revizorska institucija je svakako jedna od onih koje su ključne za nešto što se zove dobar budžet i dobra potrošnja u budžetu.

Mi nismo učestvovali u kreiranju ovog budžeta sticajem okolnosti, Pozitivna Crna Gora je nastala u maju ove godine, ali sasvim sigurno kada smo dobili ono što se zove Zakon o budžetu za 2011.godinu, letimičnim pregledom može se ustanoviti da potrošnja novca u toj 2011.godini nije bila ni solidarna ni odgovorna, ali isto tako ni pravedna. I tu su argumentaciju upravo dali ljudi iz Državne revizorske institucije, ja ću samo ponoviti.

Dakle, ne možemo govoriti o odgovornom trošenju novca ukoliko imamo putne naloge koji su pisani na osobe koje nijesu uopšte zaposlene u državnim institucijama. Ja ću vas podsjetiti da se to zove utaja poreza i podsjetiću vas da poreske inspekcije vrlo revnosno izuzetno oštro kažnjavaju kompanije i firme koje to rade. Pri tome, čak kad se izdaju putni nalozi za zaposlene traži se dokumentacija koja je i te kako bogata. Prosto preći preko te činjenice tek tako mislim da nije dobro i mislim da upućujemo jednu vrlo lošu poruku građanima Crne Gore i ne treba se čuditi što onda poreska uprava ima jako puno posla kada to rade državni organi. A podsjetiću to je klasično izbjegavanje poreza, kako god to neko doživio, bili mi sudnica ili ne, a koliko je meni poznato, tu se ne radi samo o političkoj odgovornosti tu, čini mi se, radi se i o krivičnoj odgovornosti.

Takođe, ne možemo govoriti o pravednosti ukoliko se rezerve troše na stanove i pri tome nemate jednake šanse za sve, kada govorimo o državnim službenicima, jer priznaćemo da uglavnom, pod jako čudnim okolnostima, uvijek nekako neki stanovi zapanu funkcionere, pri tome zaboravljajući sve one vrijedne ljude koji godinama ili decenijama rade u državnim institucijama, a i te kako su zaobiđeni. Ako hoćemo da budemo poštene onda kad govorimo o službenim kolima, o potrošnji telefona, benzina pa i ovih stanova tada govorimo o funkcionerima, to sasvim sigurno nije pravedeno. Ali, nije isto tako pravedno ni kada Ministarstvo finansija flagrantno krši zakon. Dakle, poreska uprava koja je organ Ministarstva finansija vrši naplatu poreza, a pri tome od juna 2011.godine to je isto Ministarstvo finansija po Izvještaju Državne revizorske institucije ne uplaćuje poreze i nikome ništa.

Da se vratim na početak priče, kada uđete u neku kompaniju koja ne plaća poreze vi ćete podnijeti prijavu protiv nje i debelo ćete to naplatiti. Međutim, kada se radi o Ministarstvu finansija koji ne uplaćuje poreze, tada je sve u redu. I mi ovdje kao zakonodavni dom treba da pređemo preko te činjenice bez traženja bilo kakve odgovornosti. Naprotiv, ovdje se ne radi samo o političkoj odgovornosti ona

je nesporna ali je apsolutno neće biti ovdje se prije svega može govoriti o krivičnoj odgovornosti.

Takođe, sumnjive isplate nadoknada gdje imate Ministarstvo zdravlja, nemate apsolutno nikakve izvještaje za utrošenih 180.000 eura po radu raznih komisija. Dakle, ako imate planiran budžet na 30.000 hiljada, a vi raznim nadoknadama to podignete na 70.000 hiljada i u izvještaju vam se nalazi da nemate ni jedan pisani trag, onda sasvim sigurno ne možemo govoriti o odgovornom trošenju novca svih nas. Dakle, nijesmo mi ovdje da sudimo ali ovdje jesmo da ukažemo na nešto što je protiv zakonito. Dakle, imamo instituciju koja nam je ukazala na cijeli niz stvari koje jesu protivzakonite. I ponoviću na sudovima je da sude na tužilaštvu je da vrši poslove iz svog domena ali na nama jeste da ukažemo da klasična krivična djela koja ćete naći u ovome ukoliko želite to da pročitate, naravno, nijesu dobro da prolaze iz godine u godinu, nama je ovo prva godina, ali ovdje postoji jako veliki broj djela koja bi na kraju krajeva trebali da zainteresuje nadležne državne organe. Zbog toga pozitivna Crna Gora neće podržati potrošnju da tako kažem državnog novca koji nije ni pravedan nije ni solidaran, a na kraju nije ni apsolutno odgovoran prema onima od kojih zapravo i uzimamo novac a to su građani Crne Gore.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Zahvaljujem.

Kolega Bušković želi riječ.

Izvolite, komentar.

BORIS BUŠKOVIĆ:

Definitivno je u Izvještaju Državne revizorske institucije bilo definisano, ja ne znam koliko je to bilo, dva, tri mjeseca da nijesu plaćani porezi i doprinosi na neki rad državnih tijela. U skladu sa Zakonom o budžetu svaka potrošačka jedinica ima obavezu naredne budžetske godine ta sredstva odmah izmiri, tako da su ta sredstva plaćena.

Što se tiče krivičnih djela i ovog slučaja ne mogu da nađem vezu iskreno da vam kažem. Pričamo o Budžetu gdje je rješenje konsolidovano bilo od oko 1.200.000 i pričamo da nećete podržati Budžet na osnovu slučajeva radnih grupa u iznosu od 20.000 eura na osnovu neizmirenih poreza i doprinosa koji su bili u Ministarstvu finansija na iznosu od 2.000 eura.

Ja bih vas stvarno zamolio da elemente krivičnih djela dobro istražite i dobro analizirate i tek onda tako da nastupate prema određenim segmentima koji su definisani Izvještajem revizora.

Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Izvolite, kolega Pajoviću.

DARKO PAJOVIĆ:

Nema potrebe za takvim komentarima iz prostog razloga jer sam citirao Državnu revizorsku instituciju, tamo vrlo jasno kažu da od kraja juna 2011.godine nijesu uplaćivani porezi, ne radi se o periodu od par mjeseci. Nijesam govorio o krivičnim prijavama, ja sam govorio o krivičnim djelima, ako za vas utaja poreza

nije krivično djelo, ja se onda izvinjavam, to možda jeste teška riječ, ali možda bi dobro bilo da počnemo od nadležnih državnih organa. Jer, ne shvatam kako ćemo onda, odnosno kako će vaša poreska služba, ona je organ vaše uprave, ona je organ uprave Ministarstva finansija kako imate kredibiliteta da idete prema kompanijama koje grca u 15.000 preduzeća i tražite svaki cent, a nama ovdje kažete 10, 20 ili 30.000 eura, ja sam sasvim siguran kad bi se ušlo po dubini u tom budžetu i kad bi se ušlo u sistem javnih nabavki da bismo mi pronašli još mnogo takvih primjera, iako su to vama mali iznosi ja mislim da nijesu, svaki euro građana Crne Gore treba da bude potrošen odgovorno, pravedno i solidarno.

Dakle, kazao sam da mi za ovaj Budžet nećemo glasati jer smatramo da potrošnja novca nije bila a) odgovorna, b) solidarna i c) pravedna. Naveo sam vrlo jasne primjere sa kojima se mi u Pozitivnoj Crnoj Gori ne slažemo, a to je da su državni funkcioneri, makar i mi sutra bili to, možda nećemo sutra možda u nekom narednom periodu i prvo ćemo primijeniti nama, ne možemo jednostavno obezbjeđivati za državne funkcionere sve i benzine, i kola, i telefone i na kraju državne stanove, odnosno stanove iz državne rezerve, ponoviću dok vam stotine službenika u Vladi i u drugim institucijama nema riješeno stambeno pitanje. Mislite da je dobro da Ministarstvo zdravlja troši 70.000 eura na radne grupe, zašto na kraju krajeva nijesu onda uključili ljekare koji rade za manji iznos novca u odnosu na one koji bi trebali da im budu menadžment, nema tu ništa loše, to se zove solidarnost.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Zahvaljujem.

Završili smo ovaj dio rasprave, nemamo pravo.

Kolega Strahinja Bulajić, nakon njega kolega Obrad Gojković.

Izvolite.

STRAHINJA BULAJIĆ:

Gospodine potpredsjedniče, uvažene kolege.

S obzirom da je ovo završna riječ u ime Kluba poslanika Demokratskog fronta, počecu od toga da je Državna revizorska institucija dala uslovno mišljenje na Predlog zakona o Završnom računu za 2011.godinu. Šta znači uslovno pozitivno mišljenje, zašto nije pozitivno? Pa između ostalog zbog toga što su u postupku revizije Završnog računa utvrđena određena odstupanja koja se odnose na nedosljednosti i izostanak primjene zakonskih i podzakonskih propisa, propuste u sistemu evidentiranja neizmirenih obaveza, nedostatke i propuste u sistemu prikupljanja pojedinih javnih prihoda, nefunkcionisanje unutrašnjih kontrola, nenamjensku potrošnju po pojedinim budžetskim pozicijama itd.

Osim toga, Državna revizorska institucija dala je čak 47 preporuka u cilju unapređenja poslovanja budžetskih korisnika, ali i u cilju učvršćivanja finansijske discipline što navodi na logičan zaključak da je u tom sektoru izražena nedisciplina i nepoštovanje zakona. Ne bi bilo pošteno ukoliko ne bi konstatovali da je Državna revizorska institucija uradila korektno i profesionalno svoj posao koji je saopšten u Izveštaju o Završnom računu, ali ipak kad je sve ovo Državna revizorska institucija utvrdila, a to nijesu baš bilo kakvi propusti, čudi me kako je Državna revizorska institucija dala tako visoko mišljenje. Radi javnosti, važno je da se istakne da su osnovne karakteristike ostvarenja Budžeta u 2011.godini - da je deficit u Budžetu

za 83.000 veći od planiranog da je iznosio 190.000, da je bilo uočljivo slabija naplata prihoda od planiranih, da su ostvareni tekući izdaci koji su nadmašili plan, te da je došlo do povećanja troškova kamata i uvećanja zaduživanja, odnosno povećanja ukupnog duga. Spoljni dug je povećan za 151,3 miliona eura, a unutrašnji za od oko 65,2 miliona u odnosu na 2010.godinu. Ino garancije Crne Gore iznose od oko 351 milion, odnosno oko 11% bruto društvenog proizvoda. Prihod od privatizacije i prodaje imovine iznosio je skromnih 3,35 miliona, odnosno svega 22,3% od planiranog.

Dakle, državni dug Crne Gore u 2011.godini je iznosio 1,5 milijardi eura, a to je tada iznosilo oko 45,5% bruto društvenog proizvoda, od čega na unutrašnji dug otpada oko 13% na spoljnih 32,5% bruto društvenog proizvoda pod uslovom da je bruto društveni proizvod jasno i precizno predstavljen. Tačno je da je Mاستrihtskim sporazumom predviđeno da se može ići i do 60% društvenog proizvoda i neko će reći da smo još uvijek daleko od toga. Međutim, taj postotak i taj sporazum ipak važi za zemlje Evropske unije a koje imaju jaku privredu i ukupnu ekonomiju. Nerazumno je, a i mislim neozbiljno, govoriti o istim uslovima i procentima koji važe za jednu Njemačku ili Francusku ekonomiju s jedne i crnogorsku ili neku drugu sličnu njoj s druge strane. Treba li govoriti o tome šta je dug u iznosu od 60% BDP Njemačke, a šta taj procenat duga znači u slučaju BDP Crne Gore? Kakve su mogućnosti servisiranja duga jakih privreda zemalja Evropske unije, a kako se dug servisira u crnogorskim ekonomskim prilikama? Politika ubrzanog ali i olakog zaduživanja, možda i iznuđenog, koja je posljedica ekonomskog oportunitizma koji u Crnoj Gori vlada duži niz godina definitivno nas gura u kako se to kaže dužničko ropstvo. Od 2006.godine do 2011.godine, dakle za samo pet godina dug se uvećao za duplo. Već krajem 2012.godine, dug iznosi preko 1,7 milijardi, a novim zaduženjima predviđenim Budžetom za 2013.godinu, taj dug će veoma brzo da ide i preko dvije milijarde. Sve ovo je još ne samo prije godinu dana ukazivalo da se ubrzano stvaraju uslovi kojim je Crna Gora trasirala sebi put u zonu bankrota. Kako stvari stoje, Crna Gora nije izvukla nauku ni iz 2012.godine, a kako vidimo ni Predlog budžeta za 2013.godinu ne nudi nadu u bolje dane. Naprotiv, izgleda da se pravljenje budžeta zasniva, odnosno, kao što je to rekao moj kolega Labudović, poprima elemente pukog nagađanja, zbog svega toga kao i zbog razloga navedenih u izglanjima mojih kolega iz Demokratskog fronta želim da saopštim da poslanici Demokratskog fronta neće dati podršku Predlogu zakona o Završnom budžetu za 2011.godinu.

Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Zahvaljujem.

Komentar je prijavio senator Pešić u odnosu na vaše izlaganje. Izvolite.

DRAGIŠA PEŠIĆ:

Prije će biti ispravka jednog navoda i možda stvaranja jedne pogrešne slike i zaključka. Rekli ste da je Državna revizorska institucija dala 47 preporuka, tačno je da je dala 47 preporuka na reviziju Završnog računa Budžeta. Ali, gospodo, mi danas u ovom domu raspravljamo o Godišnjem izvještaju o radu Državne revizorske institucije koji u jednom dijelu sadrži Izvještaj o reviziji Završnog računa Budžeta u drugom dijelu govori o pojedinačnim revizijama kojih je ukupno bilo 14 u

ovoj godini i koji u trećem dijelu govori o ostalim i te kako značajnim aktivnostima Državne revizorske institucije koje je imala u ovoj godini. Nažalost, nemojte mi zamjeriti i ove i prethodnih i one godine kada sam ja predsjedavao Odborom za ekonomiju i budžet rasprava se svodila u najvećem dijelu na raspavu o Izvještaju o reviziji završnog računa budžeta. Uporno smo predlagali, uporno insistiramo na tome i apelujemo da se ta dva dokumenta razdvoje. Zakon o budžetu poznaje apslutnu kategoriju da Vlada Crne Gore dostavlja Skupštini Crne Gore Predlog zakona o završnom računu budžeta uz Izvještaj o reviziji i završnog računa budžeta. Ustavno je definisano u članu 144 stav 4 da je obaveza Državne revizorske institucije da pred ovim domom podnosi godišnji izvještaj. Iskren da Vam budem pomalo nam teško pada što je sve ono što je mimo završnog računa budžeta stavljeno u drugi plan, a u okviru tih revizija ima i te kako značajnih stvari koje bi trebalo da budu predmet interesovanja i ovog doma i Odbora za ekonomiju i šire javnosti. Takođe, u okviru tog godišnjeg izvještaja ima i te kako značajnih predloga aktivnosti, odnosno aktivnosti za koje tražimo pomoć i od ovog Parlamenta da bi ih u narednom periodu ostvarili i da bi podigli svoj kvalitet revizije i odgovorili zadatku koji je svake godine na jednom većem nivou u odnosu na prethodnu pred Državnom revizorskom institucijom.

Zato apelujemo, gospodine predsjedniče, predsjedavajući, zato apelujemo, gospodine predsjedniče Odbora, da se sagleda mogućnost da u narednom periodu ove stvari odbojeno razmatramo. Mi smo prošle godine predlagali ispred Državne revizorske institucije da potpišemo protokol sa Odborom za ekonomiju i budžet da jednostavno ove stvari definišemo da sve pojedinačne revizije šaljemo Odboru za ekonomiju finansije i budžet i da on, cijeneći značaj tih revizija raspravlja na Odboru, a onda eventualno cijeneći dalje prosleđuje to Parlamentu da ne dođemo u u zagušenje kao što smo danas došli i da jednostavno sve ovo stavljamo u drugi plan, a da prvi plan bude ja razmijem apslutno, ali ipak mi državnoj revizorskoj institucijom moramo da se zalažemo i borimo se da cjelinu svoga rada predstavimo Parlamentu, jer je to na kraju krajeva i naša ustavna obaveza.

Izvinjavam se, 120 preporuka ukupno je kroz ovaj dokument koji ste dobili. Dakle, 47 vezan za budžet a preko 80, uz pojedinačne revizije i mogu Vam reći da tu je i te kako prisutan jedan broj sistemskih preporuka, uključujući one preporuke koje se odnose na lokalnu samoupravu koje uopšte ne pominjemo niti apostrofiramo.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Zahvaljujem.

Izvolite.

STRAHINJA BULAJIĆ:

Gospodine Pešiću, možda se nijesmo razumjeli, ja ne vidim gdje je nesporazum između mene i Vas. Mi se potpuno slažemo da treba razdvojiti zakon i treba razdvojiti izvještaj. Mi smo spremni sad ako treba mi ćemo da glasamo posebno za jedno, posebn za drugo, samo ako se dogovorimo, nikakav problem.

Sa druge strane, ja se slažem da treba odvojiti zakon i izvještaj. Na Odboru za budžet mi smo glasali protiv zakona, ali smo podržali vaš izvještaj, tako da ne vidim uopšte nesporazum između mene i vas neznam zbog čega ste se javili. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Zahvaljujem.

Kolega Damjanović.

Samo trenutak da se čujemo.

Kolega Damjanoviću, shvatio sam da i Vi želite intervenciju, s obzirom da ste pomenuti u podužem izlaganju kolege Pešića.

Izvolite.

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ:

Zahvaljujem.

Ja ću probati da budem kraći i da pojasnim članovima Senata zašto je došlo do ovoga da i ove godine raspravljamo zajedno i Završni račun budžeta uz vaš Izvještaj revizije završnoga računa i Godišnji izvještaj koji zajedno stiže, odnosno do kraja oktobra i koji je uvijek bude na dnevnom redu zajedno sa završnim računom. Dakle, vjerujte da je čak bilo govora, a eto na sreću to nijesmo uradili, na kolegijumu da se objedini rasprava i o budžetu i završnom računu i planovima i izvještajima, i to bi zaista obesmisliilo sve ovo. I ovo što danas radimo je mnogo. I nije to samo stvar vremenskog tjesnaca u kojem se nalazi Parlament, već i samog zakona, sistemskog o budžetu i zakona o DRI koji nalaže nama da čekamo vaš godišnji izvještaj da bi raspravili završni račun budžeta, a u godišnjem izvještaju imate i reviziju završnog računa i ove mini revizije takozvane koje su dragocjene, o kojima nažalost nikad ne povedemo diskusiju na način na koji bi trebalo u plenumu. Tako da ovo bude stvarno apel da tokom godine, a biće nekih predloga zaključaka nadam se u vezi ovoga što je gospodin Pešić u ime Senata rekao, tokom godine se Parlament, odnosno matični odbor bavi pojedinačnim revizijama, i makar tamo gdje su revizori našli nepravilnosti nezakonitosti u pojedinačnim revizijama, da prestavnici tih potrošačkih subjekta dođu na odbor i u Skupštinu i da pojasne nalaze same revizije. Da bi to mogli da radimo uspješno, uz Vladu koja treba da prati realizaciju preporuka da nas izvještava, morate i vi, kolege iz Senata, da budete mnogo aktivniji nego ovih godina i da nam blagovremeno dostavite i vaše mišljenje o tome kako ste implementirali te preporuke da bi imali vremena da se tim bavimo. Ovako se bavimo sa time jedan dan uoči Nove godine, u raspravi koja traje pet sati, govoreći i o Završnom računu budžeta i o vašoj reviziji i Završnog računa Budžeta i ne govoreći o svim ostalim poslovima kojim se bavite, a koji su mnogo više nego što je revizija. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Zahvaljujem.

Kolega Gojković ima riječ. Izvolite.

OBRAD GOJKOVIĆ:

Hvala.

Gospodo iz DRI, poštovane kolege, poštovani građani,

Ja sam 2010. godine, povodom rasprave oko Završnog računa 2010. godine, rekao tri stvari koje su važne u ovoj problematici. Znači, mi ne proizvodimo gotovo ništa ili nešto malo proizvodimo, trošimo više nego što

proizvodimo i zarađujemo. Treća stvar, takav sistem je neodrživ, to je pokazao i ovaj revizorski izvještaj za budžet 2011. godine, gdje su pozajmice, krediti budžeta 230 miliona, gdje je potrošeno 80 miliona rezervi iz 2010. godine. To se u kraju iz kojega ja dolazim otprilike kaže narodski "prazna vreća uzbrdo ne stoji".

Kada se to gleda iz perspektive jedne lokalne samoprave gdje je 4000 ljudi u procesu privatizacije ostalo bez posla to znači da je ta lokalna samouprava ostala bez sto milina prihoda u platama radnika. Država je ostala bez 50 miliona poreza i doprinosa sigurno, plus PDV, jer su te sve kompanije zatvorene i ne rade, to su ogromna sredstva. Kada se to pogleda iz te perspective, sasvim je jasno zašto Budžet Crne Gore izgleda ovako i zašto se nalazimo u ovakvoj istuaciji. Ako bih tražio pravu riječ kada je budžetska problematika u pitanju, donošenje novog budžeta, analiza završnog račna itd, onda bih mogao samo da opišem jednom riječju - inercija. Znači, mi se u Crnoj Gori u privredi i ekonomiji i Vlada krećemo po inerciji, godinama smo na jednoj nizbrdici i ta inercija nas, bez energije koju ona nema, pokreće. Inercija sama po sebi nema energiju i ona će se kad-tad zaustaviti.

Mislim da su ovo ključni moment, da će ovaj budžet koji usvajamo vjerovatno sutra, biti ta prepreka koja će zaljuljati tu inercijalnu klackalicu, jednostavno zaustaviti ovakvo ponašanje u Crnoj Gori. Posle toga možemo očekivati i socijalne nemire i proteste itd. Jednostavno, sistem je neodrživ, jer mi ne proizvodimo dovoljno da bi ova država funkcionisala niti se vodi politika koja je ispravna.

Ono što želim da kažem, što je meni interesantno iz ove priče a govorio je predsjednik Milić o tome, to je da su radnici osjetili bolno privatizaciju u Crnoj Gori, a mene interesuje da li ste osjetili da državu boli kada ne ubira prihode. Ne vjerujem da ste, jer jednostavno to je državni aparat. Poreska uprava je napravila 2268 kontrola i našli su oko 27 miliona u novcu izraženih nepravilnosti itd, 83% to je procenat sigurno veći, jer kontrole ne mogu uvijek dati stoprocentni učinak. Kada se to pogleda vidjećemo da je najveći procenat nepravilnosti upravo kod poreza na dobit, poreza na dodatu vrijednost, doprinos socijalnog osiguranja, dok je kod ovih poreskih kasa mali, što znači da jednostavno i ove nepravilnosti imaju svoje razloge. Možda je prihvatljivo kada neki mali privatnik ne može da preživi da plati radnike pa nešto ušićari, a nije prihvatljivo da ono što smo mi uočili da se u turizmu godinama prijavljuje prihod ovdje u Crnoj Gori 500-600 miliona eura, a kada pogledate porez na dodatu vrijednost to su neke minimalne sume koje ne opravdavaju taj iznos prometa. Recimo da li je to siva ekonomija, da li je pogrešna metodologija? Vjerovatno ima jednog i drugoga, 2010. godine za devet mjeseci prvih u turizmu prijavljen je neki simboličan iznos poreza na dodatu vrijednost, kada se to uporedi nema pola toga prometa koje je prijavila država u turizmu. Recimo za prošlu godinu je opremljeno 28 miliona za prvih devet mjeseci poreza na dodatu vrijednost, a prijavljen je prihod od 600 miliona, kada to preračunate fali pola prihoda. E, znači, ogromne su tu rezerve i tu može nešto da se uradi, s tim što ja ne vjerujem da je metodlogija kojom država obračunava promet u turizmu ispravna.

Druga stvar, kontrola poreza na dohodak i doprinos socijalnog osiguranja fizičkih lica, pa jednostavno radi se o privatizovanim kompanijama koje ne uplaćuju doprinos radnicima. Recimo, u Herceg Novom je prosjek u tim privatizovanim kompanijama da se ne uplaćuju doprinosi od 2010. I što je žalosno, Ministarstvo turizma prihvata kao privredni subjekt u tim pregovorima oko rješavanja tih

poreskih dugovanja privatna lica koja nigdje nijesu registrovana imaju po pet, šest firmi i s njima se sklapaju neki ugovori itd. Tu jednostavno nema rješenja, državi se duguju doprinosi, svi ti vlasnici privatizovanih preduzeća žive na visokoj nozi i voze skupocjene automobile, jahte itd. Država mora naći sistem da naplati svoja potraživanja.

Zamolio bih potpredsjednika da mi da samo par minuta, želio bih da se zahvalim Državnoj revizorskoj instituciji. Radi se o preporuci za naplatu poreza na promet gdje vi preporučujete da se razmotri mogućnost da se za postupak naplate poreza na promet nekretnina prenosi sa nadležnosti Poreske uprave na nadležnosti lokalne samouprave. Imamo taj problem gdje su velike transakcije nekretnina i jednostavno ne možemo da naplatimo porez, Poreska uprava ima jedno mišljenje, Ministarstvo finansija ima drugo mišljenje to traje godinama, a ne možemo da uberemo prihode koje su vrlo značajni za lokalnu upravu. Ako mogu nešto da poručim, zamolio bih vas da se što više angažujete oko ove decentralizacije lokalne uprave i da omogućite na neki način kao Državna revizorska institucija svojim preporukama da se bolje puni budžet lokalnih samouprava.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Zahvaljujem.

Poštovane kolege, na ovaj način smo se iscrpili spisak prijavljenih učesnika u raspravi. Rasprava je bila duga i veoma korektna, inspirativna. Ja vas molim za razumijevanje, napraviću jedan izuzetak u odnosu na principe i odnosu na ovo što pokušavamo i po Poslovniku i po realnim potrebama ovog Parlamenta da se prilagodimo, da ipak svako ko želi da dobije riječ i da nešto kaže dobije na to pravo, daću tri minuta kolegici Popović koja je kasnije prijavljena ispred Kluba Socijalističke narodne partije, ali cijenjeći nju i napor koji je uložila da pripremi diskusiju.

Izvolite, tri minuta imate riječ.

ZDENKA POPOVIĆ:

Poštovani potpredsjedniče,

S obzirom da smo imali Skupštinu Glavnog grada nijesam bila u mogućnosti da na vrijeme prijavim svoju diskusiju tako da iz tog razloga nijesam na vrijeme prijavljena. Ono zbog čega sam se javila je to što upravo smo danas razmatrali budžet u lokalnom parlamentu za 2013. godinu, i ono što me posebno zabrinulo je činjenica da se čelni ljudi lokalne samouprave žale na Ministarstvo finansija da ne poštuju Zakon o finansiranju lokalne samouprave, pa sam se zbog toga javila. Pitam gospodina Buškovića, zašto ne poštuju zakon, gospodine Buškoviću, o finansiranju lokalne samouprave iz domena uplate poreza na dohodak fizičkih lica lokalnim samoupravama? Ono što kažu u lokalnoj samoupravi, makar kada je Podgorica u pitanju, jeste da ne poštuju zakon na taj način što ne uplaćujete 13%, onoliko koliko pripada Glavnom gradu, i po tom osnovu je Glavni grad oštećen za 1.600.000 eura. Isto tako Uprava za vode ne poštuje zakon i po osnovu koncesija je Glavni grad oštećen za nekih 600.000 eura. Znamo da se zakon nije promijenio, metodologija se nije promijenila, pa mi nije jasno o čemu se radi, da li je u pitanju, kada se radi o porezima, sistemska greška u Poreskoj upravi ili ste vi grešni.

Da ne bih dalje uzimala vrijeme, kada govorimo o Ministarstvu finansija ja sam htjela malo da se osvrnem na izvještaj Revizorske institucije. Pravilnikom o jedinstvenoj klasifikaciji računa za budžet Republike, budžete vanbudžetskih fondova i budžete opština predviđeno je da se njihovo knjigovostvo zasniva na gotovinskoj ili modifikovanoj gotovinskoj osnovi. A konto onoga što ste Vi rekli da želite da revizija bude svake godine sve bolja i bolja, ja bih samo vama postavila pitanje da li postoji mogućnost da se sledeće godine radi revizija na ovoj modifikovanoj gotovinskoj osnovi koja bi obuhvatila, sem onih gotovinskih uplata i isplata, imovinu i ostale obaveze? Takodje sam htjela da Vas pitam da li su tom vašom revizijom koja je rađena na gotovinskoj osnovi obuhvaćene i sudske presude protiv države Crne Gore i kakav je efekat tih sudskih presuda bio na budžet Crne Gore? Zhvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Zahvaljujem.

Idemo redom, senator Radulović ispred Državne revizorske institucije. Izvolite.

BRANISLAV RADULOVIĆ:

Zahvaljujem na vašem pitanju kada su u pitanju sudski sporovi, i molim članove Parlamenta da pogledaju naš izvještaj na strani 80 koji govori da je u prošloj godini potrošeno 13,5 miliona na sudske sporove. Iz tog razloga vrhovna državna revizija u svojoj preporuci 13 upravo je ukazala činjenicu da taj trošak treba prenositi na one potrošačke jedinice koje su prouzokovale tako visok iznos sredstava i nadam se da će Ministarstvo finansija preduzeti mjere po tom pitanju. Hvala vam.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Izvolite, kolega Buškoviću.

BORIS BUŠKOVIĆ:

Što se tiče poreza na dohodak fizičkih lica, on prestavlja djeljiv prihod, sve uplate koje stignu u trezor automatski se dijele po ključu, tako da sve uplate koje su stigle po tom osnovu do trezora mi smo automatski preusmjerili lokalnim samoupravama. Što se tiče sudskih rješenja ona su evidentirana kroz završni račun budžeta i uticali su na deficit značajno. Sudska rješenja u 2011. godini su bili oko 13 miliona eura. Preporuka Državne revizorske institucije bila je da sudska rješenja evidentiramo kod potrošačkih jedinica koje su taj trošak definisali, u 2012. godini već smo tu preporuku implementirali tako da kroz završni račun za 2012. godinu imate jasno evidentirano koja je potrošačka jedinica za sudska rješenja. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Zahvaljujem.

Imate pravo na minut.

ZDENKA POPOVIĆ:

Gospodine Buškoviću, nijeste mi odgovorili zašto Uprava za vode krši zakon i zašto ne uplaćuje lokalnim samoupravama onoliko sredstava koliko im pripada. Znači da u Podgorici vlast vrši DPS, znači to su vaše partijske kolege koji vas javno optužuju da vi kršite zakon i ne uplaćujete onoliko sredstava koliko treba. Znači, godišnje imate 600 hiljada eura manje uplaćeno podgoričkom budžetu na račun toga što ne primjenjujete zakon. Nijeste mi odgovorili ni zbog čega vi kao resorno Ministarstvo finansija ne uplaćujete onoliko, makar kako kažu vaše kolege iz DPS-a iz Podgorice, 13% poreza na dohodak fizičkih lica, onoliko koliko pripada Glavnom gradu, jer po tom osnovu je budžet Glavnog grada oštećen za 1.600.000 eura, a složit ćete se sa mnom da to nije mala cifra. Hvala lijepo.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Zahvaljujem.

Poštovane kolege, na ovaj način zaključujem raspravu povodom Predloga zakona o završnom računu budžeta za 2011. godinu sa izvještajima o reviziji, izvršenim revizijama i aktivnostima Državne revizorske institucije, i finansijskim izvještajima i izvještajima o radu za 2011. godinu samostalnih regulatornih tijela.

Zahvaljujem prvo predstavnicima predlagača na učešću u našem radu i ispred Državne revizorske institucije, Vlade, svih regulatornih tijela.

Zahvaljujem vama, poštovane kolege, na učešću u radu i, naravno, nastavljamo u skladu sa dogovorom sutra u 12 sati kada će biti rasprava o budžetu sa onim pratećim zakonima koje smo danas dostavili uz dnevni red.

27.12.2012. u 13.40h

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Poštovani poslanici 25. saziva Skupštine Crne Gore, poštovani ministre finansija i čelnici regulatornih tijela,

Nastavljamo šednicu, po dogovoru, sa **Predlogom zakona o budžetu Crne Gore za 2013. godinu, Predlogom zakona o dopuni Zakona o radu, Predlogom zakona o dopuni Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju i Predlogom zakona o izmjenama i dopunama Zakona o državnim službenicima i namještenicima.**

Pročitao sam četiri predloga zakona zato što ih objedinjeno raspravljamo i tu raspravu ćemo obaviti danas do 21 čas. Produžavamo dva sata koji su nam falili zbog kašnjenja i sutra do 15 časova da bismo obavili druge obaveze, glasanje i imamo dosta amandmana vjerovatno. Radna tijela rade predano u ovako kratkim terminima, razmatranje je ključnjeg godišnjeg zakona u radu svakog parlamenta.

Zahvaljujem ministru Žugiću na dobroj kondiciji u Parlamentu koju je sticao godinama, pa se vraća u staru formu, i što je sa nama, pomoćniku Pavličiću, a za druga dva predloga zakona su ministar Bošković i ministar Konjević. Tu su sa nama rukovodioci regulatornih tijela, ovaj put sa svojim finansijskim planom za 2013. godinu.

Izvjestioци naših odbora su: kolega Škrelja, Velizar Kaluđerović i Veljko Vasiljević iz Zakonodavnog odbora, kolega Jelić Odbora za ekonomiju, finansije i budžet, kolege Bralić i Jelić Odbora za zdravstvo, rad i socijalno staranje i kolega Husnija Šabović Odbora za ljudska prava i slobode.

Imaćemo neka izdvojena mišljenja poslanika Mustafića, Laloševića i Abazovića na Odboru za međunarodne odnose i iseljenike. Zahvaljujem kolegi Pavloviću što je odustao od izdvojenog mišljenja.

Možemo otvoriti pretres.

Možete, samo izvolite.

GORAN DANILOVIĆ:

Nijesam pažljivo pratio, izvinite, samo da razjasnimo. Večeras do 21 sat o budžetu i sutra najmanje do 15 sati, a poslije toga sve ostalo, ili ste odlučili da nešto objedinimo? Nijesam to najbolje razumio.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Objedinjeni su zakoni koji idu sa budžetom. Dobili ste uputstvo koje smo vam dostavili pred početak jučerašnje sednice. Tu je Zakon o dopuni Zakona o radu, penzijskom osiguranju i državnim službenicima i namještenicima. Zakoni koji slijede budžetsku politiku. O svemu i više od toga.

Sjutra nije sve o tome. Sjutra imamo sljedeće tačke dnevnog reda: raspravu o pojedinostima o Budžetu, dio o Ustavu po pet minuta u ime svakog kluba i izbor i imenovanja bi trebalo da bude najmanje jedan za Sudski savjet.

Samo izvolite.

GORAN DANILOVIĆ:

Poučeni iskustvom od juče, gospodine predsjedniče, da smo u stisci objedinili raspravu o završnom računu i o izvještaju agencija pa se nijesmo baš proslavili, nažalost vremena imamo koliko imamo, ne možemo da stignemo da pričamo, ja predlažem da razmislimo, ipak, da danas i sutra do 15 sati, pa makar ovo značilo da donekle mijenjam dogovor načelan sa Kolegijuma, raspravljamo o Budžetu, da odvojimo dva sata sutra ako je moguće da raspravljamo o ovim pratećim zakonima koje je Vlada u pet do dvanaest predložila, ili da sutra ipak, ako danas neko ne uspije da objedini u raspravi o Budžetu sve to dobije neko vrijeme ukoliko to bude želio, kako bismo se i tome posvetili, jer su vrlo važni zakoni, a mi smo se u ovoj stisci pripremali za Budžet. Tako da ne bude sada da skačemo sa teme na temu. Jeste negdje bitno i zajednički se može raspravljati, ali umiješali smo u završni račun agencije pa nijesmo raspravljali sad zakone, pa ih nećemo raspravljati jer je ionako malo deset minuta. Ajte da razmislimo da li je moguće...

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Možemo nešto što smo mislili da neće trebati, ali da to iskoristimo.

Dogovor na Kolegijumu je bio ovakav, ali možda možemo umjesto završne riječi tih pet minuta na kraju da posvetimo zakonima. Znači, svi klubovi po pet minuta i o tim zakonima na kraju da kažu.

Izvolite.

NEBOJŠA MEDOJEVIĆ:

Predsjedniče, nama je jasan politički motiv vladajuće većine da ovo radi.

Ja se Vama obraćam, nikoga drugog ne gledam. Jasan nam je politički motiv zašto ovo radimo. Ne želite penzionerima i radnicima da kažete da će biti zamrznute penzije, smanjene plate i nama je to jasno. Ali, ovo je parlament.

Danas smo se vrlo neprijatno osjećali kada smo razgovarali o izvještajima regulatornih agencija, jer ne možemo sve da svedemo u jedan dan.

Predlažem da se raspravlja o Budžetu kao najvažnijem političkom dokumentu koji ovaj Parlament raspravlja, da se u januaru zakaže vanredna sjednica. Ako imate problema, dostavite nama ekonomsku politiku vaše Vlade, da vidimo šta to vi hoćete sa ovim izmjenama. Da ostavite u januaru ekonomsku politiku, pa da raspravljamo rebalans budžeta ako treba.

Postoji opcija, gospodine predsjedniče, da uopšte ne glasamo Budžet, da se do Nove godine Budžet ne usvoji. Ove izmjene nagovještavaju da se mijenja ekonomska politika. Zašto bi Parlament Crne Gore izlazio u susret problemu vladajuće većine, da kaže da je konačno došlo vrijeme da se pređe na neki drugi model privrednog rasta i da se reže potrošnja koja je rađena ranije.

Molim vas, predsjedniče, mi ne možemo da radimo u ovim uslovima. Dajte da raspravljamo o Budžetu, poslije toga da raspravljamo o ovim zakonima i zakažite vanrednu sjednicu Parlamenta u januaru.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Na žalost, moram Vas podsjetiti da je dnevni red utvrđen sa tim zakonima, da je to u dnevnom redu, da to nije u nekom drugom dnevnom redu. Vi ste bili protiv, a to što ste bili protiv ne znači da trebam da poništim dnevni red, niti mogu to da uradim da sve hoću- a ne želim, da budem precizan.

Dogovor je bio na Kolegijumu da objedinimo raspravu prvo o zakonima i Budžetu, to je dogovor koji je imao svoju logiku. Ono što možemo ako vam treba više da produžimo rad do 31. u ponoć. To je jedino što mogu da vam pomognem, ako želite do 31. u ponoć. Ima dovoljno, subota, neđelja, ponedjeljak, do 31. u ponoć. Meni lično ne bi bilo prvi put da mi se dešava, nekima možda bi, ali meni ne bi bilo prvi put. Možemo tako da raspravljamo do 31. u ponoć. Prema tome, to je jedino što možemo a ovo je bio dogovor. Dogovor koji mislim da suštinski ostvaruje ono što treba da se desi a to je da će biti jasna svačija politika, da će javnost biti upoznata sa tim politikama, da niko ne krije to što se ne može sakriti, ni zamrzavanje penzija, niti ono što će slijediti, mi poslanici ćemo 7% otići već sutra dolje, a u narednom periodu će biti još smanjenja i to se ne može sakriti. Pogotovo ne može to što svakom dođe u ruke. Tu sakrivanja nema. Tu sakrivanja nema kada čovjek primi platu, prema tome nije to motiv. Motiv je da što prije uđemo u funkcionalni model koji oslikava tačno stanje naših javnih finansija i naravno oslikava mnoge elemente koji su do toga doveli. Na vama je da predočite jednu vrstu elemenata, na vlasti je drugu vrstu elementa i to je obezbjedjeno ovom parlamentu.

/Upadica Nebojše Medojevića/

Ajde da budemo otvoreni.

Izvolite.

GORAN DANILOVIĆ:

Dakle, uvažene kolege, ja vas molim sada i predsjednika Parlamenta i vas da uvažite razloge: da neopterećeno najmanje sutra do 15 sati raspravljamo o

Budžetu, niko nam neće zbog toga zamjeriti i da tokom dana imamo Kolegijum, konsultacije, kako god hoćete, da poslije toga pa do kada stignemo ako bude trebalo da radimo uveče do kasno. Nijesmo se ove godine pretrgli mnogo, posebno raspravimo ove prateće zakone, da ipak relaksiramo situaciju, nijesmo sveznajući da ja mogu da tražim od svojih prijatelja, kolega, da u 10 minuta svrstamo i Budžet za 2013. godinu i tri novopridošla predloga zakona o izmjenama i dopunama zakona strukturne prirode. Čuli ste kolegu Medojevića, molim vas da dobijemo čisto vrijeme do 15 a sutra dogovor kako i do kad da stignemo. Ako bude trebalo raditi možda i u subotu, u redu. Mislim da neće više trebati od toga. Hvala.

MILUTIN SIMOVIĆ:

Gospodine predsjedniče, lično bih vas zamolio da sačuvate autoritet Kolegijuma. Na zadnjem Kolegijumu kada smo razgovarali na ovu temu bili su predstavnici svih opozicionih i iz svih vladajućih partija i na tom Kolegijumu se jednoglasno dogovorili o režimu rada kako je definisan. Kazali smo, idemo sa objedinjenom raspravom, smatrali smo da je puna logika i sa tom logikom se složio i kolega iz Pozitivne, kolega iz SNP-a i kolega iz Fronta. Istina, nije bio kolega Danilović, taj dan nije bio iz opravdanih razloga na sastanku, ali je bio kolega Emilo Labudović. Dogovorili smo se da objedinimo raspravu vezano za Budžet i za ova tri zakona smatrajući da su potpuno organski povezani. Bez ideje i bez želje da sakrijemo bilo šta od koga. Mislim da se držimo toga dogovora. Eventualno, u ovoj Skupštini nikada nije nedostajalo tolerancije, ako je malo sutra do tri sata, da produžimo još par sati ali da bude to objedinjena rasprava. Da sačuvamo osnovnu logiku koja nas je sve zajedno vodila kada smo dogovarali da bude objedinjena rasprava o Budžetu i ova tri zakona, koja su definitivno do kraja organski povezana.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala, kolega Simoviću.

Intencija je kolege Danilovića, da ne bi ponovo morao da ustaje, da dobiju posebno riječ o ova tri zakona. Mislim da možemo to riješiti na ovaj način.

Da damo još po pet minuta poslije završne rasprave u 12 sati samo predstavnicima klubova da objasne oko zakona. Mislim da će javnost teško te informacije primiti o numeričkim pokazateljima a o toj politici se može čuti još u pet minuta dodatno. Ta tri zakona su u suštini ono što jeste dio ekonomske politike koju budžet predstavlja, budžet je oruđe ekonomske politike Vlade za iduću godinu, to je osnovno oruđe svake vlade za sprovođenje ekonomske politike. Prema tome, nije teško objasniti da su ta tri zakona u suštini slika te ekonomske politike i mislim da nije teško objasniti u pet minuta dodatno na budžet što to predstavlja. To je prilika ponovo da kažete na ta tri zakona što mislite. Ići ćemo u raspravu u pojedinostima, o Budžetu, o amandmanima i onda na kraju ide završna riječ da bismo iz toga svega izašli na način kako smo dogovorili.

Mislim da je ovo dovoljno.

Možemo li tako? Hvala vam.

Razumijem potrebu da to bude i više ali nećemo pobjeći od toga, iduća godina je puna ovakvih tema.

Hvala na razumijevanju i ovakom brzom dogovoru i jednoj i drugoj strani.

Ministre, vi ste navikli na Parlament, pa vam se ne moram posebno izvinjavati zbog ovih dodatnih odlaganja. Izvolite.

RADOJE ŽUGIĆ:

Zahvaljujem, predsjedniče.

Uvaženi poslanici, poštovani predsjedniče,

Pred ovim visokim domom je danas Predlog budžeta za 2013. godinu, budžeta koji je dobrim dijelom pripremljen u sazivu prethodne Vlade, djelimično dopunjen i korigovan u novom sastavu i predstavlja prvu fazu fiskalnog prilagođavanja budući da se brojne pozicije u samom budžetu reduciraju u smislu nivoa koji se iskazuje.

Vlada je na sjednici od 14. decembra ove godine donijela Predlog budžeta za 2013. godinu. Rad u pripremi na ovom, kako je gospodin Medojević rekao, možda najkompleksnijem i najzahtjevnijem dokumentu je vršen u uslovima aktuelnog makro-ekonomskog ambijenta, sa puno zahtjeva i sa puno kompleksnosti usljed, prije svega, produženog dejstva ekonomske krize, slabljenja privrednih aktivnosti, te potrebe kontracikličnog djelovanja, naglašenih realnih, fiskalnih i finansijskih rizika, te ekstermnih šokova i određenih unutrašnjih ranjivosti koji proizvode određena međusobna prelivanja i mogu dodatno produbiti ekonomsku krizu.

Polazeći od ovog mi ćemo, izvjesno, u narednoj budžetskoj godini, 2013. godini, imati nastavak recesionih pritisaka, biti izloženi rizicima koji će se materijalizovati kroz, prije svega, probleme likvidnosti realnog, javnog ali i monetarnog sektora, kroz dopunost izvora finansiranja, kroz pogoršanje uslova kreditiranja, nedovoljnosti investiranja, te visoku zavisnost, kako od stranih, tako i od domaćih investitora.

Takođe nedovoljni fiskalni prihodi, ograničena fleksibilnost javne potrošnje i, kako sam već rekao, sve skupi izvori finansiranja, produkuju budžet sa snažnim ograničenjima i utiču na izbor prioriteta kojima se mora obezbijediti održivost sistema javnih finansija. Takođe, redovno funkcionisanje svih potrošačkih jedinica kao i uredno servisiranje kako domaćih tako i međunarodnih obaveza Crne Gore uz realizaciju obaveza na planu evroatlantskih integracija.

U Predlogu budžeta prihodi su povećani za 11 mil. eura ili u procentima 0,75% u odnosu na rebalans, odnosno Budžet za 2012. godinu. Projekcija prihoda je u apsolutnom izrazu milijardu i 161,8 mil. eura ili učešćem u GDP-u se iskazuje sa 33,26%. Kod projekcija se pošlo od stopa rasta realne ekonomije koja se u javnosti veoma često komentariše kao nerealna, dalje od efikasnije naplate javnih prihoda, odnosno širenja poreskog kapaciteta ili sužavanja zone sive ekonomije.

Projektovana stopa rasta od 2,5 procenata u odnosu na GDP se zasniva, po našem mišljenju, na umjerenom optimizmu, koji polazi od onog što nazivamo stvarni rast i koji iznosi 1,2% poena, ali i od rasta koji je posljedica procijenjenog negativnog uticaja ekstremnih vremenskih prilika u ovoj godini, odnosno početkom o.g. Dakle, polazi od onoga što je snižena osnova planiranja GDP uzrokovana elementarnim nepogodama. Na rashodnoj strani Budžet se iskazuje nivoom od oko 1 milijardu i 260 miliona eura, ili relativnim učešćem u društvenom bruto proizvodu u iznosu od 35,99%, što je relativno iskazano u odnosu na rebalans za ovu godinu 2% niže. Određene stavke u samom predlogu su sa drugačijim kvantifikacijama, odnosno povećane su posebno u dijelu socijalnih davanja, ali i

kamata na javni dug. Ostale kategorije u Budžetu koje želim da pomenem u uvodnom izlaganju se tiču prije svega nemandatarnih rashoda, a to su troškovi službenih putovanja, reprezentacije tekućeg održavanja i ostalih usluga i te su uštede, odnosno restrikcije, značajnog nivoa i za predlog Budžeta u odnosu na ovaj period koji možemo nazvati već prethodnim niže za 36% u odnosu na rebalans za 2012. godinu, iako nivo ovih rashoda sa ukupnim učešćem u Budžetu nije značajan da bi imali u apsolutnom izrazu visoke uštede. Uprkos potrebi racionalizacije javne potrošnje nije došlo do umanjenja kapitalnog Budžeta koji tretiramo kao razvojnu komponentu. Kapitalni budžet je planiran u nivou od 65 miliona eura, ili relativno iskazano 1,88% u GDP-u u odnosu na ovogodišnji rebalans. Pored ovoga, dakle u smislu dinamiziranja ekonomskog rasta ili podsticaja ekonomskom rastu ostaje na raspolaganju iznos od 106,7 miliona eura ranije odobrenih od međunarodnih finansijskih institucija za projekte koji su razvojna komponenta kao dodatni elemenat pospešivanja ekonomskog rasta. Polazeći od ukupnih prihoda i rashoda mi u ovoj godini imamo iskazani budžetski deficit u relativnom izrazu od 2,73% GDP-a, ili primarni deficit u nivou od 0,71% bez kamata na zaduženja i u odnosu na ranije periode kada smo imali i prekoračenja i visok nivo. Prosječno 4,6% u nekoliko prethodnih godina se može reći da je deficit značajno niži, ali ne može da je to dobar efekat. Smatramo da je to lošim rezultatom, budući da će deficit i ovog nivoa, koji je, po našem mišljenju, takođe visok generisati novi nivo javnog duga koji će sa 52,02 doći na orijentaciono 54,5% poena.

Takođe, u ovom Budžetu su planirane i garancije u iznosu od 66,2 miliona eura i mi smo juče na Matičnom odboru prilikom rasprave šestosatne detaljno pretresli sve elemente kada je ova materija u pitanju. Znači, garancije su prvi put iskazane i u strukturi i u namjeni i dominantno garancije koje su predložene Budžetom su u funkciji dinamiziranja ekonomskog rasta budući da se odnose na pomorsku privredu, energetiku, u jednom manjem dijelu na nešto što nije podsticaj ekonomskom rastu. Ukupan primarni deficit 0,71% ili 95,3 miliona eura, nivo obaveznih otplata dugova 118,7 miliona i stvaranje određenih fiskalnih rezervi uslovljavaju novo zaduživanje u iznosu od 250 miliona eura, nezavisno kojim modelom ćemo vršiti to zaduživanje - bilo da je riječ o euro bondu, komercijalnim kreditima ili saradnjom sa međunarodnim finansijskim institucijama.

Dakle, kroz ovaj Budžet ulažemo napore i rad na snažnijoj konsolidaciji javne potrošnje, kao i vođenju restriktivne fiskalne politike saglasno makroekonomskom ambijentu kako unutrašnjem, tako i spoljašnjem. Javna potrošnja se, po mom mišljenju, mora prilagoditi objektivnom poreskom kapacitetu kako privrede, tako i stanovništva u funkciji, što je primarni cilj dinamiziranja ekonomskog rasta, poboljšanja životnog standarda i smanjivanja spirale zaduživanja.

Toliko u uvodnom izlaganju. Zahvaljujem.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Da li izvjestioci odbora žele da daju dodatno obrazloženje? Ne žele.

Idemo na izdvojena mišljenja.

Kolega Mustafiću, izvolite. Izdvojeno mišljenje u Odboru za međunarodne odnose i iseljenike.

SULJO MUSTAFIĆ:

Zahvaljujem, predsjedniče.

Moje izdvojeno mišljenje na Odboru za međunarodne odnose i iseljenike nastalo je kao proizvod činjenice da niko iz resornog Ministarstva vanjskih poslova i evropskih integracija nije bio prisutan na tom odboru, odnosno bez dovoljno dobrih informacija o tome da li je predviđeni budžet dovoljan za potrebe svega što je uopšte djelatnost ovog Ministarstva. Mislim da nijesmo mogli da donosimo ni kvalitetnu odluku o tome kakav je taj budžet i da li treba intervenisati amandmanski na neku od stavki u toj potrošačkoj jedinici. Smatram da je time na neki način omalovažen značaj ovog odbora, koji je tek formiran i koji tek treba da zaživi u punom kapacitetu i Odbora koji će doprinosti sigurno i jačanju parlamentarne diplomatije i jačanju naše diplomatije ukupno uzev i posebno što je njegova nova obaveza, a to je jačanje veza sa našim iseljenicima. Upravo je to bio jedini razlog zbog čega sam izdvojio mišljenje na ovom Odboru.

Hvala.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala, kolega Mustafiću.

Kolega Laloševiću, izvolite.

VASILJE LALOŠEVIĆ:

Hvala, predsjedniče.

Poštovane kolege, uvažena gospodo iz agencija, iz Vlade, poštovani građani Crne Gore,

Razlog za izdvajanje mišljenja je identičan sa gospodinom Mustafićem. Nema veze to sa prvoboračkim zalugama, ali sam ja bio jedan od onih koji je potencirao to pitanje. Nije problem, 'ajde da uzmemo onu narodnu – „Prvi mačići se bacaju u vodu“. Odbor za međunarodne i iseljenike je novi odbor koji treba ugrabi svoje mjesto pod nebom, da uhvati malo vazduha u početku i nije problem da smo taj dan i održali sjednicu. Ali, to su bila veoma značajna pitanja iz oblasti međunarodnih odnosa, pogotovo iz oblasti iseljenika, a s obzirom da je nova materija, bilo je potrebno da na neki način damo ako ništa drugo neku vrstu protesta. Taj dan da li je bilo nekog nesporazuma, da li je bilo gluvih telefona, ja ne želim nikoga da optužujem, ali samo govorim da smo htjeli da postavimo neka značajna pitanja, pogotovo koja se tiču rada Ministarstva vanjskih poslova vezano za međunarodne odnose.

Mi smo u svoje vrijeme usvojili i takozvanu Strategiju dijaspore. Bila su veoma značajna pitanja da na tom Odboru upitamo upravo nekoga iz Ministarstva vanjskih poslova, a s obzirom da je naš Odbor dobio ovaj dodatni prefiks - za iseljenike, da ih upitamo šta smo to uradili od usvajanja one strategije i platforme da unaprijedimo, prije svega, partnerski odnos sa svim iseljenicima, bili oni Srbi, Crnogorci, Albanci, Bošnjaci, Muslimani ili Hrvati. Šta smo to uradili na stvaranju sistemskih prednosti da ti ljudi uspostave kopču sa maticom? Gospodin Pavličić je vrlo korektno dao svoju elaboraciju opšteg dijela Budžeta, ali nam nije mogao odgovoriti o konkretnim stvarima koje su nas interesovale. To je bila prilika da iskoristimo ovo vrijeme i da pitamo šta je sa svim onim planovima Ministarstva vanjskih poslova i evropskih integracija oko otvaranja nekih diplomatsko-konzularnih predstavništava. To je bila prilika da pitamo gospodu iz Ministarstva

što bi sa onom idejom o eventualnom otvaranju ambasade u nekoj od skandinavskih zemalja. Podsjetiću vas da tamo živi mnogo našeg življa. Bila je to prilika da pitamo šta je to sa onom idejom eventualnog otvaranja ambasada u ovim istočno-evropskim zemljama, sadašnjim članicama Evropske unije, u Bugarskoj, Rumuniji i eventualno Ukrajini koja veoma značajan partner može da bude u trgovinskom i svakom drugom pogledu. Ali, da ponovim još jednom, prvi mačići se bacaju u vodu, ovo nije strelica prema bilo kome. Moram da pohvalim službu i staf našeg odbora, jer to je Odbor koji je proistekao i koji se podijelio iz onog jedinstvenog Odbora za međunarodne odnose i evropske integracije. Ne želim da tražim....., ali da se više nikada ne ponavlja da poslanici koji su došli i bili zainteresovani da raspravljaju o veoma značajnim temama, jer svako naše članstvo u nekom odboru podrazumijeva da mi cijenimo tu oblast jer ne bismo bili tu kotirani da ne cijenimo tu oblast. Dakle, shvatimo ovo kao jedan proceduralni nesporazum, a bože zdravlja, u toku rasprave o budžetu imaćemo prilike da govorimo o ovim stvarima. Hvala.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Ono što se sigurno desilo je da su manje naši, a više njihovi iseljenici, u međuvremenu, a ne suprotno od toga.

Iz toga odbora je, takođe, poslanik Abazović izdvojio mišljenje.

DRITAN ABAZOVIĆ:

Hvala, predsjedniče.

Kolege poslanici, radi racionalizacije vremena i da ne ponavljam ovo što su već kolege rekly, mislim da je stvarno neprimjereno da se niko nije pojavio. Mi smo htjeli da damo neke konstruktivne predloge, odnosno da tražimo neka objašnjenja oko Centra za iseljenike, Odbor se zove za međunarodne odnose i iseljenike. Mislim da je Skupština Crne Gore time uputila jednu jasnu poruku da želi da se bavi problemom iseljenika koji, vjerovatno, jedna Crna Gora živi van Crne Gore. Mislim da je to sasvim nešto korektno. Stavka koja je predložena u budžetu je da ne kažem, uz dužno poštovanje, prilično smiješna za posao i opseg koji treba da se radi.

S druge strane, imao sam i pitanje vezano za NATO integracije, one nijesu specifikovane u budžetu. Tačno je da će diplomatsko konzularno predstavništvo raditi svoj posao u okviru svog budžeta, ali mislim da je bilo osnova da se neko pojavi da da neka pojašnjenja. Pošto se to nije desilo, lično sam amandmanski djelovao, vidjećemo kako će to proći, a u diskusiji za budžet ću se obratiti konkretnije vezano za neke druge stvari. Hvala.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala, kolega Abazoviću.

Ovim smo iscrpili izdvojena mišljenja. Možemo krenuti na raspravu po poslaničkim klubovima.

U ime Bošnjačke stranke će biti predsjednik kluba stranke, kolega Kalač. Izvolite.

ALMER KALAČ:

Uvaženi predsjedavajući, uvažene kolegice i kolege poslanici, predstavnici Vlade, predstavnici regulatornih agencija,

Analizirajući Prijedlog budžeta za 2013. godinu naša zapažanja su sljedeća. Nastavlja se restriktivna fiskalna politika i u 2013. godini. Procjena je da će budžetski izdaci nominalno iskazani biti manji za oko 16 miliona eura od procijenjenih izdataka u 2012. godini. To znači da se nastavlja trend budžetske štednje tj. smanjenje javne potrošnje, što je na tragu politike brojnih evropskih vlada, pa i briselske administracije i što bi trebalo da olakša poziciju privrede i donekle umanjí problem nelikvidnosti, odnosno poveća njihov potencijal za razvoj. Smanjiće se učešće izdataka u procjenama BDP-a za 1,92%. Planira se rast izvornih prihoda u odnosu na procijenjeno ostvarenje u tekućoj godini za 25,73 miliona eura, što će dodatno umanjiti deficit budžeta, pored smanjenja izdataka za pomenutih 16 miliona eura. Budžetski deficit se planira na nivou 2,73% BDP-a, što iznosi 95,3 miliona eura, te je tako planiran u granicama kriterijuma Mastroihta, a to je ispod 3% BDP-a. Dakle, planiran je u pola manjem obimu od ostvarenog u 2011. godini i 42,28 miliona manji od procijenjenog ovogodišnjeg deficita. Nedostajuća sredstva za uredno finansiranje budžetskih potreba su niža za oko 100 miliona eura u odnosu na tekuću godinu, pa je planirano niže zaduživanje za oko 64 miliona eura u odnosu na tekuću godinu. Uzeće se pozajmice do 250 miliona eura za finansiranje, deficit, otplatu duga i fiskalnu rezervu. Nastavlja se sa izradom srednjoročnog budžetskog okvira i programskog budžeta kao i na izradi čvrstih budžetskih pravila kako bi se po kontrolom držao javni dug i ostali važni ekonomski i fiskalni parametri. Smanjen je broj službenika i namještenika, pa i izdataka za bruto zarade, kao i ujednačen status zaposlenih koji se finansiraju iz budžeta kod obračuna zarada. Prethodno izloženo smatramo dobrim stranama ovog zakona.

Loše strane bi bile relevantne međunarodne institucije, MMF i Svjetska banka procjenjuju da naša ekonomija neće realno rasti za 2,5% kako planira Vlada nego u pola manji i još niže od toga, odnosno 0,8%, što bi uslovalo niže prihode i veći deficit, više zaduživanje, dakle budžet bi bio nerealan tj. neostvarljiv. Drastična pogoršana struktura budžeta na štetu kapitalnog budžeta, a u korist tekućeg u zadnjih nekoliko godina, i taj trend se nastavlja i u narednoj godini. Umjesto da bude minimum 5% kapitalni budžet je planiran na 1,88 BDP-a. Budžet nije razvojni, što je posebno problematično u vremenu krize. Dodatni problem je što se ni tako mala planirana sredstva ne ostvaruju više od dvije trećine planiranih već godinama. U ovoj godini su sa 14 miliona eura namijenjenih kapitalnom budžetu finansirani tekući izdaci budžeta, što je neracionalno i neprihvatljivo. Kasni se sa prilagođavanjem javne potrošnje raspoloživih mogućnostima, iako smo registrovali aktivnosti u tom pravcu i to naglasili kao dobar put.

Naime, planira se deficitarno finansiranje i za period od 2013. do 2015. godine, iako je prethodno bilo planirano da se u 2012. godini ostvari suficit mjerama oštrijeg budžetskog prilagođavanja rashodne strane budžeta, prije svega kroz smanjenje rashoda za zarade i diskrecione izdatke. S druge strane, zbog lakšeg menadžiranja i nerealizacije kapitalnog budžeta izostali su očekivani efekti na prihodnoj strani budžeta. Naravno, govorimo samo o neiskorišćenim mogućnostima na koje se moglo uticati. Rezultat je da se već nekoliko godina zadužujemo radi finansiranja tekućih budžetskih izdataka, čime kršimo jedno od zlatnih fiskalnih pravila da se iz tekućih prihoda finansiraju tekući rashodi, a da se

pozajmice uzimaju samo radi finansiranja razvojnih projekata tj. da kapitalni budžeti kako bi se generisali novi rast i poreski prihodi, a javna potrošnja realizovala na većem nivou. Javni dug će se u 2013. godini uvećati za 174 miliona eura i duplirati u odnosu na njegovo učešće u BDP-u u 2006. godini, dakle za samo šest godina, što je vrlo opasan trend. Njegova ročnost će biti vrlo opterećujuća, posebno u 2015. godini. Posebno zabrinjava to što se planira zaduživanje za projekte preuzimanja duga, izdavanje garancija i zaduživanja za servisiranje budžeta od čak 443,1 milion eura, što je za 121,1 milion više od plana za tekuću godinu.

Posebno je problematično što se ponovo širi praksa davanja visokih iznosa garancija. Do sada je bilo deset, sada se planira 66,2 miliona eura. Izdaci za kamate su već premašili 70 miliona eura i na nivou su od preko 2% BDP-a, što je previše, i prijeti da pojede efekat rasta ekonomije, posebno ako se ostvari pesimistička prognoza Svjetske banke o znatno nižem realnom rastu ekonomije od 0,8% BDP-a. Dakle, efekti projektovanog realnog rasta će se odiliti na ime cijene stranog finansiranja uglavnom neproduktivnog trošenja. Ne postoji dovoljna fiskalna rezerva niti je planiran vrlo vjerovatni izdatak za isplatu datih garancija KAP-u, posebno dio kod OTP banke, što potencijalno ugrožava budžetsku stabilnost. Posebno zabrinjava što se ponovo planira davanje značajnog iznosa državnih garancija, iako su one i onako nominalno prevelike i posebno rizične za budžetsku i ukupnu stabilnost javnih finansija. Budžet je dominantno socijalni, a nije razvojni. Kapitalni budžet, subvencije i drugi izdaci za ekonomske poslove su jako niski, posebno u vrijeme krize to nije dobro. Kapitalni izdaci su koncentrisani na dovršetak započetih projekata koji su opet tradicionalno locirani u centralnom regionu, pa je budžet regionalno neuravnotežen i kao najvažniji instrument ekonomske politike Vlade neće podržati zakonsku obavezu bržeg razvoja nerazvijenog sjevernog regiona i manje razvijenih područja.

Po našem mišljenju, prioriteti su izgradnja dobre infrastrukture, naročito putne, a tu spada izgradnja autoputa Bar-Boljari, kao i osposobljavanje aerodroma u Beranama. Na poslaničko pitanje kada će biti završen put Podgorica-Plav, odgovor je bio u 2013. godini. Međutim, budžetom za 2013. godinu nije planiran. Radi ilustracije, pomenuću neke oblasti gdje je za sigurno potrebno više ulaganja. Izgradnja više objekata obrazovnog sistema predškolskog i školskog uzrasta. Znamo da neki objekti primaju duplo veći broj djece od propisanog, to važi i za predškolski uzrast dok kod osnovnog obrazovanja postoje objekti koji ne ispunjavaju ni minimalne higijensko-sanitarne uslove za boravak djece u njima. Neki projekti su bili planirani ranijim budžetima, izrada projektne dokumentacije, a sada ih nema u planiranim projektima za finansiranje. U ovom slučaju konkretno mislim na prečistače i kolektore otpadnih voda uzvodno od Plavskog jezera, izgradnja, odnosno zamjena primarnog vodovoda za Opštinu Rožaje. Neke državne funkcije važne za ostvarivanje dogovorene manjinske politike godinama funkcionišu sa polovinom projektovane kadrovske strukture zbog nedostatka novca za njihov redovni rad. Uočavamo da se tako planira i za narednu godinu, pa možemo tvrditi da u ovim segmentima država nije odgovorila očekivanju manjinskih naroda. Sve ove institucije dobijaju samo oko dva miliona eura, što je simbolična suma.

Pomenuću resorno ministarstvo za manjinska prava i slobode, Fond za manjine koji i dalje dobija 0,15% umjesto obećanih 0,25% od tekućeg budžeta,

Centar za promociju kulture manjinskih naroda koji funkcioniše sa tri uposlena. Slično je i sa ustavnom institucijom zaštitnika ljudskih prava. Nadamo se da se ovakva budžetska godina neće ponoviti i da ćemo u narednim godinama usmjeravati više sredstava ka pomenutim korisnicima koji su važni za sredine u kojima žive manjinski narodi i za institucije koje se bave očuvanjem njihovog identiteta, ali i za državu Crnu Goru koja treba da njeguje i podstiče svoje multikulturalne i multinacionalne sadržaje. Hvala.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala, kolega Kalač.

Na redu je Klub poslanika albanskih partija. Kolega Fatmir Gjeka.

FATMIR GJEKA:

Poštovani predsjedniče Skupštine Crne Gore, poštovane poslanice i poštovani poslanici, poštovani gospodine ministre, poštovani predstavnici šest regulatornih agencija, poštovani građani Crne Gore,

Budžet je uvijek jedan od najznačajnijih dokumenata koji trasira pravac države, državne politike, politiku javnih finansija i pravac razvoja u toku jedne godine. U uslovima kada se nastavlja nestabilnost javnih finansija svih država u regionu pa i šire prvenstveno zbog dužničke krize i prijetnje novom privrednom recesijom budžet jedne države postaje još važniji, posebno za države koje nemaju instrument monetarne politike kakva je Crna Gora. Zbog nemogućnosti vođenja sopstvene monetarne politike, Crna Gora treba da vodi veoma efikasnu fiskalnu politiku radi efikasnijeg ubiranja prihoda na svim budžetskim stavkama. Predlogom zakona o budžetu za 2013. godinu vjerujem da se obezbjeđuje finansijska stabilnost i funkcionisanje svih državnih institucija i stvaranje uslova za nastavak ekonomskog oporavka i integracionih procesa i dalja pomoć lokalnih samouprava. Planiranim budžetskim deficitom od 2,7% i inflacijom od 2,7% za 2013. godinu Crna Gora se svrstava u jednu od rijetkih država u Evropi koja zadovoljava Mاستrihtske kriterijume. Na ovaj način se šalje jasna poruka međunarodnoj političkoj, a posebno finansijskoj zajednici da se vodi odgovorna fiskalna politika.

Budžet za 2013. godinu je baziran na projekciji realnog ekonomskog rasta od 2,5 nominalnim rastom GDP-a, od 5,1% što znači da je projekcija realnog rasta GDP-a Crne Gore za 2013. godinu u skladu i sa očekivanjima međunarodnih finansijskih institucija, MMF-a i Svjetske banke, čime se pokazuje dodatna ozbiljnost i odgovornost na planu budžeta. Predlog budžeta Crne Gore je planiran u iznosu od jednu milijardu 161 milion i 800 hiljada evra, što je za 1,02% više u odnosu na rebalans budžeta za tekuću godinu, i to kao rezultat predviđanja rasta izvornih prihoda za oko 1%. Dobar znak za Predlog budžeta za 2013. godinu je i manja projekcija zaduženosti za 18,83% u odnosu na planirani rebalans za tekuću godinu. Kada su u pitanju izdaci, možda je bilo moguće da se više sredstava predviđa za kapitalne izdatke koje bi bile u funkciju poboljšanja uslova za život građana. Prije svega, u seoskim područjima, poboljšanje putne infrastrukture u službi privrednog rasta, a naročito za sektor turizma i poljoprivrede, koje trebaju biti okosnica privrednog rasta Crne Gore.

Takođe, skrećem pažnju na smanjenje izdataka na subvenciju za 31,3%. Mišljenja sam da poljoprivredu treba podržati kroz subvencije kako bi poljoprivrednicima dali više šansi za konkurisanje sa proizvodima iz okruženja i

šireg regiona. Povećanjem izdataka za kapitalne investicije koje bi bile u službi i privrednog rasta i rasta izdataka za subvenciju u poljoprivredi srednjoročno bi se doprinijelo smanjenju deficita tekućeg budžeta i održivom rastu realnog GDP-a. Posebnu pažnju treba obratiti na državne garancije, koje bi u srednjoročnom ekonomskom planiranju dodatno otežale održivost budžeta Crne Gore i proizveli dodatnu potrebu za kreditno zaduženje, koje je u ovom trenutku prešlo preko 50% bruto društvenog proizvoda Crne Gore.

Mišljenja sam da kreditna zaduženja u budućnosti u većem dijelu treba da budu na usluzi kapitalnih investicija. Mi, Demokratska partija i Albanska koalicija, kao i Klub manjinskih albanskih stranaka, Hrvatske građanske inicijative i Liberalne partije, podržavamo rast izdataka za socijalnu zaštitu koji je planiran u većem iznosu od 4,2% koji bi bio u funkciji ublažavanja teške finansijske situacije kod najosjetljivijeg sloja društva. U potpunosti podržavamo ekonomski plan razvoja Vlade Crne Gore i plan smanjenja javne potrošnje koji bi išao u pravcu dodatnog učvršćivanja javnih finansija.

Poštovane kolege, poštovani građani Crne Gore,

Kapitalnim budžetom za 2013. godinu preko Direkcije za saobraćaj je planirana rekonstrukcija puta Vladimir - Sukobin, dionica puta Krute - Vladimir i Ulcinj - Krute. Ovo je jedan veoma važan kapitalni projekat ne samo za Opštinu Ulcinj, nego i za državu Crnu Goru, jer rekonstrukcija putnih pravaca u djelovima gdje se povezuju putni pravci sa susjedima ide u dobrobit rasta industrije turizma, saobraćajnog prometa i boljih odnosa između Crne Gore i država u okruženju. Takođe, cijenić nastavak izgradnje mosta na Port Mileni, čime će se značajno poboljšati infrastruktura u Ulcinju, a koja će, takođe, služiti kao podsticaj za privlačenje stranih investitora na lokalitetu Velike plaže. Moram naglasiti da je zadnjih nekoliko godina Vlada Crne Gore uložila značajna sredstva u poboljšanje infrastrukture i drugim važnim investicijama u Opštini Ulcinj i ostalim sredinama gdje žive Albanci u Crnoj Gori. Ali i pored toga, ova područja i ako raspolažu sa velikim potencijalima su među najnerazvijenim i najsiromašnijim u zemlji. Zbog toga su potrebne dodatne investicije kako bi se ublažila trenutna nejednakost u društveno-ekonomskom razvoju. Nastavak investicija na ovim područjima imao bi pozitivan uticaj u cilju valorizacije velikih potencijala, tj. smanjenje nezaposlenosti i poboljšanju kvaliteta života građana. Ne mogu da istaknem da je Ulcinj među rijetkim gradovima u Crnoj Gori koji nema gradsku sportsku halu. Imajući u vidu činjenicu da je on primorski i turistički grad, izgradnja sportske hale doprinijela bi razvoju sporta i turizma u ovom gradu. Zbog toga tražim od Vlade Crne Gore i Direkcije javnih radova da uvrste ovaj projekat među prioritetima u budućim kapitalnim investicijama.

Demokratska partija i Albanska koalicija se zalažu da izgradnja puta Podgorica - Plav preko Albanije ne ostane samo dobra ideja na papiru. Mi cijenić dosadašnje napore u realizaciji ove ideje, ali smatramo da je sada potrebno preduzeti konkretne korake. Mi se zalažemo da se nastavi sa izgradnjom puta Plav- Dečani, čime bi se obezbijedila komunikacija između svih opština tj. država Crne Gore i Republike Kosova. Imajući u vidu postojeću krizu i mali budžet Crne Gore, treba sagledati mogućnost finansiranja ovog projekata od strane evropskih fondova.

Demokratska partija i Albanska koalicija traže da granični prelaz Sukobin – Murićani sem ljudi služi za protok robe. Kao što znate, ovaj zajednički granični

prelaz, koliko znam, jedini je takve vrste među zemljama u okruženju. Svake godine bilježi povećanje protoka ljudi. Rekonstrukcijom puta Sukobin - Ulcinj stvaraju se svi preduslovi za korišćenje ovog graničnog prelaza i za protok robe između Crne Gore i Albanije. Ovo bi doprinijelo i razvoju ne samo pograničnog područja, već i opština Ulcinj i Bar. Otvaranje graničnog prelaza Skje – Krajina – Zogaj - Skadar na obali Skadarkog jezera je od izuzetne važnosti za stanovnike Krajine. Ovo bi doprinijelo bržem razvoju ovog područja u svim oblastima, a posebno u oblasti turizma.

Kao Demokratska partija, ali i kao Albanska koalicija tražićemo od Vlade preispitivanje spornih privatizacija bivših društvenih preduzeća u Ulcinju, ali i u drugim područjima gdje žive Albanci. Posljedice loših privatizacija trpe građani koji su ostali bez posla. Treba napomenuti da danas u Ulcinju nemamo nijednu uspješnu privatizaciju. Prilikom ovog procesa posebno je stradao turizam, tako da nekadašnji čuveni ulcinjski hoteli ili su urušeni ili ne rade. Kao rezultat loših privatizacija trpi i sam budžet Crne Gore. Predsjednik Vlade je u svom ekspoziju prilikom predstavljanja programa Vlade najavio da će se preispitati proces privatizacija i da će biti raskinute sporne privatizacije. Sa naše strane kao Demokratska partija i albanska koalicija, Forca, kao i HGI i Liberalna partija će imati bezrezervnu podršku u tome.

Ovo su samo neke od važnih tačaka i zahtjeva o kojima sam želio skrenuti pažnju, a ujedno tražiti od Vlade i predsjednika Vlade da ih ima u vidu i gleda s prioritetom prilikom realizacije program Vlade i budžeta za 2014. godinu, ali i narednih godina.

Poštovane dame i gospodo, poštovani predstavnici Vlade, imajući u vidu gore navedeno, Demokratska partija, Albanska koalicija, kao i Klub poslanika manjinskih partija, HGI i Liberalne partije će podržati predlog budžeta Crne Gore za 2013. godinu.

Zahvaljujem na pažnji.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Zahvaljujem.

Sljedeći je Klub Pozitivne Crne Gore, kolega Mladen Bojanić.

Izvolite.

MLADEN BOJANIĆ:

Dame i gospodo, poštovane kolegice i kolege,

Mi smo čuli ovih dana i čućemo i narednih par dana, vjerovatno sve do usvajanja budžeta, razne pridjeve kojima se pokušava opisati i bolje dočarati budžet koji treba da usvojimo. Za jedne je to stabilizacioni budžet, za druge je to sirotinjski budžet.

Mnogi će se složiti da nije socijalni, ali da nije ni razvojni budžet, ali ono što je sigurno da je ovaj budžet, nažalost, prava slika stanja ekonomije Crne Gore. Ovaj budžet je rezultat loše ekonomske politike vođene posljednjih 23 godine i ničim opravdane sankcije i iznenada svjetska kriza valjda više ne može da služi za alibi za ovakvo stanje ekonomije. Ovaj budžet, takođe, što još više brine je priznanje da Vlada nema rješenje za nastale probleme, da Vlada nema konzistentnu i jasnu ekonomsku politiku, kako bi trebala da ovu državu da izvuče iz ekonomske krize i naravno da je u neke bolje vode uvede.

Vratiću se par mjeseci unazad,. Pdsjetiću vas da je nosilac liste vladajuće koalicije, odnosno evropske Crne Gore tada, najavljivalo da će prioritet nove Vlade biti povećanje zaposlenosti, smanjenje siromaštva i povećanje životnog standarda. Onda nam je mandatar za sastav Vlade govorio da se ne možemo oslanjati samo na stezanje kaiša nego da razvijemo, odnosno da ponudimo nove ekonomske aktivnosti koje će nas izvući iz krize, a sada nam premijer kaže da treba da zamrznemo penzije i smanjimo plate. Toliko o konzistentnosti ekonomske politike u svega dva, tri mjeseca.

Dakle, najavljeno je u ekspozeu da ova Vlada ima viziju. Nestala vizija, ostala tehokratija. Nema ništa od onoga što nam je obećano u ekspozeu. Ništa od strukturnih reformi, nema najava za pokretanje ekonomskih aktivnosti. Kapitalni budžet je manji. Nema smanjenja dugovanja. Naprotiv, predviđaju se dodatna zaduženja. I naravno, pominju se i dalje strane direktne investicije i nažalost jedini izlaz koji ova Vlada vidi je čekanje stranog investitora.

A koliko se ozbiljno trudimo, odnosno koliko se Vlada ozbiljno trudi da privuče nove investicije valjda nam je jasan budžet, Agencija za privlačenje stranih investicija za četiri zaposlena - 120.000. Ironično vjerovatno oni doživljavaju Agenciju i vjerovatno sve ovo liči svima na ironiju, ali nažalost ovo je istina.

Nešto bih konkretno o samim stavkama budžeta o kojima je i danas bilo riječi. Nama je rečeno da će se smanjiti tekuća budžetska potrošnja, odnosno da je manja. Nama je rečeno da je deficit manji nego u prethodnoj godini. I to su naravno, tumačenja statistička, odnosno tumačenja sa one strane sa koje mu odgovara. Jer, govorite o relativnim iznosima - da, ali upoređujete i budžetsku potrošnju i deficit sa planiranim odnosno projektovanim bruto društvenim proizvodom.

S obzirom da trošimo realne eure i apsolutne eure, rekao bih da u apsolutnim iznosima tekuća budžetska potrošnja veća za 20 miliona nego prethodne godine i da je deficit veći za nešto od skoro 10 miliona nego prethodne godine. 86 miliona je bio rebalans, sada je 95 miliona. To je skoro 10 miliona. Tekuća budžetska potrošnja je bila 1 milijardu i 236 miliona, sada je 1 milijardu i 257. Takođe, govori se - kapitalni budžet ostao isti i naravno sada se ovdje koristi kategorija apsolutnih iznosa i on jeste isti, ali se izbjegava da se kaže da je on u relativnim koji su se u prethodna dva slučaja koristili manji za skoro 3%. Takođe, nedostajuća sredstva, 213 miliona - predviđaju se dalja zaduživanja i ako uključimo i odobrena a nepovučena sredstva od 135,4 miliona, umjesto 54 naš dug se bliži cifri od 70% bruto društvenog proizvoda, uz garancije, naravno.

Podsjetiću vas da je u ekspozeu prethodnog premijera 2009. godine, javni dug u odnosu na bruto društveni proizvod bio za 2013. godinu planiran na stopi 38%. Mi smo ga sada na 54 sigurno utvrdili, a vrlo vjerovatno da ćemo između 60 i 70% biti.

Iskoristiću priliku za par stavki, s obzirom da je pod istom tačkom vezano za regulatorne agencije.

Smatram da regulatori tržišta, pored toga, to im je osnovno, regulišu to tržište i da donose odluke, mjere, pravilnike i ostalo, znači svu zakonsku, podzakonsku regulativu koja reguliše to tržište i s obzirom da tržište i te kako zavisio od njih, morali bi i oni zavisiti od tog tržišta. Međutim, mi nemamo takvu situaciju. Kakva god su ta tržišta, regulatori ne haju za to. Ja ću se zadržati na jednu komisiju i jednu agenciju. Komisija za hartije od vrijednosti ima predviđeni budžet

1,2 miliona eura za sljedeću godinu. Tvrdim da je plan nerealan i neostvarljiv. Takođe, Agencija za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost ima budžet 4,6 miliona. Plan je realan i ostvarljiv, ali predimenzioniran.

Nerealno visoke nadoknade za nadzor i jednih i drugih, naročito Agencije za elektronske komunikacije prouzrokuje da se ti troškovi koje plaćaju operatori, odnosno subjekti koje oni kontrolišu, se prelivaju na građane, odnosno na korisnike tih usluga. Smatramo, i danas je bilo na Odboru za budžet, da se treba preispitati politika regulatornih agencija u Crnoj Gori.

Ja se odavno zalažem da se što se tiče kontrole finansijskog sektora objedine svi kontrolori, odnosno da se ide ka tome da se formira jedna agencija ili jedna komisija koja bi kontrolisala kompletan finansijski sektor. Pošto se stalno pozivamo na uzore sličnih zemalja i po veličini i snazi su daleko snažnije, ali im ne smeta da imaju jednog regulatora, čak i velike zemlje u Evropi se odlučuju na to. Mislim da su jasni razlozi, jer je takav način funkcionisanja regulatora, finansijskih tržišta. Ovdje konkretno da kažem Sektor kontrole Centralne banke, Komisija za hartije od vrijednosti, Agencija za kontrolu osiguranja bi morale biti jedna finansijska institucija, koja bi bila nadležna za kontrolu svih subjekata koji se bave svim vidovima finansijskih usluga. Bio bi puno efikasniji sistem, bilo bi operativno funkcionalniji, bio bi racionalniji, puno lakši za subjekte nad kojima se vrši nadzor u smislu da pojednostavi njihovo poslovanje, da ne moraju da šalju izvještaje velikom broju agencija.

I naravno, mislim da bi daleko bilo bolja i lakša međunarodna saradnja sa sličnim subjektima u regionu i šire.

Što se tiče budžeta, da dam jasan stav da ovaj budžet neće dobiti podršku od Pozitivne Crne Gore, jer je ne zaslužuje. Naročito ako mi i ne znamo koja je to ekonomska politika Crne Gore u narednom period. Možemo samo da nagađamo iz ovakvog budžeta, a ovakav budžet ne sluti ništa dobro, nažalost. Tako da definitivno neće dobiti glas od nas. Naravno, glasaćemo protiv ovakvih regulatornih agencija, odnosno njihovih finansijskih planova. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala, kolega Bojaniću.

Sljedeći je u ime poslaničkog kluba Socijaldemokratske partije kolega Damir Šehović.

Izvolite.

DAMIR ŠEHOVIĆ:

Hvala, potpredsjedniče Mustafiću.

Uvaženi ministre Žugiću, poštovani predstavnici regulatornih institucija, drage kolege,

Dozvolite mi da iznesem svoj sud o Zakonu o budžetu za 2013. godinu, za koji ćemo se, siguran sam, svi složiti da ga donosimo u okolnostima koje odavno nijesu bile teže po Crnu Goru, sa kojima smo se suočili, ako hoćemo pošteno da govorimo, kako zbog negativnih efekata krize koje svako ko je iole ozbiljan ne može zanemariti, jer kao mali i otvoreni ekonomski sistem ne možemo biti imuni na krizu koja je prisutna svuda u okruženju, ali i naših unutrašnjih slabosti i nespremnosti da na vrijeme neke ekonomske probleme ne rješavamo. Zbog te nespremnosti imamo situaciju da su ti problemi sada nagomilani i da se definitivno

ne mogu više odlagati. Zato ovo danas nije samo rasprava o budžetu, nego je rasprava o budućim pravcima razvoja, modelima ekonomske politike koji moraju biti prilagođen novim kriznim uslovima i koji trebaju da negativne efekte krize ravnomjerno i solidarno rasporede.

Podvlačim, ravnomjerno i solidarno. Mi tih okolnosti moramo biti svjesni kada govorimo o ovako važnom zakonu, kakav jeste svakako Zakon o budžetu za 2013. godinu, i zbog toga raspravi povodom ovako važnog zakona ne možemo pristupati zakopani u naše političke rovove. To i ne treba da radimo, jer na kraju krajeva izbori su za nama, pa je to jedan od razloga zbog čega i odgovornost treba da nam bude veća. U tom smislu, mislim da neću pogriješiti ako kažem da budžet nije sjajan. Ali, da jeste, čini se, jedino moguć i da jeste prilagođen u uslovima u kojima živimo i da odražava stanje ekonomije koje je teško i da kao takav sadrži dobre ali i manje dobre strane koje ovdje ne treba skrivati, jer smo dobili povjerenje ne da skrivamo problem, nego da ih rješavamo. U tom smislu treba reći da je svakako za pohvalu to što je i dalje prisutan nastavak tendencije smanjivanja učešća javne potrošnje u bruto domaćem proizvodu, što je ona ovim budžetom projektovana na 39% bruto domaćeg proizvoda i što smo uspjeli da za četiri godine tekuću potrošnju smanjimo za čitavih 400 miliona eura, a da taj teret ne padne na one koji su korisnici socijalnih davanja ili na naše penzionere. Da smo zakonom predvidjeli značajno niži budžetski deficit koji je u granicama Mastroihta je jedna od stvari koju ovdje treba istaći. Treba istaći i to da smo sačuvali poresku konkurentnost onda kada većina drugih zemalja to nije uspjela. Treba istaći i to da nijesmo posezali za povećanjem indirektnih poreza koji bi ugrozili životni standard najšire kategorije ljudi, a to većina drugih zemalja jeste uradila. I, što je najvažnije, treba da kažemo ovdje jasno da ovaj budžet može biti i socijalno odgovoran budući da iako manji predviđa veće transfere za socijalnu zaštitu, što je odgovoran odnos države prema najranjivijoj populaciji i odražava mjeru pravednosti budžeta prema toj populaciji.

Međutim, činjenica je da postoji značajan prostor za unapređenje kada je riječ o prihodnoj strani budžeta i u taj prostor moramo hrabrije i odlučnije krenuti. Moramo naplatiti poreski dug, jer ne možemo govoriti o pravednom budžetu ukoliko neko ima privilegiju da ne izmiruje poreske obaveze prema državi Crnoj Gori. Te privilegije moramo ukidati i u tom smislu svi moramo dati doprinos. SDP će u Parlamentu dati poseban doprinos i koristiti sve poslovničke mogućnosti koje nam budu na raspolaganju da fokusiramo pažnju javnosti na taj problem. Saslušavaćemo u Parlamentu koga god treba i kad god bude trebalo samo da poreski dug na kraju slijedeće godine bude manji nego što je danas.

Koliki prostor za smanjivanje sive ekonomije postoji vidjeli smo juče u Izvještaju Državne revizorske institucije. Na tome posebno insistiram prethodnih nekoliko dana. Vidjeli smo da je Poreska uprava u 2.280 kontrolisanih slučajeva utvrdila 83% nepravilnosti, odnosno 83% kontrolisanih poreskih obveznika nije uredno izmirilo svoje poreske obaveze ili nije uredno propisalo i izračunalo svoje poreske obaveze. I to je nešto čime ovaj parlament treba da se bavi.

Sljedeći prostor za popunu budžeta mi u SDP-u vidimo u promjeni modela naplate koncesionih prihoda, jer su oni, što se nas tiče, za sada, blago rečeno, potcijenjeni, a to moramo uraditi jer eksploatacija naših resursa mora biti oporezovana i naplaćena. Jer, prirodnom rentom moramo peglati debalanse koje pravi tržište da ne bismo došli u situaciju da od zemlje bogate resursima

postanemo siromašna zemlja sa bogatim pojedincima u njoj koji eksploatišu naše prirodne resurse. Da ne pominjem problem sa dinamikom javnog duga, sa tendencijom rasta javnog duga. Da ne pominjem prostor koji postoji kod naplate boravišnih taksi, te zloupotrebe kod isplate zarade, budući da se kod jednog dijela poslodavaca ona isplaćuje na način što se minimalna zarada uplaćuje na račun, a ostatak se daje zaposlenima na ruke. Sve su to značajni prostori za fiskalno djelovanje i značajni prostori za popunu budžeta.

Međutim, jednu stvar danas posebno želim da istaknem. Mislim da je u Crnoj Gori zrelo vrijeme za promjenu i implementaciju pravednijeg poreskog sistema do kojeg možemo doći promjenom koncepta oporezivanja dohotka. Moramo odustati od linearnog modela zasnovanog na proporcionalnim stopama kod poreza na dohodak. Primjena proporcionalne stope kod poreza na dohodak je nepoštena prema onima sa najnižim zaradama. Doprinosi i još većem raslojavanju u društvu i koncentraciji kapitala kod uskog kruga ljudi. Ovome društvu, to je poznato, nije krivo na mali, nego na krivi dio. Zato ću predložiti poseban zaključak kojim ću tražiti da se Ministarstvo finansija obaveže da do prvog redovnog zasijedanja predloži izmjenu Zakona o porezu na dohodak fizičkih lica, na način što bi prepoznalo progresivnu poresku stopu koja bi doprinijela povećanju najnižih a smanjivanju najviših zarada u državi. Teret krize moramo prevaljivati preko najbogatijih, a prvi korak ka tome mora biti promjena ovog zakona. Ako to može da uradi najliberalnija zemlja na svijetu Sjedinjene Američke Države, onda to može da uradi i Crna Gora. Ako Timoti Gajtner iz Ministarstva finansija SAD-a može da kaže da ne vidi ništa prirodnije u tome nego da bogati budu oporezovani višom poreskom stopom i da se taj novac usmjeri ka onima koji su siromašni, dakle promjena modela oporezivanja kod poreza na dohodak fizičkih lica doprinosi upravo ovome. Zbog toga je progresivna stopa preduslov za pravedniji poreski sistem, ali bih rekao i važan automatski stabilizator koji mi trenutno nemamo, a čiju neophodnost je ova kriza svakako pokazala, kao i najnovija teorijska istraživanja u ovoj oblasti.

Ako to uradite, gospodine Žugiću, Vi ćete kao uvaženi ministar ispoštovati na kraju krajeva i ovaj parlament. Tvrdio sam, i danas tvrdim, da u ovom Parlamentu odavno postoji politička volja za promjenu Zakona o porezu na dohodak fizičkih lica i za implementaciju poreskog sistema koji bi bio zasnovan na progresivnim stopama. U međuvremenu, dozvoljavamo i primjenu takozvanog kriznog poreza koji bi bio ograničenog trajanja, a kojim ćemo sačuvati najniže plate u Crnoj Gori, a oporezovati one najvisočije, jer je to nešto što će predstavljati mjeru socijalne kohezije u društvu. U konačnom, Vi, gospodine ministre, morate biti svjesni da je nama potreban zaokret i nešto radikalniji potezi koje dozvoljava kriza, ali i novi mandat i novo povjerenje građana koje smo dobili na prethodnim izborima. Neka prvi potez u tom pravcu bude promjena koncepta oporezivanja dohotka, zašto ćete vjerujem dobiti punu podršku od ovog parlamenta već na narednom redovnom zasijedanju. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Zahvaljujem, kolega Šehoviću.

U ime poslaničkog kluba Socijalističke narodne partije kolega Aleksandar Damjanović, a neka se pripremi kolega Nebojša Medojević.

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ:

Zahvaljujem, potpredsjedniče Mustafiću.

Poštovana Skupštino, poštovani građani, gospodine ministre, pomoćniče ministra, predstavnici regulatornih agencija,

Čuli ste prethodnu diskusiju mog uvaženog kolege Šehovića koji je najavio da je obezbijeđena parlamentarna većina za ono što SNP nije uspio da uradi prošle godine kada je tražio progresivno oporezivanje poreza. Vjerovatno smo nakon godinu dana pametniji svi nego prošle godine. Ako upozorim da od 2010. godine uporno tražimo korekcije na prihodnoj strani budžeta, gdje tražimo progresivno oporezivanje imovine i priliva i da u Crnoj Gori plaća porez onaj koji ima više i koji više zarađuje i da tek nakon dvije godine ovoga što nam se desilo i što će nam se dešavati dolazimo na tu pamet, neka građani Crne Gore sude. Nadam se da će jednostavno o tome razmišljati i kada dođe do novih izbora, a ovo danas što ovdje raspravljamo i mjere koje će morati da se preduzimaju u ovoj državi će svakako dovesti brzo do tog ishoda.

Kolega Žugiću, ministre Žugiću, ja moram da primijetim jednu stvar koja je interesantna i koja se prvi put dešava, makar koliko sam ja ovdje poslanik. To da je da smo dobili Predlog budžeta sa zakašnjenjem od 17 dana. Dakle, faktički kršenjem zakonskog roka. Ne ulazim u razloge koji su objektivni ili manje objektivni za to i da je prije nego što smo taj predlog dobili sa zakašnjenjem i krenuli evo ovdje u Skupštini da raspravljamo došlo do njegovog „minirebalansa“ na Vladi. Usvajali ste na Vladi određene zaključke i već ste djelovali tim zaključcima na budžet koji još nije raspravljan i usvojen. To može da bude samo iz dva razloga. Ili ste predvidjeli da sa tim minirebalansom koji je faktički obavljen na način na koji to nije dozvolila procedura, zaključcima na Vladi, napraviti određene rezerve i da shodno ispunjavanju budžetskih projekcija naredne godine sa ovim kriznim mjerama koje vi tako nazivate nastavite ili stanite. A može da znači drugo. To je da su projekcije u budžetu veoma loše planirane. Radila ih je možda neka druga Vlada. Međutim, vi ste ti koji treba da ih branite pa vam je možda lakše da se unaprijed ogradite sa ovim zaključcima na Vladi, nego da branite nešto što je nebranjeno. Branite sljedeće, gospodine ministre. Branite to da ćemo naredne godine samo po osnovu kamata za emisije obveznica koje su bile uspješne po kamatnim stopama od gotovo 8% svim onim rashodima koje takve emisije imaju platiti samo za kamate 70 miliona evra. Ili nekoliko puta više samo za kamate nego što je agrobudžet, ili pedesetak puta više samo za kamate na uzete kredite u zadnje tri godine, nego što je, recimo, iznos koji će se opredijeliti korisnicima restitucije, odnosno onima kojima treba da se vraća imovina. Branite činjenicu da po prvi put za finansiranje nedostajećih sredstava imamo da ih nabavljamo iz inostranih izvora 205 miliona i planiranih prihoda od privatizacije 8 miliona. Bilo bi interesantno da čujemo šta to hoćemo da privatizujemo od tih 8 miliona i da nemamo utrošak depozita. Da li zato što depozite čuvamo za bolja vremena, pa nam je jeftinije da ih pazimo i da ih oročimo i da dobijamo neku kamatu na oročenje tih depozita koja nam je veća nego kreditni troškovi, odnosno kamatni trošak na ove kredite, možda i to negdje napomente. Branite činjenicu koja je, takođe, veoma interesantna, a to je da ćemo za garancije naredne godine planirati nula evra. Ja sam juče na Odboru rekao, ponavljam opet. To je dobro. To znači da nećemo imati problem sa Kombinatom aluminijuma, da ga je Vlada već riješila. Dakle, ili se došlo do novog partnera, ili se ispregovaralo sa VTB bankom da te

garancije platimo 2014. godine kada bude više novca u državi, malo da se našalim, ili imate varijantu koja jedino preostaje, pa bih volio da dobijem i odgovor na to pitanje - da li ove garancije koje mogu da padnu, a ne moraju, naredne godine nijesmo planirali iz razloga što ćemo te garancije da preuzmemo po posebnom zakonu? To bi bilo jedno od logičnih rješenja koje će ovaj parlament morati da donese čisto da znamo što nas čeka u narednom periodu, a prije nego što Vlada nakon devet mjeseci da procjenu kako ostvaruju ove mjere. U tom smislu SNP će tražiti da se već nakon pola godine da ta ocjena kako se mjere štednje i racionalizacije koje su neminovne ostvaruju.

Ono što sam rekao juče ponoviću ovdje da čuje javnost. Ima i dobrih stvari u ovom predlogu budžeta. Prvi put da ste ne čekajući odluku koja obično bude u martu ili aprilu kada konačno dobijemo instrukciju gdje ćemo da se zajmamo i gdje ćemo da dajemo garancije, ovdje u članu 11 dali iznos garancija od 66.200.000. Gdje i zašto? Kažete za razvojne projekte? Ok, potpuno u redu da se da za Crnogorski elektroprenos za kabal Tivat-Pljevlja, samo malo više transparentnosti i informacije o tome kako ide taj posao za nas poslanike. Možemo da prihvatimo i da Crnogorsku plovidbu, iako je to bio projekat jedne partije u ranijem sazivu, ali evo sada je crnogorski projekat gdje ga svi plaćamo i damo garancije za 40 miliona kineskoj banci za finansiranje kineskih brodova koji će da plove kineskim morima, a mi uzimati zakupninu od tih brodova. Samo da vidimo kolika je ta zakupnina i kada ćemo vratiti ovaj kredit. Ali, dati garanciju firmi koja je u takvim dubiozama i koja nije za razvojne projekte kao što je Montenegro airlines, na jednoj strani, a, na drugoj strani, preuzeti dugove od te firme, pored svih ovih desetak miliona garancije koje smo već dali toj istoj firmi i 30 miliona dubioze mijenjajući pred sobom ni plan privatizacije te iste firme, to zaista nije domaćinsko vođenje poslova u Vladi Crne Gore. Naravno, pohvalio sam još jednu stvar, ali želim ovdje da vas pred javnošću upozorim samo da povedemo računa. Član 15 – novina. Nešto što smo tražili takođe prije dvije godine. Opet nijesmo presrećni što dolazi na naše. Poreska potraživanja koja su 200 i nešto miliona bez onih otpisanih, a nekada je ovdje bio odgovor da ih je bilo 300 miliona, meni dat i možemo i o tome. Dakle, poreska potraživanja 200 i nešto miliona mogu se naplatiti imovinom poreskih obveznika na osnovu saglasnosti Vlade na predlog Ministarstva i podzakonski akt koji će to da reguliše. Ja vas podsjećam da mi već imamo u Zakonu o poreskoj administraciji i povedite računa.

Član 63 koji definiše naplatu poreske obaveze iz imovine. Pod prinudnom naplatom poreske obaveze iz imovine poreskog obveznika podrazumijeva se plenidba i prodaja imovine, pokretne ili nepokretne stvari obveznika i korišćenja sredstava dobijenih prodajom imovine. Dakle, postoji već propis koji nam je do sada omogućavao da bez ovoga člana u Zakonu naplaćujemo, plijenimo i prodajemo nešto od ovih 200 i nešto miliona evra, pa bi možda 50 miliona naplatili, ubacili u budžet pa bi bilo možda manje potrebe da danas prijetimo nekim ekstra teškim mjerama kao što su zamrzavanje penzija koje su povećane 1,2% i ove godine koje trebaju da se povećavaju 3% ili svega 12 miliona u odnosu onih 200 i nešto miliona duga poreskog.

Takođe, želim da ukažem šta mogu biti paradoksi. Kaže se da su povećana sredstva za socijalna davanja. Ona možda jesu jer se u Crnoj Gori povećava broj tih korisnika. Hajde da završimo priču oko socijalnog kartona i ovog poreskog kartona, da vidimo ko što dobija od ove države, ko što daje. Ali povećavamo

sredstva, socijalne transfere, a ostavljamo za tehnološke viškove - 1.300.000 evra, iako znamo da je oko 2.000 evra otpremnina za jednoga bivšeg zaposlenoga. 650 ljudi može da se nada od ovih nekoliko hiljada koji imaju pravosnažna rješenja da će doći do otpremnine naredne godine za nešto što se desilo prije 15 godina. Ili, ostavljamo 1,2 miliona subvencija građanima u stanju socijalne potrebe za električnu energiju koliko i prošle godine, iako znamo da će cijena struje biti povećana, da će plate možda ići dolje, pa valjda je onda potrebno da se izdvoji više sredstava za subvencioniranje. Vodeći računa o vremenu, a imajući u vidu da vodimo objedinjenu raspravu i o pitanju regulatora, odnosno finansijskih planova regulatora danas smo i o tome govorili o činjenici koja nije sporna da se u očekivanim mjerama štednje jednostavno uključe i regulatorni organi. Govorim o 200 i nešto zaposlenih ljudi u tim regulatornim organima, ako uzmemo i Centralnu banku onda vjerovatno četiri-pet stotina. Obim posla koji oni izvršavaju, tržišta koja kontrolišu se mjere stotinama i stotinama miliona evra vrlo delikatnog posla. I, vjerovatno, sada konačno treba da zastanemo i da se pitamo koji su nam benefiti od te regulacije, koji su troškovi te regulacije i da vidimo da li počinjemo na pravi način. Dakle, da budem ovdje potpuno precizan, nije sprono da se u ingerencijama Skupštine i Odbora za ekonomiju, finansije i budžet dođe do rješenja gdje će biti određena racionalizacija troškova poslovanja regulatornih agencija, ali ono što želim ovdje jasno da potenciram je da govorimo o kriznoj situaciji u državi i urgentnoj situaciji oko budžeta i to je konačno svima jasno. I dobro je, ministre, što ste Vi to ovdje otkrili, neko je to morao da presječe i da krenete u nešto što smo možda trebali mnogo ranije da kažemo.

Ako govorimo o tome, onda nemojte da ostanemo samo na ovih 200 i nešto zaposlenih u regulatornim agencijama, gdje možemo da idemo sa mjerama štednje i oko iznosa plata koje su veće od prosječne i ostalih troškova poslovanja. Tamo postoji neki depozit od nekoliko miliona eura. Bilo bi lijepo da vidimo da li planirate da i te depozite, kao višak prihoda nad rashodima, prebacite u državni budžet, da se pomognemo, ili da ostaju regulatorima za bolja vremena. Ali, želimo mi u SNP-u jasan i glasan odgovor da bi ovo podržali i da bi krenuli u sve ovo, a krenućemo, šta ćemo da radimo sa visokim platama u javnim preduzećima, sa visokim platama u privrednim društvima, u državnom vlasništvu. Isti Montenegro airlines, pa idemo dalje. Javni parkovi nacionalni, J.P. Aerodromi itd. Šta ćemo da radimo sa platama u lokalnim samoupravama koje su davno probile sve okvire potrošnje i sistema? Tu više nije u pitanju 400-500 ljudi, tu je pitanje nekoliko hiljada tih zarada, ne samo zarada, već i troškova poslovanja. Ako imamo potpun odgovor da ćemo ući u sveobuhvatnu racionalizaciju troškova na svim tim nivoima, dakle, javna preduzeća, privredna društva i lokalna samouprava, nije problem i sa regulatorima, a vjerujte u ovom trenutku ako sve to dovedemo do kraja, nema nikakve potrebe da se prijeti ni zamrzavanjem penzija, niti smanjivanjem plata, jer će ove mjere biti sasvim dovoljne da budu krizne mjere za narednu godinu. U tom pravcu imate podršku SNP-a da dođemo do zajedničkih rješenja. Završavam. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Zahvaljujem. To je bio kolega Damjanović uz dva minuta i 15 sekundi produžetka.

Sljedeći je kolega Nebojša Medojević u ime Demokratskog fronta. Neka se pripremi kolega Zoran Jelić u ime Kluba Demokratske partije socijalista.
Kolega Medojeviću, izvolite.

NEBOJŠA MEDOJEVIĆ:

Zahvaljujem, potpredsjedniče.

I danas je prilika da ponovo ukažemo na razliku ideološku i koncepcijsku između Demokratskog fronta i vladajuće većine, zajedno sa Socijaldemokratskom partijom oko toga kakav ovaj budžet treba da bude. Mi smo od samog starta 2006. godine govorili da je pogrešan model privrednog rasta, da je strategija privrednog razvoja pogrešna i da se ne može razvojne zemlje, posebno male, osloniti samo na priliv inostranih investicija. Moramo i mi nešto da proizvodimo, moramo i mi nešto da stvaramo. To je ono što smo uporno govorili, ukazivali da će doći taj dan kada ćemo morati da svedemo račune i da kažemo - šta ako nema inostranih investicija? Evo, došao je taj dan. Dakle, mi govorimo o krizi već tri godine. Kolega Šehović je pomenuo da je već za 400 miliona smanjena javna potrošnja i opet kriza tu. Znači, nije poenta u smanjivanju potrošnje, nego je poenta u produktivnom trošenju. Poenta je u promjeni strukture budžeta i poenta je u promjeni modela ekonomskog rasta.

Dakle, ono što je ovdje ključno, želim da ponovim da uticaj svjetske krize na Crnu Goru jeste bio, ali nije dominantan. Rekao sam prošli put, naše banke nijesu imale u svojim aktivama kontaminirane aktive koje su dovele do krize finansijskog tržišta u svijetu, niti je naš izvoz nešto specijalno bio jak, pa onda zbog pada tražnje na svjetskom tržištu izvoz je pao.

Znači, izvori naše krize su domaći, u pogrešnom modelu privrednog rasta i sad smo došli u situaciju da iz godine u godinu govorimo o kriznom budžetu, o kriznim porezima. Imamo sistem koji je permanentno u krizi. Doktori bi možda mogli bolje da objasne šta se dešava s bolesnikom koji tri godine je stalno bolestan. Ili je loš doctor, ili se radi o hroničnoj bolesti koja očigledno nema lijeka, već treba ići ka tome da se pacijent proglašuje, nažalost, mrtvim.

Ovaj vaš model upravljanja Crnom Gorom, model ekonomije je ideološki, politički, finansijski mrtav i premijer treba da kaže jasno - 10 godina smo vodili zemlju u pogrešnom pravcu. Dovedi smo zemlju u situaciju kakva je sad i ja želim da vam kažem da jedini način da se izađe iz krize jeste da imate ekonomski rast, a ekonomski rast možete da imate samo u sektoru proizvodnje. Proizvodnju podrazumijevam u najširem mogućem smislu - i turizam i poljoprivredu, i bankarstvo, i energetiku. Kad kažem proizvodnja mislim na sve one grane privrede koje stvaraju novu vrijednost.

Međutim, mi smo 10 godina forsirali našu ekonomiju da ona bude redistributivna, da redistribuiramo ono što dođe od priliva stranih investicija, ono iz budžeta, međusobnim trgovinskim transakcijama. Tu su marže male, tu se monopol lako dostiže i došli smo u situaciju koju imamo sada. Dakle, sada imamo budžet koji je budžet redistribucije siromaštva. Znači, kada imate tri godine ili četiri godine ekonomiju u krizi, bez obzira na knjigovodstvene tehnike, bez obzira na lažno prijavljivanje ekonomskog rasta time što se zadužujete, a pad industrijske proizvodnje dvocifren svake godine, onda imate budžet koji se zove redistribucijom siromaštva i dokle god se budemo bavili platama, dok se god budemo bavili da li se troši svaki cent na pravi način, nećemo zemlju povesti na pravi put.

Demokratski front se zalaže da se okrenemo drugom modelu, modelu države blagostanja. Za to nam treba aktivna industrijska politika, za to nam treba od Vlade da nam kaže na koji način će povećati proizvodnju, zato Vlada treba ideološki da kaže – da, treba Vlada da se umiješa u taj dio ekonomske politike, jer privatnici koji postoje u Crnoj Gori jednostavno nijesu zainteresovani. Nemaju znanja, nemaju interesa, ne žele da se bave proizvodnjom, tržište je malo i imamo mnogo problema. Ja znam, nije lako biti konkurentan u proizvodnji. Vrlo lako je biti konkurentan u švercu, ali u proizvodnji nije. Za to vam treba i znanje, za to vam treba druga državna organizacija, za to vam treba ozbiljan sistem podsticajnih mjera, ozbiljan sistem podrške svih struktura države, za to vam trebaju školovani mladi ljudi, za to vam treba kvalitetan finansijski sistem, za to vam treba drugačija vlast, kolega Žugiću. Drugačija vlast.

Došli smo do situacije da kažemo da za ovaj krizni porez je odgovorno 150 hiljada birača Demokratske partije socijalista i Socijaldemokratske partije. Vi ste odgovorni. Znači, vi ste odgovorni za ovo što se dešava u ovom trenutku i vi treba da znate da kada glasate, glasate za ekonomsku politiku, glasate za svoju platu, glasate za svoje radno mjesto, glasate za budućnost svoje djece. Demokratski front se zalaže da se napravi aktivna politika, aktivna industrijska politika. Ona, gospodine ministre, mora da ima, to sam vam rekao na Odboru, i monetarnu politiku, i fiskalnu politiku, i regionalnu politiku. Ona mora da ima drugačiju državnu administraciju. Svi u državnoj administraciji treba da se bave povećanjem proizvodnje i podsticajem rasta društvenog proizvoda. Zato nam trebaju stručni ljudi, a ne vaši rođaci, prijatelji, članovi vaših partija i ne poltroni, ljudi koji ne znaju da upravljaju državnim sektorom u smislu povećanja državne proizvodnje. To nije lako. Trebaju nam novi institutim, treba nam novi univerzitet, trebaju nam zavodi, direkcije. Treba neko da se bavi industrijskim dizajnom, treba neko da se bavi projektovanjem, treba neko da kaže šta ćemo proizvoditi, kako ćemo proizvoditi i dje ćemo to prodavati. To neće privatnici da urade, posebno ne oni dobri prijatelji našeg dragog predsjednika, crnogorski tajkuni, koji jedino što znaju da švercuju i da pokušaju na špekulativnim aktivnostima da povećaju svoje bogatstvo, a sada dolaze da traže državne garancije i traže da crnogorska sirotinja na kraju čitave balade pokrije njihove gubitke. Šta je sa izvještajem renomirane američke tink-tenk organizacije da je od 2005. do 2011. godine šest i po milijardi dolara izneseno je iz Crne Gore? Šta je sa tim? Ko je iznio te pare iz Crne Gore? 6,5 milijardi, gospodine ministre. Poslaću Vam taj izvještaj. Kao što vidite to je šest budžeta Crne Gore, to je dva bruto društvena proizvoda Crne Gore.

Prema tome, ako se uzme u obzir da je neophodno napraviti zaokret modela privrednog rasta na ovaj model koji podržava privredu, koji podržava industriju, koji podržava proizvodnju, koji podržava izvoz i da je neophodno promijeniti ulogu državnih institucija, posebno u segmentu pravne države, da se preispita ko je šta radio ovih 20 godina i gdje su pare ovoga naroda i ove države, jer mi kad smo prije 20 godina imali izuzetno veliki nivo državne imovine i relativno skroman nivo zarada, ali dosta dobar, sada nemamo više državnu imovinu, ona je rasprodana, ona je opljačkana i sada mi dolazimo da pričamo kako redistribuirati siromaštvo.

Poštovane kolege, Demokratski fronta ima alternativni model bankarstva. Ovo sa sobom povlači i novu fiskalnu politiku, novi način obračuna poreza. Sve što je investicija u proizvodnji treba osloboditi poreza. Sve što je potrošnja i luksuz

treba dodatno oporezovati. Pa imate 14 zakona kolege Šehovića. Nema sad priče o progresivnom oporezivanju. 14 zakona je Pokret za promjene dao ovdje 2009. godine. Sve tu piše.

Međutim, ja sam vam tad rekao - nećete glasati sad, ali glasaćete jednog dana. E, taj vam je dan došao. Ali, nažalost, ako krenete sa ovakvom političkom filozofijom, da nije važno kako povećati društveni proizvod, nego kako raspodijeliti siromaštvo, ove mjere su privremene. Sljedeće godine ćete doći sa novim kriznim porezom, već u prvom kvartalu, sa ukidanjem, sa restrikcijama. Pametnije je, gospodine ministre, da se ovaj budžet ne usvaja do nove godine, da se pređe na režim privremenog finansiranja i da se zajedno sa svjetskom bankom i MMF-om Crna Gora pojavi i traži ozbiljne fondove za strukturne reforme. Dakle, sada već Svjetska banka i MMF daju takva sredstva, vrlo su povoljna, dugoročna su. Ne znate, pomoćniče, saznaćete vrlo brzo. Ne znate, ne čitate dovoljno, ima, vidjećete ta sredstva, da ne govorim. Kolega Nuhodžić zna da ja imam drugi izvore informisanja ne samo Službeni list Crne Gore. Imaćete te fondove i država treba da ode i da kaže da treba da zaustavi privremenu otplatu ino dugova. Zašto mi moramo da otplaćujemo dugove? Da naši penzioneri i sirotinja člaćaju ino dugove.

Stanite malo, dajte da prolongiramo isplatu ino dugova. Ali je problem sljedeći - što vi, gospodo iz vlasti, nemate ideju kako da napravite veći društveni proizvod. Nemate. Nemate ideju, ne znate kako da se iskoriste energetske potencijali, ne znate kako da se supstituiše uvoz. Pogledajte strukturu uvoza Crne Gore. Koliko uvozimo mliječnih proizvoda, mesa, mlijeka, jaja. To je najstrašnija optužnica za DPS i SDP. Ne treba vam opozicija. Pogledajte šta proizvodimo u Crnoj Gori. Reći ću vam nešto vrlo direktno - ponosan je onaj čovjek koji stoji pored svog proizvoda, a manje je ponosan onaj koji prodaje tuđi. Pogledajte, pođite vidite proizvođače kako kažu - ovo je moje, a pogledajte trgovce, kaže - uzmi ovo, uvezao sam. Znači nacionalno dostojanstvo i dignitet se određuje stepenom bruto društvenog proizvoda. Ne može siromašna zemlja biti zemlja sa velikim nacionalnim ponosom. Može par vas koji imate milione na računima. Ne mislim na kolege poslanike, da ne misle pogrešno, nego na ove koji su iznijeli ovih 6,5 milijardi.

Prema tome, gospodo, onih 150 hiljada ljudi i onih 15 hiljada što ste nam dodali je odgovorno za ovaj krizni budžet. Žao mi je samo birača Demokratskog fronta i opozicije. Oni nijesu krivi za ovo. Ali, ako tako funkcioniše demokratija. Sve dok ne budete shvatili da je Crnoj Gori potreban zaokret u svakom pogledu - i nova vlast, i nova ekonomska doktrina, i novi ljudi na odgovarajućim pozicijama, jedan novi model ekonomskog rasta, mi ćemo redistribuirati siromaštvo, mi ćemo povećavati zaduženje, mi ćemo našim ljudima objašnjavati kriza je, kriza je, kriza je. Kriza je zbog toga što imamo lošu, nekompetentnu i neodgovornu vlast, a Crna Gora je bogom dana bogata država da u njoj žive ljudi srećno, zadovoljno, pošteno od svoga rada. Zato je potrebna samo poštena i kompetentna vlada.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Zahvaljujem, kolega Medojeviću.

I posljednji u ovom nizu uvodnih izlaganja, kolega Zoran Jelić u ime Kluba Demokratske partije socijalista.

Kolega Jeliću, izvolite.

ZORAN JELIĆ:

Zahvaljujem.

Poštovani gospodine potpredsjedniče, dame i gospodo poslanici, uvaženi ministre Žugiću,

Prijedlog zakona budžeta za 2013. godinu je realan i primjeren je uslovima u kojima živimo i radimo i pored nedostataka kojih svakako ima, a koji su posljedica krize sa kojom se suočavamo.

Prijedlog zakona budžeta za 2013. godinu će omogućiti normalno funkcionisanje svih potrošačkih jedinica. Ovaj budžet ima izraženu socijalnu komponentu zbog većih transfera za penzije i socijalna davanja, što je u krajnjem odgovorno u uslovima krize, budući da to pokazuje mjeru pravednosti budžeta i odgovornost prema najranjivijoj populaciji u Crnoj Gori.

Budžet za 2013. godinu nastavlja praksu smanjenja učešća javne potrošnje u bruto društvenom proizvodu. Takođe je projektovan značajno niži budžetski deficit u odnosu na prošlogodišnji koji je rađen sa rebalansom za 2012. godinu, a pri tome u svemu je sačuvana naša poreska konkurentnost.

Ono što treba naglasiti jeste da do sada nijesmo iskoristili sve pogodnosti ove naše poreske konkurentnosti i tu treba u sljedećem periodu Vlada i Ministarstvo finansija da se potruži, da iskoristimo ovu poresku konkurentnost, da se privuku investitori koji će uložiti kapital i na taj način otvoriti nova radna mjesta i zaposliti naše građane.

PREDSEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Kolega Jeliću, malo glasnije zbog kolega sa druge strane.

ZORAN JELIĆ:

Takođe, treba iskoristiti i određeni fiskalni prostor, tj. da se naplati poreski nenaplaćeni i evidentirani dug, jer po završnom računu budžeta za 2010. i 2011. godinu taj poreski dug je nešto preko 104 miliona eura. Takođe je svakako i neprihvatljivo visoko učešće sive ekonomije i tu treba pripremiti veoma brzo set mjera i aktivnosti da se spriječi siva ekonomija, naročito na tržištu rada.

Budžet za 2013. godinu procijenjen je na tri milijarde i 493 miliona eura, uz realni rast od 2,5% bruto društvenog proizvoda. Deficit u 2013. godini iznosiće 95 miliona eura, što predstavlja 2,7% učešća u bruto društvenom proizvodu. Ovaj deficit je manji u odnosu na deficit iz 2012. godine, kada je dostigao iznos od 110 miliona eura.

Predlogom zakona o budžetu za 2013. godinu predviđeni su prihodi budžeta u iznosu od milijardu i 160 miliona eura, ili 33,2% bruto društvenog proizvoda. Ja lično nijesam zadovoljan što će tim predlogom biti smanjeni prihodi od poreza koji su planirani za smanjenje u odnosu na prethodni period za 3,5% i primici od naknada za 10%. Smatram da postoje mogućnosti da se ovi prihodi od poreza ne smanjuju, čak i da se uvećaju.

Takođe, predviđen je rast prihoda od doprinosa, такси i ostalih prihoda, kao i od primitaka po osnovu otplate kredita. Budžetom je projektovan i manji iznos zaduženja sa 308 miliona eura na 250 miliona eura, odnosno 18,8% manje u odnosu na projektovani rebalans budžeta iz 2012. godine. Izdaci za kamate su povećani za 28%, to jest sa 54 miliona na 70 miliona eura.

Prijedlogom zakona o budžetu za 2013. godinu planirano je izdvajanje garancija vrijednih 66 miliona eura. Tekući izdaci budžeta planirani su u iznosu od milijardu i 257 miliona eura i manji su za tri miliona eura u odnosu na rebalans iz 2012. godine.

Ovim budžetom su predviđena i povećana izdvajanja za socijalnu zaštitu, koja su veća za 4,2% i iznose 497 miliona eura, što predstavlja 14,2% bruto društvenog proizvoda za 2013. godinu. Takođe, transferi institucijama, pojedincima i nevladinom sektoru su povećani za oko 20% i iznose 34 miliona. Bruto zarade su smanjene za 1,5% i iznose 371 milion eura, kao i ostala lična primanja koja su smanjena za iznos od 10 miliona eura.

Državni dug je predviđen, kako je i ministar saopštio, na iznos od milijardu i 904 miliona eura i biće veći u odnosu na projektovani rebalans budžeta za 2012. godinu za 170 miliona eura i dostiće nivo oko 54,5%. Inostrani dug je planiran za milijardu i 548 miliona, dok je domaći dug projektovan za 355 miliona eura.

Zakonom o budžetu za 2013. godinu planirana su sredstva za kapitalni budžet u ukupnom iznosu od 65 miliona eura, što je na nivou iz prethodne godine. Za Direkciju javnih radova budžet iznosi 35 miliona eura, a za Direkciju za saobraćaj budžet iznosi 30 miliona eura.

Što se tiče transfera za socijalnu zaštitu, izdvajanja za starosne penzije biće povećana za 6%, sa 196 milion na 208 miliona. Takođe, izdvajanja za invalidsku penziju povećana su sa 78 miliona na 83 miliona, za porodične penzije izdvajanja su povećana sa 79 miliona na 83 miliona, dječiji dodaci povećani su 10%, sa četiri miliona i 700 na pet miliona i 190 hiljada, boračko i invalidska zaštita ostala je skoro na istom nivou i za nju je predviđeno 8.700.000 eura, materijalno obezbjeđenje porodice je povećano za 7% i tuđa njega i pomoć je ostala na istom nivou kao i prethodne godine. Preostalo vrijeme bih iskoristio da saopštim par stvari oko Zakona o dopuni Zakona o penzijsko-invalidskom osiguranju.

Ovim zakonom se, prije svega, predviđa i osnovni razlog dopune zakona proizilazi iz potrebe održivosti penzionog sistema u uslovima globalne ekonomske krize, starenjem stanovništva, te nepovoljnog odnosa između broja osiguranika i penzionera, kao i relativno velikog uticaja troškova penzijskog sistema u brutodruštvenom proizvodu. Ovim zakonom se predviđa da postojeće penzije ostanu na postojećem nivou, dakle nema smanjenja penzija u 2013. godini. U suprotnom, ako se ne bi donio ovaj zakon moglo bi se u budžetu prouzrokovati štetne posljedice koje bi se negativno odnosile na finansiranje prava iz penzijsko-invalidskog osiguranja i na zaštitu korisnika iz ovog prava. Ovdje želim da vas podsjetim da je u zemljama Evropske unije od Portugalije, Španije, Italije, Grčke, Slovenije došlo do smanjenja penzija u prethodnoj godini, a neke zemlje najavljuju i smanjenje penzija u sljedećoj godini.

Ovim zakonom se štite postojeća prava penzionera. Takođe, treba naglasiti da će Ministarstvo finansija izdvojiti jednokratnu pomoć za penzionere sa najnižim primanjima, a takođe će biti izdvojena i sredstva za stambeni fond penzionera koja nijesu riješila svoja stambena pitanja. Takođe, Vlada je pripremila set mjera i aktivnosti koje će se odnositi na štednju, a tu se, prije svega, misli na smanjenje mandatornih troškova. To su, prije svega, reprezentacije dnevnicama, goriva, službenih putovanja, naknade za rad upravnih odbora i sl. Dakle, Vlada pokazuje jedan kvalitetan odnos prema nedostacima fiskalnih kapaciteta u samom budžetu.

Ono što još treba da saopštim jeste da je na Odboru za rad, zdravstvo i socijalnu politiku razmatran Zakon o dopuni Zakona o penzijsko-invalidskom osiguranju i da je nakon rasprave glasalo deset poslanika od kojih je pet glasalo za, četiri protiv i jedan uzdržan, tako da Odbor nije zauzeo stav o Prijedlogu zakona o dopuni Zakona o penzijasko-invalidskom osiguranju. Takođe je Odbor razmatrao i Predlog zakona o dopuni Zakona o radu. Nakon rasprave Odbor je većinom glasova podržao Predlog zakona o dopuni Zakona o radu i predlaže Skupštini da ga usvoji.

Ono što još želim da saopštim jeste sljedeće, da Demokratska partija socijalista u potpunosti podržava najavljeno smanjivanje plata poslanicima u iznosi od 7%. Zašto to podržavamo? Zbog toga što smo svjesni da je u vremenu krize veoma važno voditi računa o socijalnoj pravdi i što pravednijeg rasporeda tereta prilagođavanja u uslovima krize. Na ovaj način, gospodine Medojeviću, jasno šaljem poruku svima da smo svjesni da mi koji se nalazimo na vrhuncu piramide zakonodavne vlasti želimo da pošaljemo prvi poruku da želimo da damo doprinos u pravednijoj raspodjeli krize. Na ovaj način ćemo uštedjeti određena finansijska sredstva koja će na izvjestan način jačati prihodnu stranu budžeta. Na osnovu svega izloženog predlažem Skupštini da usvoji Predlog zakona o budžetu za 2013. godinu, kao i Zakon o radu i Zakon o dopuni Zakona o penzijsko-invalidskom osiguranju. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Zahvaljujem, kolega Jeliću.

Ovim je završen krug uvodnih izlaganja. Sada predlažem da u narednih pet minuta ministar Žugić iskomentariše uvodna izlaganja naših kolega.

Izvolite, ministre.

RADOJE ŽUGIĆ:

Zahvaljujem, predsjedavajući.

Pokušaću da sažmem svoje komentare na komentare pojedinih predstavnika klubova, sa ciljem da dodatno rasvijetlim neka pitanja koja su kandidovana.

Generalno, i ovdje se čuje suštinska primjedba da sve pozicije u budžetu nijesu dovoljne, posmatrajući svako iz svog ugla, za namjene za koje su opredijeljene. Takođe, nije to samo zahtjev niti opozicije, odnosno vlasti i manjine, niti čak i predstavnika potrošačkih jedinica koji smatraju da je svaka funkcija najvažnija i da je za tu poziciju neophodno obezbijediti veći nivo na rashodnoj strani budžeta.

Takođe, česti komentari oko toga kakav je to budžet, da li je socijalni, da li je razvojni, da li je privremeni, da li je to već budžet sa rebalansom ili sa djelimičnim rebalansom, kako kaže gospodin Damjanović, da li je to budžet koji treba prvo napraviti rebalans, pa ga donijeti. Mislim da je to budžet koji je izraz realnog stanja, realnog okruženja, realno održiv sa elementima fiskalnog prilagođavanja i sa onom drugom fazom koja slijedi koju ćemo danas tokom dana na ovom visokom domu komentarisati kada su u pitanju dodatne mjere štednje.

Ovaj budžet je elemenat, takođe, jednog kontinuiteta jer smo u tom procesu, čini mi se da je to poslanik Damir Šehović saopštio, imali uštedu u iznosu od 400 miliona eura. Za približno isti period su samo četiri izdatka u strukturi budžeta, a to

su zarade, penzije, socijalna davanja, izdaci za lijekove i izdaci za kamate porasla za blizu 400 miliona eura. Na jednoj strani smo uštedjeli, a na drugoj strani neutralisali tu uštedu prvenstveno kroz socijalna davanja.

Da li je budžet konzistentan sa ekonomskom politikom i da li postoji ekonomska politika, bio je komentar uvaženog poslanika Bojanića, odnosno samo se štedi, a nema razvojnih komponenti, niti ima dugoročnih ciljeva ekonomske politike. Samo ću vas podsjetiti na dio programa Vlada, da u njemu stoji da se u što kraćem roku obezbijedi ravnoteža prihodne i rashodne strane u budžetu kroz, s jedne strane, frontne i hitne uštede u mjeri mogućeg i kroz podsticaj ekonomskom rastu, odnosno podsticaju stvaranja novih vrijednosti. Takođe, osnovni prioriteti ekonomske politike se odnose na što hitniju i što bržu valorizaciju naših resursa u energetici, turizmu, proizvodnji zdrave hrane. To su u najkraćem pregledu oni elementi za koje smatramo da su konzistentni sa svim onim što budžet nudi, bilo kroz kapitalni budžet, bilo kroz subvencije, ne sporeći da bi bilo mnogo bolje da imamo više prostora da održimo te pozicije u budžetu.

Oko modela oporezivanja i onog što su gospodin Damjanović i Šehović komentarisali i gospodin Medojević iz Pokreta za promjene, to je pitanje detaljnijih analiza i time ćemo se baviti nakon detaljnih analiza i kompariranjem prednosti i mana jednog i drugog modela.

Poreski dug je, takođe, bio apsolviran od brojnih uvodničara, posebno se slažem, i to je na kraju prva mjera Vlade Crne Gore, da se dodatno snaže mjere na sužavanju zone sive ekonomije i snaže kapaciteti onih institucija koje su nadležne kako za razvoj, odnosno za utvrđivanje, tako i za kontrolu i naplatu javnih prihoda. U tom kontekstu se potpuno slažem sa vama da se tretman poreskog duga u mjeri održavanja u životu poreskih obveznika, jer je to nešto što je prihod u kontinuitetu i kroz ovaj model koji je predložen članom 15 Zakona o budžetu, a tiče se naplate poreskog duga kroz imovinu, ako on postoji već u poreskim zakonima. Možda je to prenormiranje, ali korisno je da čujemo i vaše mišljenje u funkciji smanjivanja poreskog duga i snaženja likvidnosti javnog sektora.

Ostao sam dužan i na Odboru juče, iako smo, zaista, čini mi se, šest sati imali korisnu i konkretnu raspravu, nijesu čak ni komentari ni kritike nešto što je beskorisno, jako korisno kao kolektivni element i za naše razmišljanje za ovaj i budući period. Kada god izdate garanciju imate potencijalni rizik tereta budžeta, odnosno rizik pada na budžet. Ovdje se ističu garancije koje se tiču ranije date garancije. Za jedan dio tih garancija je istekao rok dospjeća, odnosno valuta je dospjela, a za drugi dio početak je 2014, pa u naredne tri godine, čini mi se, u jednakim tranšama, s tim što dospjeće nivoa garancija u nivou od 42,2 miliona eura je nešto što je predmet pregovora. Mislim da neće biti sporno čak da narednu godinu apsolutno ne teretimo tom garancijom. Da li je to neki uspjeh, pa i ne vidim da jeste, ali generalno traži se model da taj dio fiskalnog tereta ne bude samo na jednoj fiskalnoj godini. Lako se može desiti da po tom osnovu naredna godina bude sa nultim iznosom garancijama, ali... (Upadica Aleksandra Damjanovića) To je pitanje, gospodine Damjanoviću, kratkoročnog karaktera kada je u pitanju održavanje likvidnosti, a dugoročnog sa aspekta restrukturiranja kompanije za koju je garancija data. Ukoliko se javi reputabilan partner i iskaže održivost kompanije, možda budemo pričali i u pozitivnom smjeru kada su u pitanju garancije.

Oko onog što je gospodin Medojević komentarisao, promjene modela rasta, rast je kvantifikacija razvoja, a mijenjamo model razvoja. Slažem se sa

gospodinom Medojevićem da moramo mijenjati model razvoja, prvenstveno strukturu privrede. Neodrživo je dugoročno i to je takođe elemenat ekonomske politike Vlade. Dugoročno nije održivo da rast i razvoj zasnivamo samo na tercijalnom sektoru, na uslužnom sektoru, na turizmu i onim sektorima koje turizam gura zajedno sa sobom, ili ih povlači sa sobom, već se mora mijenjati struktura privrede od energetsko baznih prema granama većeg stepena finalizacije. To nije jedan aktivan čin. To je proces i to nije revolucija. To je nešto što se mora planirati i što prije zauzeti startna pozicija u tom kreiranju novog modela rasta. Dakle, oko saradnje sa međunarodnim finansijskim institucijama moram vas obavijestiti da i lično i sa stanovišta institucija i juče u jednoj, danas u drugoj instituciji imamo, zaista, perfektnu saradnju sa MMF-om i sa Svjetskom bankom. To javno kažem i iza toga stojim. Dakle, sve njihove podrške koje smo na neki način izgrađivali zajedno smo dobili u kratkom vremenu koje je iza nas.

Oko monetarne politike, to je pitanje bilo više poslanika, Crna Gora ima monetarnu politiku, nije da je nema, ali nema dovoljno snažnu. Monetarna politika mora djelovati komplementarno sa fiskalnom politikom, sve u funkciji uspostavljanja i održavanja većeg nivoa fiskalne finansijske stabilnosti i ukupne makroekonomske stabilnosti. Da li je potreban krupniji zaokret za ekonomiju kao što je naša, mala, otvorena, specifična ekonomija, u dijelu monetarne politike to je pitanje koje ne zahtjeva samo pet minuta, već ogroman prostor za duboku analizu utvrđivanja prednost i mana i jednog i drugog modela. Generalno mislim da taj dio politike koji Crna Gora ima jeste prednost u procesu ekonomskog oporavka i ekonomskog razvoja. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala, ministre Žugiću.

Bio je ovo komentar uvodnih izlaganja.

Sada predstavnici klubova, koji to žele, mogu iskoristiti pravo da daju odgovor na komentar ministra Žugića.

Prvi se javio kolega Medojević. Izvolite.

NEBOJŠA MEDOJEVIĆ:

Gospodine ministre, bio sam konkretan. Dakle, podrška novom modelu razvoja koji zagovara Demokratski front podrazumijeva set mjera, politika, izgradnji institucija i novog sistema za podršku. Ako vi imate 351 milion uvezene hrane, a dajete 12 miliona ukupnih subvencija u Crnoj Gori, govorimo o jednoj potpuno suprotnoj politici od one koja treba. Jednostavno sa tim nećete da osnujete državni konzorcijum za otkup poljoprivrednih proizvoda i plasman tržišnih viškova. Nijeste predvidjeli osnivanje klastera za drvoprerađivačku industriju na sjeveru Crne Gore. Nijeste predvidjeli osnivanje razvojne banke, nijeste predvidjeli da napravite neke druge zahvate, nijeste ovdje rekli ništa hoćete li početi izgradnju novog energetskog objekta, bilo kojeg (TE 2 Pljevlja, hidrocentrala). Znači, nemate nijedan razvojni element u budžetu za sljedeću godinu, nijeste odvojili sredstva. Zato vam predlažem - dajte da stanemo do Nove godine, nemojmo da izglasamo ovaj budžet, uđite u aranžman. Recite vi nama - hoćete li ući u stend baj aranžman sa MMF-om? Da li ćete ući, pod kojim uslovima i kako će taj aranžman uticati na budžet? Kažem vam, MMF nije htio da finansira ni budžete, niti je htio da finansira podršku u privredi. Ova globalna kriza mijenja dogmu, mijenja odnos MMF-a i

Svjetske banke. Vidjećete brzo, u januaru, februaru izaći će nova politika, gdje ćete moći da se zadužite da podržite privredu, ali ako imate dobre projekte. Neće niko da daje pare da vi ovako distribuirate novac kako vi god hoćete.

Sljedeće, rekao sam kada je gospodin mandatar, a sada premijer, ovdje govorio, da ću pažljivo da čitam njegov ekspoze. Slušajte sada ovo - Filozofija stezanja kaiša koliko god bila nužna nakon nekoliko godina razvojnog i potrošačkog buma, uglavnom je iscrpila svoje kapacitete. A vi dolazite sa zakonima, novo stezanje, nove redukcije, a mandatar vam je prije 15 dana rekao da je ta politika završila. Znači, dajte, ljudi, dogovorite se sa premijerom, ili pogledajte šta piše, ili ćete meni svaki put dati divnu priliku da citiram moga voljenog premijera. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala, kolega Medojeviću.

U ime Kluba SNP-a za komentar se javio gospodin Damjanović, a nakon njega kolega Bojanić.

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ:

Zahvaljujem, potpredsjedniče.

Neće to biti komentar, jer zaista ne želim da zloupotrebljavam ovu govornicu kako bi prvo kolege iz moga kluba, pa i iz svih ostalih klubova imali dovoljno vremena. Mi se bavimo budžetom evo već satima i satima, što na odborima, što na plenumu. Samo dvije stvari.

Ipak je bilo bolje da smo odradili ono što smo ranijih godina imali, da ste imali jedan tzv. scenario nižeg rasta u budžetu pa ne bi bilo potrebe za ovim skrivenim rebalansom na sjednici Vlade sa zaključcima. Pratićemo situaciju. Negdje da se ovdje jasno kaže, u posjedu sam ovih zaključaka Vlade, koji se odnose na regulatore. Želim samo da tokom ove rasprave ovdje i sutra imamo sveobuhvatnu sliku namjera Vlade sa mjerama štednje i restrikcije u odnosu na zarade i ostale diskrecione troškove, ne samo ove mandatorne i ne samo na regulatorne agencije. Rekao sam o kojem se broju radi, već i na one strukture koje sam pomenuo. Da ponovim.

Javna preduzeća u Crnoj Gori gdje direktori i menadžmenti imaju 2 do 3.000 € platu; javne ustanove gdje je plata 1.500€; privredna društva u većinskom vlasništvu i lokalne samouprave i time dobijamo jedan konzistentan sistem i da o tome razgovaramo. Uvjeren sam da onda potrebe nema da se razmišlja o radikalnim mjerama za koje SNP nije i ne može ih podržati, jer ovo nije završeno, nije se ni počelo, a to je snižavanje penzija, odnosno snižavanje zarada. To je ono što je ključno. Raduje me, kolega Žugiću, odnosno ministre Žugiću, da ima naznaka da ove garancije kojima je rok istekao neće morati da se plaćaju naredne godine. Dakle, da postoje pregovori sa odredenim bankama, samo da ne dovodimo pregovore sa tim bankama u vezu sa nekim drugim dešavanjima koja su bila ovih dana. Biće dobro ukoliko uspijemo da taj teret i tu obaveznu državu, ko je god nametnuo, ova država mora da plati, da jednostavno podijelimo na neki period kada će ova država imati više novca. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala.

Kolega Bojanić, odgovor na komentar ministra Žugića u ime Kluba Pozitivna Crna Gora.

MLADEN BOJANIĆ:

Hvala.

Gospodine Žugiću, da kažem ono što ste i Vi konstatovali a što ustvari svo vrijeme govorimo, da je ovaj budžet odraz prilika u crnogorskoj ekonomiji. To je svima jasno. Neko ga je zvao ovako ili onako, ali svakako da je "sirotinjski budžet" neko ime najbliže pravom stanju.

Što se tiče konzistentnosti ekonomske politike, govorio sam, i to u svega tri mjeseca, da je prvo bilo povećanje zaposlenosti, famozna cifra od 40.000 novozaposlenih, pa smo poslije od mandatar čuli da ono što je govorio nosilac liste nije baš tako, da mi to nijesmo dobro shvatili, pa je mandatar to promjenio da je to samo zaposlenih 40.000, a onda nam je premijer rekao da ne da se neće povećati broj zaposlenih, nego će da se smanje i plate i da se zamrznu penziju. To je ta konzistentnost ekonomske politike u svega dva mjeseca. Premijer, odnosno mandatar je priznao da turizam i usluge ne mogu da budu osnova jedina za razvoj crnogorske privrede, 55% bruto proizvoda smo dogurali samo iz te dvije oblasti, sveli smo poljoprivredu i šumarstvo zajedno na 8,5%, a industriju na nekih 11%, neki podaci jako skori. Čujemo da treba da se ulaže u poljoprivredu, očekujemo strana ulaganja. Do sada od zvaničnih cifara zadnjih pet godina 4,5 milijarde je bilo direktnih stranih ulaganja u Crnu Goru, od toga nijedne godine u svih pet godina nije prešlo 2,5% tih ulaganja u poljoprivredu. Mi nemamo da damo veće subvencije, jedino sad će nam IPA fondovi pa ćemo otuda da povučemo ne znam kolike pare. Novi ministar izlazi da nas prosvijetli sa novom informacijom da je Crne Gore 60% pod šumama i da ćemo mi to sad da iskoristimo, kao da nam je šuma izrasla prije dva mjeseca, mi to nijesmo znali. Nijesmo znali 20 godina da iskoristimo, ali sad ćemo to da iskoristimo, samo što nijesmo. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala, kolega Bojaniću.

Ovim smo iscrpili odgovore na komentar ministra Žugića, sada prelazimo na raspravu.

Prvi na spisku prijavljenih je kolega Slaven Radunović.

Izvolite, kolega Radunoviću.

SLAVEN RADUNOVIĆ:

Hvala, gospodine predsjedavajući. Koristim priliku da vam čestitam na prvom predsjedavanju, dobro vam ide.

Gospodo poslanici, gospodo iz agencija, drago mi je što vas vidim i hvala vam što ste došli da nas ispoštujete, no nažalost nemamo mnogo vremena da razmijenimo sa vama puno informacija, tako da ću se ja ipak najviše držati budžeta.

Dolazi period otrežnjenja i bolnih rezova na koje smo ukazivali još u vrijeme kad smo imali veliki priliv iz inostranstva, koji je neko zvao stranim investicijama, a neko bogami i rasprodajom naslijeđene imovine i privrednih dobara stvaranih decenijama. Tada smo realno imali priliku da napravimo nešto s tim novcem i da se pokrene realni sektor iz kojeg bi trebalo da se finansira Budžet. O ovome smo

više puta pričali, ja mislim da makar treći put to pominjem, to je bila šansa razvojna, ali tada su politički razlozi, ja bih rekao sitni partijski interesi presudili da se forsira potrošnja da bi se u periodu odmah nakon referenduma pokazalo kako je Crna Gora suverena, raj na zemlji i kako se tu dobro živi samo zato što ste iz Crne Gore. A preskakali smo da kažemo da smo prodali, kako građani tako i država, ono što je stvarano decenijama ili vjekovima zarad godinu ili dvije lijepoga života. Taj novac tada, da je država obezbijedila garancije za građane u vidu nekih hartija od vrijednosti koje bi imale viši prinos nego što je bila obična kamatna stopa, da su našli načina da izvuku od građana onoliki novac i da su ga uložili u privredu, u realni sektor, u turizam, u energetiku, u građevinarstvo, danas ne bismo pričali o ovakvom budžetu. Ovaj budžet, kako reče ministar Žugić, realan je, ja bih prije rekao da je on slika naše realnosti, nažalost slika naše realnosti. Ko je kriv za to što nam je ovakav budžet danas realan budžet? Krivac danas nije ovdje, krivac ne sjedi da brani sliku ovakve realnosti. Posalo je gospodina Žugića koji je jedan civilizovan, fin čovjek i sa kojim, pravo da vam kažem, teško u građanskom smislu da mogu da razmijenim neke oštre riječi, jer on to ne zaslužuje. On je dijelom, naravno, saučesnik u svemu ovome, jer je sve vrijeme bio u strukturama vlasti. Ali, pravi krivac koji nas je učio da treba da trošimo i da smo mi samim tim što smo građani Crne Gore privilegovani i pozdravio nas je iz Abu Dabija i sa jahti, taj krivac danas nije u sali. Taj krivac je prije samo 15 dana ili 20 ovdje pričao kako je njegova koalicija pobijedila zbog boljeg života i zbog toga što građani Crne Gore treba bolje da žive, a on je danas poslao tri zakona kojima zamrzava penzije ljudima koji su u prosjeku trebali da imaju 9,5 eura veće penzije mjesečno, to je 110 eura godišnje, kojima to puno znači, smanjuje plate i, po informacijama koje ja imam, priprema, nazvaću to neprodužavanjem ugovora o radu na određeno vrijeme za 10% zaposlenih u javnom sektoru. To je taj bolji život koji je obećavan prije mjesec dana. Ja mislim da bi bilo mnogo bolje da se posvetio realnom stanju. Ovo je greška naravno, da. Hvala.

Posmatrajući makroekonomske pokazatelje na kojima se bazira projekcija Budžeta prihoda i rashoda, nijesam mogao a da ne primijetim nešto što je uvijek slučaj kad nešto priprema Vlada Crna Gore. Uvijek vam je za onu godinu o kojoj se radi, gdje ćemo doći do dokaza vrlo brzo, relativno realno stanje. Tako se realni rast BDP pominje oko 0,5%, ali ako idemo u godine što su malo dalje i koje je teže provjeriti, tu je već 2,5%, pa 3,5%, treba jednostavno da vjeruju građani da će da nam procvjetaju ruže. Ja ću sad da se posvetim malo situaciji u realnom sektoru iz kojeg bi, da je sreće, trebalo da napunimo budžet, tako da imamo odakle da trošimo, a da ne pozajmljujemo pare iz godine u godinu.

Prvo malo o turizmu, to je jedna od rijetkih svijetlih tačaka. Sa ovog mjesta ću da uputim izvinjenje. Prošli put kad se razmatrao Budžet ja sam imao ne tako optimističke prognoze kad je u pitanju turizam. Međutim, na sreću svih nas pa i moju, imali smo produženu sezonu zbog izuzetno dobrog vremena bez padavina. Imali smo na nesreću naših kolega iz Grčke, krizu u Grčkoj, pa se malo prelilo ovamo turista. U svakom slučaju imali smo porast broja noćenja, imali smo i dobrog ministra, ali vidim da tako ne misli premijer čim nam se pridružio u klupama. Naravno, postoji problem strukture prihoda iz turizma, 680 miliona je prikazano da smo imali prihod od turizma. Međutim, stavke kad su u pitanju, kad je u pitanju porez, ne pokazuju baš da je sve to tako lijepo kao što djeluje prvog

momenta, posebno što 90 ili makar 80% proizvoda koje ponudimo turistima prije toga uvezemo tako da se veliki dio tog novca odliva.

Industrijska proizvodnja je zabilježila u fizičkom obimu pad od oko 7,7%, posebno je problematičan pad proizvodnje osnovnih metala koji je bio 12,5% i prehrambenih proizvoda 4%. Pad proizvodnje prehrambenih proizvoda 4% u državi koja uvozi da ne pričam koliko procenata prehrambenih proizvoda u odnosu na potrebe, evo mi šapću 90%, neka nije 90 ali vrlo slično, i koja bi trebala da strukturu onog svog prihoda iz turizma popravi prvenstveno na račun prodaje svoje hrane. Međutim, imali smo blagi porast, kažu makar statistički podaci, kad je u pitanju proizvodnja, ja bih to pohvalio. Malo me buni, ali više bih rekao da mi smeta što se ponovo žalimo na vremenske nepogode. Ljudi, vremenske nepogode, snijeg zimi, a suša ljeti se zovu klimatske promjene i to je shvatio svako ko želi da planira privredu, u drugim državama makar a trebalo bi kod nas. Znači, kako sam ja čuo stručnjake za meteorologiju, potpuno je normalno u sljedećem periodu da računamo da će nam ljeta biti sve duža i sve sušnija, a zime sve oštrije i sa više snijega. Prema tome, naše je da se pripremimo na to. Nema više gledanja u nebo, nego treba polako da se radi nešto na vodosnadbijevanju po svim krajevima gdje nema instaliranih kapaciteta, da manje zavisimo od toga hoće li da padne kiša ili neće.

Kad je u pitanju industrijska proizvodnja to sam rekao, kad je u pitanju saobraćaj, primjećujemo da je veliki pad kod prometa roba, to naravno, prati ovaj pad proizvodnje i da imamo izvjesni porast kada je u pitanju prevoz putnika. To raduje, naravno, to je zbog rasta broja noćenja i broja turista, s tim što na žalost vazdušni servis koji imamo, a to je Montenegro Airlines, pored ovako dobrih pokazatelja proizvodi i gubitke. Možda je vrijeme da se razmisli o promjeni menadžmenta. Ja ne kažem da treba da gasimo prevozničku avio-kompaniju zato što je gubitaš, jer ona ima neke druge prednosti koje donosi Crnoj Gori, ali ljudi ako neko proizvodi gubitak iz godine u godinu, hajde da razmislimo da ga smijenimo pa makar i bio muž ministra odbrane. Moramo o tome početi da razmišljamo.

Na kraju pitanje. Zašto ne konstatujete da smo u strašnom problemu i ne pozovete sve strukture društva u pomoć? Crna Gora je toliko mala, toliko malo ima kadrovskih potencijala, nemojte više da se zatvarate u te uske krugove, neko je malo prije pominjao što porodične, što prijateljske. Priznajte da ne možete, sklonite se, jer se ne radi više samo o vašim glavama i stomacima, nego o glavama i stomacima svih građana Crne Gore. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Zahvaljujem.

Idemo dalje. Kolega Obrad Stanišić će sada govoriti, a neka se pripremi drugi Obrad, Obrad Gojković.

Izvolite.

OBRAD STANIŠIĆ:

Hvala Vam, gospodine potpredsjedniče, uvažene koleginice i kolege, poštovani članovi Vlade i direktori agencija i komisija, poštovani građani,

Kada smo prije godinu dana razmatrali budžet za ovu godinu i te kako smo bili svjesni da ćemo naredni, tj. ovaj o kojem danas raspavljamo, donijeti u još nepovoljnijem ekonomskom ambijentu. Naime, nije se izašlo iz recesije nego se

svjetska ekonomska kriza produbila što i te kako utiče na oporavak crnogorske ekonomije koji je započeo 2010. godine. Negativne posljedice novog talasa krize i nezadovoljavajuće trendove Crna Gora može ublažiti jedino vođenjem odgovorne, fiskalne politike, odnosno smanjenjem i uravnoteženjem javnih finansija. Budžet za 2013. godinu predviđa poboljšanje ključnih parametara fiskalne politike. Kombinacijom sa budžetskom politikom ima za cilj da se uvažavaju negativne posljedice i obezbijedi stabilnost javnih finansija. Time će se stvoriti ambijent koji će omogućiti redovno servisiranje svih obaveza iz budžeta, a prije svega, onih koji se odnose na redovnu isplatu zarada, penzija, socijalnih davanja, naplatu kredita i slično. Isto tako ovim budžetom će se omogućiti realizacija svih obaveza prema međunarodnim institucijama. Ispunjavanje obaveza na daljem putu evropskih integracija i realizacija razvojnih projekata, sve to zajedno treba da doprinese ostvarivanju ekonomske, socijalne i drugih politika.

Budžetska potrošnja planirana je na jednu milijardu i 257 miliona eura ili 35,99% bruto društvenog proizvoda, što je niže u odnosu na rebalansom planirani iznos za 2012. godinu prema kojem je iznosila 37,9% GDP-a. Ovaj trend smanjivanja učešća javne potrošnje u bruto društvenom proizvodu uprkos značajnom izdavanju za penzije i zarade treba da odgovori težnjama da se u narednom periodu budžetska potrošnja svede na optimalan nivo. U ovoj godini sistem javnih finansija na lokalnom nivou obilježio je pad tekućih prihoda, rast neizmirenih obaveza i nelikvidnosti, rast kreditnih zaduženja, visok nivo budžetskog deficita i nerealno planiranje njegovog finansiranja, kao i visok nivo zaposlenosti u organima lokalne uprave, javnim preduzećima i ustanovama kojima je osnivač opština. U narednoj 2013. godini očekuje se nastavak trendova iz ove godine, stabilizacija javnih finansija, dalja racionalizacija broja zaposlenih i smanjenja tekuće potrošnje kada je lokalna samouprava u pitanju.

Srednjoročni period 2013., 2015. godina biće obilježen velikim izazovima kada će od sadašnje primjene mjera zavisiti održivost javnih finansija. Konkurentnost ekonomije, otvaranje novih radnih mjesta i u krajnjem standarda građana i ako su sve zemlje okruženja u situaciji pogoršanja ekonomskih indikatora pribjegle povećavanju poreskih stopa, naročito PDV-a. Opremljenje naše države u narednom periodu ostaje zasnovano na postojećem poreskom sistemu sa najnižom poreskom stopom u regionu. Ovo našu državu čini konkurentnom, s toga je u cilju rješavanja problema nelikvidnosti privrede ukinuto akontativno plaćanje poreza na dobit i omogućeno plaćanje ove obaveze na šest mjesečnih rata. Uveden je instrument reprograma poreskih obaveza, kao i mogućnost odloženog plaćanja carinskih obaveza. Rast izvornih prihoda za 2013., 2015. godinu urađen je sa projektovanom stopom rasta ekonomije, kretanje inflacije i mjerama fiskalne politike. Zbog nelikvidnosti privrede dolazi do rasta poreskih potraživanja države, kao i pojave sive ekonomije, što dodatno otežava projekcije i čini ih neizvjesnim. Zbog navedenih razloga projektovanje prihoda je rađeno na način koji ne podrazumijeva jednak rast ekonomije, već je rađeno na nižem nivou.

Za pomenuti period planirano je i povećanje izdataka za penzije. Prije svega, zbog očekivanog povećanja broja korisnika penzijskog i invalidskog osiguranja. Kako je rečeno u obrazloženju budžeta za očekivati je da će se po ovom osnovu izdaci do 2015. godine povećavati 3,5 do 4% godišnje, što, složivši se, nije malo. Kapitalnim budžetom za narednu godinu u najvećoj mjeri

planiran je nastavak i završetak kapitalnih projekata. Ovom politikom ću izdvojiti projekte koji se odnose na Opštinu Mojkovac, gdje je u okviru pomenutih sredstava planirano da se realizuje treća faza adaptacije objekta Centra za kulturu koja podrazumijeva finansiranje nabavke i ugradnje scenske tehnike u iznosu od 433 hiljade 652 eura, kao i sredstva planirana kapitalnim budžetom koja predstavljaju učešće direkcije javnih radova u finansiranju izvođenja radova na termotehničkim instalacijama sportske dvorane u Mojkovcu u iznosu od 200 hiljada eura.

Uvažena gospodo, ovaj budžet predstavlja realan prikaz sadašnjeg stanja i onoga što treba očekivati u godini koja je pred nama. Vjerujem da su sve potrošačke jedinice svjesne ekonomskog trenutka u kojem se ovaj budžet donosi i da će u okviru raspoloživih sredstava svoju funkciju ostvariti u skladu sa Ustavom i važećim zakonima naše države. Hvala vam na pažnji.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Pozivam kolegu Obrada Gojkovića da uzme riječ, neka se pripremi kolega Predrag Sekulić. Izvolite.

OBRAD GOJKOVIĆ:

Hvala Vam, potpredsjedniče, poštovane kolege, poštovana gospodo iz ministarstva,

Ja ću odmah predstavnicima Ministarstva finansija postaviti dva pitanja. Šta znači ova stavka osam miliona od prodate imovine? Pitanje postavljam iz razloga što su aktuelne dvije privatizacije u Opštini Herceg Novi, privatizacija Instituta Igalo i privatizacija Brodogradilišta Bijela.

Imamo jedan dosta jak paradoks da ove dvije firme koje su u državnom vlasništvu posluju bolje nego ove druge što su privatizovane u Herceg Novom. Recimo, pokazatelji Instituta Igalo su da je na devet mjeseci bio u plusu 450 hiljada, da tamo postoji sindikat, da postoji neka uređena zakonska aktivnost u svim tim segmentima rada, a i u Bijeloj isto tako se redovno isplaćuju plate, do duše postoje neki zaostaci u doprinosima, a kada pogledate i uporedite to sa ovim što smo privatizovali, sa desetak firmi u Herceg Novom to je totalna razlika. Znači, sve privatizovane firme u Herceg Novi, osim jedne, duguju poreze najmanje od 2010. godine. To se pokazuje i kroz ovaj izvještaj o fiskalnoj disciplini Završnog budžeta 2011. godine koji smo imali sinoć, gdje se vidi kroz kontrole kakva je fiskalna disciplina.

Znači, situacija u svim privatizovanim preduzećima Opštine Herceg Novi je katastrofalna. Ne poštuje se fiskalna disciplina, radnici ne primaju plate, nema investicija i tako dalje. Zbog tog razloga pitam za ovih osam miliona, da li je ovdje predviđena privatizacija ova dva giganta u Herceg Novom i šta to znači? Jer jednostavno to su jedine dvije velike firme koje su još ostale da rade.

Druga stvar koju želim da kažem, do sada je iz Opštine Herceg Novi od privatizacije uzeto 63 miliona eura, a vraćeno je samo 8 miliona kroz kapitalne investicije. To je jedan poražavajući podatak, a poražavajući podatak da se ni budžetom za 2013. godinu i obrazloženjem budžeta Opština Herceg Novi ne pominje ni jednim slovom ni brojem. Druga stvar, drugo pitanje koje želim da postavim to je član 11 Zakona o budžetu, garancije koje država izdaje za nabavku brodova kineskoj banci u visini 40 miliona eura. Pozdravljam ove garancije samo u slučaju ako su one dio politike da se obezbijedi edukovanje crnogorskih

pomoraca. U koliko je to u svrhu bavljenja biznisom, ondah da kažem, da je to na pomorskom svjetskom tržištu neprihvatljivo, da kompaniju u državnoj svojini ne mogu ... jer su tu izraženi isključivo tržišni principi. Ne možete naći u pomorstvu poštene ljude da učestvuju u toj utakmici a ako ih nađete oni moraju biti neuspješni jer u tom biznisu na globalnom nivou vladaju provizije, korupcije itd. Znači, to je isključivo posao za privatni biznis i državna svojina u takvim kompanijama ne dolazi u obzir. Međutim, ukoliko je u tu svrhu nedostatak naše pomorske kompanije da se edukuju naši kadeti i asistenti to je svakako nešto što pozdravljam, pogotovo što imamo nekoliko hiljada pomoraca koji donose velika devizna sredstva u toku godine. Nažalost, mislim da praćenje tih sredstava koja ulaze u pomorstvo Crne Gore nije adekvatno ali pozdravljam ove subvencije i nadam se da će to ići u svrhu razvoja pomorstva i pomorskog kadra u Crnoj Gori. Mislim da bi svrha ovih investicija u pomorstvo i kraj tih investicija otprilike neki projekat trebao da bude samo u onom obimu ukoliko su planirani kadrovi Crne Gore u pomorstvu. Znači, za potrebe i edukacije naših kadrova.

Ono što želim dalje da kažem mislim da je pri izradi ovog budžeta trebalo voditi računa da u Budžetu treba definisati da li je to budžetska politika stezanja kaiša, da li je to budžetska politika možda nekog preduzetničkog duha ili je to kombinacija oboje. Međutim, ono što mogu da kažem i na taj način definišem Budžet 2013. godine to je Budžet inercije bez preduzetničkog duha. Jednostavno to je nešto što je primijećeno ovdje prilikom ekspozea mandatara Vlade kada smo taj ekspozee nazvali pesimističkim, jednostavno taj ekspozee je otvorio mnoge dubioze i mnoge dileme. Da li kroz skidanja privatizacionih ugovora da li kroz stezanje kaiša itd. to je pitanje. U svom ekspozeeu mandatari se tačno ogradio kada je govorio o raskidanju privatizacionih ugovora jer tu postoje i obaveze države, da postoji prekršavanje ugovora itd. što samo otvara problematiku koliko će biti teški raskidi tih privatizacija, koliko će se sva ta pitanja, a možda i troškovi po građane Crne Gore ostvariti. Takođe niz dubioza otvara i ova analiza makroekonomije realnog sektora u Crnoj Gori koji ste napravili u ovom Zakonu o Budžetu. Ja bih se osvrnuo na njih, normalno kao izraz jedne političke potrebe vi za sve u Crnoj Gori optužujete ekonomsku krizu očigledno da ne poentirate tamo gdje vam to ne odgovara, a to je vaša politika koja je kroz privatizaciju dovela ovu privredu do uništenja. Kroz makroekonomiju i vašu analizu osvrćete se na strane direktne investicije, pa bih želio da postavim i tu neka pitanja. Mi smo imali u Crnoj Gori investicije koje su bile na neki način dobre i ja ih podržavam iz razloga što su one trebale da promijene imidž Crne Gore u turizmu i u svijetu, to je prije svega Porto Montenegro. Međutim, činjenica da je efekat tih stranih direktnih investicija po Budžet Crne Gore vrlo mali, mi moramo da znamo da se u Porto Montenegro prave stanovi, naplaćaju porezi na promet nepokretnosti itd. Međutim, to je nešto što je jednokratno, mi nemamo strane direktne investicije koje su plasirane direktno u proizvodnju koji će dugi vremenski niz donositi prihode kroz doprinose, kroz PDV, kroz poreze itd. Znači, jednog dana kad izgradimo ovaj Porto Montenegro jednostavno kad se to stambeno izgradi kad se ti stanovi prodaju zatvara se taj privredni krug i onda ostaje ta "Marina" koja po svom utisku možda po imidž Crne Gore ima veliki značaj ali po uticaju na Budžet i broj zaposlenih itd. mnogo manji nego što je imao tadašnji Arsenal u Tivtu.

Takođe me, interesuje da li postoji promjena u politici stranih direktnih investicija, da li postoji promjena u politici stranih direktnih investicija jer vidimo da

sada imamo investitore iz nekih drugih krajeva svijeta jer jednostavno izgleda da smo postali neinteresantni za ono što je Evropa u tom investitorskom smislu i Amerike itd. razvijene države Zapada. Očigledno da Crna Gora gubi taj imidž investitorskog raja i da će to nešto što će biti ugroženo sada imamo investitore sa istoka i pitanje je kako će se te investicije odraziti u budućnosti na privredni život u Crnoj Gori.

Takođe, ovdje u makroekonomskoj analizi imate uticaj ekonomske krize emitivne zone u turizmu gdje se kaže da je ekonomska kriza uticala na emitivna tržišta u turizmu u Crnoj Gori I, gle čuda, manje turista iz Srbije, BiH i Makedonije. Kada sam 2006.godine govorio u jednoj emisiji o tome da se moramo boriti za turističko tržište regiona, maltene sam proglašen izdajnikom države. Tada smo svi živjeli u nekoj teoriji od turizma, visokoplatežnog turizma. Međutim, danas od toga nema ništa, a ja sam i tada govorio da na novcu ne treba gledati boju, da je svaki novac isti, 20 eura je isto dolazilo iz Srbije ili dolazilo iz Njemačke itd. Međutim, to je politika koju je vodila ova država u Ministarstvu turizma i koja je dovela turizam na ove grane. Kad smo već kod turizma, katastrofalno je da strateška turistička grana privrede u Crnoj Gori bez obzira što vi kažete da se ne treba samo na proizvodnju usluga i turizam oslanjati što je sasvim tačno da ima samo 0,1% državnog budžeta. Znači u ovom Budžetu imate milion, turistički radnici to trebaju da znaju, imaju milion i 200 hiljada koje država stavlja na raspolaganje za promociju turizma. Ja sada neću čitati koji su sve to projekti hajking, bajking, a ja bih volio da mi se jave neki privredni subjekt u Crnoj Gori da mi kaže koliko je para zaradio od toga hajkinga, bajkinga, a koga mi slušamo već pet šest godina ovdje a jednostavno na nekim mjestima smo bez infrastrukture, bez hotela itd. Mislim da je ova Vlada bila puna priče o preduzetničkom duhu ali kada treba da se pokaže na ovim primjerima taj preduzetnički duh ne zna to da uradi, ne zna da uloži sredstva u turizam jer svaki euro koji bi se uložio u Ministarstvo turizma kroz promociju bi vratio tri ili četiri Crnoj Gori. Ono što želim da kažem to je još kroz ovu analizu realnog sektora i da se dotaknem fiskalne discipline. Stalno se barata sa ciframa od 680 miliona prihoda u turizmu. Međutim, kada vidite, kada uporedite poreske podatke fiskalne discipline, kada vidite koliko je PDV-a naplaćeno 2009, 2010, 2011.godine, jednostavno ti podaci se ne mogu upariti. Ili se radi o megalomanstvu Ministarstva turizma koje na taj način poboljšava svoje rezultate ili je jednostavno siva ekonomija u Crnoj Gori preko 50% u oblasti turizma i drugih grana privrede.

Što se tiče poljoprivrede ista je stvar, 22 miliona za poljoprivredu, zajedno sa ovim za turizam to je negdje ispod 2%, a ipak su to grane koje su strateški važne za Crnu Goru, normalno za energetiku. Još jednom ću ponoviti da je ovo jedan Budžet koji je napravljen po inerciji bez preduzetničkog duha, jednostavno potrošačka raspodjela siromaštva kako je već rečeno i budžet koji neće donijeti ništa novo Crnoj Gori osim vjerovatno socijalnih nemira u idućoj godini jer rezultati, da sve idu u najboljem pravcu, iz ekspozee mandatara i ovoga što se da vidjeti nijesu mogući u budućem periodu. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Zahvaljujem.

U odnosu na vaše izlaganje imamo prijavljen komentar pomoćnika ministra finansija gospodina Pavličića.

Izvolite.

NEMANJA PAVLIČIĆ:

Zahvaljujem.

Oko konkretnih pitanja za privatizaciju procjena po osnovu prihoda od privatizacije su nastavljene na nivou osam miliona, mada već u toku sljedeće godine će biti privatizacija dva preduzeća koja su vrlo bitna i čijom privatizacijom mogu se ostvariti značajno veći prihodi nego planiranim budžetom, što će uticati na smanjivanje potrebnih sredstava za zaduživanje tj. između ostalog i Igalo ali i kontejnerski terminal u Baru. Što se tiče ulaganja u Herceg Novi ne bih se složio s vama da je to ulaganje samo osam miliona eura. Što se zaboravlja? Zaboravlja se ulaganje kroz razvojnu banku Savjeta Evrope, odnosno razvojnu banku Njemačke, odnosno KAF za projekat za pročišćavanje otpadnih voda u koji je, mislim, preko 20 miliona eura uloženo u Opštini Herceg Novi.

Što se tiče efekata stranih direktnih investicija uopšte na ekonomiju, čuju se razne konstatacije. Želim da kažem da je dobro što je Crna Gora jedan od lidera, odnosno lider u regionu što se tiče stranih direktnih investicija. U Crnoj Gori su strane direktne investicije perkapita za 2 do 2,5% već 2,5 puta veće nego zemlje u okruženju. Što su te strane investicije donijele Crnoj Gori? Želim da kažem da su donijele mnogo osim značajnog povećanja proizvodnog kapaciteta u mnogim granama. Dovele su do toga da smo mi od 2007.godine, na osnovu prihoda ostvarenih, povećali izdvajanja za penzije za 197 miliona 2007.godine, za zarade 95 miliona eura i za socijalna davanja 42 miliona eura. Znači strana direktne investicije su osim na strane proizvodne strane dodatno poboljšale, značajno poboljšale socijalni status stanovništva u Crnoj Gori i to se stalno zaboravlja, ali mislim da ne treba stranim direktnim investicijama, nijesu one bezgrešne znači, neke su bile i propale investicije, neke su loše privatizacije to je sigurno. Ali je sigurno to da sa stavom da država upravlja, što zaboravljamo da država ne upravlja tim stranim direktnim investicijama. To je isključivo privatni kapital, i prilikom dolaska u Crnu Goru birali su grane i sektore gdje će da ulože. Ne može država da nacionalizuje ta sredstva i da odluči u koje sektore da se ta sredstva ulože. Tako da mislim, prepisivati stranim direktnim investicijama, niko iz Vlade ne pripisuje da je to ključno rješavanje svih problema, ali samo kritikujući strane direktne investicije mislim da samo donosimo loše Crnoj Gori. Da zemlja koja ima ovakav iznos stranih direktnih investicija u vremenu krize, da je skoro 300 miliona ove godine ušlo u Crnu Goru, činimo štetu sami sebi. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Zahvaljujem.

Kolega Obrad Gojković ima riječ. Izvolite.

OBRAD GOJKOVIĆ:

Vjerovatno me nijeste dobro slušali. Dobro sam izvagao kada sam podržao investicije u Porto Montenegro zbog promjene imidža Crne Gore. Znači ja sam svjestan toga što Vi pričate, a što se tiče ovih drugih stvari, da Vam dam samo jedan podatak koji nažalost nisam mogao da provjerim, ali cirkuliše u javnosti u Herceg Novom. Znači, Opština Herceg Novi je u banju Igalo uložila 65 miliona dolara svojevremeno. A sada je ta imovina na ovom tenderu dostigla neku vrijednost od pet šest miliona sa nekim sumnjivim ulaganjima od 20 miliona itd. E,

to je problem. Nemojte da prođemo sve firme koje ste do sada privatizovali u Herceg Novom, od "Vektra boke", "PKB-a", "Južnog Jadrana", "Novita", "Mješovitog", "Vinoprometa". Sve je uništeno. Svi duguju poreze, to su milioni, i vi to ne možete da naplatite. Svi ti ljudi koji su to uradili voze mercedese, imaju jahte, imaju po pet šest vila. Nemojte da se to desi sa "Institutom" u Igalu i da se to desi sa brodogradilištem "Bijela". Znači, nije problem u tome, ako treba privatizujte "Institut" za jedan euro, ali obezbijedite da taj Institut radi ubuduće, da radnici dobiju plate. Imate norveški program, angažujte se kod norveških vlasti, kod norveške Vlade, kod njihovog Ministarstva zdravlja koji šalje, pokušajte da to uradite, i mi ćemo vam dati saglasnost, cijeli grad, da to uradite za jedan euro, ali tražimo da taj Institut radi sledećih 20, 50,100 godina, jer ima tog blata koje je jedinstveno u svijetu. Jednostavno na tome počiva razvoj pola grada. Ista je stvar i sa Bijelom. Nemojte da se ponavljaju ove greške, jer jednostavno dovešćete grad u bezizlaznu situaciju. Danas imate stotine miliona dugova u firmama koje ste privatizovali, svojim partijskim miljenicima po Herceg Novom. Imate Vojnu bolnicu koja je u velikoj krizi, ni oni vam ne uplaćuju depozite, ništa nijesu uradili. Imate "Vektra Boku" imate "Carine", imate "Panto market", radnici ne primaju plate evo pet šest mjeseci. Nemojte da se ovo ponovi, banja ima osamstotina radnika, "Bijela" ima petstotina i nešto.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Zahvaljujem.

Idemo dalje, kolega Sekulić sada ima riječ. Neka se pripremi koleginja Ljiljana Đurašković.

Izvolite.

PREDRAG SEKULIĆ:

Zahvaljujem, gospodine potpredsjedniče.

Uvažena gospodo iz Vlade, kolegince i kolege,

Sa pažnjom sam saslušao ono što su naše kolege iz opozicije rekle vezano za Predlog budžeta za narednu godinu, i rekao bih da prvi put se više bavimo prihodnom nego rashodnom stranom, što je dobro i čini mi se da je ono što je Ministarstvo finansija izbalansiralo u tom dijelu prihoda i rashoda, rekao bih da imamo saglasnost naših kolega iz opozicije ili dijela kolega iz opozicije. Ali, ono što se stalno nameće kao moguća teza jeste da je ekonomska kriza u svijetu jedan dio priče, a da je u Crnoj Gori ekonomska kriza nastala na neki drugi volšeban način, i da ustvari mi ne dijelimo sudbinu svijeta, nego da zaboga imamo svoju crnogorsku ekonomsku krizu.

Naravno, ta teza apsolutno ne stoji i ne mogu se složiti sa njom. Uostalom od vremena Adama Svita iz 18. vijeka i njegovog načina razmišljanja o ekonomiji puno se toga promijenilo, i rekao bih da globalizacija nosi i to, znači, da globalno dijelite i rizike onoga što je danas svjetska ekonomija. Ali, u svakom slučaju činjenica je da u ovom trenutku imamo nešto, rekao bih čak i povoljniju poziciju Crne Gore u odnosu na naše okruženje, a dozvolite mi da iznesem nekoliko podataka koji govori, gdje to crnogorska ekonomija kada je u pitanju ekonomija Evropske unije. Znači, srbijanski budžet u ovom trenutku govori o 4,25% deficita u budžetu za narednu godinu. Budžet Hrvatske, deficit smještan na 1, 24 milijarde eura, odnosno 3,21 bruto društvenog proizvoda. Slovenija ima deficit od 2,8 %

bruto društvenog proizvoda. Podsjetiću kolege koje nisu čitale materijal, znači, da je u Crnoj Gori taj budžetski deficit na otprilike 1%.

Takođe, pošto vidim da često se u javnosti pominje pitanje crnogorskog duga i čini mi se da sa dijelom velikog nerazumijevanja, bez obzira sa koje strane dolazi iz laičke javnosti, imamo priču o dugu Crne Gore. Podsjetiću da u ovom trenutku otprilike on je procijenjen na 50% bruto društvenog proizvoda, da je prosjek u zemljama Evropske unije negdje oko 90%. Naravno, čuo sam juče da kolege kažu, nije isto ako duguje zemlja sa jakom realnom ekonomijom i kada to duguje zemlja čija je realna ekonomija slabija, ili koja sa druge strane se više orjentiše na ... odnosno na tercijalni sektor. Ali, u svakom slučaju, znači, moramo imati i ove statističke podatke u vidu.

Ono što, takođe, je postavljeno pitanje da li Crna Gora ima viziju, da li ima svoje razvojne šanse? Čini mi se da smo o razvojnim šansama puno puta govorili, ali nije na odmet da ih ponovim. Znači, razvojne šanse prije svega predstavljaju energetske objekti. Ali, da ne živimo u zabludi, znači, radi se o vrlo visokim ulaganjima i da nijedan strani investitor bez onoga što je jasan pokazatelj, na koji način će vratiti taj svoj profit ili taj svoj novac, neće ući u izgradnju novih energetskih objekata. Ali, u svakom slučaju potencijal postoji. Bilo da se radi o hidrocentralama na Morači, bilo da se radi o Komarnici. Ono što je veoma značajno jeste, da prvi put imamo planski završen i jedan i drugi projekat.

Takođe, ne treba zaboraviti da je planski dovedena do kraja izgradnja podmorskog kabla. Znači, od Italije do Pljevalja. U svakom slučaju smatramo da je veliki potencijal i izgradnja drugog bloka Termoelektrane. Ali, to su sve projekti, kažem još jedanput, gdje čekamo velike investitore. Ono što je takođe, pomak u odnosu i na ranije godine, rekao bih da, a čuli smo i ovdje od kolega iz opozicije, da turizam jeste nešto što je zaista pozitivno u Crnoj Gori, ali ono što je mnogo važnije od toga jeste da već ove godine imamo planiranu izgradnju ili je počela izgradnja desetak velikih hotelskih objekata i to hotelskih objekata visoke kategorije. To je ono što nedostaje crnogorskom turizmu. Lako ću se složiti sa gospodinom Obradom Gojkovićem, kada govori da moramo iskoristiti sve potencijale posebno u vremenu ekonomske krize, bez obzira odakle dolaze gosti. Ali, ono što zaista jeste za svaku pohvalu, činjenica da je crnogorski turizam u prethodne dvije godine nadmašio ono što su projekcije ne samo Ministarstva finansija ili Vladi Crne Gore, nego ono što su bile projekcije iz Svjetske banke. Čini mi se i nadam se da će tim tempom nastaviti ubuduće.

Naravno, ne treba zaboraviti i način na koji smo došli do, i to je ona povezanost ponovo sa svjetskom ekonomijom, crnogorske ekonomije, kako je došlo do povećanja crnogorskog duga, makar on bio i upola niži od prosjeka evropskog duga. Znači, 2002. godine dugovali smo 1,14 milijardi eura, odnosno to je bilo 88,3% bruto društvenog proizvoda. Znači, više od 30% u odnosu na današnji dug. 2008. godine imali smo taj dug na nivou 894 miliona eura, odnosno svega 26,8%. Čemu to možemo da zahvalimo što je smanjen crnogorski dug. Prije svega dobrim anražmanima sa pariskim klubom, ali s druge strane isto tako moramo da zahvalimo ekonomskoj ekspanziji koju smo imali nekoliko godina. Kada govorimo o direktnim stranim investicijama, tih godina su se te direktne strane investicije mjerile u milijardama, a ne u stotinama miliona. I naravno, danas imamo ovaj dug od 1.700.000.000, 51,3% procijenjenog bruto društvenog proizvoda. Ne treba zaboraviti da u toj samoj strukturi duga, znači, u narednih

osam do deset godina imamo jednak period otplate, odnosno imamo jednake otplatne rate od nekih 90 do 110 miliona eura, što nam daje mogućnost jednog jačeg finansijskog planiranja u načinu otplate samog duga. Ali, rekao bih da nakon perioda stagnacija tu najavu imamo i od strane njemačkog ministra finansija, znači, slijedi ne ubrzan, ali slijedi rast u svim zemljama, u svim ekonomijama Evrope, pa rekao bih isto tako da će se taj rast na neki način prelići i u Crnu Goru. I naravno, znači, ne treba zaboraviti da smo sve ove prethodne godine za koje kolege optužuju, iz opozicije nas optužuju da ništa nije urađeno, da se ništa ne radi, znači, samo kroz ono što su kapitalni izdaci, odnosno kroz kapitalni budžet i radove u infrastrukturi utrošili ne manje ni više nego 1.660.000.000 eura. Znači, od 2007. do 2012. godine na ulaganje u infrastrukturu utrošeno je 1,66 milijardi eura. To je samo da kažemo i to 50% godišnjeg bruto društvenog proizvoda ovogodišnjeg, ili to je ni manje ni više nego 2% više od onoga koliko ukupno duguje Crna Gora. Znači, kada govorimo o dugu Crne Gore zaista treba biti realan i treba vidjeti kako je nastao taj dug i gdje je otišao taj novac. Znači, otišao je na poboljšanje kvaliteta života naših građana. Znači, ulaganje u infrastrukturu. I ne treba zaboraviti da to ulaganje ne samo kroz kapitalni budžet ove godine nekih 50 miliona eura, nego i kroz ono kreditni aranžmani sa finansijskim institucijama, kada govorimo, prije svega, mislim tu na Svjetsku banku sa aranžmanom od 50 miliona, kako bi riješili pet crnih ekoloških tačaka u Crnoj Gori, ali isto tako na 20 miliona eura kroz kreditni aranžman sa Evropskom investicionom bankom za rješavanje onoga što su saobraćajni problemi, infrastrukturni problemi Crne Gore.

Ne treba zaboraviti da smo takođe desetine miliona eura uložili ili tek treba da ih uložimo kroz ono što je pitanje rješavanja otpadnih voda u opštinama na crnogorskom primorju. Jer, dozvolićete ipak, ako želimo da razvijamo visoko kvalitetan turizam da moramo sačuvati komparativnu prednost čistoga mora.

Znači, ja vas zaista molim kada govorimo o ovogodišnjem budžetu, a u tome govorimo i o ukupnoj ekonomskoj politici koju je vodila Demokratska partija socijalista i vladajuća koalicija svih prethodnih deset godina, da ne zaboravimo sve one dobre stvari koje su urađene i dozvolićete da je dobar način vođenja ekonomije sa jedne strane isto tako omogućio Crnoj Gori da danas ne govorimo o smanjivanju penzija, a dozvolićete u regionu se upravo govori i o tome. Dozvolićete da čak i u Evropskoj uniji imamo smanjivanje svega onoga što su izdaci na rashodnoj strani. Ovdje samo govorimo o tome da ćemo zadržati isti nivo penzija, da ćemo zadržati isti nivo socijalnih davanja, i pri tom, naravno ne treba zaboraviti da je nivo penzija i nivo socijalnih davanja samo za posljednje četiri godine povećan u ukupnoj stavci u budžetu za više od 150 miliona eura. Mislim da je ipak, kada govorimo o budžetu moramo da obratimo pažnju na ovakve stvari.

Naravno, cijenim i činjenicu da opozicija ne može i ne treba da hvali Vladu, naprotiv, ali sa druge strane, zaista bih molio da kada govorimo o kritici i budžeta i ekonomske politike Vlade Crne Gore da imamo i ove pokazatelje u vidu. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Hvala i vama, kolega.

Koleginica Ljiljana Đurašković sada ima riječ.

Neka se pripremi koleginica Draginja Vuksanović.

LJILJANA ĐURAŠKOVIĆ:

Poštovani predsjedavajući, dame i gospodo, uvaženi građani,

Od mora detalja u ovom budžetu koji s pravom izazivaju nezadovoljstvo i razočarenje minute koje imam na raspolaganju iskoristiću da u ime velikog broja roditelja i građana izrazim protest zbog sredstava koja su opredijeljena za javne radove u obrazovanju, konkretnije za javne radove u vrtićima.

Naime, za ukupne investicije u obrazovanju predviđeno je 4,3 miliona evra, od čega se na sve radove u vrtićima odnosi samo 660 hiljada evra. Podstaknuta pismom udruženja roditelja dužna sam da vam predočim trenutnu situaciju u vrtićima širom Crne Gore. U velikom broju opština Crne Gore, grupe u vrtićima brojnije su više nego dvostruko u odnosu na zakonske norme i standarde. Zakonom o predškolskom obrazovanju i vaspitanju predviđeno je da u jaslicama može biti najviše 14 djece, a u starijim grupama najviše 25. Na žalost, trenutno stanje u crnogorskim vrtićima je takvo da se skoro u svim grupama, uzrastima formiraju odjeljenja sa preko 50 djece. Prosječna radna površina po djetetu u našim vrtićima iznosi 1,5 kvadratni metar, dok su zdravstveno sanitarne preporuke 10 kvadratnih metara za uzrast u jaslicama, a 6 do 8 kvadratnih metara po djetetu za uzrast od tri do šest godina.

S obzirom da stručnjaci tvrde da je za izgradnju prosječnog vrtića neophodno između 1,5 i dva miliona evra, a budžetom je za ove namjene predviđeno svega 660 hiljada evra, nije teško zaključiti da od izgradnje novih kapaciteta nema ni govora. Ali, i od ove poražavajuće istine ima i gora. Naime, ukupna obuhvaćenost djece u Crnoj Gori predškolskim vaspitanjem i obrazovanjem jedva prelazi 20% populacije, dok je recimo u Sloveniji taj iznos preko 90%. Svjesna sam da smo po mnogo čemu, a ne samo kilometrima daleko od Slovenije, ali da smo baš toliko daleko premnogo je.

Ovakvim odnosom prema najmlađima koji su budućnost naše zajednice, ne samo da se krše prava djece i standardi propisani međunarodnim konvencijama čiji je potpisnik i Crna Gora, već se drastično krši i crnogorski ustav. Članom 74 Ustava Crne Gore propisano je da se, citiram: "Djetetu jamči posebna zaštita od psihičkog, fizičkog, ekonomskog i svakog drugog iskorišćavanja i zloupotrebe i da dijete uživa prava i slobode primjereno njegovom uzrastu i zrelosti". Koliko su sva ova prava koja smo djeci omogućili Ustavom ostvariva u ovih kvadrat i po prostora u vrtićima do kojih čak, i kada su tako skromni, stigne svega 20% naše djece, prosudite sami.

Znam da nema, a znam i zašto nema para u budžetu. Ali, to je neka druga priča. Ipak, više sam nego uvjeren da su se pravednijom preraspodjelom unutar i ovako skromnog budžeta mogla obezbijediti sredstva makar i za jedan vrtić, pa jedan po jedan dok ne dostignemo standarda na koje nas obavezuje naša evropska budućnost. Zato tražim od vas, gospodine ministre finansija, koji ste i sami roditelj da ovaj zahtjev uzmete ozbiljno u razmatranje i da se nađe modus da se u godini pred nama izgradi makar jedan vrtić, a Klub poslanika Demokratskog fronta uložice i amandman na ovo. Hvala lijepa.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Hvala vama.

Sada ćemo čuti koleginicu Draginju Vuksanović, nakon nje kolega Dritan Abazović.

DRAGINJA VUKSANOVIĆ:

Zahvaljujem.

Uvaženi potpredsjednici, gospodo predlagači, uvažene kolege poslanici, poštovani građani Crne Gore,

Rasprava o budžetu ne može se odnositi samo na ekonomsku dimezniju već se mora posmatrati i s pravnog, socijalnog i filozofskog ugla. Samo na taj način ona dobija na značaju koji se ne ogleda samo u formi glasanja za, protiv ili uzdržan, već i sadržinski ima vrijednost kako za nas koji odlučujemo o budžetu, tako i za građane naše države za koje i odlučujemo.

Posmatrano ekonomski budžet je državna kasa u kojoj se predviđaju prihodi i rashodi za jednu budžetsku godinu. U odnosu na tu činjenicu Vlada kao predlagač opredjeljuje sredstva, a subjekti iz različitih ustanova i institucija iskazuju svoje potrebe koje u većem dijelu prevazilaze ponuđeno. Stoga, potrebno je pronaći kompromis koji bi pokušao da postavi ravnotežu između opredijeljenih sredstava budžeta s jedne strane i potrebe institucije i ustanova s druge strane.

Analizirajući ekonomski aspekt posebno ću se osvrnuti na sljedeće, a shodno odborima u kojima sam član. Sredstva opredijeljenja budžetom za Univerzitet Crne Gore, u iznosu od 12,260 miliona eura nijesu dovoljna da pokriju ni lične dohotke zaposlenih na Univerzitetu. Finansijska situacija na Univerzitetu je jako loša da se u pitanje dovodi egzistencija zaposlenih, a o sredstvima za naučno istraživački rad da i ne govorimo.

Univerzitet Crne Gore ima svoju autonomiju u smislu kadrovske politike i organizacije nastave, ali ekonomski nije nezavisan, s toga smatram da je potrebno naći kompromis, kako postojanje samog Univerziteta, tj. njegova bit ne bi bila dovedena u pitanje.

Vjerujem da će nova odluka Upravnog odbora Univerziteta Crne Gore u smislu usmjeravanja svih novčanih sredstava na račun Univerziteta Crne Gore, a koja će se primjenjivati od 1. januara 2013. godine, doprinijeti poboljšanju ekonomske situacije na Univerzitetu Crne Gore. Na taj način centralizovalo bi se trošenje novca po unaprijed utvrđenim pravilima i za tačno određene namjene. Međutim, to je samo prvi korak ka ostvarivanju onog dobrog. Potrebno je napraviti i onaj drugi koji vodi ka pravičnom jer u tome se ogleda suština svih prava. Pravo je vještina dobrog i pravičnog

Zaposlenje i ulaganje u najbolje mlade kadrove, brižljivo čuvanje postojećih i kvalitetnih, na taj način čuva se i stvara podmladak koji će svojim naučnim i istraživačkim radom i učestvovanjem na brojnim projektima vratiti Univerzitetu uloženo. To su sve preduslovi daljeg napretka Univerziteta koji podstiču zdravu konkurenciju i suzbijanje nepotizma.

Sve prethodno podrazumijeva i podršku države koja će doprinijeti ostvarivanju kompromisa sa druge strane.

Takođe, jako bitna je u ovom momentu jedna možda od najvažnijih stavki budžeta je ona koja se odnosi na sredstva opredijeljena predškolskim ustanovama, vrtićima. Svi smo upoznati sa peticijom udruženja roditelja usmjerenom na potrebu hitne izgradnje novih vrtića i rekonstrukcije postojećih za koje postoji potreba.

Srećno odrastanje naše djece, pored zdrave porodice u kojoj žive, ne može biti potpuno ako u svojoj drugoj kući u kojoj žive više od polovine dana, nemaju potrebne uslove boravka. Roditelji, a i mi odavde aplujemo da se budžetske stavke

uvećaju, što je potpuno opravdano i predviđeno nije dovoljno za realizaciju izgradnje dovoljnog broja vrtića. Ulaganje države u djecu, omladinu, sport i nauku je budućnost i najčvršći temelj na kojem počiva jedno društvo i moderna evropska građanska država.

Analizirajući tabele opredijeljenih sredstava za rad pravosuđa, može se primijetiti da ista nisu dovoljna za stručno usavršavanje sudija i tužilaca, što nije u redu. Odlazak na naučne kongrese i skupove od velikog značaja za sticanje novih iskustava i znanja, što bitno doprinosi ne samo usavršavanju samog sudije, nego i bogaćenju sudske prakse kao subsidijarnog a značajnog izvora prava.

Kao posebno pitanje koje je postavio državni tužilac je na Odboru bilo i davanje saglasnosti koja je potrebna za regulisanje radno pravnog odnosa ili statusa zaposlenih mladih kadrova u Tužilaštvu, što je preduslov regulisanja daljih sredstava za njihove lične dohotke. Smatramo da radni status svih mladih, a kvalitetnih kadrova koji svojim radom i rezultatima zavređuju produženje ugovornog radnog odnosa ne smije biti dovedeno u pitanje pod izgovorom nedostatka finansijskih sredstava. Tih sredstava za mlade i uspješne kadrove treba i mora biti.

Kroz sve prethodne konstatacije ogleda se pravni aspekt sa početka izlaganja. Pravo svih subjekata da iznesu svoje zahtjeve i potrebe, pravo države da odgovori na njih, shodno svojim mogućnostima i stanjem u samom budžetu, ali i obaveze svih nosilaca vlasti da o tome razmisle i pokušaju naći rješenje koje bi bilo kompromis svih subjekata u društvu. Sve prethodno podrazumijeva traženje odgovora na pitanje - gdje je problem i kako ga riješiti.

Problem nije samo ekonomska kriza, ali je njeno rješenje u odgovorima na sljedeća pitanja: Da li su pojedini kadrovi u državnoj administraciji odradili svoj posao kako treba. Konkretno, u kom procentu su naplaćene boravišne takse, da li se i u kojoj mjeri radi na suzbijanju sive ekonomije, u kojoj mjeri se naplaćuju porezi na promet nepokretnosti stanova, kuća, zemljišta, da li se kontroliše i u kojoj mjeri izdavanje fiskalnih računa.

Odgovor na ova pitanja u sublimaciji sa obaveznim smanjenjem voznog parka u državnim institucijama, povećanjem koncesija i sankcija za one u državnoj administraciji koji nisu i ne obavljaju svoj posao kako treba, u smislu ažurnosti je i konačno rješenje koje vodi boljoj finansijskoj i sveukupnoj situaciji u jednoj državi. Samim tim i izbjavljenju države iz ekonomske krize koja je tada i ne može doći do izražaja ako se prethodno konstatovani problemi riješe na pozitivan način.

Rješenje na pozitivan način podrazumijeva ažurnost koja je i preduslov efikasnosti. U tome je ključ jedne moderne i srećne evropske države koja svoje temelje gradi na mudrosti. I ovom prilikom, završiću citatom filozofa Epikteta, citiram: "Ne zavisi od nas da li ćemo biti bogati, ali od nas zavisi da li ćemo biti srećni. Bogatstvo čak i nije uvijek pravo dobro, a mahom je kratkog vijeka, ali sreća, sreća koja proizilazi iz mudrosti traje vječno". Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Hvala vama, kolegice.

Kolega Abazović će sada uzeti riječ. Nakon njega kolega Zoran Vukčević.

DRITAN ABAZOVIĆ:

Hvala potpredsjedniče.

Kolege poslanici,

Rasprava o budžetu je uvijek inspirativna, meni je žao što Vlada nije na vrijeme dostavila budžet, s obzirom da je Skupština bila raspuštena zbog izbora, Vlada znamo nije bila raspuštena, mogla je da to uradi i da ga pripremi, a vjerovatno pošto su ovi zakoni koji se gomilaju iz dana u dan i ovako nekako na brzinu pokušavamo da ih usvojimo, čini mi se da je tu postojala i neka namjera da taj budžet malo zakasni, ali evo, o tom po tom, razgovaraćemo.

Kakav je ovo budžet? Da li je ovo socijalni budžet, razvojni budžet? Vjerovatno bih se tu složio sa svojim kolegom Mladenom Bojanićem koji kaže da je ovo privremeni budžet i da ovaj budžet mora jednostavno, vjerovatno će doživjeti rebalans i to jako brzo.

Znate što mi je interesantno u svemu ovome i drago mi je da se ministar Žugić vratio, kome ovom prilikom i čestitam novu poziciju i siguran sam da će biti uspješniji od svog prethodnika iako preuzima velike obaveze na sebe. Interesantno mi je da sam uspio da nađem preporuke koje je Centralna banka dala Vladi Crne Gore kada ste vi bili guverner i evo danas Ministarstvo finansija, kao prvi stub odbrane ovog budžeta, ministar gospodin Radoje Žugić.

Jedna od preporuka, uzeo sam samo nekoliko, je nastaviti postepeno smanjivanje javnog duga i javnih rashoda. Šta radimo? Planirano je da dug u 2013. godini iznosi nekih 54,5% GDP-a ako se ne aktiviraju garancije. Ako se malo prisjetimo istorijskih izjava ili, da tako kažem, najava, sjetićemo se da je premijer Lukšić rekao da će 2013. godina biti godina kada će javni dug biti 38%. I već tu imate dizbalans. Tačno, vi ćete vjerovatno opravdanje tražiti u globalnoj ekonomskoj krizi koja je pogodila sve zemlje, ali moramo priznati da nijesam baš siguran da smo uradili sve da ne dođe do ovakve situacije.

Rekli ste da ćemo smanjivati postepeno tekući, a da treba povećavati kapitalni budžet. Kapitalni budžet iznosi 1,88% GDP-a ili u ukupnim javnim rashodima učestvuje sa 5,22%. Ja nisam siguran kako možemo sa ovakvim izdacima za kapitalni budžet da očekujemo oporavak, odnosno da očekujemo razvoj. Znate kako, mi često rabimo tezu da smo mi zemlja koja nije puno zadužena što je i tačno i onda navodimo primjere nekih zemalja u regionu koje jesu puno zadužene, ali koje, za razliku od nas, su izgradile infrastrukturne objekte, gdje je jednostavno pretpostavka razvoja se stvorila i vi imate sad potpuno jednu diskrepancu, odnosno jednu disharmoniju, jedan debalans, jer mi sve što budemo jednostavno ulagali u ovaj kapitalni budžet koji je jako skroman, neće moći da ide u pravcu oporavka. I meni to nije, uopšte mi nije sporno. Nije sporno što treba rezati javne izdatke, i mislim da treba da se složimo svi da su vremena teška i da treba da stegnemo kaiš, ali to nije ono što je najavio mandatar ovdje prije 20 dana. I sad, vi imate situaciju da predsjednik partije, najveće partije, mandatar, nosilac liste i premijer, ne misle potpuno isto ili misle isto a različito rade. Mi smo spremni da svi podnesemo teret krize, ali mislim da odgovornost u ovom slučaju nije kolektivna i to moramo da priznamo. Trpanje ljudi u javnu administraciju i bukvalno zapošljavanje dešava se pred svaki izborni ciklus i to radi vladajuća koalicija, i to svako zna i to je svakome jasno. I nije sporno da podnesemo teret ali je sporno da niko od vas nije spreman da preuzme odgovornost i da kaže da je to bilo jako pogrešno i da shodno s tim jednostavno nosi, ako ne nikakvu drugu, a ima i drugih vjerovatno, da nosi makar političku odgovornost za to. I to je prilično nekorektno prema građanima, nekorektno je prema onim ljudima koji protestuju i mrznu se na

ovu zimu ispred Skupštine ili na drugim mjestima, i nepošteno je prema penzionerima koji vjerovatno neće moći da računaju na skromno povećanje u 2013. godini.

Imamo situaciju da jedna od preporuka je bila ograničiti izdvajanje državnih garancija i jednostavno, osim kada u projektima koji imaju svoju razvojnu komponentu, državne garancije po jednom izvoru iznose oko 414 miliona eura ili 12% GDP-ia po jednom izvoru iz medija, ne znam da li je tačan. Isto tako tražili ste i transparentnost u upravljanju javnim troškovima, odnosno u trošenju sredstava i izvještaj Državne revizorske institucije je najbolji dokaz da ni taj posao nije urađen kako treba, odnosno da javne institucije i dalje nemaju taj stepen transparentnosti koji je neophodan u ovom momentu da ima država, kako bi znali gdje trošimo novac poreskih obveznika.

Smanjivanje javnih izdataka i takođe veća transparentnost na lokalnom nivou, potrošnja na lokalnom nivou, je isto nešto što je sporno, nadam se da će predlog vezan za otpremnine radnika koji odlaze iz javnog sektora obuhvatiti lokalnu samoupravu, jer, samo u takvoj situaciji on bi imao smisla.

Govorio bih samo kratko, pošto nemam puno vremena, o nekim institucijama kojima ste opredijelili novac, kao što je Savjet za privatizaciju koji je katastrofalno radio svoj posao. Mislim da nema čovjeka koji sa neke ljudske ravni se ne bi složio sa ovom situacijom. Vi ste njima odvojili 350.000 € u Budžetu i to nije sporno, oni mogu da imaju milion eura u Budžetu, ali takve greške koje su oni pravili i takve privatizacije mi plaćamo i ovim garancijama i plaćamo rezovima budžeta koji su se već dešavali i koji će se, na žalost, dešavati u budućnosti. Savjet za privatizaciju ima 4,2% od predviđenih privatizacija u 2013. godini koji trebaju da iznose 8 mil.€. Da smo angažovali privatnu agenciju, i dalje imamo šansu, evo nekog predloga da se potpuno ukine taj Savjet za privatizaciju, koja bi za svega 2% tražila investitore i jednostavno sprovedila ono što sprovodi Savjet za privatizaciju. Imate stavku u instituciji Savjet za privatizaciju konsultantske usluge, projekti, studije, u iznosu od 200.000€. Nijesam siguran da su ti konsultanti obavili posao kako treba. Mi danas, jednostavno plaćamo sve ono što su oni pogrešno radili i mislim da je krajnje korektno da Ministarstvo finansija prilikom odredbe ovakvih stavki jednostavno ima na umu i ono što je neko radio u prethodnom periodu. Agencija za promociju stranih investicija 157.000€, ovako ne izgleda puno, ali šta, koji investitori? Ko je to od renomiranih investitora stigao u Crnu Goru? Na žalost. Koga su oni doveli? Pa njima su privatizacije popadale, ne samo za to što su dovodili loše investitore, nego zato što nijesu transparentno i kvalitetno odvijali privatizacioni proces. Imate brojne privatizacione procese koji su se završili na sudu. Neki su, jednostavno, pod pritiskom nevladinih organizacija i nezavisnih intelektualaca propadali zbog netransparentnosti, odnosno nepoštovanja zakona.

Samo bih kratko rekao, oko Ministarstva vanjskih poslova, ostalo mi je tih zadnjih 2 minuta. Žao mi je što je Ministarstvo vanjskih poslova moralo da podijeli sudbinu sa ostalim institucijama, jednostavno da pristane na manji budžet. Mi ne znamo, poslanici ne znaju da li su oni pristali s obzirom da nisu bili na Odboru za međunarodne odnose i iseljenike, ali njihov obim aktivnosti će se, vjerovatno, povećati u 2013. godini, prije svega, za to što pregovarački proces dobija sve više i više na dinamici, a drugo što će Crna Gora u 2013. godini jednostavno morati da uradi sve pretpostavke koje vode ka članstvu u Sjeveroatlantsku alijansu, odnosno u NATO savez. Mislim da ta stavka koja se odnosi na Centar za iseljenike, koji, po

mom ličnom sudu, treba da bude sastavni dio Ministarstva vanjskih poslova i to sa jednim sektorom koji bi trebao da bude izuzetno značajan, ubuduće mora da ima mnogo veće ingerencije i moć a ne samo da služi da bi publikovalo neke brošure i publikacije, nego da to jednostavno bude baš institucija koja može da stvori konekciju sa dijasporom. U ovakvim teškim vremenima mislim da bi dijaspora mogla da bude jedna potencijalna i razvojna šansa Crne Gore da naši ljudi, koji su uspješni a koji ne žive u Crnoj Gori, mogu da investiraju novac ili, jednostavno, da omoguće kontakte sa nekim drugim investitorima koji se nalaze vani. U svakom slučaju, s obzirom da sam pomenuo ovu odgovornost koja jednostavno slijedi iz politika koje su se dešavali, mislim da je krajnje nekorektno i nepošteno podržati ovakav budžet iako sa ljudske ravni apsolutno sam spreman da podijelim taj teret krize, ali mislim da politička odgovornost mora biti utvrđena. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Zahvaljujem.

Komentar, ministar Žugić. Izvolite.

RADOJE ŽUGIĆ:

Zahvaljujem uvaženom poslaniku Abazoviću iz prostog razloga što smo, čini mi se, realni kada je u pitanju ocjena ekonomskog trenutka i raspodjele tereta na sve nas koji možemo doprinijeti ubrzanijem ekonomskom oporavku. Javio sam se iz razloga prostog što sam donedavno bio odgovoran za ono što se zovu preporuke Vladi za vođenje ekonomske politike, upravo u smislu da li je ovo što sada radimo, ili što kažem da sam odgovoran konzistentno sa onim što je bilo u preporukama. Sami ste kazali da smo potencirali da u preporukama svaki element u rashodnoj strani Budžeta se mora detaljno preispitati i raditi na uštedama koliko je to moguće idući u pravcu u što kraćem vremenskom periodu ravnoteže prihoda i rashoda. To nam je cilj i u ovom slučaju i upravo taj set, odnosno paket mjera racionalnosti ili mjera interne ekonomije koji je donesen, koji je prezentovan i javnosti, ako treba ponoviti to i ovdje, je nešto što je dodatna sigurnost u funkciji smanjivanja deficita Budžeta a time, koliko je to moguće, kreiranja nivoa javnog duga. Kada su u pitanju penzioneri, slažem se sa vama u dijelu da mi moramo imati najveću odgovornost prema najstarijoj populaciji. Apsolutno je tako. To je po meni mjera ozbiljnosti jedne države na način kako se odnosi prema najstarijima i upravo su te mjere štednje zaštitile one penzionere koji su sa najnižim primanjima, kroz dodatne subvencije koje ćemo obezbijediti. Zamrzavanje penzija je nešto što je predloženo od resornog ministarstva i što je neminovnost u kratkom vremenskom periodu, kao privremena krizna mjera za razliku od drugih ušteda koje imaju negativan predznak. Dakle, slažem se sa vama da preispitamo sve ono što smo iz jednog ugla preporučivali a na drugoj poziciji primjenjivali. To je, na kraju, i uslov ove odgovornosti o kojoj vi pričate.

Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Hvala i Vama.

Kolega Abazović ima riječ. Izvolite.

DRITAN ABAZOVIĆ:

Samo kratko, s obzirom da se i ministar Žugić složio sa iznešenim tezama. Ipak mislim da ova mjera koju predlažete za penzionere nije korektna. To tvrdim i sa aspekta ne samo odgovornosti koja definitivno pada na leđa Vlade Crne Gore i svega onoga što je radila u prethodnom periodu, nego i sa nekog aspekta gledano oporezivanje bogatijeg stanovništva, odnosno prikupljanja poreza. Mi imamo situacije da neke firme koje znamo da imaju milionske profite prijavljuju poreze u iznosu od 0€, u sivoj ekonomiji potpuno sam saglasan. Žao mi je što se malo nijeste osvrnuli na kapitalni budžet i kako očekujete da sa ovako malim kapitalnim budžetom jednostavno mi stvorimo pretpostavke za neki ozbiljni ekonomski oporavak. Mislim da je to ostalo sporno, ali u svakom slučaju hvala Vam što ste se složili sa nekim tezama.

POTPREDŠEDNIK ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Zahvaljujem.

Možemo ići dalje. Kolega Zoran Vukčević ima riječ, nakon njega kolega Milan Knežević. Izvolite.

ZORAN VUKČEVIĆ:

Zahvaljujem, potpredsjedniče.

Uvažene kolege, ministre Žugiću, predstavnici regulatornih agencija,

Polazeći od toga da je budžet osnovni element ekonomske politike i da je teško govoriti o budžetu a istovremeno ne sagledati ciljeve i mjere i instrumente ekonomske politike, onda zaista ne vidim razloga za posebno čudjenje nekih kolega kada govore o Budžetu i da ga posmatraju samo izolovano. Budžet ima, prije svega, karakter finansijskog plana države i on predstavlja prognozu kako prihoda, tako i rashoda, ali istovremeno i predstavlja prognozu uslova u kojima će se budžet realizovati. Čini mi se da to dosta često zaboravljamo.

Zato planirana budžetska politika u 2013.godini treba da očuva finansijsku i ekonomsku stabilnost države i da ispuni zakonom garantovane obaveze prema građanima, prema privredi i prema međunarodnim institucijama. Isto tako budžetski okvir koji je trebao biti određen tako da smanji učešće javne potrošnje u bruto društvenom proizvodu, da smanji likvidacioni uticaj države na agregatnu tražnju i da poboljša strukturu javne potrošnje i da održi tolerantan nivo budžetskog deficita koji ne smije biti veći od 3% bruto društvenog proizvoda.

Kada je u pitanju Budžet za 2013. godinu onda polazne osnove su, prije svega, usmjerene na onaj način kako će se ukupna ekonomska kretanja dešavati u Crnoj Gori, koja je izražena kroz makroekonomski agregat, a to je stopa rasta. Prema osnovnom scenariju projektovani realni rast bruto društvenog proizvoda je planiran na nivou od 2%. Isto tako kada se govori o scenariju nižeg rasta koji je baziran na određenim pretpostavkama stopa rasta bruto proizvodu u 2013. godini je predviđen na nivou od otprilike oko 1%. To je nešto što govori o tome da crnogorska ekonomija se oporavlja od udara krize ali da se radi o umjerenom rastu. Zbog toga, u 2013, 2014. i 2015. godini je predviđeno blago ubrzanje rasta crnogorske ekonomije uz pretpostavku dodatnog angažovanja domaćeg potencijala, što je izazov i za ovu Vladu, ali i uopšte za crnogorsku ekonomiju, prvenstveno se misli za turističke, energetske potencijale i, ono što je kao uslov, to je povećanje kreditnih aktivnosti i izazova kao jedan veoma važan instrument u

ostvarivanju ekonomskih ciljeva. Strane direktne investicije su u ove tri godine, za 2013, 2014. i 2015. godinu, predviđene na nivou oko 10%, one su veoma restriktivno postavljene i na nivou su ostvarenja u prethodne dvije, tri godine.

U oba ova scenarija procijenjenog ekonomskog rasta dvije su važne komponente. Prva su investicije jer se moraju obezbijediti investicije bilo da se radi o domaćim investicijama, bilo da se radi o direktnim stranim investicijama i novo kreditiranje. One će bitno determinisati makroekonomski okvir. Zato je prethodni zadatak ekonomske politike da se nastavi sa fiskalnom konsolidacijom, restrukturiranjem bankarskog sektora, da se obezbijedi neophodna stabilnost za investicije i novu kreditnu aktivnost. Istovremeno, strukturnim reformama, investicijama u infrastrukturu, unapređenjem poslovnog ambijenta, znanja, institucija, administracije, rast treba da bude podstaknut i ubrzan. Pospješivanje domaćeg preduzetništva, razvoj malog i srednjeg biznisa, takođe predstavlja izazov i...onog najvažnijeg problema sa kojim se crnogorska ekonomija suočava, to je problem nezaposlenosti.

Ukupan cilj ekonomske politike u jednom dugom roku treba da bude zasnovan na ostvarivanju prosječne stope rasta koja mora biti iznad 5%, što je najefikasniji put za rješavanje svih problema sa ekonomskog aspekta, ne samo ekonomskog nego i svakog drugog. U postojećim ekonomskim okolnostima ekonomski rast od preko 5% uz ispravnu ekonomsku politiku nije nedostižan u dužem roku. U narednih nekoliko godina koje će odlikovati teška situacija u okruženju, moramo iskoristiti obezbjeđivanje svih neophodnih uslova za stvaranje budžetske stabilnosti i unapređenje investicione klime i, kao poseban aspekt, to je jačanje efikasnog i efektivnog državnog, odnosno javnog sektora. Istovremeno će biti važno da Crna Gora aktivno učestvuje u svim regionalnim inicijativama za jačanje infrastrukturnog povezivanja sa susjedima i Zapadnom Evropom putem svih mogućih...i komunikacionih instrumenata. U skladu sa pregovorima koje vodimo sa Evropskom unijom, to će biti šansa za Crnu Goru da obezbijedi progresivno veći, po povoljnim uslovima, pristup raznim oblicima finansijske, tehničke i svake druge podrške Evropske unije i da to treba da bude izazov za Vladu, i ne samo za Vladu nego i za mnoge druge institucije, državne, paradržavne i nevladine. Kombinacija jačanja kapaciteta institucija i znanja i vještina, uz kvalitetnu ekonomsku politiku može obezbijediti osnov za daleko dinamičniji rast i povećanje zaposlenosti.

Budžetski prihodi u 2013. su planirani na nivou 2,3% više u odnosu na procijenjeno za 2013. godinu dok su javni prihodi negdje oko 2,4% viši od procijenjenih u 2012. godini. To govori da je budžet dosta restriktivno postavljen i da on predstavlja odraz realnih mogućnosti i realnih okolnosti u kojima će se realizovati tokom 2013. godine. Moramo biti svjesni činjenice da pod uticajem krize mnogi građani se nalaze u ekonomskoj situaciji koja se ne može rješavati samo tržišnim mehanizmima. To ima na umu i nova Vlada koja neće odustati od razvoja sistemsko-tržišnog sistema, ali koja će u naredne četiri godine više direktno biti involvirana u rješavanju problema građana, prije svega vodeći računa o njihovom socijalnom statusu. Smatram da je ovaj predlog budžeta usmjeren na obezbjeđivanje onoga što je veoma važno i kada su u pitanju penzioneri i kada su u pitanju socijalna davanja. Nameće se da je uslov ekonomskog razvoja Crne Gore u rješavanju problema i u velikim sistemima. To je nešto što će biti izazov za realizaciju ekonomske politike u narednim godinama, pogotovo u narednoj godini,

jer je Crnoj Gori potreban realan sektor, potrebni su joj i KAP i Željezara i proizvođači hrane, finalnih proizvoda, drveta i metalne industrije itd, ali su joj, prije svega, prijeko potrebni i energetske izvori kao uslov za povećanje brutodruštvenog proizvoda.

Crnoj Gori je potrebna jedna reindustrijalizacija koja će omogućiti da se to realizuje, stvaranje neophodnih uslova za privlačenje direktnih stranih investicija. Ne postoji model po kojem će se rješavati ekonomska kriza i na makronivou se mogu odrediti neke slične mjere koje mogu važiti za zemlje, ali svaka zemlja o tim mjerama može se govoriti o smanjenju budžetskog deficita, smanjenju javne potrošnje, ali svaka zemlja mora tražiti svoje puteve izlaska iz krize. Izlazak iz krize je obezbjeđenje ekonomskog rasta. To je sveobuhvatan zahvat koji mora rezultirati otvaranjem novih radnih mjesta. Za to su potrebna sistemska prilagođavanja, makroekonomska adaptacija na postojeće uslove sa ciljem da se utiče na promjene. Potrebna je promjena privredne strukture sa povećanjem realnog sektora, rješavanjem problema, kao što sam rekao, velikih preduzeća, značajna podrška malom i srednjem biznisu, podrška poljoprivredi, turizmu itd.

Ono što je uslov, ponavljam, otvaranje mogućnosti za otvaranje novih kreditnih linija koje će biti upravo u funkciji ukupnog ekonomskog razvoja. Imajući u vidu da će naredne godine biti godine značajnog unapređenja i umjerenog rasta brutodruštvenog proizvoda, možemo konstatovati da su ekonomska politika, a i budžet realno koncipirani i da su zasnovani na potrebama za održavanje i stvaranje uslova za poboljšanje životnog standarda građana. Zato, smatram da su i dodatne mjere koje je Vlada pripremila, kada je u pitanju usvajanje ovog budžeta, koje su usmjerene na smanjenje plata i u parlamentu i u državnoj upravi(Prekid) ravnomjernijeg podnošenja posljedica ekonomske krize. Zbog toga smatram da Demokratska partija socijalista podržava jedan takav predlog i smatramo da će to značajno doprinijeti unapređenju ukupnih uslova ostvarenja budžeta i sprovođenja ekonomske politike za 2013. godinu. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Hvala vama, kolega Vukčeviću. Zahvaljujem i kolegama Stanišiću i Vukoviću što su nam omogućili da dovedete diskusiju do kraja.

Kolega Milan Knežević sada ima riječ, a nakon njega kolega Luid Škrelja. Izvolite.

MILAN KNEŽEVIĆ:

Zahvaljujem.

Poštovana Skupštino, gospodine ministre, uvaženi građani,

Prije nego što počnem svoju diskusiju, želim da uputim poziv Elektroprivredi Crne Gore, jer sam zamoljen od građana Herceg Novog, da uključi struju Gradskom vodovodu Herceg Novog kojem je isključena struja zbog neredovnog plaćanja računa, a i zbog toga čitav grad Herceg Novi danas nema struju. S obzirom da je Elektroprivreda još uvijek u državnom vlasništvu, smatram da kao poslanik mogu to da uradim i da pozovem čelne ljude u Elektroprivredi da se ne igraju sa građanima Herceg Novog, posebno sa aspekta što se radi o opozicionom gradu i posebno sa aspekta zato što nije jedini dužnik u državi Crnoj Gori. Zahvaljujem.

Kao što sam rekao, prethodnih godina bilo je teško cijeliti da li je budžet restriktivni, socijalni ili je razvojni. Uvijek su se pravile neke kombinacije sa nekog aspekta možemo smatrati da je razvojni, sa nekog da je socijalni. Ovdje nemam nikakvih dilema, gospodine Žugiću, ovaj budžet je izuzetno restriktivan, socijalan. Mislim da bi mogao stati u jednoj jedinoj rečenici, a to je crno nam se piše ili ko preživi pričaće. Kuriozitet ovog predloga budžeta jeste da ga vi nijeste projektovali, gospodine Žugiću, nego vaš prethodnik koji je, gle čuda, savjetnik za ekonomska pitanja gospodinu Đukanoviću. Znači, bivši ministar Katnić je sastavio budžet, ostavio ga vama kao vruć krompir da ga obrazložete u Skupštini Crne Gore, a on je prešao na savjetničko mjesto kod premijera Đukanovića. I ako je kolega Medojević izjavio da ovaj vaš Predlog budžeta bi trebao da bude nekakav restriktivni zaokret od ove neoliberalne ekonomije koja nas je dovela do 56% javnog duga. Podsjetiću, Grčka je sa 60% javnog duga otišla, bukvalno u dužničko ropstvo, ali Grčkoj je imao ko da pomogne. Plašim se da će Crnoj Gori teško ko pomoći. Sada imam neke dileme. Ministar Katnić, kao jedan od propagatora neoliberalne ekonomije je savjetnik premijera Đukanovića, a vi ovdje ste najavili zaokret od neoliberalne ekonomije koja nas je ovih deset godina dovela do ivice socijalne provalije.

Prije nego što je laičaka i stručna javnost imala priliku da pogleda ovaj Predlog budžeta, svi smo se složili da će rebalans doći veoma brzo, ali niko nije vjerovao da ćemo rebalans raditi u objedinjenoj raspravi kada radimo i budžet. Znači, ovo što ste vi danas uradili, spojivši ove tri tačke koje se odnose na Zakon o radu, je bukvalno rebalans budžeta i ovo nije zabilježeno u parlamentarnoj demokratiji da je Vlada istovremeno kada se raspravljalo o budžetu predložila i rebalans i mi ćemo, odnosno vi ćete usvojiti i budžet, i rebalans budžeta. Rebalans budžeta ide u pravcu da će penzionerima i radnicima biti zamrznute plate, pa smo ovdje slušali neke od kolega koji su govorili: smanjuju se plate penzionerima u Belgiji, Francuskoj, Britaniji koji su imali po pet, šest hiljada evra penziju, pa će imati sad penziju četiri hiljade i 980. Pensioneri Crne Gore budite srećni, onih 220 evra vam neće niko dirati, kad počete na pijacu, kada budu rasle cijene voća, povrća, mesa i ostalih prehrambenih proizvoda, vama će samo rasti želja za tim proizvodima, a nikako se neće usklađivati penzije koje ste, čini mi se, pošteno zaslužili.

Trenutno ekonomsko beznađe je, po meni, uglavnom posledica loše neoliberalne ekonomije koju ste vodili i loših privatizacionih ugovora koji su nas bukvalno doveli u dužničko ropstvo. Zato djeluje neshvatljivo da u Predloženom budžetu ne postoji jasna strategija šta će Vlada preduzeti ako se kojim slučajem aktiviraju garancije za KAP. Prošle godine smo uveli takse na brojila, na mobilne i na televizore, bukvalno nam ništa više nije ostalo gospodine Žugiću, osim da naplaćujemo prelaze preko mostova, ulazak u lift ili preko pješačkog prelaza, recimo po 30 do 50 centi i da tako punimo budžet. Plašim se da će vam ova ideja biti i prihvatljiva u narednom periodu, pa će je možda i neko implementirati.

Takođe, ne znam kako ste na osnovu ovog restriktivnog budžeta mogli da planirate rast ekonomije od 2,8, ako imamo projekcije Svjetske banke koja je značajno manja, ne dostiže ni do 1% rasta ekonomije, posebno zato što nemamo nikakvu proizvodnju i nije mi jasno iz kojih realnih izvora planirate rast ekonomije. Ono što je paradoks, jeste da u Crnoj Gori 20 porodica ima bogatstvo veće od dvije milijarde evra, a kompletan dug Crne Gore u septembru je iznosio milijardu i

700 miliona evra. Ubijeđen sam, gospodine Žugiću i poštovana Skupštino, da je od tih 20 porodica makar 17 u nekim bliskim kontaktima sa premijerom Đukanovićem ili su mu to bliski srodnici, ili su mu pobratimi, ili su mu kumovi, ili su mu školski drugovi i mislim da postoji rješenje za izlazak iz krize, da se preispita bogatstvo ovih 20 porodica koje su se obogatile na grbači crnogorskog naroda u ovih 20 godina.

Opet mi ostaje dilema, zašto premijer Đukanović nije ovako uspješan u vođenju Vlade, kao što je uspješan u vođenju svog privatnog biznisa. Smatram da to nije pošteno od njega i da treba da pokaže malo više altruizma kod sebe i da pokuša da izvede Crnu Goru iz krize, kao što je uveo svoj privatni biznis u blagostanje.

Kapitalni budžet je planiran u iznosu od 65 miliona 639 hiljada evra, od toga kod direkcije javnih radova planirana su sredstva u iznosu od 35 miliona, dok je ukupna vrijednost kod direkcije za saobraćaj planirana u iznosu od 30 miliona evra. Uglavnom su ovo sve projekti koji imaju u obrazloženju - nastaviće se. Znači, 80% kapitalnih projekata u Bužetu će se nastaviti, ali za to imamo opet neke troškove koji meni nijesu jasni. Recimo, u sudstvu za administrativni materijal će biti potrošeno 270 hiljada evra u ovoj godini. Nije ni čudo s obzirom na one štamparske greške koje imaju oko presuda, da imaju ovoliko ponovo materijala i izdataka za materijale. Znači, bilo koja presuda za neko ubistvo ili za organizovani kriminal i korupciju imamo grešku, grešku u kucanju i vjerovatno ste planirali ovih, odnosno gospodin Katnić, ovih 270 hiljada evra planirao za te greške koje se pojavljuju. Struja u sudstvu 190 hiljada evra, ali zato mogu da isključe građanima Herceg Novog, odnosno vodovodu mogu da isključe vodu. Gorivo 160 hiljada evra, da bolje sudije i njihovi pomoćnici, saradnici putuju.

U MUP-u je za nekakve nematerijalne troškove ili materijalne, više ne znam ni sam to da procijenim, 700 hiljada evra planirano troškova. Kažu većina tih sredstava je planirana za troškove za registarske tablice. Da li su u 2013. godini planira da svi mi koji smo nekad registrovali auto i dobili registarske tablice, vratimo registarske tablice i da će se raditi neke nove ako će oko 700 hiljada evra biti utrošeno za registarske tablice, ili zamislite službena putovanja u Ministarstvu unutrašnjih poslova 615 hiljada evra. 615 hiljada evra za službena putovanja u Ministarstvu unutrašnjih poslova, a Ministarstvo vanjskih poslova na putovanja ima 300 hiljada evra. Mislim da bi dobro bilo da zamijene pozicije ministar unutrašnjih poslova i gospodin koji trenutno vodi Ministarstvo vanjskih poslova, bivši premijer Lukšić.

Takođe, dinastiji Petar Petrović Njegoš, za ovu godinu ste planirali 430 hiljada evra da se da dinastiji Petrović Njegoš, za kuću na Bajicama i za rekonstrukciju spomen doma na Kruševcu. Da će da prenese i Ajfelovu kulu i Monmartr i Luvr mnogo je 430 hiljada evra princu Nikoli Petroviću koji se vratio u Crnu Goru čisto iz ljubavi prema Crnoj Gori, a ne prema materijalnim stvarima. Potpuno je neoprostivo, pa čak da kažem i nevaspitano u godini krize kad stežemo kaiš 430 hiljada evra dati fondaciji Petrović Njegoš, posebno zato što taj čovjek, čini mi se, ima stan ovdje na korišćenje od 120 kvadrata, u Budvi, takođe, ima određene komplekse koje može da koristi i mi smo odlučili da mu damo još 430 hiljada evra. Imao sam priliku, nedavno, na jednoj donatorskoj večeri da slušam princa Petrovića Njegoša i suprugu kineskog ambasadora i vjerujte da supruga kineskog ambasadora bolje govori srpski ili crnogorski jezik, nego što govori princ

Petrović Njegoš i makar da će nešto od ovih sredstava poći na to da on nauči naš jezik da znamo gdje nam ide četiri miliona u godini ovakve krize. ANB pet miliona i 440 hiljada evra, a imamo 250 zaposlenih i ako većinu tih ljudi niko nije ni vidio, osim ovog gospodina Bora Vučinića, ali zato se vjerovatno i zove Agencija za nacionalnu bezbjednost, jer ne trebaju da se vide. Ali ako se ne vide oni makar putuju, imaće 55 hiljada evra za putovanja u ovoj godini i potrošiće 60 hiljada evra za telefonske usluge i logično je da pripadnici službe za nacionalnu bezbjednost potroše 60 hiljada evra za telefonske usluge, jer sve jedno uvo ne može da čuje, da upamti i da prenese i logično je da se mora potrošiti na telefonske usluge 60 hiljada evra.

Završavam ovim, znači, predviđeno je i 400 hiljada evra za plansko tehničko, tehnološku dokumentaciju za izradu prečišćenja za otpadne vode u Botunu tj. u Zeti. Gospodine Žugiću, vama kažem, mada Vi nijeste odgovorni za ovaj iznos, to su bačene pare. Taj projekat za prečišćavanje otpadnih voda se neće raditi u Zeti, to Vam kaže Milan Knežević. Nećemo dozvoliti da od Zete naprave rezervat, kao što su uradili sa Indijancima. Dosta nam je Kombinat aluminijuma uništio životnu sredinu i nećemo dozvoliti ni Mugoši, niti bilo kome da instalira centralno regionalno postrojenje za prečišćavanje otpadnih voda u centru Zete i dodatno uruši i onako ugroženu životnu sredinu. I ako ko od vas gospodo Podgoričana, koji još priča sa Mugošom ili bude vidio Mugošu ovih dana, neka mu kaže neka ovo postrojenje nosi na Marezu i tamo ga koristi za razvoj flore i faune i preduzetničkih šansi za područje Mareze.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Očigledno nam je i 10 minuta malo. Idemo dalje, kolega Ljubo Škrelja sada ima riječ, nakon njega, koleginja Zdenka Popović.

Izvolite.

LJUBO ŠKRELJA:

Poštovani potpredsjednici Skupštine, cijenjene kolegice i uvaženi poslanici, uvaženi ministre, predstavnici regulatornih agencija, građanke i građani, Savremena teorija i praksa poznaju brojne oblike javnih prihoda koji se prikupljaju radi finansiranja javnih rashoda. Sve prikupljene javne prihode, tj. brojne poreze, doprinose, takse i druge oblike javnih prihoda potrebno je rasporediti na određene korisnike i za utvrđene namjene. Zbog toga je potrebno da u finansijskom sistemu svake države budu građani, da postoje određene institucije. Teorija i praksa savremenih država poznaje i brojne institucije javnih finansija. Tu svakako spada i Budžet. Budžet predstavlja osnovni, a u nekim slučajevima i jedini instrument prikupljanja javnih prihoda i finansiranja javnih rashoda, u savremenim državama. On ima karakter zakonskog akta koji na prijedlog Ministarstva finansija, tj. Vlade usvaja Parlament. Samo da pojasnim da sama riječ budžet potiče od latinske riječi bunga koja označava kožnu torbu i koji je u ekonomski rječnik ušao preko engleske parlamentarne prakse, tako se zvala torba u kojoj je ministar finansija donosio u parlament prijedlog prihoda i rashoda za sljedeću budžetsku godinu. I prvi put je upotrijebljen 1806. godine. Da nešto saznamo a ne da samo čitamo novine.

Ipak svi znamo da su rasprave o budžetu u parlamentu uvijek žustre i polemične. Ali, one su kvalitetne i uvijek dobro došle jer se on odnosi na jednu

godinu i to budžetsku godinu i od nemjerljivog je značaja za sve nas. Možda je najbolje i najjednostavnije reći kako bi se tema približila svima. Budžet je novčanik države, slično kao novčanik svakog od nas pojedinačno.

Postavlja se logično pitanje. Odakle novac u tom novčaniku? Ko ga i kako puni? Ko ga i kako troši? Ako govorimo o državi izvor novca u budžetu su porezi koje plaća biznis iako poreze plaćaju i građani ali od novca zaradjenog od sektora biznisa u najširem smislu riječi. Budžet utvrđuje i troši država, odnosno Vlada. Biznis, proizvodnja i stvaranje novih proizvoda, novih kvaliteta i novih usluga. Na primjer: proizvodnja hljeba, soli, kompjutera, automobila, jabuka, ribe, prevoz avionom, ljetovanje i slično. Ukoliko nema novih proizvoda i usluga nema ni novog novca. Da bi se došlo do optimalnog sistema finansiranja funkcija neophodno je poći od teorijskih osnova koji definišu državne funkcije. Obaveze države i izvore finansiranja. Izvori finansiranja državnih funkcija su uglavnom prihodi koje država ostvaruje od privrede, stanovništva, domaćih i inostranih zajmova. Ovaj akt je jedan od najznačajnijih instrumenata preraspodjele nacionalnog dohotka. On predstavlja fond sredstava izdvojenih iz nacionalnog dohotka kojim se određuju dalja namjena svih sredstava raspodjeljenih na lične, materijalne i često investicione rashode. Ta nova raspodjela znatno utiče na proizvodnju i potrošnju dobara. Uticaj budžetskih prihoda na privredna kretanja ispoljava se neposrednim i posrednim putem. Neposrednim putem tako što se u budžetu predviđaju sredstva za neposredno ulaganje u privredu, čija je posljedica povećanje proizvodnje. Posredan uticaj na proizvodnju ogleda se u tome što budžetom predviđaju sredstva za razne nabavke, radove i usluge usljed čega budžet ima i ulogu potrošača. Najvažnije funkcije budžeta vezane su za ciljeve koje država želi i planira da ostvari kroz jednogodišnje djelovanje budžeta i tu dobro treba razlikovati njegove osnovne funkcije. Politička funkcija budžeta ogleda se u načinu na koji se budžet odnosi i on utiče na sve sfere života, rada i razvoja konkretne zemlje u ovom slučaju naše države Crne Gore. Planska funkcija budžeta sadržana je u samoj prirodi dokumenata koji se donosi krajem tekuće godine za narednu godinu i sadrže bilans predviđenih rashoda i prihoda. Pravna funkcija budžeta proizilazi iz same definicije budžeta kao pravnog akta. Ekonomska funkcija budžeta proizilazi iz instrumenata koje država koristi za ostvarivanje ekonomskih ciljeva preko politike rashoda i prihoda budući da direktno utiče na raspodjelu društvenog proizvoda. Alokativna funkcija u velikoj mjeri propuštanjem djelovanju tržišnih zakonitosti u savremenoj privredi. Restitutivna funkcija budžeta ostvaruje se kroz dejstvo budžeta na raspodjelu i preraspodjelu društvenog proizvoda preko javnih prihoda ali i preko raznih transfernih rashoda. Što se tiče stabilizacione funkcije budžeta postoje različita shvatanja klasična i savremena. Finansijska funkcija budžeta posljedica je uskladjivanja obima rashoda i obima prihoda. Izrada jednog ovakvog finansijskog plana podrazumijeva nešto što se zove budžetska procedura i ona predstavlja skup postupaka i poslova vezanih za izradu samog budžeta. Budžetska inicijativa, planiranje prihoda, planiranje rashoda, izrada prijedloga budžeta. Samo donošenje ovog akta privremeno finansiranje i donošenje budžeta i naravno njegovo izvršavanje, način izvršavanja, izvršioci budžeta i na samom kraju treba jasno da postoji kontrola budžeta, kao redovna budžetska kontrola i završni račun budžeta. Ali, kako bi se dosljedno pridržavali načela budžetske tačnosti, neophodna je striktna primjena odgovarajućih propisa. Postojanje sposobnih i iskusnih finansijskih stručnjaka kao što je naš ministar finansija gospodin Žugić.

Ostvaranje predviđenih kretanja u privredi, korektni odnosi između zakonodavne i izvršne vlasti. Primjena određenih metoda planiranja budžetskih prihoda i rashoda. U tom smislu postoje određene metode koje nam pomažu da što bolje i dosljednije primijenimo princip realnosti, odnosno tačnosti, kao što su automatski metod, metod prethodne godine i metod direktne procjene budžetskih prihoda i rashoda. Širenje i diversifikacija funkcija savremene države, procesi decentralizacije, pojave brojnih novih fiskalnih i parafiskalnih prihoda, doprinijeli su da kruta shvatanja u budžetu, kao jedinoj finansijskoj instituciji i budu napuštena. Postojanje vanbudžetskih institucija je usmjereno u pravcu prevazilaženja nekoliko netransparentnih karakteristika sistema finansiranja preko budžeta. Riječ je o potrebi koje je nametnula praksa da se prevaziđe vremenska, tj. godišnja dimenzija budžeta. Jedan krug javnih rashoda zahtijeva da se na poseban način sprovodi evidentiranje utrošenih sredstava za njihovo finansiranje, budući da se mogu finansirati bespovratno ali i na kreditnoj osnovi. Treba se osvrnuti i na poštovanje principa budžetske javnosti koje omogućuje poreskim obveznicima i svim organima da se upoznaju sa veličinom budžetskih prihoda i svrhom njihovog trošenja, odnosno da mogu imati potpun uvid u finansijsku djelatnost države. Primjena ovog principa omogućuje i kontrolu svih koji učestvuju u procesu donošenja i izvršenja budžeta, Parlamenta, Vlade, upravnih organa, organa budžetske kontrole i ostalih subjekata.

Poštovani građani, uvažene kolege i kolegice, u svim savremenim državama princip budžetske javnosti je logičan i razumljiv ako se ima u vidu sadašnji stepen razvoja parlamentarizma i demokratije. Međutim, u prošlosti podaci o državnim prihodima i rashodima smatrani su državnim tajnom a u interesu bezbjednosti konkretne zemlje. Tako je državni budžet prvi put bio dostupan javnosti tek krajem 18. vijeka kada je ministar finansija Luj XVI, moj imenjak, prvi objavio budžet i to 1781. godine. Smisao vođenja ovog principa je da se poreski obveznici upoznaju sa svrhom trošenja novčanih sredstava koji su oni izdvojili na ime poreza za finansiranje državnih rashoda što treba povoljno da utiče na smanjenje otpora plaćanja poreza. Hvala na pažnji.

PREDSEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Hvala Vama.

Vidimo da kolega Labudović podržava Vašu diskusiju i traži da se umnoži.

Dakle, kao što je već rečeno, kolegica Zdenka Popović sada ima riječ, nakon nje kolega Genci Nimanbegu. Izvolite.

ZDENKA POPOVIĆ:

Poštovani potpredsjedniče Skupštine, poštovane kolege,

Danas, kada razmatramo Predlog zakona o Budžetu Crne Gore za 2013. godinu, ne mogu a da se ne zapitam koliko je ova Vlada kontinuiteta dobro radila svoj posao svih ovih godina. Nije nam ekonomska kriza kriva baš za sve probleme sa kojima se suočavamo. Neodgovorni odnos izvršne vlasti prema građanima, nedostatak ekonomske vizije, nedostatak preduzetničkog duha i nadasve nedostatak znanja dobrih i kvalitetnih kadrova, dovelo nas je u ovu situaciju da danas Vlada predlaže mjere štednje, gdje će opet građani biti na gubitku.

Da li jedna ozbiljna i odgovorna vlast smije da dozvoli da štede građani, a ne država. Ono što je činjenica, to je da će izvorni prihodi budžeta za 2013. godinu

iznositi 1,16 milijardi eura, da projektovan deficit 2,73% bruto društvenog proizvoda, a primarni deficit bez kamata na kredite projektovan u iznosu od 0,68% bruto društvenog proizvoda. Takođe, činjenica da će Vlada preuzeti 9,6 miliona duga nekih firmi, i izdati garanciju vrijednu 66,2 miliona eura, opet za neke firme. Ono što posebno zabrinjava je to da je Svjetska banka dala projekciju rasta crnogorske ekonomije od 0,8% i da je projektovala da će budžetski deficit iznositi preko 4% bruto društvenog proizvoda, za razliku od vaše projekcije gdje je stopa rasta crnogorske ekonomije 2,5%, a budžetski deficit 2,7% bruto društvenog proizvoda. Ono što je Svjetska banka takođe prepoznala kao najveći problem crnogorske ekonomije je aktiviranje državnih garancija za KAP, što bi u uslovima neizvjesnosti dodatno otežalo ionako tešku situaciju u kojoj se nalaze građani Crne Gore, ne svojom krivicom.

Crna Gora mora biti istrajna u smanjenju javnog duga povećanjem poreskih prihoda, odnosno boljom i sveobuhvatnijom naplatom poreza, smanjenjem fiskalnog deficita, stvaranjem preduslova za ekonomski rast i osporavanje i smanjenje zaduženosti. Morate obuzdati potrebe za novim zaduženjem i prekomjernom potrošnjom. Dakle, problem ne vidim na rashodnoj strani budžeta, jer je evidentno da rashodi koji su planirani na iznos od 1,26 milijardi eura ili 35,99% bruto društvenog proizvoda, a manji su za oko dva procentna poena u odnosu na rebalans uz činjenicu da su značajno smanjene neke kategorije izdataka u budžetu, takozvani diskrecioni rashodi, odnosno troškovi reprezentacije, službena putovanja, tekuće održavanje i to za 36% u odnosu na rebalans. Problem vidim na prihodnoj strani budžeta, jer je rast prihoda od 0,97% u odnosu na ovogodišnji rebalans, po meni, neostvarljiv. Prihodi nam čine 33,26 % bruto domaćeg proizvoda što je alarmantno, jer je jasno da je to nedovoljno i jasno je i to da su sve skuplji izvori finansiranja što će uticati na redovno funkcionisanje svih potrošačkih jedinica, kao i servisiranje svih obaveza koje ova država ima i na unutrašnjem a i na spoljašnjem planu.

Ono što svakako mora biti prioritet ove Vlade je povećanje budžetskih prihoda kroz promjenu poreske politike, što SNP predlaže već duži niz godina. Dakle, uvođenje progresivne stope oporezivanja, pa onaj koji ima više neka i pomogne državi. Onda stvaranje poslovnog ambijenta kroz, prije svega, ukidanje biznis barijera kako bi se privukli domaći i strani investitori, ulaganje u putnu infrastrukturu i što je najvažnije, po meni, promjena svijesti izvršne vlasti u lokalnim samoupravama, jer ja upravo tu vidim najveći problem.

Što se tiče ušteta, konstatacija je da mora da šteti država a ne građani. Značajne uštete mogu se postići smanjenjem administracije i troškova koje ona pravi, kao i smanjenjem administrativnih procedura koje odnose ogroman novac i vrijeme biznisu.

Gospodo, doveli ste nas do ekonomskog i socijalnog kolapsa, i to je činjenica. Za vrijeme vaše vladavine ugasili ste privrednu aktivnost, privatizovali ste i zatvorili gotovo sva preduzeća koja su imala perspektivu, jer su imala sirovinu, prerađivačke kapacitete i što je najvažnije - tržište. Imali smo i radničku klasu. Imamo je i danas, ali je ta radnička klasa na ulici. Umjesto da rade i stvaraju dohodak, ne svojom krivicom očekuju pomoć od države, a kao što vidimo država je nemoćna. Iako su povećana sredstva za socijalu, činjenica je da se i povećao obuhvat. Mnogo je više ljudi u odnosu na prije nekih četiri ili pet ili šest godina koji očekuju pomoć od ove države po osnovu socijalnih davanja. Nemate strategiju, ni

ekonomsku ni socijalnu. To je zaista tužna činjenica. Sada se premijer poziva na znanje kao najznačajniji resurs koji se mora maksimalno iskoristiti. Pitam vas gdje ste bili sve ove godine. Kakva je bila politika zapošljavanja? Koliko je ljudi obrazovanih sa znanjem i vještinama koje nijeste htjeli zbog političke pripadnosti ili zato što nijesu tatini sinovi? Rezultat takve politike zapošljavanja, je ovakva ekonomsko-socijalna situacija.

Dakle, dobro je što ste shvatili da ste napravili grešku, a loše je to što ste shvatili vrlo kasno da ste napravili grešku kada je u pitanju zapošljavanje. I na kraju, ovo je potrošački i socijalni budžet, vrlo brzo će se raditi rebalans jer je i sada jasno da je stanje neodrživo i sada je jasno da od platforme napretka Crne Gore kroz sistemsko stimulisanje investicije preduzetništva kao neophodnog uslova za rast društvenog proizvoda, neće biti ništa, jer nemate jasnu viziju kako da se povećaju prihodi što je osnovni preduslov za pokretanje razvoja kako bi se pokrenula potrošnja, jer bez nje nema ni proizvodnje ni akumulacije ni stvaranja nove vrijednosti. I dalje planirate zaduženje kako bi sistem bio održiv, i time nas polako uvodite u dužničko ropstvo. Znamo li danas koliko smo, ne mi, nego naša djeca dužna? A da nijesmo podizali kredite našom voljom, recite neka znaju građani Crne Gore pa neka onda ocijene koliko ste bili uspješni i kako ste dobro vodili ekonomsku politiku ove države.

Ono što na kraju očekujem od vas je radikalni zaokret, očekujem promjenu ekonomske politike i u najbržem roku rješavanje svih nagomilanih problema koji nas guše i koji nam ne dozvoljavaju da idemo naprijed. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Hvala Vama.

Ministar Žugić prijavio je komentar. Izvolite.

RADOJE ŽUGIĆ:

Uzeću vam samo par trenutaka za kratak komentar vezano za izlaganje uvažene poslanice Zdeneke Popović, posebno u dijelu da su naše projekcije nerealne i da se bitno razlikuju od onoga što je Svjetska banka saopštila, bilo je riječi o projekcijama stope rasta. Kazao sam u uvodnom izlaganju i ponoviću. Dakle, polazeći od onog što je sniženi nivo ekonomskih projekcija uz elemente koji su bili početkom ove godine, stvarni rast je nešto oko 1,2% i ne razlikuje se bitno od onoga što je projektovala Svjetska banka, niti projekcija MMF-a, Evropske komisije. Dakle, to su elementi za koje mi mislimo da imaju održiv karakter.

Oko deficita, saglasan sam u punoj mjeri da deficit treba u što kraćem roku što više suplimirati, jer on dominantno generiše nivo javnog duga, i nivo javnog duga je ono što je problem i u troškovnom pristupu kod budžeta kada su kamate u pitanju. Da nema problema sa rashodnom stranom za koju cijenate da država može komotno da troši, slažem se sa vama. Država u jednom segmentu svoje potrošnje je dobro da troši, ako ta potrošnja znači generisanje agregatne tražnje i izvršavanje osnovnih javnih funkcija, i to je nesporno. Ali, sporno je ako imamo elemente iracionalnosti u potrošnji. Te elemente moramo sažimati i dovoditi do optimuma kada je potrošnja u pitanju.

Dakle, oko radikalnih zaokreta, slažem se samo u jednom sa vama, da je neophodan radikalni zaokret posebno kada je u pitanju tendencija javnog duga. Tu moramo da uradimo sve da radikalno zaokrenemo taj nivo koji je dinamičan

prema opadajućem nivou i uravnoteženju prihodne i rashodne strane budžeta u što kražem vremenu u skladu sa objektivnim i realnim mogućnostima. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Hvala Vama.

Koleginice Popović, izvolite.

ZDENKA POPOVIĆ:

Kada govorimo o projektima koje je dala Svjetska banka, ja u ovu projekciju potpuno vjerujem. Mi znamo da je u toku prošle godine takođe projekcija Svjetske banke, odnosno Evropske investicione banke bila da će stopa rasta crnogorske ekonomije biti 0,4, a vi ste projektovali na oko 2%, koliko se meni čini. U redu, 3,2%. Ono na čemu ste vi temeljili vaš optimizam kada ste rekli da će stopa rasta crnogorske ekonomije biti 2,5%, pitam vas gdje ste našli taj optimizam, u čemu. Ako znamo da se bruto društveni proizvod stvara u privredi, mi privrede nemamo, naša privredna aktivnost je gotovo potpuno zamrla, i to je činjenica. Činjenica koju znaju građani Crne Gore. Znači, imamo šta nama stvara bruto društveni proizvod. Nama bruto društveni proizvod stvaraju ... djelatnosti, turizam, stvara nam poljoprivreda u koju ne ulažemo onoliko koliko bi trebalo da ulažemo. Evo i ovaj budžet je pokazao koliko mi opredjeljujemo sredstava za turizam i za poljoprivredu. Da bi se razvila i poljoprivreda prije svega, jer ogromna sredstva se odlivaju iz Crne Gore jer uvozimo hranu potpuno bespotrebno po meni, prvi preduslov koji je trebao da bude napravljen davno, gospodine Žugiću, jer nismo kratke pameti, vi ste na vlasti ukupno 23 godine, nisu stvoreni osnovni preduslovi. Nije stvorena prvo putna infrastruktura. Kako računate da bude razvijena poljoprivreda, ako nemate prvi i osnovni preduslov razvijnu putnu infrastrukturu. Znači, da bi nam proizvodnja bila nešto što će da nam donosi dohodak, moramo da ljude privolimo da ih vratimo selu. A kako, kakvu smo politiku vodili zadnjih 23 godine na tom planu.

Ono kada sam pričala o prihodnoj strani budžeta ja smatram da budžet ima jako puno rezervi na prihodnoj strani smatram da se u ovoj državi ne zahvataju svi prihodi onako kako bi trebalo. Tu prije mislim na poreze, jer imamo jako velike rezerve kada su porezi u pitanju, činjenica je da se porezi ne plaćaju, posebno veliki sistemi i neki povlašćeni investitori koji eto može im biti da ne plate porez, a da dobijaju garancije i subvencije od države. Hvala vam na pažnji.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Hvala vama.

Kolega Genci Nimanbegu ima riječ, nakon njega čućemo koleginicu Jelisavu Kalezić.

Izvolite.

GENCI NIMANBEGU:

Hvala, potpredsjedniče Šturanoviću.

Poštovani ministre, poštovani predstavnici agencija, poštovane koleginice i kolege poslanici,

Što reći o budžetu za 2013. Godinu? Po meni, on je uslovljen time da je formiranje izvršne vlasti najvećim dijelom se podudarilo sa vremenom kada se

kreirao budžet ... zakonski osnov i stoga ovo je budžet, po meni koji su kreirali i prethodna vlast i koja su nama ponudili vladajuća koalicija i parametri ovog budžeta se ne razlikuju bitno od parametara koje smo dobijali u budžetu više godina u nazad.

Građani Crne Gore moraju da znaju da u Crnoj Gori je i teško napraviti drugačiji budžet iz razloga što podaci o broju zapsolenih i o broju onih koji primaju socijalna davanja su takvi da oni ne garantuju održivost ili povećanje zarada bez značajnog rasta privrednih aktivnosti ili značajnog porasta poreza.

Ako imamo da je u Crnoj Gori zapošljeno nešto preko 165 hiljada stanovnika i ako imamo da oko 60 hiljada direktno zavisi od budžeta, preko 100 hiljada dobijaju penzije ili razna socijalna davanja, to su podaci koji ograničavaju privredni rast ili onemogućavaju rast zarada, koji bi bio realan. Znači, iako je rast zarada mi se u ovoj godini suočavamo sa inflacijom koja je preko 4%, koja je dosta velika za euro zonu i hvala bogu da koristimo euro, jer da imamo nacionalnu valutu standard bi nam bio puno lošiji, možda bi privreda bila konkurentnija, ali imajući iskustva iz prethodnih decenija mislim da je najbolji izbor Crne Gore bio korišćenje eura.

Rekao sam da budžet se ne razlikuje bitno i da u njemu nedostaju, po nama, elementi koji bi doveli do dalje decentralizacije finansija. Finansije u Crnoj Gori, posebno državne finansije bilo da su poslanici iz pozicije ili opozicije se moraju složiti, one su pokazale stabilnost i na osnovu tih stabilnosti finansija i cijeli jedan privredni sektor je stabilan, znači nemamo velikih ekonomskih tenzija. Ralan sektor, na žalost nije dobijao u proteklom vremenu potrebnu podršku od strane države, jer realan sektor privrede je onaj koji će se suočavati sa velikim izazovima. Vidimo da su brojna i privatna preduzeća, preduzeća koja su u državnom vlasništvu, pokazale da na žalost nisu najsposobnije da se bore sa izazovima, da kreiraju nova radna mjesta. Ono što se mora takođe istaći je da je dio koji pokriva kapitalni budžet je sličan onom kapitalnom budžetu iz prošlih godina i on nije napravljen u tom smislu da bi krenuo sa nekim jačim investicionim talasom u infrastrukturu, te investicije su nedostajale u periodu kada smo imali državni suficit u budžetu, i to bi sigurno krenulo ka kreiranju novih radnih mjesta, jer znamo da infrastruktura je ta koja pomaže od otvaranja radnih mjesta, od kreiranja novih poslova, do povezivanja ekonomskog u regionu.

Ja sam analizirao dio kapitalnog budžeta koji se realizuje preko Direkcije za saobraćaj i puteve i Direkcije za javne radove, i moram iznijeti sljedeće podatke. Znači od ukupno nekih 65 miliona eura koje se predviđa za kapitalne investicije, oko 13 miliona eura će se realizovati širom Crne Gore, znači to su investicije koje se odnose na rekonstrukciju nekih puteva u 10 ili više opština, raskrsnica, dok investicije koje se mogu prepoznati u budžetu su sljedeće: na sjeveru Crne Gore će se investirati preko 21 milion eura, u centralnom regionu u koji sam ja, jer mi nemamo državu podijeljenu na regione u kojem sam ja, znači od Podgorice, Nikšić, Cetinje i Danilovgrad, od prilike 27,5 miliona eura, dok na jugu negdje oko pet miliona eura. Napominjem, ovo su investicije iz kapitalnog budžeta koje se mogu identifikovati, jer oko 13 miliona eura će se raditi u 13 opština.

Ovo pokazuje da je sjeveru Crne Gore poslije nekog perioda dat veći dio u kapitalnim investicijama, ali s tim da ostaje ono da u centralnom regionu se investira oko 50% kapitalnog budžeta, što u budućim budžetima treba promijeniti drastično. Moram reći da, što se tiče područja gdje žive Albanci u Crnoj Gori, u

ovom budžetu, ako sam dobro sabrao će se investirati preko tri miliona eura, to je bitno jer u našim koalicionim sporazumima stavili smo naznaku da je investiranje područjima gdje žive manjine, potrebno iz razloga što su te manjine, na žalost žive u područjima koja su, koja imaju najviše perspektive za razvoj, ali su najnerazvijenija u Crnoj Gori.

Kod same situacije kod određenih budžetskih stavki ili stvari koje su se radile u proteklom periodu, moram napomenuti da na žalost, u budžetu ne vidim što je izdvojeno za prevenciju od poplava. Imali smo situaciju da je Bojana i Skadarsko jezero da su imali velike poplave, ne samo sjever Crne Gore, u 2010, 2011. godini i u ovom budžetu ne vidimo što je predviđeno za to područje. Napominjem da rješavanje tog pitanja ne samo da će štititi to područje od poplava, nego može koristiti kao za turistički razvoj, jer povezivanje i Bojane i Skadarskog jezera, pravljenje da to bude plovno je jedan od načina da mi pokrenemo investicioni talas u tom području u području gdje je najviše perspektiva za razvoj i nautičkog turizma u Crnoj Gori, pored Boke Kotorske.

Na kraju želim napomenuti da je stav Force da ovaj budžet kao ovakav samo predstavlja budžet koji se treba podržati, i budžet koji očekujemo da u sljedećem periodu dobije neke izmjene koje će teći u pravcu realizacije temeljnih principa sporazuma a posebno što se tiče dijela restitucije i dijela što se tiče investiranja u području gdje žive nacionalne manjine. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Hvala vama.

Koleginica Jelisava Kalezić sada treba da govori.

Imamo dvije mogućnosti - ili da damo pauzu od dva minuta, nadam se da će se ministar vratiti u salu jer imamo izričiti zahtjev koleginice Kalezić da ministar bude tu dok ona bude govorila, ili da ide sljedeći učesnik u raspravi kolega Milorad Vuletić, pa onda da nastavimo... Evo ga, ministar je tu, u redu.

Zahvaljujem se. Izvolite, koleginice Kalezić.

JELISAVA KALEZIĆ:

Poštovani predstavnici Vlade i regulatornih agencija i ostalih vladinih institucija,

Prvo, izraziću i čuđenje i negodovanje zbog čega ovdje danas pred poslanicima nije cijela Vlada Crne Gore. Vlada predlaže ovaj budžet i Vlada će ga realizovati. Mi imamo ozbiljne primjedbe, vidjeli smo ne samo poslanici opozicije nego i poslanici iz pozicionog bloka. Dakle, ovo je poruka Skupštini i poruka građanima Crne Gore da ovaj budžet se ne shvata ozbiljno. Ako se ne shvata ozbiljno šta mi to ovdje radimo ovoliko vrijeme, ali ću ja, pošto ga shvatam ozbiljno tako i nastupiti.

Dakle, koja je moja referenca da govorim o budžetu, o državnom budžetu Crne Gore. Moja referenca nije to što sam poslanica Crne Gore, to je prilika da govorim. Moja referenca je to što sam 35 godina neko ko vodi kućni budžet jedne porodice crnogorske. I ja u ovom budžetu vidim ono što ću vam sada reći i stojim iza toga, insistiram na tome.

Kako sam posmatrala ovaj budžet. Prvo sa stanovišta svoje druge struke. Prva struka je ova koju sam navela. Moja druga struka je da sam arhitekta i urbanista. I pod broj 1. sam posmatrala ono što je prostor, prvo prostor generalno

kao prostorni kapital, infrastrukturu i sufrastrukturu. U stavci primici, odnosno pod šifrom 714 naknade - prvo idu naknade za korišćenje dobara od opšteg interesa, naknade za korišćenje prirodnih dobara, naknade za puteve i ostale naknade, to je taj prostor. Porstor infrastrukture i sufrastruktura i to je tako iskazano. Ja se neću baviti ono u šta se ne razumijem u poreze i ostale izvore kako se puni budžet, ali smatram i insistiram na tome da je prostor Crne Gore, u stvari nije to floskula, nije on sveobuhvatni resurs, on je jedini resurs, ja ga ovdje ne prepoznajem. Zašto? Zato što u ovoj stavci primici u vidu naknada, ako se izuzme primitak od pretpostavljene ili već izvršene, to ne znam, prodaje imovine, u iznosu od osam miliona evra, kako stoji odnos, dva miliona i 40 hiljada 892,44 evra su prve dvije stavke naknade za korišćenje dobara od opšteg interesa i naknade za korišćenje prirodnih dobara. Ako je samo ovo prihod od onoga što možemo definisati kao prostorni kapital Crne Gore, onda to stvarno ne može da se nazove dobrom politikom spram prostora. Imam ja još argumenata, ali nemam vremena da to obrazložim. Poređenje - naknada za puteve iznosi skoro dvostruko više. Putevi su samo jedan dio infrastrukture. Ostale naknade za koje ja, i pored najbolje volje iz dostavljenog materijala nijesam našla tumačenje su tri miliona i 900, dakle skoro četiri miliona. Pretpostavljam da se odnosi na rentiranje objekata ili možda pretpostavljam da tu ulazi korišćenje ostale infrastrukture, ne znam.

To je što se tiče prostora.

Kako treba, kako sam još posmatrala, dakle tu sam iscrpila ono što mi daje moja druga profesija, a sad prelazim na svoju prvu profesiju, a to je ovako. Dakle, ja sam gledala stavke kao domaćica koja ima da taj budžet napravi, jer prosto, drukčije se ne može. I šta sam vidjela. Vidjela sam veoma neobične stvari u tome. Prvo, zakup objekata, što sam i juče rekla takođe u vezi sa enormnom cifrom za zakup objekata za koje plaća rentu državni budžet, odnosno svi mi, iznosi sedam miliona 721 evro, 479, dakle skoro osam miliona evra. Od toga tri miliona 480 hiljada evra ide na konzularna predstavništva, što takođe smatram da treba preispitivati, ali nijesam imala podatak, možda je iskazan ali ja ga nijesam našla, koliko je konzularnih predstavništava i koje su to površine.

Ovdje se izražava renta, ne održavanje, molim vas, ako je ušlo održavanje onda nije specifikovano kako valja. Dakle, kada se oduzme od ukupne cifre ovo što je dato, ostaje, a to je iskazano i u obrazloženju Predloga zakona o budžetu, da se za rentiranje 20 hiljada 730 metara kvadratnih rente za organe uprave plaća dva miliona i 200 evra. Molim vas, gospodine ministre, kada se taj novac podijeli sa brojem kvadrata to ispada preko 100 evra po kvadratnom metru. Molim vas, to izlazi računica, vidite vi šta je ko tu radio. Kroz 12, ali raspitajmo se koliko to stvarno u Podgorici košta. Malo neka neko mrdne od mlađih saradnika, jer ta dubioza postoji i u nalazu Državne revizorske institucije. A to su velike pare, to su jako velike pare po mom mišljenju. Dakle, tu sam se pomiješala kao domaćica i kao neko ko tu oblast poznaje i sa druge strane.

Ali to nije sve. Zašto? Zato što tu postoje, osim što ima nekih neslaganja i to ne malih u ciframa između obrazloženja i Predloga zakona, pri čemu su veće cifre u Predlogu zakona nego one obrazložene, to ću vam brzo navesti ako mi se odobre još, recimo, minut dva, ako ne onda toliko vremena koliko imam. Dakle, koje su još, po mom mišljenju, stavke u okviru kojih budžet može da se preusmjeri na negdje drugo.

Prvo, mislim da su to službena putovanja, jer iznos od skoro pet miliona za službena putovanja, naravno tu je Vlada, tu je Ministarstvo spoljnih poslova, tu su svi mogući, ali to je za moje domaćičke pojmove nešto što je jako veliko. Drugo, što osim službenih putovanja koja su službena putovanja ulaze u velikom iznosu usluge prevoza 1.102.960. Dakle, ako je gospodin Fransoa Oland mogao jako dobrom organizacijom i restrikcijom da smanji te troškove u Francuskoj, pa se nijesu pobunili, mislim da može da se nađe ... za to.

Sada, da ne uđem mnogo u vremenski minus, obratite pažnju na sljedeće, advokatske, notarske i pravne usluge u iznosu 1.558.000. Molim vas, osim notarskih koje su neopravdano zakonom nametnute građanima, pa sticajem okolnosti i državnim organima da se mora samo preko notara nešto završavati, to je monopol koji je jako neobičan i koji će se, vjerovatno, mijenjati. Sve ostale, znajući da u okviru državnih organa ima vrlo visoko kvalifikovanih sa položenim advokatskim ispitima itd, zaposlenih, drugo da ih ima viška, pa stimulirate malo neka se usmjere, ali davati to, to je jako velika dubioza. Naravno, ima tu još stavki, više nemam vremena, ali sam htjela da iskoristim da kažem još samo nešto kratko. Kao što je rekla koleginica Đurašković, dali smo amandman odakle da se nađe novac za vrtiće, i on se stvarno može naći ako ima dobre volje.

Međutim, želim da gospodinu ministru saopštim još neke sitnice koje se mogu iskoristiti. To je da se nađe iz istih izvora na koje sam ukazala jedno 300.000 evra za tri punkta u tri regiona Crne Gore za sigurne ženske kuće. Obrazloženja imate na sve strane za to, da se podrži projekt sa bar 100.000 u narednoj godini za nešto što će se formirati naredne godine u Bijelom Polju, institut za kulturološko-antropološka istraživanja modela preko kojih bi se razbijali specijalni oblici proizvodnje u...kraju. Ovo bi vodilo samozapošljavanju. Institucija može biti vladina, institucija može biti nevladina organizacija, ali treba tako nešto pomoći. Ima jedan broj žena spremnih da ulože svoje znanje da se to uradi. Što je još važnije, postoje već osmišljena četiri proizvoda od kojih se tri mogu dovesti u kategoriju pomoćna medicinska sredstva i četvrti u kategoriju karakterističnih suvenira sa područja Crne Gore.

Za kraj, hvala vam svima na strpljenju, ali imam još jednu poruku za gospodina ministra finansija i za gospodina ... koji nas danas nije udostojio. Protekle četiri godine se kriza razvijala kao što većina nas običnih građana zna i došli smo dovde dokle smo došli, što nam i budžet potvrđuje. Moj predlog je da se zaduže svi državni funkcioneri koji su u protekle četiri godine našli za shodno da kupe nove automobile za svoj resor i koje su koristili i da im se, kada su već imali razloga za takvu odluku, ustupe ti automobili na lizing, oni su ih amortizovali, nema odbijanja amortizacije, pare će ići u državni budžet. Još nešto, ako je kojim slučajem, mada je to u Crnoj Gori prosto skoro nemoguće, dvoje supružnika državnih funkcionera visokog ranga, da im se produži vrijeme otplate na lizing da ne bismo povećavali kvotu građana Crne Gore ispod granice siromaštva. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Zahvaljujem. Možda je bilo malo veće prekoračenje, ali neka je. Koleginica Kalezić kao najstariji poslanik ima poseban tretman, i to moramo uvažiti.

Ministar Žugić želi komentar. Izvolite.

RADOJE ŽUGIĆ:

Da se zahvalim na komentarima koji su svakako korisni. Da istaknem zadovoljstvo da dobar dio elemenata koje ste, gospođo Kalezić, pomenuli u vašoj diskusiji su elemenat proaktivnog djelovanja Vlade Crne Gore kada je u pitanju domaćinski odnos prema troškovima. Ponoviću onu rečenicu sa prethodnog komentara, dobro je kada država troši u ispunjavanju svojih osnovnih funkcija i kreiranju agregatne tražnje, ali nije dobro kada prosipa novac za one namjene koje ste i vi dobrim dijelom pomenuli i koje se moraju u narednom periodu sažimati do nivoa maksimalne interne ekonomije.

Zašto nije cijela Vlada danas ovdje, prihvatam da je budžet najvažniji, najkompleksniji dokument koji donosi ovaj visoki dom, ali nadam se da razumijete objektivne okolnosti vremena konstituisanja nove Vlade i prostora za rad na novom budžetu i svim ostalim aktivnostima koje su zadesile Vladu u prethodnih petnaestak, dvadeset dana.

Što se tiče odnosa prema budžetu, potpuno se slažem sa vama da odnos mora biti po principu dobrog domaćina ili, bolje reći, dobre domaćice. Ako takav način rada ustanovimo, a težimo ka tome, sasvim sigurno da ćemo troškove službenih putovanja sažeti do maksimalnog nivoa, i to je predmet koji se uređuje ovih dana kroz poseban akt Vlade i sva službena putovanja u ukupnom javnom sektoru, izuzev Brisela, biće svedena na najmanju moguću mjeru. Troškovi službenih automobila, troškovi goriva, takođe. Vaš predlog da li se to ustupa na lizing ili ne je nešto (Prekid) do kraja saglasan u tom dijelu sa vama.

Kada je u pitanju enormni trošak, a odnosi se na zakup poslovnih prostora koje koristi Vlada i državni organi, potpuno saglasan da je izraženo visok trošak, i to je bila tema juče na Odboru, a prethodno i na samoj sjednici Vlade. Jeftinije je za tu količinu kvadratnih metara koji se zakupljuju za naše organe kupiti, kako rekoste, na lizing jer u nekoliko godina steći ćemo vlasništvo i sačuvati, makar u narednom periodu, taj trošak koji će biti, vjerovatno, manje potreban nego što je danas, uz preispitivanje cijene kroz maksimalnu transparentnost u budućem periodu. Sve što se uštedi svakako, svi vaši predlozi koji se tiču i dječijih vrtića i sigurnih ženskih kuća i podsticanja proizvodnje ne samo u ... kraju nego i na čitavom sjeveru, u funkciji ravnomjernijeg regionalnog razvoja je nešto što je, ponavljam, u fokusu rada i programa nove Vlade, čime ćemo se jako ozbiljno baviti u narednom periodu. Još jednom se zahvaljujem i na korisnim sugestijama i na onom principu kojem dajem, da ne budem pretenciozan, punu podršku kada je u pitanju domaćinski odnos prema svakoj poziciji na rashodnoj strani budžeta. Hvala vam.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Zahvaljujem.

Idemo dalje. Kolega Milorad Vuletić sada ima riječ, a nakon njega čućemo kolegu Srđana Perića.

MILORAD VULETIĆ:

Zahvaljujem, gospodine predsjedavajući.

Dame i gospodo poslanici, poštovani ministre, uvaženi predstavnici predlagača materijala i poštovani građani,

Pokušaću da dam svoj doprinos racionalnijem radu parlamenta jer smo se u okviru Kluba dogovorili da malo makar skratimo svoje priče kako bi svi imali prilike da ponešto kažu o ovom izuzetno značajnom dokumentu koji je danas predmet rasprave.

Pred nama je Predlog budžeta za, treba li naglašavati, još jednu kriznu godinu u kojoj je akcenat stavljamo na stabilizaciji i konsolidaciji javnih finansija. Malo je zemalja, čak i onih koje su do juče služile za primjer koje ovih decembarskih dana mogu bez problema da predlože pakete antirecesionih mjera iole djelotvornijih. Pokazalo se da razorni udari velike globalne ekonomske krize ruše i najbolje strategije zasnovane na mjerama štednje i rigiroznijim mjerama monetarne i fiskalne discipline. Sve je duža lista posrnutih ekonomija, a terminologija koja se koristi na naslovnica ekonomskih časopisa sve više liči na kraj terminologiju crnih hronika nekih tabloida.

Treba li uopšte pominjati države i ekonomije koje su projektovale pad brutodruštvenog u 2013. godini. Treba li apostrofirati da se u tom društvu nalazi eurozona. Treba li, po ko zna koji put, naglašavati tijesnu povezanost Balkana i eurozone, pa samim tim i Crne Gore sa širim okruženjem Evropske unije, te rizicima kojima je Crna Gora bila izložena, a koji su se odražavali kroz direktne strane investicije, uslove spoljnog zaduživanja, krediti, bilansi, javni dug, a nepovoljna kretanja i loši izgledi ekonomije Zapadnog Balkana su jedan od ograničavajućih faktora rasta crnogorske ekonomije. Imajući u vidu činjenicu da se radi o državama koje su veoma značajni trgovački partneri naše zemlje, posebno treba imati u vidu da su ove zemlje jaka emitivna turistička tržišta za Crnu Goru jer iz njih dolazi preko 30% turista, tako da smanjenje raspoloživog dohotka u ovim zemljama negativno utiče na naše turističke prihode. Nabranje loših primjera i loših očekivanja nije od velike pomoći, smatrajući da ovaj dokument predstavlja realan balans između zahtjeva za potrošnju i fiskalnog kapaciteta naše ekonomije, vjerujem da može obezbijediti finansijsku stabilnost i funkcionisanje svih državnih organa kao i redovno servisiranje svih obaveza države na unutrašnjem i međunarodnom planu.

Mnogo vremena i mnogo priče u tekućoj godini je potrošeno na temu davanja garancija pojedinim privrednim subjektima. Cijenim da nivo opredijeljenih garancija za 2013. godinu od 66,2 miliona eura za razvojne projekte je prihvatljiv i korektno obrazložen. Moram istaći da me raduje da i pored brojnih restrikcija i štednje nije došlo do smanjenja kapitalnog budžeta za 2013. godinu. On je koncipiran na nivou kapitalnog budžeta definisanog rebalansom za 2012. godinu i poslužiće da se nastave ili dovrše brojni kapitalni projekti, izgradnja i rekonstrukcija saobraćajne, lokalne i druge infrastrukture, objekata zdravstva, socijalnog staranja, obrazovanja, sporta i dr. Posebnu pažnju privlači podatak da je ukupno ulaganje u infrastrukturu Crne Gore za period 2007-2012. godina, uključujući i budžete lokalne samouprave imao od 50% procijenjenog brutodruštvenog proizvoda, a iznosi 1.663.000 eura, što nije za potcjenjivanje.

Prema iskazanim projekcijama kapitalnog budžeta i u 2013. godini građani Crne Gore mogu očekivati dovršavanje radova i otpočinjanje izgradnje novih infrastrukturnih objekata iz oblasti zdravstva, školstva, kulture, sporta itd. Ovom prilikom želim da izrazim zadovoljstvo opredijeljenim budžetskim sredstvima iz kapitalnog dijela budžeta, a koji se odnose na rekonstrukciju svlačionica na terenu, odnosno stadionu Fudbalskog kluba Iskra u Danilovgradu, kluba sa velikom

tradicijom, i kluba u kojem se fudbalom bave na stotine mališana. Molim da, kao opredijeljena sredstva koja nijesu velika, oko 130.000, ukoliko je moguće čim prije da se opredijele kako bi se taj stadion stavio u funkciju jer je to jedini izdatak iz kapitalnog budžeta koji se u narednoj godini projektuje za Opštinu Danilovgrad.

Za raspoređivanje kapitalnog budžeta u Crnoj Gori i da još nekoliko puta veći našlo bi se dosta prijedloga i još više prioriteta jer još uvijek postoje brojne infrastrukturne slabosti naslijeđene iz ranijih vremena zajedničke nam države, pa za crnogorske prilike ogromna ulaganja nijesu ispeglala infrastrukturne manjkavosti, što utiče na niže stope rasta od potencijalnih. U narednoj godini očekuje se potpuna konsolidacija javnih finansija lokalne samouprave, pa je planirani suficit budžeta lokalne samouprave u iznosu od blizu 14 miliona eura, odnosno za 3,39% brutodruštvenog proizvoda.

Konačno, ovim prijedlogom budžeta planirano je dalje smanjenje javne potrošnje i ovo je četvrti budžet za redom u kome su mjere fiskalne konsolidacije koje bi u 2013. godini sveli ukupnu javnu potrošnju na nivo ispod 14% brutodruštvenog proizvoda, tačnije na 3,39%, čime će se Crna Gora naći u grupi zemalja sa manjom javnom potrošnjom, a prosjek u Evropskoj uniji je oko 50%.

Poštovane kolege i kolegice, cjelinu budžeta možete napadati i osporavati, ali on, po pravilu i po mom dubokom ubjeđenju, predstavlja realan balans između zahtjeva za potrošnju i fiskalnog kapaciteta crnogorske ekonomije. Svi ostali materijali koji čine predmetom objeđivanja rasprave zaslužuju mnogo veću posvećenost koju objektivno kao poslanici u ovoj prilici ne možemo iskazati zbog ograničenog vremena za diskusiju. Ono što je najbitnije da svi oni korespondiraju sa onim što je cilj Predloga budžeta da se što više uštedi, a opet omogućiti budžetskim korisnicima da svoje potrebe u budžetskoj godini uredno servisiraju. Zbog svega naprijed izloženog, podržavam Predlog budžeta za 2013. godinu, kao i sve ostale predloge sa današnje rasprave. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Hvala vama, kolega Vuletiću.

Pozivam kolegu Srđana Perića da uzme riječ, a nakon njega potpredsjednik Suljo Mustafić. Izvolite.

SRĐAN PERIĆ:

Poštovani potpredsjedniče, dame i gospodo,

Djeca se brane od užasa tako što zaspu. Izgleda da je to bila osnovna misao vodilja kojom se vodila ova Vlada i Ministarstvo finansija kada je koncipirala ovaj budžet. Ovaj budžet nije razvojni, ovaj budžet postaje sve više socijalni, ali pravi naziv za ovaj budžet jeste budžet odlaganja za uvođenje i suočavanje sa ekonomskom realnošću koji DPS proizvodi pune 23 godine. Budžet Crne Gore za 2013. godinu je ishodište dugoročno vođene pogrešne politike. On je danas sve više socijalni, a sve manje razvojni i iz njega ne možete vidjeti kako se može zaposliti 40.000 ljudi, odnosno kako da se stvori ambijent da se zaposli 40.000 ljudi koji je bio jedan od predizbornih obećanja Demokratske partije socijalista. Čitajte budžet koliko god hoćete, ali do ovog odgovora nećete doći. Ključne stavke su plate i socijalna davanja, što je poraz za bilo koju ekonomiju. Ekonomska politika je potpuno letargično vođena bez volje i bez istinske želje za ekonomskim boljitkom. Kada idete linijom manjeg otpora, što ova vlast stalno čini, drugačije nije ni moglo

biti. Ova vlast ne želi da se uhvati u koštac sa problemima jer su oni bolni i ova vlast bježi od ekonomske realnosti u koju nas je uvela. Što je posebno važno, budžet ne stimulira ni na koji način inovativnost i aktivnost, on upravo stimulira konzervativnost i pasivnost, svih koji bilo da rade, bilo da pokušavaju nešto da rade i ono što je jako važno, ovakve projekcije budžeta nas šalju u nešto što se slobodno može nazvati trajno siromaštvo. Ukoliko javnost nije upoznata, vlast u Crnoj Gori će, u narednom periodu, zamrznuće i penzije.

Osvrnuću se na budžet koji se odnosi na oblast prosvjete i nauke, jer su one.....pomirenja rashoda ove vlasti. U obrazovanju Vlada će nastaviti da ulaže manje - više samo u plate, a kada je riječ o usavršavanju i poboljšavanju nastavnog procesa tu se štedi. Ako gledate logički bilo bi normalno da su Vladi najbitniji učenici ali, ako vi čitate budžet ispada da nije tako. Tako će Ministarstvo prosvjete program predškolskog obrazovanja i vaspitanja od 11.123.000€ u zarade dati punih 10.540.000. U osnovnom obrazovanju će od 63.329.000€ na zarade izdvajati 58.571.000 eura, iz srednjeg obrazovanja od 27.000.000 na plate će ići oko 25.000.000. U obrazovanju lica sa posebnim potrebama od 2,5 mil.€ na zarade će ići 2.100.000€.

U premijerovom ekspezu, koji smo imali prilike da čujemo i za koji smo čuli da je vrlo edukativan, čuli smo da će se raditi na povećanju dostupnosti predškolskog i osnovnog obrazovanja. Jedan od načina je i da imate prostor u kojem bi djeca, prije svega, predškolskog uzrasta, mogli hajde tako da kažemo pristupiti odnosno, da zakonska norma o kvadraturi koja je namijenjena za djecu bude ispoštovana. Vidjeli smo iz dopisa Udruženja roditelja da nije tako, vidjeli smo da sredstva koja su izdvojena za to nijesu dovoljna i to kažu roditelji. Ono što je Vlada pokazala, na prvom koraku, jeste da ekspozit tada mandatar, a sada premijer, nije obavezno štivo. Mada smo juče čuli da se iz njega ima puno šta naučiti, mi smo prethodno trebali ponoviti neke teze koje su se čule iz tog ekspozita. Tako je premijer u svom ekspezu saopštio da će proces strukturnih reformi u obrazovanju na svim nivoima biti težak i mukotrpan proces i najavio da će raditi još posvećenije na tom problemu. Ako pogledate stanje u obrazovanju, nove strukturne reforme tu ne postoje. U budžetu ne možete da prepoznate ni jednu stavku za tako nešto i ono zbog čega, vjerovatno, i ne možete da prepoznate što je osnovni princip trenutno koji postoji u obrazovanju, u konačnom krajnja centralizacija i za to vam zaista nijesu potrebna dodatna sredstva.

Isto tako, u budžetu nijeste mogli da locirate ni sredstva koja su namijenjena za model "licenciranja i relicenciranja nastavnika vaspitača, saradnika i rukovodilaca obrazovnih ustanova", jer kako je u ekspezu ovaj posao okarakterisan "on mora biti osnov za uspostavljanje sistema kvaliteta u obrazovnom procesu". Pošto smo i tada informisali da će ovo biti Vlada kontinuiteta, građana radi informacija, da sistem unapređenja zvanja nastavnika je projekat koji traje nekoliko godina, da nije proizvedeno ni jedno unapređeno zvanje ni jednog nastavnika i da u ovogodišnjem budžetu ne postoje projektovana sredstva za razlike u platama u budžetu za nastavnike koji zadovolje te forme.

Vlada je bila veoma inovativna kada je predložila budžet Univerziteta Crne Gore. Prije nekoliko sedmica smo imali prilike da čujemo zabrinutu izjavu rektora državnog univerziteta da je upitno da li će biti sredstava za plate na postojećem iznosu. Naime, Vlada je opredijelila 12 mil.260.000 € za funkcionisanje Univerziteta. Od toga je 12 mil.60.000 za plate a 200.000 za rashode za energiju.

Od vladinih službenika u prošlom, a i u ovom sazivu, smo čuli da je Univerzitet nezavistan, pa bi to trebalo da znači i da se sam snalazi za pare. Uvijek je tu dodatni argument, da tu ima projekata, da tu ima samofinansiranja studenata, da tu ima dodatnih prihoda. Ono što mi, svakako, potvrđujemo jeste da projekta ima ali ih dobija mala grupa ljudi i često je značajan dio tih grupe ljudi da je spreman da napiše svaku studiju koja će pokazati da je Crna Gora lieder u čemu god vam padne na pamet.

Kao jedan od argumenata vlast navodi da Univerzitet ima prihode od samofinansirajućih studenata. Isto tako zaboravlja se da studenata na samofinansiranje ima dominantno na nekoliko studijskih programa, a određeni dio programa jedva uspeva da upiše i nekoliko studenata. Pred profesore je, otprilike, sada stavljena dilema kako da dođu do novih studenata i da obezbijede sebi plate, tako da sada umjesto slogana "posao se ne čeka-posao se traži", akademska pamet treba da se rukovodi sloganom "student se ne čeka-student se hvata". Ili, možda još bolje "koliko studenata tolika vam plata".

To je koncept koji razumije naša obrazovna administracija.

To je potpuno pogrešan pristup a što još više brine u Vladi ga doživljavaju kao sjajan ili čak spektakularan. Neka bude spremni univerzitetski profesori i na smanjenje plata i na još veća neprijatna iznenađenja tokom naredne godine.

Da obavijestim ljude koji su pripremali i ovako konciirali budžet za Univerzitet. Dilema u intelektualnim krugovima Evrope jeste da li obrazovanje previše robuje tržištu. Pristup koji vi forsirate je, slobodno mogu reći, i prevazidjen i retrogradan.

Takođe, u ekspozeu mandatara nam je rečeno da će "oprobanim i priznatim metodama relicenciranja od strane nezavisne inostrane akreditovane institucije biti obavljeno valjana analiza i da će se steći objektivna slika svih postojećih ustanova visokih obrazovanja". Moguće je da se nama i našoj akademskoj pameti željelo poručiti da analize koje su do sada rađene a koje su produkt domaće pameti nijesu valjane.

Ministarstvo finansija je pokazalo da nema sluha za obrazovanje a posebno ga nema za visoko obrazovanje. Odmah da kažem da Crna Gora i dalje premalo ulaže u nauku. Do određenog progressa jeste došlo ali još uvijek su ta izdvajanja na suviše niskom nivou. Od 1mil.638.000€ koja su uložena u Ministarstvo nauke, ono što se može podvesti pod naučno-istraživački rad opredijeljeno je svega 1 mil.160.000€ što je manje od 0,1% budžeta. Naravno postoji još stavki koje su namijenjene za ovu oblast ali cijenite sami kakav naučno-istraživački organizam želi ova Vlada ako mu je kičma tolikog kapaciteta. Podsjetiću ministra finansija na preporuke institucije kojom je rukovodio on, do skoro, tako je početkom 2012. Centralna banka Crne Gore preporučila Vladi da značajno poveća ulaganja u obrazovanje i naučno-istraživački rad, budući da je budžet tih djelatnosti izrazito niži nego u zemljama Evropske unije. "Danas, recimo Švedska u istraživanju ulaže oko 3,9%, Finska oko 3,5%, Japan oko 3,2% od GDP-a, dok Crna Gora to čini na manjem nivou od 1%, tačnije na manjem nivou od pola procenta".

U preporukama Centralne banke tada je konstatovano da u Crnoj Gori ima i premalo istraživača, tako po mjeri istraživača od 1000 istraživača na 1000 zaposlenih u Evropskoj uniji imate 5,4 istraživača, u Crnoj Gori 0,25%. (0,25 promila)

Ono što je jako bitno shvatiti, što je jako važno da shvati ova Vlada da su istraživači zapravo strateški partner ovog društva, niko drugi.

Vratiću se ponovo na budžet u globalu. Ovaj budžet nema nikakve smjelosti da se nešto pokuša i za ovakav budžet vam nije bilo potrebno Ministarstvo finansije već dobar knjigovođa. Ovaj budžet teško može biti konačan i sasvim izvjesno imaće rebalans. Ovaj budžet nije krojen po mjeri potreba građana, već po mjeri potreba ove vlasti. Znamo da on ne zadovoljava potrebe građana, već zadovoljava potrebe vlasti, te stoga ga Pozitivna Crna Gora neće podržati. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Zahvaljujem.

Potpredsjednik Suljo Mustafić sada ima riječ. Nakon njega kolega Koča Pavlović. Izvolite.

SULJO MUSTAFIĆ:

Zahvaljujem.

Uvaženi pomoćnice ministra i predstavnici vladinih agencija, poštovani građani,

Budžet za 2013. godinu te prateće izmjene Zakona PIO koji znače zadržavanje iznosa penzija na ovogodišnjem nivou i izmjene Zakona o državnim službenicima kojima se predviđa umanjeno zarada, predstavljaju pokušaj da se dinamika penzija i zarada upodobi sa realnošću ekonomske krize koja nije domaći proizvod Crne Gore, već je dio svjetskog višegodišnjeg problema globalne recesije, od kojeg su bez posljedica prošle samo nekolike svjetske ekonomije.

Naravno i ovdje se postavlja pitanje jesmo li investicioni bum i zlatno vrijeme prije ekonomske krize, a nakon referenduma 2006. kada je bio jak priliv stranog kapitala i interesovanje investitora iskoristili na najbolji način. Nijesmo, naravno, jer nijesmo bili spremni ni zakonskom regulativom, ni prostornom dokumentacijom, ni spremnošću lokalnih uprava, ni naplatom prihoda, niti poreza.

Takodje mislimo da se previše rasipalo kada je bilo para, a stara poslovice kaže "ne šteti se kad se nema, već kad se ima". Neodgovorno trošenje državnog novca, smatram da treba da bude nečija odgovornost. Međutim, sada smo tu gdje jesmo, pred još jednom kriznom godinom u kojoj treba održati stabilnost javnih finansija i sačuvati državu od bankrota koji se dešava u okruženju. Zbilja, koliko god da je set mjera kojim se pristupa nepopularan i da izaziva opravdano nezadovoljstvo građana, pogotovo onih koji su decenijama već na rubu egzistencije, očigledno je da mu se mora pristupiti. Ovakva ekonomska politika nije poželjna, ali je očigledno neophodna ako želimo da se plate i penzije redovno isplaćuju, odnosno da se uopšte primaju.

Naravno, riječ je o veoma osjetljivim i teškim trenucima u kojima socijalni problemi postaju sve oštrije, a godine iza nas učinile su da se jaz siromašnih i bogatih značajno produbljuje. Zbog toga i kroz ovaj set mjera, kroz ove zakone treba tražiti rješenja koja će teret stezanja kaiša, štednje ili racionalizacije učiniti podnošljivim, odnosno rasporediti ravnomjernije. Treba voditi računa o onima koji žive najteže, a to nijesu ničim zaslužili, odnosno zaštititi penzionere sa najnižim penzijama kako bi imali makar egzistencijalni minimum. Treba nalaziti način da se zaposlenima u administraciji i zdravstvu, školstvu onima koji inače imaju male zarade, one ne smanjuju i da to bude simbolično, jer i dosadašnje su bile na

granici siromaštva i socijalne izdržljivosti. Naše školstvo nije na zadovoljavajućem nivou, toga smo svi svjesni, a ovim budžetom su predviđena jako mala sredstva za poboljšanje uslova rada, ili izgradnju školskih objekata. A nedostaje i osnovna učila i materijali za izvođenje nastave. Ako se tome doda i smanjenje zarada, kako očekujemo bolje rezultate u obrazovanju? Kako očekivati da reforma zdravstva da bolje rezultate, da kvalitet zdravstvenih usluga bude na većem nivou, ako dosadašnje zarade koje su bile neprimjereno niske za zdravstvene radnike dodatno smanjujemo? Da ne govorimo o uslovima u našim bolnicama, domovima zdravlja, Kliničkom centru. Isto tako ako niskim platama destimulišemo našu administraciju ne možemo očekivati od nje da bude efikasnija. Moramo voditi brigu o onim porodicama koje primaju socijale, kao i o onima u kojima niko ne radi, ili ne prima platu, o onima koji školuju studente, o onima koji nemaju riješeno stambeno pitanje. Moramo voditi računa i o nezaposlenima i o pripravnicima koji trebaju zasnovati radni odnos, da se zaposle i primaju platu, a ne da budu na teretu svojih roditelja.

Briga države mora biti sveobuhvatna, mora se voditi računa o svima, moramo se učiti solidarnosti i brizi prema onima koji nemaju a tu su pored nas u našim porodicama, rodbini, komšiluku. Ali, isto tako briga države trebaju biti i oni koji su uzimali i uzimaju previše često i nezarađeno kroz brojne prednadležnosti, bonuse, nadoknade, višestruke otpremnine, i nije samo briga države da im se uskrati nezarađeno ili ono što je nepristojno u ovim okolnostima, već briga države treba biti i da se sagledaju rezultati i dometi njihovog rada i ocijeni, koliko su doprinijeli preduzećima ili agencijama iz čije su kase uzimali toliki novac. I naravno, da im se prema tim zaslugama ukazuje dalje povjerenje.

Znači, predloženi set mjera mora se održavati i solidarnost i pravičnost, ali i brigu za sudbinu i egzistenciju onih koji će njihovi efekti najviše pogoditi. Ujedno, kod ovih mjera treba preduzimati odgovornost oni koji ih sprovode, odnosno od njih treba tražiti uvjerljivost i garanciju da će njihovi rezultati pomoći da se održi ekonomska stabilnost države.

Ovo treba da znači i pedstrek da svi zajedno, a ponajviše oni koji su u Vladi i njenim resorima, tražimo mogućnost privlačenja stranog kapitala i potencijalnih investitora. Bez direktnih stranih investicija nema svježeg kapitala, nema značajnijih održivih projekata, a bez toga nema povećanja društvenog proizvoda. Mislimo da je to obaveza svih nas, jer uprkos svim našim razlikama ekonomska stabilnost države, nova radna mjesta i briga o socijalnom položaju građana, treba biti svima zajednička.

A sada nekoliko riječi konkretno o predloženom budžetu, odnosno o potrošačkoj jedinici Ministarstva vanjskih poslova. Jasno nam je da su sredstva umanjena i za ovu kao i za većinu potrošačkih jedinica. Međutim, najdrastičnija umanjena su tamo gdje su, po nama, trebala biti povećanja, a to je mreža diplomatsko konzularnih predstavništava i institucije koje se bave iseljenicima. Strategija saradnje sa dijasporom koju je Vlada usvojila još prije dvije godine, predviđa da se radi na širenju mreže diplomatskih predstavništava na kadrovskom jačanju jer je to potrebno, i zbog jačanja pozicija naše države i zbog mogućnosti širenja privredne saradnje koja bi donijela neka nova predstavništva, kao i zbog potreba naše dijaspore. Ovdje se radi suprotno, smanjuju se izdaci za i onako nedovoljno jaku mrežu naše diplomatije i njene kadrove. Znamo i da su naši iseljenici veoma zainteresovani i za ekonomska ulaganja, jer među njima ima

ozbiljnih preduzetnika i privrednika. Mislimo da u državi i dalje treba stvarati ambijent za njihova ulaganja prvenstveno kroz otklanjanje biznis barijera čime su se suočavali oni koji su pokušali da ulažu u zavičaj. Ali, isto tako bez proširenja diplomatskih predstavništava na neke evropske zemlje, i u Americi mi ne možemo očekivati, naši iseljenici, da budu samo zbog emocija toliko privrženi svom zavičaju, a da po nekoliko dana gube putujući po Evropi do Frankfurta ili po SAD do Njujorka, da bi recimo, produžili svoja dokumenta ili se upisali u knjigu državljana. Mislimo da to nije dobar odnos i da se time naša dijaspora, a riječ je o desetinama hiljada ljudi, stavlja u drugi plan. Mislimo da nije dobra politika ni da smanjujemo sredstva Centru za iseljenike koji nije u potpunosti zaživio, i koji je tek počeo da se bavi onim što je njegova osnovna zamisao, a to je da povećava kontakte i jača vezu sa tom populacijom. Umjesto da kao što je to Skupština uradila, kroz formiranje posebnog odbora, da se i u Vladi razmišlja o posebnom resoru za dijasporu, Ministarstvu, Matici iseljenika ili slično, mi na ovakav način gušimo postojeće institucije i onemogućavamo njihov razvoj. Mislimo da to šteti i vezama sa našim iseljenicima, udaljuje ih od matične države, smanjuje njihove mogućnosti i čuvanje identiteta, ali što je važnije, smanjuje mogućnost države Crne Gore i u političkom i privrednom smislu da koristi potencijale naše dijaspore.

I još nešto na kraju.

Poštovani poslanici, poštovani građani, Bošnjačka stranka i druge manjinske partije jesu u vladajućoj koaliciji i u vlasti, jer smatramo da nam je u tim institucijama prirodno mjesto. Ali, manjinske partije nijesu većina, jer tri, pet ili šest poslanika nijesu 41, a za svaku važnu odluku u ovom domu potrebna je takva većina. Prema tome, ne leži najveća odgovornost za kreiranje budžeta i ekonomske politike kao i drugih odluka, pa i smanjenja ili povećanja plata, na manjinskim partijama ili na Bošnjacima, Albancima ili Hrvatima, već obrnuto. Najveća odgovornost za to pripada većini i političkoj i onoj drugoj. Prema tome, nije dobro što u javnosti neki mediji stvaraju sliku da manjinske partije odlučuju o svemu i da su odgovorne za sve. Manjinske partije i manjinski narodi jesu doprinijeli stabilnosti i koheziji ove države u većoj mjeri od svih ostalih u većoj mjeri od svih ostalih, čak i onda kada su bili izloženi raznim pritiscima u vremenima krupnih odluka i u teškim odlukama koje su na sreću iza nas. Radiće manjinski narodi i njihovi politički predstavnici to i dalje, ne traže ni nagrade ni medalje za to, ali isto tako nije primjereno prebacivati odgovornost i vječito tražiti krivca u manjinskim narodima i njihovim političkim predstavnicima za bremenite i teške odluke, pogotovu kada manjine o tome ne odlučuju. Mislim da bi oni koji kreiraju takvu sliku o manjinskim narodima i političkim partijama koji ih predstavljaju trebali razmisliti o svojim postupcima, jer nije dobro praviti jaz i povećavati nepovjerenje između manjinskih naroda i tog dijela javnosti. Nije to dobro ni za koga, a obično kada se povjerenje uzdrma ono se teško vraća. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Zahvaljujem, kolegi Mustafiću članu parlamentarne većine.

Sada kolega Koča pavlović, izvolite.

KOČA PAVLOVIĆ:

Sada ću kao poslanik najvećeg opozicionog kluba, opozicionog dakle, da se tu razjasnimo.

Žao mi je što ministar nije ovdje, ali nećete mi zamjeriti, poštovane kolegice i kolege, poštovani građanke i građani Crne Gore, ja ću se obraćati ministru kao da je tu, pretpostavljam da je negdje u holu. Prilično sam siguran da će me čuti.

Na početku želim da kažem samo jednu rečenicu vezano za ovaj budžet i to u načelu. Jako puno je ovdje rečeno, gro toga što je rečeno sa opozicione strane, načelno, što je rečeno vezano za budžet je tačno i ono što sam ja htio, gospodina ministra da pitam, nadam se da me čuje i nadam se da će doći, nađe za shodno i da odgovori, da li se zaista ozbiljno razmislilo o nečemu što je ovdje pominjano više puta u diskusijama opozicionih poslanika, mislim prvenstveno na moje kolege iz najvećeg opozicionog kluba, Demokratskog fronta i mislim na kolegu Medojevića.

Dakle, da se razmisli o tome da se ipak ovo finansiranje definiše kao privremeno. Nije se moralo ići ovakvom ... na brzinu budžeta, jer mi se čini a mislim da su svi poslanici opozicije koji su diskutovali to izrekli kao svoju ocjenu i očekivanja, čini mi se da se čak iz budžeta može pročitati da je ovo privremeni budžet koji će vrlo biti rebalansiran. Mislim da bi mnogo ozbiljnije bilo, da bi Vlada mnogo ozbiljnija bila da bi novi ministar izgledao mnogo ozbiljnije, da je izašao pred ovaj parlament sa predlogom da se privremeno finansira država, pa onda tamo negdje u martu, aprilu pa da pristupimo usvajanju jednog budžeta koji bi stvarno bio koncipiran profesionalno, ozbiljno i odgovorno.

Ovdje se radi prosto o tome da neke politike koje u zadnje vrijeme čujemo od premijera, ministara a koje nemaju nikakve veze, potpuno su dijametralno suprotne od onoga što je govorio na da inauguracije Vlade ovdje, nemaju nikakvog utemeljenja u budžetu. U budžetu kao finansijskom numeričkom iskazu neke politike Vlade. Dakle, nemoguće ih je ostvariti. I nemojte nakon 23 godine zavođenja i varanja ovog naroda da ga u ovoj teškoj situaciji, kada smo svi postali eksperti za prepoznavanje i varanje, nemojte da ponovo mlataramo sa ovim ljudima i da ih zavodimo sa nekakvim lažnim pričama i lažnim obećanjima. Dajte molim vas da konačno krenemo u jednu ozbiljnu priču. Evo, ova Vlada je makar deklarativno je izašla pred ovaj parlament. Ovo kao ilustracija, ja sam to i na Odboru za politički sistem, pravosuđe i upravu kada smo raspravljali o budžetskim potrošačima za koje je nadležan taj odbor, ja sam upravo pokazao samo jednu stranicu iz ovog budžeta 1943. gdje su neke stavke Ministarstva unutrašnjih poslova, tačnije Uprave policije od 30-tak stavki gotovo 20 su paušalo određene.

Poštovane građanke i građani Crne Gore, budžet se planira po određenoj stavci, recimo, administrativni troškovi ako smo u ovoj ili prethodnoj budžetskoj godini napravili 1730 vi planirate 1730 ili 10% više, ali kada neko stavlja od 20 do 30 stavki 100.000 ili 200.000, 300.000, 1.500.000, 1.300.000, 1.200.000 potpuno paušalo planiranje. Eto toliko što se tiče načelne rasprave o budžetu, a sada ću se osvrnuti na budžetske potrošače koji jesu u nadležnost Odbora za politički sistem, pravosuđe i upravu, dakle, sudstvo, tužilaštvo, Ministarstvo pravde, Ministarstvo unutrašnjih poslova, bez Ministarstva unutrašnjih poslova 35, a sa Ministarstvom unutrašnjih poslova i upravom policije 100.000.000 je opredijeljeno za te potrošače.

Dakle, što se tiče sudstva i tužilaštva odmah na početku da kažem svoj politički stav. Koliko god im para damo, poštovane građanke i građani oni traže više para i svaki put sa istom pričom traže više para, samo nam još malo dajte para pa ćemo

biti profesionalni, nezavisni, hrabri, odlučni, efikasni i tako dalje. Koliko god da damo para sudstvu i tužilaštvu, dok god je na čelu sudstva gospođa Medenica, a na čelu tužilaštva gospođa Čarapić, one će biti jednake te institucije će jednako raditi kao do sada.

Dakle, sudstvo će i dalje praviti čuvene greške prilikom kucanja u presudama i na taj način izbjegavati da osude notorne kriminalce, a tužilaštvo će se praviti gluvo, kao što se sada pravi gluvo oko Nikšića. I odmah da kažem, ako ste mislili, poštovane kolegice i kolege iz parlamentarne većine, ako ste mislili da ćete sa ovim zbrzavanjem izbora u Nikšiću pokriti ovu priču o političkoj korupciji u Nikšiću grdno ste se prevarili. Šanse nema da će Demokratski front dozvoliti da se tako nešto desi. Mi ćemo priču o korupciji u Nikšiću i o političkoj korupciji istjerati do kraja, znači do svih instanci kao što znate ta priča je veoma prisutna među našim partnerima u Evropi i mi ćemo tu priču istjerati do kraja. Dakle, ja prosto smatram besmislenim dalju, detaljniju analizu ova dva budžetska potrošača, jer ovo što sam malo prije rekao, ovu političku ocjenu potpuno objašnjava zbog čega mislim da je bi ta analiza bila bespotrebna.

Dakle, suštinska stvar je šta se očekuje od sudstva i tužilaštva, šta je njihov zadatak u ovom periodu, šta je njihov kapitalni zadatak? Njihov kapitalni zadatak jeste upravo ono što je kapitalni zadatak Crne Gore u procesu evropskih integracija, to je borba protiv korupcije i organizovanog kriminala. Nedavno je zajednički Odbor evropskog parlamenta i crnogorskog parlamenta na sjednici u Briselu donio deklaraciju sa preporukama, između ostalog, konstatovao jednu notornu stvar, ne mogu se sudstvo, tužilaštvo i policija boriti efikasno oko korupcije i organizovanog kriminala ako su i sami korumpirani, ako su i sami pod uticajem organizovanog kriminala. U izvještaju Evropske komisije konstatuje da je Crna Gora država u kojoj niti jedan tužilac nije čak ni optužen, a kamo li osuđen za korupciju, ni pomoćnik. Niti jedan sudiji osim jednog izolovanog slučaja. Zar je to normalno u jednoj zemlji koja ima ovakvo prisustvo korupcije u svakoj instituciji. Pa naravno da nije.

E toga u budžetu nema. Nigdje nema naznaka da je neko odvojio pare za borbu protiv korupcije unutar sudstva, unutar tužilaštva, unutar policije. Nigdje ne možete pronaći nekakvu namjeru predlagača da se, da kažem, Sudski savjet ili Tužilački savjet pozabavi korupcijom unutar sudstva i tužilaštva. Naravno, mi koji znamo kakvo je stanje u našem društvu mi znamo da od ovoga Sudskog savjeta i Tužilačkog savjeta ne može se očekivati ništa.

I samo na kraju par riječi o Ministarstvu pravde, 85% budžeta Ministarstva pravde, to je negdje oko sedam miliona i nešto, dakle od budžeta od devet miliona, to je sedam i nešto za ZIK opredijeljeno. Ja sam na Odboru, nadležnom odboru govorio o tome i upravo sam htio to ministru da kažem ovdje, dakle, već četvrtu godinu koliko ja pratim za redom, a bio sam i u prethodnom sazivu član istog Odbora se u tom budžetu odvajaju pare za nabavku uniformi i obuču za zatvorenike. A svako ko je tamo bio u posjeti, na bilo koji način ko može da dobije, bilo kakvu informaciju može lako da sazna da tamo gotovo niko, niti jedan od zatvorenika ne nosi niti uniformu zatvorsku, niti cipele, nego izdržavaju kaznu ili su u pritvoru u svojoj odjeći, obući koju su donijeli od kuće. Će idu te pare? To sam htio ministru da sugerišem, da ispita to.

I još jedna stvar, jedan drugi program, dakle, Uprava za antikorupciju, poštovane kolegice i kolege, poštovane građanke i građani Crne Gore, već duže vremena

funkcioniraju kao jedna marketinška agencija, jedino što radi Uprava za antikorupciju jesu ove kampanje medijske, bilbord i tako dalje protiv korupcije. 370.000,00 eura se izdvaja za tu upravu. Ja mislim da bi bilo mnogo bolje da se 70.000,00 ili 80.000,00 eura ili 50.000,00 koliko otprilike koštaju te kampanje odvoji i da nekoj profesionalnoj, marketinškoj agenciji da to radi, a da onih 10-15 ljudi koji tamo sjede i primaju redovne plate svakoga mjeseca da se opustimo.

Dakle, ja sam kao vrlo ozbiljno shvatio kao jednu jedinu inicijativu koju sam u ovom periodu čuo, a to je bila inicijativa novog ministra policije, Unutrašnjih poslova, o formiranju posebne jedinice ili posebne uprave koja bi se bavila borbom protiv korupcije i organizovanog kriminala. Ja sam bio spreman, čak sam bio najavio na Odboru, da ću predati amandman kojim bi se obezbijedio novac za jednu takvu posebnu upravu koja, koliko sam ja shvatio, ne bi bila pod upravom policije, nego bi bila direktno pod nadležnošću ministra, međutim, kasnije sam shvatio da je to očigledno bio politički marketing.

Ono što sam želio da kažem jeste, žao mi je što ministar nije ovdje, ja sam imao za njega nekoliko predloga i sugestija, želio sam da mu ukažem na činjenicu, tj. da ga podsjetim da je on prije neki dan najavio kresanje prihoda, plata, potrošnje u nezavisnim regulatornim tijelima, dva reda iznad vas gospodine Pavličiću, iznad prazne ministarske stolice i upravo gospodin Sekulić iz Agencije za telekomunikacije, koja je uradila sve što je treba da uradi. Završila je toranj, riješila stambena pitanja svih zaposlenih, izdvojila jednu značajnu akumulaciju za sve tehničke, eventualne potrebe u narednoj godini i opet ima isti budžet kao da treba da gradi još jedan toranj. To je šest miliona. Znači, četiri i po plus šest i po koji je prenet iz prethodne godine.

Molim vas to je polovina onoga što ćete vi, za koliko ćete vi ukinuti penzionere tokom ove godine. Želio sam ministru da sugerišem da to odmah krene u to kresanje, to nije jedini regulator, poseban je u njemu su 1500 eura prosječne plate, u njemu se umjesto 800 eura za kasko osiguranje za auto plaća 2.500 eura i tako dalje, tu ima dosta prostora za kresanje, mislim da bi ministar mogao nešto da objasni da ne dozoli da penzionerima šaljemo ovako ružnu novogodišnju čestitku.

Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Hvala vam. Idemo dalje.

Imate komentar, nadam se da nemate, ali dobro.

Izvolite.

NEMANJA PAVLIČIĆ:

Na neke ozbiljne konstatacije treba ozbiljno odgovoriti.

Koliko je ozbiljno budžet pripreman mi sigurno iz Ministarstva finansija znamo, ali više od četiri iteracije je Vlada raspravljala i diskutovala o budžetu kako bi potrošnja bila usklađena sa prihodima i deficit bio smanjen na najmanju moguću mjeru. Znači, sve neproduktivne troškove u budžetu smo u te tri četiri diskusije smanjili, znači podsjećam na 29,7 miliona eura ili 36% tekućeg budžeta. Toliko o ozbiljnosti budžeta.

Koliko je budžet ozbiljno planiran ove i u prethodnim godinama govori podatak da četiri prethodne godine mi nismo imali rebalans zbog rashodne strane. Bez obira što su nam socijala, penzije i zarade u te četiri godine stalno rastle.

Isključivo zbog prilagođavanja, negativnih prilagođavanja kretanja u ekonomiji, mi smo smanjivali prihodnu stranu.

Mi smo više puta govorili o tom rebalansu i ja kažem da ćemo sa ovim budžetom sigurno imati jednu dobru i solidnu osnovu da prođemo kroz narednu godinu. Naravno, što se tiče ozbiljno vaš predlog da imamo privremeno finansiranje krajnje je neozbiljno, zato što ako ste pročitali Zakon o budžetu, privremeno finansiranje opredjeljuje isti iznos sredstava potrošačkim jedinicama kao godišnji budžet. Pošto budžet za sljedeću godinu, što smo već rekli daje više za penzije i socijalna davanja, neusvajanjem budžeta bilo bi ugroženo isplaćivanje ovih kategorija, jedna stvar.

Druga stvar, a druga stvar Zakonom o budžetu je predviđeno i finansiranje deficita odnosno razlike koje se mora obezbijediti u prvom kvartalu, ako budžet ne bi bio usvojen u prvom kvartalu ove godine, odnosno ne bi bio usvojen sada, ne bi imali mandat za zaključivanje kreditnih aranžmana, ne bi imali poziciju da platimo prije svega socijalna davanja...pojedinih stavki. Ovaj budžet je za razliku od budžeta za 2012. Godinu...pravno uveo 14 novih stavki i još detaljnije i transparentnije objasnio trošenje pojedinih budžetskih pozicija. Posebno se te stavke odnose na ugovore usluge koje su bile predmeti i interesovanja prethodnih budžeta i traženo od Vlade da se ta stavka što detaljnije objasni. Mi smo to uradili ovaj put i zbog toga su određene pozicije, nisu paušalno date nego sam objasnio to na Odboru, date za maksimalnim iznosom koje može potrošačka jedinica da potroši, a sve te stavke biće predmet javnih nabavki. Tako će se iznos tačno moći utvrditi što se tiče pravosuđa. Od 101 potrošačke jedinice 10, 11 organa koji se bave pravosuđenjem i sprovođenje zakona povećan je budžet. Znači, za oblast pravođa povećan je budžet u odnosu na prošlu godinu 4,6.

Što se tiče ZIK-a kratko milion i sto je opredijeljeno za ishranu, skoro milion eura. Za obnavljanje uniformi svake godine imamo, ali je uslijed ove krize nemoguće obnovimo uniforme u jednoj godini, tako da je taj proces obnavljanja uniformi i odjeće ide fazno.

Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Zahvaljujem.

Kolega Pavlović, dva minuta.

KOČA PAVLOVIĆ:

Gospodine Pavličiću, ja sam vrlo jasno rekao kada sam navodio ilustraciju za paušalnost, moja ocjena je da je budžet paušalan kreiran, kada sam navodio ilustraciju ja sam rekao da se radi o 43 strani i evo ja ću sada radi javnosti da kažem, pa neka javnost procijeni.

Znači, naknada za stanovanje i odvojeni život 100 hiljada, ostale naknade 200 hiljada, administrativni materijal 2 miliona, dva miliona i sto, tu je malo preciznije, materijal posebne namjene sto hiljada, rashodi za gorivom milion i po, usluga prevoza sto hiljada, usluge stručnog usavršavanja 270 hiljada, ostale usluge 20 hiljada, izdaci po isplati ugovora o djelu 100 hiljada, izrade, valjda ćemo se složiti da ovo nije ozbiljno planirani budžet, nemojte molim vas. A svako iz nevladine organizacije ko je radio planiranje budžeta za projekat zna da je ovo

Što se tiče ideje oko privremenog finansiranja ispade gospodine Pavličiću da sam malte ne samo što me ne optužite da sam ja kriv što ćete zamrznuti penzije penzionerima. Nemojte, molim vas.

Ja mislim da je trebalo razmisliti ozbiljno o tome da se ovome budžetu, dakle ja sam ovo naveo kao ilustraciju, ali sam kao razloge naveo ono što su moje kolege ranije pomenule, prvenstveno gospodin Medojević, radi se prosto o tome da se ovdje u javnosti propagira jedna politika koja nema veze sa onim što je ovdje govoreno kada je inaugurisana Vlada, a tome u budžetu nema. Nema gospodine Pavličiću.

I konačno ZIKS, ja nemam ništa protiv toga da se svi zatvorenici da dobiju uniforme i cipele, ipak je to obavezno po onom pravilniku i zakonu, ali problem je u tome što se već četiri godine izdvajaju pare za to, a tih uniformi nema.

Super je što ćete vi sada potrošiti svrno za te uniforme, to je odlično, ali ja ne vidim da će vam bilo ko vjerovati da ćete te pare

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Zahvaljujem.

Idemo dalje.

Molim koleginicu Zoricu Kovačević da uzme riječ, nakon njega kolega Velizar Kaluđerović.

ZORICA KOVAČEVIĆ:

Zahvaljujem, predsjedavajući.

Poštovani poslanici, prestavnici Vlade i regulatornih agencija, poštovani građani, ja ću svoju diskusiju usmjeriti na predlog budžet koji se odnosi u dijelu budžeta Fonda zdravstvenog osiguranja.

Na početku da kažem da je predlogom Zakona budžeta za 2013 godinu utvrđena su sredstva za Fond zdravstvenog osiguranja, Institutom za javno zdravlje i to za tri programa, program Fonda za zdravstveno osiguranje na iznos od 23 miliona eura, program zdravstvene institucije na iznos od 139,425 miliona evra i program Instituta za javno zdravlje u iznosu od 2 380.000 eura. Ovo je budžet koji je za 4 miliona i 421.000 manji od budžeta za 2012. godinu ili 2,7%, i ovo je budžet koji je 13% od ukupnog budžeta Crne Gore za 2013. Godinu, što ćete se složiti nije mala stavka.

Takođe se može konstatovati predlogom ovog budžeta da nedostaju sredstva, između ostalog, i za planirana sredstava na pozicijama za zarade, ugovorene usluge, komunalne naknade, za transfere za stomatologiju i kapitalni zahtjev, ali ovo je jedan realni budžet koji moramo i mi u zdravstvenom sistemu takođemo da solidarno i realno sagledavamo.

Kada govorimo o sredstvima za bruto zarade zaposlenih u zdravstvu, planirana sredstva su niža u odnosu na zahtjev fonda na nekih dva i po miliona eura i odnose se za milion eura na smanjenje sredstava za finansiranje zarada zaposlenih u apoteke Montefarm, koji će iz sopstvenih sredstava isplaćivati lične dohotke i naravno, sredstva i za druge zdravstvene ustanove.

Dozvolite mi samo da kažem ukratko da je prosječna neto zarada zaposlenih u zdravstvu za 11 mjeseci 2012. godine iznosila oko 508 eura za 24 h rada dnevno i obuhvatila je osim redovnog noćni rad, prekovremeni rad, dežurstvo, pripravnost, mentorstvo, dopunski rad i druge oblike rada i naknade koje se

isplaćuju u zdravstvu i koje se ne mogu, naravno, upoređivati sa djelatnostima u kojima prosjek se odnosi 170 prosječno mjesečno.

Sadašnji nivo zarada zaposlenih u zdravstvu je nizak, ali imajući u vidu da danas na Skupštini imamo i predlog zakona o dopunama Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju kojim se sa penzije neće usklađivati u 2013. godini ja sam saglasna da će i zdravstveni radnici morati solidarno da prihvate teret krize i sredstva koja su planirana u budžetu zdravstva za ovu godinu.

Takođe želim da istaknem i pohvalim predlog Ministarstva finansija koje zadnje tri godine dana, neizmirene obaveze iz prethodnog perioda izmirivao obaveze u iznosu 14,8 miliona eura a u 2011. godini taj iznos je bio negdje oko 10,7 miliona eura i time je ovo značajno doprinijelo finansijskoj održivosti zdravstvenog sistema i takođe sredstva od ušteda ostvarenih na nekim budžetskim pozicijama, prvenstveno na platama, vraćena su na zdravstveni sistem u toku 2011. i 2012. godine i za druge potrebe, što po meni sam sigurna, da će Ministarstvo finansija zajedno sa Ministarstvom zdravlja i Fondom za zdravstveno osiguranje i tokom ove godine učiniti napor da na stabilizaciji zdravstvenog sistema, na uštedama, ne samo na platama nego i drugim troškovima i time učinjeti da taj zdravstveni sistem bude na nivou iz 2012. godine.

Takođe želim da kažem da je Vlada na sjednici od 14.12.2012. godine na kojoj je razmatrala i usvojila Nacrt Zakona o budžetu za 2013. godinu, prihvatila predlog da se u budžetu fonda za 2013. godinu sredstva za zdravstvene institucije planiraju na posebnoj poziciji 411, 412 za bruto zarade i posebna pozicija na troškove zdravstvenih ustanova, tako da mislimo da će tim transferima i institucijama u zbirnom iznosu da je to u skladu sa uspostavljenim modelima, plaćanja primarne, sekundarne i tercijalne zdravstvene zaštite, po osnovu faktura zdravstvene usluge i što je predviđenim zakonom o zdravstvenom osiguranju i što nije u suprotnosti sa Zakonom o budžetu.

Naravno, tako planirana sredstva u ukupnom iznosu na poziciji transfera u uslovima nedovoljnih sredstava će omogućiti fondu da bolje podrži zdravstveni sistem i prepozna prioritete u zdravstvu i tako obezbijedi održivost sistema uz poštovanje namjenskog trošenja sredstava. Bez obzira na sredstva koja su bila predviđena u 2012. godini u zdravstvenom sistemu Crne Gore dozvolite mi da kažem da je urađeno mnogo. Uvedeno je više dijagnostičko-terapeutskih procedura, zbog kojih smo pacijente upućivali van zemlje. Jedna od njih je i ostodozimetrija. Uvedena je brahiterapija kod malignih oboljenja. U 2012. godini urađeno je 445 operacija na otvorenom srcu sa rezultatima koji su na nivou najprestižnijih kardio klinika. Uvedena je metoda sintigrafskog pregleda žljezdanog tkiva i koštanih struktura, kompletirana je onkološka terapija, uvedene su nove ortopetske procedure i uz pomoć edukacije kadra iz Italije ponovo se radi endoskopsko snimanje žučnih puteva i kanala gušterače i uvedene su nove dijagnostičke procedure u ranom otkrivanju genetskih oboljenja.

Program transplatacije organa zahtijeva punu pažnju i podršku društva, humanost građana, usredsređenost struke i nadležnih institucija kako bi zaživjeli u Crnoj Gori u najskorije vrijeme. To je za sve nas u sistemu zdravstva najkompleksniji zadatak i najveći izazov. Klinički centar Crne Gore, moram da kažem, odgovorio je profesionalizmom, prostornim kapacitetima i odgovorio uspješno ovom zadatku.

U posljednje dvije godine kada je u pitanju povjerenje u zdravstvene institucije, sistem već dvije posljednje godine bilježi se prvo mjesto, i to u decembru 2011. godine, taj procenat je bio 64%, u julu 2012. godine 60%, a u septembru 2012. godine 63%.

Iako planirana sredstva u zdravstvenom sistemu nijesu dovoljna za pokriće potreba, mi smo svjesni da moramo podijeliti teret krize sa ostalim članovima društva i svojim radom i djelovanjem doprinijeti stabilizaciji o čuvanju sistema javnih finansija naše države. Zdravstveni radnici su u teškim vremenima u prethodnom periodu uvijek biti na visini zadatka i zahvaljujući idealnom kolektivnom odgovornosti sačuvali zdravstveni sistem, zdravlje i odgovornost našeg društva danas slobodno možemo reći da je zdravstveni sistem osnovni stub socijalne sigurnosti građana.

Naša je obaveza da u narednom periodu radimo na jačanju odgovornosti svakoga pojedinca a posebno menadžmenta u podizanju kvaliteta zdravstvene zaštite. Takođe jedan od zajedničkih ciljeva Ministarstva zdravlja, fonda i menadžmenta u zdravstvenim ustanovama treba da bude da u narednom periodu aktivno radimo i sprovodimo aktivnosti na svim nivoima koji će dovesti do racionalizacije potrošnje lijekova i medicinskih sredstava kao najveće stavke u budžetu, osim plata.

Kod građana treba da razvijemo svijest da lijekove na recept neko plaća, kao svaku drugu robu i da se racionalno svi ponašamo kada su u pitanju propisivanje i izdavanje lijekova na recept.

Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala kolegici Kovačević.

Posebno se zahvaljujem na vašoj pažnji na medicini zato što je bilo dosta predmet i moje pažnje sa ove druge strane i dosta tangira moju porodicu, tako da znam u kakvim su problemima danas ljekari.

Sada ima riječ kolega Velizar Kaluđerović, neka se spremi kolega Bralić.

VELIZAR KALUĐEROVIĆ:

Hvala vam, gospodine potpredsjedniče.

Poštovana Skupštino, poštovani predstavnici Vlade, agencija, komisija,

Prije nego što kažem nešto o predlogu budžeta za narednu godinu, da i ja potenciram ako se ne varam, ja imam privilegiju da sam prvi poslanik kojem je aktuelni potpredsjednik Radulović dao riječ, neko reče, neka to bude neki mali istorijski trenutak.

Sada da ono što sam planirao da kažem povodom predloga zakona budžeta za narednu godinu počnem podsjećanjem da je Ustav Crne Gore prepoznao Vladu Crne Gore kao jedinog ovlašćenog predlagača godišnjeg zakona o budžetu a parlament po prirodi stvari je u prilici da donosi odluku o njegovom usvajanju u formi kakva je, odnosno u tekstu kako je predložen ili sa mogućim amandmanskim promjenama koje dobiju podršku u ovom domu. Dakle, sa stanovišta Ustava, kada bi stvari stajale samo tako ništa sporno, ali Vlada Crne Gore koja inače ima najjači ustavni kapacitet sa stanovišta ovlašćenja jer vodi spoljnu i unutrašnju politiku Crne Gore očigledno se ne zadovoljava samo time,

već je klasično uzurpirala i nadležnost ovog doma, dakle da umjesto parlamenta donosi odluke o zaduživanju Crne Gore.

To se ponavlja već nekoliko kalendarskih, odnosno budžetskih godina, a nažalost posljedice su katastrofalne i one se posebno ogledaju u tome što iz godine u godinu raste zaduženost Crne Gore, ubijeđen sam između ostalog što se zloupotrebljava ono što je u nadležnosti Skupštine i prenosi na Vladu. Tako je i za narednu budžetsku godinu Vlada nam je predložila da se u budžetskim prihodima pozicionira kao pozajmica i krediti od nešto preko 205 miliona evra da imamo na drugoj strani kao rashodnu, kao posljedicu toga, da rashodi po osnovu kamata iznose 70,4 miliona eura i kada se sjetimo podataka o kojima smo juče razgovarali, raspravljajući o Završnom računu Budžeta za 2011.godinu, vidimo da se izdaci za kamate za samo dvije godine, dakle u odnosu na 2011.godinu u 2013.godini planiraju u iznosu većem od gotovo 80%. To je alarmantno pri činjenici da Crna Gora, govoreći o stopi zaduženosti koja još uvijek nije dostigla onaj srećom maksimum mastrihtski, ali ipak o tim podacima kada govorimo trebamo imati na umu i biti realni mi još nemamo ni jedan kvadratni metar izgrađenog auto-puta ili savremene ceste, nemamo ni izgrađene nove elektro ili hidroenergetske potencijale, nemamo izgrađene, a izuzetno su velika ulaganja, uređaje za prečišćavanje otpadnih i procjednih voda, nemamo savremene deponije komunalnog otpada, to je sve ono što nas čeka, i to u kratkom vremenskom intervalu, ako iskreno i ozbiljno razmišljamo o našem putu ka Evropskoj uniji. A odakle kada sada imamo socijalni potrošački budžet? Ja ću sada preći na tu propuštenu šansu i za ovaj Budžet. I ja pripadam poslanicima koji misle da su mnogo veći problemi našeg Budžeta koji Vlada predlaže u prihodnoj nego na rashodnoj strani, jer Vlada, ubijeđen sam, upravo zbog toga što nema dovoljno političke volje i spremnosti da država zahvati ono što joj pripada, nego postoji politička i to pretežna politička volja ljudi u vrhu vlasti da mnogo toga što inače pripada državi prepusti nekim ljudima privatnim pojedincima i subjektima na čijem čelu su lica koja su bliska ljudima iz vrha vlasti. Prije nego što navedem nekoliko konkretnih primjera molim gospodu iz Ministarstva da mi konkretno prokomentarišu - ekološka naknada 906.000 eura, deset puta manje nego što je ostvarena 2009.godine. Dakle, deset puta manje, a koliko ja znam u zadnjih nekoliko godina ni uredba Vladina ni Zakon se nije promijenio. Znači li to da se neće više od početka naredne godine odbacivati štetni otpad Kombinata aluminijuma? Znači li to da Kombinat aluminijuma više neće raditi i da zbog toga imamo drastično smanjenje na ovoj poziciji? Naknade za privređivanje igara na sreću, dakle 2.899.000, podsjećam 2010. godine su bili 6,4 miliona za 2011.godinu 4,2 miliona eura. Zbog čega ovako drastični pad naknade za priređivanje igara na sreću. Poziv nevladinom sektoru, jer 60% ovih sredstava pripada jednom broju nevladinih organizacija koje se bave praćenjem određenih društvenih pojava, a mislim da je izuzetno bitno, i svi na riječima kažemo da je izuzetno važno, za razvoj demokratskih odnosa u crnogorskom društvu da nam jača civilni sektor, nevladin sektor. Mislim da nešto što pripada državi, a preko Budžeta nevladinog sektora, mi potpuno ciljano ostavljamo privatnim pojedincima koji se bave određenim vidovima igara na sreću. Komentarišem i ja kratko činjenicu da za otplatu garancija nije predviđen ni jedan cent. Pri tom podsjećanje da i za 2011.godinu nijesmo bili predvidjeli ni jedan cent, pa je moralo da se plati 33,9 miliona eura. Imamo činjenicu, i u vezi sa tim ja mislim da ovaj dom ne smije završiti raspravu o

Predlogu Budžeta a da nema konkretne informacije od Vlade, da li ministra finansija ili nekog drugog iz Vlade ili ministra ekonomije ili bilo bi najbolje premijera, da li je postignut ugovorni aranžman Kombinata aluminijuma i Elektroprivrede Crne Gore, jer imamo činjenicu da je KAP već dužan 60 miliona eura Elektroprivredi. Imamo činjenicu ako se taj problem ne riješi- snabdijevanje električnom energijom. Dakle, gdje je rješenje je li zaustavljanje KAP-a ili imate li alternativno rješenje, jer ekonomija Crne Gore sa proizvodnjom Kombinata aluminijuma je jedan nivo proizvodnje i finansije Crne Gore su takođe sa ili bez proizvodnje Kombinata aluminijuma potpuno dvije različite stvari. Crna Gora mora da ima ozbiljan odgovor na to pitanje. Ja mislim da Vlada nema prečeg posla nego da to pitanje riješi, a imamo samo nekoliko dana do isteka kalendarske godine, kada da odgovorimo na to pitanje, i to precizno, ako to ne bi učinili sada. Sada konkretno, gospodine ministre Žugiću, prije deset dana poslao sam vam zahtjev, kao poslanik koji na to ima pravo po članu 50 Poslovnika Skupštine, da mi odgovorite da li je Ministarstvo donijelo rješenje po žalbi zaštitnika imovinsko-pravnih interesa Crne Gore koji je podnijet čini mi se početkom ove godine? Dakle, najmanje sedam, osam mjeseci je proteklo od kada je podnijeta žalba na rješenje Uprave za nekretnine područne jedinice Žabljak kojim je pravo korišćenja na nekih pet miliona kvadrata preduzeće HM Durmitor - Žabljak, prevedeno u pravo svojine i na to rješenje područne jedinice uprave za nekretnine Žabljak podnijeta je žalba od strane zaštitnika imovinsko-pravnih interesa. Prije 10 dana sam tražio odgovor i zamolio da mi odmah odgovorite. Nije problem što to nijesam dobio u pisanoj formi, ali računam da ste morali biti spremni da ćete mi usmeno odgovoriti na to pitanje. Desetine miliona kvadrata zemljišta po Zakonu o svojinsko-pravnim odnosima koji je usvojen u ovom domu dvotrećinskom većinom pripadaju državi. Dakle, sve ono zemljište koje je bilo predmet privatizacije ili stečaja na koje nije plaćena tržišna naknada je državno zemljište. Ima mnogo slučajeva, sijaset slučajeva gdje se država izuzetno neodgovorno odnosi prema ovom izuzetno važnom državnom resursu. Ja se nadam da ćemo konačno shvatiti i morati da će nas problemi u koje dolazimo natjerati da se mnogo ozbiljnije, odgovornije prema ovom pitanju odnosimo. Vrlo malo vremena mi je ostalo u vezi sa tim, ali samo da kažem jedan broj mojih kolega iz opozicije je sa razlogom potencirao da se više sredstava odvoji za izgradnju dječjih vrtića, jaslica pa su tražili da se jedna stavka od 975.000 u kapitalnom budžetu koja je namijenjena za otplatu dugova za kupovinu kampa na Zlatici smanji za 400.000. Nažalost, kolege ne može dok se ne razvrgne ugovor o kupovini kampa na Zlatici gdje je Vlada, odnosno Uprava policije Crne Gore prije godinu dana kupila kamp na Zlatici sa zemljištem za koje sada odgovorno tvrdim, upravo po odredbama Zakona o svojinsko pravnim odnosima je pripadalo državi. Dakle, država je kupila za 8,5 miliona i zemljište koje inače njoj pripada, a kompletan UTIP Crna Gora, zajedno sa Hotelom Crna Gora, "Ljubović", Hotelom Podgorica i kampom na Zlatici sve prodala Normal kompanij za 4,5 miliona eura. Tako mi gazdujemo državnom imovinom.

Hvala vam.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala, kolega Kaluđeroviću.

Opet kao kolega Krivokapić, slažem se s Vama, ovo je dobar biljeg Vi i ja, ali, kao što je rekao Galilej - ipak se okreće- poslije sljedećih izbora, Vi tu ja tu, a ovdje predstavnica ženskog pola.

Ministre Žugiću, da li imate odgovor? Ostali ste bez riječi.

Hvala.

Ima riječ kolega Bralić, a kao što bi rekao opet Krivokapić, neka se pripremi jedan od najlucidnijih poslanika kolega Danilović.

IZET BRALIĆ:

Uvaženi predsjedavajući, gospodine ministre Žugiću, predstavnici agencija, drage kolege, poštovani građani,

Svoju diskusiju usmjeriću u dva pravca.

Prvi pravac - posmatranje Budžeta koji se donosi u veoma teškom trenutku što zbog ekonomske krize, što zbog nekih naših ranijih neracionalnih poteza koje smo vukli u prethodnom periodu i zbog nespремnosti da nekad povučemo poteze koje smo morali uraditi.

Posmatraču Budžet iz ugla ravnomjernog regionalnog razvoja, i to sa osvrtom na rashodnu stranu, prihodna strana je takva kakva jeste i mislim da na nju niti mi kao poslanici, niti građani niti članovi Vlade mogu u ovom trenutku bitno uticati.

Poštovani građani, mi u Crnoj Gori imamo četiri vida saobraćaja, vodeni, vazdušni i drumski i željeznički. Na jugu imamo razvijena sva četiri oblika saobraćaja u centralnom dijelu takođe na sjevernom dijelu najvećem dijelu imamo razvijen samo jedan vid saobraćaja drumski i on nam je u najgorem mogućem stanju. Mislim da je kapitalnim Budžetom moralo prepoznati interes Crne Gore i da u tom dijelu trebalo uložiti više sredstava. Kao potvrda ove svoje priče o neravnomjernom razvoju u Crnoj Gori. Takođe i u dijelu kapitalne investicije Ministarstva poljoprivrede na sjeveru gdje je šuma glavni resurs predviđena je izgradnja 3 km šumskih puteva što je neshvatljivo. Manjak segzibiliteta je takođe godinama prisutan i što se tiče u Ministarstvu saobraćaja, Ministarstvu školstva, Ministarstvu turizma jer tvrdim da nijesu manji turistički potencijali sjevera nego što su potencijali juga. Nažalost, godinama se prioritet daje ljetnjem turizmu, što ima za posljedicu migraciju stanovništva i promjenu demografske strukture u Crnoj Gori. Pa imamo građane koji na sjeveru imaju imanje imaju trospratne kuće, a socijalni su slučajevi u Baru, Ulcinju u Podgorici, jer nemaju mogućnost zapošljavanja. Mislim da je kapitalnim dijelom Budžeta mora se jednom okrenuti tom dijelu, kako bi se prekinula negativna demokratska kretanja.

Ono što želim da pohvalim i što je afirmativno u dijelu Budžeta kapitalnih investicija u dijelu izgradnje vodovoda na sjeveru, jer ove godine imamo ulaganje Vlade koja će sredstvima iz Svjetske banke uraditi konačno vodovod u rožajama u iznosu od milion i sto hiljada eura. Poznato vam je da dok su se ulagale desetina miliona eura u vodovod u južnoj regiji mi smo i dalje pili vodu iz kancerogenih asbecidnih cijevi, iako smo imali cijevi koje su deponovane već pet godina stoje na deponiji u Rožajama. Manjak senzibiliteta za probleme sjevera i neravnomjerna ulaganja i onih sredstava koja se šalju na sjever će čini mi se stvoriti jedan novi termin kao svu teritoriju sjever, sjevera. Jer, imamo neravnomjeran raspored sredstava koja se šalju na sjever i u resornim ministarstvima.

Drugi dio svoje diskusije želim posvetiti resornom Ministarstvu, ja sam ljekar 24 godine radim u zdravstvu i ono što je primjetno da iz godine u godinu Budžet koji je opredijeljen za Ministarstvo zdravlja i Fond zdravstvenog osiguranja je manji. Tako da imamo podatak da je 2010.godine, taj Budžet iznosio 169 miliona, s tim što Institut za javno zdravlje nije bio u sastavu ovog dijela sredstava, 2011.godine 163 miliona, 2012.godine 167 miliona, a ove godine ako se oduzmu sredstva predviđena za Institut za javno zdravlje to smanjenje je 5,5% iznosiće 162 miliona. Uz podatke koje je kolegistica Kovačević navela da ne ponavljam kolika su lična primanja zdravstvenih radnika, kolika su odricanja, koliki odgovorni posao obavljaju medicinske sestre, ljekari širom Crne Gore, mislim da je ovaj dio sredstava nedovoljan. U ovom dijelu ovog Budžeta da komentarišem da je ove godine predviđeno da je Institut za javno zdravlje takođe bude sastavni dio Budžeta Republičkog fonda za zdravstvo, što će dodatno da utiče na manjak kvaliteta usluga i onako opredijeljena sredstva u prethodnoj godini su 70% mogli da pokriju usluge Instituta za javno zdravlje obzirom da je sve veći broj laboratorijskih analiza, a naročito i da je to jedan segment koji treba da podigne nivo zdravstvene zaštite u Crnoj Gori skeptik sam da će ova mjera da djeluje na manjak kvaliteta pruženih usluga u Crnoj Gori.

Kao potvrde svega ovoga jeste i učešće Fonda zdravstva u bruto društvenom proizvodu. Pa ako uzmemo u narednih desetak godina učešće to vidjećemo da je 2002.godine učešće Fonda za zdravstvo u društvenom proizvodu iznosilo 6,77, 2003.godine 6,39, 2009.godine 5,9, 2010.godine 5,43, 2011.godine 5,061 i 2013.godine predviđenim dijelom po prvi put ovo učešće pada ispod 5% iznosi 4,67. Radi realnog sagledavanja evo ja ću dati podatke kako to izgleda u okruženju, kako to izgleda u Evropskoj uniji i kako to izgleda u nekim zemljama sa kojima se zaista ne možemo uporediti. U Sloveniji je to 6,4% u Hrvatskoj 6,8% u Bosni i Hercegovini 6% u Makedoniji 4,8%, u Sjedinjenim Američkim Državama je to 17,6% u Holandiji 12% u Njemačkoj i Francuskoj 11,6% u Srbiji je 6,3%. Ako to posmatramo prema količini novca po glavi stanovnika onda u Crnoj Gori je to 270 eura jednom osiguraniku a ne plo glavi stanovnika. U Sloveniji je to 1.200 eura u Hrvatskoj 800 eura u Makedoniji 180 u zemljama Evropske unije prosječno 2.600 eura a u Americi 3.268 dolara.

Takođe, jedno zapažanje je da i nešto što je afirmativno od Ministarstva finansija da su 2010. i 2011.godine dugovanja koje je pripadalo Republičkom fondu za zdravstvo preuzelo Ministarstvo finansija, ali mi je potpuno nerazumna ta mjera. Zašto Budžetom ne planiramo ako već ima novca ne planiramo ta sredstva jer tvrdim da se Republički fond za zdravstvo Ministarstvi zdravlja na bolji način se sa više senzibiliteta trošiti ta sredstva i da će im ta sredstva biti na raspolaganju u tokom cijele godine i da to neće uticati na manjak kvaliteta zdravstvenih usluga. Ovako na kraju godine Ministarstvo finansija preuzima dug koji napravi i ne vidim svrhu takvih mjera.

Takođe u oblasti stomatologije, sredstva koja su predviđena za ovu godinu su za 2013.godinu 3.650.000 eura na sprema 4,5 miliona koji su u ranijem periodu bili predviđeni. Ako se uzme ono što jeste afirmativno sa gledišta Vlade da je Vlada u prošloj godini donijela set zakona kojom su proširena besplatna liječenja u oblasti stomatologije za studente do 26 godina za lica ometena u razvoju za neke druge kategorije, ali je to takođe teret za Fond zdravstva, jer se radi od 20 hiljada novih osiguranika.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Kolega Braliću, znam da je vaš predmet pažnje vrlo interesantan, ali vrijeme je neumjetno.

Dobili ste ga već, pa završavajte.

IZET BRALIĆ:

Model finansiranja Fonda zdravstva je posebna priča poznata vam je 2010.godine, Republički fond zdravstva nema više svoj račun nego u sastavu Ministarstva finansija. Ono što je loše to smo najbolje vidjeli u prethodnom periodu. Jer, poseban je to sistem građaninu trebaju sredstva za liječenje onog momenta kad je bolestan, a ne nakon šest mjeseci. Vidjeli smo koji su problemi nastupili ukoliko se poništi jedan tender za nabavku lijekova, a sa više senzibiliteta sa više kadrovskih potencijala i sa više spremnosti i sa boljim rezultatima će djelovati ukoliko sredstva budu namijenjena i ukoliko bude otvoren poseban predračun Republičkog fonda za zdravstvo.

Ono što takođe želim da istaknem da postoje i neke stvari koje ovim Budžetom nijesu obuhvaćene tako imamo ombudsmana za zaštitu prava pacijenata nemamo ombudsmana za zaštitu prava zdravstvenih radnika i ljekara, svakako da bi u Budžetu trebalo predvidjeti dio sredstava, prioritet bi trebao biti preventivna zaštita da dio sredstava uloženi u preventivu svakako je cjelishodniji i napraviće uštede u dijelu koji je namijenjen za liječenje van ustanova i van sistema zdravstva. Za ovu godinu je predviđeno 13.900.000 eura koji su za liječenje van instituta, ukoliko se ploveća dio sredstava u preventivnu zaštitu ojačaju domovi zdravlja, mnogo manje će biti potrebno za liječenje van sistema zdravstvene zaštite.

Zahvaljujem se.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala, kolega Braliću, i sa Vama se slažem u potpunosti za prvi i za drugi dio Vaše priče.

Izvolite kolega Daniloviću, neka se pripremi kolega Martinović.

GORAN DANILOVIĆ:

Hvala, gospodine Raduloviću, na komplimentima i svaki objektivni posmatrač bi rekao da Vam pristoji to mjesto, ja sam subjektivan. Zaboravili smo da je samo prije 15-tak dana, pa evo zaboravio je vjerovatno i premijer, ovdje proistekao ekspozice pa iz toga ekspozice valjda prirodno stvari Budžet, inače da nije toga ne znam zašto ste mijenjali sastav, izvodili najjači tim na teren, to ste vi rekli. I pošto Vi brzo zaboravite šta je rekao premijer, da ja podsjetim dvije stvari, neće mi se naljutiti gospoda iz agencija, to je bilo slikovito, negdje u ekspoziceu mu je zasmetalo da postoji šuma agencija, pa će to morati da se sredi, i to je bilo ovako jedna blagorodna poruka, a s obzirom na njihovu izdržljivost i vitalnost ja bih rekao da je zimzelena šuma, očigledno. A rekao je i jednu stvar koja nas sve obavezuje, posebno njega, gospodina premijera, da je politika stezanja kaiša odradila svoje i da se moramo ponašati drugačije i 15 dana potom, gospodine Pavličiću, gospodine ministre Žugiću, slijedi Budžet za koji sam ja negdje ovako samouvjeren izjavio da je kukavički, ili da prevedem to malo jasnije, da mu

nedostaje hrabrosti, vizije, vi biste trebali da rasporedite političku viziju gospodina Đukanovića, nije vam to bilo teško, ovdje nema hrabrosti. Ovaj Budžet je veći neprijatelj Crne Gore od nepoštovanja sve četiri strofe himne svih mogućih zastava i svih identitetskih sporova. Ovo vam govori čovjek kojemu je stalo do svega ovoga, ali sam potpuno siguran da ovo može da sruši, može da nas vrati unazad može da nas unakazi.

Uvažene dame i gospodo, ne možemo stezati kaiš i dalje, jer nema ni za kaiš više. Možda je preskočio duhovitost premijer prilikom ekspozee, možda je u stvari želio da pošalje poruku da svi treba da obučemo trenerke lakše se i obuče i skine kad je neophodno, ali u svakom slučaju nema više šta da se steže, barem dva ili tri dobra kaiša, uzimate penzionerima nije pošteno uvažene kolege poslanici, da širimo demagogiju, a bilo je danas iz vaših redova kako eto drugi smanjuju primanja penzionerima, a mi samo zamrzavamo rast, pa ako uspijete da zamrznete inflaciju ajte da vam povjerujemo da ćemo biti na nuli, ali naravno smanjenje kupovne moći, smanjenje zarada pensionera je kad raste inflacija a nema usklađivanja rasta i nemojte više oko toga da pričamo. Neko od mojih prijatelja kolega iz opozicije je rekao da se obraćamo građanima Crne Gore, tako je uvaženi građani ovo je idealna prilika, idealan dokument, idealno priznanje Vlade da mi ovdje nezadovoljni iz opozicije što nas uporno ne primjećujete i naša alternativna rješenja podgrijemo socijalni bunt. Pitam vas uvažena gospodo mislite li da postoji opravdaniji razlog od toga, kad prvo najavite najači tim na teren da se spasi što se spasiti može, onda nastupite respektivno da bude glavu gore otpor i bunt, ja ga ne želim zato što u tim situacijama uglavnom postrada onaj opet koji ima najmanje, a nije mi stalo do toga.

Uvaženi građani, između dvoje izbora vrlo važnih u Crnoj Gori, jednih gdje su obećana radna mjesta i niko nije pominjao stezanje kaiša i onih drugih predsjedničkih koji će možda biti sudbonosni uslijediće još jedno švercovanje izbora u Nikšiću, gdje ćete vi ponovo biti na ispitu. Mi iz opozicije nijesmo se proslavili u međuvremenu nijesmo se dogovorili ali nijesmo napravili ni jednu koruptivnu radnju.

Uvažene kolege, iz vlasti vidite šta ste vi uradili u međuvremenu i da li vas to delegira da vodite i Nikšić i Crnu Goru, da li to govori lijepo o vašem budućem predsjedničkom kandidatu. Ovdje stavljam tačku na alegorije i na metafore i nastavljam sa jednom pričom koja nije vesela jer nam ni Predlog Budžeta nije veseo, nijesam provjerio ali čini mi se da je jedan od najuglednijih bankara na Titaniku neko od vas ko je to pažljivije posmatrao će se sjetiti i ispraviti me ako pogriješim bio Bendžamin Gugenhajm, završio je svoj život na Titaniku, tako što mu je prvo ponuđeno da među onim dobrostojećim prvi napusti brod, znate i sami Titanik je u svoje vrijeme bio mnogo više nego Crna Gora u svoje vrijeme, on je to odbio i rekao dok se ne spasi posljednje dijete i posljednja dama da njemu, njegovo vaspitanje lordovsko i ono što je radio u svom poslu, svom biznisu to ne dozvoljava, vratio se u kabinu obukao najbolje odijelo, zapalio tompos i potonuo i to je priča o Titaniku. Crna Gora nije Titanik nije dobro poređenje, ali jeste jedna egzotična mediteranska lađa koja se neće nasukati na svu sreću ni na kakav ledeni brijeg, ali bi kormilar mogao da je trajno potopi i nijesam siguran s obzirom da je i bankar uz to naš kormilar, makar dijelom učestvuje sa bratom i u bankovnim poslovima da bi bio spreman da uradi ovo što je uradio Gugenhajm branio svoje dostojanstvo i novac koji je zaradio na pošten način. Trebao je ovdje danas da

bude gospodin Đukanović da nam objasni sve ovo, da nas ohrabri da kaže glasajte za ovo gospodo iz opozicije, a ja vam dajem riječ kao premijer neće biti rebalansa ili će ga možda biti ako bude suficita. Ja znam gospodine Žugiću, znate da vas smatram korektnim čovjekom, da nam Vi danas ne možete garantovati da neće biti rebalansa, padne li jedna državna garancija evo rebalansa. Ne daj bože bilo čega što je ne daj bože mi ne znamo kako ćemo završiti ovu godinu, odnosno onu sljedeću. Možda večeras i plijenimo pažnju, možda nas posmatraju ali znate zbog čega, plaše se možda prvi put poslanika, zašto nas se plaše, svi imamo neku inicijativu i hoćemo da uzmemo s konta A i prebacimo na konto B i to nam liči na onu narodnu ne daj bože ili daj bože da komšiji crkne krava i svi govore a što predlažeš pušti da ne boli ne diraj dobro je i ovako. Samo nemojte vi sad pravičnije da raspodjeljujete, ličimo idem da probudim asocijacije kod vas koji malo bolje poznajete istoriju na one uvaženi kolega iz naših ponosnih brda koji su svojevremeno teško živjeći ali ne teže od onih iz krševite Crne Gore na put kod gospodara morali da se opreme kroz cijelo selo, od nekoga svilenu košulju, od nekoga malo... cipele, pa ne daj bože ako je u međuvremenu bilo kakvog razloga za veselje ili se trčalo za onim da ne navrati đe na pazar, ili se molio Bog da se vrati na vrijeme, jer dvojica se nijesu u isto vrijeme mogla veseliti u istom odijelu.

Tako i mi. Skini sa jednoga ili s jedne potrošačke jedinice, daj drugoj, kao da nekom ovdje pretiče. Na moju žalost, gotovo nikome.

Kako ćemo da zaradimo novac pitam one koji su bili ministri, a sad više nijesu, ovdje su s nama kolege? Uvažavam to što su radili. Kako ćemo da razvijemo poljoprivredu? Kako još jednu granu industrijsku da podignemo do nivoa da može biti kompenzacija za ne daj bože, u turizmu? Šta da uradimo sa energetikom? Otkud novac? Ja ne pominjem procenete. Procenti su posljedica politika i budu ovakvi ili onakvi. Kakva je naša politika? Samo da se razidemo - dobro je, dobro je prošlo, pušti nije bilo strašno, jesu kritikovali i u pravu su, i ne znaju koliko ja znam, i to je vaša logika. A strepite koliko i mi šta će biti sutra. Bilo bi najpoštenije, uvažene kolege, da prvi ministar naše vlade zbog toga što nije održao obećanje, zbog toga što nije odmah krenuo sa stezanjem kaiša, zbog toga što je uveo populističku priču o tome da treba oporezovati i plate preko 400 evra, a potrošačka korpa oko 800, zbog toga bi trebao da dođe ovdje i da kaže - ja vraćam mandat. Tražim da svi uđete u Vladu proporcionalno ostvarenom rezultatu i nudim nekoga ko je manje zamjerljiv i ko je manje upropastio Crnu Goru od mene u minulim mandatima. Imali biste odgovor pozitivan u Demokratskom frontu. Ali ne pristajemo, naravno, da nas čovjek koji je u 15 dana zaboravio šta je napisao u svom referatu ili ekspozeu povede u svijetlu budućnost.

Žao mi je mnogo puta sam ga ovdje u ovoj skupštini pominjao. Gospodine Žugiću, ne biste od ovoga uradili ništa bolje niti biste ovo mogli pravednije rasporediti a da onome drugome ne bude crni bajrak nad vlastitim finansijama, da ne kažem nešta drugo. Prema tome, da se opametimo, da shvatimo da je ovo-drži vodu dok majstori odu, da ovdje nema boljitka, da ovdje samo gledamo da se naš vagon slučajno ne zapali ako je kompozicija od 100-nak vagona odavno u plamenu. Ona prva i ne primjećuje kako svake godine vagon po vagon je manje. Ali, vas pozivam, uvažene kolege poslanici iz pozicije i opozicije, da obratite pažnju jer je dogorelo do našeg vagona. I nikome neće biti žao, ama baš nikome, ako ovaj naš vagon "izgori", jer smo im se podjednako dopadnuli svi. Na moju nesreću ja nijesam kriv koliko i vi. Ja makar govorim, spašavam dušu, i upozoravam da ovako

ne može. A vi, klimate glavom i kažete da ovako mora. Znete da nije tako. Treba imati malo više hrabrosti, treba reći da ne može više ovako, ne može njemački budžet da izdrži ovaj socijalni karton, znate to, gospodine Žugiću. Nema toga ko će finansirati mlade ljude do 40 i 50 godina, koji samo za to što su šefovi biračkih odbora DPS-a primaju platu, pa se razvedu još sa suprugom da bi mogla i ona da prima platu, a žive pod istim krovom, i garantujem vam svojom riječju da ih takvih u Crnoj Gori ima dovoljno da bismo godišnje govorili o ušparanim milionima. Ne može se stalno pozivati na stezanje kaiša a bivati sramota da pokažete kakav kaiš vi nosite. Možda je i u kaišu problem, ali je u pitanju koliko čiji kaiš košta.

Hvala lijepo. Potpredsjedniče, zlouprijebio sam malo sam prekoračio, ali onakva najava je zahtijevala i ovakav odgovor.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala, kolega Daniloviću, bili ste u elementu.

Za komentar se prijavio kolega Simović, evo sam je ustao.

Izvolite, kolega Simoviću, dva minuta.

MILUTIN SIMOVIĆ:

Hvala, gospodine potpredsjedniče.

Pa evo, kratko da komentarišem diskusiju kolege Danilovića.

Slazem se, gospodine Daniloviću, da se opozicija u Nikšiću nije proslavila. Ali, mislim da ćete se složiti i vi sa mnom kad kažem - ne samo da se nijeste proslavili, nego ste na javnoj sceni evo dva puna mjeseca pokazali kako se opozicija uveliko svađa na političkoj sceni u Nikšiću. Sjetimo se samo kako ste se proslavili, odnosno kako ste se posvađali, a ja sam se u prethodnih dva mjeseca pokušao da budem hroničar vaše sloge, odnosno vaše nesloge i tih svađa. Napravio sam tu jednu malu skriptu koju negdje mogu vam i pokloniti, i ovih dana sam je listao. Sjetimo se samo teških riječi koje ste kazali jedni drugima. Sjetimo se i epiteta i "pravaranti" i "fašisti" i "nacionalisti", i mnogo toga još. To nije vam saopštavao niko iz vladajućih partija. To ste saopštavali, gospodo, vi jedni drugima. I u čemu je sada problem? Da se pojavimo ponovo pred građanima Nikšića i da vidimo nakon svega ovoga kome će građani Nikšića dati povjerenje. Nikšić nema više vremena da čeka da se vi dogovorite. Nikšić vas je čekao dva mjeseca. Nikšiću treba redovnost, treba nastavak aktivnosti i mnogo toga još.

Što se tiče ekspozea koji ste i vi pominjali, ja mislim da vi zloupotrebaljavate navode iz ekspozea mandataru, odnosno premijera Đukanovića. Vi želite da zamijenite teze. Vi posmatrate ekspoze kao ekspoze koji je prezentiran kao program rada Vlade za jednu godinu. Gospodo, ova Vlada ima ambiciju, ima kapaciteta i građani Crne Gore dali su joj mandat za četiri godine. I zbog toga navodi ekspozea odnose se na program rada Vlade za naredne četiri godine. I tu jasno piše u prvim rečenicama ekspozea "U svom četvorogodišnjem mandatu Vlada će prevashodno biti usredsređena na pitanja koja presudno opredjeljuju kvalitet života građana Crne Gore". A odmah u drugoj rečenici se kaže "... u čemu će posebna pažnja biti posvećena da se povrati održivost državnih finansija uravnoteženja prihoda i rashoda". Pa valjda je normalno da u prvoj godini mandata se obezbijedi održivost javnih finansija. I zar nije normalno budžet koji se sada prezentira, budžet sa kojim se insistira na uravnoteženju javne potrošnje, mi

znamo da to nije politički profitabilno, ali je to sigurnost i garancija upravo održivosti javnih finansija i najbolja garancija redovnosti i penzija i plata i toga.

Šta vi hoćete? Haos u Crnoj Gori. Hoćete pretjeranu javnu potrošnju da bi za pola godine penzije kasnile po dva, tri, četiri mjeseca, kao što se radi u zemljama u okruženju.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala, kolega Simoviću.

Izvolite, kolega Daniloviću.

GORAN DANILOVIĆ:

Sad je meni jasno. Dakle, ipak smo pravilno rastumačili samo što mi je trebala vaša pomoć, premijer je najavio da neće biti stezanja kaiša, odnosno biće pa ćemo za dvije godine vratiti na ove dvije rupe koje ćemo u međuvremenu da pritegnemo. Vi mene podsjećate na onu priču ili na onaj vic gdje jedan naš komšija, da se ne bi sad komšije naljutile, prvo ode pa kupi cipele dva broja manje, i kad sazrije kaže – e, ovo je odmor, da sam znao da je ovako lijepo, uvijek bih nosio dva broja manje.

Nemojte, gospodine, niti je ovo vama prvi mandat niti je prvi mandat gospodinu Đukanoviću, niti je ovo vlada diskontinuiteta pa da vam dajemo 100 dana. Vi imate četvrtinu vijeka za sobom u Vladi, gospodine Simoviću. I sad smo se mi obrukali u Nikšiću za mjesec dana a vi se proslavili za 23 godine. I posebno u posljednjim godinama sa svojim gradonačelnikom i svojim vladanjem. Toliko su građani vas željni da će vas sada jedva dočekati kao oslobodioce.

Da vam odmah kažem, evo mi smo se obrukali, vi nijeste. I svaki glas u Nikšiću neka vam je sa srećom. I ako ljudi tamo misle da zavređujete da vodite grad, vodite do posljednjih izdisaja svakoga od nas. Ja na način na koji vi želite da obezbijedite većinu ne želim. Mi nijesmo u međuvremenu u Nikšiću uradili nikakvu koruptivnu radnju. Jeste li vi? Očigledno nijeste. Vi zaboravljate zbog toga što zaboravlja i mandatar, on se ne sjeća šta je rekao prije 15 dana u ekspozeu, vi se ne sjećate da ste danas sa Dragom Đurovićem, koji je bio na listi jedne od opozicionih partija pa prešao kod vas.

Znate šta nam je zamjerio? Zbog toga što je navodno njegova matična stranka rekla neće ni sa vlašću ni sa opozicijom pa on požurio da ode sa vlašću. Evo, oni su pregovarali sa nama, pokušavali smo da se dogovorimo. On nije imao dilema. Meni liči na vas. Nemojte više da mi pojašnjavate, ovdje u Crnoj Gori je svima poznato. Nemojte da se ljutite što ovako govorim zbog toga što imam na to pravo jer danas ustane moj kolega, vaš partijski drug i kaže - smatram opravdanim da se smanje poslaničke plate, a ja to smatram licemjernim. Lako je njemu da to kaže kad ima možda tri plate u kući i kad je prethodno dobio od države i stan i sve ostalo, a danas bi, zajedno sa mnom, da se izjednači. Ne može, gospodine Simoviću. Prvo da vidimo gdje je ko bio, pa da onda sve stavimo u koš, damo možda državnim organima na raspolaganje višak stambenog prostora, potom srežemo penzije i plate i da svi budemo srećni, a ne nekome dugme, a nekome odijelo, pa svi ponosni i srećni, goli i polugoli pred građane Crne Gore. Hvala vam na takvoj ponudi.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i vama, kolega Daniloviću.

Izvolite, kolega Martinoviću, a neka se pripremi koleginya Ponoš.

JOVAN MARTINOVIĆ:

Gospodine predsjedavajući, poštovani predstavnici Vlade, uvaženi ministre, predstavnici regulatornih agencija, uvažene kolege, poštovani građani Crne Gore,

Prije skoro mjesec dana imali smo prilike da čujemo ključne zadatke Vlade Crne Gore iz ekspozee predsjednika Đukanovića, a danas raspravljamo o početnom koraku ka ostvarivanju tih zadataka, Zakonu o budžetu Crne Gore za 2013. godinu. U vrijeme svjetske ekonomske krize i velikih nestabilnosti u eurozoni i Evropskoj uniji, trebalo je koncipirati budžet koji će biti realan finansijski plan i koji će predstavljati realan odnos između potrošnje i fiskalnih mogućnosti naše ekonomije.

Po mom mišljenju, predloženi Zakon o budžetu za 2013. godinu upravo to jeste, realan finansijski plan koji će omogućiti stabilnost i funkcionisanje svih državnih organa, kao i servisiranje svih obaveza na unutrašnjem i na međunarodnom planu. Usvajanje predloženog Zakona o budžetu omogućiće redovno servisiranje svih mandatornih obaveza koje se odnose na redovnu isplatu zarada, penzija, socijalnih davanja, kao i na realizaciju svih obaveza prema međunarodnim institucijama i realizaciju razvojnih projekata. Budžetska potrošnja planirana je u iznosu od 1.257.000.000 ili 35,99% brutodruštvenog proizvoda, što je niže u odnosu na rebalansom planiran iznos za 2012. godinu prema kojim je iznosila 37,91% BDP-a. Ovaj trend smanjivanja učešća potrošnje u brutodomaćem proizvodu uprkos značajnom rastu izdvajanja za penzije i socijalnu zaštitu odgovara planu da se u narednom periodu budžetska potrošnja svede na ispod 33% do 2015. godine. Zajedno sa procijenjenom potrošnjom opština, ukupna konsolidovana javna potrošnja će 2013. godine biti na nivou ispod 40% BDP-a, što bi svrstalo Crnu Goru u grupu zemalja sa nižom javnom potrošnjom, a prosjek zemalja Evropske unije je oko 50%. Tome svakako doprinose i mjere ušteda Ministarstva finansija koje se sprovode u posljednje četiri godine, a odnose se na kontrolu zapošljavanja u javnom sektoru, smanjivanje diskrecionih troškova, kontrolu obračuna zarada, kontrolu javnih nabavki, smanjenje zarada za funkcionere u Vladi i nosioce pravosudnih funkcija, smanjenje naknada troškova dnevnica, racionalizacija izdataka za reprezentaciju i službena putovanja. Posebno bih istakao značaj mjera za podsticanje novog zapošljavanja u okviru kojih je kreiran program stručnog osposobljavanja visokoškolaca za koji je u budžetu za 2013. godinu opredijeljeno deset miliona eura, značajno više nego što je to u prethodnom periodu izdvajano za pripravnički staž. Istovremeno je kreiran i set podsticajnih mjera za poslodavce koja podrazumijevaju mogućnost da oni finansiraju zaposlene visokoškolce, a da im ta sredstva budu priznata kao višak plaćenog poreza tj. kao poreski kredit. Stručno osposobljavanje biće priznato kao radno iskustvo u trajanju od 12 mjeseci kao uslov za polaganje stručnog ispita.

Ono što bih istakao kao pozitivnu novinu je način objavljivanja javnog poziva i postupak i kriterijum za odlučivanje sa kim će poslodavac potpisati ugovor, što je sve elektronski generisano uz davanje prioriteta prosječnoj ocjeni za vrijeme studiranja i odgovarajuću struku. Korisnici ovog programa primaće zaradu u iznosu od 50% prosječne zarade u Crnoj Gori za prethodnu godinu. U prvom krugu

realizacije programa stručnog osposobljavanja 2592 korisnika našlo je zaposlenje i ugovor će zaključiti najkasnije od 15. januara. Rok za prijavu drugog kruga bio je 24. decembar i po zaključenju ovog roka ukupno će 3.429 visokoškolaca otpočeti stručno osposobljavanje. Siguran sam da će i 789 visokoškolaca koji nijesu dobili mjesto, u najkraćem roku početi osposobljavanje.

Takođe, ono što smatram izuzetno značajnim jesu aktivnosti Ministarstva finansija u cilju vođenja fiskalnih pravila i srednjoročnog budžetskog okvira koji ima za cilj pravovremeno i adekvatno reagovanje na izazove i rizike i odgovorno vođenje fiskalne politike i upravljanje javnim finansijama. Nacrt ovog zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti je u izradi, a pravila na kojima počiva Nacrt zakona su ograničavanje deficita budžeta države, smanjivanje državnog duga u ukupnom iznosu ispod 30% BDP-a, uz prelazni period od 11 godina koji predviđa maksimalni nivo duga do 60% BDP-a do kraja 2015, do 45% do kraja 2019. i smanjivanje duga ispod nivoa od 30% BDP-a do 2024. godine. Zatim uvođenje srednjoročnog budžeta kojim se utvrđuje obavezujući nivo potrošnje za dvije naredne godine i indikativan nivo potrošnje za treću godinu, kao i budžetska rezerva kojom se stvara prostor da se eventualno poveća potrošnja prilikom planiranja budžeta za narednu godinu. Tekući izdaci moraju biti niži od tekućih prihoda, a neto zaduživanje može biti samo za potrebe finansiranja kapitalnog budžeta. Takođe, ukupni kumulativni obim izdatih garancija od strane države ograničen je na 10% BDP-a, osim u slučajevima od strateškog značaja za Crnu Goru. Definiše se korektivna procedura u slučaju odstupanja od fiskalnih pravila i srednjoročnog budžeta, projektovana stopa rasta prihoda limitirana je projektovanom stopom rasta BDP-a.

Na kraju, zaključio bih da smo svi duboko svjesni činjenice da bi svakoj potrošačkoj jedinici u budžetu dobrodošlo više sredstava, ali da ozbiljnost i shvatanje situacije u kojoj se nalazimo i u kojoj se nalazi i eurozona i čitav svijet nameće potrebu da svi damo maksimum redukovanjem svih troškova. Imajući sve ovo u vidu, smatram da će svi u okviru svojih raspoloživih mogućnosti moći da zaokruže svoje poslovanje na osnovu predloženog Zakona o budžetu za narednu godinu.

Dozvolite mi da samo napomenem projekte koji će se iz kapitalnog budžeta finansirati naredne godine, a tiču se Prijestonice Cetinje, koji su, dijelom, pojedini započeti u prošloj godini, a dijelom će se započeti sljedeće godine. To su rekonstrukcija državnog tužilaštva na Cetinju, adaptacija bivše upravne zgrade Oboda za potrebe smještaja Uprave za zaštitu kulturnih dobara i Centra za konzervaciju i arheologiju Crne Gore, sanacija mauzoleja na Lovćenu, finansiranje projekta za realizaciju smještanje ikone Bogorodice Filermose, projekat sanacije reljefa Crne Gore, sanacija, rekonstrukcija i restauracija dvora kralja Nikole, Dnevni centar za djecu sa smetnjama u razvoju, rekonstrukcija gradske tržnice, unapređenje infrastrukture u nacionalne parkove Crne Gore koje je planirano u iznosu od pola miliona, a znate da Prijestonici Cetinje pripadaju dva nacionalna parka, tako da će dobar dio tih sredstava biti uloženi u ova dva nacionalna parka. Zatim početak radova objekta za potrebe Dinastije Petrović Njegoš. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Hvala vama, kolega.

Koleginica Ponoš sada ima riječ, a neka se pripremi koleginica Filipović. Izvolite.

ANA PONOŠ:

Hvala, potpredsjedniče.

Dame i gospodo poslanici, poštovani građani,

Samo bih željela da prokomentarišem ono što se čulo maloprije ovdje u Skupštini. Htjela bih da kažem da nema potrebe da više govorimo o brukanju jer jasno je bilo da, bez ozbira na sve ideološke i političke razlike, opozicione stranke u Nikšiću su se dogovorile. Nakon toga, gospoda iz parlamentarne većine izvršili su političku korupciju, tako da građani koji budu htjeli da Nikšić vode ljudi poput Rada Đurovića mogu glasati na narednim izborima Demokratsku partiju socijalista.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Koleginice, nemojmo o tome, posebno nemojmo imena ljudi koji nijesu ovdje. Koncentrišimo se na budžet. Izvolite.

ANA PONOŠ:

Završićemo o brukanju za večeras. Htjela bih da nastavim samo jednom mnogo radosnijom temom, rekla bih, pošto smo upravo od kolega iz Skupštine primili, čini mi se, četiri amandmana koja se tiču predloga Udruženja roditelja iz Podgorice. Meni je zadovoljstvo što nakon tri poslanika, opozicije i jedne iz parlamentarne većine imam priliku da govorim o tom predlogu. Takođe, posebno mi je zadovoljstvo što su o ovome govorila i dva poslanika muškarca danas. Kao predstavnik građana u ovom visokom domu imam obavezu da govorim o ovoj inicijativi koja je stigla od udruženja roditelja, jer je ovo jedan realan problem kako njihov, tako je to i naš i vaš problem. Kao što već znate, Predlogom zakona o budžetu za 2013. godinu za vrtiće je opredijeljeno 660.000 eura. Ukoliko znamo da je za jedan vrtić potrebno otprilike oko milion i po eura do dva, onda otprilike za iznos koji imamo u 2013. godini možemo izgraditi pola jednog vrtića. To su, dame i gospodo, vaše uštede u budžetu, vaše uštede na uštrb budućnosti jer, kao što svi znamo, djeca su budućnost naše zemlje. Ukoliko bi postojala politička volja, vjerujem da bi Vlada u ovom budžetu mogla napraviti preusmjerenje sredstava za ovu namjenu. Nadam se da će amandmani koji su pristigli dobiti podršku većine u ovom visokom domu. Govorili smo danas mnogo o stezanju kaiša, govorili smo juče. Na primjer, prema Upravi za imovinu u Crnoj Gori danas postoji 1625 službenih vozila i nakon smanjenja Vlade u ovom dijelu za 20%. Pri tom je zanimljivo da, prema podacima Uprave za imovinu, od maja do decembra mjeseca broj službenih automobila u državnoj upravi se povećao za 22, uprkos mjerama štednje u javnoj potrošnji. Metod smanjenja javne potrošnje ove Vlade koji je, onako narodski rečeno, mic po mic nije uspješan. Možda zbog toga treba slijediti primjer Francuske i imati neke radikalnije mjere u smanjenju ove potrošnje i možda treba prodati protokolarna vozila i smanjiti broj službenih vozila, ako ih ne potpuno ukinuti.

Građani znaju da je veoma licemjerno govoriti o smanjenju potrošnje ako znamo da su neki bivši ministri kupovali džipove od preko 50.000 eura. Voditi štedljivu politiku danas znači da teret krize ne treba da snose samo građani, treba da snosi cijela državna uprava. To predstavlja i moralnost jednog društva. Gospodo iz Vlade, vi biste time stekli naklonost svih građana Crne Gore. Vjerujem da znate, ukoliko biste sproveli drastične mjere za izlazak iz krize, pokazali biste

jedan simboličan akt i poslali biste jasnu poruku da je Crna Gora naša zajednička kuća i da moramo štediti svi. Prema nekim nezvaničnim informacijama za servisiranje službenih automobila, 1625, godišnje se potroši oko 20 miliona eura. Dvadeset miliona eura je više nego dovoljno za izgradnju deset novih vrtića godišnje. Eto, samo toliko. Čak i ako ne smanjimo ovu potrošnju u potpunosti, mi bismo mogli godišnje da izgradimo makar vrtić ili dva.

Ova sredstva koja bi država obezbijedila smanjenjem svih ovih rashoda, mogla bi se preusmjeriti i na materijalno, na socijalno ugrožene, na samohrane majke, nezaposlene, zatim ugrožene kategorije hraniteljske porodice, osobe sa posebnim potrebama, na programe zapošljavanja. To se, dame i gospodo, zove socijalno odgovorna politika. Socijalno odgovorna politika nije to što su, na primjer, rashodi za materijal i usluge u odnosu na budžet iz prošle godine povećani za deset miliona. U 2011. godini ovi rashodi su iznosili 112 miliona, a u 2013. godini u Predlogu zakona o budžetu oni iznose 122 miliona. To nije socijalno odgovorna politika.

Takođe, željela bih da čujem nekog od poslanika osim od poslanice Vuksanović koja je ranije danas govorila o tome, da poslanici iz parlamentarne većine danas ustanu i da kažu građanima Crne Gore nema para za vrtiće, ili da kažu nema para za našu djecu. Zaista bih voljela da vidim sutra da neko od vas glasa protiv ovih vrtića. Dobili ste četiri amandmana prema kojima se opredjeljuju sredstva ili za izgradnju novih vrtića ili sredstva za adaptaciju postojećih, ukoliko baš izglasate da ne postoji način da imamo nove vrtiće. Voljela bih da sutra neko od vas kaže nema novca za našu djecu.

Pošto su, takođe, kolege govorile o globalizaciji, hajde onda da se mi tako globalno ugledamo i na druge zemlje, hajde da se mi ugledamo na Francusku, na primjer. Pošto, takođe, podržavate smanjenje plata poslanika, što je za svaku pohvalu, hajde da podržite, onda, smanjenje broja nepotrebnih automobila. Danas je jedan kolega, takođe, rekao da ne treba raspravi o budžetu pristupati zakopani u naše političke rovove, citiram. Izađite, onda, iz političkih rovova i podržite inicijative i amandmane koji se tiču sredstava za izgradnju novih vrtića ili za adaptaciju postojećih. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Zahvaljujem.

Idemo redom. Koleginica Žana Filipović sada ima riječ, a nakon nje kolega Vladislav Bojović. Izvolite.

ŽANA FILIPOVIĆ:

Zahvaljujem.

Poštovani potpredsjednici, poštovani predstavnici predlagača, uvažene građanke i građani, uvažene poslanice i poslanici,

Osobito mi je zadovoljstvo da se prvi put obratim u crnogorskom parlamentu, cijeneći da je parlament hram demokratije, da je parlament mjesto u kome se konsoliduje demokratija i stvaraju uslovi za postojanje demokratskih političkih zajednica.

Rukovodeći se svojim dugogodišnjim radom, angažmanom u kulturi, moj stav o budžetu za 2013. godinu odnosiće se isključivo na ovu tako značajnu sferu u društvenom i političkom životu Crne Gore, što ne znači, naravno, da nijesam

posebno razmatrala i ostale mnogobrojne potrošačke jedinice budžeta Crne Gore za 2013. godinu.

Uvažavajući složenu finansijsku situaciju u državi koja je izazvana globalnom ekonomskom krizom, kao i veliku odgovornost da se u takvim okolnostima Vlada Crne Gore pripremi i predloži budžet Skupštini Crne Gore, sredstva namijenjena za kulturu omogućavaju da institucionalni nosioci kroz svoje godišnje programe realizuju značajne projekte i aktivnosti u cilju razvoja promocije i popularizacije crnogorske kulture. Budžetska sredstva Ministarstva kulture za 2013. godinu u iznosu od 5.500.493 eura su za realizaciju devet programa od kojih su šest isključivo iz oblasti kulture i tri iz oblasti medija. Nakon institucionalnih i zakonodavnih reformi u oblasti kulture, politika ovog ministarstva i naredne godine biće posvećena projektima u oblasti kulturne baštine za koju je u budžetu izdvojeno 1.329.000 eura. U ovoj oblasti Ministarstvo će u saradnji sa nacionalnim i lokalnim institucijama realizovati mnogobrojne projekte koji će biti vezani za valorizaciju, zaštitu, očuvanje, promociju, popularizaciju i unapređenje kulturnih vrijednosti koji potiču iz različitih civilizacijskih i religijskih slojeva koji su nastali na teritoriji Crne Gore.

U tom kontekstu predviđenim budžetskim sredstvima omogućiće se očuvanje specifičnih kulturnih obilježja koji predstavljaju bogatstvo crnogorskog kulturnog identiteta. Upravo ta raznolikost kultura i nasleđa u Crnoj Gori nezamjenljiv je izvor duhovnog i intelektualnog bogatstva savremenog društva u kojem živimo, a zaštita multikulturalnog nasleđa Crne Gore je suštinski aspekt svih strategija Ministarstva kulture u muzejskoj, bibliotečkoj, konzervatorskoj, arhivskoj i kinotečkoj djelatnosti. Pored ovog programa zaštite i očuvanja kulturne baštine, sredstva opredijeljena budžetom za 2013. godinu za kulturno- umjetničko stvaralaštvo u iznosu od 1 780 000 eura, odnose se na subfinansiranje programa i projekata putem javnih konkursa iz 11 oblasti kulturnog i umjetničkog stvaralaštva, subfinansiranje festivala i manifestacija od značaja za kulturu Crne Gore, a predviđena su i sredstva za finansiranje kulturnih aktivnosti udruženja crnogorskih iseljenika. Vrijedno je i pomena da su planirana sredstva za realizaciju programa Savjeta Evrope, Kultura 2007-2013. godine, zatim Unesko Konkurs savremene perspektive razvoja kulture i umjetnosti nasleđa i dijaloga.

Zakonom o kulturi i nacionalnom strategijom razvoja kulture, predviđen je i ravnomjeran razvoj kulture na sjeveru Crne Gore, za šta je opredijeljeno 310 hiljada eura kao i rad nacionalne komisije za saradnju sa Uneskom koja djeluju pet programskih područja: obrazovanje, priroda nauke, društveno humanističke, kultura komunikacije i informacije. Posebno ističem da su budžetska sredstva namijenjena za obelježavanje jednog veoma značjanog jubileja- 200 godina od rođenja velikog pjesnika Petra II Petrovića Njegoša, a za obilježavanje ovog jubileja uključiće se sve institucije kulture, a Narodni muzej, kome je u 2013. godini, oprijedjeljeno iz Budžeta 1 825 315 eura, će nizom programa u objektima koji su veoma značajni za život i djelo Petra II Petrovića Njegoša, tu, prije svega, mislim na Biljardu, na Mauzolej na Lovčenu i rodnu kuću na Njegušima, organizovati različite programske sadržaje.

Izdvojila bih, takodje, još jedan jubilej, značajan na crnogorsku kulturu, a to je 60 godina od osnivanja Crnogorskog Narodnog Pozorišta 1. novembra 2013. godine, koji će biti obilježen monografskim izdanjima i bogatim pozorišnim repertoarom. Za Crnogorsko Narodno Pozorište u narednoj godini iz Budžeta

2013. godine izdvojeno je 1 831 337 eura, od čega će biti finansirano sedam premijera u Crnogorskom Narodnom Pozorištu, ali i u Kraljevskom Zetskom Domu dvije premijere i jedna koprodukcija, a izaći će iz štampe i posljednja četvrta knjiga trećeg toma monografije Stoljeće crnogorskom dramskog teatra. Cijenjeći zalaganje Vlade, Ministarstva resornog, dvije državne uprave, mislim na državni arhiv i na upravu za zaštitu kulturnih dobara, kao i 11 institucija kulture u prethodnim godinama, uvjeren sam da će se predviđenim budžetskim sredstvima, a koja iznose 15.081.355 hiljada eura ovi subjekti ostvariti značajne projekte u ovoj tako važnoj sveri za društveni i politički život Crne Gore. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Hvala vama, kolegice Filipović.

Sada će govoriti kolega Bojović.

Izvinjavam se, komentar je prijavila kolegica Kalezić u odnosu na izlaganje kolegice Filipović.

JELISAVA KALEZIĆ:

Komentar se odnosi generalno na hipotezu koja je iznesena od više poslanika iz vladajuće koalicije, ali iz krila DPS-a, zato što su očigledno članovi vladajuće koalicije iz SDP-a, iz Bošnjačke stranke i iz albanskih stranaka imali drugačiji stav.

Dakle, molim vas, sami sebi da bacamo prašinu u oči prosto je apsurdno. Globalna kriza, dakle, postoji. Međutim, ovo što se događa u Crnoj Gori to su istovremeno tri kruga krize, ekonomske i finansijske krize, prvo je globalna, druga je u okviru Evropske unije koja je postaknuta dijelom globalnom, a dijelom ne. I treća je naša ovdje domaća koja je indukovana višegodišnjom, lošom ekonomskom politikom i nedomaćinskim poslovanjem. Molim Vas, posjetiću Vas, sadašnji ministar spoljnih poslova Crne Gore, a tada ministar finansija gospodin Lukšić, u januaru 2009. godine je izjavio - Kriza će mimoći Crnu Goru jer smo mi mali sistem. Ovo može da se nađe u svim sredstvima informisanja u arhivama, a ima ga u sjećanjima nekih od nas.

Dakle, on je poslije toga postao premijer. Ministar i njegova Vlada je radila u tom smislu kao da će kriza mimoći Crnu Goru. Da li nas je kriza mimošla? Mi je nijesmo prepoznali šta sad da radimo, sada je proglašavamo isključivo globalnom krizom. Oprostite ja ovim neću nikoga da prozivam, hoću samo da kažem nemojmo to da radimo ni sebi, ni građanima. Gospodin Simović, nam je održao predavanje o tome da zapravo je to sve rezultat globalne krize. Gospodin Sekulić je na jedan mnogo umjereniji način, moram reći, saopštio ono što je nesumnjivo dobro postignuto da bi amortizovao to da je kriza prije svega indukovana politikom koja je vođena, i da ne nabrajam druge poslanike iz DPS-a koji su govorili opet sa istom namjerom. Dakle, mi ovdje imamo odgovornost da se kriza prepozna i da se napravi napor da se spašava. Ako se pravimo da to nije u nama nigdje nijesmo stigli, prva stvar i na ličnom planu i na porodičnom i na državnom ako hoćete da prepoznamo u čemu je problem. Hvala i oprostite.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Hvala vam.

Samo da konstatujem jednu stvar, ali ovo nije institut komentara. Dakle, komentar se odnosi na konkretnog poslanika i njegovu diskusiju, a ne na sve poslanike DPS-a. Zato ja moram da pitam radi korektnosti, da li neko iz Kluba DPS-a, pošto se to odnosilo na poslanike DPS-a, kolega Simoviću, samo da ja završim pa ćete ustati, da li neko iz Kluba DPS-a želi da odgovori na ovaj komentar, shvatio sam da želi kolega Simović.

Izvolite, odgovor na komentar.

MILUTIN SIMOVIĆ:

Uvažena poslanice Kalezić,

Evo da pođemo od vaše teze koju ste postavili da je ekonomsko stanje u Crnoj Gori rezultat loše politike. Dakle, ako bi tom logikom išli onda bi ista konstatacija mogla da kaže da je loša politika i u Grčkoj, Španiji, Sloveniji, Makedoniji, i u cijeloj Evropskoj uniji i u Sjedinjenim Američkim Državama, tako da evo vjerujem da ne biste baš toliko dali sebi za pravo da iz ugla poslanice najjače, kao što Vi kažete, opozicione partije, drugi kažu da to nije baš tako, saopštite tako jednu tezu kao globalnu istinu. Ja mislim da ipak se morate složiti da ćete promijeniti svoj stav i kazati da jeste globalna ekonomska kriza, da je ona uzdrmala ekonomije i mnogo razvijenih ekonomskih država, a da je jedna mala ekonomija kakva je crnogorska ekonomija morala da osjeti posljedice takvih globanih poremećaja. Ja mislim da je to ekonomska činjenica. Evo ovih dana možemo vidjeti šta se dešava u samoj Evropskoj uniji na nivou inicijativa koje pokreće Evropska komisija vezano za racionalizaciju regulatornih agencija koje je formirala Evropska komisija.

Dakle, potpuno iste inicijative tamo su pokrenute, da se smanji broj agencija, da se neke objedine. Jedan budžet koji se mjeri milijardama eura mora da napravi takve restrikcije, dozvolite da i restrikcije javne potrošnje u Crnoj Gori moramo da napravimo.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Zahvaljujem.

Idemo dalje, kolega Vladislav Bojović sada ima riječ, nakon njega Andrija Popović.

Izvolite.

VLADISLAV BOJOVIĆ:

Poštovani potpredsjedniče, dame i gospodo odbornici, uvaženi predstavnici Vlade i agencija, uvaženi građani Crne Gore,

U svom prvom nastupu u ovom parlamentu saopštio sam da će moj prioritet kako poslanika biti zaštita interesa i osnovnih prava građana koji žive na sjeveru Crne Gore, a posebno onih koji žive u Opštini Pljevlja. Raspravu o Budžetu smatram pravom prilikom da budem dosljedan onome što sam najavio. Nas Pljevljake nijeste iznenadili načinom na koje ste raspodijelili sredstva za infrastrukturne projekte na sjeveru, a posebno opredijeljenim sredstvima za projekte u Opštini Pljevlja. I ovim Budžetom nastavljen je politika zapostavljanja Pljevalja, ignorisanja brojnih poziva koji su iz ove lokalne samouprave upućeni državi da se ulože značajnija sredstva u rješavanju njenih ključnih problema sa ciljem da se spriječi dalje propadanje i zaustavi izrazito loš demografski trend u

ovoj opštini. I pored toga što ste nas navikli na nemar i nebrigu, očekivali smo ipak malo više senzibiliteta i odgovornosti. Problem Opštine Pljevlja nije samo kako zadržati ljude na seoskom području već i kako zadržati ljude koji žive u gradu da tu i ostanu. Pljevljima je potrebna hitna reakcija, odnosno hitna intervencija države na saniranju ključnih problema, kako onih ekoloških tako i infrastrukturnih. Umjesto toga imamo Predlog budžeta kojim se opet odlaže njihovo rješavanje za neki nepoznati period u budućnosti.

Još jednom ću Vas upoznati da su prvi prioriteti u Opštini Pljevlja vodovodna i saobraćajna infrastruktura, izostanak realizacije toplifikacije grada i naravno dramatično narasli i ekološki problemi zbog kojih je ugroženo zdravlje sve većeg broja stanovnika. Predloženim budžetom nijeste pokazali volju, da u saradnju sa Opštinom bar započnete da ih rješavate. Predloženim budžetom nijeste opredijelili sredstva niti za jedan poseban projekat koji se tiče unapredjenja infrastrukture u ovom gradu, dok ste to učinili u velikom broju drugih opština. Po ko zna koji put najavljena politika ravnomjernog regionalnog razvoja, i ulaganja u sjever i ovim budžetom jasno se potvrđuje kao obična manipulacija vlasti. Navešću zbog gradjana šta je ovim budžetom planirano da se finansira u Opštini Pljevlja. Planirana rekonstrukcija puta Pljevlja-Metaljka više je stvar od regionalnog i državnog značaja, i nije toliko od interesa za funkcionisanje samog grada i uslova života u njemu. Budžetom je planirano finansiranje izrade detaljnog prostornog plana za Termoelektranu Pljevlja. Pošto je prostorno urbanistički plan Pljevalja donesen još početkom 2011. godine, postavlja se pitanje zašto se čekala 2013. godina, da se uredi takav jedan detaljni plan? Postojala je potreba da se on donese mnogo ranije kako bi se rekultivisala odlagališta industrijskog otpada, zaštitila životna sredina i spriječilo dalje nelegalno odlaganje na odlagalištu Maljevac. Dakle, divlje odlaganje, mimo projekta i adekvatne građevinske dozvole, kako imamo danas. U okviru budžetske pozicije pomoć lokanim upravama u rješavanju infrastrukturnih problema grupno su nabrojane brojne opštine koje treba da budu korisnici ove pomoći, ali nije određeno koliko kojoj pripada, pa me ne bi čudilo da Pljevljima zapadne neka raskrsnica ili krak od 50 metara ulice pred predstojeće predsjedniče izbore, ili čak ni toliko. I dalje je za nas Pljevljake nejasno da li Vlada koncipira Budžet u skladu sa stvarnim potrebama opština ili u skladu sa nekim svojim prioritetima računicom ili logikom, koja najčešće odudara od logike života u ovim sredinama. Kako Vi uopšte određujete prioritet ulaganja državnog novca, posebno kada je sjever u pitanju? Pomoć i podrška države iz godine u godinu postoji samo u tragovima, u gestovima navodne pažnje, sa ciljem da se stvori privid brige i lažna nada u opstanak tih sredina.

Pitam da li građani Pljevalja treba da žive, ili treba dalje da preživljavaju u opštini devastirane infrastrukture, čekajući da ih zadesi neka bolest, zbog prekomjernog zagađenja životne sredine? Kao što postoje građani u ovoj državi koji su prvog i drugog reda tako je izgleda i sa opštinama. Opština Pljevlja je već godinama pa i decenijama opština drugog reda, što se vidi po ovom predlogu budžeta. Politika vlasti omogućila je grubu devastaciju resursa na sjeveru, a posebno u pljevaljaskoj opštini. Investitori na sjeveru u većini nijesu nikakvi investitori, već bahati uzurpatori i preprodavci resursa koji ne poštuju zakonske i druge obaveze. Politika centralne vlasti nije politika ulaganja u sjever da bi se pokrenula proizvodnja i zadržali ljudi već politika koja očigledno sjever treba da pretvori u pust i nebranjen prostor kako bi bio još pogodniji za dalju i grubu

eksploataciju. Sa jedne strane, nema ulaganja, ali nam zato vlast dodijeli kvaziinvestitore kakva je Vektra Montenegro, kojima se daju pljevljaske šume, a da ona niti pokreće preradivačku proizvodnju niti poštuje svoje zakonske ugovorne obaveze, ali zato ostavlja radnike bez posla. Umjesto da se raskine koncesioni ugovor i da država pronadje način da "Jakić" radi, a da se prije toga dodijele koncesije malim koncesionarima, kako vidimo sve se radi da se gospodin Brković, kao biznismen, blizak šefu DPS-a, spasi. Ovaj primjer sam za sebe govori da je ekonomska kriza u Crnoj Gori posljedica pogrešne ekonomske politike i ukorijenjene korupcije i kriminala spregnutog sa vlašću, a ne globalnih ekonomskih tokova. Zahtjevam da Vlada konačno počne da sprovodi Zakon o finansiranju lokalne samouprave i za početak isplati preko dva i po miliona evra, koji se duguju Opštini Pljevlja po osnovu koncesione naknade. Na Skupštini Opštine Pljevlja prije par dana, pitao sam izvršnog direktora Rudnika Uglja Vuka Ročena, koji je još u julu mjesecu obećao isplatu, gdje je nestao novac koji pripada Opštini Pljevlja po osnovu ove naknade. Gospodin Ročen je odgovorio da je Rudnik Uglja izmirio sve svoje obaveze prema državi. Onda pitam nekoga iz Ministarstva finansija, pošto tu nije ministar, da li znate šta se desilo sa tim novcem koji Pljevljima pripada ponoviću od koncesione naknade, i da li je istina da je on preusmjeren Elektroprivredi i da je Opština Pljevlja ponovo postala kolateralna šteta dogovora napravljenih u Podgorici i prebijanja dugova očigledno na relaciji država - Rudnik uglja - Elektroprivreda i KAP.

Najavljujem da ću podnijeti amandmane na Budžet koji se odnosi na saniranje jednog od ključnih infrastrukturnih problema u ovoj opštini, i očekujem da će pozicija Bošnjačke stranke u odnosu na ove zahtjeve biti principijelana i dosljedna onome što je ta partija zastupala u predizbornoj kampanji, u pogledu politike ravnomjernog regionalnog razvoja. Prvi test će biti upravo amandmani koje ću podnijeti i očekujem njihovu podršku. Preostalo vrijeme iskoristiću da iznesem jedan zahtjev u okviru tačke - Program rada regulatorne Agencije za energetiku. U osnovnim podacima o vašoj Agenciji kaže se da je ona samostalna, funkcionalna, nezavisna i neprofitna organizacija, kaže se takođe - Zakon o energetici značajno je implementirao paket propisa Evropske unije kojim se postavlja zahtjev da regulator u energetsom sektoru mora imati i široka ovlašćenja, samostalnost i mogućnost donošenja odluke o svim relevantnim pitanjima regulacije sektora, nezavisno od drugih javnih i privatnim interesa.

Kaže se da ova agencija kroz postupak nadzora energetske subjekata i postupak odobravanja njihovih akata obezbjeđuje i kontrolu ostvarivanja zaštite kupaca, posebno zaštite ugroženih kupaca.

Da li ćete ova svoja široka ovlašćenja koristiti i obavezati Elektroprivredu Crne Gore da, zbog toga što u dugom nizu godinu ne izvršava svoje obaveze, kao vid kompezacije smanji cijenu struje za 50% za sva domaćinstva u Opštini Pljevlja, sve dok se ne izvrši toplifikacija grada, kako je to tražila Skupština Opštine Pljevlja, svojim donesenim zaključcima? Da li ste Vi uopšte upoznati sa zaključcima Skupštine Opštine Pljevlja, donesenim u julu ove godine, kojima je traženo potpisivanje memoranduma o namjerama sa Vladom Crne Gore, Elektroprivredom i Rudnikom uglja, a potom potpisivanje ugovora kojima bi se ovim subjekti obavezali da, shodno zakonskim obavezama, preduzmu mjere na rješavanju glavnih problema i popravljanju teškog stanja u ovoj opštini. Vlada, Elektroprivreda, da upoznam ove građane koji ne znaju, ni Rudnik uglja Pljevlja nijesu izašli u

susret ovim potpuno opravdanim realnim zahtjevima, iako su prvobitno iz Ministarstva ekonomije stizali određeni nagovještaji koji su se na kraju ispostavili kao obično zamajavanje i opštine i građana Pljevalja. Ovakvim ignorisanjem doveden je u pitanje ustavni položaj lokalne samouprave i pravna snaga i uopšte značaj akata i odluka koje donosi jedna legitimna skupština opštine.

Podsjećam da je još pri određivanju urbanističko - tehničkih uslova i puštanja u rad Termoelektrane iz 1982. godine preuzeta obaveza da se izvrši toplifikacija grada kako bi se, između ostalog, umanjili ekološki problemi koje bi mogao da proizvede rad energetske subjekata. Naš zahtjev za smanjenje cijene struje za sva domaćinstva u opštini Pljevlja, ne zasniva se samo na ovoj neizvršenoj obavezi, već možda i prije svega na drastično ugroženoj životnoj sredini usljed načina rada energetske subjekata. Ovaj zahtjev se zasniva i na principu društvene odgovornosti kompanija prema lokalnoj zajednici u kojoj obavljaju svoju djelatnost.

Da li ste vi, kao Regulatorna agencija za energetiku uzimali nekada u obzir ove parametre prilikom odobravanja cijene struje? Agencija, između ostalog, ima nadležnost da reguliše cijene za ugrožene kategorije kupaca, a uvjeravam se da svi građani opštine Pljevlja spadaju u ugroženu kategoriju kupaca, i to direktno zbog nepoštovanja zakona od strane Elektroprivrede, kao i zbog izostanka realizacije obaveze vezano za toplifikaciju grada. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Zahvaljujem.

Molim vas u ovoj završnici da se pridržavamo vremena, jer imamo problema da uklopimo sve do 9, što smo planirali za danas.

Gospodin Martinović koji je ovdje u ime Agencije za energetiku, koja je i pomenuta i postavljeno je i pitanje prema toj agenciji.

Izvolite, gospodine Martinoviću.

JOVAN MARTINOVIĆ:

Poštovani poslanici, dame i gospodo,

Vezano za postavljena pitanja gospodina poslanika Bojovića - da li Agencija radi nešto vezano za zaštitu kupaca? Svakako. Agencija je donijela akt, ono što je u skladu sa Zakonom, a to je zaštita ranjivih kupaca. Takav akt postoji. Nažalost, to je kategorija u kojoj ne spadaju svi građani Pljevalja i mi za takvu kvalifikaciju građana Pljevalja ne znamo.

Da li smo upoznati sa zaključcima Skupštine Opštine Pljevlja? Nijesmo. Ne znamo o kakvim se zaključcima radi. Ne znamo o kakvim se dogovorima radi i niko ne može da određuje cijene električne energije, ne može, to Elektroprivreda, ne radi. To može jedino Agencija da radi.

Vezano za zahtjev za smanjivanje cijene struje - da li je to dolazilo do nas? Nije. Kako mi određujemo cijenu struje? Znači, cijenu struje određujemo na osnovu opravdanih troškova poslovanja energetske subjekta, na osnovu amortizacije i na osnovu razumnog povrata investicije. To je sva priča. Zahvaljujem se.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Hvala Vama.

Ovdje smo imali pitanje i odgovor na pitanje. Time završavamo.

Idemo dalje, kolega Andrija Popović ima riječ, nakon njega kolega Vasilije Lalošević. Izvolite.

ANDRIJA POPOVIĆ:

Poštovana Skupštino, predstavnici Vlade i agencija, uvažene građanke i građani Crne Gore i crnogorske dijaspore,

Potpuno shvatajući situaciju u kojoj se nalazimo i potrebu da je najvažnije biološki sačuvati naš narod, primarno isplaćujući redovno penzije, socijalna davanja, uplate zdravstvu, prosvjeti, a o tome su manje - više sve rekle moje kolegice i kolege, govoriću o potrebi biološkog opstanka našeg sporta, bez sumnje najvećeg crnogorskog brenda i najboljeg proizvoda.

One i oni koji imaju srce kao Lovćen, većini nas ovdje, kao i našem narodu, su najveća fabrika sreće koja ne smije biti uništena.

Da podsjetim, za sport i mlade je u 2011. godini bilo opredijeljeno 4.757.000€. Ukupno Upravi za mlade i sport i Crnogorskom olimpijskom komitetu za 2012. godinu 4 183.000€ ili 600.000 manje, a za 2013. je planirano 3 452.000 što je 17% manje u odnosu na 2012. a 28% u odnosu na 2011. godinu ili 1. 350.000€ manje.

Ako bi se usvojio ovakav budžet za sport to bi bio početak kraja našeg vrhunskog sporta, svjetskog sportskog čuda koji je napravila malena Crna Gora poslednjih šest godina. Naročito u kolektivnim sportovima (rukometu- ženskom i muškom, košarci - ženskoj i muškoj; vaterpolu), ali i u nekim individualnim sportovima. Naravno, vrhunski sport nam je na izuzetnom nivou, ali moramo više pažnje posvetiti ostalim djelovima sporta, kvalitetnom, masovnom, školskom, univerzitetskom, sportu osoba sa invaliditetom, kao i mladima.

Hitno se moraju sanirati dugovanja nekih od naših najuspješnijih sportskih saveza. Da se ne bi dirale ostale rashodne pozicije predlažem predlagaču, naravno i podnio sam amandman Liberalne partije, da stavku koja je namijenjena za izgradnju i rekonstrukciju sportskih objekata u iznosu od 7,34 mil.€ umanjim linearno za 10%, odnosno za 734.000, i ta sredstva dodaju za tekući život sporta u 2013. godini. Samo da napomenem da je u 2011. godini za izgradnju i rekonstrukciju sportskih objekata realizovano 3,39 mil.€ Takodje, pozivam Skupštinu da, kako je ovo prvo zasijedanje poslije istorijskog uspjeha "zlatnih lavica", kao predstavnici naroda odamo im priznanje na fantastičnom uspjehu i osvajanju zlatne medalje na evropskom prvenstvu u Beogradu.

Dalje, kako u budžetu Predloga budžeta nisam mogao da otkrijem koja su sredstva planirana za vjerske zajednice u 2013. godini, za Crnogorsku pravoslavnu crkvu, Sprsku pravoslavnu crkvu, Islamsku zajednicu, Katoličku crkvu, Židovsku zajednicu, Budiste, ovdje sam vidio da je to 200 hiljada eura, opredijeljeno Ministarstvu za ljudska i manjinska prava, ali bih volio da čujem odgovor i kakva je to dioba.

Dalje, mislim da su veoma skromna sredstva opredijeljena za Centar za iseljenike ukupno 98 hiljada eura, od toga gro ide na bruto zarade, mislim da je prije bilo riječi o tome, a vidio sam da je neko i podnio amandman, pola Crne Gore u dijaspori. Nama je potrebna organizacija i evidencija iseljenika i naše dijaspore, moramo im pomoći ne smijemo dozvoliti stalnu asimulaciju naših ljudi. Dalje, reći ću nešto o Predlogu zakona o dopuni zakona o penzisko invalidskom osiguranju. Apelujem na predlagače da ne diraju u prava penzionera korisnika socijalnih

primanja i dječih dodataka. Može se naći model da se zamrzavaju 2013. godini, penzije koje su iznad nekog nivoa. Ljudima trećeg doba, bez obzira na tešku ekonomsku situaciju moramo omogućiti koliko toliko dostojanstven život što Crna Gora i radi u mjeri koliko je moguće. S obzirom na redovnost isplate penzija i visinu koja je veća od država regiona.

Ponavljam ono što sam rekao na matičnom odboru juče da je veoma neprijatno podržati zamrzavanje rasta penzija u 2013. godini i biću uzdržan kao predstavnik Liberalne partije povodom Predloga zakona o dopuni Zakona o penzijsko-invalidskom osiguranju. Ovo preostalo vrijeme ću vam pokloniti, ipak ovo je kasna ura i vjerujem da ćemo sutra nastaviti sa svim ovim, tako da evo poklanjam preostalo vrijeme, evo gospodi iz opozicije, gospodin Danilović ako će da umjesto mene izrecituje crnogorsku himnu. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Zahvaljujem.

Idemo dalje. Kolega Vasilije Lalošević ima riječ. Izvolite.

VASILIJE LALOŠEVIĆ:

Hvala, gospodine potpredsjedniče.

Mislim da je bilo vrijeme, ovo su kasni sati za raspravu o budžetu, ali dobro, nikada nije kasno. Nadam se da ćemo zavrijediti pažnju svih onih naših žitelja lijepo Crne Gore koji u ovom trenutku gledaju ili Larin izbor ili koju gledaju RTS Moj rođak sa sela, i nadam se da će ovaj ostatak do 21 sat ipak privući pažnju. Vrlo je ozbiljna tema da bi se šalili, ali zašto da ne, zašto da malo ne relaksiramo ovaj dio priče, jer evo kažem gotovo šest i po sati se radi. O budžetu možemo pričati sa više pozicija, sa više uglova. Poslanici Socijalističke narodne partije, ponoviću sada, pa će se možda neko naljutiti neko kao najjače opozicione partije pojedinačno su našli te uglove da mogu da pričaju sa više vizura. Ja ću pričati o jednoj vizuri jer pratim te oblasti, oblast obrane i bezbjednosti, bezbjednosnih forma, oblast međunarodnih odnosa i evropskih integracija, i mislim da je vrijeme da na kraju balade na kraju priče posvetimo malo pažnje regulatornim agencijama. Mislim da je vrijeme, jer oni su danas čitav dan savršeno disciplinovano pratili, mislim da je vrijeme da se i oni uključe, ako ništa drugo, sa nekim pitanjima ili potpitanjima.

Poštovani građani Crne Gore, Crna Gora je umorna od podjela. To smo konsatovali mnogi danas u ovoj priči. Crna Gora mora da počne da radi. Ovaj budžet je šansa, gospodine ministre. Ova Crna Gora mora riješiti nagomilane probleme. Ova Crna Gora mora riješiti probleme običnih ljudi. Nijesam pristalica da se unaprijed prijete da će ovo biti restrektivna budžet i nijesam pristalica da se unaprijed plaše građani. Treba biti realan. Treba sagledati realno stanje stvari. Ali, isto tako treba ispuniti obavezu svih onih koji se nadaju da će biti bolje. Treba uraditi sve, jer to od nas očekuju radnici i koji su bili juče i koji će možda narednih dana protestovati zbog nekih opravdanih razloga. Od nas očekuju i oni ljudi koji su gradili ovu zemlju naši očevi, dedovi, naši rođaci svih nas, ne samo iz opozicije i vlasti. Od nas očekuju oni koji žive danas na ivici bijede. Od nas to očekuju penzioneri kojima smo bogami ovako dosta jako poručili da im neće biti povećanja, a oni su najranjivija kategorija, njih trebamo da štitimo. Od nas to očekuju

poljoprivrednici koji će ovih dana ili minulih mjeseci su to radili imali žetve, koji će sijati, koji očekuju da će ih ova država potpomognuti.

Prema tome, ja posmatram ovaj budžet u tom dijelu pogotovo da to očekuju oni korisnici tzv. ekološko socijalnih davanja. S obzirom da sam najavio teme o kojima bih govorio sada bih se okrenuo i njima. Zakon koji smo usvojili prošle godine u ovom parlamentu je veoma značajan zakon zbog jedne činjenice. Mi smo prvi puta, poštovani građani Crne Gore, poštovane kolege, u mogućnosti da vršimo nadzor u odbrani i bezbjednosti i bezbjednosnim službama ne samo što to rade te tajne, javne ili ostale agencije, nego kako kreiraju svoj budžet. Gospodin ministar to bolje zna od mene i ekonomisti koji su pričali o tome, ali kažu stranci koji se razumiju u ovu oblast - prati tokove novca pa ćeš uspjeti da rasturiš i one tabu teme koje se odvijaju u tim institucijama gdje taj novac izlazi.

Prema tome, Odbor za bezbjednost i odbranu imao je šansu da analizira budžet koji se tiče vojnih pitanja i mogu reći da je u onom dijelu kada smo ih pitali da li ovi novci zadovoljavaju vaše potrebe što se tiče normalne djelatnosti, oni su kazali da. Ja ću vas podsjetiti da je Ministarstvo odbrane dobilo smanjenje izvjestan procenat iz budžeta u odnosu na 2012. godinu. Ali da ja ne bih sada teoritisao i nema potrebe da ovdje sve vas učim koje su stavke koje su potrebe za normalno odvijanje tzv. programa vojske, međunarodne saradnje, administracije i svega onoga što čini jedan sistem bezbjednosti, samo da vam kažem, gospodine ministre, jedan konkretan podataka. Pitao sam predstavnika Ministarstva odbrane. Najavljena je prodaja određenih zastarjelih oblika naoružanja Vojske Crne Gore. Najavljena je prodaja i nekih veoma atraktivnih lokacija. Na moje direktno pitanje odgovoreno mi je da postoji mogućnost da se oko 4 i po miliona evra slije u budžet po tom osnovu. Najavljena je prodaja onih "famoznih" čuvenih Galeb aviona ,četiri ih ima i pitao sam, četiri i po miliona od nekretnina, od starog naoružanja, gdje će to ići, oni su rekli ići će u obnovu tzv. flote raketnih topovnjača mornarice Crne Gore. Mislim da je to izlišno. Ja živim u Baru na sto metara od te flote. Mislim da tu flotu ne možemo obnoviti ni sa 100 miliona evra. Ali mislim da je možda prilika da kroz ta četiri i po miliona koje možda vi niste planirali koji će oni sami ostvariti realizujemo neke stvari koje smo ovdje 20. jula 2012. godine zajedno jednoglasno usvojili. Hajde da najzad kupimo ili osposobimo one famozne helikoptere. Hajde da najzad upotrijebimo te novce koje zarade i sami oni u Ministarstvu odbrane, da realizujemo jednu stavku koja u budžetu nije planirana da nam se više nikada ne dese oni smetovi, tada su doduše, ajde sada moram malo da se našalim određeni poslanici vlasti htjeli da dođu pored tih smetova tim polovnim helikopterima. Hajde da kupimo nove helikoptere koje će koristiti, ili jedan ili dva, cijeloj Crnoj Gori.

Dakle, ovdje postoji mogućnost da se ovi novci ne utope u nešto što naš narod kaže batala rabota, jer, nažalost te brodove mnogi od njih ne možemo čak prodati ni u staro gvožđe. Da ova priča ne bi ispala cjelokupno vezano za sistem vojske, hajde malo da se vratimo i na neke oblasti koje sve nas interesuju. Šta hoćemo sa ovim budžetom, ponavljam još jednom. Hoćemo jaku ekonomiju hoćemo kvalitetni život, hoćemo jaku individualnu zdravstvenu zaštitu, jako obrazovanje, jaka socijalno ekonomska davanja, hoćemo jača prava zaposlenih, hoćemo zaštitu potrošača. Sve to možemo uraditi ukoliko zaista budemo disciplinovani. Kazali su vam poslanici SNP-a, juče i danas, da to ne možemo uraditi ako štedimo bogate, a oduzimamo siromašnima. Napravimo jedan balans,

napravimo jednu mogućnost da Crna Gora makar u toj premisi bude Crna Gora gdje su jednake šanse za sve.

Gospodine ministre, vi ste radili u nekim institucijama i uspjeli ste da imate informacije sa šireg i globalno i sa makrofinansijskog toka i mislim da vi shvatate o čemu se radi. Ne može se samo jednoj kategoriji uskratiti nešto, a drugima ostaviti.

Uvažena gospodo, bavio sam se i na Odboru za međunarodne poslove i iseljenike i stavkama koji se tiču Ministarstva vanjskih poslova i evropskih integracija. Diplomatsko konzulara predstavništva - izdvojena su 3,58 miliona ili 3.580.000 evra. Ponovio sam danas kada sam govorio o izdvojenom mišljenju oko ovog odbora. Najavili smo neke investicije o DKP-ima. Najavili smo otvaranje nekih ambasada. Nije sramota kazati ne možemo to realizovati u 2012. godini. Nije sramota kazati da za Centar za iseljenike, pominjao sam danas ovu tzv. i famoznu strategiju za dijasporu, reći ne možemo u ovom trenutku izdvojiti osim 98.421 evro, a reći da za to zaista ne možemo ništa uraditi osim jedne brošure. Treba kazati, da pravićemo tu strategiju i uraditi možda dugoročnije u ovom trenutku ne možemo. Nije sramota to. Gospodo iz Vlade, priznajte jednom da niste mogli u jednim stavkama dobro kreirati budžet. Priznajte da u ovom trenutku neke stvari su nerealne, ali to nije sramota pred nama priznati, jer ko malo počepka po određenim budžetskim jedinicama vidjeće i ove stvari. Da ne govorimo o pregovaračkim strukturama koje će se baviti u narednih, daj bože kratkom periodu, a neko kaže realno do 2018. godine. Mi ćemo imati reformu za pregovore. Imaćemo bezbroj pregovaračkih grupa. Misli li neko da se ti pregovori mogu odvijati iz Podgorice ili mog Bara ili bilo kog grada iz Crne Gore? Misli li neko da ti ljudi ne moraju da idu u Brisel? Ukoliko mislite da možemo to telefonom ili mejlovima raditi iz Crne Gore neka je prosto. Ja ću ponoviti, ja se zalažem da u tim pregovaračkim grupama bude sva pamet Crne Gore, nema pametnih u DPS-u i SDP-u ili ostalim članicama vladajuće koalicije a nepametnih u drugim.

Dakle, napravite jedan iskorak u tom kontekstu. Pozovite svu pamet Crne Gore. Ima dosta mladih i pametnih ljudi svuda oko nas i napravite jednu strategiju. To će da košta, ali zato se isplati ulagati, jer će se to vrlo brzo vratiti za godinu, dvije, tri, četiri, daj bože što prije.

I, uvažena gospodo iz regulatornih agencija. Nažalost, evo ali dozvoliće mi gospodin Šturanović, on je i sinoć pokazao fleksibilnost, juče sam pitao danas ponavljam, uvaženu gospodu iz Agencije za elektronske komunikacije i za elektronske medije. Najavljivali smo famoznu digitalizaciju. Ja znam da je bilo nemoguće završiti ..., ali takođe znam da je tokom 2012. godine nastavljen tzv. projekat digitalna televizija u državama jugoistočne Evrope, pa vas pitam dokle je to stalo? Da li tu imate pomoći nekih članica bivše Jugoslavije koji su sada članice Evropske Unije? Da li je to realna priča? Trebamo biti realni po nekim računicama i po nekim planovima trebali ste 31.12. 2012. da bacite vaše stare televizor, da pritisnete jedno dugme na daljinskom upravljaču i uključite se u eurodigitalizaciju. Nažalost, surova stvarnost pogotovo ekonomska nas je vratila u realnost nekoliko godina unazad, ali to treba da priznajemo. To treba da u ovim dokumentima koje vi vrlo pažljivo dajete nama, treba da kažete jednu stvar da radio difuzni centar u toj oblasti imaće tu ulogu, Radio televizije Crne Gore će imati pristupa prvom tom multipleksu, lokalnim javnim emiterima pripašće toliko, ali sve će se to desiti za godinu, dvije ili tri. Mislim da je dovoljno bilo da načnemo tu temu, dakle gospodine Đuroviću, gospodine Sekuliću, ovo je vrlo značajna tema, vrlo značajna oblast, a

potencira još jednu stvar tzv. slobodu medija i demokratizaciju. Završavam, gospodine potpredsjedniče, jer moram da vam kažem jednu stvar. Mi smo ovdje usvojili odluku da se formira tzv. parlamentarni kanal. Mi imamo sjajnu tehniku, imamo jednu sobu sa miksetom ovdje u parlamentu, ali imamo i odluku da je uspostavljen parlamentarni kanal. Potrebno je u kontekstu te nove ere digitalizacije, ali do tada oho ho proći će mnogo vode da zaista realizujemo tu odluku, da ne optrećujemo drugi kanal Javnog servisa Televizije Crne Gore možda sa ovim pričama sada, nego da imamo svoj parlamentarni kanal, jer ova Skupština odobrava 11,8 miliona evra Televiziji Crne Gore.

Znate što, gospodine potpredsjedniče, nije ova priča bila viška, jer će izazvati ako ništa drugo jednu akciju koja će prikazati realno stanje, a omogućiće možda i ovom parlamentu i svima nama da bolje prezentujemo javnosti i našim konačnim i finalnim adresama, našim biračima sve ono što mislimo da treba.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:
Izvolite.

ŠALETA ĐUROVIĆ:

Uvaženi poslanici, poslaniče Laloševiću, kao što vam je poznato, Zakon o digitalnoj radio-difuziji donijet je u julu 2011. godine 20. jula stupio na snagu, međutim, u junu je produžen rok za vođenje digitalizacije do otprilike 17. juna 2015. godine. Kao što znate, zakon definiše subjekte i njihove obaveze. Razni su subjekti, to je: Ministarstvo za informatičko društvo i telekomunikacije i naša Agencija za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost, to je Radio difuzijni centar itd. Vi sami znate da je problem nastao u nabavci opreme između delegacije Evropske komisije i italijanske firme Eurotel, to je oprema za digitalizaciju koju bi trebao da koristi Radio difuzni centar. Što se tiče naše Agencije, naša obaveza je bila da u roku od tri mjeseca od dana donošenja Zakona donesemo plan rashoda ili radio-difuznih frekvencija, i mi smo to uradili u roku od dva mjeseca od dana donošenja zakona. Dakle, sve obaveze što se tiče naše agencije su realizovane. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:
Hvala Vama.
Kolega Lalošević.

VASILIJE LALOŠEVIĆ:

Ovo je baš idealno vrijeme da razjasnimo digitalizaciju poslije sedam sati rada, mislim da će ovo zaintrigirati crnogorsku javnost. Naravno da je Odbor bio korektan i naravno da je bilo očekivano u smislu toga da u oblasti u kojoj se nije mnogo maklo možemo očekivati ni neku široku elaboraciju. Ali, ono zašto sam potencirao ovo pitanje, gospodine Đuroviću, gospodine Sekuliću, jeste činjenica da mi ovih dana imamo problem tzv. malih elektronskih emitera koji ne mogu da plate one osnovne dažbine državi. Jedne godine smo im oprostili dugove da bi oni egzistirali. Složit ćete se sa mnom da nema dobrog sistema javnog informisanja bez onih lokalnih malih medija. Kada ih zovem mali mediji ne mislim da ih nipodaštavam, nego to su one male lokalne stanice po pojedinim privatnim

medijima koji sve nas prate koji nekada kažu nešto iz onih edukativnih programa, ali često budu i informativni. Dakle, mi imamo veliki problem. U slučaju da se naprasno ubrza ovaj proces i da period digitalizacije uslijedi svi oni su na nuli, odnosno velikom minusu. Oni nemaju sredstava i nemaju mogućnosti da uđu u cjelokupan ovaj sistem u ova tri kriterijuma koja sam maloprije govorio. Ako ih pritom davimo "sa ovim velikim dažbinama" imaćete nevjerovatnu priču da u susret ulaska u Evropsku uniju mi gušimo određene medije makar ih gušili ne svojom voljom, nego onom prostom ekonomskom logikom da im nabiramo velike dažbine. Hajde da napravimo jednu realnu priču, realnu storiju oko svega ovoga. Rekli ste sada 2015. ko preživi do 2015. biće svjedok toga, do tada stari dobri daljinski upravljači, stare dobre antene, ali to budimo realni pa prikažemo ovim materijalima kažimo da je zbog jednog spora oko javnog tendera sa kancelarijom Evropske Unije zbog nekih stvari koji su zastale oko finansija, taj proces nije završen. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Hvala Vama.

Idemo dalje. Kolega Šefkija Murić i zadnji učesnik u raspravi večeras, ukoliko stignemo, kolega potpredsjednik Branko Radulović. Izvolite.

ŠEFKIJA MURIĆ:

Zahvaljujem, gospodine potpredsjedniče.

Dame i gospodo poslanici, uvaženi građani, uvaženi ministre Žugiću, uvaženi predstavnici regulatornih agencija,

Ja ću svoju diskusiju pokušati da usmjerim u pravcu i da kažem nešto što danas uglavnom nijesam mnogo čuo i reći ću par rečenica u uvodnom dijelu da smatram da će održivost javnih finansija i upravljanje njima biti zahtjevan i težak posao u 2013. godini. Smatram da je to izazov sa kojima će se Vlada i svi mi suočiti kako i na koji način održati stabilnost i konsolidarnost javnih finansija. Kada smo i u prethodnim godinama govorili o budžetima i kada su bile ovakve teme uvijek je bilo priče biće rebalansa, sistem nije održiv, budžet neće proći pa je svake godine finansiran redovno, odnosno sve budžetske jedinice su iskoristile mogućnosti i finansirale se iz državnog budžeta. O ekonomskim parametrima govorile su mnoge kolege i bilo je tu i dobrih i kvalitetnih diskusija, a ja ću sada zaokrenuti u jednom pravcu i govoriti o nečemu što zanima građane, a to je i kapitalni budžet. Za Opštinu Rožaje kapitalni budžet u ovoj narednoj 2013. je značajno uvećan i iz tog razloga ću pokušati da kažem, odnosno da polemišem sa nekoliko projekata koji će biti predmet u 2013. godini. Projekat koji je od izuzetne važnosti je izgradnja dnevnog centra za djecu sa posebnim potrebama u Opštini Rožaje i taj projekat će se raditi na površini od 850 kvadrata. Za taj projekat je izdvojeno 10.000 eura iz tekući izdaci i kapitalni izdaci 190 što čini ukupno 200.000 eura. Projekat i zemljište će dati lokalna uprava i njegova realizacija se očekuje u 2013. godini. To je stvarno potreba ovom gradu i mislim da je projekat na mjestu, s tim što ćemo u narednom periodu iskoristiti i uvezati Ministarstvo rada i socijalnog staranja i pružiti djeci adekvatan tretman u ovom dnevnom centru.

Drugi projekat je vezan za mlade i za školstvo, a već duže vrijeme projekat stoji u Vladi, ali napokon je došlo na red i u 2013. godini će biti realizovan, a to je sportska sala sa aneksom škole i određenim brojem učionica u mjestu Bać ukupne površine 860 m². Za ovu investiciju predviđeno je takođe 200.000 eura. Određeni

radovi su tamo odrađeni. Lokalna uprava je uradila projekat i finansirala u određenom dijelu početak izgradnje ove sportske sale.

Sljedeća stvar koja je interesantna, svake godine dio sredstava pripadne Opštini Rožaje, a to je iz programa pomoći lokalnim upravama u rješavanju infrastrukturnih problema. U ovom dijelu postoje dva, vidio sam da imaju dvije cifre, pitao bih samo, da li to znači da će iz obije cifre koje saberemo od 1.450.000 eura pomoć za puteve u gradskom dijelu, i saobraćajnice u prigradskom dijelu. Iz ta dva dijela kad se to sabere, to je oko 3.400.000 eura. Smatram da su to dvije stavke, ali u konačnom iznosu je jedna, tako sam je razumio, što će značajno poboljšati putnu infrastrukturu.

Treći projekat koji je u pripremnj fazi, to je obilaznica druga faza, i za 2013. godinu predviđeno je 700 hiljada eura, 200 hiljada eura iz opštih prihoda i kreditom od Evropske investicione banke 500 hiljada eura. U ovom dijelu i juče sam govorio o Završnom računu, da je neophodna saradnja resornog Ministarstva Direkcije za saobraćaj i lokalne uprave, kako bi na adekvatan način iznašli što bolje rješenje prilikom definisanja obilaznice. O ovim projektima više neću govoriti, ali ću samo reći da na zadovoljstvo građana Opštine Rožaje već dugo najavljivani projekat rekonstrukcije gradskog vodovoda o kome je govorio i kolega u malo ranijem vremenu, kreditom od Evropske investicione banke obezbijedena su 2,5 miliona eura. Taj projekata je u fazi kada je potrebno raspisati tender u januaru mjesecu, i te radnje treba odraditi u zimskom periodu, građevinska sezona koja na sjeveru počinje malo kasnije, da bi u 2013. godini bio i realizovan. To je jedan od najvažnijih projekata u ovo vrijeme za našu opštinu.

Takođe, Opština Rožaje, moram reći da je usvojila i prostorni plan u septembru, a projekti koje treba tretirati u narednom periodu su prostorno urbanistički plan Hajle, prostorno urbanistički plan na teritoriji gdje je nekada bio Gornji Ibar i valorizacija energetskih resursa.

Što se tiče poljoprivrede, bilo je danas priče o poljoprivredi. To je jedan od izdašnjih potencijala sjevera, ali nijednom nijesam čuo da je neko rekao kako i na koji način iskoristiti fondove Evropske unije. Kada je Crna Gora dobila datum pregovora komponente 3,4 i 5 su bile dostupne našoj zemlji, a one se odnose na ruralni razvoj ljudskih resursa i na razvoj administrativnih kapaciteta. Ali, mi ovdje trebamo pomoći građanima i pokušati da im pomognemo na način što ćemo se približiti njima i pomoći im da apliciraju za ove fondove, da im sredstva budu dostupna, jer u mnogim djelovima naše opštine ne čitaju svi mejlove i web stranice, tako da ono što predstoji Ministarstvu poljoprivrede je da u saradnji sa lokalnom upravom pokuša da iznađe model da se sa građanima direktno razgovara prilikom aplikacije i na taj način mi najbolje možemo pomoći kako bi neko svoje gazdinstvo ili iskoristili u najboljem mogućem pravcu, i da se još više okrenemo resursu koji je izuzetno važan za našu opštinu.

O projektima više neću govoriti ništa, samo ću na kraju reći ono što su i kolege rekle, da smatram da će budžet koji je predložen od Ministarstva finansija omogućiti isplatu, odnosno redovnu isplatu svim budžetskim jedinicama i taj budžet smatram održivim. I ranije sam govorio o ovome, i to se tako pokazalo i ne mislim da će biti drugačije i u ovoj godini, zbog toga ću glasati za Predlog zakona o budžetu za 2013. godinu. Hvala vam na pažnji.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Hvala Vama.

Još imamo, kao što sam rekao, jednog učesnika u raspravi za danas. Umjesto kolege Novice Stanića, kolegistica Azra Jasavić jer je došlo do zamjene u redosljedju.

Izvolite.

AZRA JASAVIĆ:

Zahvaljujem.

Poštovani potpredsjedniče, poštovane kolege, poštovane dame i gospodo, poštovani građani Crne Gore,

Zakon o budžetu predstavlja egzaktnu hroniku pogubne 23-godišnje ekonomske politike ove vlasti, a početak njenog kraja najbolje najavljuju političari koji postaju njeni hroničari. Možda će se u toj profesiji hroničara mnogo bolje i uspješnije snaći i sigurno više koristiti građani Crne Gore nego što su do sada to činili. Nikšić je čekao dva mjeseca i dočekao dogovor. Crna Gora čeka ekonomsku i svaku drugu slobodu 23 godine i dočekaće je. Ali, je neće donijeti sasvim sigurno hroničari, kreatori i izvršiocu političke i svake druge korupcije i neće je oni koji su je porobili, ni oslobađati. To je sasvim logično. Ovu zemlju učiniće slobodnim samo oni koji umiju i smiju, što znači, oni koji znaju, jer znanje je moć. A znanje postaje moć samo onog momenta kada znate da znate.

Pozitivna Crna Gora se zalaže, kao što vam je poznato, za profesionalizaciju, za depolitizaciju, za odgovornost i za jačanje administrativnih kapaciteta državnih institucija. Zašto ovo pominjem, a pričam o budžetu? Zato što vidimo da budžet ne ulaže puno u znanje i u jačanje državnih kapaciteta i administrativnih kapaciteta ove zemlje. Jedini hram koji će praviti Pozitivna Crna Gora i slobodne snage u Crnoj Gori je hram znanja. Da smo imali znanja, ne bismo imali ovaj budžet u ovakvom izdanju kakav ga imamo. U znanje i stručno usavršavanje ulaže Vlada svega 0, 10% od ukupnog budžeta. I to kako ulaže? Tako što na sebe ne škrtari, Vlada za stručno usavršavanje i osposobljavanje samo Generalnog sekretarijata ulaže 60.600 eura. A u stručno usavršavanje tužioca ulaže 8000. Hoće li se tužioc u koje se uloži 8000 uspješno boriti sa organizovanim kriminalom i korupcijom? Šta mislite? To je jedno vrlo otvoreno pitanje. U pravosuđe se ulaže svega 15.000. Pošto Vlada, a Ministarstvo finansija ulaže 10.000 u stručno usavršavanje što je dobro, što pozdravlja, ali izvršna vlast se negdje nadvila nad zakonodavnom i sudskom, i prekrila obje grane vlasti. A ako sam subjektivna, onda brojke nijesu. Brojke govore same za sebe, i to vrlo jasno i egzaktno.

Dalje, pošto Vlada dobro obučava svoje službenike i neka je, bogu hvala da je tako, bilo bi dobro da taj novac koji mi ulažemo, ti službenici ulože u ono što se zove vladavina prava i poštovanje Ustava naše zemlje. Ustav je vrlo jasan, i Ustav kaže član 16 - da se u skladu sa Ustavom zakonom uređuju organizacija i nadležnost organa vlasti. Šta mi imamo? Član 82 Ustava jasno kaže da ovaj dom donosi zakon, znači, da ovaj dom uređuje organizaciju i nadležnost organa vlasti. Da li mi to imamo? Mi to, gospodo, nemamo? Jer mi nemamo ni Zakona o parlamentu ni Zakon o Vladi. Nemamo ni Zakon o ministarstvima, nemamo ni Zakon o predsjedniku, imamo Zakon o izboru predsjednika ali mi možemo i Zakonom o predsjedniku i to da regulišemo. Šta dalje nemamo? Nemamo ono što

podrazumijeva legaslativnu djelatnost ovog Parlamenta jer je Vlada preuzela i ta služba potpuno ingirencije u dijelu organizacije vlasti u domenu ovog Parlamenta. Na koji način? Donijela je Zakon o državnoj upravi. U tom članu 24 famoznom, dala je Vladi neustavno ovlaštenje da uredbom i organizacijom i načinom rada državne uprave uređuje kompletnu organizaciju rada Vlade, pa su je gospoda iz vlasti 50 puta do sada mijenjali. U tom grmu leži zec, kako vi vladate, jer vi neustavno vladate, jer vi niste donijeli ni zakon o Vladi. Imali smo ga 1993. godine, kratko vrijeme, ali on je prestao da postoji. Imamo uredbu o Vladi. Znači Vlada je samo regulatorno tijelo, ovaj dom može da se raspusti. Mi možemo svi da pođemo kućama a da izigravamo ovdje predstavu demokratije. Ovaj dom više neće biti pozornica demokratije, nego će vrlo ozbiljno raditi, sasvim izvjesno, na uspostavljanju sistema vladavine prava. Jer, ono što 23 godine se radi na osnovu prošlog Ustava i na osnovu ovog Ustava je poražavajuće. To mora stati. Prosto to mora stati.

Sljedeća stvar vrlo interesatna jeste da Centar za iseljenike koji danas svi pominju je nešto što ste negdje marginalizovali a u stvari sva aktuelna politika, kako ekonomska tako i politika ljudskih prava, tako politika socijalna, kulturna, je u zadnje 23 godine iselila ogroman dio Crne Gore. Vi ste zaslužni za to što je dijaspora u tako velikom broju van Crne Gore. Vaša politika. Bilo bi dobro, zbog te odgovornosti, zbog toga što ste vi upravo odgovorni, što je ogroman broj crnogorskih građana van ove zemlje da malo obratite pažnju na Centar za iseljenike i da, možda malo više, finansija odvojite za te ljude koji su, sticajem različitih okolnosti, usljed vaše politike, vi ste participirali od '90-e pa do sada u svim tim javnim politikama, do malo negdje animirate te ljude da ih ne dovodite samo malo kada vam trebaju da glasaju za vas, nego da im pokažete poštovanje. Oni poštuju vas, ali ako poštujete a nijeste poštovani, onda se postavlja pitanje da li taj koga poštujete jeste dostojan vašeg poštovanja. Pa normalno da nije. Jer međusobno poštovanje i uvažavanje podrazumijeva da se razumijemo, da se dogovaramo, da se nevrjedjamo, da se ne korumpiramo. Ne možemo se korumpirati na način da imamo izvornu volju građana u Nikšiću, da imamo slobodan Nikšić poslije 23 godine, 14. oktobra je svanuo slobodarski dan u Nikšiću i dva mjeseca je Nikšić čekao dogovor i dočekao ga je. Crna Gora nije dočekala slobodu ni ekonomsku ni svaku drug od kako ste vi na vlasti. Ponavljam vam sasvim izvjesno da će biti onih slobodnih građana u ovoj zemlji koji neće dozvoliti da ih sve ono što jeste lični interes, sve što jeste samo lični profit, što jeste volja da zadovoljimo svoje potrebe da ne mislimo o potrebama građana neće ih zaustaviti da te građane ubijede i dovedu u poziciju da shvate da promjene jesu neophodno i da ih neće donijeti oni koji su gurnuri zemlju u ekonomski ambis. Najbolji dokaz da smo u ekonomskom ambisu je upravo ovaj budžet. Upravo ta siromašna politika koja podrazumijeva da mi učimo naše građane da im dajemo socijalu da bi glasali za nas. Mi ih učimo da ne rade. Mi ih učimo da budu nespremni, nekonkurentni a hoćemo evropske integracije, a hoćemo konkurentno tržište. Mi negujemo monopole, mi naše građane uspavljujemo na način što im finansiramo socijalna davanja pa imate ogroman-ogroman dio budžeta za socijalnu politiku. A zašto to što dajemo za socijalnu politiku, da bi nas glasali, a ne ulažemo u proizvodnju, pa one koji nas glasaju pokrenemo da rade. To je patriotizam drage kolege. Kada razvijete proizvodnju, potičem iz trogovačke viševjkovne porodice koja se uvijek bavila proizvodnjom, jer smo jedino znali da radeći, štedeći možemo da sačuvamo

kapital. Preporučujem to i ovoj našoj Skupštini i vladajućoj klasi koja nas drži u zatamljenom vilajetu koji se zove Crne Gora, kako smo joj mi ovdje okupljeni obnovili nezavisnost mi ćemo joj donijeti i vladavinu prava.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Zahvaljujem.

Znam da ste se prijavili za komentar ali ne znam da li ćemo imati mogućnosti da to obavimo uz televizijski prenos. Pokušajte pa da vidimo. Izvolite.

MILUTIN SIMOVIĆ:

Pa evo, koleginica ponovo pominje Nikšić sa zaključkom dogovarali se, dogovarali i dogovorili se. Kratko kako je tekao dogovor u Nikšiću. 26.oktobra Pajović najavljuje razumijevanje saopštavajući da je riječ o jednom teškom i bolnom trenutku koji će morati da iskažu stranke sa određenom političkom prošlošću. Razumijevanje za očekivane bolove kod svojih partnera u dijalogu. 30. oktobra Medojević saopštava- posebno je teško i iscrpljujuće pregovarati sa krupnim kapitalom koji osnuje stranku. To je veoma teško postići dogovor jer lideri tih stranaka obično nemaju moć odlučivanja pa će se svako malo pregovori prekidati. 14.novembra Danilović saopštava - u Nikšiću će se poštovati potpisano...

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Kolega Simoviću, pominjemo ljude koji nijesu tu i striktno držanje Poslovnika ako se vrate moram im dati pravo na repliku.

Vi ste se prijavili za komentar na izlaganje koleginice.

Izvolite, ali nemojte kolege koje nijesu tu u komentaru prema koleginici Jasavić . Striktno držanje Poslovnika Vi to znate, onda bi oni imali pravo na repliku i onda idemo u nedogled.

MILUTIN SIMOVIĆ:

Evo, bez pominjanja imena. 14. novembra partner za dogovor saopštava da će se u Nikšiću poštovati potpisano ali prvo da napravimo koaliciju a ne da ih neko postrojava kao đecu. Istog dana lider jedne opozicione partije sa kojom se pregovaralo kaže da Demokratski front neće pristajati na ucjene, čak i pod cijenu da se neki od današnjih opozicionara iz Pozitivne vrate tamo od kuda su došli. 17. novembra lider druge partije iz Fronta saopštava u Crnoj Gori je na djelu šovinizam. 21. novembra lider Pozitivne saopštava - učinili smo sve da do dogovora dođe ali sa liderima iz te druge dvije partije nema se jer su ovi izgrali sve što su ovi mukotržno uspjeli da usaglasimo. Istog dana na konferenciji za štampu saopštava - možete nas sve optužiti da smo krivci za neuspjeh dogovora ali Pozitivna nacionalistima i prevarantima neće prepustiti rukovođenje Nikšića.

26.novembra ponovo jappy end. Završeno je, vlast je konstituisana da bi već sutridan 27.potpredsjednik jedne partije saopštio da mi je neko rekao sinoć da ćemo se jutros u tri sata dobiti još jednu platformu rekao bih mu da nije normalan. Ljudi, ljudi, ovo niđe nema. Bilo je u Nikšiću na žalost. i 14. decembra saopštenje Pozitivne bukvalno svaki navod u izjavi lidera druge partije koji je bio partner u razgovorima predstavlja podmetanje ... (Prekid) bilo kakav komentar.

Ovako je tekao vaš razgovor, vaš dogovor i ne znam u čemu je problem današnje odluke koju je donijela Skupština opštine Nikšić. Gospodo, na izbore.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:
Zahvaljujem.
Imate pravo, naravno, kolegice Jasavić. Izvolite.

AZRA JASAVIĆ:
Zahvaljujem.

Dakle, Vlada ne ulaže u tužilaštvo i sudstvo, u smislu stručnog usavršavanja. Pa ako bi se osposobilo tužilaštvo i sudstvo a mi usvojimo ustavne reforme i obezbijedimo da oslobodimo sudstvo i tužilaštvo onda bi tako osposobljeno sudstvo i tužilaštvo došlo u poziciju da zaista uđe u sve ono što jeste vrlo diskutabilno u pogledu trošenja javnih sredstava. Veliki broj ministara, veliki broj političara iz aktuelne vlasti je bio i u izvršnoj vlasti. Kada bi sposobno tužilaštvo i sudstvo zašlo u taj reon i vidjelo kako se trošio državni novac, sasvim sigurno da bi imali pune ruke posla, a mi bi kao jedan dobar brod potpuno imali one mjerljive rezultate koje Evropska unija i Komisija traži u poglavlju 23 i 24.

Očekujem da će nakon ustavnih reformi i nakon potpune spremnosti Vlade da ulože koliko u Vladu toliko u sudstvo i tužilaštvo i spremnosti ovoga doma da usvoji ustavne reforme, zaista će priča evropskih integracija bila realna i da ćemo mi ući u porodicu evropskih naroda možda prije nego što smo planirali. Pogledajte, gospodo, Srbiju. Tamo niko nije očekivao da će se dešavati ovako dobar razvoj događaja u procesu evropskih integracija, ali je Srbija, zamislite, obilježila ovaj region kao centralna država i brzo će nas preteći ukoliko nastavi ovako u ovoj priči oko evropskih integracija. Nećemo biti mi više lideri u regionu jer to tužilaštvo i to sudstvo u Srbiji, iako nijesu toliko daleko odmakli u evropskim integracijama vrlo uspješno radi svoje poslove, pa ćemo se svi mi sigurno potruditi da budemo uspješni na tom planu.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:
Zahvaljujem.

Poštovane kolege, ovim smo završili.

Sjutra počinjemo, po dogovoru, u 12 sati. Prije toga su radna tijela Skupštine. Prvi učesnik u raspravi je kolega Kemal Zoranić, a onda idemo po ustaljenom redosljedu koji vam je poznat. Hvala vam i vidimo se sutra.

28.12.2012. u 12.30h

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Poštovani poslanici, kolegice i kolege, uvaženi predstavnici Vlade,
Otvaram nastavak 3. sjednice Drugog redovnog zasijedanja u 2012. godini.
Nastavljamo po spisku prijavljenih o tački dnevnog reda o kojoj smo juče raspravljali.

Gospodin Labudović. Je li proceduralno?
Izvolite.

EMILO LABUDOVIĆ:

Gospodine potpredsjedniče, žao mi je što ovo pravo moram da iskoristim dok Vi predsjedavate, jer Vi ste najmanje tome krivi, ali ovo je nedopustivo.

Ovakvo ponašanje rukovodstva Skupštine je ispod svakog kriterijuma. Kada je rasprava o najvišem aktu o kome Skupština raspravlja tokom godine toliko sažeta da je to prosto sramota, Vi i od tako malo vremena evo već ste nam potrošili 35 minuta.

Ja zaista apelujem na Vas i tražim od Vas, jer Vi ste novi, i od Vas očekujem da uvedete malo reda, da ono što smo se dogovorili bude ispoštovano. Ako smo rekli da zasijedanje počinje u 12, da počne u 12. Ovo je stvarno van svake norme.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Slažem se u potpunosti da svako kašnjenje nije dobro, odnosno svako kašnjenje ne doprinosi kvalitetnom radu, ali naravno produžićemo raspravu koliko kasnimo, s obzirom da ima veliki broj prijavljenih diskutanata.

Prvi na spisku prijavljenih je kolega Kemal Zoronjić, Bošnjačka stranka. Srđan Milić proceduralno. Izvolite.

SRĐAN MILIĆ:

Hvala, gospodine potpredsjedniče.

Procedura će biti sa moje strane prekršena, ali pošto sam to uradio na Odboru za ekonomiju, finansije i budžet, upoznao sam kolege i mislim da sam rekao da nećemo učestvovati danas u radu ukoliko ne bude riješeno snabdijevanje Herceg Novoga, a čujem da postoje problemi i u drugim gradovima gdje je takođe isključena struja, želim da obavijestim i vas i građane ovih gradova da sam uspostavio kontakt sa ljudima iz Elektroprivredom Crne Gore i da očekujem da će se u skorom vremenu naći način da se obezbijedi normalno vodosnabdijevanje svih ovih gradova gdje je isključeno. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala Vam.

Mi se pridružujemo tom apelu.

Sada se vraćamo raspravi.

Kolega Zoronjiću, izvolite.

KEMAL ZORONJIĆ:

Poštovani potpredsjedniče Skupštine Mustafiću, dame i gospodo poslanici, gospodine Pavličiću, predstavnici regulatornih agencija, poštovani građani,

Kao što je još najavljeno 2011. godine da će 2012. godina biti poseban izazov, s obzirom da nijesu bila ohrabrujuća ekonomska kretanja u državama Evropske unije, ali i u našim najvažnijim ekonomskim partnerima, danas kada razmatramo budžet za 2013. godinu u uslovima nastavka međunarodne ekonomske krize, ali i u uslovima krize smanjenja direktnih stranih investicija, možemo to isto ponoviti i za 2013. godinu.

Crna Gora je mala i otvorena ekonomija i veoma je zavisna od međunarodnog okruženja, te kao takva nije imuna na svjetske pogotovo evropske ekonomske poremećaje.

Želim se ovim putem osvrnuti na pojedine djelove predloženog budžeta, odnosno na pojedine budžetske jedinice koje su za predstavnike manjinskih naroda veoma bitne, ali i na kapitalni budžet čijim sredstvima se planiraju ulaganja u nerazvijena područja i sjevera naše države.

Poštovane kolege, analizom predviđenih sredstava za tri institucije koje su vrlo važne i od esencijalnog su značaja za očuvanje nacionalnog, etničkog, kulturnog i vjerskog identiteta pripadnika manjinskih naroda u Crnoj Gori došli smo do nimalo ohrabrujućih podataka. Ovdje mislimo na Ministarstvo za ljudska i manjinska prava - budžetom planirano 1,2 miliona eura, Fond za zaštitu manjinskih prava - planirano 0,9 miliona, Centar za razvoj i očuvanje kulture manjina Crne Gore, kome je budžetom predviđeno oko 182.000. Ukupna planirana sredstva za ove tri institucije iznose oko 2,29 miliona, što je u odnosu na ukupni planirani budžet nešto oko 0,18%.

Zaista mislim da su planirana sredstva nedovoljna za tri institucije i da su trebala biti znatno veća, s obzirom na njihovu važnost ne samo kada su u pitanju evropske integracije, već i za cjelokupni imidž Crne Gore kao multikulturalne, multietničke i multivjerske države. Znamo da se Crna Gora i po ovom pitanju prepoznaje kao lider u regionu i često ga ističemo kao jak argument prema međunarodnoj zajednici. Naravno s razlogom, jer se radi o veoma važnom pitanju i važnim institucijama za naše unutrašnje prilike, ali i ispunjavanje nekih značajnih međunarodnih obaveza.

Na sjednici Odbora za ljudska prava i slobode, čiji sam član, predstavnici ovih institucija su istakli svoje ambicije i potrebe neophodne za kvalitetniji rad. U svim ovim institucijama izražene su potrebe za povećanjem broja uposlenih s obzirom na njihove sve veće obaveze i izdatke, ali i popunjenost od 40 do 50 radnih mjesta projektovanih sistematizacijom.

Primjera radi, u Ministarstvu za ljudska i manjinska prava trenutno je 12 lica upošljeno. Planirano je 17, a realne potrebe su za 27. U Fondu za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava upošljeno je svega 6, a imaju potrebu za još minimum četvoro, dok u Centru za razvoj i očuvanje kulture manjina svega je troje upošljenih lica. Sve su ovo podaci zbog kojih smo mi u Bošnjačkoj stranci očekivali od predlagača budžeta veće razumijevanje i suptilniji odnos kada su u pitanju ove institucije. Vrijednost od 2,29 miliona koja su planirana za ove institucije nije vrijednost sa kojom manjinski narodi mogu biti u potpunosti zadovoljni.

Da ponovim, većim iznosom opredijeljenih sredstava navedene institucije bile bi u mogućnosti da kvalitetnije odgovore obavezama koje su predviđene zakonom. Međutim, očigledno je da i one dijele sudbinu trenutne ekonomske situacije u našoj državi.

Dame i gospodo, kada je u pitanju kapitalni budžet i njegov predloženi iznos u vrijednosti od 65,6 miliona eura, moram reći da su nekim slučajem sva planirana sredstva kapitalnog budžeta bila usmjerena prema sjeveru naše države i prema nerazvijenim područjima to ne bi bilo dovoljno kada su u pitanju potrebe i zahtjevi za investicijama koje ovaj region očekuje. I ovaj put kapitalni izdaci su skoncentrisani na projekte koji su tradicionalno locirani u centralnom regionu. I ovaj budžet je regionalno neuravnotežen i neće podržati zakonsku obavezu bržeg razvoja nerazvijenog sjevernog regiona i manje razvijenih opština.

Želim podsjetiti da je Zakonom o regionalnom razvoju koji je donešen u aprilu prošle godine u članu 18 jasno definisano ko je sve dužan i na koji način da

sprovodi politiku ravnomjernog regionalnog razvoja, a sve to primjereno stepenu nerazvijenih lokalnih samouprava.

Što se tiče Bijelog Polja, opštine iz koje dolazim, kapitalnim budžetom planira se rekonstrukcija gradske tržnice, izgradnja i rekonstrukcija dječijeg vrtića u ulici Lenke Jurišević, izgradnja glavne kuhinje u Domu starih, završetak izrade projektne dokumentacije za novu Osnovnu školu "Dušan Korać", rekonstrukcija gradske kapele, kao i rekonstrukcija dijela puta Slijepač most - Tomaševo.

Međutim, znam da Opština Bijelo Polje ima potrebu za još većim investicijama, a koje ona sama nije u stanju da realizuje. Primjera radi, izgradnja paralelnog vodovodnog kraka Majstorovina - Ribarevine, kao i rekonstrukcija značajnih regionalnih puteva poput Bijelo Polje - Rasovo, Bistrica i Srdjevac – Lozna – Korita, koje treba dovesti u pristojnije stanje. Što se tiče Bijelog Polja i ostalih opština na sjeveru naše države, vjerujem da će Vlada iznaći načina da zajedno sa lokalnim samoupravama nadomjesti veća sredstva u kapitalnom budžetu kroz nove poreske olakšice i veće subvencije za ovaj region. Takođe, i kroz veće aktivnosti u privlačenju domaćih stranih investitora, daljem skraćanju administrativnih procedura, stvaranju uslova za formiranje klastera, posebno u drvoprerađivačkom, poljoprivrednom i prehrambenom sektoru. To su zahtjevi kojima Vlada Crne Gore u narednoj godini, kada je u pitanju sjever države, mora posvetiti posebnu pažnju i uložiti veću energiju.

Na kraju, možemo reći da se ovom budžetu pristupilo jako oprezno i da u vremenu krize ovaj budžet ima i svoju zadovoljavajuću socijalnu komponentu, da je smanjena javna potrošnja u odnosu na prošlu godinu, što je na tragu politike brojnih evropskih vlada pa i briselske administracije. Svi bi željeli da je više sredstava opredijeljeno za kapitalne izdatke, ali ono što se može reći je to da je ovaj Budžet jedino realan i jedino moguć. Ovo kažem jer smo mi u Bošnjačkoj stranci svjesni i ambijenta i vremena u kojem se ovaj Budžet donosi. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Komentar.

EMILO LABUDOVIĆ:

Zahvaljujem.

Ima li Vlada Crne Gore danas prečeg posla nego da ovdje brani budžet koji predlaže? Pogledajte one klupe onamo! Ovo je sramota ovoga doma! I ako oni misle da mi možemo na ovaj način da ovako o važnoj stvari raspravljamo, neko je očigledno pogriješio adresu. Protestujem radi digniteta doma! Briga mene gdje su i šta rade, ali me kao poslanika sramota da gledam prazne klupe Vlade, a brani se najvažniji akt koji ona donosi u toku godine. Ovo je nečuveno!

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Predstavnik Vlade pomoćnik ministra gospodin Pavličić je tu, a vjerovatno da će se uskoro pridružiti i gospodin ministar.

Idemo dalje.

Po redosljedu prijavljenih sada je na redu predstavnik Demokratskog fronta poslanik Novica Stanić.

Doktore, izvolite.

NOVICA STANIĆ:

Uvaženo predsjedništvo, poštovana Skupštino, poštovani građani, ministra nema, ajde da ga probam dozvati.

"Aj, ministre Žugiću, aj, ministre Žugiću, ako me čujete tražim Vas u Skupštinu".

Nastavljam ozbiljno sad.

U jednom durmitorskom selu, poslije onog velikog rata, nije bilo satova, bio je samo jedan naš čovjek koji je bio u Americi, pa je donio sat, i onda su svi iz sela morali da ga zovu, možda je i neki komšija našeg ministra bio. Ali znate kako su ga zvali?" Aj, Marko Markoviću, koliko je sati na tvome zlatnome satu i lancu". Ne samo sat nego je i lanac morao da se pomene da je zlatan. E sad mi danas u ovoj Crnoj Gori, poslije 70 - 80 godina, ne moramo da zovemo našeg premijera "Aj, premijeru, koliko je sati u Crnoj Gori na vašem platinastom satu i lancu". Dovoljno je pročitati ovaj Budžet i da znamo koliko je sati. Dok ministar Pavličić je mlad, ali evo kolege Drljevića, on je tu mojih godina pa se sjeća, kada smo nekada ispraćali akcijaše na omladinske radne akcije, pa smo ih pozdravljali, tri puta zdravo za Tita, za partiju, za omladinu. E ako hoćemo da pozdravimo ovaj Budžet onda tri puta kuku, kuku za penzionere, kuku za nezaposlene, kuku i lele za 90% građana Crne Gore.

Ako bismo sudili po ovom dokumentu Pljevlja nijesu u Crnoj Gori. Moj mlađani kolega Bojović je mlad i pomalo naivan, pa me nagovorio da potpišemo jedan amandman da tražimo jedno milion evra, da se počne rješavati vodovodna infrastruktura u Pljevljima, i to je već odbijeno na odboru. Ali ja mu govorim, govorim i danas ovdje u Skupštini i Crnoj Gori, ne tražimo mi iz Pljevalja pomoć od Vlade Crne Gore, nego da se ne uzima iz Pljevalja ono što je naše. Da podsjetim, na dan 30.juna 2012. godine, oko 4 miliona evra su bila dugovanja Rudnika uglja za koncesije. Na jednoj lokalnoj skupštini izvršni direktor je obećao 2,4 miliona, Rudnik će podići kredit 15 miliona, pa će uplatiti tri milina, pa od toga 70 % je 2,1 milion i trista hiljada za druge obaveze, i eto nama sreće. Ali znate šta je od toga bilo? Pare su otišle Elektroprivredi Crne Gore, jer je tako naredio neko iz Vlade Crne Gore, a Pljevljima je uplaćeno 230 hiljada evra sramota, sramota. Ako znamo da smo oštećeni za milion evra koncesije od Vektre koja je otišla po stečaj, a nijesmo mi dali pljevljaske šume gospodinu Brkoviću, znamo ko je to dao. Ako je iko obilježio prethodnu godinu u Crnoj Gori obilježile su je zlatne lavice. Ja tvrdim da toliko zlata i srebra mrki Crnogorci nijesu osvojili za 300 godina sačekajući turske karavane kroz Crnu Goru. Ali vremena su se promijenila sad se to osvaja na sportskom terenu i to mora neko da finasira.

Gospodine ministre, znate ko je to finasirao? Rudnik uglja Pljevlja, čitam cifre 2010. godine- milion i 422 hiljade evra, 2011. godine milion i 207 hiljada, za ovu godinu nemam podataka, ali nezvanično preko milion i po evra, više od četiri miliona. Čije su to pare? I kad sam rekao da u onim zlatnim medaljama ima više pljevlaskog uglja nego olimpijskog zlata na to sam mislio. Evo juče je konačno održana Skupština akcinara odlagana više puta. Znate zašto je odlagana? Zato što su dvije revizije pokazale različite rezultate. Prva je pokazala dobitak u 2010. godini tri hiljade evra, u sljedećoj nema tri miliona evra. Gdje su tri miliona evra? Da li su otišla za ova olimpijska zlata ili za rekultivaciju, po kojoj je u 2010. godini potrošeno 1 400 000, u 2011. godini 1 500 000 evra, to vam je tri miliona, a Pljevljaci ne vide te zelene površine, nema ih. Na drugoj strani Sportski centar pred

zatvaranjem. Rudnik uglja ne da pare, opština nema. Rukometni klub Rudar koji je nekada proslavljao Crnu Goru, i jedini iz Crne Gore se takmičio u velikoj ligi one Jugoslavije dva puta za redom. A znate zašto su ga izbacivali? Zato što su loši putevi do Pljevalja bili i niko nije htio da dodje u Pljevlja da igra sa Rudarom, i taj Rudar neki dan se ugasio. To Vam je, gospodine Žugiću, snaga sjevera Crne Gore i tuga pljevljaska.

Na trećoj strani, 180 radnika Rudnika uglja otišlo je u penziju a da im nije riješeno stambeno pitanje. I oni ovih dana i mjeseci, štrajkuju pred Upravnom zgradom Rudnika, traže svoja prava, a Rudnik ih tuži, evo tužbe, da ih ukloni policija. Ja apelujem na zlatne lavice, svak im čast što su otišle u Bijelu, pa posjetile onu djecu, neka dodju u Rudnik uglja da vide ko je finansirao njihove medalje, neka posjete ove radnike koji štrajkuju tamo po pljevaljskoj zimi.

Gospodine ministre, ne tražimo mi pomoć od Vlade Crne Gore, ali nemojte da ometate ovog ruskog investitora sa kojim je napravljen ugovor od 305 000 000 evra za gradnju cementare u Pljevljima i kraka pruge Pljevlja-Prijepolje, to je teško 305 miliona. Potpisan je ugovor, Skupština dala saglasnost, obavljene konsultacije u Vladi. A ovih dana čitam u novinama da predsjednik Privredne komore Crne Gore nudi Turcima da grade cementaru u Pljevljima. Pa je je li to pravo prve bračne noći koje je na ovim prostorima trajalo pedsto godina? Pa je li moguće da ljudi ne znaju da je već formirano preduzeće, ja ne znam šta Vi radite.

I kažu na kraju, gospodin Feliks Baumgartner koji je 14. oktobra skočio iz svemira, pa kad se prizemljio izgovorio je prvu rečenicu "nigdje nebo tako nije plavo kao iznad Crne Gore" pa je zastao i dodao "liše Pljevalja". A zašto liše Pljevalja? Zato što je u ovoj godini 227 dana, a to vam je sedam mjeseci koncentracija PM čestica bila je iznad dozvoljene, od sedam do 13 puta. Ovdje u Podgorici kada su gorele šume i to trajalo deset dana, Podgorica je skočila na noge. Znete li kada mi u Pljevljima saznajemo za to? Poslije mjesec, dva, nema dnevnog saopštavanja. U ovoj 2012. godini 181 dan ili šest mjeseci PM 2,5 mikrona, još opasnije, od 27 mjerenja 20 puta prekoračena granica. Još nas iz Agencije ubjeđuju kako je to od lokalnih ložišta. Nije nego. Kada je bila zimska njega Termoelektrane, onda je koncentracija bila normalna.

Gospodine Žugiću, znam da je situacija teška, ali uostalom vi ste čovjek porijeklom sa tih krajeva odozgo, sa sjevera, a stalno se proklamuje ta politika ravnomjernog regionalnog razvoja. Dajte, učinite nešto. Samo ovo da vratite Pljevljacima što je pljevaljsko, mi ne tražimo nikakvu pomoć od Vlade Crne Gore. Premijer je najavio da će se raskinuti neuspjele privatizacije. Evo gospodina Simovića tu, bio je ministar, dva ili puta sam njega pitao i ministra Sekulića dok je bio šta je sa Vektrom, četiri poslanička pitanja sam postavljao, i svaki put je bio neki kredit OTP banka, dva, tri mjeseca to traje, a stotine radnika ne rade, a znate kako je preživjeti danas u ovom vremenu. Dajte, nešto učinite. Ako Vlada može da da garancije stotine miliona za KAP, zašto ne može da pomogne i tom Brkoviću koga ja ne volim, ali neka mu pomogne sa 50 miliona, neka stavi u proizvodnju tu Vektru Jakić i neka i Pljevljaci vide nekoga ajra. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Zahvaljujem, kolega Staniću.

Izvolite.

MILUTIN SIMOVIĆ:

Želio bih da iskoristim pravo na repliku, s obzirom da ste me pomenuli. S obzirom na ovako interesantan scenski nastup kolege Stanića u svom početnom izlaganju i, rekao bih, nedolično ovom domu sa prozivanjem i ministra i premijera, odgovoriću na to njegovo postavljeno pitanje koliko je sati u Crnoj Gori.

Sa nekim razmišljanjem i odgovorom, na vrijeme je Crna Gora. Ne kasni Crna Gora niče, na vrijeme je bila i 21. maja 2006. godine kada je obnovila svoju državnost. Pretpostavljam da ti bolovi još uvijek traja od tog maja 2006. godine. Na vrijeme je Crna Gora i kada je krenula svojim evropskim i svojim evroatlantskim putem. Na vrijeme je jer nepunih šest godina nakon obnove svoje državnosti nalazi se u predvorju Evropske unije. Dakle, od obnove nezavisnosti do počinjanja pregovora proteklo je manje od šest godina. Na vrijeme je Crna Gora i kada je za tih šest godina došla i kuca na vrata NATO-a. Na vrijeme je Crna Gora bila i kada je odgovorila svim izazovima svjetske ekonomske krize, složićemo se, mnogo uspješnije i efikasnije nego što su uspjele da odgovore i mnoge razvijenije ekonomije, pa čak i u mnogim evropskim državama. Na vrijeme je Crna Gora i kada treba dati nove odgovore u odnosu na ono što su novi izazovi još uvijek trajuce i produbljene ekonomske krize. Upravo donošenjem ovakvog budžeta Crna Gora daje pravovremeni odgovor u odnosu na ono što je potreba stvaranja ambijenta koji znači održivost javnih finansija.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Izvolite.

NOVICA STANIĆ:

Gospodine Simoviću, žao mi je, prvo sam očekivao ministra Žugića da će stvarno nešto odgovoriti, ne meni nego Pljevljacima. Od vas sam očekivao da kažete nešto o Vektri Jakić, bili ste ministar. Postavljao sam vam ministarska pitanja, odgovarali ste, od toga ništa nije bilo, a bio je red da o tome nešto kažete. Kažem vam, zapamtite danas što sam vam rekao, sačuvaj bože Crnu Goru od Crnogoraca, ništa drugo.

Vidite šta se radi od Pljevalja i po Pljevljima. Kao šlag na tortu, ovih dana je otpušten sa posla naš kolega nekadašnji odavde, bio je poslanik Radikalne stranke, prof. Bojan Strunjaš. Pazite, čovjek koji je imao razredno starješinstvo, koji je bio određen da vodi ekskurziju na proljeće, otpušta se u sred školske godine jer je tako neko naredio. Od 830 učenika, 800 potpisuje peticiju, đaci u toj srednjoj školi štrajkuju glađu, što nije pljevaljska dolina zapamtila, a vjerujem ni Crna Gora da đaci štrajkuju glađu braneći svoga profesora. Ovo ne odgovaram vama, ovo je moj poziv ministru Stijepoviću da reaguje i da ne dozvoli to podmetanje u ovom evropskom koraku Crne Gore, jer to je sramota. To su elementi fašizacije, gospodine ...

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Zahvaljujem.

Idemo dalje. Red je na pozicionog poslanika, odnosno poslanicu, koleginya Branka Tanasijević. Izvolite.

BRANKA TANASIJEVIĆ:

Poštovani potpredsjedniče, gospodo iz Vlade, poštovane kolegice i kolege, poštovani građani,

Kada se budžetska sredstva planiraju u vrijeme stabilne ekonomske situacije, odnosno u vrijeme umjerenog ili visoko rastućeg brutodruštvenog proizvoda u državi, svaka potrošačka jedinica ima mogućnost da realizuje planirano bez ikakvih barijera i ograničenja. U tom slučaju, preraspodjele i analize budžeta mogu biti predmet rasprave, u smislu određivanja prioriteta između potrošačkih jedinica i zahtjeva za većim sredstvima za određenu oblast.

Međutim, ekonomska i finansijska kriza, smanjenje stope rasta velikih ekonomija i određeni rizici koji se reflektuju iz šireg okruženja opredjeljuju pristup u načinu kreiranja budžeta. U takvoj situaciji nije moguće potpuno eliminisati određene dileme, rezerve i ograničenja u pogledu objektiviziranja mogućnosti razvoja u 2013. godini, kao ni različite limitirajuće faktore koji utiču na privredne aktivnosti. U predstojećem ekonomskom i opšte društvenom ambijentu, a i u onome u kome mi živimo, trenutno je imperativ u kreiranju budžetskih sredstava i očuvanja stanja funkcionalnosti sistema javnih finansija da bi se obezbijedila makroekonomska stabilnost i održiv sistem u svim oblastima. Takođe, u ovakvoj situaciji je vrlo bitno da je budžetskim okvirom stvoren finansijski ambijent za redovno finansiranje i servisiranje svih obaveza, a prije svega onih koje se odnose na redovnu isplatu zarada, penzija, socijalnih davanja, otplatu kredita itd.

Jedan od ciljeva Zakona o budžetu za 2013. godinu je i realizacija svih obaveza prema međunarodnim institucijama, ispunjavanje obaveza na daljem putu evropskih integracija i realizacija razvojnih projekata, što zajedno treba da doprinese ostvarivanju ekonomskih, socijalnih i drugih politika. Predlog zakona o budžetu Crne Gore za 2013. godinu koncipiran je na osnovu projektovanog ekonomskog rasta od 2,5% dok je projektovani budžetski deficit od 2,73% za narednu godinu u okviru kriterijuma iz mastrihta. Da bi se to ostvarilo, određene restriktivne mjere u planiranju sredstava za budžetske potrošače nameću se kao neminovnost.

Ministarstvo prosvjete je jedna od potrošačkih jedinica za koju su planirana ista sredstva kao i za tekuću godinu, uvećana za iznos koji se odnosi na realizaciju programa stručnog osposobljavanja lica sa stečenim visokim obrazovanjem. Poslodavci i visokoškolci će zaključiti Ugovor o stručnom osposobljavanju najkasnije do 15. januara 2013. godine, a korisnici ovog programa će primati naknadu u iznosu od 50% prosječne zarade u Crnoj Gori za pethodnu godinu. Istovremeno, kreiran je i set podsticajnih mjera za poslodavce što podrazumijeva da će im, ako sami žele da izmire sredstva za stručno osposobljavanje, ona biti priznata kao višak plaćenog poreza.

Za Ministarstvo culture, zajedno sa institucijama culture, Predlogom budžeta za 2013. godinu planirana su sredstva u iznosu od oko 15 miliona. U odnosu na 2012. godinu budžet je manji za oko 566 hiljada eura. Iznosi opredjeljeni za ove potrošačke jedinice uglavnom su smanjeni u odnosu na prošlogodišnje ako se izuzmu tri potrošačke jedinice za koje su planirana sredstva veća u odnosu na tekuću godinu. Ministarstvo kulture, Prirodnjački muzej Crne Gore i Biblioteka za slijepe Crne Gore.

Dakle, najveći broj budžetskih potrošača je u situaciji da u narednom periodu dijeli teret krize. Međutim, Predlog zakona o budžetu Crne Gore za 2013.

godinu je koncipiran na način da se i pored nepovoljne ekonomske situacije može očekivati da budžetske jedinice obezbijede svoje funkcionisanje. Takođe, za očekivati je da u 2013. godini dođe do porasta bruto društvenog proizvoda što bi trebalo da stvori osnovu da sredstva u budžetu za 2014. godinu budu na većem nivou.

Imala sam namjeru da drugi dio diskusije posvetim stanju u nauci, kulturi i sportu, jer je to ono što je bilo predmet interesovanja Odbora kojim predsjedavam. Međutim, poslije jučerašnjeg skupštinskog dana odlučila sam da drugi dio diskusije posvetim nekom drugom pitanju.

Dakle, drugi dio moje diskusije usmjeriću na pitanje kome je u dosadašnjoj raspravi o budžetu posvećena velika pažnja. To je inicijativa udruženja roditelja u vezi sa položajem djece u predškolskim ustanovama. U raspravi su se tim povodom čule mnoge informacije i predlozi za prevazilaženje problema nedostatka prostornih kapaciteta za smještaj djece u vrtićima po propisanim standardima. Više puta se čulo da je kapitalnim budžetom za 2013. godinu planirano da se preko Direkcije javnih radova realizuju određeni projekti iz ove oblasti u vrijednosti od oko 660 000 eura. Predviđena je izrada projektne dokumentacije za vrtiće i jaslice u Podgorici za tri vrtića i jedan u Tuzima. Iznos od 500 000 eura je opredijeljen za završetak radova na vrtiću u Bijelom Polju, a u narednoj godini biće završen i vrtić u Golubovcima. Tačno je da izgradnja ovih objekata nije dovoljna da riješi problem smještaja djece. Prema podacima iz 2010. godine u Crnoj Gori postoji 21 predškolska ustanova sa mrežom od 100 vaspitnih jedinica u okviru kojih je organizovano 414 vaspitnih grupa. Ukupan broj djece upisane 2010. godine iznosio je 12.405 u odnosu na ukupan broj djece uzrasta do šest godina u Crnoj Gori, koji je oko 47.500.

Predškolskim vaspitanjem je obuhvaćeno nešto više od 26% djece, a prosječan broj djece po vaspitnoj grupi je 28,8. Vidljivo je odstupanje u odnosu na standarde propisane Zakonom o predškolskom vaspitanju kojima je predviđeno da grupe uzrasta od tri do četiri godine imaju po 20 djece, od četiri do pet godina 24 djece po grupi, a za djecu od pet do šest godina 25 djece po grupi. U uzrastu od tri do pet godina koji je najbrojnija grupa u vrtićima blizu polovina od ukupnog broja djece koja borave u njima obuhvaćeno je 5.752 djece od 15.044 odnosno 38,23%.

Obuhvat djece u sjevernoj regiji je 23,8%, centralnoj 42,02%, a u južnoj i priobalnoj 50,61%. Gledano po opštinama uočava se opterećenost postojećih kapaciteta za uzrast od tri do pet godina u opštinama Cetinje, Podgorica, Danilovgrad, Budva, Herceg Novi, Kotor, Ulcinj i Tivat gdje je obuhvat preko 60%. U opštinama Nikšić i Bar obuhvat djece ovog uzrasta je nešto niži i blizu je državnog prosjeka, dok je u opštinama Kolašin, Šavnik, Plužine, Žabljak i Pljevlja ovaj obuhvat djece niži od državnog prosjeka. Opštine Plav, Mojkovac, Berane, Andrijevića itd. imaju nedovoljno iskorišćene kapacitete. Nizak obuhvat djece u ovim opštinama može biti rezultat razućenosti naselja i udaljenosti od predškolske jedinice pa je potrebno razmišljati o inovativnim modelima usluga i rada. Razlika u obuhvatu djece predškolskim vaspitanjem i obrazovanjem po regijama može se objasniti i specifičnim socioekonomskim karakteristikama pojedinih regiona. Dakle, zbog sve veće potrebe roditelja za uključivanjem djece u predškolsko vaspitanje i obrazovanje u urbanim djelovima centralne i južno priobalne regije Crne Gore, evidentan je problem preopterećenosti javnih predškolskih ustanova. Takođe, oko 300 djece sa smetnjama i teškoćama u razvoju, što je oko 2% od ukupnog broja

djece u predškolskim ustanovama, obuhvaćeno je ovim oblikom vaspitanja i obrazovanja. Preopterećenost značajnog broja predškolskih ustanova je i osnovni razlog za obraćanje Udruženja roditelja poslanicima i problem kome se u narednom periodu mora posvetiti posebna pažnja. U tom smislu ohrabruje podatak koji je predstavnik Vlade Crne Gore saopštio na Odboru za prosvjetu, nauku, kulturu i sport, a to je da je obezbijeđen kredit u iznosu od 10 miliona eura od Razvojne banke za potrebe obrazovanja. Iako smo ovaj podatak dobili na Odboru, nijesmo ga čuli u raspravi, pa koristim priliku da sa njim upoznam građane Crne Gore. Na Odboru je razmatrana inicijativa udruženja roditelja i dogovoreno je da se položaju u predškolskim ustanovama posveti posebna tematska sjednica, jer mislim da ne treba da budu predmet naše pažnje samo prostorni kapaciteti, nego mnogo toga što je bitno za predškolsko vaspitanje i obrazovanje.

Takođe, predstavnici Kluba DPS-a su ostvarili kontakt sa Udruženjem roditelja, dogovoreno je da se u narednih nekoliko dana sa njima održi sastanak na kome će se razgovarati o smještaju djece u predškolskim ustanovama. U očekivanju da će se situacija u vrtićima Crne Gore prevazići u narednom periodu, zajedničkim angažovanjem svih subjekata Vlade Crne Gore, Skupštine, civilnog sektora, lokalnih samouprava i građana, ovaj dio diskusije ću završiti konstatacijom koja je već saopštena u raspravi. Svaka inicijativa koja je usmjerena na poboljšanje statusa djece uopšte, a naročito predškolskog uzrasta ima opravdanje, suštinu i smisao. Kvalitetnim programima rada sa djecom najmlađeg uzrasta omogućava se uspostavljanje i vještina i vrijednosti koje predstavljaju najznačajniju osnovu za njihov dalji razvoj i napredovanje. Predškolske ustanove u tom smislu predstavljaju pozitivno, bezbjedno i stimulatивно okruženje koje omogućava kvalitetnu socijalizaciju, razvoj fizičkih, sazajnih, emotivnih i socijalnih potencijala djece. To je povoljan ambijent za našu djecu ili djecu naše djece. Zato je nepodijeljeno mišljenje svih nas bez obzira na pripadnost i razlike, da se svaki problem vezan za ovu populaciju mora riješiti. Hvala lijepa.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala, kolegice Tanasijević.

Kolega Neven Gošović, a neka se pripremi kolega Banović.

Izvolite.

NEVEN GOŠOVIĆ:

Zahvaljujem, potpredsjedniče.

Koleginice i kolege, predstavnici Vlade, poštovani građani,

Pred nama je još jedna godina u kojoj neće doći do povećanja životnog standarda građana i suzbijanja siromaštva. Godina ekonomske i socijalne nesigurnosti bez znakova oporavka. Predstavnici Vlade kao i prošle godine saopštili su da je budžetom planirano dovoljno novca za sve potrošačke jedinice da normalno funkcionišu uz ograničenu javnu potrošnju koja će evidentno imati za posledicu smanjenje zarada, zadržavanje postojećeg iznosa naknada iz oblasti socijalne i dječije zaštite, a izgleda i penzija itd. Tako zahvaljujući ovoj vlasti siromaštvo i dalje ostaje najveći problem građana Crne Gore. Upravo od strane Monstata prije neki dan objavljena je analiza siromaštva u Crnoj Gori u 2011. godini. Prema tim podacima udio lica u siromaštvu povećan je sa 6,6%, koliko je iznosio u 2010. godini, na 9,3% u 2011. godini. Taj procenat stanovništva Crne

Gore imao je ekvivalentnu potrošnju ispod apsolutne linije siromaštva od 175,25 eura na mjesečnom nivou. Pri svemu tome u 2011. godini u odnosu na 2010. godinu stopa siromaštva u ruralnim oblastima povećala se čak za 7,1% procentni poen, iznosila je 18,4%. Seosko stanovništvo se suočava sa većim rizikom siromaštva u odnosu na gradsko stanovništvo, 35% ukupnog stanovništva živi u seoskim oblastima. Povećan je jaz siromaštva, kao indikator dubine siromaštva, a postoji značajna razlika u obimu siromaštva između sjevernog regiona i drugih djelova države. Stopa siromaštva u sjevernom regionu je skoro tri puta veća od stope siromaštva u centralnom i južnom regionu, stopa siromaštva u sjevernom regionu iznosila je u 2011. godini 17,5%. U tom regionu živi 26,8% stanovništva Crne Gore ali i 50,4% svih siromašnih. Stopa siromaštva u centralni region iznosi 6,3% a u južnom 6,4%.

Podaci za 2012. godinu nijesu poznati, ali nije realno očekivati da se išta značajnije u pozitivnom smislu promijenilo u socijalno ugroženim slojevima stanovništva. Na protiv, realno je pretpostaviti da je procjena siromašnih u ukupnom stanovništvu Crne Gore sve veći i veći. Vlada je sada donijela odluku da se dodatno sa 3% oporezuju plate koje u bruto iznosu prelaze 400, odnosno 267 eura neto. Vlada se opredijelila da oporezuje plate koje su 44% manje od prosječne zarade i 3 puta manje od potrošačke korpe ali i dalje izbjegava uvođenje progresivne stope poreza i oporezivanja ekstra dobiti.

Ove mjere neminovno će dovesti do još većeg socijalnog raslojavanja. Javnost je ove Vladine mjere doživjela kao već završenu stvar što samo govori o dignitetu ove Skupštine, kao servisu izvršne vlasti. Naime, porezi se mogu uvesti samo zakonom, ali niko nema dilemu da aktuelna većina u ovom parlamentu takav zakon neće podržati. Članom 11 Predloga zakona o Budžetu Crne Gore za 2013. godinu, predviđeno je da se Vlada može zadužiti za finansiranje deficita, servisiranje fiskalne rezerve za 2013. godinu u iznosu od 250 mil.€ i to je ono pitanje koje iz godine u godinu, kada razmatramo Predlog zakona o budžetu dovodi u pitanje ustavnost te odredbe zakona. Takvo zakonsko odredjenje je u suprotnosti sa članom 82 stav 1 tačka 18 Ustava Crne Gore kojim je propisano da Skupština Crne Gore raspisuje javne zajmove i odlučuje o zaduživanju Crne Gore.

Riječ je o ustavnom ovlašćenju Skupštine Crne Gore koje ovlašćenje Skupština zakonom ne može prenositi na Vladu. Pravna dilema svakako ne bi postojala da je Ustavni sud Crne Gore odlučio po predlogu poslanika SNP-a, za ocjenu ustavnosti odredbi člana 38 stav 3 sistemskog zakona o budžetu. Naime, i tom odredbom sistemskog zakona o budžetu takođe je propisano da o zaduživanju i davanju garancija u skladu sa godišnjim zakonom o budžetu odlučuje Vlada. Kako je raspisivanje javnih zajmova i odlučivanje o zaduživanju Crne Gore ustavna nadležnost Skupštine Crne Gore, a ne Vlade Crne Gore, dana 28. februara 2011. godine Ustavnom sudu Crne Gore podnijeli smo predlog za ocjenu ustavnosti citirane odredbe Zakona o budžetu. I pored više urgencija i pored proteka vremena od 22 mjeseca, Ustavni sud Crne Gore nije odlučio po naznačenom predlogu poslanika Socijalističke narodne partije Crne Gore. Na naša javna upućena pisma predsjednik Ustavnog suda Crne Gore samo čuti, pokazujući time potpunu profesionalnu neodgovornost i potpunu političku zavisnost u odnosu na nosioce vlasti u Crnoj Gori. Jasno je da ovakvo postupanje Ustavnog suda ne može biti u funkciji zaštite ustavnosti i zakonitosti niti zaštite slobode i prava građana jer posljedice snose upravo građani plaćajući euro po euro ili možda sjutra neke nove

poreze. Zato i ne čudi mišljenje Venecijanske komisije da je izbor sudija Ustavnog suda ne treba da isključivo zavisi od volje većine koju čine partije na vlasti, te da rješenje koje postoji u Ustavu Crne Gore da sve sudije Ustavnog suda na predlog predsjednika države bira Skupština većinom koja nije kvalifikovana većina, nije u skladu sa evropskim standardima i ne obezbjeđuje nezavisnost sudija tog suda.

Predlogom budžeta planirano je da će državni dug u 2013. godini iznositi milijardu i 904. mil. eura ili 54,5% procijenjenog bruto društvenog proizvoda za 2013. godinu. Da li će ukupno zaduženje ugroziti finansijski sistem Crne Gore u narednim godinama odnosno da li će Crna Gora imati fiskalni kapacitet za povraćaj ovih sredstava pitanje je na koje odgovor od Vlade ne možemo očekivati. Na to nas upućuje i činjenica da je Vlada planirala da stopa privrednog rasta Crne Gore sledeće godine bude 2,5% dok Svjetska banka prognozira ta taj rast neće biti veći od 0,8%. Sa druge strane više je nego jasno da ukoliko ne dodje do snažnijeg privrednog rasta naredne godine u Crnoj Gori, da će postojeći javni dug postati neodrživ.

Pored ovakvog stanja javnih finansija gdje se jedva sastavlja kraj sa krajem, u međunarodnoj javnosti postoji i druga slika o tim finansijama u Crnoj Gori.

Prije nekoliko dana organizacija Globalnih finansijski integritet gdje je sjedište u Vašingtonu saopštila je, domaći mediji prenijeli, da iz Crne Gore od 2005. do 2010. godine nezakonito iznijeto 6 milijardi 254 miliona američkih dolara u kombinaciji šverca, organizovanog kriminala, korupcije, utaje poreza i pranja novca. Tokom perioda 12 mjeseci prema nalazima analitičara ove organizacije iz Crne Gore ilegalno je izvršeno u prosjeku milijardu i 42 mil.€ što uglavnom odgovara iznosu jednogodišnjeg budžeta Crne Gore. Riječ je o ogromnoj sumi novca za jednu malu državu gdje godišnji iznos nelegalnih tokova iz Crne Gore gotovo jednak godišnjem budžetu države iz koga se finansiraju cijela administracija i sva državna potrošnja uključujući i kapitalna ulaganja. Činjenica je da nijesam primjetio da je bilo koji državni organ ili druga institucija demantovala ove podatke, a trebalo je to uraditi zbog građana Crne Gore zbog ukupne javnosti jer moramo imati informaciju da li su ovi podaci tačni ili ne i ko snosi odgovornost ukoliko je to stanje takvo.

Predlogom budžeta za 2013. godinu postojeći iznos naknade korisnicima prava socijalne i dječije zaštite u 2013. godini neće biti povećan zbog istog ovo ne može biti taj pravi socijalni budžet. Naime, visina sredstva namijenjena za socijalna davanja neće omogućiti zadovoljavanje ni osnovnih potreba lica u stanju socijalne potrebe i lica sa invaliditetom a riječ je o licima koja ne ostvaruju prihode, nesposobna su za samostalan rad i finansiranje a socijalni karton čije donošenje Vlada predvidja već godinama, prema podacima koje smo dobili na skupštinskim odborima, biće završen tek negdje polovinom 2014. godine. Zaista ne može biti jasno u čemu je složenost tog pitanja tolika da trebaju tolike godine da Crna Gora, konačno za njene građane, dobije socijalni karton kao bitan preduslov da ova socijalna naknada pripada onima kojima je, kao takva, i najpotrebnija.

Na Predlog budžeta za 2013. godinu mi iz Socijalističke narodne partije nijesmo podnosili amandmane. Jasno nam je bilo da kod ovakvog stanja stvari da je to iluzoran posao. Ali, pripremili smo podnijeli zaključaka na Predlog zakona na Budžet Crne Gore za 2013. godinu. Shvatio sam da je predlog tih zaključaka i prihvaćen na Odboru za finansije i budžet i ono što smatramo veoma značajnim, govoriću samo o prvoj tački tih zaključaka, Skupština bi zadužila Vladu Crne Gore

da do 30. juna 2013. godine uradi analizu ostvarenja budžetskih prihoda u odnosu na planirana budžetom za 2013. godinu i o tome podnese izvještaj Skupštini. U slučaju da se ostvari povećanje poreskih prihoda u odnosu na plan prvih pola godine, Vlada bi bila dužna predložiti mjere u cilju povećanja izdataka za socijalna davanja, dječije doatke, tuđu njegu i pomoć, lične invalididne, subvencije za električnu energiju, za domaćinstva sa najnižim primanjima, opremnine za tehnološke viškovem, izvršenje obaveza po osnovu obeštećenja za neopravdano oduzetu imovinu, povećanje naknade za nezaposlena lica. Dakle, za sve one kategorije stanovnišva kojima je najteže u Crnoj Gori i kojima je materijalna pomoć države najneophodnija. Nadam se da ćemo imati vremena da posebno razmatramo Predlog zakona o dopuni Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju, shvatio sam da je to u proceduri i predvidjeno rada današnje Skupštine. Zbog toga u omom izlaganju tom predlogu zakoaan nijesam posvetio pažnju ali ćemo to uraditi prilikom razmatranja tog zakona u nastavku rada ove sjednice. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala, kolega Gošoviću.

Za komentar se javio prvo ministar Žugić a onda i kolega Damir Šehović. Izvolite ministre.

RADOJE ŽUGIĆ:

Zahvaljujem gospodine potpredsjedniče, uz izvinjenje doktoru Staniću što sam malo zakasnio na početak Vaše diskusije. Ako mi dozvolite par minuta dužeg komentara iz razloga što bih se ne tako često javljao. Prvo bih se osvrnuo na zaključke koje sam dobio a koje je podržao Odbor za ekonomiju, finansije i budžet, od predlagača Socijalističke narodne partije. Generalno podrška ovakvim zaključcima i čini mi se da su na fonu onih mjera koje smo mi definisali na Vladi kao mjere dodatnog prilagođavanja. Tačka 1 se odnosi na preporuku Vladi da do 30. juna analizira prihodnu stranu budžeta i o tome izvještava Skupštinu. Dakle, potpuno nesporno. Ono što je intencija Vlade, ne samo u polugodišnjim intervalima, radićemo analize ostvarenja prihoda i izvršenja rashoda čak i u kraćim vremenskim intervalima i u svakoj fazi prema matičnom odboru spremni da uradimo dodatni elemenat transparentnosti.

Kod druge tačke dnevnog reda, a ona se odnosi na to da paket mjera nije obuhvatio, kako se kaže u predlogu i predlogu koji je prihvaćen od skupštinskog odbora, lokalnu samoupravu i predloži mjere identične ostalim pravnim licima koje su obuhvaćene. To smo juče u usmenoj komunikaciji apsolutno dogovorili i to je takođe elemenat kojim ćemo dopuniti ono što su Vladine mjere dodatnog fiskalnog prilagođavanja.

Oko analize zarada i potrošnje javnih preduzeća i onih pravnih lica u kojima je Vlada većinski vlasnik, to je već ušlo u mjere i apsolutno smo kompatibilni sa onim što je vaš prijedlog. Poreski dug, juče smo o njemu dugo pričali. Ja se slažem da treba iznaći mjere na način da se poreski dug u što većoj mjeri objektivno moguće naplati, ali uz oprez da dozvolimo da ona pravna lica koja imaju insolventnost, a nemaju likvidnost, ostanu u životu kako bi bili potentni i u narednom periodu, kako bi bili korisni poreski obveznici. Međutim, ovo je stvar

metodologije koju ćemo zajedno raditi i ja ću predložiti Vladi da za poreski dug i sivu ekonomiju član Odbora za privredu, finansije i budžet bude i član Komisije i time potpuno otvorimo i taj rad i damo svoj doprinos onome što je zajednička intencija. Ovo nije politika, ovo je nešto što je u funkciji stabilnijih javnih prihoda i finansijske održivosti i fiskalne održivosti Crne Gore.

Oko progresivnog oporezivanja, mjera koja je donesena, odnosno usvojena juče na Vladi govori o tome štiteći najniže kategorije zarada, a preko nivoa od 400 miliona eura bruto zarada 3% proporcijalnog dohotka na uvećanu osnovu i ima elemente proporcionalnosti, takođe smo kazali da ćemo u narednom periodu napraviti detaljne analize. Nama je svakako korisna komunikacija sa matičnim odborom, sa pojedinim poslanicima koji su iznijeli svoje teze, vidjeti dobre i loše strane i jednog i drugog modela i odabrati ono što je najbolje za ovaj ekonomski trenutak i za ovo okruženje.

Oko ostalih elemenata su pitanja relativna. Zadnje dvije tačke su nešto što ćemo u komunikaciji sa matičnim odborom i predlagačima napraviti u narednom periodu. Dakle, zahvaljujem se na podršci onome što je Vlada već uradila i što je na fonu daljeg prilagođavanja. Dužan sam, možda nije po Poslovniku, ali uvažavajući poslanika Stanića, a govorio je o nekim elementima, budući da smo nas dvojica porijeklom iz istog sjevernog regiona sa čime se obojica ponosimo, da uradimo sve što je u funkciji ravnomjernijeg regionalnog razvoja. Dakle, mi imamo situaciju danas da efektima prilivanja međusektorskog, međugranskog, čak međudržavnog se širi ekonomska kriza, ali u našem slučaju, čak i u slučaju Žabljaka, poslaniče Staniću, postoji paradoks finansijskog preliivanja od Žabljaka ka Podgorici. To je nešto što ne znači regionalni razvoj, što ćemo u budućem periodu pokušati da damo svoj skromni doprinos pravednijem i ravnomjernijem regionalnom razvoju. Nemam prostora da govorim o detaljima, ali čini mi se da je i sa ovom verbalnom podrškom i dobro je da nas čuju oni koji ne razmišljaju na način da treba podstaći i infrastrukturno i sa pretpostavkama razvoja i sa svim ostalim preduslovima razvoja ravnomjerniju regionalnu komponentu.

Još jedan komentar na oporezivanje dijela zarada. Intencija je, samo još jednom na ponovim, zamrzavanja penzija da se najniža lična primanja socijalno najranjivije kategorije koliko je to moguće zaštite, a to se upravo radi na takav način izbjegavajući oporezivanje za nivo ispod definisanog i podržavajući kroz povećanje subvencija penzionere koji su najranjivija kategorija najstarije populacije. Po meni, ozbiljnost jedne države se ipak mjeri ozbiljnim odnosom prema najstarijima. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Zahvaljujem, ministre Žugić.

Pravo na odgovor, kolega Gošović. Izvolite.

NEVEN GOŠOVIĆ:

Gospodine ministre, hvala vam na korektnoj interpretaciji predloga naših zaključaka. Ali, ovo nije predlog zaključaka kojim se abolira nečiji dosadašnji nerad, odnosno rad koji nije imao rezultate koji su bili neophodni građanima Crne Gore. Ovo je predlog zaključaka koji za rezultat kod ovakvog stanja javnih finansija treba da ima zaštitu onih kojima je u Crnoj Gori najteže. Znači, licima u stanju socijalne potrebe, penzionerima sa najnižim primanjima, licima na Zavodu za

zapošljavanje koji nijesu u prilici da se radno angažuju a nemaju drugih sredstava za život, svim onim kategorijama stanovništva kojima je ta pomoć potrebna i da, prije svega, Vlada izvršava one svoje obaveze koje se tiču naplate tih poreza, prihodne strane tog budžeta, a da taj porez po pravilu plaćaju najviše oni koji najviše imaju. To je ono što država mora da obezbijedi da bi se ostvarila ta neophodna sredstva za obezbjeđenje javnih finansija u budžetu. Na koji način i koliko se Vlada ozbiljno odnijela prema zaštiti najstarije populacije prema penzionerima, imaćemo prilike da razgovaramo kada budemo razmatrali Predlog zakona o dopuni Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju kojima se, nažalost, predlaže da se u skladu sa Zakonom ne vrše usklađivanja penzija u 2013. godini. Mislimo da je to mjera koja je krajnje neprimjrena, da je riječ o sredstvima koje realno ne mogu utičati na obezbjeđenje sredstava sistema penzijsko-invalidskog osiguranja i da je to nešto što ovaj parlament kao predlog zakona ni u kom slučaju ne treba da prihvati. Ali, obrazložićemo te razloge veoma ...

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Zahvaljujem, kolega Gošoviću.

Kolega Šehović se prvo javio za komentar. Izvolite.

DAMIR ŠEHOVIĆ:

Hvala, gospodine potpredsjedniče.

Uvaženi gospodine Gošoviću, dozvolite mi da sa vama, kao sa jednim od korektnijih poslanika u ovom parlamentu koji uvijek ima jako zapažene diskusije, podijelim još nekoliko informacija. Ne zbog toga što želim da sa vama polemishem jer sam pažljivo saslušao vašu diskusiju i s pravom ste kazali neke probleme, nego što želim da sa još dodatnim informacijama objektiviziramo ipak situaciju u kojoj se Crna Gora danas nalazi. U tom smislu ćemo se, vjerujem, složiti. Ne samo da vjerujem nego sam definitivno ubijeđen da je Crna Gora mnogo bolje od većine zemalja u regionu čuvala svoju ekonomsku stabilnost, jer mi u Crnoj Gori bilježimo stope rasta, dok svi oko nas bilježe pad ekonomske aktivnosti. To je nešto što vjerujem da nećete sporiti. Nećete sporiti da je jako dobro to što smo uspjeli da sačuvamo redovnost plata i penzija što je nešto što je najvažnije za naše građane. Nećete sporiti ni to da smo uspjeli da sačuvamo redovnost socijalnih davanja. Nećete sporiti ni to da je jako dobro što smo uprkos smanjivanju javne potrošnje za 400 miliona eura mi povećali budžet za socijalna davanja. Vjerujem da ćemo se složiti da je jako dobro to što smo sačuvali poresku konkurentnost, što smo sačuvali stopu poreza na dodatu vrijednost i time zaštitili najširu kategoriju ljudi i vjerujem da ćemo se složiti da je najbolje od svega to što nije bilo masovnih otpuštanja, kao recimo u Hrvatskoj kada je 100.000 ljudi ostalo bez posla. Kada govorite o manje popularnim mjerama koje je Vlada Crne Gore upravo na prošloj sjednici donijela, dozvolite mi da kažem da nije dobro što smo bili primorani da donosimo takve manje popularne mjere. Te manje popularne mjere zaista nijesu dobre, ali tvrdim da su pravednije od onih mjera koje su zemlje u regionu već usvojile. Mi smo se zaista opredijelili da zamrznemo penzije, ali ćemo vjerujem složiti da penzija u Crnoj Gori koja je 272 eura, dok je u Rumuniji u Makedoniji i Albaniji ispod 150 eura, da je bolje da zamrznemo takve penzije nego da ih

smanjujemo. I samo ću vas podsjetiti na jedan zaključak, i s pravom je gospodin Žugić ukazao na to.

Dakle, opredijelili smo se da zamrznemo penzije, a da pri tom zaštitimo najugroženiju kategoriju penzionera, na način što je juče usvojen zaključak koji kaže da je 600.000 eura opredijeljeno za sufinansiranje kada je riječ o rješavanju stambenih potreba penzionera i još 300.000 eura za jednokratne socijalne pomoći najugroženijim penzionerima. Znam da ovo nije dovoljno, ali je svakako mjera pravednosti koju smo postigli sa ovim mjerama i vjerujem da je mnogo bolja nego da smo krenuli u neke manje popularne mjere.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Kolega Gošović.

NEVEN GOŠOVIĆ:

Kolega Šehoviću, ako je cilj vaše diskusije, između ostalog, bio da se pokaže može li biti i gore, sigurno je da ima kud i gore, ali valjda nećemo ići tim putem. Crna Gora sa 630.000 hiljada stanovnika, sa prirodnim resursima koje ima, sa svim onim što raspolaže, trebalo bi da bude država u kojoj njeni građani žive mnogo bolje. Ali, to nije tako. Redovnost isplata postoji, ali da li je ona dovoljna u dijelu socijalne zaštite? Svakako da nije. Iz godine u godinu to su fiksni iznosi koji ne obezbjeđuju ni te najelementarnije uslove za preživaljivanje stanovništva. Ne možete me ubijediti da će ovih 10 ili 12 miliona eura na godišnjem nivou, koliko bi iznosila prema procjenama sredstva za usklađivanje penzija crnogorskih penzionera u 2013.godini, ugroziti Budžet do te mjere da se mora donijeti Zakon, da se ne vrši to usklađivanje i ne ostvaruju ta prava. Nije to toliki iznos sredstava. Uostalom, on je Predlogom budžeta za 2013.godinu i predviđen kao takav. Zbog čega sada idemo sa jednim zakonom gdje se predviđa ostvarivanje prava penzionera i predviđa obezbjeđenje sredstava za tu namjenu, a istovremeno pet dana nakon toga predlogom zakona da se uskrate ta prava? Svakako da je ono što je suština, što želim posebno da ukažem jeste da se sve ove mjere koje smo već mjesecima i godinama predlagali mi iz Socijalističke narodne partije Crne Gore kao takve uvažavaju u ranijem periodu danas ne bi imali potrebe da govorimo o ovom Predlogu zaključaka. Duboko smo bili ubijeđeni da bi to stanje javnih finansija socijalnog stanja našeg stanovništva bilo kudikamo bolje i povoljnije po njih.

Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala.

Kolega Stanić se javio za komentar, odnosno odgovor na komentar ministru Žugiću.

Izvolite.

NOVICA STANIĆ:

Gospodine ministre, uz sve uvažavanje, ja od vas nijesam tražio deklarativnu podršku, nego konkretne mjere. Šta je sa amandmanom? Tražimo milion eura za početak rješavanja vodovodne infrastrukture. U Pljevljima su šuplje cijevi, 70% vode se gubi, a da okrenemo Jadransko more to ne može da napuni. Četiri miliona eura rudnik koncesije, pa Vi ste odgovorni za to, ne vi nego je bio

neko drugi na čelu Ministarstva. Preko četiri miliona eura je finansiran rukomet u Podgorici u Crnoj Gori, u Pljevljima nije. Za rekultivaciju tri miliona, a niko ne zna šta je rekultivisano. Tri miliona je izgubljeno između dvije revizije, to je desetak miliona. Ja ne znam da je i jedan od Đukanovića imao dedovinu tamo u pljevaljskom polju, pa čak ni Italijani, doduše 1941., tamo smo nešto napadali. Sad oni upravljaju pljevaljskim parama. Nama ostaje jedino da živimo 300 godina ko Kraljević Marko pa da se nadamo tom ravnomjernom regionalnom razvoju. Podsjećam, između dva popisa u Pljevljima manje pet hiljada duša. U prošloj godini 234 negativni priraštaj. Možda je rješenje da odredite jedan kvart ovdje u Podgorici i da se tu gradi jedno naselje, da to preselimo ovdje u Podgoricu a Pljevlja da pretvorimo u Gradac i Šula, kao što je to urađeno sa nekim elitnim naseljem u pljevaljskoj opštini.

Zahvaljujem.

PREDSEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala.

I sada je na redu kolega Borislav Banović. Izvolite, a neka se pripremi kolegistica Branka Bošnjak.

BORISLAV BANOVIĆ:

Poštovani potpredsjedniče, poštovani ministre finansija kolege poslanici,

U svom izlaganju pokušaću da se osvrnem na neke tri cjeline. Prva bi bila neke pozitivne, generalno pozitivne stvari koje se Budžetom definišu. Dakle, predloženim Zakonom o budžetu za 2013. godinu, nastavlja se konsolidacija javnih finansija. To podrazumijeva smanjenje državne i javne potrošnje. Budžet za 2013.godinu baziran je na projekciji realnog rasta ekonomije u iznosu od 2,5%, uz smanjenje potrošnje. Tu bih istina volio komentar na ovo što je kolega Gošović rekao da naša procjena 2,5% se ne slažu sa procjenama iz inostranstva od 0,8%. Ali ja se držim vaše procjene. Za narednu godinu budžetska potrošnja planirana je za 1.257 000 000 eura već 35,90% bruto društvenog proizvoda. Ovih dana sam pročitao jedan tekst koji nije baš tako frešak. Gligorov je opisivao stanje finansija u Srbiji i on je rekao da je tamo ovaj odnos planirane budžetske potrošnje i bruto društvenog proizvoda negdje od oko 48%, što mi se kad mjerim, ako je sve to tačno i ove naše cifre i njihove i Gligorova, a cijenim ono što on sabira opet neki pokazatelj da smo realno ušli u ovu priču. Posebno su umanjeni nemadantorni troškovi, troškovi za službena putovanja, reprezentacije, tekuća održavanja i ostale usluge u cilju postizanja što održivijeg budžetskog deficita. Predlogom zakona 2013.godinu predviđeni su i prihodi budžeta u iznosu od 1.161 000 000, 33,26% bruto društvenog proizvoda, ali prihodi su uglavnom u Budžetu povećani za 11 miliona eura 11,74, imajući u vidu procijenjenu realnu stopu rasta 2,5% mjere koje će biti preduzete na prihodnoj strani Budžeta, ili rezultirali su, kako se planira, efikasnijom poreskom naplatom, odnosno smanjivanjem obima sive ekonomije. Za narednu godinu planirano je smanjenje deficita. Planirani deficit za 2013.godinu je 95,29, što redstavlja 20,73 bruto društvenog proizvoda, ispod je nivoa definisanog kriterijuma iz Mastrokhta. To su, dakle, neki pozitivni osnovni pokazatelji planiranja budžeta za 2013.godinu. Daljim razmatranjem akta koje ste nam predložili uočio sam nekoliko oblasti, nekoliko pitanja ili nekoliko stavki koje zahtijevaju određene odgovore imamo u vezi sa njima dileme, pa bih prokomentarisao, a ti komentari su

i u formi pitanja pa bih vas zamolio, ako već nije to negdje odgovoreno da negdje tokom rasprave da se osvrnete na to.

Prvo u vezi sa planiranim primicima u odnosu na poreze na PDV, koliko sam razumio ti planirani primici su 25 miliona ukupno, manji, a PDV osam miliona manji nego što su bili u prethodnoj godini. Uz onu stavku ranije i najavi u ekspozeu mandataru, i u vašim pratećim obrazloženjima ovog dokumenta stoji da će se vršiti borba protiv svih disciplina mnogo biti oštrija i rezultati toga biti oštriji. E sad je to takva politika koju zdušno podržavamo, pristup koji zdušno podržavam, da se primijeni od strane Vlade i njenih organa za to nadležnih u narednoj godini u nekoj diskrapanci sa ovim. Dakle, više ćemo paziti da se PDV naplaćuje, a PDV će opet biti ne malo nego mnogo manji u narednoj godini pa bih molio objašnjenje te stavke.

Drugo, podrazumijeva se da je u godini štednje nužno da se i on smanjuje, pa je manji nego u posljednjih pet - šest godina. Loše je smanjenje kapitalnog budžeta, naročito u oblasti zdravstva. Mislim da smo i u takvom kapitalnom budžetu mogli tu preraspodjelu uraditi ka nečemu što je važnije i prioritetnije u narednoj godini. Mislim da je zdravstvo jedno iz te oblasti. A mislim da je takođe i mandatar u ekspozeu najavio kao zdravstvo jedno od prioriternih oblasti. Planira se veoma mala naplata boravišnih taksi, svega 502.000 eura. Isto se može reći za naplatu koncesionih naknada da je, takođe, mala 1,2 miliona eura. I dalje imamo vrlo visoke zakupnine za administrativne poslovne prostore preko 7.000.000 eura. Naročito je veliki iznos za konsultantske usluge. Ja sam prilikom rasprave o izboru Vlade podržao politiku da se u vrijeme krize kada nemamo novca da investiramo ono bar planiramo i napravimo planove i da čekamo spremni godine kada ćemo imati novce za realizaciju tih planova, pa u tom smislu ako se odnosi na taj dio podržavam, ali ipak bih volio da dam komentar šta sve tu potpada. I ono što je takođe dilema za mene jeste stavka preuzimanja dugova u iznosu od 9,6 miliona, i to u nekim slučajevima se preuzimaju dugovi u kompanijama, čije smo već dugove preuzeli u 2012. u 2011. godini. Mislim da je dosta više preuzimanja bez ikakve neke odgovornosti i bez ikakvih promjena koje znamo u tim kompanijama i u cijeloj toj politici to je neprihvatljivo. E sad nešto kratko o kapitalnom budžetu.

Posebno u ovom dijelu izgrađena je rekonstrukcija administrativnog prostora, to je nekih preko 7.000.000 izgradnje, rekonstrukcije i adaptacije objekata kulture 4,5 miliona i nešto više izgradnja i rekonstrukcija sportskih objekata 7.300.000. Razumijem i potpuno podržavam generalno da su ovo i značajne stvari i da mi moramo podizati administrativne kapacitete naše državne administracije, jedan od tih uslova su za njen valjan rad su i uslovi za rad, ali ipak ne smatram da su u ovoj godini krize u ovoj godini suočavanja objektivnog sa problemima koje imamo da je baš prioritet na zdravstvu u odnosu na predškolsko vaspitanje u odnosu na neke druge pozicije da je prioritet izgradnje ili nastavak izgradnje nekih zgrada za administraciju za ovu crnogorsku akademiju, za Ministarstvo ekologije i zaštite životne sredine i turizma možda bi pravedniji i poštenije bilo dati umjesto tamo, ne znam nijesam zabilježio koje su, ako je milion i po za to Ministarstvo ili za tu zgradu, možda bi bilo poštenije dati 500 hiljada za ovo što je govorio kolega iz Pljevalja da se taj ekološki problem značajno riješi ili bar se dijelom riješi a ne znam kolika je investicija tamo. Dakle, u tom smislu čini mi se da pojačavam onaj stav iz početka govora da se moglo i ovom, a ubuduće pozivam da se procijeni što

je što su prioriteti, što je pravednije, što je poštenije, što ispravnije pokrivate sa tom sumom novca sa kojom raspolažemo. U vezi sa tim imam i pitanja konkretnija što znači kupovina i objekata od Opštine Podgorica milion, što znači sportsko- vojni kompas u Kolašinu 4.000.100 predviđen za sljedeću godinu što je tu otkup zemljišta, a nije razdvojena u objašnjenju, što je za sportski centar, što je za kulturni centar na vidim uopšte iz obrazloženja što je tu za vojne potrebe samo se spominje u naslovu.

Takođe, pozivam vas, a i sve nas u našem dijelu, na povećanje odgovornosti i kontrole kako se ovaj budžet koristi i troši. Drago mi je kada je dosta stavki u budžetu u ovom kapitalnom dijelu za Cetinje, ali mi nije drago što sam vidio jednu stavku, drago mi je što sam vidio nju, ali nije što je vidim ponovo, to je izgradnja i rekonstrukcija pijace na Cetinju, jer sam tu stavku vidio prije dvije godine ili tri u skoro istom iznosu, a nijesam vidio nikakve promjene prije te dvije godine kada je ta stavka bila, dakle nikakve promjene nema na Cetinju kod te pijace. Dakle, pozivam vas na striktnu kontrolu para koje se daju da se vidi da li se stvarno idu tamo gdje su date ili negdje drugo. Na kraju, jedna rečenica, više politička, a to je da mi je drago i osjećam sa svih strana u parlamentu da se približavamo jednom razmišljanju da ipak svi zajedno razbijamo zablude o beskrajnom napretku, razbijamo zablude o logici tržišta koja će sve sama da riješi i razbijamo zablude i sopstvene neumjerenosti koje smo imali u prethodnom periodu kada je nešto više novca bilo kod nas pa smo ga olako trošili i kao država i kao pojedinci i ovaj parlament čini mi se tako prema tome odnosio.

Hvala.

PREDSEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala, kolega Banoviću.

Za komentar se javio gospodin Žugić. Izvolite.

RADOJE ŽUGIĆ:

Ja se neću javljati prečesto da vam uštedim vrijeme, ali je uvaženi poslanik Banović kandidovao nekoliko pitanja na koja želim da dam svoj komentar da komentarišem u pojedinostima. Generalno, gospodine Banoviću, puna saglasnost onoga što se zove kontrola namjenskog trošenja i punije transparentnosti svake pozicije na rashodnoj strani. Imaćemo prilike da taj elemenat budžetskog upravljanja dodatno unaprijedimo. Kod detalja koji se tiču preuzimanja duga, ja sam saglasan sa vašim komentarom. Dakle, ako to uradite jednom pa date doprinos ozdravljenju revitalizacije kompanije, sasvim u redu, ali ako to ponavljate u više iteracija onda je pitanje odgovornosti i onih koji uzimaju i onih koji daju. Možda je racionalnija stvar da se riješi socijalnim programom jedan takav problem a ne u više iteracija preuzimati dugove, posebno sa stanovišta za ona pravna lica i kompanije koja nemaju šansu za oporavak. Za one koji imaju šansu da se oporave koja imaju solventnost, imaju imovinu, kapital, a nemaju likvidnost svakako treba da uradimo sve da ih pokušamo popraviti kao nove poreske obveznike i kao nove igrače na tržištu. Kod kapitalnog budžeta, ja mislim da je dobra strana u uslovima kada nas pritiskaju recesioni efekti, da se tako izrazim, da je taj nivo budžeta ostao na istom nivou kao prethodne godine. A da li je urađena najracionalnija lokacija unutar budžeta odnosno najefikasnija lokacija tog resursa koji imamo to je pitanje koje traži malo dublju analizu od onoga što sam ja vremena imao da uradim u

prethodnom periodu, i mada stojim iza onoga što su predložili moji saradnici, moji prethodnici. Zašto su planirani neki prihodi odnosno primici u manjem nivou, a slijedi snažnija iteracija u sivoj ekonomiji? Pa to je predlog takav kakav je dat. Međutim, naše će aktivnosti ići definitivno u pravcu da osnažimo sve kapacitete i kadrovske i institucionalne, i da učinimo i u ovom dijelu veći stepen otvorenosti, uradimo sve da izgradimo da ne trpe oni koji uredno servisiraju svoje javne obaveze, javne prihode, odnosno da sivom ekonomijom ne pravimo direktne štete državi, a indirektno štete nama koji smo uredni poreski obveznici. I to će biti naša ključna aktivnost u narednoj godini, čuli ste i predlog jedne od partija iz parlamenta koji je vrlo kompatibilan sa onim što su mjere prilagođavanja koje je juče donijela Vlada Crne Gore.

Izvinite zbog prekoračenja.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Zahvaljujem.

Kolega Banović, odgovorno na komentar. Izvolite.

BORISLAV BANOVIĆ:

Zahvaljujem, poštovani ministre, na odgovorima i zahvaljujem na sadržaju i porukama koje ste potvrdili da ste odlučni da neke zajedničke poglede na stvari dijelimo i da ih rješavate u okviru svojih nadležnosti. U tom smislu, samo bih pojačao sa par pokazatelja. Po mojim informacijama, iz državne uprave nadležne za to, postoje hiljade slučajeva inspeksijskih nalaza, inspeksijskih odluka koje se ne realizuju u raznim oblastima. Negdje je stalo. Da li je to stalo kod tužioca, suda, kod naplate, to je jedan element pravnosti države, a i fiskalnih rezultata nakon tih radnji koje država pravi.

Drugi je da se isplati u nekim slučajevima ljudima koji prave te prekršaje, više im se isplati platiti te kazne nego primijeniti zakon, iako država i njene službe sve ispravno urade, uoče nepravilnost, kazna se naplati, sve se sprovede, ali se ponavlja zato što je jeftiniji trošak tim firmama ili tim objektima da plaćaju kaznu nego da svoju politiku usklade sa zakonom. Zakon nije, onda, u redu. Onda vas pozivam, ne vas nego nadležne, Ministarstvo ekonomije, inspekcije i sve ostale, Vladu u cjelini, da ovom parlamentu podnese i predloži niz mjera kojima će se u cjelini stvar rješavati. Dakle, ako se kazne plaćaju treći ili peti put u jednoj godini jer je jeftinije, onda da idemo na pooštavanje kazne da se preduzeće zatvara, da se ugostiteljski objekat zatvara, ako neće da uvede fiskalne račune i plaćanje PDV-a i ostalih stvari, da idemo na tu ...

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Zahvaljujem, kolega Banoviću.

Koleginica Branka Bošnjak iz opozicije, a neka se pripremi Husnija Šabović.

BRANKA BOŠNJAK:

Poštovane građanke i građani Crne Gore, uvaženi potpredsjedniče, kolege poslanici, gospodine Žugiću, odnosno ministre Žugiću,

Ne mogu da na početku ne kažem da sam ovaj budžet restriktivan i sirotinjski ili, kako vi volite onako umiveno da kažete, budžet sa izraženom

socijalnom komponentom, doživjela vrlo licemjerno. Sjetićete se, ministre, jer bili smo kolege u 23. skupštinskom sazivu, kada smo mi iz Pokreta za promjene predložili set antikriznih mjera, ili kraj 2008. ili kraj 2009. godine, i vi ste nas tada pokušali ismijavati, kao i obično, a kasnije dođete na ono što smo mi pričali. Tada ste rekli da će globalna kriza nas da zaobiđe, mi smo mali sistem i nećemo to ni osjetiti, ne mislim lično vi nego vladajuća koalicija u tom trenutku, a danas su vam puna usta globalne krize koja nas je, kako vi kažete, dovela u ovakvo stanje. E, gospodo, nije baš sve tako, kriza je samo ogolila i učinila vidljivim vaše neznanje i vašu pohlepu jer ste svuda gdje je to bilo moguće stavljali lični interes ispred javnog, te ste i vi najveći krivci što smo danas u situaciji u kojoj jesmo. Sada pokušavate, bože moj, da nam se predstavite kao vrlo skromni i štedljivi, pa ste sebi smanjili plate za 7% i od toga pokušavate da napravite medijsku pompu, a sa druge strane voze se luksuzni automobili visokih kategorija, od savjetnika do ministara. Ima ministara koji imaju i po dva automobila, jedan za porodicu, jedan za sebe. Da ne govorimo o enormnim troškovima za komunikaciju, odnosno mobilne telefone, pa pojedini imaju, čak, po tri telefona, pa predlažem da im jedno uho još implementiramo da bi imali mogućnost da jednovremeno pričaju na sva tri telefona. Tu su raznorazne naknade za razne komisije, pa i oni bonusi koji su iscurili u javnost nemilo, ali pokušavali ste to da sakrijete, ali nijeste uspjeli.

Osvrnuću se na to koliko vi cijenite znanje. To se ogleda u odnosu koji imate prema državnom univerzitetu. Iz godine u godinu smanjivali ste sredstva i urušavali na taj način Univerzitet Crne Gore, ćerajući ga da se snalazi i dozvoljavajući mu da upisuje ogroman broj samofinansirajućih studenata mimo prostornih i kadrovskih kapaciteta, što je bilo pogodno tle za razne nezasićene apetite i pretvorili ste ga u najveći privatni univerzitet u Crnoj Gori. Da ne govorim što ste dozvolili da se univerzitet pretvori u stambenu zadrugu. Očigledno je da se namjerno gura Univerzitet Crne Gore u propast, a paralelno forsirate privatni univerzitet vašeg premijer-ministra i profesora koji je kreator pogrešnog ekonomskog modela i koji nas je totalno upropastio s ekonomske strane, ali i dalje istrajava na tome. No, može mu biti. Taj univerzitet vam je postao regrutni centar za zapošljavanje u državnoj i javnoj upravi, kao neka vrsta sekte gdje svi izlaze kao da su po istom kalupu, po istom šablonu obrazovani i sa istim floskulama se javljaju ovdje, to su obično većina pomoćnika u Vladi, savjetnička mjesta, svi su sa UDG-a, iako svi dobro znamo da se tamo najviše uči preduzetništvo, ali ne znam kojom logikom svi završite u državnim organima.

Svima nam je jasno gdje ovo vodi, ali nijeste samo vi krivi. Izgleda da vam to može biti, ali krivi su i profesori na državnom univerzitetu, ogradiću se, čast časnim pojedincima koje možemo maltene na prstima izbrojati, a ovaj ostatak ćuti i potpuno onako anemično, bez trunke građanske hrabrosti ovo urušavanje državnog univerziteta posmatra. Bojim se da će im onda kada se pobune biti kasno, a možda je i već kasno.

Takođe, želim da se osvrnem na dio budžeta koji se odnosi na kulturu. Budžet za kulturu, ispunili ste onu zakonsku normu iz Zakona o kulturi, pa je 2,51% tekućeg budžeta dato kulturi, ali kada malo bolje izanalizirate vidite da u institucijama kulture oko 70% sredstava ide na lična primanja, što ukazuje na to da nije riječ o prepoznavanju značaja kulture za državu i društvo već samo o pukom uklapanju u zakonsku normu. Zapaža se i to da u budžetu Ministarstva kulture na plate ide svega oko 8%, što ukazuje na činjenicu da je sve centralizovano i da se iz

Ministarstva kulture kreira sve, a ne prepušta se kulturnim ustanovama da oni vode projekte.

Svi znamo da je Ustavom Crne Gore kulturna baština prepoznata kao dobro od opšteg interesa koje je svako dužan da čuva, a država da ga štiti. Svaka država ima pravo da svojim suverenitetom baštini naslijeđene kulturne vrijednosti, ali i da ih čuva ne samo kao svjedočanstvo kontinuiteta postojanja tj. svog identiteta, već i kao neodvojivi dio cjelokupne kulturne baštine čovječanstva. Ilustrativan primjer jedne neorganizovanosti sistema zaštite, jedne indolendnosti institucija i državnih organa je stanje u kome se nalazi zdanje Ruskog poslanstva na Cetinju, tu pravim kopču sa Univerzitetom. Rusko poslanstvo je pretrpjelo teško oštećenje i svi se sada sjećamo onog juna mjeseca kada je zgrada izgorjela, odnosno krov zgrade izgorio i sjećamo se suza i studenata i asistenata i profesora sa tog fakulteta. Tada je bilo rečeno da se u najkraćem mogućem roku utvrdi šteta. Tada je preliminarno i utvrđena šteta, procijenjena je na nekih pola miliona.

Kako saznajem iz medija, Prijestonica i Glavni grad su donirali po 30.000, donirala je nešto i Ruska Federacija i neki pojedinci, a svojim ušima sam čula nekoga ko je rekao da je dio tih sredstava, neko ko je odgovoran za to, otišlo čak za neke honorare koji nijesu bili isplaćeni do tada, pa se izvršila neka kompenzacija od ovih sredstava. Međutim, svakako, na početak radova čekalo se nedopustivo dugo i, onda, poznate cetinjske kiše i snijeg su učinili svoje da je ova zgrada još više ruinirana i oštećena. Tek prije par dana, radi zaštite od daljeg propadanja, postavljena je privremena konstrukcija krova. Mi smo u Frontu mišljenja da sanacija Ruskog Poslanstva mora biti prioritet i izražavamo zabrinutost jer u kapitalnom budžetu nigdje nijeste našli mjesto za ovu stavku, pa me interesuje da li ste o tome razmišljali i na koji način mislite da zaštitite ovo kulturno dobro. Početna procjena štete, ne mogu da ne napravim ovu paralelu, već sam rekla, je 500.000 eura, odnosno pola miliona, odgovara ekonomskoj vrijednosti onih radnih prostora koje je Ministarstvo, odnosno Komisija za rješavanje stambenih potreba dodijelila profesorima iz umjetničkih akademija. Dato je šest stanova po 75 kvadrata, dobio ga je i sadašnji ministar, i bivši ministar, i sadašnji prorektori, i neki bivši prorektori i dekani, znači njih šestoro po 75 m². Ko je imao pravo kao Komisija za rješavanje stambenih potreba da daje nekome radni prostor? Pa valjda je to Komisija za rješavanje stambenih potreba, ja mislim da je to krivično djelo i zloupotreba položaja. Nažalost, to je potpisao ministar Stijepović. Kada bi se taj radni prostor koji su im dodijelili prodao, vi biste imali ovih pola miliona da izvršite rekonstrukciju Ruskog poslanstva.

U cilju obezbjeđivanja privremenog radnog prostora za profesore i asistente na Fakultetu likovnih umjetnosti, a i za trajni prostor, koliko mi se čini, Uprave za zaštitu kulturnih dobara i Centra za konzervaciju i arheologiju, Vlada je dala garancije na gotovo milion eura za adaptaciju bivše upravne zgrade Oboda. Zaključak je bio da se sa tim završi do početka studijske godine, odnosno do oktobra. Međutim, ni to se nije desilo, već smo došli u situaciju da počne školska godina i da se tada traže neki novi prostori i iznajmljuju, a vidim da imate nekih 600.000 eura viška na ovoj poziciji pa me interesuje za šta je to predviđeno u odnosu na ovih 1.600.000 i nešto. Pretpostavljam da je za unutrašnje uređenje, ali čisto da pitam.

Da je ovaj budžet sirotinjski govori i to da u budžetu Ministarstva imate 154.000 eura koji su predviđeni za tuđu njegu i pomoć. Pitala sam se što je to, to je stavka ekonomska klasifikacija 4.2.1.4, i vidjela da se to odnosi na zdravstveno i penziono invalidsko osiguranje samostalnih umjetnika. Kad je donijet Zakon o kulturi tri mjeseca je bio rok da se donesu podzakonski akti i da se pravi baza ovih samostalnih umjetnika. Međutim, to se do dan danas nije donijelo i sad neka komisija tamo procjenjuje ko je samostalni umjetnik, ko nije, da li se oni potpisuju ili da li rade kao samostalni umjetnici. Uglavnom, mi im plaćamo, izgleda, penziono i zdravstveno osiguranje koje se krije iza stavke tuđa njega i pomoć. Tu ima par stavki, na primjer jubilarne nagrade oko 10.000, što je u instituciji gdje ima 50 zaposlenih potpuno suludo.

U kapitalnom budžetu za 2013. godinu vidim da je predviđeno 130.000 za izradu glavnog projekta. Pretpostavljam da se ne radi o glavnom projektu, već da se radi nešto o objektu prezentacije ikone Bogorodice Filarmose. Znam da je bila onda jedna velika kampanja, koja je bila dosta bučna, za rekonstrukciju te cetinjske pećine, tada je procijenjeno 10 miliona. Nadam se da niste počeli sa tim, jer ne znam za šta su namijenjena ova sredstva.

Zaključujem da je ovaj budžet za 2013. godinu ogledalo neznanja i pohlepe ove vlasti, a zajedno sa rebalansom koji ste nam usput dali, a to su zakoni o radu i penziono-invalidskom osiguranju, dokaz je nedosljednosti premijera, pa svih ostalih, jer nas je on ubjeđivao da neće biti stezanja kaiša, a stezanja će, izgleda, biti opet za građane, za vas neće niti ste ga ikada stezali, a sumnjam i da hoćete.

PREDSEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Zahvaljujem.

Idemo dalje. Kolega Husnija Šabović ima riječ, a nakon njega Zoran Miljanić, ako je tu. Izvolite.

HUSNIJA ŠABOVIĆ:

Hvala, gospodine potpredsjedniče.

Poštovane kolege poslanici, poštovani ministre, predstavnici regulatornih tijela,

Šta danas nakon velikog niza kvalitetnih diskusija reći na temu Predlog budžeta za 2013. godinu, osim složiti se, možda, sa svima vama da su uslovi u kojima je koncipiran ovaj predlog budžeta slični ili makar slični onim uslovima iz nekoliko proteklih kriznih godina, od zadnjeg kvaratala 2008. godine pa do danas. Ekonomska kriza i usporavanje ekonomske aktivnosti u našoj državi od te 2008. godine bilo je jasan signal da će kretanje u ekonomiji Crne Gore u narednim godinama biti bitno izmijenjeno u odnosu na trendove na koje smo navikli tokom proteklih godina. Zato je u kontekstu ovakvih ekonomskih kriza potrebno posebno imati odgovoran odnos i pristup u koncipiranju budžeta sa glavnim ciljem da budžet obezbijedi održivo funkcionisanje sistema javnih finansija.

Iako restriktivan u najvećem dijelu tekuće potrošnje, ovaj predlog budžeta uz daljnu implementaciju mjera štednje, što jeste opredjeljenje ove Vlade, omogućiće redovnu isplatu ličnih dohodaka, penzija crnogorskim penzionerima i socijalnih davanja svima koji na to imaju pravo, a moramo se složiti da je ovo u mnogim zemljama našeg okruženja dugo godina unazad, pa i danas, neostvaren san. Ovaj predlog projektuje deficit, ali struktura deficita jasno ukazuje, kako bi to rekli ekonomisti, na poštovanje zlatnog pravila u javnim finansijama da bi deficit trebalo da nastaje kao posljedica finansiranja kapitalne potrošnje, a da se tekući rashodi finansiraju tekućim prihodima. Iako restriktivan u dijelu tekuće potrošnje zbog ukupnih uslova u kojima se projektuje, predlog kapitalnog dijela demonstrira opredjeljenje ove Vlade da u uslovima ovakve krize nastavi finansiranje infrastrukturnih i drugih kapitalnih ulaganja, a u cilju eliminisanja uskih grla i

stvaranja uslova za rast ekonomije, a samim tim kvalitetnijeg životnog standarda svojih građana.

Drugi dio moje priče će se odnositi na nešto što bih htio da pohvalim. Bez obzira što je kapitalni dio budžeta ovako restriktivan u ovom dijelu potrošnje, za pohvalu je opredjeljenje Vlade da ispoštuje zahtjev Savjeta mladih plavske opštine da u mjesnom centru Murino gdje je nakon NATO bombardovanja došlo do nemilih scena i žrtava naših žitelja, umjesto priča i manipulacija tog tragičnog događaja uvijekovječimo na tom prostoru jedan sportsko-rekreativni i memorijalni centar. Ubuduće, umjesto plača i jecaja, na tom prostoru čuće se smijeh, žagor mladih sa svih prostora Crne Gore. Idejni projekat ovog sportskog centra predviđa za početak investiciju od 300.000 eura, što ste vi ugradili u predlogu ovog budžeta, a nadam se da će biti sredstava za kompletno njegovo dovršenje, jer on ima veliku ulogu za sve građane Crne Gore, a posebno porodice nesrećnih žrtava koje su se tamo desile.

Takođe je za pohvalu, gospodine ministre, da se u ovom budžetu našlo mjesto za projekciju izgradnje sportske sale u mjesnom centru Gusinje. Za pohvalu je to da ćemo u tom mjesnom centru nakon izgradnje moderne saobraćajnice do graničnog prelaza Vrmos preko susjedne Albanije, a u susret budućem putu Gusinje-Podgorica, saobraćajnice teške 2.200.000, kao i projekcija rekonstrukcije putnog pravca Gusinje-Plav preko Vojnog sela, takođe jedne moderne saobraćajnice 11 kilometara, 6,5 metara sa rasvjetom i biciklističkim stazama, itd. Sve ovo čini i ubjeđuje me da Vlada daje napore ovom mjesnom centru da stvori realne pretpostavke da jednog dana kada se ispune uslovi da povrate status opštine imaju dobre uslove i pretpostavke infrastrukturne i fiskalne i svake druge, tako da je to dobar gest i ja pozivam građane mjesnog centra Gusinje kao i sve građane Plavske opštine da se 8. januara na dan konsultativnog referenduma odazovu i da podržimo taj projekat za povraćaj opštine Gusinju.

Takođe sam u ovom budžetu primijetio, gospodine ministre, nastavak opredjeljenja Vlade da nastavlja finansiranje infrastrukture u mjesnoj zajednici Bukovica i na taj način, već nekoliko godina investiranjem u toj mjesnoj zajednici, stvara realne pretpostavke za povratak raseljenih Bukovičana u svoje domove.

Želim da istaknem, gospodine ministre, da sam voleo da vidim u ovom budžetu jednu ideju koja je potekla od predsjednika Opštine Andrijevića i predsjednika Opštinskog odbora DPS-a i nas nekoliko sa sjevera da se u Andrijeviću formira jedna kasarna Vojske Crne Gore koja je imala namjenu, pored onog što jeste uloga vojnika Vojske Crne Gore, takođe i u funkciji otklanjanja elementarnih nepogoda i pomoći zato što je Andrijević, Plav i te druge opštine, sigurno da bi to dalo kvalitetne rezultate. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Hvala vama.

Kolega Zoran Miljanić sada ima riječ, a neka se pripremi kolega Rifat Rastoder. Izvolite.

ZORAN MILJANIĆ:

Poštovani dame i gospodo,

Zakon o budžetu je poslije Ustava najvažniji zakon u Crnoj Gori. Iz tog razloga smatramo da Zakon o budžetu pred ovim domom treba da brani lično premijer, a ne samo ministar finansija, ovo s toga što ulazimo u veoma kriznu godinu, a što se vidi po restriktivnim mjerama koje ova vlada po prvi put donosi.

Predsjednik Sjedinjenih Američkih Država Barak Obama je prekinuo Božićni odmor da bi se vratio neodložnim obavezama u Kongresu jer se Amerika nalazi na ivici ekonomske provalije. Smatramo da smo mi već izvjesno vrijeme na samoj ivici ekonomskog ambisa. To stoga što u godinama kada smo imali previše mi nijesmo štedjeli za ove godine kada se neće imati, kao što rade sve vlade koje vode računa o svojim građanima. Vlada Crne Gore se nije pridržavala mjera štednje kada je mogla i kada je bilo za to sredstava, znači 2007, 2008, pa i 2009. godina. Iz tog razloga smo sada prilično nesprenni za ovaj nivo krize koji nas je zadesio.

Pozitivna Crna Gora je pokrenula inicijativu za smanjenje zarada svim javnim funkcionerima i poslanicima u iznosu od 10%. Drago nam je da nas je Vlada poslušala. Međutim, zarade su umanjene svega 7%, i mi ćemo do kraja istrajati na našem zahtjevu.

Osim ovoga Vlada je povećala porez na lični dohodak za 3%, tako da će poslodavci kao i obično smanjiti zarade svojim zaposlenim u prosjeku od 5-6%, a što se ne uklapa u predizborna obećanja mandatarata.

Ja ću se osvrnuti na par detalja koji se tiču budžeta policije, gdje u 2011. godini za program borbe protiv organizovanog kriminala i korupcije je izdvojeno oko 2,5 miliona eura. Nažalost, toga programa u 2013. godini predlogom ovoga budžeta nema. Pitam vas, da li je taj program ugašen. Po našem mišljenju borba protiv korupcije i organizovanog kriminala treba da bude jedan od osnovnih pravaca u radu Vlade za 2013. godinu a vidimo da su budžeti svih ovih organa koji treba da se bave tim poslom jako mali.

Vrhovni državni tužilac je kazala da je budžet Tužilaštva nizak te da je i to smetnja da se ovaj organ može efikasno boriti protiv organizovanog kriminala i korupcije. Sve to nije u skladu sa preporukama Evropske komisije kada je u pitanju borba protiv korupcije i organizovanog kriminala. Psoebno moramo imati u vidu da će se tokom 2013. godine otvoriti pregovori za poglavlja 23 i 24. Isto tako, smatram da sredstva nijesu dobro raspoređena u samim organima koji treba da se bave ovim pitanjima. Veliki dio sredstava je namijenjen zaposlenima koji se u ovim organima bave administracijom, odnosno administrativnim poslovima, dok je za profesionalce namijenjen nizak budžet što dovodi u krajnjem dfo demotivizacije u njihovom radu. Da ne pričamo o manjku tehničke opreme, edukaciji i svemu onome što je profesionalcima u ovim službama potrebno za nesmetan rad i nesmetano obavljanje svojih funkcija.

Iz tog razloga borba protiv korupcije tapka u mjestu što je mišljenje Evropske komisije, a borba protiv organizovanog kriminala nije na onom nivou na

kome bi trebala biti. Pozitivna Crna Gora se zalaže da najveći dio sredstava iz budžeta usmjeri onim službama koje su direktno uključene u borbu protiv organizovanog kriminala i korupcije, a da se smanje sredstva koja se opredjeljuju zaposlenima na administrativno tehničkim i drugim neproduktivnim poslovima u ovim službama. Na taj način će se doći do krajnjeg cilja u borbi protiv organizovanog kriminala i korupcije, a to je da uspješan rad ovih službi će dovesti do onoga čemu svi mi težimo, a to je oduzimanja nelegalno stečene imovine od lica kojima se dokaže da su kriminalom stekli svoju imovinu. Iznos koji bi se dobio na ovaj način treba biti veći od budžeta koji se opredjeljuje ovim organima, što bi značilo i profitabilnost ovih organa, znači oni bi nam donijeli više sredstava nego što mi potrošimo na njih, a imamo dosta takvih slučajeva 5 više razvijenih država u Evropi i u svijetu.

Šta mi imamo? Mi imamo slučaj da analizom koja je urađena čak i u ovom domu vidimo da su naše službe i ministarstva koji su uključeni u borbu protiv organizovanog kriminala i korupcije, po učešću bruto zarada u kupnom budžetu u samom vrhu, a po kapitalnom budžetu u samom, odnosno učešće kapitalnih izdataka, što znači tehnika, edukacija i sl. mi smo u samom dnu. Daću vam primjer znači AMB-obavještajne službe gdje učešće u prvom slučaju 81% gdje dijelimo prvo mjesto u Evropi, znači po učešću plata a da smo u drugom slučaju, kod kapitalnih izdataka mi na predzadnje mjestu sa učešćem od svega 1,80%, pa vas pitam kako ove službe mogu uopšte uspješno da funkcionišu, uspješno da se bore protiv organizovanog kriminala i korupcije, s ovakvim budžetskim izdvajanjima.

Za kraj, smatram da je neophodno da borba protiv korupcije i organizovanog kriminala zahtijeva dvije stvari: postojanje jake političke volje i postojanje odgovornosti u slučaju neuspjeha u toj borbi.

Ovo je važno iz razloga što do sada nijesmo primijetili da je iko snosio političku odgovornost za dosadašnje rezultate u borbi protiv korupcije, svi znamo kakvi su ti rezultati i za veoma skromne rezultate postignute u borbi protiv organizovanog kriminala.

Pozitivna Crna Gora zahtijeva profesionalizaciju ovih kadrova na svim nivoima posebno na čelnim pozicijama gdje treba da budu dokazani profesionalci, ljudi koji su se do sada istakli i pokazali rezultate u borbi protiv organizovanog kriminala o korupcije, a ne partijski kadrovi koji se po potrebi zamrzavaju i odmrzavaju. Govorilo se o stvaranjima timova, znači još od prošle godine angažovanje pravnih konsultanata. Mi ne vidimo od tada do danas, a prošlo je dosta vremena, ikakav napredak u rasvjetljavanju najtežih krivičnih djela koja su se desila u prošlosti sa ubistvima, sasvim drugim djelima koja su ostala nerasvijetljena, a smatramo da na taj način kao do sada i u budućnosti ako se nešto ne promijeni pod hitno teško ćemo biti svjedoci uspješnoj borbi protiv organizovanog kriminala i korupcije, i teško ćemo ostvariti dobre rezultate i teško će Evropska komisija biti zadovoljna s nama i teško ćemo otvoriti i zatvoriti poglavlje ...

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Zahvaljujem.

Koliko vidim, kolega Rastoder trenutno nije u sali, pa pitam koleginicu Dragičević da li je ona spremna da uzme učešće u raspravi. Jeste.

Zahvaljujem. Nakon kolegkinice Dragičević, riječ ima kolega Radovan Asanović. Ali prije i jednog i drugog ministar se javio za komentar pa mu moramo dati riječ.

Izvolite.

RADOJE ŽUGIĆ:

Dakle, budžet ovako kako je koncipiran nema pretenziju da riješi sva ekonomska i društvena pitanja koja su naša stvarnost u ovom periodu. On jeste reducirao brojne pozicije na rashodnoj strani, ali je potpuno nesporno da su određene pozicije, kao što su pravosudna oblast sa većim učšćem u rashodnom dijelu nego što je to bilo u uporednom dijelu prethodne godine, upravo na fonu onoga što je bio vaš komentar. Takođe, danas je na Odboru za privredu, finansije i budžet nekoliko i amandmana vaše partije koja su korektiv prema tužilaštvu, prihvaćeni, tako da čini mi se da u odnosu na realne polazne osnove i mogućnosti da su upravo ove oblasti u budžetu nešto što je ipak dobrim dijelom favorizovano u odnosu na redukcije ostalih pozicija na rashodnoj strani. Samo toliko i hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Zahvaljujem.

Naravno, imate riječ. Izvolite.

ZORAN MILJANIĆ:

Pozitivna Crna Gora će u svemu onome što treba da znači podsticaj u borbi protiv organizovanog kriminala i korupcije, svih pošasti ovog društva, biti partner vlasti. Međutim, isto tako ćemo biti najveći kritičar ove vlasti u slučaju da u borbi protiv tih pošasti nemate uspjeha.

Ja vas samo još jednom pitam - gdje je program za borbu protiv organizovanog kriminala i korupcije kojega u Predlogu budžeta za 2013. godinu nema? Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Hvala vam.

Od ovog komentara i odgovora na komentar najviše koristi je imao, čini mi se, kolega Rastoder koji je u međuvremenu ušao u salu, tako, uz izvinjenje kolegkinici Dragičević koju sam prozvao, kolega Rastoder ima riječ. Nakon njega kolega Asanović.

Izvolite.

RIFAT RASTODER:

Hvala vam, uvaženi potpredsjedniče.

Dame i gospodo,

Čuli ste već generalne stavove Socijaldemokratske partije o predloženom budžetu države za narednu godinu, tako da vas ja neću zamarat ponavljanjem istih. Podsjećam da smo shodno članu 137 stav 4 Poslovnika Skupštine, Predlog budžeta sa akcentom na takozvane potrošačke jedinice iz djelokruga nadležnosti Odbora za politički sistem i pravosuđe, razmotrili i u ovom odboru, konstatovano je tom prilikom poprilično nedostatnosti, ali smo ipak uvažavajući objektivne i vremenske i ekonomske okolnosti, većinom glasova podržali predlog i u tom

smislu preporučili matičnom Odboru za ekonomiju, finansije i budžet, da Skupštini predloži njegovo usvajanje.

Lično, inače i ja smatram da je u situaciji kakva jeste, i ne samo u Crnoj Gori, bilo umjeće pa i uspjeh održati stabilnost javnih finansija. Za uvažavanje je i prepoznatljivo nastojanje da se to učini i u narednoj godini. Naravno, nema razloga ni bježati od istine. Predloženi budžet ni u finansijskom, a pogotovu u razvojnom smislu nije ohrabrujući. Naprotiv, sa otvorenim deficitom i naravno najnižim u posljednjih pet godina procentom za razvoj, još u kontinuitetu sa prethodnim, takođe restriktivnim budžetom, mglo bi se, zaista, kako neko reče, zaključiti da je država Crna Gora finansijski neodrživa, što, naravno, nije tačno jer bi to značilo da je neodrživa jedna Italija ili Španija, da ne pominjemo Grčku, kao i mnoge druge, ne samo Evropske države. Ali je ipak i veoma upozoravajući takav budžet, da ne kažem, zabrinjavajući.

Ključni problem je kako obezbijediti uslove ne samo za dugoročnu stabilnost javnih finansija nego i za dugoročno stabilan i posebno uravnotežen razvoj. Šta sve zapravo učiniti da saniramo gotovo 100% razlike u društvenom proizvodu na svega nekih stotinjak kilometara razdaljine, recimo od Podgorice do Mojkovca, da i ne govorimo dalje prema Bljelom Polju, Beranama, Plavu, Rožajama, ili tačnije šta učiniti da preduprijedimo ne samo dalju ekonomsku nego i potpunu demografsku devastaciju najmanje trećine Crne Gore. Znam, nije jednostavno odgovoriti, ali je i prilika da se konačno na pravi način suočimo sa ovim pitanjem, a to svakako nećemo moći učiniti tek ispraznim političkim nadgornjavanjem, odnosno ubjeđivanjem ko je bolji izbor za građane.

Građani su, rekoh, po ko zna koji put odlučili i pokušajmo svi to ispoštovati makar do sljedeće prilike.

Slažem se i sa onima koji tvrde da to nećemo moći učiniti ni samo sa ma koliko dobrom, a kamo li po mojem mišljenju, neadekvatnom poreskom politikom, niti to možemo učiniti sa ma kolikim inače neophodnim uštedama i ograničenjima, zaradama i drugim primanjima, posebno ne ograničenjima penzija. Više je zapravo nego očigledno da je zaista neophodan zaokret u shvatanju suštine problema i to od strane svih i pozicije i opozicije, svih konstituenata javne scene i kreatora javnog mjenja. Valjalo bi nam svima shvatiti da je populizam prevaziđen, ili bar neproduktivan, isto kao što bi konačno morali shvatiti da se patriotizam u savremenim uslovima očituje u prvom redu domaćinskim ponašanjem i poštovanjem demokratskih pravila.

Nije, zapravo, nikakva sramota priznati da i mi u Crnoj Gori koliko god da baštinimo dugu državotvornu tradiciju, nemamo baš dugu tradiciju građanskog i još manje tradiciju radišnog društva. Nije sramota priznati da smo i mi u Crnoj Gori kao i većina država u tranziciji imali jednu prilično haotičnu preraspodjelu dobara, na štetu ubjedljive većine građana.

Razlika je samo u tome što novi vlasnici dobara u Crnoj Gori ili makar ubjedljiva većina njih, za razliku od pretežnih iskustava u recimo većini istočnoevropskih država, ne samo što pribavljena dobra nijesu unaprijedili nego su ih umrtvili ili, pak, devastirali. Očigledno, nijesu bili dorasli ovim izazovima.

Takođe, godinama već direktno ili indirektno preskupo plaćamo, bez posljedica, jedan broj stranih investitora. Nijesmo na adekvatan način iskoristili ni svojevremene budžetske suficite iz perioda kada je porodično blago bilo na cijeni i kada je cvjetala njegova rasprodaja. Otuda, uprkos svim, svakako značajnim

mjerama, još nema pravih efekata ni u politici poljoprivrednog razvoja, niti u ekonomski najvitalnijem srednjem i malom, naročito porodičnom biznisu kontinentalnom eko i etno turizmu itd.

Na drugoj strani, imamo zaista preglomaznu administraciju koja je umnogome nasljeđe iz svih minulih faza, počev od one u kojoj je nemilosrdno ubijena jedna respektivna evropska država do danas. Brojne institucije i službe, umjesto stvarnih servisa građana, pretvorene su u svojevrzne centre socijalnog zapošljavanja, a socijalna zaštita u instrument demotivisanja ljudi za rad. Takvo dalje ponašanje, gospodo, kad tad može samo dovesti do socijalnog pregrijavanja i do bankrota države, odnosno do novih nepredvidivih konfuzija. Zato usvajanjem predloženog budžeta zaista i vidim tek kao novu šansu za neophodni zaokret o kojem sam govorio i to, što se kaže, počev od prvog dana njegove primjene. U protivnom, tvrdim da ćemo svi biti na gubitku, ali ipak hoću da vjerujem da će nova Vlada biti na nivou istorijskog izazova obnove države, takođe i u njenom daljem utemeljenju. Ali, to ostaje tek da se potvrdi. Hvala vam.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Hvala Vama, kolega Rastoder.

Kolega Radovan Asanović sada ima riječ, a nakon njega koleginja Ljerka Dragičević.

RADOVAN ASANOVIĆ:

Poštovane kolegice i kolege, uvažene građanke i građani Crne Gore,

Carski put je dug, ali kakav je put građana Crne Gore koji idu od ljekara do ljekara ili od zdravstvene ustanove do zdravstvene ustanove tražeći ljekarsku pomoć ili građanina koji ide od apoteke do apoteke tražeći adekvatan put. To je posao kojim se bavi aktuelni premijer punih šest mandata, sada sedmi, aktuelni ministar zdravlja dva i sada treći mandat i aktuelni direktori zdravstvenih ustanova sa dva, tri ili četiri mandata direktora u zdravstvenim ustanovama. Nikada više u Crnoj Gori nije bilo patnje i poniženih ljudi. Nikada više nije bilo janičara i rajinske psihologije. Nikada više ubistava i samoubistava. Nikada više podanika i špijuna, pobjednika i poraženih, četnika i partizana, krvnih osveta, zabluda i mazohizma. Nikada više droge i drugih bolesti zavisnosti, nikada više selidbe i gladi, nikada više novih bolesti, nikada više ljekara na optuženičkim klupama i nikada više manje pravne sigurnosti za zdravstvene radnike, jer oni čak nemaju ni ombudsmana. Nikada manje porođaja, a više carskih rezova, nikada više čedomorstava, nikada više kupljenih diploma, kupljenih magistarskih i doktorskih disertacija, nikada više pseudo intelektualaca i pseudo kadrova. Nikada veće razlike između bogatih i siromašnih u Crnoj Gori. A ko je sve do ovoga doveo? Poslije unutrašnje i spoljašnje stabilnosti jedne države najbitniji element je sigurnost zdravstvenog sistema. Ja sam o ovome govorio i na Odboru. Fond za zdravstveno osiguranje Crne Gore mora biti nezavisna institucija, i u njeno poslovanje ne može se uplitati dnevna politika, a to je neophodno zbog stabilnosti zdravstvenog sistema. Zdravstveni sistem u Crnoj Gori doživio je sunovrat kada su sredstva za tu namjenu iz Fonda za zdravstvo prevedena i prebačena u državni trezor. Predlog da se usvoji budžet zdravstva za 2013. godinu u iznosu od 163 miliona evra, što je manje za 4 i po miliona evra potrebnog iznosa, dovodi u pitanje održivost zdravstvenog sistema i suvišnost Fonda za zdravstvo, jer bez para nema potrebe

za tom ustanovom, što je veoma interesantno. Direktori zdravstvenih ustanova ne smiju da kažu da imaju probleme sa smanjenjem budžeta za zdravstvo Crne Gore. A kako i da kažu kad poslije izbora njihovih upravnih odbora ili tzv. borda direktora njihovo imenovanje mora da imenuje ministar? A da ne kažem šta da se radi sa partijskom organizacijom unutar zdravstvenih organizacija gdje su uglavnom načelnici partijski aktivisti Demokratske partije socijalista, a manje Socijaldemokratske partije. Znači, insistiram da poslije svega predložim i zalažem se da se pare vrate iz trezora i da vrate u nadležnost Fonda za zdravstvo. Šta da kažem dalje o načinu kako se daju specijalizacije u Crnoj Gori? Specijalizacije uglavnom su daju aktistima Demokratske partije socijalista od deset to su devet i ovaj deseti, ako slučajno njegova porodica pripada opoziciji i on se poziva na jedan razgovor fini da se upozori na eventualno njegovo dalje napredovanje. Šta je dalje kada su specijalizacije u pitanju? Ljudi koji dobiju specijalizacije oni se uglavnom ne vraćaju u matične ustanove odakle su dobili specijalizaciju. Za jednog ljekara da završi specijalizaciju u prosjeku je potrebno oko 50.000 evra. U mojoj ustanovi zadnjih 15-20. godina nije se vratilo 20 ljekara specijalista, što znači oko milion evra.

Šta da da kažem o predizbornim aktivnostima Demokratske partije socijalista kada su u pitanju vanbolnička porodilišta i otvaranje vanbolničkih porodilišta? U Crnoj Gori trenutno je bilo tri vanbolnička porodilišta. Vanbolničko porodilište u Rožajama koje ima svoje rezultate, i ovom prilikom želim da im čestitam na hrabrosti sa kojom se oni nose da rade u tom porodilištu, zatim porodilište vanbolničkom i u Plavu i porodilište vanbolničko je u Ulcinju. Ja neću da govorim o stručnoj opravdanosti tih porodilišta. To ćemo vjerovatno govoriti u nekom drugom prilikom. Ali o vanbolničkom porodilištu koje je neposredno ispred izbora otvoreno u Kolašinu nema šta da pričamo. Isti je slučaj sa Centrom za dijalizu u Plavu koji ni dan danas nije otvoren jer navodno nema vode za to.

Šta da kažemo o hiperprodukciji kadrova u Crnoj Gori? Da bi jedan student Medicinski fakultet završio iz Crne Gore, on mora ili studenti koji studiraju, znači koji studiraju u Beogradu, Novom Sadu, Nišu, Kragujevcu, Kosovskoj Mitrovici, Foči, Sarajevu, a bogami i po Italiji i sve ovaj sada ima već kadrovi koje produkuje Medicinski fakultet iz Podgorice. Interesantno, prvo se zapošljavaju ovi iz Italije koji se vrate i ovi kadrovi iz Podgorice koji završavaju. Ja dalje o tome više neću, samo ću napomenuti šta je sa 2.000.000 eura one čuvene prevencije virusa protiv svinjskog gripa gdje su uglavnom tu vakcinu primilo oko 5.000 ljudi i uglavnom direktori i načelnici Službe u medicinskim i zdravstvenim ustanovama. Drugi to niko nije više ni primao. Sve ove pojave se, naravno odražavaju i na zdravstvene radnike. Zdravstvene ustanove u Crnoj Gori su za ovu godinu u gubitku oko 16 miliona evra. Do sada je gubitke pokrivalo Ministarstvo finansija. Koliko nam je rečeno na Odboru više to Ministarstvo finansija ne može da radi. Šta na ovakav predlog očekuje građane Crne Gore u stvari zdravstvene radnike? Očekuje to, da će biti smanjeno liječenje u inostranstvu, zatim će biti smanjena refundacija socijalnih davanja, biće smanjeni izdaci za stomatološku zaštitu, biće smanjene donacije za stručna usavršavanja, biće plate poštovani zdravstveni radnici, koleginice i kolege saradnici, plata će vam biti umanjena za 7%. Svega 200 hiljada evra ima, izdvojeno je za medicinsku opremu. Medicinske opreme, poštovani građani, u Crnoj Gori ima dovoljno. Ali, medicinska oprema se zloupotrebljava u Crnoj Gori jer nema pravilnog usmjeravanja i konzilijuma po zdravstvenim

ustanovama koja će da odredi šta treba da radi, koja je dijagnostika na ultrazvuku, koja na skeneru, koja na magnetnoj rezonanci itd. Samo da vas obavijestim da su bolnice u Crnoj Gori poluprazne. Kapaciteti koji se koriste ne prelaze 50 do 60%. To je za jednu dublju analizu i mislim da je neophodna regionalizacija medicinskih ustanova u Crnoj Gori. Sve ovo je uticalo na dostojanstvo zdravstvenih radnika. Ako je prosječna plata zdravstvenih radnika oko 510 evra u Crnoj Gori, možete da zamislite onda kakvo je dostojanstvo zdravstvenih radnika. I još samo da kažem, lokalne samouprave takođe, duguju zdravstvenom sistemu oko 32 miliona evra. One ne plaćaju obaveze prema zdravstvenom sistemu Crne Gore. A šta to znači? Molim vas. Ako lokalna samouprava koja ne plaća poreze, kako se onda ovjeravaju knjižice i da onda mi liječimo te pacijente. Da li je to zloupotreba, da li je to kriminal ili šta se radi? Završavam.

Obraćam se građanima Crne Gore.

Poštovani građani Crne Gore, osnovna bolest od koje vi bolujete uglavnom u Crnoj Gori jeste mazohizam. Tu bolest ćete, i pored ovoliko ljekara, morati sami da liječite. Demokratski front ovakav budžet, poslanici Demokratskog fronta dok god tu bolest ne izliječite neće dati podršku ovakvom budžetu i ovakvim budžetima. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Zahvaljujem.

Koleginice Dragičević, sada ste Vi na redu. Nakon Vas, koleginica Snežana Jonica.

Izvolite.

LJERKA DRAGIČEVIĆ:

Zahvaljujem, gospodine potpredsjedniče.

Uvaženi potpredsjednici Skupštine, uvažene kolegice i kolege poslanici, uvaženi gospodine pomoćniče ministra, uvaženi predstavnici agencija, poštovani građani,

Ovo je danas drugi dan da je pred nama u plenumu Prijedlog zakona budžeta Crne Gore za 2013. godinu. Kako bi rekao jedan moj uvaženi kolega, vrlo inspirativna tema, jer koliko na prvi pogled ima negativnog, toliko ozbiljnim i dobronamjernim analizama za budućnost ima i pozitivnog. Možda ovo nije ono rješenje koje bi nam bilo po volji, ali u ovom momentu smatram ga najboljim rješenjem. Svjesna krize i njenih posljedica na našu državu, posljedice krize osjećaju mnogo razvijenije države, spremna sam podržati budžet za 2013. godinu i sigurna sam da je Ministarstvo veoma odgovorno ovaj budžet predložilo. Nikome neće biti lako u 2013. godini, ali ako smo svi toga svjesni i prihvatimo to kao predujam za bolju bazu u nailazećim godinama lakše će se i posljedice podnijeti. Pozdravljam povećanje socijale, mada bilo bi mi draže da to nije potrebno, i zato kako ja za sebe kažem, nepopravljivi optimista, ostajem u nadi da će se ipak u 2013. godini raditi na stabilizaciji, napretku i prosperitetu svih segmenata društva koji ima veoma bitne posljedice na rast bruto društvenog proizvoda Crne Gore i uraditi sve da Crna Gora postane država gdje će se grabiti za ulaganja u privredu i poljoprivredu, pa time otvoriti nova radna mjesta, a kao uzročno posljedično imaćemo bolji standard građana kome uostalom svi i težimo. To su razlozi zbog kojih ću ja osobno i Hrvatska građanska inicijativa podržati budžet za 2013.

godinu, sa nadom da do 2014. godine već mora biti bolje. Ovaj budžet, po meni, je ekonomski pravac razvoja Crne Gore za budućnost, za sljedeće godine u kojima, ali ne opet preko koljena, mora se popraviti stanje.

Moram napomenuti i reći, svjesna posljedica krize i da se ona ne može dlan o dlan riješiti, svjesna teških vremena i velikih obaveza svih nas skupa, budžet za 2013. godinu ću podržati. Hvala svima na pozornosti.

PREDSEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Hvala Vama.

Koleginica Jonica sada ima riječ, nakon nje kolega Tarzan Milošević. Izvolite.

SNEŽANA JONICA:

Hvala, potpredsjedniče.

Dame i gospodo poslanici, predstavnici predlagača, poštovani građani,

Svoje izlaganje o budžetu za 2013. godinu započecu osvrćući se na rečenicu koja je bila najupečatljivija od strane predstavnika Ministarstva finansija, kada smo o potrošačkim jedinicama pojedinim govorili na odborima gdje smo razmatrali iznose koji su im opredijeljeni. Dakle, na sva naša zapažanja da u određenim poslovima neće biti dovoljno novca i da određene potrebe naših građana neće biti kvalitetno zadovoljene postoji jedna upečatljiva rečenica gospodina Pavličića, da on kada priprema budžet ne vidi ljude, vidi samo brojke. Ovo ću izlaganje započeti upravo sugestijom Ministarstvu finansija, da prilikom pripremanja budžeta ali i prilikom izvršavanja budžeta počnu da gledaju i malo ljude, čije sudbine određuju tim brojkama, a ne samo brojke. Jer gledajući ovaj budžet reklo bi se da su predstavnici Ministarstva finansija izabrali baš najranjivije kategorije, da su izabrali baš one koji su već bili žrtve nepravednog odlučivanja i nedomaćinskog upravljanja državom u prethodnom periodu, da budu žrtve i u narednom periodu dakle, u 2013. godini.

Počecu dakle, od Fonda rada. O njemu sam govorila i prilikom priče o završnom računu budžeta. U budžetu za 2013. godinu planirano je samo 1,3 miliona eura za tehnološke viškove, ili preciznije za sve radnike za čijim je radom prestala potreba zahvaljujući Vladi Crne Gore. A u trenutku kada razgovaramo o ovom budžetu postoji 2.800 pravosnažnih rješenja. Iznos isplate za svakog pojedinca je, ako sam u pravu 1.926 eura, što znači, da je samo za dospjela rješenja potrebno preko 5.392.800 eura. A dakle, samo 1/4 tih sredstava je i obezbijeđena, odnosno planirana u budžetu za 2013. godinu. Ovako planiranim budžetom dakle, samo će 700 od tih 2.800 radnika biti isplaćeno, i ostavljamo pitanje, šta ćemo raditi sa ostalim radnicima. Koji je ovo put po redu da su ovi ljudi žrtve načina na koji DPS i SDP upravljaju ovom državom? Prvo su lošom politikom ostali bez radnih mjesta, zatvorene su fabrike i firme u kojima su radili. Zahaljujući ovoj vlasti oni ne mogu da nađu novi posao. Zahvaljujući načinu funkcionisanja Fonda rada dugo su čekali na donošenje rješenja, i konačno kada su i dobili rješenja koja su pravosnažna sada će 3/4 onih koji imaju pravosnažno rješenje čekati dvije, tri ili četiri godine na isplatu tih 1926 eura. Ovih 700 kod kojih ste projektovali sredstva da isplatite, pretpostavljam isplatićete negdje u vrijeme kad budu izbori, a kao prioritet u isplaćivanju biće, pretpostavljam, politička podobnost, kako je to bilo i u ovoj godini.

Sledeće na šta želim da ukažem je Fond za obeštećenje. Ove godine u Fondu za obeštećenje, dakle za 2013. godinu planirano je 2,5 miliona eura. I za prethodnu je bilo planirano 2.600.000 pa je realizovano samo 1.791.000 euro. I opet pričamo o ljudima koji su već doživjeli nepravdu. Prvo im je nepravедno oduzeta imovina, pa su onda nepravедno dugo čekali da država prizna nepravdu koju im je napravila i da donese Zakon o povraćaju oduzetih imovinskih prava i obeštećenju. A onda je načinom na koji Ministarstvo finansija, koje je i direktno nadležno za taj posao, definisalo rješavanje, odnosno odlučivanje o predmetima koje se odnose na restituciju imovine dovedeni su u poziciju da se za odluke o njihovim predmetima po procjeni i analizi koju su radile institucije Ombudsmana a potvrdila ova Skupština, čeka do 26 godina. Po sredstvima koja su predviđena, ako se uzme u obzir podatak koliko je do kraja neophodno taj broj godina će biti značajno veći, ako znamo da za sat već donijeta rješenja za obeštećenje postoji dug države od 77,4 mil.€ a da za sve zahtjeve koji su u proceduri će trebati oko 200 mil.€, onda imamo i preciznu matematiku: ako tendencije bude imamo čak i kompletnih 2,5 mil. € za koje ne vjerujemo da će se realizovati u 2013. godini sa ovom tendencijom će oni kojima već taj novac dugujete da postoje donijeta rješenja, svoje pravo ostvariti za 30 godina a svi oni koji su podnijeli zahtjev za 80 godina. Je li ovo ozbiljna priča o ispravljanju nepravdi i vraćanju duga onima koji su više puta doživjeli nepravdu i kojima je više puta prvo kroz oduzeto imovinsko pravo a sada i kroz nadoknadu, odnosno obeštećen je za to pravo uticalo se značajno na egzistenciju i na ostvarivanje osnovnih prava koja su predviđena Ustavom.

Ponovo ću naravno i o Fondu za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje lica sa invaliditetom. I ove godine u Budžetu za 2013. godinu nema posebne stavke u budžetu Zavoda za zapošljavanje iako se očekuje i pretpostavlja da će minimum 6,5 mil.€ ako ne i 7 se sliti u ovaj fond. Pitanje zbog čega, opet, nemamo unutar Zavoda za zapošljavanje posebnu stavku za Fond za profesionalnu rehabilitaciju? Da li je to zbog postojeće prakse da sav novac koji se slije za lica sa invaliditetom potrošite negdje drugo. Žao mi je što danas ministar nije tu da i njega konkretno pitam hoće li on sebi dozvoliti da troši sredstva namijenjena za lica sa invaliditetom za neke druge namjene, ili će možda već danas, do kraja ove rasprave, sam kao predlagač izdvojiti unutar budžeta Zavoda za zapošljavanje tu stavku kao posebnu kako bismo svi zajedno mogli pratiti način utrošaka tih sredstava a SNP u tom dijelu se obavezujemo da ćemo već odmah, poslije nove godine, predložiti zakonsko rješenje kroz izmjene Zakona o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju lica sa invaliditetom kada to već nije uradilo nadležno Ministarstvo rada i socijalnog staranja kako bi se obezbijedilo da postoje puni kapaciteti za unutrašak tih sredstava onamo gdje treba. Da se obezbijedi da ta sredstva idu za trošenje u realizaciji projekta ličnog asistenta koji ste rekli da ne postoji novac da se stipendiranje studenata koji imaju neki vid invaliditeta za obezbjeđivanje pristupačnosti zdravstvenim i prosvjetnim ustanovama i niz drugih projekata kojih u nasušna potreba lica sa invaliditetom, a za kojim je rečeno da nema novca, u isto vrijeme dok je 17 mil. u zadnje tri i po godine njihov novac neko potrošio negdje drugo.

Na odborima smo prilikom razmatranja budžeta pojedinih potrošačkih jedinica bili u poziciji da čujemo da tužilaštvo neće moći u potpunosti da izvršava svoju funkciju; da im nedostaje novac za vođenje krivičnog postupka za jačanje specijalnog istražnog tima; da sudovi nemaju dovoljno novca za potpunu primjenu

zakona, besplatne pravne pomoći; da nema dovoljno novca za stvaranje uslova za primjenu zakona o maloljetničkom pravosuđu; da je MUP tražio oko 100 mil. a dobio je oko 60% zbog toga što je na Vladi utvrđeno da treba da se odustane od jačanja sistema granične bezbjednosti; da Agencija za zaštitu podataka o ličnosti neće moći da obavlja u potpunosti svoj posao a da će biti posebnih problema u obavljanju novododjeljene nadležnosti koja se odnosi na primjeni Zakona o slobodnom pristupu informacijama. Čuli smo da zaštitniku ljudskih prava i sloboda i pored svih ukazivanja od strane niza međunarodnih subjekata nijesmo obezbijedili dovoljan iznos sredstava za rad naročito u dijelu koji se odnosi na zaštitu od diskriminacije i prevenciju od turture kao, opet, novododijeljene nadležnosti. Naravno kada je u pitanju zaštitnik ljudskih prava i sloboda Odbor za ljudska prava i slobosde, nečijom krivicom, koju adresiram na rukovodstvo Skupštine nije ispunio svoju zakonsku obavezu iz člana 51 da on predloži Ministarstvu finansija iznos koji je neophodan za ovu potrošačku jedinicu.

Čulismo da je Centru za očuvanje kultura manjina opredijeljeno onoliko sredtava koji se smatra ponižavajući malim iznosom za tako značajnu ulogu koja u sebi nosi osnov za ostvarivanje prava manjina u Crnoj Gori. Čuli smo da se Centru za posredovanje koji je za kratko vrijeme koji je osnovan označeaen kao regionalni primjer uspješnosti, opredijeljeno samo 55.000€ iako imamo podatke da sa jako malim kadrovskim i finansijskim resursima taj centar obezbjedio značajne uštede. Zbog uspješne medijacije značajan broj sporova nije došao do suda, pa je pitanje nije li logično da je nekome ko je sa malim sredstvima uspio da obezbijedimo makar malo više da bi uštedio još više. Ako smo prije donošenja budžeta imali upozorenje odredjenih institucija da neće moći da izvršavaju zakonom propisane obaveze, značili to da treba da se spremimo da na kraju godine bez riječi prihvatimo izvještaj u kojima piše - nijesmo uspjeli da uradimo to i to i ako je to naša zakonska obaveza, našta smo vas upozorili prilikom donošenja Budžeta. Ko će tada da bude kriv? Ministarstvo finansija, Vlada ili ona većina koja danas ovakav budžet bude izglasao u ovom Parlamentu. Znam da je odgovor na sva ova pitanja rečenica koja se ponavlja da je ovaj budžet pravljen pritisnut recesionim efektima i tako dalje, da je odgovor da nema novca. Nema odgovora na pitanje zašto nema novca. Da li je to zbog toga što nijeste umjeli ili nijeste htjeli da ga obezbijedite. Gdje je novac i zašto ga nemate, da li je to zbog toga što će se na kraju priče pokazati po ko zna koji put kada budemo definisali neka rješenja da je rješenje za ozbiljne probleme upravo onošto je godinama ponavljamo SNP i što godinama nije bilo spremnost da se potvrdi da je ono što smo vam sugerisali upravo ono što treba uraditi. Meni je drago što se na kraju uvijek pokaže da je SNP bio u pravu. To je satisfakcija za ozbiljnost i odgovornost kojim radimo svoj posao. Ostaje problem što vam je trebalo nekad godinu, nekad dvije, nekad tri da prihvatite da smo ponudili dobra rješenja i da ga danas vi nudite. U medjuvremenu žrtva loše politike ili možda autorske sujete bili su građani, svi oni koji su već po više osnova žrtve vašeg načina vodjenja politike.

Podsjetiću na zaključke ove Skupštine iz godine u godinu kada se donosio Budžet. 2009. godine, takodje na predlog SNP-a definisano je da Skupština Crne Gore preporučuje Vladi da zaključno sa krajem drugog ... (prekid)...Podsjetiću da je 2009. godine ova Skupština prilikom donošenja Budžeta donijela zaključka od kojih je samo prvi donekle ispoštovan a već počevši od drugog - čitam ga: "Skupština preporučuje Vladi da analizira politiku zarade i potrošnje na nivou

lokalnih samouprava i predloži odgovarajuća systemska rješenja u skladu sa ustavnim i zakonskim ovlaštenjima ". Od toga nije bilo ništa.

Treće "Skupština preporučuje Vladi da analizira odgovarajuće propise u oblasti politike zarada, kao i u dijelu upravljanja viškom prihoda, odnosno rashoda u regulatornim tijelima i tako dalje".

Četvrti "Skupština preporučuje Vladi da analizira odgovarajuće propise u oblasti politike zarada i naknada u javnim preduzećima i akcionarskim društvima " i tako dalje i tako dalje.

2010. godine zaključci Skupštine takodje prilikom donošenja budžeta takodje na predlog SNP-a: "Skupština Crne Gore preporučuje Vladi Crne Gore da analizira odgovarajuće propise u oblasti politike zarada, kao i u dijelu upravljanja viškom prihoda, odnosno rashoda nezavisnim regulatornim agencijama i tako dalje".

Pa drug, treći, četvrti, peti zaključak i konačno, ponavljam, priču i u ovoj godini. Nije problem u jasnom definisanju na koji način treba obezbijediti dodatna sredstva kojim bi se obezbijedilo da ne zakidamo institucijama koje treba da odradjuju ozbiljne poslove za naše građane, onaj novac koji im je neophodan. Medjutim, problem je što se, odnosno, nije ništa radilo.

Na kraju ću samo staviti akcenat na onaj zaključak koji smo još 2009. godine usvojili, a koji se tiče analize sistema isplate zarada i određivanje zarada u lokalnim samoupravama. To je trebalo da uradite u roku od tri mjeseca, godinu dana poslije toga sam postavila pitanje Ministarstvu finansija u iznosu zarada visokih funkcionera u lokalnim samoupravama i dobila li podatak, tako i vama obezbijedila da dobijete podatak koji očigledno prije toga nijeste tražili da neki direktori nekih javnih preduzeća primaju preko 2.000€. I danas, na kraju priče, imamo podatak da opštine nijesu u mogućnosti da tekućim prihodima u potpunosti finansiraju tekuće rashode i da obezbijede redovno servisiranje zakonskih obaveza prema zaposlenima, državi i dobavljačima. I danas, takodje, do kraja priče imamo podatak da je najmanje 15 od 21 opštine situacija da kasni plata po mjesec, dva ili tri. Sada posljedice ne snose samo ovi koji su primali po 2.000€ nego te posljedice snose i 10.000 zaposlenih u lokalnim samoupravama. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Zahvaljujem.

Za komentar na vaše izlaganje javio se pomoćnik ministra Pavličić. Izvolite.

Dobro je imajući u vidu jedan dio vašeg izlaganja da će nakon vas govoriti dosadašnji ministar poljoprivrede kolega Milošević. Izvolite.

NEMANJA PAVLIČIĆ:

Zahvaljujem.

U diskusiju mnoštvo pitanja koja su se postavili bojim se da opet li poslanica Jonica nije prepoznala u budžetu dosta stavki koje je Vlada uradila i koje je Vlada donijela zakone da bi se mnoga pitanja riješila. Prije svega Vlada je donijela Zakon o Fondu rada, i odlučila te krizne 2009. godine da isplati, da počne da isplaćuje opremnine za zaposlene koji to nijesu ostvarili prava na opremninu. Upravo ta Vlada je to donijela, upravo je Vlada i ove godine osim sredstava iz budžeta obezbijedila još 6 mil.€ kroz isplatu obveznica da se rješenja koja su već donešena

...

Što se tiče Zakona o restituciji, takođe Vlada je donijela zakon. Sumnjam da je ijedna zemlja u regiji donijela takav zakon da se vrši isplata. Mi smo do sada na osnovu isplate redovne restitucije iz budžeta privremenog otkupa koji je bio dvije godine, takođe u kriznim teškim godinama, kroz otkup imovine skoro 100 miliona eura opredijelili za ove svrhe, 3% BDP-a. Takođe, što ne treba da se zaboravi, prilikom donošenja ovih zakona treba se uvažiti fiskalna i finansijska situacija. Znači, ne možemo da donosimo zakonska rješenja koja će ugroziti finansijski sistem. Upravo kroz ograničavanje ovih isplata Vlada izmiruje svoje obaveze, ali da izmiri u jednoj godini bilo bi krajnje kontraproduktivno jer bi nam stvorilo mnogo veće obaveze koje možemo da isfinansiramo, znači dodatno zaduživanje, dodatna opterećenja po osnovu kamata da bi završili sve obaveze po osnovu restitucije i Zakona o Fondu rada.

Takođe, ova Vlada je donijela Zakon o profesionalnoj rehabilitaciji, više puta sam to rekao da je taj zakon donesen i da se taj zakon primjenjuje. Što je tu problem? Problem je kvalitetnih projekata koji treba da se kandiduju da bi mogli da se plate. Kao što kod Fonda rada imate prihode (Prekid) i Vlada isplaćuje razliku iz drugih sredstava po osnovu toga, po osnovu Zakona o profesionalnoj rehabilitaciji, ne radi se ni o kakvim parama koje je Vlada negdje preusmjerila. Jednostavno nema dovoljno opredijeljenih projekata da bi se to završilo.

Kratko, oko svih drugih potrošačkih jedinica većinom koje ste naveli, da su sredstva smanjena, da su sredstva nedovoljna itd, kod većine njih, posebno pravosuđa, budžet je uvećan. Pogledajte izvršenje budžeta za ovu godinu i koliko će para njima da ostane ove godine i neizmirene obaveze. Na osnovu toga vidite da je taj budžet, ne da je dobro planiran za prethodnu godinu, iako ste vi tada isto tražili da se poveća i sudstvu i tužilaštvu, sasvim su bila dovoljna sredstva, posebno za sljedeću godinu gdje su sredstva uvećana. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Hvala vama.

Koleginica Jonica želi riječ. Izvolite.

SNEŽANA JONICA:

Gospodine Pavličiću, na početku ispravka. Nije Vlada donijela Zakon o Fondu rada, Zakon o restituciji, niti Zakon o profesionalnoj rehabilitaciji. Skupština Crne Gore je donijela te zakone, a na vama je bilo da te zakone izvršavate. Tu je nastao problem jer vi i kada predlažete djelimično dobra rješenja, predlažete ih na način da ostavite prostor da ih ne izvršite i da negdje posljedice toga što vi ne radite svoj posao snose građani. Meni nije trebao odgovor što piše u zakonu, zakon odlično poznajem. Meni treba odgovor da li se sa 1.300.000 eura može isplatiti pet i po miliona eura. Ne može. Vi imate 2.800 pravosnažnih rješenja i imate novca za isplatu za 700 ljudi koji su zahvaljujući Vladi Crne Gore ostali bez posla, koji zahvaljujući Vladi Crne Gore ne mogu da nađu posao, koji zahvaljujući standardu i uslovima života jedva preživljavaju. Sada još treba da čekaju dvije, tri, četiri godine da tih ponižavajućih 1926 eura, i vi to obrazložete tamo nekim rješenjima, u zakonu za to nema obrazloženja.

Pričate o tome kako je Zakon o obeštećenju odličan, a ja vas vraćam na to da ste obesmislili dobro zakonsko rješenje na način što, sami smo ovdje definisali, Skupština je utvrdila, nakon usvajanja preporuka ombudsmana, da je način na koje

je Ministarstvo finansija definisalo rad komisija za restituciju omogućilo ono što je rezultat da će 26 godina biti potrebno samo da se donesu odgovarajuća rješenja i da ste, nakon što ste dobili osam preporuka, ispunili četiri tehničke preporuke, a četiri suštinske koje su se odnosile na profesionalizaciju rada tih komisija kako bi se što prije donijela rješenja. Onda, naravno, uvijek 60% od planiranih sredstava uplatite, 40% zakinete, i ti će ljudi 80 godina čekati. Fondu za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje lica sa identitetom, zaista neću više ponavljati, činjenica je samo da je Vlada Crne Gore u zadnje tri i po godine otela 17 miliona eura od lica sa invaliditetom, i neka vam to služi na čast.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Zahvaljujem.

Kolega Tarzan Milošević sada ima riječ, a nakon njega deset minuta ima Front koje će iskoristiti na način što će kolega Vučinić i kolega Bulajić podijeliti to vrijeme i govoriti po pet minuta. Izvolite.

TARZAN MILOŠEVIĆ:

Hvala, gospodine potpredsjedniče.

Gospodine ministre Boškoviću, gospodine pomoćniče Pavličiću, uvaženi predstavnici Regulatorne agencije, uvažene kolege, poštovani građani,

Vodeći se sintagmom da usvajanje i donošenje svih planova nameće vrijeme, a za budžet je svakako od izuzetnog značaja ambijent u državi, ambijent u okruženju, nesporno je da poseban problem u 2013. godini predstavljaju rizici po pitanju oporavka eurozone i veliki finansijski problemi koje imaju zemlje Evropske unije i naši susjedi. Rizik novog skoka cijena hrane mogao bi da poveća pad standarda građana i izvrši dodatni pritisak na srednju klasu. Sasvim je logično da u ovakvom okruženju Vlada mora da sprovodi reforme koje moraju da podstaknu rast brutodruštvenog proizvoda, povećanje proizvodnje, smanjenje socijalnih tenzija i otvaranje novih radnih mjesta. Za to je bilo neophodno da Vlada dinamizira proces institucionalne modernizacije, implementacije temeljnih ekonomskih reformi, prije svega se to odnosi na poreski sistem, sistem socijalne zaštite i reforme iz oblasti radnih prava. One su uz donošenje Zakona o budžetu i planirane u raspravi ovog zasjedanja. Niži rast brutodruštvenog proizvoda u Crnoj Gori u 2009, 2010. i 2011. godini u odnosu na prethodni period i niže direktne strane investicije nego u prethodnom periodu, iako su se prije jedanaest mjeseci u 2011. veće za 11% nego u 2010. godini, govore da neće biti ni malo lako, ni jednostavno održati budžetsku ravnotežu, servisirati sve obaveze i nastaviti sa kapitalnim projektom.

Proizilazi da je najhitnije potrebna intenzivnija reforma javne politike da bi se smanjio javni dug i ubrzale strukturne reforme, posebno u upravljanju javnim sektorom, investicijskoj klimi i tržištem rada. Potrebno je održati fiskalnu disciplinu, unaprijediti koordinaciju fiskalne politike, te sprovesti mjere usmjerene na smanjenje opterećenja privatnog sektora, u cilju podrške stvaranju novih radnih mjesta.

Ukazao bih na neke stvari koje se direktno ne vide u budžetu, ali mogu biti rezultat kvalitetne realizacije Zakona o budžetu, a istovremeno se uzajamno podržavaju. Bolje korišćenje postojećih resursa. Ne mislim samo na prirodne resurse, zemljište, vodu i šume već na reformu tržišta rada i socijalnih naknada

koje treba da podstaknu građane da se vrate tržištu rada i upotrijebe svoju preduzetničku energiju i druga znanja koja mogu upotrijebiti za biznis ideje, otvaranje novih radnih mjesta i povećanje zaposlenosti. To će dovesti do boljeg korišćenja resursa i dinamiziranja proizvodnje.

Ovo što je bila moja percepcija i kod sastavljanja budžeta, kada smo dobili datum pregovora, neophodno je kadrovski i finansijski ojačati sve državne institucije. Smatram da je tu potrebno više sredstava u budžetu, naročito za radne grupe jer je to jedan od preduslova da bi se mogao povući značajan dio sredstava iz evropskih fondova, istovremeno stvarati pretpostavke da se ojačaju kompanije da bi ispunile evropske standarde i da bi sa svojim proizvodima što prije bili konkurenti na evropskom tržištu.

Ravnomjerniji regionalni razvoj. Nesporno je da dugoročno treba raditi na smanjenju javnog duga, raditi na fiskalnim i demografskim izazovima, održivog zdravstvenog, obrazovnog i penzionog sistema i veća izdvajanja za javne investicije, poboljšati poslovni ambijent za promociju domaćih i stranih investicija sa akcentom na sjever Crne Gore. Prvenstveno nastavak ulaganja u infrastrukturu, podrška energetici i poljoprivredi, drvopreradi, dinamiziranje valorizacije vodnog bogatstva, puno aktivniji pristup centralama i fabrikama vode. Neću prihvatiti stav da se ne treba zadužiti za investicije u poljoprivredi, turizmu, drvopreradi i energetici. Na taj način ćemo uvoz i smanjiti platni deficit, a mala zaduženost donijeće veliki efekat. Raduje nastavak izgradnje infrastrukture na sjeveru Crne Gore, Direkcija za javne radove i Direkcija za saobraćaj od 65 miliona eura investicija, više od 60% ulažu u taj prostor, što će uz zalaganje opština u značajnoj mjeri poboljšati uslove ljudi na tom području. Kredit Evropske investicione banke od 50 miliona eura koji je obezbijedio Investicioni razvojni fond velika je šansa za dinamiziranje biznisa i nova radna mjesta. Uslovi kredita to obećavaju. Kredit se može dobiti na period od šest godina, sa grejs periodom od dvije godine. Siguran sam da je ovo dobra šansa i izazov za ljude da se bave malim i srednjim biznisom.

Što se tiče jačanja socijalne pravednosti, moramo, takođe, da povedemo računa. Povećanje budžeta za socijalni program je i te kako značajno. Izrada socijalnog kartona u značajnoj mjeri će unaprijediti ovu oblast. Na taj način ćemo izbjeći priču o socijali kao političkoj kategoriji. Sigurno je, složio bih se sa kolegicom Jonicom, da je potrebno stvoriti uslove da se obezbijede otpremnine za sve radnike koji su stvorili pretpostavke za to. Ministar Bošković je tu, nadam se da ima senzibiliteta i da će Vlada na sličan način kao što je radila u ovoj godini, značajan dio radnika zbrinuti u 2013. da bi, vjerovatno, konačno 2014. godine bio i taj posao završen.

Unapređenje zdravstvenog i obrazovnog sistema. Nastavljaju se ulaganja u zdravstvene i obrazovne ustanove, tako da je budžetom planirano oko sedam miliona eura. Pristalica sam bio jednog multidisciplinarnog pristupa ovoj oblasti, jer bez dobre zdravstvene, obrazovne podrške i na sjeveru Crne Gore sigurno ne možemo stvoriti uslove za opstanak ljudi na tim prostorima nego ćemo imati dalje iseljavanje ljudi.

Očuvanje i zaštita prostora životne sredine je jedno od najvrednijih turističkih potencijala. Međutim, izgradnja regionalnih deponija, mislim da potpuno neopravdano kasni i siguran sam da bliža saradnja resornog ministarstva i opština u sljedećem periodu treba da da rezultate. Sredstva su obezbijeđena i samo je potrebna jedna mnogo bolja saradnja da bi se ovi projekti realizovali. Vidjeli smo

da su kapitalne investicije planirane u iznosu od 65 miliona eura. Međutim, ne treba zaboraviti ni 133 miliona eura Evropske investicione banke, Svjetske banke, Njemačke banke, Evropske banke za obnovu i razvoj, namijenjena prvenstveno za vodosnabdijevanje, energetiku, čvrsti otpad, putnu i željezničku infrastrukturu. Povlačenje ovih sredstava u značajnoj mjeri zavisiće od kapaciteta i kvaliteta onih koji treba da ih povuku, resornih ministarstava i opština. Siguran sam da bi trebalo u ovoj godini iskoristiti sve te mogućnosti jačanjem i administrativnih kapaciteta, zapošljavanjem ljudi koji imaju znanja, da ta sredstva znaju da valorizuju.

Jačanje međunarodne saradnje i privlačenje direktnih stranih investicija. Ako želimo dinamičan razvoj njega bez velikih projekata nema. Obećano je u ekspozeu premijera da će početi izgradnja auto-puta Bar-Boljari, sa izgradnjom drugog bloka Termoelektrane u Pljevljima, izgradnjom aerodroma u Beranama i pripremiti uslove za izgradnju pruge Pljevlja-Bijelo Polje. Raduje početak izgradnje deset hotela visoke kategorije na našem primorju, a i svakako riješiti pitanje statusa hotela na sjeveru Crne Gore je od izuzetnog značaja za sve opštine na sjeveru Crne Gore.

Stručno osposobljavanje visokoškolaca. Izdvojeno deset miliona eura, stvorilo je pozitivnu klimu da mladi ljudi vjeruju da je šansa tu. Siguran sam da će dobar dio njih iskoristiti i nastaviti da radi i poslije obavljene prakse.

Ulaganje u sport i infrastrukturne projekte, predviđeno je ulaganje oko sedam miliona eura, manji je budžet za sport nego u prošloj godini, za šta je objektivno teško naći opravdanje, ali siguran sam kao i do sada da uz dobre sponzore i ljude koji žele da daju podršku sportu, da rezultati neće biti manje kvalitetni nego što su bili prethodne godine.

Što se tiče ulaganja u kulturu, žao mi je što je prestala akcija jedne dobre podrške kulture sjeveru Crne Gore, jer su to bila mala sredstva, a mislim da su imala veliki efekat uopšte na kulturni život tih sredina na sjeveru Crne Gore. Mislim da ne treba sve da se dešava u Podgorici i na Cetinju, da ima prostora od Plava do Kolašina. Nadam se da će za to resorno ministarstvo naći prostora.

Što se tiče dječijih vrtića, bilo je ovdje dosta pitanja na tu temu. Obradovaću sve one koji o tome razmišljaju. U Bijelom Polju će ove godine biti otvorena dva dječija vrtića, jedan je vrijednosti 1.950.000 eura, a to je donacija Vlade Azerbejdžana, a drugi rade zajedno Opština Bijelo Polje i Direkcija za javne radove 1.200.000. Tako da će i to krajem godine biti otvoreno ta dva dječija vrtića i Bijelo Polje će to pitanje na jedan kvalitetan način riješiti. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI ŽELJKO ŠTURANOVIĆ:

Hvala vama.

Sada, po dogovoru, kolega Strahinja Bulajić pet minuta, a nakon njega kolega Janko Vučinić pet minuta, i time će Front iskoristiti svoje pravo na deset minuta ukupno. Nakon njih dvojice kolega Filip Vuković. Izvolite.

STRAHINJA BULAJIĆ:

Zahvaljujem, gospodine potpredsjedniče.

Ovakav predlog budžeta sasvim sigurno odslikava ukupno stanje u ekonomiji Crne Gore. Da li ovakav predlog budžeta odslikava crnogorsko siromaštvo? Mislim da odslikava u punoj mjeri. Da li je restriktivan? Jeste. Da li restriktivan budžet može da ima potrebnu socijalnu komponentu? Može, ali u ovom

predlogu takva komponenta je više nego nedovoljna za vrijeme koje dolazi. Sasvim je sigurno i mislim da svi ovdje dijelimo mišljenje i tvrdnju da ovakav predlog budžeta jedino ne može biti razvojni. Dovoljan je samo letimičan pogled na prvu tabelu iz Predloga zakona i primijetiće se da je stavka otplata duga skoro dva puta veća od kapitalnog budžeta koji iznosi više nego skromnih 65,6 miliona, a koji će, pretpostavljam, prvim rebalansom se još više umanjiti. Već tu možemo staviti tačku na dalju priču o tome šta nas čeka u narednoj i narednim godinama.

Da li je realna priča o Vladinoj procjeni da će u narednoj godini rast BDP-a iznositi 2,5%? Mislim da nema niti može biti realnog osnova za takvu priču. Poznato je i da su predstavnici Svjetske banke saopštili svoju procjenu koja je, po mom skromnom mišljenju, više nego optimistična, a koja iznosi 0,8%. Priča o evropskim načelima u ekonomiji Crne Gore koju slušamo godinama, iz godine u godinu se potvrđuje da je to, ipak, tek samo priča. I dalje, odnosno još uvijek ne postoji volja bar da se shvati da zaštita osnovnih prava radnika i malih akcionara ima krucijalan značaj za pokretanje i uspostavljanje reformi.

Da li se kroz ovaj predlog budžeta može naslutiti da je Vlada pokušala da zaštiti najsiromašniji dio stanovništva od dodatnog smanjenja potrošnje? Taj dio stanovništva više ne može, jednostavno više nema kud, osim direktno na uštrb sopstvenog zdravlja. Kako god, u Crnoj Gori recesija traje, a u takvim periodima budžetski deficit je neminovan. Tada opada i zaposlenost i profit i svi oblici potrošnje, a u vezi s tim i poreski prihodi države. Stvar je samo u tome da li će se deficit realno, odnosno pošteno prikazati ili ne. Članom 11 ovog zakona omogućeno je novo zaduživanje u iznosu od 250 miliona, tako da će se dug i dalje rapidno uvećavati. Imajući u vidu stanje u privredi koja je praktično u kolapsu i mogućnost servisiranja dugova, takva politika nas sve ubrzano i neminovno vuče u dužničko ropstvo. Jedini način da se izbjegne razarajući balans dužničke krize je hitno smanjenje zaduživanja. Zaduzivanje u ovom trenutku ima smisla samo u cilju pokretanja investicionih ciklusa i to veoma brižljivo odabranih projekata, isključivo u tom, a ne nikako u nekom drugom smislu. Šta će Crna Gora uraditi kada uđe, a već jednom nogom jeste u zonu bankrotstva?

U ovom trenutku i ovako ekonomskoj politici može samo da traži, a već, kao što i vidimo, to i čini, dakle može samo da se dodatno zadužuje i da traži nove i nove kredite, pa i bez obzira na cijenu kamata, odnosno može kao što su to uradile i neke druge zemlje, pa i one iz Evropske unije, može da gasi vatru benzinom. To je tako, to je potpuno normalno kada se promaši i odabere pogrešan ekonomski koncept. Koliko će da iznosi budžetski deficit, to ćemo tek da vidimo. Pored svega, izgleda da slabašna crnogorska ekonomija, ipak i dalje više troši nego što stvara, u stvari praktično i nema realne novostvorene vrijednosti. Samim tim to je i razlog zbog čega nema unutrašnjih izvora za pokrivanje budžetskog deficita, a kako će, onda, biti moguće pokriti budžetski deficit. Kako stoje stvari, a to je i ovim zakonom već precizirano, samo novim zaduživanjem. Prije sam, poštovani građani, rekao gdje nas ta zaduživanja vuku. Koliko sam upoznat, crnogorska privreda nije u stanju da servisira ni iznos kamata na dugove. Dakle, po svakoj ekonomskoj logici, trasira se ubrzani put u bankrot države.

Bilo je predloga da se PDV poveća na 21%. Poznato je da velike javne dažbine mogu žestoko da posijeku i praktično unište i ono malo razvojnog potencijala koji postoji. Dakle, potrebno je, da bi se dostigao nekakav uskladjeni razvoj, ako je to ikako moguće, da se fiskalna opterećenja usklade sa razvojnim

nivoom privrede kakva god da je ta privreda. Gospodine ministre, ovaj predlog zakona o Budžetu za 2013. godinu shvatam tek samo kao ustavno, odnosno zakonsko moranje da Vlada predloži budžet u zakonskom roku, a ne kao realan, racionalan i korektan ekonomsko-finansijski prikaz i projekciju. Ali, na kraju, bez obzira na sve, gospodine ministre, tražim od Vas uvažavajući težinu crnogorskog ekonomskog trenutka da baš Vi, kao ministar finansija, bez obzira što to pripada dominantno nekom drugom resoru, baš u ovakvom ekonomskom trenutku povedete nepodijeljenu brigu i pokažete poseban senzibilitet prema posebnim grupama stanovništva, prema invalidima, prema slijepima, prema plegičarima, prema ratnim vojnim invalidima i tako dalje, a posebno prema najranjivijoj kategoriji - djeci sa teškoćama u razvoju.

Zahvaljujem.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala.

Kolega Filip Vuković.

Izvinite.

Izvolite, kolega Vučiniću.

JANKO VUČINIĆ:

Zahvaljujem, predsjedniče.

Poštovane dame i gospodo poslanici, poštovani građani, poštovani predstavnici Vlade, poštovani ministri,

Želim da budem odmah direktan i da kažem da neću podržati ovaj Predlog zakona o budžetu. Neću iz razloga što ga je nemoguće i nezamislivo podržati, jer, po mom mišljenju, to je samo da bi se zadovoljila zakonska forma da usvojite nešto što se zove Budžet, forma bez ikakve suštine, nešto što nema nikakve veze sa realnošću i stvarnoću. Ovakav predlog zakona o budžetu mogu podržati samo partijski vojnici, a ne poslanici koje su birali građani Crne Gore. Kao prvo, ovaj budžet je teško okarakterisati, teško ga je nazvati pravim nazivom. On nije svakako razvojni, jer tekući budžet u iznosu od 65 miliona kojim je predviđen završetak nekih infrastrukturnih objekata, od nekog manjeg značaja iz prošle godine, to su bile najvećim dijelom obilaznice, a vama iz DPS-a izgleda najvažnije da napravite obilaznicu oko gradova, obilaznicu oko Nikšića pa ne vidite šta je sve uradjeno oko toga grada i kako mu je uništena privreda. Nije ni socijalni, jer svi ti izdaci u budžetu nijesu dovoljni za armiju penzionera, armiju nezaposlenih radnika, tako da sva ta davanja u tom budžetu namijenjeni za socijalne potrebe su nedovoljna. On je kada ste ga predložili ocijenjen kao restriktivni. Medjutim, poslije predložene izmjene Zakona o socijalnom osiguranju možemo slobodno da ga nazovemo, pošto je ta izmjena Zakona o penzijskom osiguranju ocijenjena od većine opozicionih poslanika, kao mini rebalans budžeta koji nije usvojen. Možemo ga slobodno nazvati tajkunskim budžetom ili kukavičkim budžetom, jer ste od penzionera od kojih polovina prima penziju ispod 280 eura, njih 4.000 ispod 100€, oduzeli i nadomjestili rupu u budžetu koju su napravili tajkuni zajedno sa vašim šefom.

Kada je raspravljano ovdje, prije neki dan, o Završnom računu za prošlu godinu, naš kolega iz Demokratskog fronta Nebojša Medojević vas je nazvao bećarcima. Našao je neki vojvodjanski naziv. Medjutim, u crngorskom jeziku ima i

te kako dobar naziv za vas, a to je raspikuća. Raspikuća znači neko ko sve proda, prokocka, propije iz sopstvene kuće i onda se vrati kod penzionera da uzme od njegove penzije. Ali, vi to niste uradili od sopstvene kuće jer ste tamo bili odgovorni pred vašim familijama, ali ovdje niste imali nikakve odgovornosti pred građanima Crne Gore i zato ste tako opustošili i nagrdili Crnu Goru. Postoji izreka kod nas kada se neka vrijedna stvar da djeci - nemojte to davati djeci jer će to oni bestragati. Tako ste vi, prije 20 i kusur godina, dobili Crnu Goru kao jednu vrijednu stvar i vi ste uradili isto kao ovo djeca što su uradili od neke vrijedne stvari. Vi ste je za ovo 20 i kusur godina bestragali.

Novi - stari premijer vratio se sedmi put i sada je odlučio da štedi kada je došlo do dna vreće, naravno državne vreće, jer njegova vreća je puna, ali je to previše kasno. Trebalo se na primjer od Željezare, trebalo se štedjeti kada je Željezara proizvodila 280 tona kvalitetnog čelika. Medjutim, danas Željezara proizvodi 0 tona kvalitetnog čelika i 900 penzionera godišnje. Trebalo se štedjeti kada je Aluminijski kombinat radio punim kapacitetom, kada je stvarao profit, trebalo se štedjeti kada se kopalo 1000 i 1000 tona rude iz nikšićkih rudnika Boksita. Medjutim, danas sve je kasno.

Moje bivše kolege iz Unije slobodnih sindikata pokrenuli su inicijativu da se ne kupuje za 1. i 2. januar ove godine. Medjutim, većina gradjana zbog stanja u kojem je dovedena pogrešnom politikom neće moći kupovati ni radnim danima, a ne neradnim danima. To se odnosi na 1. i 2. januar. Moram pomenuti kakva je katastrofalna situacija danas u Nikšiću, jer se tamo gase i zadnji privredni subjekti, štrajkuju gladju radnici Hotela "Onogošt", štrajkuju gladju radnici Konfekcije "KONI", da su radnici bivšeg "Metalca", "Montevara" pred vratima Biroa, da Rudnicima Boksita prijete stečaj. Mislim da je ovo više nego dovoljno da bude razlog za neke mnogo radikalnije poteze sindikata. Ne sumnjam u moje bivše kolege da će ponovo pokrenuti one gradjanske proteste koji su bili tokom ovih godina. Šta nam ostaje? Vi ste svakako obezbijedili parlamentarnu većinu da vam prodje odokativni, paušalni budžet koji ovako ovakav na demagoški način branite, gradjanima ostaje da dočekaju Novu godinu pred praznim trpezama i da čekaju nekog Deda mraza koji će im omrznuti penzije, povećati plate, otvoriti nova radna mjesta, ali izgleda dako ga dočekamo poslije predsjedničkih izbora. Hvala.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala.

Novi poslanik, ali kada se završava rečenica, završava se u 20 sekundi maksimum. Ali, u redu, novi imaju pravo na bonifikaciju.

Najavio sam poslanika Vukovića, a da se pripremi poslanik Pajović iz Pozitivne Crne Gore. Izvolite.

FILIP VUKOVIĆ:

Gospodine predsjedniče Skupštine, gospodo potpredsjednici, gospodo ministri, direktori agencija, kolege poslanici,

Rasprava o budžetu tj. o Zakonu o budžetu, jedna uobičajena i sasvim obična aktivnost ovog parlamenta, iako sam i ja nov, ali nadam se da neću tražiti prekoračenje, moraću da podsjetim da je finansijski plan koji treba da obezbijedi funkcionisanje javnih finansija ili odgovor na plan za rješavanje potrebne potrošnje

svih državnih organa tj. servisiranje obaveza Crne Gore na unutrašnjem i međunarodnom planu. Predloženi budžet predstavlja optimalnu kombinaciju u ovom trenutku štednje, postojeće proizvodnje i novih proizvodnih potencijala u sferi eksploatacije, prerade, prirodnih resursa i valorizacije domaćeg znanja, iskustva i mogućnosti. Budžet za 2013. godinu stvara uslove za biznis u narednim godinama, bez bitnijih izmjena fiskalne politike, postajemo povoljna destinacija za posao, rad i život. Milijardu trista sedamdeset pet miliona je manje 2,3% od rebalansiranog budžeta iz 2012. godine, ohrabruje i daje garanciju da i u narednoj godini koja će biti najveća krizna godina u eurozoni. Ako ostvarimo da u 2013. godini bruto nacionalni dohodak bude nešto oko 3,5 milijarde, to bi bio rast od 2,5% u odnosu na postojeći, u vrlo nepovoljnom okruženju i jednoj ne samo evropskoj nego i regionalnoj krizi. Zar ne treba glasati budžet koji ima realan rast od 2,5%, čija je struktura u dijelu deficita, takođe, manja ove godine za nekih 13% nego prethodna, u stvari koja je još uvijek tekuća, sa rebalansiranih 110 miliona deficita, predviđamo da će biti 95 miliona, predviđa se rast izvornih prihoda od 1%, to je, takođe, argument, zaduživanje je u padu. Trendovi izdataka u 2013. godini su apsolutno za pohvalu. Izdvajanja za socijalnu zaštitu biće veća 4,2%, iznosiće nešto oko 498 miliona, što predstavlja povećanje 4,2%. Bruto zarade će biti nešto manje 1,5%. Ostala lična primanja će, takođe, biti manja 1,4%. Rente, subvencije i ostali izdaci, transfer za socijalnu zaštitu, kapitalni izdaci, otplata dugova, rezerve, svi procenti u odnosu na budžet iz 2012. godine je, u svakom slučaju, nešto zbog čega treba podržati ovaj budžet. Takođe, kretanje državnog duga je izbalansirano na period do 2015. godine, gdje neće dostići 60% masrihtskih, znači ostaće u granicama od 51% do 54%.

Očito je da je Ministarstvo finansija, naravno i kompletna Vlada, vrlo pažljivo kreirali budžet. Kapitalni budžet koji je predviđen, 65,64 miliona je, možemo da kažemo, dio kapitalnog budžeta. Podsjetiću vas da mi imamo praktično potpisane ugovore. Postoje sredstva potpisanih ugovora nepovučениh kreditnih aranžmana sa međunarodnim finansijskim institucijama, u iznosu od oko 106,7 miliona eura. Navedena sredstva namijenjena su za realizaciju značajnih infrastrukturnih projekata u oblasti energetike, vodosnabdijevanja, odvođenja otpadnih voda, čvrstog otpada, putničke i željezničke infrastrukture itd. Navedeni aranžman je zaključen sa međunarodnim finansijskim institucijama kao što je Evropska banka za obnovu i razvoj i Berdi, Njemačka KFE, Svjetska banka i dr. pod vrlo povoljnim uslovima sa vrlo povoljnim grejs periodima. Takođe, treba napomenuti da će se u toku sljedeće godine potpisati kreditni aranžmani u ukupnom iznosu od 117,20 miliona i to većinom za infrastrukturne objekte. Svjetska banka za projekat upravljanja industrijskim otpadom 50 miliona, Njemačka KF za projekat vodosnabdijevanja na primorju deset miliona, banka Savjeta Evrope za unapređenje obrazovanja deset miliona, Evropska investiciona banka za projekat rekonstrukcije puteva i mostova 20 miliona itd. Ovo nije samo 64%. Sve ovo generiše i zapošljavanje, bez obzira ko bude izvođač i ko bude ove projekte realizovao i implementirao. Naravno da će, u svakom slučaju, uticati bitno i na zapošljavanje u sredinama u kojima se to bude izvodilo. Podsjetiću vas da od ovih para u Pljevljima postoje potpisani ugovori od strane Ministarstva finansija na 6,5 miliona od ...čega je 2,5 miliona ... i četiri miliona je vrlo povoljan kredit koji je Vlada garantovala, koji Pljevlja ne bi trebalo da vraćaju, to je toplifikacija grada. Zaustavilo se, Vektra nije završila kotlove, potpisali opštini, opština ima papir i ne

mora da radi. Šest i po miliona je namijenjeno za infrastrukturu cjevovoda, zamjenjivača toplote, sve ono što je bitno i što nikada više Pljevljaci to neće dobiti ako ovu šansu ispuste, opstruirajući Vladu, prethodnu vlast itd. Izvor toplote, da li će to biti Toplana Vektrina, da li će biti Termoelektrana, da li ćemo mi praviti neki novi izvor, a u svakom slučaju ovo je vrlo bitan dio koji predstavlja više od 40% ukupne cijene izgradnje toplifikacije koja je neophodna i nužna Pljevljima.

Nije tačno da Pljevlja ništa nijesu dobila u sljedećoj godini. Imaju potpisane arazmane koje ne realizuju. Podsjetiću vas, imamo 3,5 miliona za sanitarnu deponiju granta i mogućnost zaduženja do potrebnog iznosa za izvršenje deponije. Pljevlja su jedna od rijetkih opština koja ima prostornourbanistički plan, ima sve urbanističke uslove za izgradnju toga plus ovih dana će se pojaviti tender prečišćavanja otpadnih voda, glavni gradski kolektor i završavanje uređenja rijeke Čehotine, 8,5 miliona grant Pljevljima do 12 miliona mogućnost zaduženja kod u ovim ciframa o kojima sam pričao. Sve može da bude i crno i bijelo, zavisi ko ga predstavlja, zavisi koliko ima vremena i koliko ima želje da ga predstavi.

Šta je ohrabrujuće u ovom budžetu? On će, u svakom slučaju, obezbijediti penzije, socijalna davanja, plate za nekoliko desetina hiljada radnika u javnom sektoru, profesori, ljekari, vojska itd. Podsjetiću vas na ekspozije premijera Đukanovića. Pazite, ko nađe grešku tome i argumentovano se suprotstavi, onda će on dobiti neku visoku nagradu: 1) Saobraćajna infrastruktura, Željeznica Pljevlja-Bijelo Polje dalje prema Beranama i auto-put koji treba da poveže šest naših istočnih opština; 2) Energetika; 3) Industrija, Željezara, Aluminijski kombinat, Drvoprerada, uglavnom u Pljevljima, Kombinatski koji je 90% završen. Možemo mi da kritikujemo Brkovića, možemo da kritikujemo bilo koga, ali to je trenutno najbolji kombinat u Evropi. Za njegovo pokretanje bio sam tamo sto puta, a vi nijeste bili nijednom. Bio sam predsjednik opštine i znam šta smo napravili u Pljevljima, za ponos, ko je god došao u Pljevlja je izrazio samo riječi pohvale, a vidjećete vrlo brzo, kombinat se stavlja u funkciju za pola godine, sa sredstvima od pet miliona eura. Najbolji kombinat trenutno u Evropi. Podsjetiću vas, to je bila industrija, dalje ide poljoprivreda i na peto mjesto ona jedna od zabluda ne samo naših turizam, nego Španije, Grčke i Portugala, u sferi kada imamo uvozu energiju, uvozne impute kao što su hrana, pića, vode, radna snaga, to i ne treba da bude kao do sada prioritet. Znači, ova Vlada u startu govori da zna šta radi, izbalansirani budžet koji je praktično isti kao ove godine daje apsolutnu garanciju za nešto što će se dešavati u narednoj godini. Podsjetiću vas i ovo, bez obzira koliko ste skloni da napadate premijera Đukanovića, svi mirno spavate...

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala Vam.

Mislim da su opozicioni poslanici spremni da se promijene sa direktorom Regulatorne agencije u njihove ime odmah mogu da kažem.

Rekli smo da svodimo raspravu, malo kraću verziju dajte. Onda dva minuta komentara.

Izvolite.

VLADISLAV BOJOVIĆ:

Gospodine Vukoviću, nijesam ni očekivao drugačiji nastup. Nastavili ste praksu poslanika Demokratske partije socijalista koji dolaze iz Pljevalja, da prilikom

raspave o budžetu ili o pojedinim zakonima čitate obrazloženje Vlade. Čuli smo jednu potpuno bezbojnu, u najvećem dijelu vaše diskusije, jednu bezbojnu apologiju vlasti, apologiju Vlade, opravdavanje mnogih stvari za koje je apsolutno jasno svim građanima da su pogrešne i da su štetne. Kad ste se već ostvrdnuli na Pljevalja, prije svega, ja sam se zbog toga javio, rekli ste nekoliko grubih neistina.

Kada je u pitanju toplifikacija, toplifikacija je pokušana da se veže za projekat "Vektre Jakić" da bi se sudbina grada vezala za njenog vlasnika, gospodina Brkovića i to u situaciji kada je bilo potpuno jasno da "Vektra" ide u stečaj i to u situaciji kada je bilo potpuno jasno da je gospodin Brković jedan potpuno neodgovorni investitor, bolje reći kvazi investitor, bolje reći uzurpator i preprodavac pljevaljskih resursa. On je u stanju da ispoštuje elementarne obaveze koje mu proističu iz zakona, ali je zato znao da otpušta ljude. Kao što vidimo ovladali ste prilično dobro širenjem lažnog optimizma, što je karakteristika poslanika DPS-a, što smatram vrhuncem obmanjivanja.

Dakle, na kraju, da li je nešto crno ili bijelo, o tome će prosuditi građani Opštine Pljevlja, ja tvrdim da je situacija izrazito teška i tvrdim da je potpuno apsurdna Vaša priča...

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala.

Izvolite, gospodine Vukoviću.

FILIP VUKOVIĆ:

Ja kolegu Bojovića, pošto je iz Pljevalja, neću vrijeđati, kao što je on pokušao da vrijeđa mene, smatraću da imamo isti poslanički staž, stvarno smo kolege bez obzira na godine. Njegovo nepoznavanje tehničkih stvari je normalno i prirodno s obzirom da sam ja inženjer i 20 godina top menadžer, a kolega Bojović je ipak završio filozofiju i pronalazi neke nove pravce u filozofiji, a svojim diskusijama u glavnom poslanici iz strane opozicije su pokazali da ima nešto što ne žele da čuju. I tada kada to ne žele da čuju ne može ih niko natjerati, zato ste i opozicioni poslanici. Greška premijera Đukanovića je jedino što u svom dugogodišnjem bavljenju politikom nije stvorio malo bolju opoziciju, a mogao je. Onda bi vjerovatno i mi bili bolji, ali moguće i da nije imao bolji materijal. Svaka čast vama iz SNP-a, ali i vi morate biti dio naše pažnje, jer u Pljevljima silni SNP koji je nekada imao 15,16 hiljada glasova zadnji put je imao 4 100 glasova. Naša koalicija je imala sama više nego PZP, Nova srpska demokratija, SNP-e i tako dalje. Kada vam nijesmo dozvolili da manipulirate sa pismima, kad smo obučili naše biračke odbore i kad smo broj pisama doveli u granicu, vidjelo se stvarno stanje građana i njihova želja u ovom izbornom ciklusu koji je bio juče. Ne znam o čemu Vi pričate...

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala Vam.

Najavljen je kolega Pajović, a priprema se kolega Duković.

Žao mi je, pljevaljske probleme riješite gore.

Mislite kao partija? Izvinjavam se. Daću po dva minuta, može?

Izvolite.

NEVEN GOŠOVIĆ:

Predsjedniče, veoma ću kratko, neću oduzimati puno vremena. Rezultati izbora su takvi kakvi jesu, mislim da je građanima Pljevalja danas mnogo toga jasnije i da bi ti rezultati danas bili posve drugačiji u odnosu na SNP-e. Ali jedno pitanje koje ću Vama postaviti, gospodine Vukoviću, jeste, kako uspjeste za vašeg mandata da uvalite Opštinu Pljevlja u dug preko 19 miliona eura, i ko će to, i na koji način i kako da vrati? Šta smo dobili za uzvrat za tolika silna sredstva? Samo mi to odgovorite i onda ćete poslati onu pravu poruku koju treba da čuju građani Crne Gore.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala, dva minuta za 19 miliona.

FILIP VUKOVIĆ:

Znači, nijesam ja, kako Vi kažete, uvalio Pljevlja. Podsjetiću Vas, za pet godina mog mandata većina u Skupštini je upravo SNP-e, Nova srpska demokratija, Pokret za promjene, imate pet odbornika više. Znači, vi usvajate sve planove, vi pravite budžete, vi donosite odluke o zaduživanju. Ja sprovodim ono što vi radite i ne smatram da smo loše radili. Naprotiv, podsjetiću Vas, nikada se nije desilo da opozicioni parlament jednoglasno usvoji Izvještaj o radu predsjednika iz druge partije. Da su sve bili moji neko me ne bi volio, nekome nijesam doveo put, nekome nijesam dao vodu. Znači, ta teza koja je vješto lansirana u pokušaju da se diskredituje jedna sjajna petogodišnja karijera izvršne vlasti, do duše u saradnji sa lokalnim parlamentom, gdje je vaš predstavnik SNP-a bio predsjednik.

I drugo, te pare su sve uložene u Pljevlja. Isušio sam fekalno jezero, koje vama nije smetalo 20 godina, koje je bilo bruka grada. Napravili smo ulicu Save Kovačevića, koja je bila podvig, izvođač "Putevi Užica" je stavio u svoje referentne radove. Napravili smo Dom kulture iz koga su rasla drveća, u kome stoji scenska tehnika, nećete da je povežete, nećete da je stavite u funkciju da bi pričali o tih 20 miliona. Vatrogasna vozila, gori šuma, sedam najmodernijih vatrogasnih vozila na svijetu stoje, nećemo da ih stavimo u funkciju, neka izgori šuma i neka se vidi.

A zašto, gospodine Kaluđeroviću, dobacujete? Ne možete me iznervirati.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala Vam.

Mnogo loših momaka ima tamo, od naziva ulica pa na dalje.

Kolega Pajović.

DARKO PAJOVIĆ:

Poštovani predsjedniče, dame i gospodo poslanici,

U ime Pozitivne Crne Gore daću jedan kraći osvrt na budžet koji je danas na dnevnom redu, sa tom napomenom da prethodne diskusije svakako jesu bile inspirativne, i jesu bile poprilično povezane sa temom koju imamo danas na dnevnom redu, a to je budžet, jer jako veliki broj lijepih želja koje služamo skoro 23..... kada je u pitanju konkretno grad koji ste pominjali, jesu nešto što čini mi se oslikava generalno i stanje crnogorske ekonomije koje po meni je vrlo precizno preslikano u godišnjem budžetu Vlade za 2013. godinu.

Dakle, čini mi se da ni Vlada nije željela da čuje, a ne znam ni kako će oni mirno da spavaju s obzirom da imamo jedan ogromni broj obećanja u prethodnih, pa da ne idemo dalje, od 2006. godine, pošto primjećujem da se vrlo često pominje 21. maj, kao jedan sasvim sigurno uzvišeni datum u crnogorskoj istoriji, ja isto tako moram reći da u tih posljednjih šest, odnosno ulazimo već u sedmu godinu, imamo cijeli niz obećanja koja ne samo da nisu ispunjena već naprotiv, jedan veliki broj problema i koji je i produbljen. Dakle, za nas budžet za 2013. godinu, definitivno jeste priznanje da crnogorska ekonomija jeste u velikim problemima i ne predstavlja ništa drugo već rezultat, čini mi se jedne dugotrajne, da ne kažemo višedecenijske, pogrešne ekonomske politike.

Naime, u prethodnom periodu smo vrlo često slušali da je svjetska ekonomska kriza glavni krivac za stanje crnogorske ekonomije, bezuspješno smo čekali veliki broj investitora i na taj način riješili, zapravo pokušavali da riješimo sve naše ekonomske probleme, ne sagledavajući ono što se zove realnost. A realnost je da smo imali veliki broj obećanja, obećanja koja su išla na plate od 575 eura, investicione objekte, aerodrome, auto puteve, toplifikaciju Pljevalja, izgradnju II bloka termoelektrane, kolektora za prečišćavanje voda i cijeli niz drugih stvari koje vas moram podsjetiti jesu danas na žalost samo spisak lijepih želja.

Kada govorimo o ekonomskim kretanjima i generalnom budžetu ja moram vas podsjetiti da smo samo u možda tri mjeseca čuli tri potpuno različite priče. Dok je u izbornoj kampanji obećano citiram "40 hiljada novih radnih mjesta i poboljšanje životnog standarda,....", u funkciji mandatarata smo konstatovali da je ipak postojao veliki broj grešaka u crnogorskoj ekonomiji, da privatizacija nije baš bila toliko dobra, a da zapravo nije obećano 40 hiljada novih radnih mjesta, već 40 hiljada zaposlenih. Danas, čini mi se po budžetu koji imamo na dnevnom redu možemo konstatovati da je situacija još gora, odnosno da je Crna Gora u jako velikom ekonomskom problemu jer, kako drugačije tumačiti smanjivanje plata i generalno zamrzavanje penzija, bez kao jedan potez, čini mi se opravdan kada su u pitanju javni funkcioneri, a čini mi se u potpunosti neopravdan kada je u pitanju najranjivija socijalna kategorija, a to danas, htjeli vi to priznati ili ne, jesu penzioneri. Stoga, čini mi se da bez obzira što budžet, ponoviću, oslikava generalno kretanje negativno kretanje u crnogorskoj ekonomiji on ipak nema ni plana ni vizija sa njim, mislim da ćemo biti saglasni, nema ni posebnog boljitka, jer budžetske stavke koje su kategorisane, zapravo govore da smo mi, rekao bih na nekoj vrsti aparata. Prosto ćemo sačekati neka bolja vremena, odnosno 2014. godinu.

Takođe izdvajanja za zdravstvo u procentima 3,67%, izdvajanja od 0,67% za zaštitu životne sredine meni takođe vrlo čudne disproporcije kada su u pitanju objekti za Upravu policije od preko 900 hiljada eura, a za sve projekte vezano za zaštitu životne sredine imamo 670 hiljada eura, ili možda 600 hiljada eura za one koji predstavljaju budućnost Crne Gore. Nisam siguran da su to dobre budžetske proporcije, bez obzira na određene potrebe kojima se rukovodio onaj koji je to pisao.

Nama definitivno jeste potreban zaokret, ali ovaj budžet nije zaokret, jer da biste napravili zaokret, potrebno je da radimo sa nekim novim idejama i potrebno je, čini mi se raditi da se zna koji je pravac i koja je vizija. Mi u ekonomskoj politici Crne Gore do sada za 23 godine smo imali uglavnom halospjeve o neoliberalnoj ekonomiji, slobodnom tržištu i čuvenoj nevidljivoj ruci koja će apsolutno da riješi sve probleme našeg tržišta. Uz to je naravno išlo i cijelih 23 godine, cijelog niza

obećanja u koja svakako ubrajam i ova koja su danas izrečena. I danas ovdje u ovom domu opet smo ponovili ili ste ponovili ljudi iz pozicionih klupa, sva ona obećanja koja više od dvije decenije zapravo se čuju sa ove strane Parlamenta. Ja ne znam da li je to populizam, ali znam da to negenralno nije dobro, a nije dobro jer privatizacija koja je završena ili će biti završena, ocijenjena je kao neuspješna. Novih radnih mjesta, kao što vidimo, nema, a isto tako rijetki primjeri dobrih privatizacija, svakako ne mogu, citiraću "... opravdati ili neznanje ili korupciju koja je vrlo često bila prisutna".

Kada već pominjemo korupciju ja sam takođe saglasan sa svojim kolegama da je daleko više novca trebalo izdvojiti za borbu protiv korupcije, jer korupciju svaka zemlja posmatra kao ekonomsku kategoriju. Dakle, borbom protiv korupcije vi zapravo jačate ekonomske instrumente i daleko veći priliv novca imate generalno u državni budžet, što čini mi se nije slučaj u Crnoj Gori gdje se vrlo često traži nečija glava bez sagledavanja onoga što je suština borbe protiv korupcije, to je priliv sredstava u budžetu. Tako smo i danas svjedoci da neki visoki državni funkcioneri su otišli iz određenih državnih preduzeća, a nisam sasvim siguran da imamo političku, a čini mi se bilo bi i te kako neophodna i krivična odgovornost. To je ono što ja podrazumijevam pod zaokretom u politici i pod zaokretom u ekonomiji. Međutim, još tokom izborne kampanje smo kazali i ostajemo pri tome - teško sa svim onim istim razmišljanjima, istim shvatanjima možemo zapravo doći do preokreta koje je nužno i neophodno crnogorskom društvu. Prosto onaj ko je napravio problem, teško može i riješiti taj problem, a budžet koji je pred nama je apsolutno dokaz za to.

Kada su u pitanju "zlatne lavice" koje su pominjane i generalno eksploatacija bogatstva koje imamo na sjeveru Crne Gore, želio bih samo da kažem da je to ipak naše zlato. To nije njihovo zlato, ali su za to apsolutno opravdane sugestije kolega vezano za gradove koji se nalaze na sjeveru Crne Gore. Mnogo toga smo im uzeli kad kažem "mi smo uzeli" uzela je država Crna Gora, a malo toga im je dato. Malo toga im je vraćeno. Ja nisam sa sjevera ali dovoljno je otići i boraviti sat vremena i vidjeti na šta liče njihove ulice, na šta liče njihovi domovi, a koliko toga su dali generalno državi Crnoj Gori i kada je u pitanju voda, i kada je u pitanju ruda, i kada je u pitanju uglj.

Ja sa ovim budžetom generalno ne vidim promjenu politike, već naprotiv, nastavak svega onoga što nije bila dobra praksa. Da ne bi možda bilo čudno, to zapravo vodi u nove socijalne i druge probleme koje Crna Gora vuče već dugi niz godina i onda se ne trebamo čuditi ogromnim migracijama, koncentracijama stanovništva jer, izvinite gospodo, ovaj budžet definitivno ne pruža mogućnost svakome za jednake šanse za život. Onaj, ponoviću, koji se rodio u Pljevljima, u Andrijevici, u Podgorici nema iste uslove za život, a mi više od dvije decenije slušamo da je svakome neophodno ostvariti upravo taj san. I ako je u nečemu ovaj budžet solidaran on je solidaran i možemo staviti znak jednakosti između penzionera i svih onih vlasnika da tako kažem loših privatizacija koje su se desile u prethodnom periodu.

Nije fer, i nije pošteno da zamrzavamo penzije penzionerima, da smanjujemo, ako hoćete, i plate ljudima u administraciji, onim vrijednim radnicima, a da u isto vrijeme plaćamo dugove onima koji nisu donijeli ili su donijeli jako malo dobrog Crnoj Gori.

Podsjetiću, niti je bilo novih radnih mjesta, uglavnom nismo ni vidjeli tu čuveni primjenu novih tehnoloških metodologija, a kadrove koje smo uspjeli da obučimo za taj period, oni su na žalost otišli van granica Crne Gore. Dakle, budžet ako u nečemu jeste solidaran, solidaran je u smislu da će svi građani Crne Gore, osim subvencija koje su do sada plaćali za struju, sada plaćati i za Kombinat aluminijuma i plaćati jednostavno cijenu za jedan cijeli niz preduzeća koja nijesu bila dobra. Na žalost, to znači mnogo manje novca, mnogo manje novca za svakog građanina Crne Gore, na javne usluge, na bolnice, na škole, na vrtiće, pa evo vidim da u samom budžetu nema ni obećane mini bolnice u Šavniku, tokom predizborne kampanje. Ipak je za državu Crnu Goru, čini mi se mnogo vredniji život svakog njenog građanina i pravo na život....

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala vama.

Najavljen je kolega Duković, pa onda tri asa opozicije Radulović, Milić, Mandić. Niste vi, kolega Medojeviću, među ta tri. Izvolite.

HALIL DUKOVIĆ:

Zahvaljujem, gospodine predsjedniče.

Dame i gospodo poslanici, uvaženi članovi Vlade,

Dva su ključna momenta koja su dominantna pri donošenju svakog budžeta. Jedan je uraditi pravilnu raspodjelu sredstava po svim potrošačkim jedinicama tako da svaka od njih može normalno funkcionisati, a druga je kako obezbijediti ta sredstva. Posebno je to otežano u ovim uslovima ekonomske krize koja već evo nekoliko godina je prisutna ovdje kod nas, iako Crna Gora sigurno nije ničim doprinijela toj krizi, nije ni mogla izbjeći tu krizu, ali to su realne okolnosti u kojima se nalazimo.

Ta sredstva, rekao sam teško ih je obezbijediti, ali, isto tako, ni malo nije lakše ih podijeliti na jednake djelove ili kako su to tražili budžetski potrošači. I taj nesklad između onih koji kreiraju budžet i onih koji su potrošači budžeta uvijek je postojao i ne samo u budžetu, taj jaz, da tako kažem, između davanja i uzimanja, postoji stalno i u svakodnevnom životu. Ali, ono što je najbitnije jeste da budžet bude realan prikaz sredstava, odnosno da realno prikažemo ono što imamo, ono što će se primiti u državnu kasu, i način kako ćemo to trošiti. Naravno, mislim da je svima jasno da ne možemo potrošiti više nego što imamo, pa je možda i realan zahtjev nekih potrošačkih jedinica za povećanjem budžetskih sredstava morao biti sveden na manju brojku. Takođe, vjerujem da bi svi mi željeli da budžet bude mnogo veći, da sve potrošačke jedinice dobiju mnogo više sredstava, ali moramo uvaćiiti da stroga ekonomska politika mora biti u ovom i ovakvom vremenu, a da i stroga ekonomska pravila zbog krize u euro zoni moraju biti ispoštovana, jer mi kao zemlja koja je počela pregovore sa Evropskom unijom moramo pokazati da imamo stabilnu ekonomsku politiku, moramo pokazati da imamo stvarno jedan stvarni cilj, a to je članstvo u Evropskoj uniji a sa ovakvom ekonomskom politikom taj put nam može samo biti olakšan.

Ono na što bih ja obratio pažnju i o čemu bih se bavio u ovom svom izlaganju, jeste institucijama koje se bave zaštitom ljudskih i manjinskih prava, i mogu da kažem da je finansiranje ovih institucija dobro urađeno ovim predlogom budžeta.

Počecu od institucije Zaštitnika ljudskih prava i sloboda, kao nezavisne institucije koja ce imati sredstva koja ce obezbijediti normalno funkcionisanje ove institucije, a mi znamo da ova institucija u buducim pregovorima je jedna od najvažnijih s obzirom da se počinje od poglavlja 23 i 24 koja sadrži i ljudska prava. Takođe Ombudsman je dobio i sredstva za njegovu i međudržavnu aktivnost, znači ima sredstva za saradnju sa komitetima ujedinjenih nacija, i tijelima Savjeta Evrope, aktivnosti u okviru mreže Ombudsmana za djecu Jugoistočne evrope, Evropska mreža Ombudsmana itd.

Pomenuću i Fond za manjine koji po zakonu ima 0,15% sredstava iz budžeta što je po ovom planiranom budžetu nešto preko 900 eura. Naravno, predlogom zakona kaže najmanje 0,15%, što znači da ne može ispod 0,15%, i ponekad je opravdan zahtjev kad se kaže, to znači da može i mnogo više. Ali, sagledavajući jednu realnu situaciju u kojoj se nalazimo, mislim da ova brojka od 0,15% jeste brojka koja će i ovaj fond zadovoljiti da uradi one svoje osnovne poslove.

Ono što je za pohvalu jeste Ministarstvo za ljudska i manjinska prava koji dio sredstava za svoje programe crpi iz međunarodnih organizacija, što sigurno garantuje njihov uspješan rad, ali i rasterećenje budžeta, što je stvarno za pohvalu. Ovo ministarstvo za ljudska i manjinska prava, pored ostalog ima i sredstva u pogledu zaštite i očuvanja vjerskih zajednica, sredstva za unapređenje položaja RAE populacije, i finansiranje nacionalnih savjeta.

Istina je da ću se složiti sa svima onima koji kaže da nacionalni savjeti još uvijek nijesu proizveli onu funkciju koja im i pripada, a to je da budu vodilja u pravcu razvitka manjinskih naroda, tamo se još uvijek odvijaju i političke borbe, ali izgleda da te dječije bolesti moramo svi prebolovati i da će doći vrlo brzo vrijeme, kada će oni odgovoriti svojoj funkciji.

Ono što ću posebno istaći, na što posebno ukazujem, jeste finansiranje Ministarstva za rad i socijalno staranje, odnosno njihova briga za institucije koje spadaju u njihov resor, a to su ustanove za zbrinjavanje djece, a posebno one koji se bave zbrinjavanjem osoba sa teškoćama u razvoju različitih kategorija.

Čitajući predloženi budžet vidio sam da je i finansiranje ovih institucija obezbijeđeno na jedan kvalitetan način i siguran sam da će država, ako bude ptorebe, iznaći načina i za dodatno finansiranje. Kažem i da treba, jer je to sigurno kategorija naših građana kojima je pomoć najpotrebnija.

U institucije koje su obuhvaćene ovim ministarstvom spadaju i Zavod, Komanski most, Dječiji dom Mladost Bijela, Dom starih Grabova, Risan, Dom starih Bijelo Polje, Centar za djecu i mlade Ljubović, itd. itd.

Na kraju bih pomenuo još jednu struku kojoj i sam pripadam, a to su zdravstveni radnici, odnosno zdravstvo u cjelini koji svoju humanost uvijek na istom nivou sa istom profesionalnosti su ispoljavali. Činejnica jeste da je u vremenu kada je stvarno bilo nešto da se dijeli zdravstvo nije bilo prvo. Vjerujem da će se i to prevazići.

Evo, zahvaljujem. Neću vas više ni zbog ovog kašlja....

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Laringitis doktore, vi ste tu dobri i ne treba vam pomoć. Ovo je vrijeme virusnih laringitisa, no vi ste na dobrom glasu, vi se ne morate bojati za to.

Hvala doktore.

Rekao sam, tri asa opozicije, rekli bi na primorju razbaštovana, ovi koji znaju talijanske karte, ovi ostali teško će se snaći.

BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala, gospodine predsjedniče, sve u tragu kojeg ćemo staviti u ovozemaljskom životu.

Poštovane kolege, uvaženi građani Crne Gore, biću krajnje, krajnje direktan, jasan i iskren, jer se plašim za voju državu, jer mislim da moja država dolazi u stanje kada je u pitanju osnovan njen supstrat, jer je u pitanju nešto što može imati dalekosežne posljedice nešto što može trajno zatrti život i ljepotu življenja na ovom prostoru. Samo ću pričati iz ekonomije, ničega drugog, neću biti politikant, biću krajnje ono zbog čega sam i ovdje u ovoj skupštini.

Ovaj budžet, prva moja duboka konstatacija, je nešto što je proizvod projekcije države koja je pred bankrosvom, ona je redistribucija siromaštva, ona je nešto što onemogućava njen bolji održivi razvoj. Hiljade indikatora ima za to i ove ovdje koji su na ovoj prvoj strani gdje kažu da izvorni prihodi nisu ni za goli život. Za goli život moramo da se građani Crne Gore zadužimo, a ne nikako, a tek kako za budući život što znači školstvo, razvoj, izgradnju i kapitalni budžet i sve ostalo. Javni dug ide ka nečemu što znači gravitacioni pad, ide ka nečemu što je 55% ukoliko štetne, rizične i kako goj hoćete garancije se aktiviraju to će probiti limit od dvije milijarde i ide dalje. I tako dalje i tako dalje.

Potvrda za moju priču, da ne bi oduzimao vrijeme i sebi, nečemu što ću dati neku projekciju, neko viđenje budućnosti je i ovaj izvještaj posljednji kvartalni Svjetske banke u vezi Jugoistočne Evrope. Ali, ono na čemu stalno insistiram to je da nemojte da manipuliramo sa bruto društvenim, čak i sa onim proizvodom i onim koji već Evropska unija uvodi, a to je kako se kaže nacionalni domicilno stanovništvo, nego sa onim što znači kupovna moć građana Crne Gore. To je najreferentniji indikator kako žive građani Crne Gore. Sramota me je od ovoga ljudi. Pogledajte 41 zemlju Evrope u kojoj su i zemlje Evropske unije, i koje su one koje se pridružuju, i one koje neće u nju, i oni koji su nekadašnji proizvod SSSR. Mi smo ljudi evo ođen, to je sramota za sve nas. Zato sam rekao gospodine Krivokapiću, sve zavisi od traga. Mi smo pred trajnim siromaštvom, iza nas su tri zemlje SSSR i dvojica naših kolega susjeda. Mi sa ovim budžetom idemo skroz dolje. Ljudi, ovo je tregedija Crne Gore i pogledajte je dobro.

Suštinsko pitanje, da li iz ovoga što znači trajno satiranje Crne Gore u suštinskom smislu, ... i možemo li? Ovo je ljudi bez ikakvog politikantstva, bez nečega što znači promocija Demokratskog fronta. Ovo je spasenje Crne Gore. Sve smo obuhvatili, sve smo napravili, kako da napravimo radikalni zaokret ka nečemu što znači prosperitet iz nečega, prvo zaustavljanja ovog strmoglavog gravitacionog pada, ka nečemu što znači održivost.

Gospodin Đukanović je u svojoj retorici mnogo toga pročitao, usmisio, saglasio je sa Slažem se sa jednom ili dvije stvari njegovom. Što kaže, treba potrošnju radikalno smanjiti. Pa nije to logika, ako potrošnju radikalno smanjiš, nego je dovedeš u mjeru nečega što znači realna potrošnja, jer realna potrošnja nema ni nečemu što znači potrebu i ono što znači traženje, i onda sve ide i pada dolje.

Moj učitelj, Mecinger je s pravom rekao, slušajte me, ljudi. On je rekao suštinsku stvar, da iz krize se ne izlazi ili prije svega se ne izlazi sa politikom javnih

finansija, ona može da pomogne, nego sa industrijskom politikom. I rekao je još jednu suštinsku stvar. Crnogorsku krizu, Crnu Goru iz krize ne može niko da izbavi, osim Crnogorca. Kad kažem Crnogorca uvijek mislim na državljanina Crne Gore. I tačno je da u tim javnim finansijama ima dosta rezervi, i u onome što znači redefinisane javnih finansija, i ono što je ministar Žugić pominjao danas. Ima i u nečemu što znači siva ekonomija i oni kapaciteti oko fiskalnog, neregularnog djelovanja. Ima i u nečemu što znači, što moramo da uvedemo to korporativno upravljanje u našim javnim institucijama i preduzećima i da vlasništvo menadžmenta izdvojimo. Ima kapaciteta ljudi, u poreskoj politici, pa barem gospodin Medojević i ja smo 16 puta, 16 inicijativa pokrenuli, i gospodin Krivokapić kao pravnik, naučio je. Ali, nije primijenio, nije napravio otklon od toga. U pravu ste da nema linearnog, da treba progresivno oporezivanje. Ali zašto nijeste napravili progresivno da bude faktički na onoj paraboli koja je faktički jedan kroz x na kvadrat. Što znači to? Nemojte, nego oporezivanje da ide do linije siromaštva, pa onda da ide tri, četiri posto iznad gore do 1000 eura, od 1000 eura da ide strmoglavo gore prema 2000 i prema 5000 dalje. Takođe, evo jedan od primjera. Treba uvesti porez na nekretnine, pa onda oporezivati jače onoga koji nema aktivnu poziciju prema svojim nekretninama, a manje oporezivati onoga što ima aktivnu poziciju da ih iskoristi na javni način. Ali, osnovna stvar ljudi, kako napraviti dinamični industrijski razvoj? Ubijeđen sam u nešto, da naše korporativne prednosti, da naše mogućnosti, da naši resursi su u metalurgiji, energetici, infrastrukturi, drvoprerađi, poljoprivredi.

Kao potpredsjednik ću vas povesti autobusom za Mostar kad okopni. U januar i februar, nemoj da se smijete, nego da vidite kakav je mostarski kombinat i kakva je primarna proizvodnja. Povesću vas zatim u Sevojno i u Šibenik, da vidite kakva je prva faza proizvodnje. I jedna, i druga, i treća tehnološka cjelina radi na tržišnoj ekonomiji, ekološkim uslovima, ribnjaci, pauni, fazani, vinogradi i sve ostalo, i profitabilni su. Pa ću vas povesti ljudi, na sjever Italije, kod bratskih Italijana, poslije bratskih Bosanaca, bratskih Srba, bratskih Hrvata, povešću vas kod Italijana da vidite sjeverni dio Italije, kako prerađuje aluminijum.

Ljudi, mi možemo, vjerujte mi da možemo i to ono što znači finalna prerada aluminijuma, 100 hiljada aluminijuma ljudi aktivira direktno li indirektno preko 50 hiljada stanovnika. Eto, tih 10 hiljada. Ali, znadite, Mostar možemo napraviti za četiri godine. Sevojno i Šibenik možemo za šest, ali ono sa sjevera Italije možemo za 10 godina. Evo jedna od mojih životnih satisfakcija i trag, kolega Krivokapiću. Ovo je bilo prije 10 dana, razni da ih ne nazovem, su počeli bili, pričali oko fabrike felgi. Zna li što su radnici, podijelićemo ih, sve rekli. Najbolja fabrika u Crnoj Gori je bila ova, šest smo nagrada osvojili, osvojili Turda frans i Điro Italije dvije, i sve smo ugasili. Ljudi, možemo napraviti autoput, vjerujte mi kao što su sva okruženja možemo napraviti i da infrastrukturno tvorište bude i Nikšić, i Pljevlja, i Berane i brzu saobraćajnicu uz more, sa svim onim rješenjima. Ljudi, moramo raskinuti ugovor sa A2A zato što je štetan. Zato što nije u interesu Crne Gore, i dati im pravičnu nadoknadu, i ići u izgradnju, ljudi, tri hidrocentrale i dva termobloka. Kao što je rekao itd, itd. Sa razvojnom bankom sa svim ostalim. Kao što je rekao Mesinger to mogu samo da urade Crnogorci, i opametimo se. Ja pozivam sada Đukanovića, napušću časti mi i obraza i potomstva ovo mjesto ovđen, poći ću, uzeću plavi mantil, dajem vam svako obećanje da napravimo i Mostar u Crnoj Gori i Šibenik u Crnoj Gori i Sevojno u Crnoj Gori i sjeverni dio Italije u Crnoj Gori. Jeste

li spremni? Ali, put ide kroz ovo preispitivanje krivičnih prijava. Ne može na nečemu što je korumpirano, što je zatočeno, što je kolonijalno, ne može na njemu da se izgradi prava Crna Gora, na poštenju i na pravom tlu.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala Vam.

Hvala, autobus ćemo platiti Vladi za početak, ne moraju poslanici.

Molim vas, Vlada u autobus, a sjever Italije da požuri malo, jer se mnogi od tih pogona zatvaraju, tako da stignemo na vrijeme.

Kolega Milić, izvolite.

SRĐAN MILIĆ:

Hvala vam.

Vjerovatno je teško nešto novo reći poslije i ova dva dana rasprave u Parlamentu. Teško je nešto novo reći poslije one rasprave koja je bila organizovana u Odboru za ekonomiju, finansije i budžet, osim da očigledno ... rad u 2013. godini Odbor za ekonomiju finansije i budžet mora da dobije ono mjesto koje zaslužuje. Upravo zbog svih ovih zaključaka za koje se nadam da će biti usvojeni, zbog svih amandmana koji su predloženi, a spreman sam da kažem da bi najveći dio tih amandmana trebao ministar finansija da prihvati i da priznamo da, gospodine Žugiću, ovaj zakon koji je predložen oko budžeta za 2013. godinu se može nazvati kao Zakon o pokušaju sprečavanja stečaja u Crnoj Gori, šta god ko mislio o tom pitanju. I ako se na takav način definiše, mogli ste čuti iz opozicionih redova, mogli ste čuti iz redova SNP-a, diskusije koje nijesu bile politikanske, koje su bile usmjerene ka trenutku u kome se nalazimo i ka budućnosti. Ali, nijednog trenutka nećemo zaboraviti niti dati alibi onima koji su doveli javne finansije na nivo koji danas imamo. Onima koji su doveli realnu ekonomiju na nivo koji danas imamo.

Dakle, počecu sa ovim zaključcima koje smo predložili. Smatram da je prihodna strana budžeta potcijenjena. Da je to tačno pokazale su i sve one kontrole, da ne ponavljamo ponovo iste cifre 2268 koliko ih je već bilo, kojima je konstatovao 83% poreskih obveznika ili nije ili je pogrešno prijavljivalo svoju poresku obavezu. I nijeste čuli nas ovdje da govorimo oko toga, treba porez na dobit, stopu povećavati ili bilo šta drugo. Ali, mi je žao što onda kada se usvajao Zakon o porezu na dobit, to je 2004-2005. godina, tada je bio drugi ministar finansija umjesto Vas. Predlagao sam im, uvedite i nultu stopu poreza na dobit, ali vežite to za broj otvorenih radnih mjesta u Crnoj Gori, to će nas takođe čekati. Ono na šta mi ne možemo ovđe da djelujemo, direktono preko Zakona o budžetu, su takozvani van institucionalni troškovi koje investitori plaćaju u Crnoj Gori, ali može Skupština Crne Gore da djeluje. Može da djeluje na to Odbor za bezbjednost i odbranu. Može na to da djeluje Odbor za korupciju, i znam da ono sve što je bilo juče i kako se radilo, zbog svih nas koji sjedimo u ovom Parlamentu. Zbog odgovornosti koju imamo prema građanima Crne Gore, mora da bude daleka prošlost.

Kada je bio ekspozé, rekao sam predsjedniku Vlade, ako želi da ono što je rekao sprovede u djelo, mora radikalno da raskrsti sa svojom političkom prošlošću. Ovo o čemu Vi govorite danas, je radikalno raskršćavanje sa načinom kako se vodilo računa ili briga o javnim finansijama Crne Gore. Mi smo jasno rekli da

očekujemo, da tražimo, da Vlada, s obzirom da ćemo imati veće poreske prihode nego što ste ih planirali, predloži mjere u ... povećanja izdataka za socijalna davanja, dječije dodatke, tuđu njegu, pomoć itd.

Gospodine ministre, mi smo sa ovim Vašim Predlogom zaključaka, mjera samo zagrebli po površini problema. Po podacima ima 170 hiljada zaposlenih u Crnoj Gori, na 100 evra neto plate 13, 43 evra se plaća za porez, 18,36 evra ide za zdravstvo, 30,60 evra ide za penzijsko invalidsko osiguranje. Zapravo sa vašom mjerom da je ovo zemlja u kojoj postoji vladavina prava, sa zamrzavanjem plata, mi smanjujemo poreske prihode, osim ako se doprinosi ne plaćaju. I zapravo, sa ovim što ste Vi predložili, samo smo pokazali da se doprinosi ne plaćaju. Iz budžeta se finansira 40 hiljada zaposlenih. U lokalnim samoupravama imamo 10.400 zaposlenih. Po zadnjim podacima, u lokalnim samoupravama u Crnoj Gori postoji 197 zaposleni službenik, koji ima platu veću nego što je plata poslanika u Skupštini Crne Gore, i zbog toga smo predložili da se povede računa i vezano za lokalne samouprave. Vi dobro znate da lokalne samouprave su imale u predhodnom periodu prećutnu saglasnost da ne obračunavaju poreze i doprinose, ali samo zbog socijalnog mira da se isplaćuju plate, i lokalne samouprave i državni službenici moraju da snose teret ove krize. Treba nadzirati politiku zarada i potrošnje u javnim preduzećima i akcionarskim društvima u kojima je većinski vlasnik država, u cilju racionalizacije potrošnje. Elektroprivreda Crne Gore, aerodromi Crne Gore, Montenegro Airlines, ali da ne zaboravim slučajno Plantaže, super, najbolja firma. Hajmo da vidimo, tamo su ljudi koji su predloženi od ove države da vode tu firmu. I nemojmo da se, slušao sam kolege iz regulatornih agencija, koji su govorili, ali moramo da povedemo o tome da ne izgubimo kadrove. Nemojte da potcjenjujete tržište rada u Crnoj Gori. Nemojmo da potcjenjujemo sve one ljude koji ne mogu doći do posla. Postoje određene agencije, to sam rekao doktoru Drljeviću, gdje zaista možda vjerovatno teško dolazimo do stručnog kadra, ali nemojmo sve da generalizujemo, i hajdemo jedanput zaista da uvedemo praksu personalizacije krivice u Crnoj Gori, da tačno znamo, ko šta radi, na koji način izvršava obavezu prema onome što je najveći patriotizam prema ovoj državi. Najveći patriotizam prema ovoj državi nijesu zastave, najveći patriotizam prema ovoj državi je plaćanje poreza. I doći će vrijeme kada će se morati osnažiti Poreska uprava, doći će vrijeme kada će morati osnažiti Carinska služba, i doći će vrijeme kada će ti ljudi morati biti strah i trepet u Crnoj Gori. Ali, je to sve nemoguće bez uvođenja socijalnog kartona, gospodine Žugiću. Nemoguće je bez uvođenja poreskog identifikacionog kartona u Crnoj Gori.

Poreski dug, kaže se da je 216 miliona evra. On je već, on je bio 300 miliona evra. Na vošeban način je smanjen na tih 216 miliona evra. Ali, postoji problem, osim što opraštamo porez, tim firmama što opraštamo porez, mi dajemo i subvencije. Tim firmama kojima opraštamo poreze, mi dajemo i garancije, i to je dvostruki ili trostruki način kako zavlačimo ruku u sopstveni džep dajući onima koji ne posluju na tržišnim principima.

Progresivno oporezivanje dohodka. Dakle, top menadžment u bankama koji vjerovatno ima prosječnu platu od nekih i 10 hiljada evra, će platiti krizni porez od 3% kao što će platiti to isto oni koji budu imali prosječnu platu u Crnoj Gori, 480 ili koliko je već, 420 evra. Dakle, to nije progresivno oporezivanje, i milo mi je da smo konačno došli do situacije da o tome razmišljamo. Dakle, svi moramo da shvatimo, u ovom trenutku mi ne govorimo o krivici, govorimo o potrebi uvođenja reda i

izgradnje države u punom svom smislu. Drago mi je što je na Odboru podržan i ovaj šesti zaključak, da Skupština Crne Gore preporučuje Vladi Crne Gore da sačini analizu stanja o akcionarskim društvima, gdje je Vlada većinski vlasnik ili vrši funkciju upravljanja u dijelu potraživanja zaposlenih u tim društvima, a naročito potraživanja zaposlenih koja su zasnovana na pravosnažnim i izvršnim sudskim presudama, kao što je slučaj sa bivšim radnicima Radoja Dakića, drugih firmi kao što je Autoprevozno Nikšić, radi preuzimanja konkretnih mjera u cilju pomoći tim zaposlenima i da o istome treba izvjestiti Skupštinu Crne Gore. Probaću da to svedem u jedan minut, gospodine Krivokapiću .

Takođe, Skupština Crne Gore preporučuje Vladi Crne Gore da do kraja prvog kvartala 2013. godine sačini analizu o sprovođenju odredba Zakona o svojinsko pravnim odnosima kojim je propisano, da zemljište za koje je u postupku privatizacije i stečaja nije plaćena tržišna naknada, ostaje u svojini države, prilikom usvajanja Zakona o svojinsko pravnim odnosima. Tražili smo i prihvaćeno je, da se od strane Savjeta za privatizaciju izdaju rješenja kojima će se konstatovati, da li su za privatizovane hotele, na primjer u budvanskoj opštini, da li je plaćena tržišna nadoknada za zemljište koje pripada tim hotelima, pa da vidimo da li je plaćeno za zemljište za hotel Avalu i oko hotela Avala? Da li je plaćeno za Splendid, da li je plaćeno za Belivi sa 20 hiljada kvadrata zemlje pored plaže? Dakle, lijepo je jedan kolega to rekao. Moramo se izboriti sa nedovoljnom iskorišćenošću fiskalnog prostra, moramo agresivnije naplatiti poreski dug, moramo izvršiti reformu sistema poreza i moramo završiti progresivno oporezivanje ličnih dohodaka. Zbog ovih više od minuta što ste mi dozvolili, ovo je rekao gospodin Šehović, i potpuno se slažem sa njim. Hvala.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala Vam. U redu. Znamo da lideri partija moraju imati više prostora. Izvolite. Kolega Mandić zaključuje današnju raspravu o budžetu.

ANDRIJA MANDIĆ:

Hvala Vam, predsjedniče.

Dame i gospodo, gospodine ministre finansija,

Mislim da je ovaj Predlog zakona o budžetu Crne Gore za 2013. godinu ključni dokaz o pogrešnoj ekonomskoj politici koju je vodila Vlada čiji je premijer i ovaj današnji premijer, šesti ili sedmi put, i one Vlade na čijem čelu nije bio gospodin Đukanović, ostale su nekako snažno obilježene i pokrivene njegovom sjenkom, jer kao predsjednik Demokratske partije socijalista ipak je važio za čovjeka koji je i u tom vremenu upravljao ekonomskom politikom vlada kojima nije bio na čelu.

Dakle, ovaj budžet govori o tome da je nemoguće vašoj političkoj opciji da izvrši snažnije zahvate i obezbijedi veću prihodnu stranu od one koja je planirana ovim budžetom. Vi ste saopštili, i to onako demagoški zvuči veoma dobro, da će se zamrznuti penzije, da će se smanjiti plate za 7%, da ćemo svi snositi udio u toj štednji koja je neophodna Crnoj Gori, da ćemo uvesti neko dodatno oporezivanje od 3%, da će se nastaviti sa onim evro na karticu mobilni, na tv antenu, ne znam šta sve nijeste smislili načine vi ili vaši prethodnici kako da se zavuče ruka u džep građana Crne Gore, ali to ipak nije dovoljno da se obezbijedi jedno normalno funkcionisanje države, da se obezbijedi ovako velika potrošnja kojoj, na kraju

krajeva, vi stojite u pozadini ili ste je vi kreirali samom glomaznošću državnog aparata.

Takođe, najavljuju se i otpuštanja svih onih koji su imali ugovore o djelu, a koje ste tako nesebično iskoristili u vrijeme predizborne kampanje, kada je trebalo namaći dovoljno potreban broj glasova kako bi se formirala i ova Vlada. Gospodin Medojević je čitao ekspozice premijera Đukanovića, pa vidite za 20-tak dana od onoga što je on obećavao koliko se razlikuje od onoga što Vi kao ministar finansija treba da branite u Skupštini Crne Gore. Taj već poznati trik da premijer ili predsjednik DPS-a nikada ne donosi ružne vijesti, nego samo priča o dobrom i o lijepom, mora napokon da bude jasna građanima Crne Gore. On je ovdje prije 15 dana pričao i mahao sa šarenim slikama, a onda Vi kao njegov najbliži saradnik treba da dođete danas i da trpите kritike svih poslanika, donedavno ste bili naš kolega, o tome kako je neophodno zategnuti kaiš i da građani Crne Gore prepoznaju Vas, kao ključni problem za ovo što treba da uslijedi u narednoj godini, a gospodina Đukanovića nigdje nema. On će ponovo doći kada bude trebala da se saopšti neka lijepa vijest i pojavice se sigurno i zauzeće prostor na svim ekranima i u svim medijima, da saopšti tu dobru vijest, a kada bude ponovo trebala da se saopšti neka loša vijest poput ovog budžeta, vjerujte, bićete Vi ili neki od Vaših kolega.

Dakle, taj trik treba da znaju građani Crne Gore, pogotovo oni koji glasaju za Demokratsku partiju socijalista. Tu prvenstveno mislim na penzionere, koje želim da podsjetim da u vrijeme predsjedničkih izbora 2008. godine, tada se vodila jedna velika polemika oko nekih šest penzija koje su ukradene penzionerima i predsjednički kandidati su bili dužni daju odgovore kako da se nadoknadi ta krađa koju je napravila tadašnja Vlada, sjećam se da sam zajedno sa timom koji je osmišljavao moju predsjedničku kampanju se pojavio sa predlogom da bi se to najbolje moglo nadoknaditi tako što bi penzionerima podijelili akcije Elektroprivrede Crne Gore, kako bi oni mogli da zarade na tim akcijama i da velikom broju građana Crne Gore učinimo da i oni zarade. Međutim, moj protivkandidat današnji predsjednik Crne Gore pojavio se sa pričom kako to treba vratiti bez ikakve kamate u roku od tri, četiri godine. Najveći broj penzionera glasao je za to loše rješenje, nije želio da podrži da postanu vlasnici Elektroprivrede Crne Gore, nego su to ostavili gospodinu Acu Đukanoviću i A2A da oni upravljaju Elektroprivredom. A penzioneri su bili itekako srećni što im je neko ko im je ukrao njihove penzije to vratio u ratama za tri godine.

Znam da Vi, gospodine ministre, sa tim nemate nikakve veze, ali govorim o jednom čovjeku i o jednoj politici koja godinama upravlja Crnom Gorom i vlada Crnom Gorom. Evo ovdje na strani prihoda, o čemu želim da pričam, recimo stavka - Porezi na imovinu, milion i 520 hiljada evra. Zašto su ovi porezi tako mali? Siguran sam da u Crnoj Gori ovdje može ovaj iznos da bude uvećan za 100 puta i građani Crne Gore treba da znaju, ali treba da se zahvati od onih koji su kroz proces privatizacije opljačkali i oteli sve fabrike u Crnoj Gori. Danas u Crnoj Gori broj stanova je za 20% veći od broja porodica koji žive u Crnoj Gori. Kada se uzme u obzir da 30% porodica nema riješeno stambeno pitanje, dođe se negdje da je višak stambenog prostora preko 50%. Pa kada bi oporezovali taj stambeni prostor, umjesto ovog milion i 500 hiljada imali bi 150 hiljada miliona evra. Ali kako vi da oporezujete stambeni prostro onima koji su vaši partijski drugovi, sjede u Vladi, nalaze se u Opštini Podgorica, u Opštini Budva, pljačkaju i lijevo i desno. Ja znam

da vi imate problem. Najbolje nekoj starici iz OZRINIĆA naplatiti evro na antenu ili na mobilni telefon. Zašto nekome ko ima sto stanova naplatiti porez na njegove stanove, naplatiti porez na zemljište, naplatiti porez na hotele, naplatiti porez na apartmane, naplatiti porez i na onu gradnju koja je bila divlja? Najbolje je tu i to je najveći prostor da se naplati ono što može da podigne kvalitet života građana Crne Gore.

Evo druga - Novčane kazne i oduzete imovinske koristi, osam i po miliona. Pa samo nekoliko kriminalaca i nekoliko kriminalnih klanova u Crnoj Gori imaju oko milijardu evra koje su stekli kroz kriminalne radnje. Dakle, ovaj iznos od osam i po miliona ako bi funkcionisala pravna država, on bi mogao da bude 850 miliona i dok pređemo na onaj model, o kojem je govorio gospodin Medojević, i koji se nalazi u 595 mjera koje zastupa i koje je predstavio građanima Crne Gore Demokratski front, a to je model proizvodnje, model stvaranja nove vrijednosti, koji ne može preko noći da od Kombinata Podgorica napravi kombinat kakav postoji u Mostaru i od prerade u Podgorici napravi onu preradu kakva postoji u Sevojnu, ali bi mogli oduzimajući imovinu kriminalcima, drugovima onih poslanika koji su i danas ovdje diskutovali da obezbijedimo ogroman novčani iznos. Da ne objašnjavamo je li neko uzeo 10 litara goriva, je li ova Skupština potrošila 100 hiljada evra manje ili više. Kada smo već kod Skupštine, samo 7,35 miliona evra su ukrade vaše kolege koje su naplatile korupciju u Telekomu Crne Gore. To je mnogo veći iznos od godišnjeg iznosa koje potroši ova Skupština, ali niko, nažalost, ne želi od strane vlasti kroz efikasnost pavosuda, kroz bolji rad tužilaštva, kroz bolji rad naših sudova, da naplati imovinu i oduzme imovinu kriminalcima u Crnoj Gori. Ne, ti se kriminalci unapređuju. Pratim po medijima kako jednog po jednog prebacaju sa jednog na drugo mjesto.

Poštovani građani, bez promjene vlasti u Crnoj Gori teško može doći do pravog obezbjeđivanja sredstava i za potrebe naših penzionera i za podsticanje proizvodnje u Crnoj Gori. Sve dok se imovina ne oduzme kriminalcima koji su snažno spregnuti i sa premijerom i sa Demokratskom partijom socijalista, nažalost, ova zemlja ne može krenuti naprijed. Koliko smo mi zarobljenici ove lijeve prihodne strane može da govori i ova desna strana zbog nemorala koji, nažalost, zbog čega često govorim ovoj Skupštini, zbog nemorala koji je zahvatio sve pore života u Crnoj Gori, mi imamo problem da jedan tako veliki datum kao što je sto godina oslobođenja skoro 1/3 Crne Gore ovdje u ovoj rashodnoj strani ne postoji jedan cent kojim bi se obilježilo sto godina od Prvog i Drugog balkanskog rata. Želim danas da odam poštovanje tim junacima koji su oslobodili Pljevlja, Mojkovac, Bijelo Polje, Berane, Plav, Andrijevicu, koji su proširili Crnu Goru. Nekada je i Metohija pripadala Crnoj Gori i da danas niko iz Crne Gore ni ove ni naredne godine ne smije to ni da pomene. Čestitam našim susjedima Albancima, koji su imali snage da potroše milione evra i da obilježe sto godina stvaranja svoje države koja je nastala kao rezultat volje velikih sila, a ne oslobodilačkih ratova. Ali se gnušam i stidim se da u Crnoj Gori ne postoji niko od strane vlasti koji želi da obilježi to proširenje Crne Gore i da obilježi najveću pogibiju u istoriji Crne Gore ispod Skadra, kada smo se zajedno sa druge tri kraljevine na Balkanskom poluostrvu borili da izbacimo Tursku sa Balkanskog poluostrva koja je 500 godina držala porobljene ove narode. To, nažalost, vi koji držite dok se svira himna svoju ruku na srcu, nemate hrabrosti da uradite. Imate hrabrosti da odete u Tiranu i da gedate kako jedan ozbiljan istorijski narod obilježava sto godina svoje države i svoje

istorije, ali ovdje u Crnoj Gori ne postoji niko. Zašto? To vi treba da se preispitate. Ja se stidim za vas i mislim da je sramota i da se naši preci stide i vas i nas i svih onih koji ne žele poslije sto godina da ih pomene. A zašto? Zato što treba prikriti ovu krađu, ovu pljačaku, što su danas glavni junaci narko dileri, nakro karteli i druge slične osobe i klanovi. Žao mi je, ali sam morao pošto nam je ovo zadnja sjednica u ovoj godini da ih pomenem i sa jednim dužnim poštovanjem da se odnesem prema našim precima koji su prije sto godina proširili Crnu Goru i u suštini udarili temelje nekadašnjoj istorijskoj Crnoj Gori. Ova današnja Crna Gora koju ste stvarali vi, a koja je stvorena novcem ove pomenute gospode, očigledno ne želi da ima bilo kakve veze sa onom starom istorijskom Crnom Gorom. Hvala vam.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Kolega Mandiću, dvije sitnice. Komentar, pošto je ove koji drže ruku prozvaao, a ja držim ruku ovdje, jedini držim ruku. Drago mi je Medo da si pošao za mnom, po ko zna koji put.

U ovoj državi se slavi... /Prekid/ i datum ukidanja države. U ovoj državi ulica u gradu o kojem smo prije zborili nosi ime čovjeka koji je ukinuo crnogorsku državu i kriv je za barem onoliko zločina koliko je bilo u domovinskom ratu u Hrvatskoj. Prema tome, u ovoj državi se razne stvari slave i niđe se ne slavi ukidanje države bez u ovoj državi i ne slave oni koji su ukinuli tu državu bez u ovoj državi. Zato nema sankcija, prema tome, ako krenemo odatle, onda ćemo ići dalje, doći ćemo do Balkanskih ratova kao izvedene kategorije. Inače, i u tom ratu je neko poslao avione i artiljeriju pa je pobjegao i ostavio nas da ginemo tamo. Morali smo i to da kažemo da slavimo ne samo koliko smo se proširili nego i ko nas je na Skadru izdao, a da ne nabrajam, kada me već pitate, koliko je nas bilo tamo iz Katunske nahije, jer bismo otišli predaleko. Ali, o tome treba pričati. Slažem se, daću Vam riječ. Ali, ne ovako uz budžet. O tome treba šesti i nema nikakvih problema da odemo na naš odbor pa da pričamo i o tome. Mislim da i o tome treba otvoriti priču, da je to blagotvorno. Otvoriti priču u našem Odboru za politički sistem, to jeste ozbiljna politička priča, ne traži ovako usputne komentare. Ali mislim da o državi, Balkanskim ratovima i Kraljevini Crnoj Gori treba da šednemo da pričamo na Odboru za politički sistem. Mislim da tome služi Parlament. Jedna je od tema koje možemo otvoriti, ali ne danas.

Izvolite, kolega Mandiću. Ne bih htio biti jedini koji govori na temu, a ne da Vam priliku da odgovorite.

Izvolite.

ANDRIJA MANDIĆ:

Prvo da kažem da nijesam mislio na Vas, to mi je veoma važno. Mislim da ste Vi nekako najviše vezani za tu prošlost Crne Gore, pa i kada je pogrešno interpretirate, kao što ste to sada uradili, jer da podsjetim, to mi je važno zbog građana, jer se ja bavim istorijom i draga mi je. 1912. godine, odnosno u aprilu 1913. godine Skadar ne bi mogao biti osvojen da nije bilo srbijanske artiljerije i njihovih 17 hiljada vojnika. Mogla je Crna Gora da mobilise još onoliko koliko je mobilisala, moglo je da pogine još onoliko koliko ih je poginulo, a to je bila jedna od

naših najvećih pogibija, da nije bilo srbijanskih vojnika i srbijanske artiljerije nikada ne bi bio zauzet. I to je fakat, to su svi historičari objasnili.

Govorio sam oko budžeta i oko proširenja Crne Gore u kontekstu ovog regionalnog razvoja. Ti novooslobođeni krajevi, kako su se zvali 1912. godine, oni i danas vidite kakav tretman imaju u Crnoj Gori. Evo kakav tretman imaju Mojkovac, Pljevlja, Bijelo Polje, Berane, Plav, Andrijevica i Rožaje. To je najzaostaliji dio Crne Gore. Po svojim prirodnim resursima oni mogu biti najbogatiji dio Crne Gore, ali je to ta politika. Kao što postoji politika nacionalne diskriminacije prema jednom srpskom narodu u Crnoj Gori, tako postoji i regionalna politika diskriminacije i u tom kontekstu sam, gospodine Krivokapiću, želio da govorim o tim novooslobođenim krajevima. Iskoristiću priliku da kažem, mnogi naši građani i ne znaju, upravo je taj Prvi balkanski rat koji su povele četiri kraljevine počeo 26. septembra ujutru u 8 sati napadom kolašinske i durmitorske brigade na Mojkovac i zauzimanjem Mojkovca i pet crnogorskih vojnika je poginulo. To su prve žrtve balkanskog rata. Pa da ih ja pomenem ovdje kada država Crna Gora ...

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Gospodine Mandiću, pomognite mi, koliko dana posle toga je Srbija ušla u rat? Koliko dana posle toga je Srbija ušla u rat pa će te videt kako je taj rat išao. Što je ova generacija Crnogoraca pametnija od svih drugih što se tiče odnosa u regionu je možda jedina pamet koju imamo višu u odnosu na naše pretke. Sve ostale pameti su nam manje, bojim se, ali ta pamet je, na sreću, veća.

Izvolite, kolega Popoviću.

ANDRIJA POPOVIĆ:

Poštovani predsjedniče, uvažena Skupštino, molim Vas da nas zaštitite od ovakvih govorancija. Mi ovdje razmatramo Predlog zakona o budžetu. Vi ne smijete da ovdje dozvolite ovakav ritam rada Skupštine. Kakve ovo veze ima sa Predlogom zakona o budžetu? Ovdje je na djelu totalna diskriminacija. Nekome je sve dozvoljeno. A šta sad mi svi da se uključimo u ovakvu priču? Molim vas, poštujujte Poslovnik. To je vaš zadatak. Hvala.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Mislim da ste ovaj put u pravu. Izvinite, bilo je potrebno samo da stvar vratimo u normalu zbog viška emocija. Lijepo je misliti i Odbor za politički sistem treba otvoriti te priče u Crnoj Gori, da pokušamo da dođemo do neke zajedničke osnove u činjenicama, a onda ćemo ići dalje. Ministar je htio na kraju o raspravi u načelu da kaže nekolike riječi.

Izvolite.

RADOJE ŽUGIĆ:

Hvala, gospodine predsjedniče.

Poštovani poslanici,

Na početku želim da zahvalim na trodnevnom... /Prekid/ čitava tri dana vodimo dijalog o budžetu... /Prekid/ evo dva dana na plenarnom zasijedanju. Znao sam da je budžet multidisciplinarna kategorija, ali da ima izraženu historijsku komponentu, naučili smo to i od ovih zadnjih komentara. U svakom slučaju, svi komentari koji su bili i koji su dati tokom vođenja rasprave o Predlogu bužeta za

narednu godinu bili su jako korisni, čak i kritike koje su u najvećoj mjeri bile dobronamjerne, dominantno dobronamjerne, a, po mom sudu, bez pretencioznosti cijelim da je najveći dio komentara bio sa fona struke, a mnogo manje iz političkih pobuda. To je korisno kako za tekući posao, tako i kao potencijalni, eventualno korektivni elemenat za budući rad u segmentu javnih finansija. Još jednom zahvaljujem svim poslanicima i želim da kažem da je u osnovi Predloga budžeta nastavak fiskalne konsolidacije koja će uz neophodne strukturne reforme predstavljati osnovno uporište budućeg ekonomskog oporavka i ekonomskog rasta. Ovaj princip važi ne samo za Crnu Goru, već i za sve zemlje koje nemaju izbalansirane budžete i koje teže trajnijem ozdravljenju javnih finansija sa većim izgledima za rasta u odnosu na potencijale koji su suprotne kategorije, odnosno trendovi prema recesiji. Uravnoteženju i očuvanju javnih finansija bitan aspekt je, kada je riječ o domaćim i stranim investitorima, jer stanje ravnoteže i zdravlja javnih finansija je osnovni indikator kako za domaće, tako i za strane investitore. Iznos per kapita u Crnoj Gori je 2,5% veći od zemalja u regionu što potvrđuje da smo na planu stabilizacije javnih finansija uradili dovoljno, ali prostora za dalju dogradnju svakako da ima i ubudućem periodu.

Ove godine javnu potrošnju u državi i u lokalnoj samoupravi prvi put svodimo na nivo ispod 40%, što je za 2% niže nego u prethodnoj godini i za oko 10 poena niže nego u zemljama Evropske unije.

Predlogom budžeta smo posebno istakli štednju u dijelu neproaktivne ili diskrecione potrošnje koju smo smanjili u odnosu na uporedni period za oko 36%. Iako je javna potrošnja značajno snižena važno je istaći da smo uvažili značaj pojedinih djelova potrošnje, odnosno organa koji su bitni za procese pregovora i pristupanja, tu u prvom redu mislim na pravosudne oblasti, pravosudne organe kojima smo povećali udio na određenim pozicijama.

Takođe, uprkos potrebi racionalizacije javne potrošnje nije došlo do umanjenja razvojne komponente, odnosno smanjivanja kapitalnih izdataka. Kapitalni budžet je ostao na nivou od 65 miliona eura ili učešće u GDP 1,88. U zbiru ovog kapitalnog budžeta i kapitalnog budžeta lokalne samouprave, što ukupno čini 105 miliona eura, za 25 miliona je taj nivo veći od deficita javne potrošnje, čime se ispunjava zlatno pravilo finansiranja javne potrošnje.

Pored sredstava iz budžeta Vladi je ostalo na raspolaganju i preko 100 miliona eura jeftinih sredstava, relativno jeftinih, za realizaciju infrastrukturnih projekata uz subvencije međunarodnih finansijskih institucija.

Dakle, uprkos krizi nastavićemo sa kapitalnim ulaganjima koja, podsjetiću, za posljednjih pet godina ili od 2007. godine do danas iznose oko milijardu i 700 miliona eura, odnosno jednaka su nivou današnjeg javnog duga. Na ovaj način dograđujemo temelje za ekonomski rast Crne Gore na srednji rok, ali i stimulišemo privrednu aktivnost tokom narednog perioda, što će djelimično kompezovati negativan efekat smanjivanja potrošnje. Takođe će izgrađena infrastruktura i dalji rad na tim projektima, kao preduslov razvoja, sa svoje strane podstaći investicije i ekonomski rast i doprinijeti smanjenju regionalnih razlika u razvijenosti.

Deficit budžeta se planira u nivou od 2,73% dok je primarni deficit u nivou od 0,68 bez kamata u strukturi i manji je od prosjeka u zadnjim godinama koji je iznosio oko 4,6%. Ovo smatramo i dalje lošim efektima, budući da to produkuje javni dug sa nivoa od 52,02 na nivo od oko 54,5 procenata u GDP. U tom smislu bićemo fokusirani na implementaciji mjera koje će biti usmjerene na dalje

snižavanje deficita, a u funkciji, pored ostalog, i zaštite kreditnog rejtinga. Naime, povjerenje investitora zavisi i od toga da li ekonomski indikatori ukazuju na poboljšanje trendova u javnim finansijama, kao i od toga da li postoje odluke Vlade i kredibilan plan mjera, kakav smo donijeli juče na sjednici Vlade a ujedno je i prezentovan ovom visokom domu, čijim bi se sprovođenjem osigurala solventnost države i omogućilo vraćanje duga. Vjerujemo da nam upravo ovakav predlog budžeta to omogućava.

Budžet ne može riješiti sve probleme i sva pitanja sa kojima se naša ekonomija danas suočava, jer to je proces koji traje i kome svi dajemo svoj doprinos i kom smo posvećeni, ali može i obezbijediti stabilnost sistema koja je u ovim kriznim i neizvjesnim vremenima više nego neophodna. Zahvaljujem.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala ministru Žugiću.

Ovim smo završili raspravu o budžetu u načelu i krećemo, po dogovoru, na zahtjev Demokratskog fronta.

Podsjetiću, tri zakona koji su dio ovog paketa budžetskoga - **Predlog zakona o dopuni Zakona o radu, Predlog zakona o dopuni Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju i Predlog zakona o izmjeni i dopuni Zakona o državnim službenicima i namještenicima.**

Rekli smo po pet minuta klubovi koji to žele, koji imaju potrebu da dodatno osvijetle ovaj dio budžetske politike, suštinski da se izjasne.

Da li žele kolege iz Bošnjačke partije?

Predsjednik Kluba poslanik Kalač. Izvolite.

Da se pripremi klub četiri partije.

ALMER KALAČ:

Poštovani predsjedavajući, uvaženi prisutni, uvaženi građani Crne Gore,

Prethodna dva dana imali smo priliku da čujemo iscrpna izlaganja o Prijedlogu budžeta za 2013. godinu, i nazivanje raznim imenima, ali većina se složila u tome da bi predloženim budžetom za skoro svaku ovdje navedenu potrošačku jedinicu bilo neophodno više sredstava, ali u ovom trenutku je najbliži ostvarivom.

Najavljena je jedna od nepopularnih mjera koja izaziva nezadovoljstvo građana, a to je umanjeње plata i zamrzavanje penzija u 2013. godini. Mi shvatamo koliko opterećenje predstavlja ovo onima koji su na rubu egzistencije, ali smo ipak stava da je bolje obezbijediti redovnu isplatu ovakvih plata i penzija, nego da su one neredovne ili da ih uopšte ne bude.

Prijedlogom zakona o dopuni Zakona o radu smatramo da je otklonjen jedan veliki nedostatak. Naime, nije bio rijedak slučaj da je znatan broj zaposlenih u kratkom vremenskom periodu nakon isplaćenih otpremnina opet zasnivao radni odnos u javnim preduzećima i time onemogućavao upošljavanje drugih lica.

Saglasni smo i sa stavom 2 člana 146 kojim je omogućeno da lica sa invaliditetom mogu zasnovati radni odnos u javnoj upravi nakon jedne godine od isplate otpremnina. Kao poslanici ovog doma dužni smo obezbijediti zakonske okvire kojima se omogućava veći broj zaposlenih lica sa invaliditetom. Naravno, ovaj predlog zakona dozvoljava zaposlenje ovih lica u javnim institucijama i prije isteka datog roka pod uslovom da isplaćenu otpremninu vrata u potpunosti.

Prijedlogom zakona o izmjenama i dopunama Zakona o državnim službenicima i namještenicima, predviđeno je da državni službenik, odnosno namještenik može zasnovati radni odnos u državnom organu u periodu manjem od jedne godine od isplate otpremnine, pod uslovom da vrati cjelokupni iznos isplaćene otpremnine. Na ovaj način izjednačavaju se lica kojima je otpremnina isplaćena po osnovu prestanka potrebe za njihovim radom u javnom preduzeću. Predloženi set mjera mora sadržavati solidarnost i pravičnost, ali i brigu za sudbinu i egzistenciju onih koje će ovaj set mjera najviše pogoditi.

U ovom slučaju odgovornost ovakvih mjera trebaju preuzeti oni koji ih sprovode, odnosno od njih treba tražiti uvjerljivost i garanciju da će njihovi rezultati pomoći da se održi ekonomska stabilnost države. Ovo treba da znači i podstrek da svi zajedno, a ponajviše oni koji su u vladinim resorima tražimo mogućnost privlačenja potencijalnih investitora. Mislimo da je to obaveza svih nas, jer uprkos našim razlikama ekonomska stabilnost države, nova radna mjesta i briga o socijalnom položaju građana treba biti svima nama prioritet. Hvala.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala, poslaniče Kalač.

U ime Kluba četiri parijte poslanik Popović. Izvolite.

ANDRIJA POPOVIĆ:

Poštovana Skupštino, uvažene građanke i građani Crne Gore i crnogorske dijaspore,

Što se tiče četiri predloga zakona, mislim da smo mi sve rekli u ovoj našoj diskusiji juče i danas, tako da kako se radi o heterogenom poslaničkom klubu, ovdje se radi o dvije koalicije, dvije političke partije, nijesam potpuno ubijeđen da ćemo zauzeti isti stav o svemu ovome, nećemo dalje oduzimati vrijeme, ali u svakom slučaju budžet ćemo podržati. Hvala.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala poslaniče Popoviću.

U ime Kluba poslanika Pozitivne, poslanik Bojanić.

MLADEN BOJANIĆ:

Hvala.

Vidim da su predstavnici Vlade tu.

Mi smo svjesni, odnosno svi znamo da već duži niz godina u Crnoj Gori postoji problem i da postoji ozbiljna kriza penzionog sistema, i sve se više udaljavamo od tog osnovnog cilja koji bi trebao da ima penziono osiguranje i donese socijalnu sigurnost građana, odnosno vid zaštite sigurnosti, odnosno dovede sigurnost vezano za starost i invaliditet.

Ono što takođe bih htio da potenciram jednu pogrešnu tezu koja se godinama vrti u Crnoj Gori, koja se od izbora do izbora promovira, da jedino ova vlast ima znanja da kakvu-takvu sigurnost socijalnu priušti građanima.

Koliko ima znanja, koliko ima volje da to uradi, pokazuju cifre – 105.000 penzionera imamo u Crnoj Gori, 2600 penzija se isplaćuju na nivou minimalne 100

eura, 30 hiljada je ispod 180 eura, a prosjek crnogorske penzije 278 eura, za oktobar ove godine, jako svježi podaci.

I šta će sada da se radi? Najranjiviju kategoriju stanovništva još jednom srozavaju na nivo koji nije dostojan nijednog građanina Crne Gore. Švajcarski model se neće primjenjivati, kaže Vlada, naredne godine, i nažalost, poslanici koji pripadaju vladajućoj klasi će vjerovatno to podržati. I to će biti jedan dobar dio poslanika koji je glasao prije nekoliko godina za potpuno drugačiji vid svojih penzija, koji su glasali da njihove penzije se ne ostvaruju i ne obračunavaju kako ostalim penzionerima u Crnoj Gori, nego da posljednji obračun koji prime kao poslanici, dobiju i kao penziju. Ustavni sud je poništio tu odluku. Pokazao je da to nije ustavno. Međutim, neće se danas niko zastidjeti od poslanika koji su u ovoj sali da digne ruku da i ovako ugrožene penzionere ne liši, mogu reći, minornog povećanja od nekih 3,3% koje sve u svemu može da košta državni budžet 12 miliona eura.

Koliko je to malo i koliko je to sitno za državni budžet, upoređiću sa sumom nenaplaćenih poreza u Crnoj Gori, poreskim dugom koji iznosi 216 miliona eura. Dakle, ako ima volje ova vlast, ali treba samo volja, tu više ni znanje ne treba, da naplati bar 10% poreskog duga koji je oprošten, koji je ostavljen da se naplati kad se može, naravno selektivno, od onih kompanija kojima su i subvencije, čuli smo, davali i koje smo pomagali na svakakve načine i opraštamo im dobar dio duga, dakle svega 10% toga duga da se naplati bilo bi dovoljno da se ovaj model primijeni i za ovu godinu. To su kratkoročne mjere.

Kao dugoročnu mjeru penzioni sistem bi morao da doživi ... reforme. Kako je Vlada konzistentna i koliko je konzistentna u ekonomskoj politici, ja ću prisjetiti građane, javnost, na bilborde prije četiri pet godina kada je pokrenuta jedna velika kampanja, da ne pita starost gdje je bila mladost. Pojedini državni činovnici su stizali i do Čilea da vide kako taj model dobrovoljnih penzionih fondova sprovesti u Crnoj Gori. Naravno, od toga nije bilo ništa. To je bilo i dalje jedna šarena laža, samo pojedinci su imali interesa koji su se našli, koji su obučavali kadrove za reformu. Koliko je važna reforma i za vlast, odnosno za one koji su se spremali to da rade, podsjetiću vas da se u ovom domu tada glasalo dva puta ko će da ih nadzire. Prvi put Centralna banka je dobila, ali naravno toj ekipi to nije odgovaralo, pa se poništio glasanje, da bi na kraju Komisija za hartije od vrijednosti to bila.

Da skratim, vrijeme ističe, apsolutno smo protiv ovoga zakona i Pozitivna će apsolutno biti protiv Zakona....

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala.

Dobro je kad poslanici podržavaju Vladine ustavne žalbe.

Nemate, ja samo konstatujem, to je ustavna žalba bila Vlade. Samo konstatujem.

Hvala. Nemate pravo, nemate pravo. Nisam komentarisao vaše izlaganje, opšta konstatacija.

Možete proceduralno.

MLADEN BOJANIĆ:

Proceduralno.

Prekršen je Ustav onakvim donošenjem zakona i Ustavni sud je to pokazao. Ja sam o tome govorio.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Idemo dalje.

Kolega Gošović. Izvolite.

NEVEN GOŠOVIĆ:

Poštovani predsjedniče Skupštine, poštovana Skupštino, predstavnici Vlade, poštovani građani,

Dana 17. decembra ove godine Vlada je Skupštini dostavila Predlog zakona o budžetu Crne Gore za 2013. godinu. Tim predlogom zakona sredstva za ostvarivanje prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja koja se odnose na finansiranje starosnih, invalidskih i porodičnih penzija, naknada, dodataka i drugog planirana su u iznosu od preko 400 miliona eura.

U obrazloženju Predloga budžeta za ovu potrošačku jedinicu jasno je naznačeno da je navedeni iznos sredstava opredijeljen zbog povećanog broja korisnika navedenih prava i zbog usklađivanja penzija koja se vrše na osnovu kretanja potrošačkih cijena i zarada u Crnoj Gori primjenom člana 58 sistemskog zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju.

Međutim, već dana 25. decembra ove godine Vlada je dostavila Predlog zakona o dopuni Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju kojim se predviđa da se usklađivanje penzije u skladu sa navedenim zakonom neće vršiti u 2013. godini. Ukoliko bi se prihvatio ovakav predlog zakona, penzioneri u Crnoj Gori i ostali korisnici prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja bili bi uskraćeni za povećanje tih primanja u procentu od oko 3,3% na mjesčnom nivou. Ne postoje podaci, naravno, za mjesec decembar 2012. godine, zato je ovo jedan vid te procjene.

Sa druge strane, Vlada bi na štetu penzionera na godišnjem nivou ostvarila uštedu od nekih 12 miliona eura.

Podsjetiću građane Crne Gore da je Fond penzijskog i invalidskog osiguranja Crne Gore na ime obeštećenja zbog neusklađivanja penzija i drugih naknada u skladu sa Zakonom, u vremenskom periodu od 1.jula 2002. do 31. decembra 2003. godine isplatio penzionerima ukupan iznos od preko 135 miliona eura. Posljednja od osam dužnih penzija isplaćena je u mjesecu aprilu 2011. godine. Karakteristično je da za svjesno pričinjenu štetu penzionerima preko 135 miliona eura niko nije snosio odgovornost. Posljedice su snosili, zna se, penzioneri i naravno država kroz povećano izdvajanje sredstava na ime kamata, istina na godišnjem nivou od nekih 2%.

Za Socijalističku narodnu partiju Crne Gore velika je satisfakcija činjenica što smo našim petogodišnjim zalaganjem razobličili ovu aferu krađe penzija i suštinski doprinijeli da se prava penzionera u Crnoj Gori po tom osnovu zaštite. Kada je novodonesenim Zakonom o penzijskom i invalidskom osiguranju izmijenjen model usklađivanja, takozvani švajcarski model usklađivanja penzija, koji takoreći ne omogućava sada značajniji rast penzija, očekivali smo da ovakvih i sličnih problema više neće biti.

Međutim, Vlada je sada predložila zakon čijom primjenom bi se onemogućilo usklađivanje penzija u 2013. godini, u skladu sa sada važećim

sistemskim zakonom o penzijskom i invalidsko osiguranju. Predlog zakona je neprihvatljiv iz više razloga. Prvo, u pitanju je najranjivija kategorija stanovništva starosne dobi koja po prirodi stvari ne može ostvarivati dodatne prihode. Podsjetiću s tim u vezi da, nažalost, bar do sada u sredstvima javnog informisanja nemamo saznanje da je Savez udruženja penzionera imao reakciju u odnosu na ovakav predloženi predlog zakona, ali je nama dostavljeno reagovanje opštinskog udruženja penzionera Maslina, Jedinstva i Proletera u Podgorici, i samo ću pročitati par rečenica s tim u vezi: "Ova dopuna zakona kojom se, pored ostalog, predviđa i zamrzavanje penzija, prevršila je svaku mjeru. Treba znati da još uvijek nijesu ispunjena očekivanja penzionera da rast plata prati rast penzija, da je prosječna penzija minimum 65 eura manja od plate. Treba takođe znati da je prosječna penzija 278 eura, a potrošačka korpa 800 eura, isto tako treba znati da 50% penzionerske populacije živi na ivici egzistencije".

Drugi razlog zbog kojeg ne treba prihvatiti ovaj zakon. Mislim da je za Skupštinu neprihvatljivo da sa jedne strane danas donese budžet, Zakon o budžetu za 2013. godinu, kojim će prihvatiti Vladin predlog i predvidjeti sredstva za ovu namjenu kada je u pitanju potrošačka jedinica Fonda penzijskog i invalidskog osiguranja Crne Gore, jer ta su sredstva predviđena predlogom budžeta za tu potrošačku jedinicu, isključivo za ovu namjenu i detaljno obrazložena u Predlogu zakona o budžetu. A sa druge strane, da nakon toga donese predlog zakona o dopuni Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju, koja će ta prava penzionerima predviđena tim predlogom zakona o budžetu uskratiti za 2013. godinu na način što se sistemski Zakon o penzijskom i invalidskom osiguranju u dijelu koji se odnosi na smanjivanje penzija neće kao takav primjenjivati. Mislim da bi to bilo krajnje neprimjereno.

I treći razlog, takođe bitan, dijelim mišljenje kolege Bojanića da nije riječ o tako posebno značajnim sredstvima koja bi dovela u pitanje realnost obezbjeđenja sredstava za ove namjene. Ako je za tu potrošačku jedinicu predviđeno 390 miliona na godišnjem nivou, od ovih 10-tak miliona sami po sebi ne bi doveli u pitanje realnost ostvarivanja tih sredstava, a nadamo se da je u svemu tome kada je Vlada predlagala budžet za 2013. godinu i imala viđenje te prihodovne strane koje će se ostvariti time i ova sredstva za ove namjene.

Zato zaista apelujem i očekujem od kolega poslanika da iznađemo načine i rješenja da se ovaj predlog zakona ili povuče od strane Vlade ili da ga ovaj parlament ne prihvati, jer mislim da bi štetne posljedice bile mnogo veće ukoliko bi se taj zakon donio nego da ne bude donesen kao takav.

Predsjedniče Skupštine, ne znam da li ćemo imati prilike da o pojedinostima odgovorimo amandmanima. Ako hoćemo, ne bih zadržavao sa dva druga predloga zakona.

Hvala.

PREDSEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala, kolega Gošoviću.

U ime Demokratskog fronta Veljko Vasiljević.

Izvolite.

VELJKO VASILJEVIĆ:

Zahvaljujem, gospodine predsjedniče.

Poštovane kolegice i kolege, građani Crne Gore,

Završili smo dosta opsežnu raspravu oko Zakona o budžetu, pa ću se osvrnuti kao član Zakonodavnog odbora na dva akta koja se po skraćenoj proceduri stavljaju pred Skupštinu odnosno poslanike na glasanje.

Građani treba da znaju da vlast najgore zakonske akte i propise koje kroz Skupštinu uvijek provodi ili ispred praznika ili tokom godišnjih odmora. Tada je pažnja najslabija pa i najmanja mogućnost reakcije u tim slučajevima. Tako se i provode ovi zakoni o kojima ću govoriti, a to je, prije svega, Predlog zakona o dopuni Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju, koji u suštini sadrži samo jedan aktivni član, a to je da se penzije neće usklađivati tokom 2013. godine. Dakle, penzije će na zahtjev Vlade biti zamrznute pa neće pratiti neminovnu inflaciju i rast cijena.

Poslanici Demokratskog fronta, a i opozicija su na Odboru bili protiv prihvatanja ovog zakona. I ovdje ćemo glasati protiv. Kako ovaj predlog dolazi od Vlade, jasno je da su predizborna obećanja o boljem standardu građana bila lažna, a takođe nijesu tačne ni tvrdnje iz ekspozea gdje je rečeno da će svaka porodica u Crnoj Gori živjeti bolje.

Primjenom ovog zakona porodice će živjeti lošije i to je jedina istina. Usvajanje ovog zakona neće pogoditi samo penzionere, kao najugroženiju kategoriju stanovništva. Poznato je da u Crnoj Gori od penzija ne žive samo penzioneri već žive cijele porodice od dvije ili tri generacije. To je činjenično stanje jer su mnogi bez posla i bez stana, pa žive kod penzionisanih roditelja. Ne treba posebno isticati odgovornost za takvo stanje koje će progresivno biti sve gore. Ekonomska situacija u Crnoj Gori zahtijeva rješavanje, a ne samo izmišljanje restriktivnih mjera kako bi se prikrio pravi problem.

Drugi zakon koji se uvodi po skraćenom postupku, iako nema nikakve posebne hitnosti vezano za rezultate njegove buduće primjene, je zakon o dopuni Zakona o radu. Ono što se reguliše ovim zakonom jesu ograničenja pri drugom zapošljavanju za one kojima je isplaćena otpremnina po osnovu prestanka radnog odnosa u javnoj službi, javnoj ustanovi ili u javnom preduzeću. Ova dopuna zakona kasni već nekoliko godina. Tako su mnogi uzeli otpremnine i nakon par dana promijenili radno mjesto. Logično je to izvedeno koordinirano i da su to mogli da urade samo ljudi iz DPS-a, odnosno iz vlasti. Čak iako ovo nije bilo decidno zabranjeno kao što je sada, vidjelo se da je to klasična zloupotreba. Međutim, Tužilaštvo ne pokazuje znake inteligencije u zaštiti javnog interesa i budžeta Crne Gore, pa zato i ne reaguje. Postoje mnogi drugi primjeri o kojima ćemo govoriti kada budu na dnevnom redu Skupštine.

Što se tiče ovog zakona, dio nedostataka bi mogao biti otklonjen ako se usvoje amandmani koje smo razmatrali na Zakonodavnom odboru.

Što se o zakona dopuni Zakona o radu tiče, trebalo bi da sadrži još i dopunska ograničenja u zapošljavanju za one koji su bili u radnom odnosu pa su uzeli otpremninu u odnosu na one koji tek traže posao i nijesu bili u radnom odnosu. Ovim zakonom ponovo nije ograničen prostor za manipulacije i prevare na štetu građana, a osnovano sumnjam da su nadležni organi ažurni i spretni u zaštiti javnog interesa.

Neću govoriti o Zakonu o budžetu, obzirom da je ta tema apsolvirana.

Zahvaljujem.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala, poslaniče Vasiljeviću.

U ime Kluba DPS-a, Zoran Vukčević.

Izvolite.

ZORAN VUKČEVIĆ:

Zahvaljujem, predsjedniče.

Uvažene kolege, penzije su ekonomska i socijalna kategorija i trebamo se odnijeti krajnje odgovorno. Mora postojati likvidnost Fonda PIO kako bi se postigla redovnost isplata penzija, čime će biti obezbijedena i socijalna sigurnost penzionera. Da li su realna očekivanja kroz izraz realnih životnih potreba, da li su ljudski razumljiva ta očekivanja da davanja, tj. penzije i plate budu izdašnije? Jesu. Ali, održivo funkcionisanje javnih finansija, penzionog sistema, zasnovano na balansu zahtjeva za potrošnjom i fiskalnog kapaciteta naše ekonomije je uslov za stabilnost i stvaranje uslova za rast i prosperitet našeg društva.

Vidjeli smo što znači alternativa ovom pristupu. Vidjeli smo to i kod nekih evropskih država, koje su povećanjem javne potrošnje iznad mogućnosti ugrozile svoju stabilnost. Došlo je i do ivice bankrotstva, a nakon svega toga morale su da primijene ekstremno teške mjere sa velikim socijalnim posljedicama. U mnogim zemljama iz našeg okruženja, u zemljama Evropske unije, ali u nekim međunarodnim organizacijama ugrožena je redovnost isplata i smanjenje penzija, ali i plata. U Srbiji su smanjene dotacije iz budžeta za penzije za 18%, što će direktno ugroziti redovnost isplata penzija u narednoj godini. Grčka je smanjila penzije u rasponu od 5 do 15%. U Republici Srpskoj je najava da se u sljedećoj godini može očekivati između marta i maja problem u isplati penzija i drastično njihovo smanjenje. Parlament Slovenije je usvojio zakon o smanjenju penzija. Tim zakonom nekim penzionerima su smanjene penzije i do 350 eura. U Bosni i Hercegovini u 2013. godini predviđeno je smanjenje budžeta za 9 miliona konvertibilnih maraka. Prosječna penzija u Crnoj Gori se kreće negdje oko 280 eura. Ponavljam, taj iznos nije dovoljan, ali ni priliv prosječne penzije - u Srbiji je 225, u Bosni i Hercegovini 189 eura, u Makedoniji 175 eura, u Republici Srpskoj 164, u Hrvatskoj 284 i u Sloveniji 589. Vlada je i u prethodnom periodu vodila odgovornu penzionu politiku. Podsjetimo se da su penzije u Crnoj Gori od 01.01.2004. godine od kada se primjenjuje reformisani zakon o penzijama i invalidskom osiguranju porasle za 123%. Prioritet penzionog sistema je redovna isplata penzija i održavanje likvidnosti Fonda PIO. Za obezbjeđenje likvidnosti Fonda PIO na mjesečnom nivou potrebno je obezbijediti dodatnih 31, 32 miliona. Ta sredstva su neophodna i moraju se obezbijediti.

Naglašen je problem u smanjenju plata i u javnom sektoru u zemljama iz okruženja, ali i u zemljama koje su članice Evropske unije, ali isto tako taj problem je evidentan i u nekim međunarodnim organizacijama. Nezadovoljstvo su iskazali zaposleni i u Evropskom savjetu i zaposleni u Evropskoj komisiji zbog smanjenja plata u 2013. godini.

Ovi primjeri nijesu imali za cilj da predstave kako su penzije i zarade u Crnoj Gori dovoljne, nego da iskažu realnost odluke Vlade da se obezbijedi održivost penzionog sistema, tj. redovnost isplata penzija, kao i plata, što je u ovim uslovima

izuzetno teško, ali, kao što se vidi, i dostižno. Zato je Vlada odlučila da je prioritet bude redovnost isplata penzija i zato moramo uraditi sve da bi se to ostvarilo.

Dodatno, Vlada je za najugroženije kategorije penzionera preko Fonda PIO pripremila poseban paket socijalne podrške, koja uključuje i jednokratnu finansijsku pomoć, rješavanje stambenih problema, obezbjeđivanje boravka na moru i planinama, nabavku prehrambenih proizvoda po povoljnim uslovima. Na taj način će se donekle amortizovati udar na socijalni status tih kategorija naših građana.

Smatramo da je posebno važno raspodijeliti teret prilagođavanja kako bismo doprinijeli lakšoj socijalnoj prihvatljivosti neophodnih reformi i odgovore na izazovne ekonomske krize. U tom pravcu smatram da je urađeno dosta. Sa tom politikom smanjivanja tkz. diskrecione potrošnje, potrošnje za ugovorene usluge, nabavku opreme, službena putovanja i sl. nastaviće se i u narednoj godini. I to će biti doprinos da se sve potrošačke jedinice prilagode ovom zahtjevu.

Zahvaljujem na pažnji.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala i Vama.

Završili smo i ovaj dio rasprave o tri zakona.

Kolega Labudović.

Izvolite.

EMILO LABUDOVIĆ:

Gospodine predsjedniče,

Obratiću vam se u smislu člana 50 Poslovnika Skupštine Crne Gore i zamoliti Vas za malo beneficije, pošto ste se danas kao vlast pokazali strašno darežljivi, da možda dobijem 30 sekundi više, a vezano za ovu tačku dnevnog reda. S obzirom da sam "priložio diskusije" za sve tačke redom, mislim da mi toliko dugujete.

S obzirom da ste po strukturi vlasti drugi čovjek u državi i u vlasti, mogu li da Vas pitam i da zatražim od Vas da mojoj majci, starici od 80 godina, koja je naslijedila penziju od svog pokojnog supruga mog oca Stefana, koji je nakon 41 godine rada zavrijedio nešto penzije i koja je, u zadnjem mjesecu isplate, dostigla cifru od 147 evra, pošaljete neku vrstu zahvalnice. Jer, evo po ko zna koji put spašava državu, pa bi joj to možda pomoglo. Da je drži u frižideru, da je drži u špajzu, da je drži na šalteru kada plaća struju da bi joj u ovom periodu hibernacije dok ste je zamrzli, sve to nekako lakše palo.

Ja Vas molim, s obzirom da ćete kroz ovu mjeru uštedjeti 20 i nešto miliona evra, a štampanje toga papira jeftinije je od onog memoranduma kojega Vi koristite i neće skupo da košta. Ne znam hoće li joj to što činjeti, ali ja mislim da smo mi kao dom i Vi, kažem, kao drugi čovjek ove države, dužni da to uradimo.

Zahvaljujem.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala Vam. Zahvalite majci i svim penzionerima jer iz iskustva znam da su to socijalno najsvjesniji dio društva. Valjda zato što su rasli u najtežem vremenu, u vremenu koje je stvaralo ovu državu u materijalnom smislu više od svih drugih generacija. Prošli su vrijeme žrtve posle rata, pa stvaranja i ostavili najveći dio bogatstva koje je naša generacija od rata na ovamo proćerdala. Ponavljam,

socijalno najodgovorniji dio društva, kojem pripada Vaša majka, a i moja majka. Nije ni njena penzija veća, ali da o tome ne otvaramo priču. Volio bih da joj mogu pomoći tim papirom, ako treba i da je posjetim, ali ovdje se radi o sistemskom pristupu koji je pokušaj i nije čak ni 20 miliona, nego manje, to je maksimalno 13 miliona, pokušaj da održimo redovnu isplatu penzija, koji Vlada uzima na svoja leđa kao svoj model obećanja. Što je još važnije, da kao društvo pokušamo zaustaviti dalje veliko zaduživanje. Nema dobrih opravdanja, ali stigli su računi za prethodne periode i tu je pred svima nama. Ponavljam, ako vam to nešto znači, to je socijalno najsvjesniji dio ovog društva. Valjda ćemo i mi sazreti do tog nivoa, pa voditi politike koje neće tražiti takve odluke. Hvala vam.

Idemo na šestu tačku dnevnog reda - **Razmatranje predloga amandmana na Ustav Crne Gore povodom mišljenja Venecijanske komisije**. Dogovor je bio da o tome **ne vodimo raspravu**, jer se radi o proceduri vraćanja našeg radnog tijela zbog mišljenja Venecijanske komisije, kako bismo pokušali unaprijediti predlog zakona. Dva koncepta su bila. Jedan je bio našeg Odbora, drugi je Socijalističke narodne partije, pa ćemo pokušati da uz to mišljenje poboljšamo predlog zakona dok ne dođe na plenum da se o njemu konačno i izjasnimo, a to mora biti u nekom primjerenom roku.

Ostala je sedma tačka - Izbori i imenovanja. Ja ne znam da li smo dobili izvještaje našeg Administrativnog odbora. Ako nijesmo, onda bi smo išli drugim modelom, a to je da se vratimo na prvu tačku dnevnog reda i krenemo u naš postupak glasanja. Neke kolege su mi rekle da treba malo vremena da se prikupi poslanički klub i da krenemo u proceduru glasanja. Krećemo od lakših glasanja, to je od prve tačke dnevnog reda koja je Predlog zakona o završnom računu budžeta. Imamo drugu koja je mnogo važnija, to je sam budžet i onda redom u pojedinostima. Tu će biti rasprava u pojedinostima, podnosiocima amandmana i glasanja o amandmanima i na kraju glasanja o budžetu u cjelini, plus predlozi zakona. Pošto ne vidim da su stigli izvještaji sa Administrativnog odbora, onda bih dao pauzu 15 minuta da se prikupimo za glasanje i krenemo od 1. tačke dnevnog reda pa do kraja ovaj put, zaključno sa sedmom tačkom.

Možemo li tako?

Hvala vam.

- pauza -

Poštovane kolege, nastavljamo treću šednicu i idemo sada po dnevnom redu od prve tačke na dalje po onome što nijesmo završili.

Razmatrali smo Predlog zakona o Završnom računu Budžeta i izvještaj o reviziji završnog računa Budžeta i godišnji izvještaj o izvršenim revizijama i aktivnostima Državne revizorske institucije.

Dobro znate da ste puno o tome zborili.

Odbor za ekonomiju, finansije i budžet predložio je zaključke povodom usvajanja Predloga zakona. Poslanici Milić i Damjanović podnijeli su Predlog zaključaka ali su ga povukli.

Hvala, kolega Damjanoviću.

Možemo preći na izjašnjavanje. O Predlogu zakona odlučuje se većinom svih glasova, znači 41 poslanik.

Stavljam na glasanje Predlog zakon u načelu. Izvolite.

Za, protiv, uzdržani?

Još uvijek smo u 2011.godini, sad izgleda mnogo ljepše nego tada.

Glasalo je 78 poslanika, 45 za, 33 protiv, nije bilo uzdržanih, konstatujem da smo usvojili Predlog zakona u načelu. Kolega Mandiću, pošto je identičan predlog glasamo ga u cjelini, prilika za kolegu Mandića.

Predlog zakona o završnom računu Budžeta za 2011.godinu u cjelini.

Nadam se da ćemo izmjenom zakona približiti taj rok ljetu a ne ovako daleko u jesen.

Hvala vam, glasalo je 77 poslanika, 44 za, 33 protiv, nije bilo uzdržanih, konstatujem da smo uvojili Predlog zakona u cjelini.

Glasamo o Predlogu zaključaka koje je predložio naš Odbor. Izvolite.

Hvala vam, glasala su 73 poslanika, 71 za, dva protiv, nije bilo uzdržanih, konstatujem da smo usvojili zaključke povodom Zakona o završnom računu Budžeta za 2011.godinu.

Idemo na Finansijski izvještaj, sa Izvještajem o radu za 2011.godinu, samostalnih regulatornih tijela.

Odbor za ekonomiju, finansije i budžet, kao matični, predložio je Skupštini da prihvati finansijski izvještaj sa izvještajem o radu samostalnih regulatornih tijela.

Moraćemo glasati posebno za svako regulatorno tijelo.

Finansijski izvještaj sa Izvještajem o radu regulatorne Agencije za energetiku. Izvolite.

Hvala vam, glasalo je 77 poslanika, 44 za, 29 protiv, četiri uzdržana, konstatujem da smo prihvatili Finansijski izvještaj.

Finansijski izvještaj sa izvještajem o radu Agencije za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost. Izvolite.

Hvala vam, glasalo je 77 poslanika, 44 za, 33 protiv, nije bilo uzdržanih, konstatujem da smo usvojili i ovaj Finansijski izvještaj.

Idemo na treći Finansijski izvještaj sa Izvještajem o radu Agencije za lijekove i medicinska sredstva.

Izvolite otvaram glasanje.

Hvala vam, glasalo je 76 poslanika, 45 za, 22 protiv, devet uzdržanih, konstatujem da smo usvojili i ovaj Finansijski izvještaj.

Četvrto - regulatorno tijelo je Finansijski izvještajem s izvještajem o radu Agencije za elektronske medije.

Izvolite otvaram glasanje.

Hvala vam koleginice i kolege, glasalo je 76 poslanika, 44 za, 22 protiv, sedam uzdržanih i ovaj Finansijski izvještaj je usvojen.

Finansijski izvještaj sa Izvještajem o radu Agencije za nadzor osiguranja.

Izvolite. Nemamo državnu osiguravajuću kuću.

Hvala vam, glasalo je 77 poslanika, 44 za, 24 protiv, devet uzdržanih, usvojili smo ovaj Izvještaj.

I šest - Izvještaj regulatornog tijela, to je Komisija za hartije od vrijednosti. Izvolite.

Hvala vam, glasalo je 76 poslanika, 44 za, 32 protiv, nije bilo uzdržanih, konstatujem da smo Izvještaj usvojili.

Ovim smo završili prvu tačku dnevnog reda, idemo na drugu.

Predlog zakona o budžetu Crne Gore za 2013.godinu.

Moramo ga glasati u načelu. Izvolite.

Stavljam na glasanje Predlog zakona o Budžetu Crne Gore za 2013.godinu u načelu na glasanje da bismo otvorili raspravu u pojedinostima.

Izvolite.

Glasalo je 77 poslanika, 44 za, 33 protiv, nije bilo uzdržanih, time smo stvorili uslove da otvorimo raspravu u pojedinostima, usvojili smo ga u načelu.

Bilo je 25 amandmana, mnogo manje nego obično i to predsjednik i potpredsjednici Skupštine tri amandmana, poslanika Drobnjak jedan amandman koji je sastavni dio Predloga zakona, poslanik Šehović četiri amandmana koji su sastavni dio Predloga zakona.

Poslanici Izet Bralić, Šehović i amandman koji je sastavni dio Predloga zakona.

Poslanici: Šehović, Vuksanović, Rastoder i Bralić jedan amandman o kojem treba glasati.

Poslanici: Šehović, Banović, Rastoder, Vuksanović, Orlandić, Bralić, Šabović, jedan amandman, ali su od njega odustali.

Poslanica Dragičević jedan amandman koji je u izmijenjenoj formulaciji sastavni dio Predloga zakona. Hvala, koleginice Ljerka.

Poslanik Popović jedan amandman o kojem treba glasati.

Poslanica Đurašković i poslanik Knežević, jedan amandman o kojem treba glasati. Hvala, kolega Kneževiću.

Poslanica Kalezić i poslanica Bošnjak jedan amandman o kojem treba glasati.

Hvala vam, koleginice Bošnjak.

Poslanici Bojović i Stanić jedan amandman o kojem treba glasati.

Hvala, kolega Staniću.

Poslanik Perić dva amandmana o kojima treba glasati. Hvala, kolega Periću.

Poslanica Jasavić tri amandmana od kojih je amandman 1 i amandman 2 u izmijenjenoj formulaciji sastavni dio Predloga zakona, a o amandmanu 3 treba glasati.

Hvala, koleginice Jasavić.

Poslanik Abazović tri amandmana o kojima treba glasati.

Poslanica Ponoš jedan amandman, koji je u izmijenjenoj formulaciji sastavni dio Predloga zakona.

Hvala, kolega.

Odbor za ekonomiju, finansije i Budžet od usvajanja Predloga zakona o budžetu podnio je predlog zaključaka.

Istovremeno podsjećam da su predloge zaključaka podnijeli poslanik Šehović i poslanici Socijalističke narodne partije povodom odlučivanja o Predlogu zakona o budžetu.

Krenućemo na amandmane pa ćemo doći do zaključaka, čućemo valjda i o njima poneku riječ.

Amandmani poslanika Krivokapića, Mustafića i Radulovića.

Stavljam ih na glasanje. Izvolite.

Amandman 1 pozicija Skupštine.

Hvala. Glasalo je 77 poslanika, 62 za, dva protiv, 13 uzdržanih, pa konstatujem da smo usvojili amandman 1.

Amandman 2.

Hvala vam. Glasalo je 72 poslanika, 60 za, dva protiv, 11 uzdržanih, konstatujem da smo usvojili amandman 2.

Amandman 3. Izvolite.

Amandman 3 je zajednički projekat sa liste fondacije opremanje novih prostora, pripremanje novih prostora za naša radna tijela.

Hvala vam. Glasalo je 74 poslanika, 60 za, 14 je bilo uzdržano, konstatujem da smo i amandman 3 usvojili.

Amandman poslanika: Šehovića, Vuksanovića, Rastodera i Bralića?

Stavljamo ga na glasanje. Izvolite.

Hvala vam. Glasalo je 75 poslanika, 50, 76, 52 za, 17 protiv, sedam je bilo uzdržanih. Izvinite. Sjenka je pala.

Konstatujem da smo usvojili amandman. Krenulo je dobro sa amandmanima idemo na amandman poslanika Popovića. Izvolite.

Izvolite.

ANDRIJA POPOVIĆ:

Zahvaljujem. Neophodna su sredstva za povećanje tekućeg budžeta, sporta u 2013.godini, smanjenje nekih 730.000. Samo da kažem danas novogodišnja poruka na koktelu gospodina premijera u Vili Gorica na kraju tog govora, on je rekao otprilike da naša država može i u ostalim oblastima kao i u sjajnom sportu da pokaže svijetu da smo talentovani i da možemo puno toga da uradimo. Danas na Odboru, moram reći da sam bio razočaran, ta poruka koja se šalje, dakle zna se da je to naš najbolji proizvod, najbolji brend, a praktično tom našem najboljem brendu uskraćujemo uslove za proizvodnju. Mi ne možemo imati taj proizvod ako smo planirali za 2013.godinu 17%, a u odnosu na 2011.godinu smanjili smo 28% sredstava koja se uglavnom koriste za naš vrhunski sport. Ako ćemo da imamo najbolje u Evropi, prve, druge, najbolji u svijetu prve, druge, treće to je u toj oblasti sporta, a ako hoćemo da uprosječimo naš sport, pa da dovedemo na nivo ostalih oblasti, uz dužno poštovanje prema nekim oblastima, da dovedemo na nivo da bude 45 u Evropi, 46 u Evropi ili 150, 160 u svijetu, onda vi prihvatite i glasajte za ovaj budžet za sport.

Hvala.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala Vam.

Izvolite, otvaram glasanje.

Hvala vam, glasalo je 73 poslanika, 33 za, 16 protiv, 24 uzdržana, konstatujem da nije dobio potrebnu većinu i nije prihvaćen amandman kolege Popovića.

Glasamo amandmane kolege Kneževića i kolegice Đurašković? Izvolite.

Da li je prihvaćen neki amandman oko tog sadržaja, bio je to neki sadržaj pa da vidimo. Hvala.

Glasalo je 75 poslanika, 34 za, 34 protiv, sedam uzdržanih, konstatujem da amandman nije prihvaćen.

Idemo dalje.

Amandman poslanice Kalezić i Bošnjak?

Izvolite. Želite li obrazloženje?

JELISAVA KALEZIĆ:

Dakle, poštovane kolege, ja sam jako iznenađena današnjom situacijom na Odboru za ekonomiju, finansije i budžet, kada se razmatrao ovaj amandman. U ime kolegice Branke Bošnjak i svoje kao predlagača ispred Demokratskog fronta, obrazložila sam i dobila odgovor od pomoćnika ministra finansija iz kojeg se vidjelo da on ili nije ni pročitao šta tu piše ili je htio da odgovorom jednostavno dezinformiše Odbor. Budući da sam obrazložila to što je trebalo, saslušala odgovor, više tu nijesam imala šta da radim, jer nijesam u tom Odboru, izašla sam, ali ovo hoću da kažem i pred vama i u prisustvu gospodina ministra. Mislim da je to bio nedoličan odnos sprem inicijative dvije poslanice, a posebno sprem osjetljivosti te teme. Ja ću se potruditi da obavijestim javnost Crne Gore i udruženje roditelja o ovakvom odnosu. Dakle, samo ću saopštiti činjenice, ali one ružno odražavaju to kakav je odnos Vlade prema ovom pitanju. Naravno, ja neću propustiti da saopštim, Odbor je dakle prihvatio ovo što je odbio pomoćnik ministra i odbacio ovaj amandman, ali u zaključcima se, po mom mišljenju, veoma cinično saopštava sljedeće:

Sredstava će možda za izgradnju tih vrtića nekad biti, jer Skupština Crne Gore zadužuje Vladu Crne Gore da se sredstva od banke za razvoj Savjeta Evrope u okviru projekta unapređenja obrazovanja, opredijele za rješavanje problema nepostojanja dovoljnog broja dječjih vrtića u Crnoj Gori i o tome obavijesti Skupštinu Crne Gore. Ja sam vrlo pažljivo saslušala juče gospodina ministra, on je ukazao na tu mogućnost, čak da je to izvjesno, ali tu nema ni rokova, ni cifara. Prema tome, ovo je samo da se skinu sa dnevnog reda roditelji i to pitanje, a to ipak ne mogu da podržim, niti kao takvo niti na ovakav način.

Hvala.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala.

Kolega Šehović u ime Odbora, da čujemo.

DAMIR ŠEHOVIĆ:

Poštovane kolege, dozvolite mi da pokušam da dam objašnjenje zbog čega smo odustali od amandmana koji su podnijeli grupa poslanika SDP-a, vjerujem još nekoliko kolega čini mi se iz Pozitivne Crne Gore, a u prilog ovom zaključku. Dakle, u pravu je kolegica, jer je rekla da smo usvojili zaključak koji glasi upravo ovako kako smo i čuli, ali radi vaše informacije ovim amandmanima je svako od nas tražio značajno manje sredstava nego što postoje na poziciji koja je prepoznata ovim drugim zaključkom, a koja su odobrena Vladi Crne Gore, odnosno državi Crnoj Gori od strane banke za razvoj Savjeta Evrope i ukupan iznos sredstava koji postoji na toj poziciji od oko 10,5 miliona, što prevazilazi bilo koji od amandmana koji je predložen sa zahtjevom rješavanja problema nedostajućih smještajnih kapaciteta, kada je riječ o dječjim vrtićima. U tom smislu smo prihvatili argumentaciju predstavnika Ministarstva finansija gospodina Pavličića koji nas je pozvao da odustanemo od amandmana, jer je svako od nas tražio drugi izvor finansiranja za taj novac, jasno nam ukazavši da na ovim pozicijama ova pozicija dakle je teška oko 10,5 miliona jeste pozicija sa koje država Crna Gora može da povuče sredstva isključivo za te namjene. Tu

argumentaciju smo prihvatili i dakle predložili jedinstveno kao Odbor za ekonomiju, finansije i budžet ovakav zaključak. Hvala.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala.

Znači, ostaje, pošto je to shvatio sam jednoglasno usvojeno na Odboru za finansije i budžet, da vrlo brzo pozovete Ministarstvo finansija da povuče ta sredstva i krene se u projekat.

Izvolite.

Stavljam na glasanje amandman poslanica Kalezić i Bošnjak? Izvolite.

Hvala vam, koleginice i kolege, 74 poslanike je glasalo, 33 za, 35 protiv, šest uzdržanih, konstatujem da amandman nije dobio potrebnu većinu. Nadam se ispunjenje zajedničkih želja.

Amandman poslanika Bojovića i Stanića?

Poslanik Bojović. Izvolite.

VLADISLAV BOJOVIĆ:

Poštovane kolege, ovim amandmanom poslanik Novica Stanić i ja smo željeli da damo priliku Vladi Crne Gore da ispravi grešku, odnosno ispravi nepravdu, pošto Budžetom koji je ovdje predložila nije predvidjela nijedan konkretan projekat koji je vezan za rješavanje teških infrastrukturnih problema u Opštini Pljevlja. Amandman je na liniji zahtjeva da se Opštini Pljevlja vrati barem dio onoga što se već godinama uzima. Tražimo sredstva za rekonstrukciju vodovodne infrastrukture u Opštini Pljevlja. Podsjetiću, odnosno upoznaću poslanike da je višegodišnji investicionim planom za Opštinu Pljevlja predviđeno punih 21 milion eura za rekonstrukciju vodovodne infrastrukture, dakle toliko je potrebno za potpuno saniranje. Samo za primarnu vodovodnu mrežu je potrebno izdvojiti 5,6 miliona eura. Naravno da nijesmo u ovakvoj situaciji željeli da tražimo tolika sredstva, bili smo vrlo skromni i tražili smo sredstva za konkretne projekte koji se tiču rekonstrukcije hidroinfrastrukture u pojedinim ulicama. Zbog građana Pljevalja navešću riječ je o Ulici Treće sandžačke brigade, Ulici Boška Buhe, Vuka Kneževića, Ulici Narodne omladine Tanasija Pejatovića i Ulici Ivana Milutinovića. Za ove ulice je urađena sva projektna dokumentacija, tako da je samo potrebno da se obezbijede sredstva. Inače, imamo u Pljevljima sve veći problem za vodosnabdijevanjem, zbog dotrajale vodoinfrastrukture, čak 70% vode se gubi. Pošto nijesmo željeli da skidamo sredstva sa pozicija kojima je predviđeno ulaganje u druge opštine, poslanik Stanić i ja smo smatrali da je najracionalnije da se skinu sredstva sa pozicije troškovi za učešće Vojske Crne Gore u ISAIF misiji u Avganistanu. Ovo bi bio prvi korak ka potpunom ukidanju učešća naše vojske u takvoj, po nama štetnoj misiji. Koji je nacionalni interes Crne Gore za učešće Vojske u jednoj vrlo rizičnoj misiji u Avganistanu? Apsolutno ga nema. Prosto je nevjerovatno da tada kada grcaju u brojnim problemima. Država opredjeljuje višemilionska sredstva za ovu misiju. Ukazujem i na činjenicu da je Ministarstvo odbrane ovih dana iniciralo jednu odluku da naš kontigent vojnika u Avganistanu može da se kreće po čitavom prostoru što znači da vjerovatno može da dođe u opasnu zonu gdje može da bude izložen napadima. Umjesto ovoga, dakle predložili smo da se 872.000 evra, dakle ne mnogo uloži u rješavanje životnih ili prioritarnih problema u Opštini Pljevlja. Hvala.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala, kolega Bojoviću.

Izvolite, čuli ste obrazloženje.

Hvala, poštovane kolegice i kolege. Ukupno je glasalo 74 poslanika, 33 za, 38 protiv, tri uzdržana, konstatujem da amandman nije dobio potrebnu većinu.

Imamo dva amandmana poslanika Perića. Želite li obrazloženje? Izvolite.

SRĐAN PERIĆ:

Dakle, mi smo dali dva amandmana koja su u suštini bila lakmus papir tekst za odnos Vlade i predlagača prema odnosu za dugoročno planiranje budžeta i odnosu prema socijalno najranjivijim kategorijama i imali smo prilog primjer da se čak 23% budžeta jedne ustanove konkretno Zavoda za meteorologiju izdvaja za rentu. Smatrali smo da tu treba otpočeti sa izradom projektne dokumentacije kako bi se sredstva koja se opredjeljuju na godišnjem nivou od 160.000 eura bila dugoročno usmjerena ka tome da taj problem bude riješen. Druga stavka je tražena da se opredijeli dodatnih 50.000 eura za biblioteku za slijepe kako bi bilo obezbijeđen višeknjižni fond za slijepe i slabovide osobe i time za njih bio uvećan knjižni fond ne samo za opšte već i za stručno obrazovanje koje bi im pomoglo u samom studiranju. Hvala.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Stavljam na glasanje amandman 1 poslanika Perića.

Glasalo je 73 poslanika, od toga je 35 za, 32 protiv, šest uzdržanih, konstatujem da amandman nije dobio potrebnu većinu.

Amandman 2 poslanika Perića. Izvolite.

Glasalo je 74 poslanika, 38 za, 30 protiv, šest uzdržanih, konstatujem da amandman nije dobio potrebnu većinu. Amandman 2 poslanika Perića. Uz moju dobru namjeru nema potrebnu većinu.

Amandman 3 poslanice Jasavić, ostali su modifikovani i postali sastavni dio Predloga zakona. Izvolite, želite li obrazloženje? Izvolite.

AZRA JASAVIĆ:

Vezano za ovaj treći, samo ću kratko. Pošto se potpuno neustavno izvršna vlast nadvila nad zakonodavnom i sudskom i pošto obezbjeđuje sebi sve na krajnje diskutabilan način i pošto nemamo uopšte sistem kontrole izvršne vlasti na adekvatan način, ja sam predložila da se smanji Vladi iznos novca za tekuća održavanja, jer za novu zgradu u koju je uselila velelepnu traži nekih 200.000 skoro 200.000 za tekuće održavanje, dok za čitavo sudstvo obezbjeđuje svega 70.000. To je prosto nekako vrlo mali iznos i nije problem za ove sudije Vrhovnog suda, Apelacionog i Višeg njih je udobno smjestila sa njima ima dobru komunikaciju, ali je problem zbog sudija Osnovnog suda i onih koji rade kao u rudniku, a na koje baš i ne mora da vrši toliko politički uticaj, jer ostaviće politički uticaj za višestepene sudove. Tu završava posao, tako da je predlog bio da se ovim prvostepenim sudovima, odnosno sudstvu obezbijedi iznos povoljan sredstava, ako se to može, jer sudije u prvostepenim sudovima rade u krajnje neprikladnim uslovima. To su kancelarije dva sa dva. Tamo se najviše radi, a

najmanje politički utiče, dok su sudije ovih viših instanica baš dobro smještene. Tako da ne bih voljela da ta sredstva potroše višestepeni sudovi, već nižestepeni.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Izvolite amandman 3 poslanice Jasavić.

Hvala vam. Glasala su 74 poslanika, 33 za, 37 protiv, četiri uzdržana, amandman nije dobio potrebnu većinu.

Imamo tri amandmana poslanika Abazovića. Poslanik Abazović nije tu pa ga mijenja kolega. Izvolite.

MLADEN BOJANIĆ:

Zahvaljujem.

Ne morate da se nadate, gospodine predsjedniče vodimo jedinstvenu politiku i ja sam se dogovorio kao predsjednik Poslaničkog kluba. Mislim da imam pravo da u ime odsutnog kolege danas obrazložim njegova tri amandmana. Zahvaljujem.

Što se tiče prvog amandmana o njemu je traženo da se sa pozicije konsultatske usluge korisnika Savjeta za privatizaciju 50.000 preusmjeri na poziciju Centra za iseljenike smatrajući da kolega Abazović, dakle njegovim riječima da objasnim smatra da ova sredstva koja su opredijeljena za rad Centra za iseljenike nijesu dovoljna i da se sa pozicije, kao što sam rekao Savjeta za privatizaciju, naime konsultanskih usluga prebace na taj račun.

Hoću li sva tri? Dobro.

Što se tiče drugog amandmana, takođe od sredstava predviđenih za konsultanske usluge Savjeta za privatizaciju da se preusmjeri 50.000 na Centar za razvoj učlanjenja kulturnih manjina iz razloga što manjinski narodi u Crnoj Gori čine okosnicu multikulturalne i građanske države i granicu evropske budućnosti Crne Gore. Dakle, njima 50.000 više, a 50.000 manje Savjetu za privatizaciju koji inače ne znam ni ovo ako im što ostane čemu kako su radili posao mislim da i im je sve ovo ostalo previše.

Amandman 3 da se iz programa Poreske uprave sa službenih putovanja sredstva u iznosu od 40.000 preusmjere za Centar za savremenu umjetnost. Takođe, s obzirom na značaj kulture u ukupnom razvoju i prosperitetu društva, oni moraju biti snažnije podržani od strane države. Zahvaljujem.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala, kolega.

Glasamo o amandmanu 1 poslanika Abazovića. Izvolite.

Hvala vam. Glasalo je 76 poslanika, 40 za, 32 protiv, četiri uzdržana, konstatujem da amandman nije dobio potrebnu većinu.

Amandman 2 poslanika Abazovića.

Hvala vam. Glasalo je 75 poslanika, 35 za, 30 protiv, 10 uzdržanih, amandman nije dobio potrebnu većinu.

Amandman 3 poslanika Abazovića.

Hvala vam. Glasala su 72 poslanika, 31 za, 30 protiv, 11 uzdržanih, konstatujem da amandman 3 nije dobio potrebnu većinu.

Stekli su se uslovi da glasamo o Predlogu zakona o Budžetu za 2013. godinu u cjelini. Izvolite. Poslije toga ćemo zaključke. Imamo dvije grupe zaključaka.

Glasanje otvaramo za budžet u cjelini. Predlog zakona o Budžetu Crne Gore za 2013. godinu.

Hvala vam.

Glasalo je 77 poslanika, 44 za, 33 protiv, nije bilo uzdržanih, konstatujem da smo usvojili Predlog zakona o Budžetu za 2013. godinu.

Idemo na zaključke.

Imali smo dvije grupe zaključaka. Jedni su Odbora za ekonomiju, finansije i budžet i drugi poslanika Šehovića koji je predlagač zakona i matični odbor podržao, pa su onda već prihvaćeni od predlagača. Glasamo znači samo Odbora za finansije i budžet, to je sve prihvaćeno. Kolega da ne bi bilo neke greške čini mi se da ima. Kolega Damjanoviću izvolite, sve se u vašem Odboru dešavalo pa da vidimo.

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ:

Zahvaljujem.

Poštovana Skupštino, poštovani građani, ministre finansija, predstavnici Vlade,

Kratko oko procedure, dakle Predlog zaključaka gospodina Šehovića je prihvatio predlagač i on je sastavni dio teksta, dakle koji ide uz budžet, a o zaključcima Socijalističke narodne partije se izjašnjavao Odbor za ekonomiju, finansije i budžet i predložio Parlamentu da ih prihvati sa sedam glasova za, i šest glasova, čini mi se, uzdržanih. Ja se u momentu kada treba da ih obrazložim veoma kratko zahvaljujem i kolegi Šehoviću koji je u ime SDP-a podržao ove predloge zaključaka.

Dakle, podsjetiću da smo u ovoj raspravi ukazali ministru finansija i Vladi da način na koji je ovaj budžet planiran jeste došao kao posljedica onoga što Vlada nije htjela da prihvati ranijih godina kada smo predlagali da se više pažnje posveti prihodnoj strani budžeta i da država Crna Gora boljom naplatom poreskih prihoda alimentira sve one brojne potrebe koje alimentirala iz zaduženja. Ostali smo dosljedni dosljedni onome što smo iznijeli u početku rasprave o budžetu da zbog shvatanja ekonomske situacije nećemo predlagati amandmane koji tretiraju rashodnu stranu budžeta niti ćemo tražiti, da se kroz sve amandmane povećavaju rashodi, jer vidimo dokle je situacija došla. Ali smo obećali da ćemo podnijeti Predlog zaključaka od kojih je pomoćnik ministra prihvatio većinu. Nije se složio sa dva zaključka i ja ću pročitati što je ostalo sporno i zašto pomoćnik ministra nije prihvatio cjelokupne zaključke zbog dva koja su sporna. Dajte mi pola minuta zbog one procedure i zamoliću da pokušamo da ih usvojimo, jer oni nijesu ništa drugo nego pokušaj da jednostavno Vlada i Ministarstvo finansija pozovu na opreznost uz preporuke da jednostavno ono što je evidentno, a što su ove mjere i najava kriznih mjera i mogućih predloga zakona o kojima ćemo raspravljati u januaru i februaru.

Dakle, zaključak 1 - Skupština Crne Gore preporučuje Vladi da do 30. juna sačini analizu ostvarenja budžetskih prihoda u odnosu na planirane i o tome podnese izvještaj Parlamentu. U slučaju da se ostvari povećanje poreskih prihoda u odnosu na plan za prvih pola godine, a mi zaista vjerujemo da su prihodi

podcijenjeni i da ima prostora da se oni naplate u većem obimu nego što je planirano, Vlada će predložiti mjere u cilju povećanja izdataka za socijalna davanja, dječje dodatke, tuđu njegu i pomoć, lične invalidnine, subvencije za električnu energiju za domaćinstva sa najnižim primanjima, otpremninu za tehnološke viškove i izvršenje obaveza po osnovu obeštećenja za restituciju. Dakle, ukoliko se pokaže da nakon pola godine imamo povećanje poreskih prihoda kroz sve mjere koje i onako Vlada preduzima tokom prvih pola godine. Ostali zaključci se odnose na nešto što je ovdje bilo nesporno i o čemu svi imamo zajedničku saglasnost i zaključak šest koji je bio sporan, jedan od ta dva, Skupština Crne Gore preporučuje Vladi da sačini analizu stanja u akcionarskim društvima gdje je Vlada većinski vlasnik ili vrši funkciju upravljanja u dijelu potraživanja zaposlenih u tim društvima, a naročito potraživanja zaposlenih koja su zasnovana na pravosnažnim i izvršnim sudskim presudama, da ne pominjem koja su preduzeća, kao što je slučaj sa bivšim radnicima „Radoje Dakić“ i ostalim preduzećima radi preduzimanja konkretnih mjera u cilju pomoći svim zaposlenima i da o istom izvijesti Skupštinu.

Dakle, analiza radi preduzimanja mjera. Nikakvo prejdiciiranje, ali svakako pun angažman Vlade i Parlamenta da riješe ovaj veliki problem. Ostalo je bilo nesporno. Ova dva su bila sporna. Odbor je većinom glasova, u punom sastavu, sedam prema šest, predložio Parlamentu da usvoji, ostaje na plenumu i da se oko ovoga izjasni. Zahvaljujem.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Oko zaključaka moramo glasati. I onako će biti jedni zaključci, jer je jedna tema, pa ih stavljamo u istu skupinu, pošto je Vlada spremna da prihvati i ove zaključke. Ne možemo imati tri grupe zaključaka po istoj temi. Jedinствене zaključke stavljam na glasanje, i Odbora, i gospodina Šehovića i poslanika SNP-a.

Znači, sporna su bila dva zaključka SNP-a. Shvatio sam da su i oni sada prihvaćeni, onda možemo u cjelini usvojiti zaključke Odbora, gospodina Šehovića i SNP-a u cjelini.

U redu, onda pojedinačno glasamo. Imamo tri pojedinačne grupe zaključaka i glasamo. Izvolite.

Stavljamo na glasanje Predlog zaključaka Odbora za ekonomiju, finansije i budžet.

Glasalo je 69 poslanika, svi su bili za.

Zaključci Odbora su usvojeni.

Zaključci poslanika Šehovića je prihvatio Odbor i predlagač, ali ih ipak moramo glasati. Ne mogu oni da odluče, mi moramo da odlučimo.

Izvolite, stavljam na glasanje.

Inače se mogu prihvatati zaključci, mogu i politički, ali se moraju glasati. Hvala vam.

Glasalo je 68 poslanika, 53 za, 15 protiv, nije bilo uzdržanih, konstatujem da su amandmani poslanika Šehovića prihvaćeni.

Da podsjetim, zaključci nijesu sastavni dio Predloga zakona druga pravna forma i moraju se glasati u ovom domu. Ja sam samo pokušao da pomognem da ih integrišemo u jednu grupu zaključaka. Pošto nijeste htjeli, a mislim da će opet biti integrisani radi primjene neće biti tri grupe, mislim da glasamo zajedno. No, evo bilo je proceduralno pravo da traže glasanje odvojeno. Hvala vam. Usvojili smo i

ovu grupu zaključaka i sada treća grupa zaključaka koji je predložio i obrazložio u ime SNP-a kolega Damjanović.

Ministre, da li želite da pojasnite nešto? Sporna su bila dva zaključka. Naveo je kolega Damjanović koji su to zaključci. Ja ću Vas podsjetiti oni oko ispunjavanja potraživanja radnika poslije analize.

RADOJE ŽUGIĆ:

Ja sam i na plenumu komentarisao Predlog zaključaka koji su podnijeli poslanici SNP-a. Nema ništa sporno u prvih pet zaključaka koje smo u cjelini podržali, ali potencijalni problem realizacije zaključaka broj 6 i 7 se nameće, iako je to samo forma preporuke Vladi. Dakle, mogućnost tehnološkog prezentiranja onoga što je vaš zahtjev ostaje kao mala dilema za nas predstavnike Vlade, a svih pet prethodnih puna podrška. To je moj komentar bio i na prethodnom dijelu sjednice.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala ministre. Kolega Damjanoviću hoćete li odustati od ova poslednja dva da bi prošli prethodnih pet? Izvolite.

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ:

Uvažavajući diskusiju, onda idemo na glasanje sa svih sedam zaključaka uz izvjesnosti da ćemo u komunikaciji prevazići i taj tehnološki problem načina izvještavanja oko one tačke o kojoj smo se dogovorili. To možemo, dakle uraditi zajedno. Radi se, da pojasnim i oko tačke 7. Radi se samo o analizi i prezentaciji Parlamentu primjene Zakona o svojinsko pravnim odnosima koji smo ovdje kolege 2/3 usvojili u momentu kada je to najviše bilo potrebno Crnoj Gori SNP je to uradio. Ponosan sam zbog toga ja i moje kolege. Član 419 koji govori o pretvaranju prava upravljanja u prava svojine za zemljište iz privatizacije za koje nije plaćena tržišna naknada. Mi samo želimo pošto je ocjena o toj naknadi da ovo ... privatizaciju i stečajni sud samo da ovdje imamo na Odboru analizu kako je to do sada rađeno, ko je platio ko nije naknadu ... pretvoreno, ništa sporno. Ima i tehničkog načina da se ovo završi. Vjerujte ministre da ovo nije problematično sa stanovišta tehničke komunikacije, a ako preporuke broj 6 to je samo da preuzmemo odgovornost da pokušamo u mjeri u kojoj mi to možemo i koji nam zakoni omogućavaju. Evo toliko, neću opterećivati više.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Kolega Damjanoviću, Vi to možete ostvariti i kroz druge forme, na Odboru, na poslaničkim pitanjima, na premijerskom satu. Imate više formi. Ali, u redu, ako ostajete pri zaključcima, ja ih stavljam na glasanje u cjelini. Ne glasamo svih sedam, jer kolega Damjanović ne želi da odustane od dva. Možemo glasati samo o sedam.

Glasamo o Predlogu zaključaka kolega poslanika iz SNP-a. Izvolite. Za zaključke je dovoljna većina prisutnih.

Glasalo je 74 poslanika, 39 za, tri protiv, 32 uzdržana, konstatujem da su zaključci prihvaćeni. Sve tri grupe zaključaka su prihvaćene uz Zakon o budžetu.

Hvala vam, kolege. Idemo na sljedeći dio te tačke, a to su finansijski planovi sa planovima rada samostalnih regulatornih tijela.

Podsećam da je Odbor za ekonomiju, finansije i budžet, kao matični predložio da Skupština usvoji finansijske planove sa planovima rada za 2013. godinu samostalnih regulatornih tijela. Podnijeti su zaključci povodom razmatranja finansijskih planova nezavisnih regulatornih tijela sa planovima rada. Prvo ćemo se izjasniti o svakom regulatornom tijelu.

Finansijski plan sa Planom rada Regulatorne agencije za energetiku za 2013. godinu. Izvolite. Ono je bilo Izvještaj, a sada za 2013. energetika RAE. Plan RAE za 2013. godinu. Hvala vam.

Glasalo je 76 poslanika, 52 za, 24 protiv, nije bilo uzdržanih, konstatujem da su usvojili Finansijski plan RAE.

Imamo Finansijski plan sa Planom rada Agencije za elektronske komunikacije i poštanske djelatnosti. Izvolite. Hvala vam.

Glasalo je 77 poslanika, 53 za, 24 protiv, nije bilo uzdržanih, konstatujem da smo i ovaj plan usvojili.

Idemo na treću regulatornu agencijue - Finansijski plan sa Planom rada Agencije za lijekove i medicinska sredstva. Izvolite. Hvala vam.

Glasalo je 74 poslanika, 53 za, 20 protiv, jedan uzdržan i ovaj plan smo usvojili.

Četvrta Agencija za elektronske medije. Hvala vam, kolegice i kolege

Glasalo je 74 poslanika, 51 za, 23 protiv, nije bilo uzdržanih i ovaj finansijski plan usvojen.

Peti Finansijski plan je Agencija za nadzor osiguranja. Hvala vam, kolegice i kolege.

Glasalo je 76 poslanika, 52 za, 24 protiv, nije bilo uzdržanih i peti je usvojen.

Šesta Agencija i poslednja u ovom nizu to je Finansijski plan sa Planom rada Komisije za hartije od vrijednosti. Izvolite. Hvala vam.

Glasalo je 76 poslanika, 43 za, 33 protiv, nije bilo uzdržanih i ovaj plan usvojen.

Naš Odbor je imao i predlog zaključaka i o njima moramo posebno glasati.

Predlog zaključaka Odbora za ekonomiju, finansije i budžet. Izvolite. To su zaključci u plan regulatornih tijela. Logično je jer imamo puno nadzornih prava na radu tih agencija i normalno da damo neke upute.

Glasamo zaključke povodom finansijskih planova regulatornih agencija. Naš Odbor je predložio i političke upute koje se odnose na rad tih agencija. Hvala vam.

Glasalo je 73 poslanika, 57 za, 16 protiv, nije bilo uzdržanih, konstatujem da smo usvojili zaključke. Mogu li objaviti glasanje? U redu je, ali ja konstatujem da smo ih usvojili, a Vi ih izvolite pročitati.

Kolege, izvolite. Kolega Jelić.

ZORAN JELIĆ:

Povodom razmatranja finansijskih planova regulatornih tijela za 2013. godinu Odbor za ekonomiju, finansije i budžet će u sklopu potrebne racionalizacije potrošnje cijeneći aktuelni i socio-ekonomski ambijent i imajući u vidu zaključke Vlade o potrebi sprovođenja mjera štednje do 31. januara naredne godine, sačiniti odgovarajuće izmjene i dopune finansijskih planova regulatora, koje bi Skupština usvojila na svojoj prvoj redovnoj sjednici u 2013. godini. U tom smislu, Odbor za

ekonomiju, finansije i budžet u saradnji sa Ministarstvom finansija će predložiti mjere za sistemsko definisanje zarada u regulatornim tijelima, upravljanje viškom prihoda nad rashodima, odnosno depozitima, kao i ostale mjere u pravcu smanjenja potrošnje imajući u vidu da se moraju izmijeniti, odnosno dopuniti i postojeći zakoni koji definišu način funkcionisanja regulatornih tijela. Odbor za ekonomiju, budžet i finansije preporučuje da regulatorna tijela, uključujući i Centralnu banku Crne Gore, u periodu dok ne stupe na snagu izmjene i dopune finansijskih planova za 2013. godinu, započnu sa internim mjerama racionalizacije i sprovedu potrebne aktivnosti kako bi se izmijenili finansijski planovi, optimalno primijenili na način da se ne ugrožava redovno funkcionisanje i regulatorna uloga koju imaju regulatorna tijela, i o tom isto obavijesti Odbor za ekonomiju, finansije i budžet do 20. januara 2013. godine. To su zaključci koji se odnose na regulatorna tijela. Zahvaljujem.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala.

Izvolite, kolega

NEBOJŠA MEDOJEVIĆ:

Dakle, ako prihvatamo izvještaj regulatora onda ih drugarski kritikujemo da oni smanje svoje troškove i svoje zarade, onda mislim da to nije u redu. Dakle, ako smo prihvatili izvještaje regulatornih agencija, oni koji su glasali za prihvatanje izvještaje regulatornih agencija, trebaju da glasaju i za zaključke. Mi smo protiv da se njima drugarski upućuje kritika, i zato Demokratski front koji je bio i protiv izvještaja biće i protiv zaključka. Hvala.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala.

Poslanik Jelić, izvolite.

ZORAN JELIĆ:

Gospodine Medojeviću, potpuno ste pogriješili. Ovo nijesu izvještaji, ovo su finansijski planovi. Pa znam, ali to je razlika. Dakle, zaključci su koncipirani u skladu sa izvodom zaključaka Vlade od 27. decembra, znači, od juče o mjerama racionalizacije, a i sami ste bili na Odboru i govorili ste o racionalizaciji štednji u regulatorima, a sada pričate suprotno. Dakle, ovo smo se složili na Odboru zajedno da podržimo ove zaključke da bi regulatori mogli da svoj iznos plata primijene shodno mjerama štednje.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Ako smo prihvatili njihov plan, finansijski plan, koji govori kako će trošiti sredstva, kako mislite da ga korigujemo zaključcima?

Evo, kolega Šehović će nam objasniti.

Izvolite.

Nije me sramota da učim, samo da vidim

DAMIR ŠEHOVIĆ:

Hvala, predsjedniče.

Evo, da pokušam u par rečenica da objasnim. Dakle, očigledni nesporazum koji je nastao između kolege Medojevića i nas koji ne vidimo ništa sporno sa usvajanjem ovih zaključaka.

Dakle, finansijski planovi jesu usvojeni od strane matičnog odbora za ekonomiju, finansije i budžet iz prostog razloga što nijesmo htjeli da im onemogućimo normalno funkcionisanje u januaru mjesecu. Inače, to nije prvi put da se radi, radi novih poslanika da kažemo, da smo slično nešto i skoro identično uradili 2009. godine, pri čemu ne postoji, makar ja smatram da ne postoji niti jedan procenat šansi da se regulatori ogluše o zahtjev Skupštine Crne Gore. Na kraju krajeva, dakle, mi smo pozvali i usvojili planove, kažem, da bi smo njima omogućili da normalno funkcionišu makar u januaru mjesecu, pri čemu smo to mogli i sami da uradimo. U svakom slučaju, do kraja januara mjeseca u skladu sa mjerama koje je Vlada Crne Gore usvojila na prethodnoj sjednici koja je održana juče, je i Odbor postupio. Usvojio im je finansijske planove, zahtijevao je od njih da iste koriguju u skladu sa mjerama koje malo prije pomenuh. Do 31. januara 2013. godine će Odbor za ekonomiju, finansije i budžet da predloži ovom Parlamentu usvajanje novih finansijskih planova. I na prvoj narednoj sjednici, hoće li to biti vanredna ili redovna pitanje je, će ti finansijski planovi biti usvojeni i u narednom periodu će se funkcionisati po njima.

Dakle, usvajamo ovo zbog toga što ne želimo da stopiramo rad regulatornih agencija, odnosno institucija i ovo je nešto što sam shvatio da je na Odboru jednoglasno usvojeno.

Ja sam pogriješio ako je tako, izvinite.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Ne vidim razlog zašto ti planovi nijesu odmah korigovani, jer to nijesu složene matematičke operacije i moglo je biti završeno u roku od dva dana, a u januaru se možemo naći samo na vanrednoj sjednici.

Izvolite, kolega Medojeviću.

NEBOJŠA MEDOJEVIĆ:

Dakle, razumijem kolegu Šehovića, ali evo, čitam zaključak. Odbor je odlučio sa devet glasova za, i tri uzdržana. Znači, apsolutno nije bilo jednoglasno, i tražio sam da se budžet Agencije za elektronske komunikacije smanji za milion eura. Da se ukine amortizacija, da se ukinu stambena izdavanja i da se ukinu drugi troškovi, investicije i ostalo. Prema tome, zaista moram sada da kažem. Prvi put sam na Odboru za ekonomiju, finansije i budžet i zaista moram da kažem da treba da uče od Odbora za bezbjednost kako se organizuju sjednice i kako se informiše ovaj plenum. Znači, mi smo protiv i tražili smo da se sve agencije naprave kao jedna agencija i sada ovdje se podmeće kao kukavičje jaje, da mi ovdje smo za jednoglasno bili za zaključke. Nijesmo bili za zaključke, protiv smo i dajte da se glasa.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Glasali smo, ali ono što očekujemo od Odbora za finansije je da obezbijedi ostvarivanje ovih zaključaka, jer je u pitanju autoritet Skupštine, kao tijela koji nadzire rad regulatornih tijela i tu je naša, prvenstveno, odgovornost za ostvarenje ovih obaveza, ušteda, smanjenja itd, itd. A da bi to bilo operativno, obezbijedite

dovoljnu većinu za vanrednu sjednicu, jer u martu će biti kasno, proći će već tri mjeseca suštinski.

Hvala vam, idemo dalje.

Predlog zakona o dopuni Zakona o radu.

Izvolite.

Molim Vas, kolega.

Glasamo Predlog zakona o dopuni Zakona o radu u načelu, da bi smo mogli ići dalje.

Izvolite, Zakon o radu, jedan od tri iz seta zakona uz budžet.

Hvala vam, glasalo je 70 poslanika, 41 za, 20 protiv, devet uzdržanih. Konstatujem da smo usvojili Predlog zakona u načelu.

Sastavni dio Predloga zakona čine četiri amandmana poslanika Gošovića, Jonice i Kaluđerovića, je li to u redu? A, jedan amandman, tri poslanika, jedan amandman.

Izvolite, svakako da izbjegnemo grešku.

NEVEN GOŠOVIĆ:

Zapravo, naš amandman koji smo predložili na Odboru za rad i zdravstvo je prihvaćen kao takav i predstavnik predlagača ga je prihvatio, samim tim bi on i postao sastavni dio Predloga zakona. Na samom Odboru je bilo razmišljanja da ova pitanja koja se tiču ovog zakona treba urediti na potpuniji način, i mi smo na Odboru za zakonodavstvo koji je održan neposredno nakon sjednice Odbora za rad i zdravstvo, došli do, jednoglasno tako da kažem, do jednog predloga modifikacije amandmana, na način na koji smatramo da potpunije uređuje ova pitanja i da bi bilo poželjno da predstavnik predlagača, kao sastavni dio zakona ako se bude slagao sa tim, prihvati predlog amandmana koje je utvrdio Odbor za zakonodavstvo, i, ako je potrebno, ja ih mogu sada pročitati u cjelosti.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Nema potrebe, bitno je da li ga prihvata predstavnik predlagača.

Gospođica Simović, pomoćnik ministra. Izvolite.

Radi se o modifikovanom amandmanu koji ste već prihvatili.

VESNA SIMOVIĆ:

Dobro, ja ću reći da smo na Matičnom odboru raspravljali i kao predlagač osjećam potrebu da kažem zašto amandmani nijesu bili u osnovnom tekstu iako smo se i na Matičnom odboru usaglasili da su amandmani prihvatljivi. Kao odgovorni socijalni partneri nijesmo išli sa predlozima u ovoj formi, zato što su naši predlozi bili bazirani na sporazume o politici zarada, koji su Vlada države Crne Gore, odnosno ministar rada i ministar finansija, sa jedne strane, i deset reprezentativnih sindikata iz oblasti javnog sektora potpisali u decembru prošle godine, tako se naš predlog bazirao na tom sporazumu. Naravno da i ovi amandmani koji su usvojeni na Zakonodavnom odboru zaokružuju priču na način kako smo mi smatrali da može da bude, ali obzirom da je zakon išao u skraćenoj proceduri, da nijesmo imali priliku da konsultujemo sopstvene partnere, mi smo u osnovnoj verziji dopuni Zakona o radu išli na način kako smo predložili. Dakle, prihvatljivi su ovi predlozi sa Zakonodavnog odbora.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

U redu. Znači, prihvaćen je prvi, onda je dorađen drugi, takođe prihvaćen, koji je suštinski zamijenio prvi i sastavni dio Predloga zakona, zbog našeg stenograma. Znači nema amandmana za glasanje, ali imamo Predlog zakona u cjelini. Izvolite.

Predlog zakona o dopuni Zakona o radu, 41 je potrebno.

Hvala vam, kolegice i kolege. Glasalo je 72 poslanika - 60 za, 12 protiv, nije bilo uzdržanih.

Konstatujem da smo usvojili Predlog zakona o dopuni Zakona o radu.

Idemo na tačku četiri - Predlog zakona o dopuni Zakona o penzijsko-invalidskom osiguranju. Kolega Medojeviću, samo malo. Glasamo ga u načelu. Predlog zakona o dopuni zakona o penzijsko-invalidskom osiguranju. Hvala vam.

Glasalo je 76 poslanika - 43 za, 32 protiv, jedan uzdržani.

Konstatujem da je Zakon u načelu prihvaćen. Nema amandmana pa ga glasamo u cjelini. Nema ni zaključaka. Hvala vam.

Glasalo je 75 poslanika - 42 za, 32 protiv, jedan uzdržani.

Konstatujem da smo usvojili i Predlog zakona u cjelini.

Idemo na petu tačku dnevnog reda - Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o državnim službenicima. Glasamo ga u načelu. Izvolite i o namještenicima da ne bi izostali iz ovog čitavog paketa. Izvolite.

Glasalo je 76 poslanika - 44 za, 17, protiv, 15 uzdržanih.

Konstatujem da smo utvrdili Predlog zakona u načelu.

Na Predlog zakona su podnijeta tri amandmana. Molim vas, kolege, vrlo je ozbiljna tema, glasamo. Imamo tri amandmana - Odbor za ljudska prava i slobode, jedan amandman koji je sastavni dio Predloga zakona; poslanici Gošović, Jonica, Kaluđerović dva amandmana o kojima treba glasati. Nije bilo drugih amandmana pa kolega Gošović hoće da obrazloži svoje amandmane - dva amandmana sa kolegama koje je podnio sa Kaluđerovićem i Jonicom.

NEVEN GOŠOVIĆ:

Imajući u vidu da se modifikovanim amandmanom dva Odbora za ljudska prava ostvaruje onaj cilj zbog kojeg smo podnijeli ova dva amandmana, a da smo se u dogovoru sa predstavnikom predlagača saglasili i došli do zajedničkog zaključka da se odredbama člana 90 Zakona o lokalnoj samoupravi obezbjeđuje ona svrha i cilj zbog koje smo podnijeli amandmane, takođe, odustajemo od ova dva podnesena amandmana. Zahvaljujem.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala, kolega Gošoviću. Glasamo ga u cjelini, sa amandmanima odbora koji su sastavni dio Predloga zakona, ali nemamo drugih amandmana o proceduri. Izvolite, glasamo Predlog zakona u cjelini. Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o državnim službenicima i namještenicima.

Hvala vam, kolegice i kolege. 75 vas je glasalo - 59 za, 16, protiv, nije bilo uzdržanih.

Konstatujem da smo usvojili i ovaj zakon.

Idemo na zaključke povodom Predloga amandmana Ustava Crne Gore i mišljenja Venecijanske komisije.

Stavljam na glasanje zaključke. Izvolite. Da se vrati našem radnom tijelu i da se razmotri u skladu sa mišljenjem Venecijanske komisije.

Hvala. Glasalo je 73 poslanika - 44 za, 24 protiv, šest uzdržanih.

Konstatujem da smo usvojili Predlog zaključaka.

Ostala nam je još jedna tačka dnevnog reda. O njoj nijesmo otvarali raspravu, a to su **Izbori i imenovanja**. Jesmo li dobili sada mišljenje Administrativnog odbora? Imamo dvije teme. Jedna je imenovanje Državne izborne komisije. Naša zakonska obaveza, naravno, ići ćemo u izbore, odnosno raspisivanje tokom januara poslije mog susreta sa predstavnicima svih političkih subjekata u Parlamentu. Zato će nam trebati u skladu sa Zakonom nova izborna komisija. Naš Administrativni odbor je predložio sastav Izborne komisije.

Kolega Nikčeviću, želite li riječ? Izvolite.

RADIVOJE NIKČEVIĆ:

Znači, članom 29 Zakona određeno je da Državnu izbornu komisiju u stalnom sastavu imenuje Skupština, na predlog radnog tijela Skupštine nadležnog za izbor i imenovanja iz reda kandidata koje predlažu političke partije koje imaju poslanike u Skupštini Crne Gore. Članom 30 Zakona određeno je, između ostalog, da Državnu izbornu komisiju čine predsjednik, sekretar, devet članova u stalnom sastavu i po jedan opunomoćeni predstavnik i podnosilac izborne liste. Za predsjednika državne izborne komisije imenuje se kandidat političke partije koja je na prethodnim izborima dobila najveći broj poslaničkih mandata. Za sekretara Državne izborne komisije imenuje se kandidat političke partije koja je na prethodnim izborima druga po broju poslaničkih mandata. Za članove stalnog sastava Državne izborne komisije obavezno se imenuje po jedan predstavnik tri opozicione partije u Skupštini i jedan predstavnik opozicione političke partije, odnosno podnosilac izborne liste za autentičnu zastupljenost pripadnika manjinskog naroda i manjinske nacionalne zajednice, koje su na prethodnim izborima dobile najveći broj glasova.

U stalnom sastavu imenuju se i zamjenici, predsjednik i članovi Državne izborne komisije, njihovi zamjenici imenuju se i biraju iz reda diplomiranih pravnika. Članom 33a Zakona određeno je da predsjednik i sekretar Državne izborne komisije dužnost mogu obavljati profesionalno, o čemu odlučuje Skupština. Rješenje o zaradi predsjednika i sekretara Državne izborne komisije koji dužnost obavljaju profesionalno donosi Odbor Skupštine nadležan za administrativna pitanja.

U smislu člana 29 i 30 Zakona o izboru odbornika i poslanika, Administrativni odbor je 17. decembra 2012. godine povodom pokretanja postupka za utvrđivanje predloga odluke o imenovanju predsjednika, sekretara i devet članova Državne izborne komisije uputio poziv klubovima poslanika da dostave predloge za kandidate za imenovanje Državne izborne komisije do 26. decembra. Svi su to uradili u zakonu predviđenom roku. Da ne čitam koji su svi predlozi.

Na kraju, na sjednici Odbora održanog 27. decembra Odbor je konstatovao dostavljene predloge i kandidate za imenovanje predsjednika, sekretara i 9 članova Državne izborne komisije, s tim u vezi zbog postojanja dileme o pitanju kojoj političkoj partiji pripada mjesta sekretara Državne izborne komisije, a u smislu člana 68 Poslovnika Skupštine Crne Gore, Odbor se obratio Državnoj izbornoj komisiji sa zahtjevom da shodno rezultatima izbora za poslanike u Skupštini Crne

Gore, koji su održani 14. oktobra 2012. godine, dostave informaciju koja je politička partija druga po broju osvojenih poslaničkih mandata.

Državna izborna komisija dostavila je odgovor Administrativnom odboru u kojem navodi da komisija saglasno članu 93 Zakona o izboru odbornika i poslanika utvrđuje ukupan broj glasova koji je dobila svaka izborna lista i utvrđuje broj mandata koji pripada svakoj izornoj listi, kao i da je saglasno članu 32, stav 1, tačka 13 Zakona podnijela Skupštini Crne Gore izvještaj o rezultatima izbora za poslanike u Skupštinu Crne Gore, koji sadrže navedene podatke.

Na sjednici Odbora održanoj danas članovi Odbora su se upoznali sa odgovorom Državne izborne komisije i nakon konsultativne rasprave u kojoj je učestvovala većina članova Odbora odlučili da prekinu sjednicu zbog potrebnih konsultacija. U nastavku sjednice Odbor je većinom glasova ukupno je glasalo 13 članova, 13 poslanika, za kandidata Velja Čađenovića, predlog Demokratskog fronta, za sekretara glasalo je tri člana Odbora, a za kandidata Milisava Ćorića, predlog Socijalističke narodne partije, za sekretara Državne izborne komisije glasalo je 10 članova.

Odbor je odlučio da sekretar Državne izborne komisije predloži Milisava Ćorića. Nakon glasanja zamjenik predsjednika Odbora Emilo Labudović povukao je ranije dostavljenu kandidaturu Demokratskog fronta i predložio Velja Čađenovića za člana, a Dražena Medojevića za zamjenika Državne izborne komisije.

Nakon utvrđene liste kandidata za imenovanje predsjednika, sekretara i devet članova Državne izborne komisije, Odbor je većinom glasova, glasalo je ukupno 11 članova, 10 za, jedan uzdržan, dva člana se nijesu izjasnila utvrdio predlog odluke koji je na klupama svih poslanika.

Naravno, ovdje je vođena rasprava. Mi smo imali osim izvještaja Državne izborne komisije i dopis Državne izborne komisije koji je poslat Skupštini radi pribavljanja informacija oko finansiranja političkih stranaka, gdje se kaže da se saglasno podacima dostavljenih Državnoj izornoj komisiji prilikom predaje izborne liste među prvih 20 kandidata, konstituenata izborne liste, nalazi devet kandidata čija su mjesta po sporazumu Nove srpske demokratije.

Konstatovano je da se Nova srpska demokratija ima devet poslanika i da Socijalistička narodna partija takođe ima devet poslanika. U tom slučaju, na nama u Odboru je bila dilema kako i na koji način da se odlučimo. Mi smo se odlučili na glasanje. Evo lično, kada je u pitanju Demokratska partija socijalista, mi smo u tom smislu i pribavili rješenje Državne izborne komisije i konkretno sudsku praksu Ustavnog suda, gdje je na jednom konkretnom slučaju takođe bila dilema konstituisanja lokalne samouprave Podgorica, gdje su određene liste imale isti broj mandata, da je tada Državna izborna komisija odlučila da lista koja ima najviši broj glasova na tim izborima ima prednost u tom slučaju. To je potvrđeno od Ustavnog suda. Dakle, jedna sudska praksa pokazuje u ovom slučaju ili upućuje da smo se mi odlučili da na ovakav način donesemo odluku da Milisav Ćorić bude izabran za sekretara Izborne komisije.

Hvala.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala.

Znači odlučio je broj glasova po podjeli.

Kolega Daniloviću, izvolite.

GORAN DANILOVIĆ:

Gospodine Krivokapiću, meni će trebati vrijeme za raspravu. Nije proceduralna reakcija nego da se razjasnim sa kolegama u jednoj temi gdje ne očekujem da ću se proslaviti, ali moram da govorim zbog toga što imamo pažnju javnosti da ne bih govorio iza očiju.

Saopštili ste, gospodine Nikčeviću, da je iza predloga Demokratskog fronta, odnosno iza predloga da bude sekretar gospodin Veljo Čađenović stao Demokratski front, koji ima 20 mandata. Nema te podizborne i postizborne tematike koja će ga umanjiti. Meni je žao što opozicija nastavlja nespornu i dozvoljava da vi presuđujete i u ovakvim jasnim situacijama. Žao mi je što neko ko je do juče imao dovoljno mandata da nesumnjivo predstavlja opoziciju u Državnoj izbornoj komisiji misli da to pravo ima i sa duplo manje mandata. Žao mi je što je to toliko važno, a što ja ne mogu da očitim jer me obavezuje desetina hiljada glasova dobijenih na račun Demokratskog fronta. Da biste, gospodine Nikčeviću, izračunali ovo što ste pokušali sada ko je osvojio više glasova - mi sa devet mandata u koaliciji, ili neko u samostalnom nastupu, morali ste potegnuti za dontom. Drugačije ne može. A prije nedjelju dana su nam ovdje oči vadili da ne može dont kad se dijele funkcije. Sad može.

Na lokalnom nivou smo se mi sporili sa SDP-om, Nova srpska demokratija samo oko jednog, da li su oni opoziciona partija pa je presuđeno da jesu iako su vlast na republičkom nivou. Nije bilo slično ovome. Imajte to u vidu. Oteli ste nam mjesto sekretara u Državnoj izbornoj komisiji.

Ja pozivam, trudeći se da zaista biram riječi, svoje kolege iz opozicije, da ne dopustimo da nam na ovakav način stvari uređuju, jer će sada sljedeća tačka biti takođe da je preglasan predlog Demokratskog fronta, a da ste vi podržali nekoga ko nema podršku opozicije. Govoriću i na tu temu. Nova srpska demokratija je u prošlom sazivu imala osam mandata i jednu malu privilegiju da rukovodi samo komisijom za koju se niko nije otimao. Sada bi nekako da se umanj snaga Fronta i da nas tjerate svako malo da se svađamo. Nećemo, po cijenu da počnete da otimate, jer znamo koliko vrijedimo među građanima. Ali vam kažem nije korektno i pošteno da nam na ovakav način zavljučite ruku u džep. Nova srpska demokratija traći da se poštuje pravilo. Demokratski front u okviru koga funkcioniše Nova srpska demokratija i u čije ime ja sad govorim, kao šef kluba koji broji 20 poslanika, traži da se poštuje princip - važi li dont ili ne važi. Ako važi, onda nemojte da nam zavljučite ruku i kad dijelimo po dontu. Nemojte jednom ovako drugi put onako. Nemojte ko Drago u Nikšiću. Nemojte, molim vas, jer to tako ne ide.

Danas smo htjeli, uvaženi građani, da se ovdje uradi sljedeće. Da se prizna snaga Demokratskog fronta, to što on stoji iza kandidature Velja Čađenovića i to što mi u predizbornom koalicionom sporazumu raspolažemo s devet mandata koje možemo raspodijeliti kako mi hoćemo, a da mi potom kažemo kolegama iz Socijalističke narodne partije - bez obzira što više niste najjača opoziciona stranka, nemamo prigovor na ono što je radio gospodin Neven Gošović, neka nastavi da radi taj posao u Pravnom savjetu. Ne može. I to hoćete da uzmete. Reći ću na koji način mislim da je to urađeno. Ja to ne bih prihvatio ako iza mene ne bi stajala opozicija. A ne stoji opozicija iza vas. Objasniću to u sljedećem navratu. Ne možete ovaj isti princip primijeniti tako korektno da u oba slučaja zakinete

opozicioni klub koji čini 24% biračke volje u Crnoj Gori, ali nećete od nas napraviti nekoga ko će za svako malo da zapomaže, da moli i da traži. Imamo dovoljno snage da ćemo se sami izboriti sa vama. Ovo što jednom presiječete ovako će vam se već sutra vratiti. Hvala vam lijepo.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala.

Komentar kolege Nikčevića, izvolite.

RADIVOJE NIKČEVIĆ:

Ja sam htio da budem korektan da saopštim ono kao predsjednik Administrativnog odbora, a sad ću kao član Administrativnog odbora ispred Demokratske partije socijalista.

Ništa vam nijesmo uzeli, ništa vam nijesmo oteli, samo u skladu sa Zakonom, 11 je glasalo, a od 11 je pet DPS, koji su šest drugih. Izvolite, koji su šest drugih.

I kad govorite - uradili ste ono što je Drago u Nikšiću, vaš član juče, žao mi je što nijesam uzeo stenogram, žao mi je što nezavisne novine to nijesu prenijele, ovako je rečeno. Poslanik je nosilac mandata, on je vlasnik mandata, on može da radi šta hoće, on može da ide u drugu partiju, može da se vraća iz te partije, može da pomjera koaliciju, može da se vraća iz koalicije, itd. itd.

Braneći vaš sporazum koji ste dali kao Demokratski front prilikom raspisivanja izbora i nuđenje liste za izbore i obrazlažući da ste nakon izbora donijeli aneks takvog ugovora, definitivno vraćam nazad, da li vi imate devet poslanika. Da li SNP ima devet poslanika. Da li je na vašoj listi gospodin Lekić, potšao su mi danas prigovorili da ja ne smijem da spominjem ni jednog poslanika ovdje, zamislite demorkatije, ne smijem da spominjem ni jednog poslanika, znate ni jednog. Neću građane, ali oni koji su u Parlamentu čuće odgovor i od mene i kazaću ono što mislim. Da li je gospodin Lekić nezavisni kandidat, da li je on na vašoj listi, da li je na listi Demokratskog fronta, da li je lider Demokratskog fronta, da li je lider Nove, da li je lider Pokreta za promjene, da li je lider Grupe građana. Odgovorite. Rečeno je da je on na listi Nove, prvi na listi Nove među devet. I mi smo danas jedino što je trebalo da odlučimo glasanjem, drukčije ne možemo ili da predložimo i to je bio predlog, da predložimo ovom domu neka se izjasni između dva kandidata ali smo smatrali da smo mi ipak mi radno tijelo koje treba vama da pomognemo.

Na kraju, vi se odlučite, nemojte prihvatiti ovo ako imate druga rješenja.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Komentar. Izvolite.

GORAN DANILOVIĆ:

Prepoznajem ja, gospodine Nikčeviću, tu nikšićku školu i nećete nas danas uvući u tu polemiku, nećete uvući ni gospodina Lekića, budite sigurni i nijeste vi toliko nevješti da ne znate kakav je zakon, i da ne znate da je gospodin Lekić lider Fronta, nestranačka ličnost, a da, zbog zakonskih nedodataka svako od nas mora biti na nekoj kvoti. Nama je čast što je gospodin Lekić kao nestranačka ličnost izabrao da mu je sasvim svejedno na čijoj je kvoti, jer niko ne sumnja da je

gospodin Lekić nestranačka ličnost, izuzev vi u trenutku kad vam ovo očigledno treba.

Vi govorite o poslanicima. Zakon na koji se vi pozivate ne govori o poslanicima, nego o tome koliko ko ima mandata. Mandate možete, gospodine Nikčeviću, podijeliti kako vi hoćete. Nestranačkim ličnostima, stranačkim ličnostima, ovako ili onako i sve smo uradili u skladu sa Zakonom. Ne pokušavajte, ako uvedemo u princip broja glasova, tražim da se poštuje Dont u svakoj drugoj situaciji. A ne da nam i u Dontu i preko Donta zavlačite ruku u džep.

I još nešto, iako je ovdje bilo korektnijih stavova kad je u pitanju parlamentarna većina - pitam vas gospodine Nikčeviću, kako ste kao Administrativni odbor, pitam ovu istu državu i Izbornu komisiju, kako je, moram izvinjavam se predsjedniku Parlamenta, kako je Socijaldemokratska partija došla do osmog mandata a da mi ovdje nijesmo dobili ostavke prethodne svih koji su morali da podnesu ostavke da bi došao do mandata osmi poslanik SDP-a, toga nema u koalicionom ugovoru. A u našem koalicionom ugovoru piše sve kao suza, sve čisto kao suza. Znači, može samo na jedan način - nepoštovanjem pravila. E vi, gospodine Nikčeviću, ne poštujete zato što vam tako odgovara. A ja samo tražim princip - recite nam kada donosite odluke je li po Dontu, jeste li vi to izvagali koliko je doprinijela Nova srpska demorkatija, mada je nama dovoljno i široko i kako god vi odlučili nećemo se ljutiti, rekao sam vam samo nećemo da prećutimo. A onda ćete u tački sljedećoj objasniti čime ste se rukovodili za ovu sljedeću odluku. Kako je moguće da neko može u ime opozicije sa jednim glasom opozicionim biti kandidat, pa ćete i za to vjerovatno imati opravdanje. Žao mi je zbog svega ovoga, ali imam samo jednu mogućnost - ili da ćutim na nepravdu ili da progovorim.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala vam.

Poslanik Banović, reprika ili komentar.

BORISLAV BANOVIĆ:

Pošto je kolega Danilović iznio stav da je napravljena neka nepravilnost prilikom dodjele mandata Socijaldemokratskoj partiji i pozvao se pri tome na koalicioni sporazum i predizborne sporazume koalicione, i zakonske akte koji to regulišu, samo da ustvrdim jednu stvar, to jednostavno nije tačno da u koalicionom sporazumu predizbornom koalicionom sporazumu između DPS-a i SDP-a stoji da će Demokratska partija socijalista imati 80% učešća u vlasti ili mandata, a Socijaldemokratska partija 20%. Pazite, broj je utvrđen zato što se neki broj mora postaviti, taj broj je slijedio, raspored je slijedio iz ovih 20%, jer tu stav je ili je 20%, i 80%, ili je raspored na listi starije, šta je tu starije. I u vašem slučaju, dakle nije ne, starije je odnos koji se uspostavlja i na taj odnos smo se pozvali, i jednostavno po tom odnosu kasnije sproveli radnju. Dakle, moglo je da bude da smo mi rasporedom na listi bili posljednjih 20 kandidata, od 61 do 81, ali stoji da imamo 20% učešće na poslaničkoj listi i u Parlamentu, i to je sprovedeno u skladu sa zakonom, to je tako, to je jedna stvar.

Druga stvar, kolega Daniloviću, nije korektno da se pozivajući se u prethodnom, što vas podržavam, da se u ovom smislu ne baca spica među vama, u opozicionim partijama, zbog toga ko je gdje, ko je stariji, ko je više, nije korektno

da ono protiv čega su u svom slučaju, da iznosite sada u odnosu na Socijaldemokratsku partiju. Zato nije korektno i zbog toga, a nije korektno i za to što nije tačno, kažem još jednom, jasan predizborni koalicioni sporazum ... (Prekid)

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Izvolite.

GORAN DANILOVIĆ:

Upravo, gospodine Banoviću, zbog toga što znam da vam nije strana pravica, a opet vas pozivam da malo razmislite ovo o čemu pričam. Pozivam se na ono na što se poziva naš predsjednik Administrativnog odbora. U trenutku raspodjele koja važi ovdje i visi kao kamen o vratu Frontu, i u okviru njega skromnoj Novoj srpskoj demokratiji, u trenutku raspodjele DPS ima 31 mandat vi sedam. Ja nemam ništa protiv da se naknadno, aneksom ili drugačije odluči da je važnije to vaše 20%, koje takođe piše, meni je to prednost gospodine Banoviću, a mi nijesmo uopšte vama govorili o procentima, pa bi ja mogao tom logikom da Novu srpsku demorkatiju da je to tako, mogao da naguram i na 15 mandata, ali nije bilo neophodno. Samo govorimo da se uvede pravilo - važi li Dont, ne važi li Dont. Je li trenutak raspodjele, nije li trenutak raspodjele. Ima li kraja tome da se ne čerupamo oko onoga što je očigledno. Hvala vam lijepo.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Daću vam riječ kolega Nimanbegu.

Uz svu priču mislim da postoji i koalicioni sporazum, tako da nećemo riješiti na sve pravne načine, nego dogovaranjem. Ovo jesu u stvari dogovaranja, a ne o formalno pravnim procedurama, i to svi znamo. Kao i u prethodnom slučaju, kad smo birali radna tijela. Mogli smo provesti mjesec ovdje pravnim argumentacijama, ali bili smo dovoljno zreli da to riješimo političkim dogovorom, tako da mislim da i sada je bolja prilika za politički dogovor, nego za duge pravne rasprave koje neće dati rezultate.

Izvolite, kolega Nimanbegu.

GENCI NIMANBEGU:

Hvala, predsjedniče Krivokapiću.

Prvo bih tehniku zamolio da mi ispravi prezime gore.

Sad ja želim da se uključim u raspravu iz razloga što ja stojim iza stava da i u životu i u politici treba pošteno da se radi. A što to znači? To znači da ako nekom nešto pripada, onom kom ne pripada da razmisli da li da zahtijeva to mjesto.

Ja sam nezadovoljan načinom kako se izvršio predlog za članove Državne izborne komisije iz razloga što liste za autentičnu zastupljenost manjinskih naroda ili nacionalne manjinske zajednice, koje su na prethodnim izborima dobile najveći broj glasova. Najveći broj glasova od partija je Bošnjačka, koja je ušla u dio, a najveći broj glasova apsolutno po poslaniku ima Forca pro baškim ili Forca za jedinstvo. To je preko pet hiljada i 200 glasova. Svjestan sam da se ovim vjerovatno neće promijeniti odluka, ali želim javno da kažem da članovi kluba četiri partije su već na dva glasanja nezadovoljni na način kako se vrši podjela po

pojedinin odborima. To je bio gospodin Popović, to je bila i koleginica Dragičević, tako da ja ovdje želim da kažem moj stav. Zahvaljujem.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Dalje za raspravu se prijavio kolega Damjanović, a na ekranu su kolega Popović i kolega Labudović. Izvolite, kolega Damjanoviću.

Prije ste se Vi prijavili.

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ:

Zahvaljujem, predsjedniče.

Nema političkih dogovora sa SNP-om kada se radi o poštovanju zakona ove države, kakvi god da su dobri ili loši poštovaćemo ih do kraja. Ovdje ću jasno da kažem da je Administrativni odbor danas odbranio zakon. Član 30 Zakona o izboru odbornika i poslanika koji kaže da se za sekretara Države Izborne Komisije imenuje kandidat političke partije koja je na prethodnim izborima druga po broju osvojenih mandata. Druga partija u Crnoj Gori i najjača opoziciona partija je Socijalistička narodna partija Crne Gore i to je jasno i to je shodno Zakonu. To je prva stvar zašto je ovaj odbor odbranio zakon.

Druga stvar i kada pogledamo Poslovnik zaboravljamo samo dvije činjenice, klub poslanika sačinjavaju poslanici koji pripadaju istoj političkoj partiji ili koaliciji. Poslanici iz jedne političke partije mogu obrazovati samo jedan klub poslanika za neka buduća vremena.

Ovdje pred sobom imam izvještaj Državne izborne komisije koji je poslužio Ministarstvu finansija da se raspodijele pare za partije, gdje se jasno vidi i po ovom dokumentu se postupa u državi Crnoj Gori, da SNP-e ima devet mandata, da Nova ima devet mandata. Glas i mandat SNP-a po izvještaju Državne izborne komisije težak je četiri hiljade 459 glasova, glas Nove srpske demokratije, odnosno mandat četiri hiljade 139 glasova, to je treća stvar.

Četvrta stvar. Juče smo čuli na Odboru na moje direktno pitanje da li je gospodin Lekić član Nove, da on nije član Nove. Ja to vjerujem, jer su to kolege rekly. Ovdje imam predizborni koalicioni sporazum Demokratskog fronta koji je jasno napisao u članu 3, da Nova ima devet mjesta i to osam poslanika Nove, partija Nova, i jednog poslanika koji je nezavisni što je definisano članom 8 Sporazuma, gdje se kaže da su vanstranačke ličnosti, i onda se nabraja gospodin Lekić i tako dalje. Nakon toga, poslije mjesec dana u pokušaju grabljenja i prekrajanja volje došao je takozvani aneks sporazuma kojim su i ostale vanstranačke ličnosti, govorim posle izbora, ne na izborima što traži ovaj zakon, nego posle izbora, i neke nestranačke ličnosti takođe prešle na listu Fronta. Ja sam danas rekao mom kolegi da nemam ništa protiv da svih dvadeset poslanika Koalicije Demokratski front budu poslanici u Novoj i na listi Nove. Ovdje u članu 3 ovog istog Sporazuma, aneksa, koji veze nema sa zakonom i koji je samo post izborna kombinatorika piše: potpisnice sporazuma su saglasne da sva druga prava, uključujući pravo u skladu sa Zakonom o finansiranju političkih partija, to je ovo ovdje što sam pokazao, kako se dijeli novac, i prava iz Zakona o izboru odbornika i poslanika, to je ovo ovdje o čemu sad glasamo, ostaju kao što je osnovni sporazum. Dakle, nema nikakvih problema da se politički dogovaramo oko onoga što je za politički dogovor. Oko onoga što je striktno poštovanje zakona dobrih ili loših, a zna se na koji smo način došli do Zakona o izboru odbornika i

poslanika i da smo ga ovdje gotovo konsenzusom podržali, nema nikakvih pregovora, predsjedniče.

Dakle, samo ćemo se držati zakona, što bi rekao jedan, kao pijan plota, do kraja. Na kraju, sudsku praksu i ukoliko uvažimo činjenicu i sumnju da je gospodin Lekić član Nove, opet kažem, vjerujem da nije, jer sam dobio uvjeravanje mojih kolega, to je sudska praksa presudila. Jedna stvar, meni je žao da se u argumentaciji čak juče od strane mog kolege opravdavao Nikšić i Đurović u Nikšiću i on služio kao argumentacija da se i ovdje može praviti postizborna kombinatorika. Žao mi je kao opozicionom poslaniku koji trpi u Nikšiću to što se desilo. Na kraju, jednostavno da kažem da ćemo i u buduće da se na tom Administrativnom odboru držimo zakona i da nećemo raditi ništa, bez ono što su striktno zakonske norme. Prema tome, nema potrebe da se ovdje plasiraju bilo kome postizborni politički sporazumi, tamo gdje je zakon veoma jasan i striktan i ovaj Administrativni odbor je danas uspio da u ovoj situaciji odbrani zakon.

To što je ovim Predlogom i faktički promovisana nesporna stvar, da je na izborima u Crnoj Gori koji su održani prije nešto više od mjesec dana druga po veličini partija u Crnoj Gori - SNP-e i najjača opoziciona partija SNP-e, a što ima koalicija koja je jača od SNP-a, to nije sporno. Dok se te stvari ne promijene ostaje ovako kako je. Zahvaljujem.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala.

Kolega Labudović.

Izvolite, kolega Popoviću.

ANDRIJA POPOVIĆ:

Ja ću nastaviti priču gospodina Nimanbegua. Kao što znate, naš klub poslanika, albanskih partija, HGI, Liberalne partije je heterogen. Istine radi, ništa znam da ovdje neću promijeniti, mislim da je ovdje početak nepravde, da niko iz našega kluba nema u Administrativnom odboru. Zahtijevamo da se to promijeni.

Ovdje po pozivu Administrativnog odbora upućenom klubovima poslanika, predloženi su sljedeći kandidati. Mi, ja prvi put čujemo gdje je to upućeno, kome je upućeno, kako su predlagani kandidati. Ne bih volio da ovdje ispada da me stalno neka nepravda dere, ali stvarno je ovo prevršilo svaku mjeru. Pa ovo iz dana u dan, iz sata u sat se stalno nešto događa što je protiv, naravno, s pravom će me kolege iz opozicije pitati, čekaj čovječe, ti si u vlasti, možeš li ti šta tamo da uradiš, što ti stalno nešto izvoljevaš i stalno nešto tražiš.

Predsjedniče Skupštine, jeste li čuli ovaj naš zahtjev, dakle ovo se mora mijenjati, mora biti neko iz Kluba poslanika albanskih partija, HGI, Liberalne partije i u Administrativnom odboru. Hvala.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala, čuo sam.

Imamo već prijavljenih, pa ako želite.

MILUTIN SIMOVIĆ:

Predlog koji je usvojio Administrativni odbor da o ovome Predlogu klub koji broji četiri poslanika, dobio je jednog člana Državne izborne komisije i dobio je jednog zamjenika Državne izborne komisije. Dakle, radi se o jednoj proporciji koja potpuno poništava vašu argumentaciju da je taj klub na pariferiji ukupnih zbivanja. Vjerujte nije nego posebnom brigom, ali sugerisao bih kao kolega sa malo više iskustva, sjedite u Klubu i dogovorite se ubuduće kada kandidujete ...

PREDŠJEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Kolega Labudoviću, izvolite.

Samo nemojte da pišem pisma dalje.

EMILO LABUDOVIĆ:

Gospodine predsjedniče,

Pošto sam ja sve svoje političke i druge argumente potrošio tamo gdje sam smatrao da je svrha da ih potrošim na Administrativnom odboru, obratiću se Vama lično. Zato vas molim da čak i ako probijem malo vrijeme, imate na umu činjenicu da sam ova tri, četiri dana bio krajnje racionalan i da se nijesam javljao za riječ i da oprostite i ako eventualno budem duži u izlaganju.

Vi dobro znate, a zna i javnost da smo nas dvojica odavno politički protivnici, ali da smo u građanskom i ljudskom smislu ostali do kraja korektni i da smo se uvažavali i ja ću sad javno da priznam da Vas uvažavam prije svega kao pravnik. Zato ću se Vama obratiti prvo kao domaćinu ove kuće, a onda kao čovjeku koji se razumije u pravo, a računam i u pravdu.

Pa da Vas pitam, gospodine predsjedniče i gospodine pravniče koga ja uvažavam, šta Vi lično mislite o stavu Državne izborne komisije dostavljenom Administrativnom odboru na njegov zahtjev?

Drugo, da li Vi, kao pravnik vidite razliku između ugovora i aneksa ugovora u pravnom smislu i da li postoji razlika u pravnoj težini između nečega što je ugovor i između onoga što je njegov aneks.

I treće, pošto ću da objedinim raspravu jer nemam namjeru da se javljam po ovoj drugoj tački dnevnog reda, na koji način Vi tumačite član 127 Ustava Crne Gore i da li je korektno da ta norma bude ispoštovana na način što će opoziciju predstavljati neko iza koga stoji devet od 36 poslanika opozicije?

Gospodine predsjedniče, znate, kad se pravo i pravda svedu na dnevni politički interes i kad se norma pretvori u broj poslaničkih ruku, onda vam ostaje samo jedno: ili da se s time pomirite i dignete ruke ili da do kraja ostanete principijelni da pokušate da odbranite svoj i dignitet i norme i ovog doma. Ja sam, nakon što sam iscrpio sve druge argumente, između kojih i argument koji se danas ovdje pokušava zloupotrijebiti, a to je da je neotuđiva volja i neotuđivo pravo političkog konstituenta u okviru podnosioca izborne liste da raspolaže mandatima koje je dobio, kao što je neotuđivo pravo poslanika, jer mu je to Ustavni sud obezbijedio da je nosilac mandata nažalost, pa se to može zloupotrebljavati i naveo sam gdje je i kada zloupotrijebljeno, da je pravo svih 20 poslanika Demokratskog fronta da pristupe ovoj ili onoj stranci, prema sopstvenom izboru. Može li to njima ko da spriječi?

I na kraju, gospodine predsjedniče i gospodine Krivokapiću, pravniče, kad više nijesam mogao da ubijedim kolege koji su zaduženi u ovom domu da, prije svega, štite pravo i pravdu, a tek onda da se vole ili ne vole međusobno, ja sam da

bih zaštitio svoj, da bih zaštitio dignitet partije kojoj pripadam, da bih zaštitio dignitet 20 poslanika opozicije, podnio neopozivu ostavku na mjesto zamjenika predsjednika Administrativnog odbora. I sad Vas pitam hoćete li, onako ljudski, pošteno - ne moramo da se volimo, gospodine Krivokapiću, ali moramo da se uvažavamo, jer ako ja uvažavam Vas, tu gdje sjedite, red je da uvažite i Vi mene - da mi kažete koliko to mandata treba da osvoji Demokratski front da bi bio uvažen od Vas i da bi bio zaštićen od permanentnog nastojanja, kako u ovom domu tako van ovog doma, da se stalno prekomponuje i da se stalno preispituju i njegovi unutrašnji odnosi, njegovi politički profili i tako dalje? I da Vas pitam, gospodine, onako ljudski, da na trenutak zaboravimo da ste Vi predsjednik a da sam ja poslanik, je li pošteno da, recimo, 20 poslanika ovoga doma ni u jednom biranju od ova tri, ne uspije da obezbijedi svoje pravo, a da neko ko ima samo devet mandata dobije tri funkcije. Ako je to normalno, ako je to pošteno, ako je to tumačenje zakona, ako je to pravo i pravda, onda, gospodine predsjedniče, ja sam Vam se tim povom obratio posljednji put.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Poslaniče Labudoviću, prvo, molim Vas da povučete svoju ostavku, jer Vi ste bili odličan zamjenik predsjednika Administrativnog odbora, to ste radili u prošlom mandatu odlično i to sad kažem kao predsjednik ovog doma čiji je cilj da radna tijela imaju i predsjednika, a i takve zamjenike. Znači računam da je to nešto što možemo u vremenu koje dođe dogovoriti kada emocije koje sada postoje o nepravdi budu prevaziđene. Razumijem osjećaj nepravde. Ima nešto u pravu, što je bitno za naučiti, a nije baš tako lako logično.

Zakovitost još uvijek ne znači pravda, zakovitost je samo pokušaj da se dođe do pravde, jer zakone kao što znate donosimo mi, grešni poslanici, a pravda je nešto što je vrijednost skoro božanska kojoj težimo kao mala, slabašna ljudska bića, slabašna od riječi slabosti. Slabašna ljudska bića. Prema tome, u ovom slučaju imamo dvije činjenice. Jedna je težnja zakonitosti u što nijesam ulazio duboko, moram priznati, i onaj drugi dio koji sam dotakao i pokušao dotaći govoreći o želji političkog dogovora, a koji bi se osnivao na pravičnosti, koji nužno ne mora biti u skladu sa zakonom. Ponavljam, ali Parlament je takvo mjesto gdje pravičnost i pravda u dogovorima unutar ove kuće mogu ponekad da budu i šire tumačenje zakonitosti. Da ne bi dalje pokušavao držati neke čisto pravne rasprave u hijerarhiji pravnih normi, takođe postoji pitanje kako je to složeno, ali anex svakako jeste isto što i Zakon, što je i ugovor ako je donešen, potpisan, usaglašen na zakonit način i ako ne postoji vremenska prepreka da te norme, a postoji jedan princip *prio tempo repotio jure*, koji daje pravo prethodnoj normi da bude jača, ako taj princip nije narušen. Moglo bi se otići i dalje, ja neću namjernu zakonitost, ali plediram na pravičnost.

Pošto se Vi i ja znamo od 89', kada smo prvi put zajedno ušli u ovaj dom, tada je Komisija za informisanje bila i ja sam tada isto morao biti predsjednik, ali bilo je dovoljno davno, pa Vam hvala na tom povjerenju. Reću ću Vam da sam bio od početka na stanovištu da predloži za predsjednika radnih tijela budu na vašoj strani i ako, da budem otvoren, moje političke razlike, su sa vašim kandidatima daleko veće nego sa kandidatima Pozitivne na primjer, suštinski su daleko veće. Evo da budem do kraja otvoren, ali sam mislio da najveća grupacija mora imati to prvenstvo i da se mora dati i tako bi smo glasali da nije bilo povlačenja predloga od

kolege iz Pozitivne. Pokušali smo odbraniti principe koliko god imali političke i druge prepreke da to uradimo na taj način. I tu mi možete vjerovati da je tu bio princip pravičnosti i principijelnosti, ne nikakvog političkog interesa, niti političke preferencije, koje ponavljam, bile bi više na strani Pozitivne u toj političkoj hijerarhiji vrijednosti koje dijelimo. I zato ovaj put molim da ovo što se dešava sada između vas, a ima i sljedeće glasanje, tačno ima i sljedeće glasanje i sada ću ja reći, izvinite što duže pričam, ali je stvorena klima nepovjerenja, a može biti i klima među nama ukupno koja takođe ima svoju logiku koja je morala ići na stranu, da kažem, Demokratskog fronta. A pri tom da Vas podsjetim, da sam predsjednici Vrhovnog suda uputio mišljenje da sam mislio da kolega Gošović treba da nastavi mandat. Eto, da otvoreno kažem, da sam uputio mišljenje da kolega Gošović treba da nastavi mandat, opet nevođen političkom preferencijom, nego principom da mandat od četiri godine ima i da ne treba poslanike da mijenja neko drugi, nego kada ih mi izaberemo na četiri godine oni traju ako nijesu promijenili svoj osnovni status, a to je da su i dalje opozicija. Ali tu je preovladalo pravno mišljenje da to nije tako, nego je ovako da ga sad moramo ponovo birati, kao što vidite. Ono što plediram i za vršavam, nijesam htio biti ovako širok, a samim tim i nedorečen, da ova pitanja nijesu tako velika da izazovu ovako duboko nepovjerenje. Nijesu tako velika i da mislim da je taj prostor za dogovor među vama trebao da bude veći, tim prije što očekujem da ćete u narednim političkim izazovima morati takođe da pronalazite saglasnost oko drugih pitanja, a od svih članova Komisije očekujem da budu, pošto su pravnici, i zakoniti i pravični u čitavoj stvari.

Neke stvari se ipak moraju tumačiti, koliko god zakoni bili dobri, ima puno praznina za tumačenje. Jedini dobar zaključak iz ovoga je da Vas molim da se vratite na mjesto zamjenika predsjednika Administrativnog odbora. Glasamo u cjelini, ne glasamo pojedinačni vidjeli biste kako bih ja glasao. Tu biste vidjeli svu moju paletu mišljenja. Ne bih bježao od tog glasanja, ali ovako glasamo u cjelini i pravo je Odbora da o tome predloži i da mi donesemo odluku bez obzira što ona može biti manjkava u jednoj ili drugoj formi. Ima tu jedna ispravka koja postoji da Dragana Ranitović nije članica nego zamjenica člana, jer tu zbog greške što je nastala u odluci, ali da se vratimo na početak. Imamo dva glasanja i nemoguće je da u oba glasanja imamo predstavnika iste partije, a ponavljam bio sam za to da se ne dira mandat kolegi Gošoviću i to sam napisao i stavio na papir, stavio svoj autoritet iza tog tumačenja. Nijesam čak ni pitao ne želeći da išta drugo prejudiciram. Ali, neću ja riješiti problem i nije mi to u moći, u moći mi je samo da pokušam da uspostavimo povjerenje koje je ovdje ozbiljno narušeno. Staviću na glasanje Predlog odluke, imamo još pravo rasprave. Koleginica Jasavić želi da se izjasni.

AZRA JASAVIĆ:

Samo kratko na Vaše navode. Pozitivna Crna Gora nije ušla u politiku da bi dijelila funkcije, već da bi bila nosilac promjena na bolje u crnogorskom društvu što će prepoznati crnogorski građani, tako da je odustala zato što nije došla da dijeli funkcije, već da brine o opštim interesima građana Crne Gore. Zahvaljujem.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Ne znam da li ste se meni obratili, ali jedan od načina da se borite, da brinete o državnim interesima je da imate funkciju sa koje ćete se brinuti, između

ostalog i poslanika. Ali, otišli smo predaleko večeras, već smo po malo svi od duge rasprave umorni. Ostajem pri molbi da kolega Labudović ostane na mjestu zamjenika Administrativnog odbora, a da mi glasamo ovu odluku sa ovom ispravkom. U cjelini o imenovanju predsjednika, sekretara i devet članova Državne izborne komisije. Ovaj put bez zaključaka. Ispravku sam naveo. Izvolite. Za, protiv, uzdržani? Većina onih koji glasaju. Neće biti kvoruma. Hvala vam.

Glasalo je 75 poslanika, 56 za, 19 protiv, nije bilo uzdržanih. Konstatujem da smo usvojili Odluku o imenovanju predsjednika, sekretara i devet članova Državne izborne komisije.

Imamo još jedan izbor, a to je članova Sudskog savjeta u ime Skupštine Crne Gore, ustavna norma jedan predstavnik iz parlamentarne većine i jedan iz parlamentarne opozicije. Predloženi su kolega Šabović i kolega Gošović. Možemo li glasati? Glasa se u cjelini.

Kolega Daniloviću, izvolite.

GORAN DANILOVIĆ:

Uvažene kolegice i kolege,

Maloprije sam najavio, evo brzo ćemo izaći iz ovog koloseuma neslavnog, ali da kažem par riječi o ovome. Naravno, ovdje ću koristiti priliku nikoga da ne prozivam, ali ću se lično obratiti svom kolegi Nevenu Gošoviću mislim da može da nam pomogne na fonu onoga da recimo Demokratski front nije počeo da se bavi politikom niko od nas da bismo dijelili funkcije, ali jeste da bismo dijelili odgovornost. Nemojte da ponese neko višak odgovornosti, nema potrebe mi smo spremni da nosimo svoj dio odgovornosti.

Gospodine Gošoviću, volio bi danas da povučete svoju kandidaturu, bez obzira što ste časno radili ovaj posao u ime opozicije u minulom mandatu, ali Vi nemate podršku većine opozicije za ovo. Nažalost, ovo je posljedica onog prethodnog izjašnjenja. Opet sam dužan zbog Demokratskog fronta, kao šef Kluba poslanika da Vam kažem da je to osnovni razlog da mi ne želimo da Vi nosite višak odgovornosti da mi imamo ljude koji umiju da rade taj posao, kao i Vi, kao što su radili neki drugi. Imajte razumijevanja, uvažene kolege. Bilo bi to korektno prema pojedinim konstituentima sadašnjeg Demokratskog fronta koji su podržali vaše kolege visoke funkcionere koji su danas i dijele odgovornost i u Državnoj revizorskoj instituciji na period od devet godina i Ekonomskom savjetu Centralne banke na pet godina i to ste sve izborili uz naš glas za, ne uzdržavanje. Pozivam Vas još jedanput, pokažimo javnosti Crne Gore da su principi važniji, da su nam principi bitni. Biće mi drago ako me poslušate, ako se vratimo opet na Administrativni odbor i o ovome odlučimo, ako shvatite da Demokratski front želi da kontroliše procese ne tako što će gledati sa strane, nego što će učestvovati kao Vi prošli put u ime najmanje 16 poslanika SNP-a, ovoga puta makar nije sporna predizborna matematika, ovdje je naš kandidat imao ubjedljivu podršku. Administrativni odbor ovo nije uvažio. Žao mi je, uvažene kolege, ja nadam se da će kolega Gošović uvažiti ovaj moj apel lični ili da ovo vratimo na ponovno odlučivanje da se umjerimo, da podijelimo odgovornost, da shvatite da je lijepo da u Savjetu imate ,kada već Zakon dozvoljava, i predstavnika najjače opozicione grupacije. Sve da smo jedan po jedan, sve da smo svi nezavisni kandidati da niko od nas nema ni jednu stanku iza sebe, mi imamo desetine hiljada glasova, mi imamo 20 mandata. Ljudi nemojte da radite ovakve presedane. Razumiju nas

najbolje kolege iz koalicije koje su dio svoje snage pozajmili pa sada to nikako da se vrati iz koalicije manjinskih partija. Ja pokušavam da doprem do vas na ljudski način i ponavljam još jedanput bez imalo licemjerja u zahtjevu pomozite nam gospodine Gošoviću da prebrodimo probleme u opoziciji. Vi možda to zaslužujete, ali nemate podršku opozicije i ne možete u Savjetu biti izabrani sa većinskim glasovima vlasti. Ako hoćete da budete u ime opozicije morate dobiti našu podršku. Da ste je zatražili možda biste je i dobili, ali ne možete nam je oteti, a da mi ćutimo. Ušteđecu minut i 15. Hvala lijepo.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Kolega Damjanoviću. Izvolite, a onda kolegistica Jasavić.

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ:

Zahvaljujem.

Administrativni odbor je danas glasao 7:6 gdje je jedan dio parlamentarne većine glasao zajedno sa mnom, dok je drugi dio parlamentarne većine glasao protiv ovog predloga i predložio uz kolegu Džavida Šabovića i kolegu Nevena Gošovića, dosadašnjeg člana Sudskog savjeta za člana toga Savjeta. Vjerovatno mogu ovdje da kažem da mi je čast što sam imao prilike da predložim kolegu Gošovića za člana Sudskog savjeta jer je to dokazao kroz angažman u Sudskom savjetu na koji nema mrlje time što je izabran i za predsjednika Etičke komisije od strane sudija jednoglasno. Po prvi put tajnim glasanjem, tajnim glasanjem sudija i to je ono kako SNP vraća ovoj državi i kako ljudi SNP-a obavljaju svoje funkcije u ključnim institucijama ove države. Neko je kolege pokušao prljavim medijsko političkim igrama i pritiskom tobošnjih nezavisnih medija ovih dva, tri dana da kreira sliku postojanja neke tobožnje političke trgovine ili, kako biste Vi predsjedniče rekli političkog dogovora. Ja sam rekao nema dogovora oko poštovanja zakona. Tamo gdje treba da se dogovara zna se način na koji se komunicira sa najjačom pojedinačno opozicionom partijom. Postoje mehanizmi komunikacije, poziva se na razgovor putem pisanih poziva sa predlozima i onda se dogovara. Nema predloga ak hok koji se izbacuju na sjednicama Administrativnog odbora. Meni je zadovoljstvo što prisustvujem sjednicama tog uvaženog Odbora, jer zaista ću imati prilike dosta da naučim kako u pravom smislu od nekih pravnikar koji su tu, tako i u političkom smislu jer se tamo donose vrlo osjetljive političke odluke.

Treba biti iskren i pošten i jednostavno raditi sve onako kako to dolikuje ovom Parlamentu, i kako to dolikuje svakom poslaniku SNP-a. Sa zadovoljstvom sam danas imao predlog da predložim Nevena Gošovića za člana Sudskog savjeta ne ulazeći u razloge, zašto je uopšte došlo do situacije da se poslanik koji je izabran juna ove godine, na četiri godine, koji je nastavio sa svojim mandatom u Skupštini Crne Gore, mora ponovo da bira. Jedan dio manji, sudija u Sudskom savjetu je izrazio sumnju u mogućnost da neke odluke ne budu legitimne ako ne dođe do reizbora. I kolega Gošović kao odgovoran čovjek ovoga Parlamenta je rekao da Sudski savjet donese o tome stav i da na primjeren način komunicira sa predsjednikom Parlamenta, koji je imao isti stav kao i ja. Da, kolega Gošović treba da nastavi, jer je izabran na četiri godine, tek je pola godine prošlo, i dalje je poslanik, i iz razloga zbog kojih je tu, jer ga je tu dovela poslanička funkcija. Naravno, pošto je jedan dio izrazio sumnju, kako da ne. Neven Gošović je poslije

konsultacija sa mnom, kada sam mu iznio stav na Administrativnom odboru, rekao da se pristupi predlaganju kandidata.

Gospodine Krivokapiću, da Vam se sad ja obratim. Ja sam bio taj juče koji je Vama rekao ovdje, nakon sjednice Administrativnog odbora, da sam pomenuo prepisku Vašu sa Sudskim savjetom i zamolio da to dođe do poslanika, da ja ne čitam nešto sa Kolegijuma, da bih zloupotrijebio tu funkciju, nego da i kolege poslanici to dobiju. Svi smo to dobili, u raspravi smo zaključili da se ide na predlaganje.

Dakle, ovdje smo predložili kandidata koji je svojom stručnošću, zalaganjem, znanjem i načinom rada zavrijedio da bude predstavnik parlamentarne manjine u ovom Sudskom savjetu. Tim prije, što ga je predložila pojedinačno najveća opoziciona partija, opet ponavljam i dijelim stav svih mojih kolega, čast nam je što smo imali prilike da kolegu Gošovića predložimo, i što je Administrativni odbor o tome odlučio kako je odlučio. Hvala vam.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala.

U redu je, moje je da ispoštujem raspravu.

Glasamo za Predlog odluke o izboru dva člana Sudskog savjeta.

Kolega Gošović.

Molim vas, prozvan je više puta direktno, pa onda, izvolite.

NEVEN GOŠOVIĆ:

Predsjedniče, kolegice i kolege,

Red je kratko i da ja uzmem riječ, jer nekoliko puta poslanik Goran Danilović je to i zahtijevao od mene, a i da nije, svakako bi trebalo i mjesto je ovdje, jer sam evo, već duže vrijeme član Sudskog savjeta kao predstavnik opozicije u ovom Parlamentu.

Odmah da kažem i da je moj lični stav bio, zanemarujući pravnu formu, da je ipak bitna suština, da niti jedan član Sudskog savjeta, da bi mogao da obavlja svoju funkciju onako kako treba, ne može da sjedi u tom Sudskom savjetu ako bi postojala bilo kakva sumnja, bilo kog člana Sudskog savjeta ili bilo koga sa aspekta zakonitosti njegovog izbora u tom tako značajnom tijelu. I zato sam bio mišljenja da ovaj saziv Skupštine, bez obzira na činjenicu da je izbor moj za člana Sudskog savjeta bio u mjesecu junu ove godine, i da sam i dalje poslanik opozicije u Parlamentu, da Parlament treba da se izjasni vezano i za maju kandidaturu evo, sada kandidaturu za člana Sudskog savjeta. Ono što mi čini satisfakciju u ovom radu nadam se da nigdje, a i zahvaljujem kolegama, niko i nije imao neke primjedbe vezano za moj rad, i eto i pokušaj da na adekvatan način zastupam kao poslanik interese Parlamenta u ostvarivanju onog što je nezavisnost, nepristrasnost u radu tog Sudskog savjeta i naravno, u svemu onome što Sudski savjet odlučuje. A svakako i ova činjenica da sam kroz taj rad stekao i to povjerenje sudija, na konferenciji sudija za izbor predsjednika Komisije za etički kodeks sudija.

Ono što je sada karakteristično kada je u pitanju današnje odlučivanje, jeste činjenica da odnosi među nama u opoziciji nijesu onakvi kakvi su trebali da budu. Oni su proizvod svega ovoga što se dešavalo na prethodnim izborima, i znam da nije bilo tih odnosa i onoga što se dešavalo na prethodnim izborima, da

bih ja od kolega iz opozicije, sada Demokratskog fronta, imao istu onu podršku koju sam imao i u mjesecu junu ove godine. Ovo ipak nije moja lična stvar, da je to samo moja lična stvar ja bih se na taj način veoma lako odnio, ovdje imam predlog Socijalističke narodne partije Crne Gore kao poslanik u ovom Parlamentu, i svakako imajući to u vidu, prije svega, i onaj odnos, zaista želim da se Parlament izjasni vezano za ovaj predlog, a svoj stav i svoj odnos prema ovom tako odgovornom činu, tom odgovornom poslu, normalno ako taj rezultat izbora bude takav, doživjeću i kao veliku čast i kao veliku odgovornost. Zahvaljujem.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala.

Ovaj problem neće biti tako velik, jer mi ako idemo na izmjenu Ustava tu se slažemo, da neće biti takvih predstavnika, tako da ovo što kolega Gošović i bude vršio, vršiće do izmjene Ustava. Suštinski nije spor suštinski u tom nivou važnosti.

Nadam se brzo, ako želimo da se borimo za vladavinu prava.

Mogu li staviti na glasanje predlog?

Hvala vam, kolegice i kolege.

Glasamo o Odluci o dva člana Sudskog savjeta, izvolite.

Hvala vam, glasala su 73 poslanika, 48 za, 17 protiv, osam uzdržanih. Konstatujem da smo izabrali dva člana Sudskog savjeta u ime Skupštine Crne Gore.

Čestitam kolegama Šaboviću i Gošoviću, i želim da period koji budu tamo učine puno za demokratski uticaj da sudstvo bude jako, demokratski uticaj ne politički, a to se često pokušava zamagliti.

Ovim su se stekli uslovi da završimo treću sjednicu jesenjeg zasijedanja.

Da vam čestitam predstojeću Novu godinu, božićne praznike, da poželim da budemo svi skloniji sporazumu, dogovaranju i odgovornosti prema građanima Crne Gore.

A Vas pozivam da bar zajedno nazdravimo dolazećoj Novoj i svemu onom lijepom što želimo.

Hvala vam.